

**HISTORIA
ITALIAE ET
HISPANIAE
GENEALOGICA.
EXHIBENS...**

Jacob Wilhelm Imhof

EX MUNIFICENTIA
FERDINANDI III. M. E. D.
DIE 3. IUNII 1791.

1.4.252

1.4.252

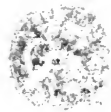
HISTORIA
ITALIAE
ET
HISPANIAE
GENEALOGICA.

*Pro Stud. Sissino usque Celeberrimo
D. ANTONIO MATEO M. D. C. C. C. C. C.
F. Antoni. uenno ac Petri
hoc observantia. u. c. u. u. u. u. u.
at. u. u. u. u. u. u. u.
auctor.*

HISTORIA
ITALIAE
83
HISPANIAE
GENEALOGICA

4.4.252

HISTORIA
ITALIÆ ET HISPANIÆ
GENEALOGICA.

exhibens instar prodromi

STEMMA DESIDERIANUM

ab ima radice cum suis stirpibus ac ramis,

UNDE

ITALIÆ & HISPANIÆ REGES PROCERESQUE,

quorum syllabus altera abhinc pagina oculis subjicitur,
pullularunt, deductum

EXEGESI HISTORICA PERPETUA

ILLUSTRATUM

INSIGNIUMQUE ICONIBUS

EXORNATUM.

ACCESSIT

continentis ergo historiz, præcipue Insubricæ,

FAMILIÆ SFORTIANÆ GENEALOGIA.

RECENSENTE

JACOBO WILHELMO IM-HOF.

NORIMBERGÆ,

Sumtibus **JOANNIS HOFFMANNI** Vid. & **ENGELBERTI**
STRECKII, Bibliopol.

Literis **ABRAHAMI** de **WERTH**, ANNO M DCC L.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

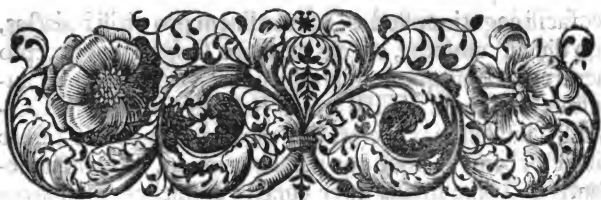
1911

1912

1913

1914

✠ ✠

ILLUSTRISSIMO ATQUE EXCELLENTISSIMO
COMITI AC DOMINO,
DOMINO

LUDOVICO GODEFRIDO
COMITI AB HOHENLOE
DYNASTÆ IN LANGENBURG
FELICITATEM.

CONDITIONE temporis præ-
sentis, quo Italia Hispaniaque omni-
um oculos ac ora in se convertunt, sti-
mulante, cum impetum cepissem emit-
tendi in lucem publicam genealogias
familiarum, quæ dictis in regionibus,
eodem sub sole calentibus, olim impe-
ritarunt, hodieque primas secundasvetenent, longo studio,

) 2

nec

nec facili negotio collectas, & in ordinem pro virili redactas, non diu circumspexi, cui eas ex more scriptoribus recepto sacrarem, cujusque nominis splendore vestibulum libri augustius redderem. TIBI enim ILLUSTRISIME COMES, publicum venerationis meæ documentum sistere diu gestiebam, Tuque non natalibus modo, sed omnis elegantis doctrinæ studiis inter cunctos eminebas, à quibus operi commendatio accederet. Quippe cum ea ortus sis familia, quæ in Germania nostra plurimorum jam spatio seculorum florentissima, Proceribusque ejus inserta, & Cæsaribus Regibus, Principibus cognatione conjuncta, in Italiam quoque fulgoris sui radios diffudit, & Romandiolæ Marchiones e gremio suo largita, ita jubar suum exeruit, ut gentilitium de ALTA FLAMMA cognomen impleret, in id omni cura & cogitatione incumbis ut Majorum gloriam propriis illustres augeasque virtutibus: enim verò pietatem, à religiosissimis Parentibus TIBI à teneris, quod ajunt, unguiculis instillatam, tanquam fundamentum omnium virtutum, præcipuè colis, DEI summi cognitione, in qua sola sapientiam esse Lactantius non verè minus, quàm piè, scripsit, nihil antiquius habes, eamque morum innocentia exprimendam esse rectè censes, atque exemplo doces; civili præterea prudentia imbutus, sic vitam instituis, ut omnia, consilia, omnes actiones ratio moderetur, jus summum facultate & copia commodandi, non securitate peccandi experiris, beneficentia & humanitate inter Tuos eminere, quàm potestate, mavis, nec videri modò patiens, sed facilis audiri, è proximo accipis vota hominum Tuorum, Theodosium Magnum Imperatorem imitando, cujus in virtutibus istas quoque Panegyristes posteritati commendavit. Ubi verò ingentium curarum laxamenta quæris, instar refectiois existimas laboris mutationem, avidè libris inhians, & interiores literas amœnioraque studia, Historiam in primis & Genealogicam, quibus ingenium illustre juvenis admodum dedisti, etiam nunc in oculis & delitiis habens: hinc omnis

nis ævi acta, cunctarum gentium res gestas, omniumque in cultiore orbe stirpium illustrium origines, vicissitudines, & stemmatum flexuras, tanquam unguis digitosque Tuos ita novisti, ut haud facile quisquam toga vel fago clarus in analibus occurrat, cujus genesin extemplò expedire non possis. Tam excellentes conspicuæque animi Tui dotes, quas certis auctoribus comperi, & rudi penicillo adumbravi, graphicè & condignè exprimendis impar, jam pluribus ab hinc annis in TUI amorem & cultum me cæperunt allicere, vehementer auctum, postquam TUA erga me propensio ac benevolentia mandatis, quibus me honestasti, aliisque argumentis & indiciis patefacta mihi fuit. Quoniam ergò, quò me affectus rapit, eodem ratio pellit, Tuique animi, studiis historicis & genealogicis impensè dediti, contemplatio trahit, TIBI, EXCELLENTISSIME COMES, hoc, quicquid est literarii muneris, do, dico, confesco, utinam virtutum Tuarum tam perenne, quàm observantiæ meæ sincerum monumentum. Ei si vultum lætum, oculosque benignos commodabis, & locum in penetralibus Tuis concedes, feram in cœlum istam humanitatem, colam animo, tuebor quibus potero officiis, uberrimumque laboris, quo hic mihi foetus constitit, fructum me tulisse putabo. Ita DEUS Optimus Maximus TE cum ILLUSTRISSIMA DOMO in hac rerum perturbatione incolumen florentemque quàm diutissime conservet!

Norimbergæ d. IV. Kal. Septembr.
Anno æræ Christianæ
M DCC I

JAC. WILHELMUS IM HOF.

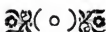
XX

STEMMA-

STEMMATIS DESIDERIANI SCIAGRAPHIA.

Stemmat
DESIDRIANI
radix
DESIDERIUS
Rex Longobar-
dorum,
unde
ortæ stirpes.

- I. Berengariorum, Regum Italiæ & Imperatorum Roman.
- II. Comitum Burgundiæ, qua enati sunt rami Comitum Viennensium, Cabilonensium & Palatinorum Burgundiæ, Principumque Arausionensium.
- III. Regum Castellæ & Legionis, nec non Aragoniæ, & omnis denique Hispaniæ.
- IV. Regum Neapolitanorum, ex Aragoniis.
- V. Noroniana, in Lusitania, è qua prodierunt Comites de Villaverde, Marchiones & Duces de Villareal & Caminna, Comites & Duces de Linnares, Comites de Mon Santo & Marchiones de Cascaës.
- VI. Henriqueziana, in Castella & regno Neapolitano, quæ produxit Comites de Melgar & Duces de Medina de Rioseco, Thalassiarchas Castellæ, Marchiones de Tarifa & Duces de Alcalá, Comites de Alva de Alife, Principes de Squinzano & al.
- VII. Emanuelensis, unde prognati Domini de Belmonte in Castella, & Comites de Villafior. in Lusitania.
- VIII. Cerdana, quæ in fititia est, & Duces de Medina celi Marchionesque de Cogolluto, Hispaniæ Magnates, protulit.
- XI. SanMartiniana, in Pedemontio, è qua provenerunt Comites & Marchiones de Parella, Agliè & Sancto Germano.
- X. Viscontia, sive stirps amplissima Vicecomitum Mediolanensium.

INDEX TITULORUM

in hoc opere occurrentium.

Literæ R. Pr. D. M. C. & Dn. diversa axiomatum genera, videlicet Regum, Principum, Ducum, Marchionum, Comitum & Dominorum significant.

A.					
Admirales Castellæ,		pag. 104. 105	de Cislago M.		pag. 193
Aladū (<i>d' Agliè</i>) Dn. & C.		<u>144. 148</u>	de Cogoludo M.		<u>136. 138</u>
Albizati Dn.		<u>128</u>	de Cortes Dn.		<u>105. 111</u>
de Albuquerque C.		<u>41. 65</u>		E.	
Alcalz D.		<u>108. 138.</u>	Epedreiz (<i>d' Tvea</i>) M.		2. 3
de Alcannizes M.		<u>106. 112</u>	d' Elcalona Dn.		126
de Alcoutin C.		<u>92</u>		F.	
de Allemagne B.		<u>148</u>	Fontaneti C.		148
d' Alva d' Alifbe.		<u>110. 112.</u>	Fori Julii D.		2
de Aquilar Dn.		<u>17. 41</u>		G.	
Aragoniz R.		<u>47. 64</u>	de Galerato C.		<u>192</u>
Araufionis Pr.		<u>21</u>	de Gamalerio C.		160
Arionz D.		<u>104</u>	de Geraci M.		80
d' Arlay B.		<u>21</u>	de Gijon C.		90
d' Aumale C.		<u>39</u>	de Gor Dn.		<u>40. 41</u>
d' Auxerre C.		<u>20</u>		H.	
	B		Hispaniz R.		<u>64</u>
de Bayre C.		pag. 148		I.	
de Belmonte Dn.		<u>126</u>	Italiz R.		<u>211</u>
de Benavente D.		<u>43</u>	de Joigny C.		21
de Benavides Dn.		<u>37. 51</u>		L.	
Bifcajz Dn. & C.		<u>38. 41.</u>	de Ladrada M.		139
de Bolannos Dn.		<u>114</u>	de Laguna M.		<u>138. 139</u>
de Bregnano M.		<u>106</u>	Legionis (<i>de Leon</i>) R.		36-43
de Brezanos Dn.		<u>113</u>	de Linnares C. & D.		<u>94. 95</u>
de Brozzo M.		<u>146</u>	de Lonato C.		<u>192</u>
de Burgonovo C.		<u>223</u>	de Lorenzè Dn.		145
Burgundiz Comites		<u>16. 18</u>		M.	
Reges		<u>24</u>	de Mascon C.		<u>16. 17</u>
	C.		de Massino Dn.		195
de Cadaval Dn.		pag. 90	de Medina Celi C. & D.		136-138
Calabriz Dn.		<u>80</u>	de Medina de Riofeco D.		<u>104-106</u>
de Caminna D.		<u>92. 93</u>	Mediolani Vicecom. & Duc.		<u>156-158. 220</u>
de Campi M.		<u>215</u>	Meleniani Dn.		<u>158</u>
del Canavefe C.		<u>144</u>	de Melgar C.		<u>104. 106</u>
de Caravagio M.		<u>222</u>	Meneses <i>famil.</i>		92
de Carbonara C.		<u>208</u>	de Modica C.		<u>106</u>
de Cardona D.		<u>65</u>	de los Molares C.		108
de Carrion C.		<u>126</u>	de Molina Dn.		<u>38. 39</u>
de Carimat C.		<u>217</u>	de Montalto D.		80
de Calfcues M.		<u>96</u>	de Monsanto C.		<u>96</u>
de Caffano Dn.		<u>12</u>	de Montealegre Dn.		<u>116</u>
Castelliz R.		<u>36-41. 47. 64</u>	de Montenovio C.		115
de Castro <i>familia</i>		<u>96. 100</u>	de la Motta M.		191
Cefarini D.		<u>217</u>		N.	
de Chalon C.		<u>18</u>	Navarriz R.		45. 47. 64
de Cheles Dn.		<u>118</u>	Neapolis R.		<u>64. 80. 81</u>
			de Noronna Dn.		<u>90</u>

INDEX TITULORUM.

<p>O.</p> <p>de Onnano D. de Oropefa M. d' Ozegne C.</p>		<p>pag. <u>216</u> 112 <u>148</u></p>	<p>Sfortiana <i>famil.</i> de Siutra C. de Soma Dn. de Squinzano Pr.</p>		<p><u>pag. 220. & seqq.</u> <u>127</u> 190 115</p>
<p>P.</p> <p>Papiz C. de Parella <i>Dn. & M.</i> de Pefaro Dn. de Proceno M.</p>		<p><u>156. 157</u> <u>145. 146</u> 224 <u>226</u></p>	<p>de Tarifa M. de Tonncrc C. de Traftamara C. Tufciz D.</p>		<p>T</p> <p>108. <u>138</u> 20 <u>42. 104</u> 11</p>
<p>R.</p> <p>de Riozzi Dn. de Ripagorfa C. de Rivarola M. de Rozano Dn.</p>		<p>217 66 <u>148</u> <u>194</u></p>	<p>de Valderabbano M. de Valmontone Pr. de Valentia Dn. de Vertus C. de Viana Pr.</p>		<p>V.</p> <p>112 <u>226</u> <u>38. 39</u> <u>156</u> 64</p>
<p>S.</p> <p>de S. Agatha M. de S. Alessandro M. de S. Damiano M. de S. Fiora C. de S. Germano M. de S. Martino C. de S. Vito M. de Salizeto C. de Segni C. de Segorbe D. de Sezè C.</p>		<p>80 <u>194</u> 148 <u>225. 226</u> <u>148</u> <u>144. 148</u> 190 162 <u>226</u> 65 <u>168</u></p>	<p>Vicecomitum <i>famil.</i> de Vienne C. de Villafior. C. de Villahermofa D. de Villanueba M. de Villareal C. & M. de Villaverde Dn. & C. de Villena D.</p>		<p><u>156. & seqq.</u> <u>17</u> <u>112. 129</u> <u>66</u> <u>109</u> <u>22</u> 90 <u>65. 126</u></p>
			<p>de Zebico Dn.</p>		<p>Z.</p> <p><u>127</u></p>

PRÆFATIUNCULA,

SIVE

INTRODUCTIO.

Ilustriorum in Italia Hispaniaque familiarum genealogias Latinis illustrare literis, atque aded telam historico genealogicam, quam orfussum, continuare ac pertexere, horis succivis, cum gestiret animus, aliarum remissionum, inaniumque oblectationum, quibus illæ plebisque pereunt, jamdiu satur, visum est ab illa exordium capere familia, quam nobilissima Italiæ regio, veteris regni sedes, antiquioribus Gallia Cisalpina, recentioribus LOMBARDIA dicta, in exemplum antiquitatis, nobilitatis ac foecunditatis ostentat. Enim verò VICE-

COMITUM MEDIOLANENSIVM gens, toto orbe clarissima, sicut nec vetustatis decore, nec imperii, quo antiquitas usque ad rei Italicæ arbitrium valuit, magnitudine, nec rerum gestarum gloria ulli concedit, ita oriunda esse creditur a valla & fertilissima stirpe, cujus rami, per Italiam, Galliam, Hispaniamque & Siciliam diffusi, potentissimos Reges, præstantissimos Principes, Italiæ Hispaniæque semper proceres, denso agmine, longaque pompa seculis omnibus sese offerentes, ediderunt; aded ut magnum aperiant theatrum, quo utriusque regni, quorum familias persequi instituimus, historiam conjungere, & summa rerum medio ac recentiore ævo ibi gestarum capita exhibere liceat. Et quamquam splendidissima familia, varietate fortunæ jactata, in summo rerum humanarum apice, quem olim tenuit, perstare nequiverit, in secundis tamen tertiusve haud minore hodieque fama consistit, & opibus, clientelisque ac honoribus, virtute ac industria partis, ita redundat, ut avitum decus referat magis, quàm deterat, summamque majorum fortunam animis æquet. A favore stirpis DESIDERIO nomen operi præfenti imponere, idque Stemmatibus Desideriani genealogiam inscribere placuit exemplo Stemmatibus Witichindei, quod ante centum & plures annos Elias Reusnerus edidit, in varias nec uni solo infitas stirpes, non secus ac præfens, diffusum divisumque. Locum illi proximum occupavit Stemma Sfortianum, ut inserviret continuationi ac seriei historiæ Insuabrici principatus, quippe quem à Vicecomitibus inchoatum Sfortiadæ abolverunt. Favete Lectores, & facite æquanimitas vestra nostram ad edendum cætera, quæ in promptu sunt, augeat alacritatem & industriam.

A

TABU.

I.
DERIANI RADIX
REGES ITALIÆ:

Christi 756. usque ad annum 774. Ux. ANSA.

Anfilberga, <i>Abbatissa ap. Brixiam 700.</i>	Adalperga ux. <i>Ar. p. p. Ducis Benevent.</i>	Luitberga <i>nup. Thasilo- ni D. Bojor.</i>	Hermengardis, f. Desiderata, Ux. <i>Caroli M. R. Fr. 770. repud. 772.</i>	Berta, nup. <i>Carolomanno, patrueli, R. Caroli M.</i>	II.	
Wido Comes illustris, <i>Rodeli n. d. a., al. Faldenda.</i>					III.	
Atto Anscarius, Marchio Eporediz, An. 876. <i>Felida, al. Poljia.</i>					IV.	
Juuth. Heilwi- cha.	Adalbertus <i>Marchio Eporediz</i> † circa An. 924. 1. <i>Gisilla, Berengarii Imp. & R. Ital. fil.</i> 2. <i>Ermengarda, Adalberti M. Thuscie fil.</i>		Manfredus Be- rengarius, Co- mes.	Hugo.	V.	
2. Anscarius, <i>Marchio Spoleti</i> cr. An. 934. occ. 939.		Hugo, Comes. <i>Berta, f. Erminza.</i>	Ermenulphus Al- gerius, Comes. <i>Maria Erminza Soror.</i>	Betrada, <i>Abbatissa.</i>	VI.	
Fulco Autpertus Comes.		Wido, Comes.	Atto, <i>Episc. Ver- cellens. 440.</i>		VII.	
Obizzo, qui & Amizzo, Comes. <i>Mitildis, Luitolphi Duc. Swe- vie f. Ottonis Ad. Imp. neptis.</i>		Addo Comes, <i>Idda, Mitildis Soror.</i>		Adalbertus Mar- chio.	VIII.	
Adulfus Man- fredus, Comes.	Bonifacius, qui etiam Facius Comes Mediolani & Angleriz, Dn. Albizati & Befnati <i>Gisla, Adalberti Com. fil.</i>			Alinda Ux. <i>Widonis Mar- chionis.</i>	IX.	
AZZO, <i>Marchio & Comes Mediolani</i> ann. 1033.		ELIPRANDUS VICECO- MES <i>Mediolani.</i> <i>Vid. Tab. XXXI.</i>			Algisla, mo- nialis.	X.

EXE.

EXEGESIS HISTORICA.

VICECOMITUM Mediolanensium origo, sicut plerarumque gentium illustrium, fabulosis involvitur initiis: neque enim desunt, qui eam à Venere ac Jove derivare, per Anchisen, *Æneam*; & *Ascanium* deducere, postremo filium, cui *ANGLO* nomen, supponere, huncque *ANGLIÆ* fundamentis inscribere sustinuerunt. (a) Equidem ab *Angliæ* Comitibus prodiisse Vicecomites pervulgata est opinio; illos autem perhibent ante novissimum Mediolani sub *Friderico I.* excidium inter Longobardicos proceres dignitate ac potentia facile principis extitisse, cumque Imperatori nunquam non acerrimè restitissent, urbe capta ad supplicium universos raptos fuisse, uno tantum, quem vel *Vivianum* vel *Galvaneum* vocant, ad triumphum servato. Hunc ajunt è custodia elapsum, ingenti virtute injurias domui suæ illatas ultum ivisse, & Germanis plus simpliciter vice cæsis restituendæ patriæ, & vindicandæ libertatis, tum instaurandæ stirpis autorem fuisse. Sed ab antiquis in fabulæ dulcedinem hæc quoque composita esse, cum alii scriptores, tum imprimis *TRISTANUS CALCHUS*, sive *CHALCUS*, Mediolanensis historiographus, (b) agnoverunt. Magis explicatam atque exploratam stirpis suæ originem habere jam sibi videtur gens nobilissima fultam veteribus tabulis documentisque, quæ ab Excellentissimo Mediolanensi Senatu & Nobilissimo Jurisconsultoribus in eadem urbe Collegio comprobata collegit, typisque descripta divulgavit *HERON*. *BIFFIUS*, (c) addito in calce voluminis schemate, quo à genitore ultimi Longobardorum Regis *DESIDERII*, *ERMENULPHO*, tanquam à stipite, initio stemmatis ducto, & vocatis in consanguinitatem *Berengariorum*, Regibus Italiæ, Vicecomitum familiam, nusquam intercisit ferre, à stirpe ad hanc usque ætatem percensuit. *Jo. Palatinus*, haud inglorius apud Venetos scriptor, priorem schematis illius partem, atque ex documentis nonnulla excerptit, & *Aquile* suæ *Saxonice* (d) inseruit, cum hac epigrapha: *Hæc si vera sunt, ut Mediolanensis decrevit Senatus, quam pinxime historicorum corrumpit genealogia.* Constabilirentur, verò etiam nonnullæ atque illustrarentur: deberemus enim iisdem indicium progenitorum utriusque *Berengarii*, qui imperium Italiæ seculo X. obtinuerunt, nec non consanguinitatis, qua sibi mutuo, præter affinitatis vinculum, juncti erant. Corroboratur porro exinde *Ottonis Wilhelmi*, satoris *Burgundicæ* amplissimæ stirpis, quæ *Reges Cætiliæ* ac *Légionis*, omniisque tandem *Hispaniæ* ac *Siciliæ* edidit, genus, à *Berengario II.* aliis quoque derivatum scriptoribus, quos inter *Andream Chæmum* (*Du Chesne*) nominasse, sit causam vicissè. Denique, ne pluribus immorer, *Ottoni Magno Imperatori* duæ vindicantur neptes, è filio ipsius natu maximo *Luitdolfo* prognatæ: videlicet *Mitildis* quæ uxor *Obizzonis* Comitum, & *Idda*, quæ *Addoni* ejus fratri nupta fuisse dicitur.

Longobardi, quorum propenies Vicecomites nostri habentur, ab *intalle ferro barbe longitudine* ita appellati, ut habent *Pauli Warnefridi* verba, jam pridem nativis in *Scandia* insulamagna sedibus relicta in *Germaniam*, atque inde in *Pannoniam*, *Andoino* Rege, se effuderant,

(a) Vid. præfat. in *Antiq. Vicec. Georg. Mernle.*

(b) *Hist. Mediol. Lib. X.*

(c) Titulus operis hic est: *Gloriosa Nobilitas illustrissimæ familiæ Vicecomitum, &c. una cum diplomatis, publicisque tabulis, &c. Mediolani 1671.*

(d) pag. 176. & seqq.

rant, eaque occupata mox Alboino, Andoini filio, regnante, quasi denud avidi lætioris soli in Italiam transferant; evocatos fuisse à Narsete, Imp. Justiniani Duce bellico, Italiae vindice, cum contumeliam, à Sophia Augusta acceptam, iret ultum, communis aurorum est sententia. Aquileia & Foro-Julienfis regiuncula primæ sub illorum imperium ditio-nemque ceciderunt: his in formam ducatus beneficiarii redactis Longobardi arma lon-gius protulerunt, & superato anne Abdua ad Insubres penetrarunt; ubi novo regno condito, & non minus legibus, quam armis fundato, indigenæ facti sunt, sedemque imperii Ticini, quæ urbs nunc PAVIA dicitur, quarto lapide supra ostium fluvii cognominis sita, constituerunt, & universæ regioni perpetuum à se nomen dederunt. Incidit hoc Longobardici regni in Italia initium in annum seculi Christiani sexti septuagesimum. Neque verò illa Insu-brum terra, ampla licet ac fertilis, omniumque copia rerum opulenta, Longobardorum cupidini suffecit; sed ceteriori quoque Italiae examine armato immisso Spoletum occuparunt, indeque Beneventum progressi, institutum utrobique ducatu, etiã usque ad Rhegium, extremam Italiae civitatem; Siciliae vicinam pervenerunt, & quia illic intra maris undas columna quædam fuisse posita dicitur, usque ad eam Regem *Ambarim*, qui secundus ab Alboino numeratur, equo accessisse, eamque hastæ suæ cus-pide tetigisse, dicentem, *usque huc erunt Longobardorum fines*, memoriæ Paulus Warnefridus mandavit. (e)

Regnante *Aistulpho* ad summum pervenit Longobardorum in Italia Imperium, locum decremento imò periodo fatali facturum. Ille enim medio seculo octavo Ravenna potius, Exarchatum Orientalium Imperatorum, jam sesquisecularem, delevit, & tanquam fre-to ac *Alpibus clausurus regnum universam*, saltem voto, Italiam complexus est. (f) Roma sola supererat, à qua, veluti iure sibi obnoxia postquam Ravenna manus dederat, tributum postulare, & Summo Pontifice ob gliscentem jam hierarchiam id detractante, vim adhibere cum sustinisset, arma Francorum in se traxit: horum quippe Rex novus Pipinus, à Stephano III. Papai in auxilium vocatus, præfido adfuit benè de se merito vice iterata, & Aistulphum cogit relinquere Ravennam, & alias Exarchatus & Æmyliæ urbes cum Pentapoli, easdemque Pontifici Romano tradere, qui eo ipso patrimonium Divo Petro se vindicasse videri voluit. Aistulphus cum non ita multo post vitam in venatione amisisset, & quidem improlis, DESIDERIUS regnum obtinuit, qui illi Comes stabuli & Dux Tusciæ beneficiarius fuerat. Parentem ejus *Verissimi* nomen habuisse *Cosmus della Rena* in Commentatione Italica de Ducibus & Marchionibus Tusciæ nuper edita, tradit, in stemmate verò Vice-Comitum superioris allegato *Ermenulphus Dux & filius Alachiji* appellatur. Desiderius desiderio modum ponere nesciens, nec antecessoris periculo cautior factus, & se & regnum pessumdedit. Pari enim, ac ille, lubidine universæ Italiae dominandi correptus, Pontifici Romano turbas dedit, bellumque intulit, & civitates aliquot eripuit. Iste sedi suæ quoque timens opem ad exemplum antecessoris imploravit Regis Francorum Caroli, Pipini filii, quem inter & Desiderium iræ ac similitates jam exarserant, hic ex repudio filia, illic ex protectione uxoris & filiorum Carolomanni, à patruo profugorum, ortæ. Carolus itaque ad preces Papæ Hadriani anno DCCCLXXIV. cum exercitu in Italiam erupit, & Desiderium, fugientem magis quam pugnantem atque intra Ticini moenia se recipientem, denique ad deditionem compulit, secumque deinde unâ cum uxore ejus *Ansa* in Galliam abduxit. Atque hoc pacto Longobardorum in Italia regnum vel finitum, vel saltem intercisum, atque ad Francos translatum, est. (g)

Liberorum Desiderii numerus non satis exploratè cognitus est: apud antiquiores scriptores mentio occurrit gnatarum quatuor & filii unici, qui ADALGISI nomen habuit, & à genitore in societate regni, more ab antecessoribus sæpius usurpato, adscitus fuit; idem orto cum Carolo Rege Francorum bello ad Veronam defendendam missus, sed impari se ratus sustinendæ obsidioni, excessit, atque in Græciam evasit, ubi ab Imp. Constantino o-pibus copiisque auctus & confertus bellum in Calabria civit, Ducatumque Beneventi occupare tentavit; verum conserta pugna fusus & captus, atque in tormentis habitus expiravit. (h) Filiarum Desiderii nomina hæc sunt: *Ansilberga*, quam genitor, *Sigonio* (i) referente, divino cultui virginem destinavit, atque ei monasterium ad urbem Brixia: ædificare, uxore

B

(e) de gestis Longob. Lib. III. Cap. 33.

(f) Eryc. Putean. Hist. Insubr. Lib. III. Cap. 14. M. C.

(g) Sigon. Hist. Ital. Lib. III. Putean. Hist. insubr. L. III. C. 17.

(h) Sigon. Lib. III. & IV. Putean. L. IV. Cap. 2.

(i) Hist. It. L. III. ad an. 759.

uxore Ansa & Adalviso adjuvante, instituit; absoluto postea, cum transisset an. DCCLX, & Domino Salvatori, & S. Julii & Martyri preposito, Adelperga, conjux Aragisi, quem Desiderius Ducem Beneventi, in locum Gisulfi an. 762. mortui, creavit, (k) *Luitberga* nupta Thasiloni Regi Bojorum, &c., *Hermengardis*, quam *Cosinus della Rena* desideratam, nonnulli Theodoram, multi Bertam, appellant, à Carolo R. Fr. an. 770. ducta, sed post biennium è matrimonio exturbata. His modo dictus autor quintam adijcit, nomine *Bertham*, eamque Carolomanno Jun. cum in Desiderii clientelam se contulisset, in manum convenisse tradit; sed *Valerianus Castilionens*, qui *Eman. Thestauri Epitomen Regni Italie* notis illustravit, Seniori Carolomanno, qui frater fuit Caroli Magni, nuptam fuisse putavit, (l) inductus sequentibus *Annalium Fuldenjsum* verbis: anno 770. *Bertrada* regina filiam Desiderii Regis Longobardorum Carolomanno filio suo conjugio sociandam de Italia adduxit. Enumeratis Desiderii liberis in schemate supra citato duo adhuc adduntur virilis sexus EBERHARDUS & ANSPRANDUS; ille sub Comitibus, hic sub Abbatis ad S. Vincentii Mediol. titulo eosque innuisse arbitrantur *Antoninus Archiepiscopus Florentinum*, ita in Chronico suo (m) scribentem: *Desiderius cum uxore & filiis comprehenditur; quæ Caroli M. Regis ordinatione in Galliam deportatur; nec non Paul. Emilium, Desiderium, inquentem, Longobardus cum uxore parvisque liberis Leodini Eboronum exilii causa à R. Carolo, & ibi dissimulante custodiri jussus est.* (n) *Castilionens* (o), jam paulò ante laudatus, *Bernardum* appellat, qui nobis Everardus dicitur, & unum eundemque cum *Afrando*, atque aded *binominem* fuisse statuit, ad testimonia provocans Scriptorum Italicorum benè multorum, & quidem inter antiquiores *Galvanus Flamme*, & *Bernardus Corii*, qui duos tantum filios Desiderio tribuunt, videlicet *Adalgisum* & *Bernardum L. Ansprandum*; hunc perhibent recuperata libertate in Italiam rediisse, & Angliæ, ad lacum Verbanum s. Majorem sita, nec non Eporediæ Comarchum factum illustrem Vicecomitum familiam condidisse, *Gualdus Prioratus* in vita Casparini Vicecomitis, quam cum aliorum fago & toga excellentium virorum vitis recensuit, refert Everardum, Desiderii filium, in custodia apud Francos agentem morum integritatem & mira æquanimitate, qua infelicem domus suæ fortem moderatè ferebat, maximam sibi apud bonos omnes benevolentiam conciliasse, & ducta uxore se laud indigna numerosam post se reliquisse sobolem; duos præcipuè mares, videlicet BERENGAVIUM & WIDONEM, tertium *Hugonem Biffii* diatyposis addit, tres alios Castilionæus ex Corio, nempe *Ottone*, *Falconem* & *Faciem*.

Berengarius pater constituitur EVERARDI Comitis, cui Imp. Ludovici Pii gnatam *Gislam*, uxorem tribuunt. Hoc par nobile conjugum eam sanctimoniam famam tenuisse fertur, ut post obitum in Divorum calendarium reponeretur, & Sancti Everardi memoria die XVI. Decembris coleretur. Eo nomine ab *Anberto Miræo* in *fastis Belgicis & Burgundicis* (p) revelatus est, cum encomio, quod addidisse non erit opinor lectori fastidioso: *Everardus Comes potentissimus uxorem habuit Gislam, Caroli Calvi Imp. & Gallie Regis fororem germanam, ex qua plures natusque sexus liberos sustulit. Possedit autem prædium amplissima varis in locis, ut in Longobardia, comitatu Tarvisino, Alemania, Hasbania, Taxandria, Condrijo, Austrovandia, Cifonio, Pitriaco & alibi. ut ex Testamento constat, quod an. 837 scripsit, quodque ex antigrapho Florentinus Haræus lib. de Castellanis Insulensibus publicavit. Idem Cijoni Ecclesiam edificavit, ac dotavit, de qua sic in Testamento suo loquitur: Tertius filius meus, Adalardus, volumus, ut habeat cortem nostram in Cifonio, cum omnibus, quæ ad ipsam Ecclesiam in supra dicto loco Cifonio pertinere disposui, in tali tenore, ut ipsam Ecclesiam eo ordine, quo ego constitui, semper custodiat, & nihil auferri de eis, quæ ei dedi permittat per se aut, per quemcunque. Obiit S. Everardus in Italia, indeque corpus ejus Cifonium est advectum per *Ulrichum filium primogenitum*. Hic *Sanctam arthanas* fratribus in Historia Genealogica Regum Gallie Princeps Artestiæ appellatur. Secundus Everardi filius Berengarius fuit, Dux deinde Forojulienis & Rex Italie factus, cui à genitore in testamento modò citato *Psalterium cum antro scriptum* legatum fuisse in Opere Diplomatico *Mabilonii* legitur (q) In supputatione anni quo testamentum illud fecit, Everardus erratum esse à Miræo *Anselmus* monachus Parisiensis in *Additionibus ad Historiam suam genealog. domus Francie* notavit: cum enim in illo hæc sub finem legantur verba: *annum in Comitatu Tarvisiano, in corte nostra Missesiro, imperante Domino Ludovico Angusto, anno regni ejus XXII*, Miræus regnum Ludovici Pii innui existimavit, qua ex ratione illi annus Christi supra octingentesimum trigesimus & septimus prodiit. Anselmus è contra revocatis ad exactiorem calculum annis, quibus Ludovicus Pius Italiæ regnum tenuisse dici possit, duos tantum supra*

viginti

(k) *Ibid.*

(l) pag. 232.

(m) *Parte II. Tit. XIV. Cap. 1. §. 6.*(n) *Hist. Franc. Lib. II.*(o) *op. cit. pag. 385.*

(p) pag. 741.

(q) *Lib. I. Cap. 10.*

viginti numeravit, statuitque, de imperio Ludovici II verba illa intelligenda, atque adeo ad annum DCCCLXVII, qui vigesimus & quartus modò dicti Imperatoris fuerit, referendum esse Everardi testamentum; allegavit præterea tabulam Cifoniensem, die XIV Aprilis anni sequentis 868 scriptam, in qua GISLA, conjux Everardi, *vixit & soror Caroli Calvi* diserte appelleretur, ita ut ex ea tum genus & regia origo Gislæ corroboretur, tum concludi possit, illum ipsum annum Everardo vitæ postremum fuisse.

Fecit verò ille Miræi error, ut *Hadrivans Valesius*, cum jam dubitaret de Gislæ, Ludovici Pii Imper. filia, nusquam sibi in veterum scriptorum monumentis reperiæ, à Miræo, Chesneo & Sanctamarthanis gratis dictum, neque cuiquam historiæ & temporum perito credibile esse existimaret, quod BERENGARIUS, Everardi & Gislæ filius, Ducatum Forojuhensem ac postea Regnum Italiæ tenuerit. Sanè Berengarii Regis Italiæ & denique Imperatoris natales resque gestas nemo exquisitius & diligentius Viro illo Eruditissimo persequutus est: eruit quippe è veteri codice Patavino *Carmen Panegyricum de laudibus Berengarii Aug.* à Poëta anonymo ei coævo scriptum, idque eleganti dissertatione, quinque capitibus constante, cui titulus *Berengarius Augustus*, & notis doctissimis illustratum anno 1663 edidit. Delibabimus ex eo opere quæ ad præfens institutum pertinent, & primum, quæ Valesio de patria & genere Berengarii fuerit sententia dicemus. Ea à vulgata & plerisque autoribus, antiquis pariter & novis, recepta opinione toto, quod ajunt, celo differt, illaque stantè fundamenta stemmatis, quod ex Biffio Palatioque transcriptum exhibuimus, nutant, imò labant. Totus enim in eo est, ut demonstrat Berengarium regem Francorum genere ortum fuisse, illòsque erroris convinct, qui cum Dominione, Ottone Frisingensi, Gottfrido Viterbiensi & Platina eum natione Longobardum faciunt; itaque ed trahit, quicquid Panegyriste ille cecinit de Berengarii à Carolo Magno ortu, & cognatione cum Arnulfo & Ludovico, illo Germaniæ, hoc Provinciæ Rege, de regno Italiæ à sceptrigeris ejus propinquis dudum possessis, atque adeo avitæ instar hæreditatis ei à Deo collato; rationem tamen propinquitatis Berengarii cum regia Francorum familia aliam reperire non potuit, quam ut existimaret, illum non aliter quam materno sanguine istam contigisse, & forsitan ex aliqua Ludovici Pii sorore avum Berengarii Aug. cognominem furto conceptum fuisse. (r) Quod si verò de materno tantum Berengarii genere intelligenda sunt, quæ Panegyriste de origine ejus à Regibus Francorum scripsit, potuit paternum à Longobardis duxisse bona illius pace, à quo sub initium statim carminis *Princeps Italus* vocatur, quam quidem appellationem aliter Valesius interpretatur. (s) Materia autem Berengarii Aug. à Regio Francorum sanguine origo magis in aperto est, si matrem ei concedimus Gislam, Ludovici Pii Imperat. gnatam, tabula Cifoniensi, supra ex Anselmo citata, nixi, in qua *Gisla Everardi*, patris Berengarii, *vixit*, & R. *Caroli Calvi*, Ludovico Pio geniti, soror diserte dicitur. Fidem his adstrunt literæ Berengarianæ, quas *Andr. Chesneus* Tomo III. scriptorum rerum Fr. inseruit ex chronico monasterii Acutiani sive Farsensis, aliæque, quas ex libro Instrumentorum monasterii Casauriensis Valesius recensuit: (t) in prioribus enim Berengarius Aug. Carolum Magnum *proavum suum Carolum Serenissimum Imperatorem* nuncupat, in posterioribus *Ludovicum juniorem* Aug. Imperatoris Lotharii filium, Ludovici Pii nepotem, *Consobrinnum suum* quater vocitat, quibus nominibus illos appellare jure haud poterat, nisi Ludovicum Pium avum habuisset, id quod ipse Valesius vidit, eaque propter Carolum Magnum Berengarii Aug. avum potius dicendum fuisse scripsit, suam scilicet sententiam tuiturus. (u) Patrem Berengario Eberhardum sive Everardum Ducem Forojulienfium fuisse sicuti non dissentit Valesius, ita eorum, qui eidem Comitis quoque Cifoniensis titulum dant, nec non testamenti ejus à Miræo producti auctoritatem elevat. Everardum portò natum esse tenet Berengario Duce, *Hunroci Comitis filio* (w) quem *Ducem fidelem & sapientem*, Ludovici Pii propinquum (confocerum voce propria secundum sententiam communiorem dicendum) anno regni ejus XXIII immatura morte præreptum esse *Theganus* in libello de gestis modo dicti Imperat. refert. *Hunrocius* Comes itaque, incompertæ originis, Berengarii proavus paternus fuisse Valesio videtur, in cuius locum Itali scriptores Everardum s. Bernardum Ansprandum surrogant, filium Desiderii Longobardorum Regis, quo equidem satum à virgine Regia ad concubitum furtivum admittum fuisse, qui dixerit, honori ejus magis velificabitur, quam Valesius, de homine agenealogico tale quid suspicatus. Sed de his quemque pro arbitrio sentire cum viro sæpè laudato patior, atque ad res gestas Berengarii Aug. progredior, ductu & verbis Valesianis maximam partem eas enarraturus.

(r) pag. 75.
(t) p. 231. & seqq.
(w) Bereng. Aug. Cap. III.

(s) pag. 63.
(u) pag. 75.

Italiæ regnum à Carolo Magno à morum jure partum, cum ejus posterii per seculi & quod excurrit spatium ut unque tuiti essent, & Carolus Crassus anno DCCCXXCIX. primæ Idus Januarii ex Imperatore & totius Franciæ Monarcha privatus obiisset in Alamania, regna Francorum veluti legitimo desinitio hæredem in partes à sua compage resoluta sunt, ut in quoque de suis vicibus Regem sibi creare disponent, sicut Regino scripsit. (x) BERENGARIUS, filius Eberhardi Dux Forojulienfis, in Italia, RODOLFUS, Chuonradi filius, in superiore Burgundia, & Odo Dux, filius Rotberti, in Francia Occidentali & in Aquitania ac parte Burgundiæ Reges facti. Ex his BERENGARIUS hortantibus Optimatibus Ticini coronari se jussit, moxque cognito Arnulfum Regem Germaniæ Italianam cum validis copiis ingredi & regnum Italicum occupare decrevisse Tridentum ad eum venit, obtinuitque ut ille regnum Longobardorum totum sibi relinqueret, exceptis villis Regiis seu publicis quæ Curtes vocant & pauculis aliis ut ex *Annalibus Fuldensibus* & *Chronico Hermannii Valelii* refert, (y) Dum ita Berengarius Ticino abesset WIDO Spoletinorum Dux, frustratus per Odonem Ipe regni Gallici, quod vivente adhuc Carolo sibi cum Berengario pactus esse LUITPRANDO fertur, (z) coactis copiis in Italiam reversus, Cameribusque & Spoletinis sibi adjunctis, nonnullis etiam Berengarii partium pecunia corruptis, Rex Italiæ sub finem ejusdem anni salutatur, bellumque Berengario infert. Bis inter utrumque pugnatum est, priore prælio ad flumen *Trebbiam*, circa Placentiam victum Widonem, & spolia caesorum à Berengario collecta, ejusdemque permissu corpora caesorum à Widonianis sepulta esse *Panegyristes* supra citatus, (a) nec non *Erchempertus* Monachus Cassinensis, auctor & ipse æqualis eorum temporum à Camillo Peregrino Neopol. editus (b) memoriæ prodiderunt. Posteriore pugna multum utriusque exercitus sanguinis fufum, & nocte pugnam directam esse, Berengarium tamen tunc inferiorem discessisse, idem POËTA scribit, discors à Luitprando, Sigeberto ac Sigonio, qui Berengarium utraque pugna esse superatum perhibuerunt. WIDO occupato Longobardorum regno anno DCCCXCI à Stephano VI. papa Romam accessit ac IX. Kal. Martias Imperator constituitur consecraturque; BERENGARIUS ex adverso regno pulsus Arnulfum Regem adiit, ejusque patrocinia contra hostem exposcit quemadmodum Regino (c) refert, Panegyristes autem Arnulfum sua sponte nec rogatum Berengario, ut amico & propinquo suo, subvenisse & ducendas trans Alpes copias dedisse Zwentibaldo filio perhibet, (d) hunc post frustra oppugnatum per XXI dies Ticinum accepta à Widone pecunia domum rediisse inglorium *Luitprandus* (e) & *Sigonius* (f) scribunt. Anno DCCCXCII. Wido Augustus imperium ac stabile habere sibi visus LAMBERTUM filium suum consortem ejus adscivit. (g) Elapso abhinc biennii spatio Arnulfus tum Formosi Papæ tum Berengarii nuntius precibusque excitatus cum valido exercitu fines Longobardorum intravit, atque à Veronensibus, comite Berengario, receptus, Bergamo expugnavit, præfectoque ejus Ambrosio de arbore laqueo suspensus, cæterarum urbium incolas, inprimis Mediolanenses & Ticinenses, perterritus, ut occurrerent venienti, & pollicerentur se imperata facturos, cumque ad Placentiam venisset converso derepente agmine per Alpes Penninas Galliam ingressus est, Acaunumque petiit, ut improvise incurfus dudum invisum sibi Regem Rodulfum obtereret, cui munitissimis in locis latenti cum nocere non posset, regio in qua regnabat igne ferroque depopulata. Imperator WIDO excedentem Italia Arnulfum dum insequitur ad flumen agri Placentini *Tarum* vomitu cruoris extinguitur anno regni Italicæ VI. Imperii IV. Christi DCCCIV. *Lambertus* ejus filius cum matre, *Ageltrude* regnum obtinuit, Romanque veniens à Pontifice diadema Imperatorum sibi imponendum curavit. (h)

Arnulfus Formosi Episcopi Romani literis ac nuntius iterum invitatus & in auxilium vocatus adversus Sergianorum factionem, Lamberti patrocinio ferocientem, anno DCCCXCV. mense Septembri Italiam denuo intravit, & sequenti anno Romam pervenit, quam Ageltrudis præsidio militari tenebat; sed ea clam profugiente, urbeque occupata Arnulfus à Formoso in Basilica SS. Apostolorum Petri & Pauli in unctus, coronaque capiti ejus imposita Imperator appellatus est. Inde castellum Piceni Firmum, quod se Ageltrudis

contu-

(x) Regino ad ann. 888.

(z) de reb. Imp. & Reg. Lib. I. Cap. 6.

(b) Hist. Langob. Benc. §. ultimo.

(d) Lib. III.

(f) Lib. VI.

(y) Bereng. Ang. Cap. 5.

(a) Lib. II.

(c) Annal. Lib. II.

(e) Lib. I. Cap. V. II.

(g) Vales. Bereng. Ang. Cap. V. ex Chronico Cassinensi MS.

(h) Vales loco citato.

contulerat, dum obfidet ab ea soporifero medicamento potionatis obfidionem solvere cogitur. Comes adeat Arnulfo BERENGARIUS, qui comperto Arnulfum excaecandū sui consiliū inniisse Veronam, carissimam & fidelissimam sibi urbem, celeri fuga repetiit. Quare spretus ab Italis ob fidem violatam Arnulfus, Ticini multos suorum per tumultum oppidanorum amisit, & Eporediæ muris ab Ancario Marchione exclusus domum se recepit, insequente eum per Larium lacum Rotoldo notho ejus filio, quem Mediolani reliquerat. Tum Berengarius Regnum Italicum usque ad flumen Abduam recepit, cætera LAMBERTO reliquit, cumque is anno DCCCXCVII. per insidias suorum fracto collo interiisset, solus & sine consorte toto regno Longobardorum potitus est. (i)

Anno CMI Hungari Longobardorum fines ingressi cædibus, incendiis ac rapinis cuncta devastarunt & tuncam Berengario Italiaeque cladem circa Brentam agri Patavini annem inflixerunt, illius magis culpa quam sua virtute victores. Novus eadem tempestate Berengario hostis æmulusque regni à Principibus Italiae, ac præsertim ab Adalberto Tusciae vel Lucae Marchione, accessit ut semel atque iterum Ludovicus Rex Provinciae, Baso vis ex posteriore conjuge Hermengarde, Imperatoris Ludovici Junioris gnata, filius; is cum secunda vice in Italiam præter jusjurandum Berengario datum descendisset, isto in Bojoriam expulso totum regnum Longobardorum occupavit, Romamque ingressus à Benedicto Papa ejus nominis quarto diademate capiti imposito Imperator eum appellatus, sed aliquando post à Berengario, intra muros Veronæ noctu recepto, captus oculisque orbatus, cum annos III regnasset in Italia, uti ex *Chron. o. Monasterii Cassinensis*; Valesius refert. Destinatione Ludovici BERENGARIUS totius Longobardiæ compos iterum factus, nomenque & insigne Imperatorium sibi deberi ratus est, quod Wido & Lambertus & Ludovicus, etiam ab ipso victi, erant consecuti; Romam ergo venit anno CMXVI accitus à Johanne X. Papa, auxilium adversus Saracenos, Garthianum montem occupantes, implorante, ibique die Paschæ in Basilica S. Petri diademate cingitur, ungiturque & salutatur Imperator, quæ solemnia sæpe laudatus *Pasegyristes* prolixè matris suis descripsit. Post illa Adelbertus L. p. ore. tæ Marchio, qui *Gisladum*, Berengarii filiam, duxerat, & *Odelricus* Comes Palatinate Suevus, *Gilbertus* Comes, *Lambertus* Mediolanensis Archiepiscopus, nonnullique alii Principes Italiae à Berengario defecere, *Rodolphumque Regem Jurensis Burgundæ*, Rodulfi filium & successorem, Burchardi Suevorum Ducis generum, per nuntios arcessivere; quos cum Berengarius Aug. ope Hungarorum magna rebellium, in primis *Odelrici*, & *Adæ* edita vicissit, Gilbertus, quem captum Imperator dimiserat incolumem, datæ fidei & accepti beneficii oblitus, Rodulfum in Italiam adduxit; is postquam à conjuratis, optimatibusque & dimidia parte incolarum receptus fuisset, pugnatum est semel atque iterum; priore prælio superatus Rodulfus, posteriore vicit, & Berengarianos conjecit in fugam. Desertus à suis Berengarius media inter cæsorum cadavera procubuit, ut simulatione mortis evaderet, ac ne à quoquam agnosceretur corpus scuto texit. Quidam ex Rodulfi militibus Berengarii jacentis pedem, qui fortè intectus apparebat, hasta pupugit: cumque nihil moveri eum vidisset, inortuum ratus discessit. Noctè Berengarius ex media strage affurgit tacitus, solus palatium suum repetit, ac rursus rerum potitus Rodulfum vincit acie. Tandem pace facta ambo regnum Italiae inter se dividere; sua utrique pars regionis cessit, ita tamen ut Rodulfus sub Berengarii ditione esset. Tot prælia & strages invitare externos ad occupandum regnum Italicum videbantur. Igitur HUGO potentissimus *Arelatensis* vel Provincialium Comes, *Bofo* ejus frater & *Fungo* alius, *Tagliasterro* (sector ferri) cognominatus cum copiis advenere; quibus Berengarius occurrens armatus, viis omnibus infestis nec opinantes undique inclusit, suisque interdixit, ne quemquam ex hostibus interficerent, sed quemcunque cepissent, naribus auribusque amputatis dimitterent. Quod cum esset factum, tres supradicti Duces, quibus circumventis & fame ac inopia pressis ipse hostem evadendi nulla supererit, ducalitate, manibus Evangelia præferentes, ad Berengarium ventum, petitaque venia jurant ipso vivo se in Italiam non reversuros; quos Berengarius incolumem cum suis domum redire permisit. Hæc à reliquis scriptoribus omiſſa *Constantinus Porphyrogenetus*, auctor æqualis, in libro de administrando Imperio memoriz tradidit. Berengarius cum postea Veronam se contulisset, ibidem à *Lamberto* compatre ac familiari suo homine perfido, per insidias interfectus est anno Christi, si Luitprandum & Sigonium sequimur, 923, si Frodoardum 924, si denique Sigebertum 925. Longævitas ejus, sex enim supra triginta ad minimum annos regnavit, *Biondum*, *Platinam*, *Egnatium* aliosque ed seduxit, ut duos ex uno illo fa-

C

cerent

(i) *Llem ex Reg. Annal. Met. Mariano Scoto & Sigonio.*

cerent Berengarios, & primum jam ante Ludovici Regis Provinciæ in Italiam adventum, satis concessisse putarent. Uxorem Berengarius Augustus habuit *Berthilam*; ei patrem fuisse *Supponem*, & tres fratres, *Supponis* filios, quos viro suo auxiliares adjunxerit, Panegyristes sæpe citatus innuere videtur. Suppo autem iste in chronico monasterii Casauriensis vocatur *Suppo Piceni Comes, qui est Dux inscribitur, in Imperatoris (Ludovici Junioris) exercitu fulgidus. Berthilam* posteaquam malum secuta consilium marito fidem non servasset tori, ab eodem *veneno sublatam* esse, idem Poëta solus memoriæ prodidit, cujus de illa versibus narrationem de Berengario Augusto obfignabimus:

*Pariter tria solum in belli
Supponide coeunt, Regi sociabat amico
quos tunc fida satis conjux: peritura venenis,
sed postquam banstura est inimica bortamina Circes.*

Berengario è vita sublato totum quidem Italiæ regnum **RODULFUS** occupavit, sed brevi temporis spatio tenuit, magnùmque vœcordiæ documentum dedit, cum non tantum ab Ermegarda, Adalberti M. Eporediæ vidua, regno illum emunctum eunte, sibi verba dari atque illud pateretur, sed etiam ad primum nuncium de adventu Hugonis Comitis Arelatensis, quem ad capeffendum Italiæ regnum, proceres iterum acciverant, id desereret, atque in Burgundiam suam revoleret. (k) Hugoni patrem *Sigonius & Puteanus* tribuunt, Lotharium Comitem Arelatenfem, qui filius fuerit Lotharii Regis Lotharingiæ; sed perperam: nepotem quidem hujus Hugonem extitisse confessæ est veritatis verum non è gnato cognomini, qualem Lotharius II. non habuit, sed è Filia *Bërtha*, Theobaldo Comiti nupta, prognatum illum fuisse, à recentioribus genealogis demonstratum est. Haud in-tempestivè nec absurdè subtexturus videor diagramma geneleos & progeniei Hugonis, emendatius & plenius illo, quod Er. Puteanus in Historia Insubrica exhibuit,

(k) *Luitpr. l. III. C. 2. § 2. Sig. l. VI. Pnt. l. VI. C. 1. § 2*

Bertha, Lotharii II. Regis Lotharingæ filia, nupta

1. Theobaldo Comiti,

2. Adalberto cogn. Diviti Duci & March. Tusciæ II.

Hic obiit d. 17. Aug. 917. illa d. 10. Mart. 925.

1. Hugo C. Arelat. Rex Italiae cor. Mediolani, an. 926. † an. 947.	1. Boso Dux & M. Tuscie V. Willa, Rudolphil. Rex Burg. & Ital. f.	1. Anscarus, March. Fermanus.	2. Vido D. & M. Tuscie III. † 928. Maria, dicta Marozia, Alberici C. Tusculani vid. 926.	2. Lambertus D. & M. Tuscie IV. à R. Hugone fratre uterino excecatus an. 936.	2. Ermegarda, Ux. da Adalberti M. Ep. redia.
1. Alda.	Willa uxor Berengarii II. R. Italiae.				
2. Marozia Vidonis, D. & M. Tusciae vid. 928.					
3. Bertha, Burchardi D. Suev. f. Rudulphi R. Burg. vidua 937.					

1. Lotharius Rex Ital. † an. 949. f. 950. 22. Nov. Adelaida, Rudolphi II. Rex Burg. Fil.	1. Alda nup. Alberico C. Tusc. Pr. Romano.	Boso, notbus, ex Bezola pellice natus, Episc. Placentinus.	Ubertus notbus, ex Wandelmonda, Dux & M. Tusc. Spolet. & Camer. Willa, Bonifacii D. Spolet. & Camer. f.	Theobaldus, notbus, ex Stephania, Archidiacon. Mediolan.	Bertha, notba, ex Bezola, misa Constanti-nopolim pro Romani Imp. nepote,
--	--	--	---	--	--

Emma Conjux Lotharii Regis Gallie.

Hugo Dux & March. Tusciae.

Waldrada ux. Vitalis Candiani D. Venet.

Hugo regnum Italiae à Rudolpho Burgundo derelictum occupavit; sed Itali tædio sævitiae ejus affecti Rodulfum Regem è Burgundia anno CMXXXI. revocarunt, cumque adventum ejus Hugo tempestiva passione avertisset, illi Arnoldum f. Arnolfum Bajoariorum ac Carantanorum Ducem acceriverunt, quo fuso fugatoque HUGO, ut futuris malis occurreret, spemque inimicis novorum imperiorum adimeret, LOTHARIUM filium suum regni socium sibi adjunxit, eumque Mediolani ab Archiepiscopo coronari jussit, & Adelaidem Rodulphi Burgundiae Regis filiam illi in matrimonium collocavit. Novum denique æmulum, ab Italis sibi objectum, nactus videlicet Berengarium Ildum Eporediae Marchionem, cum eo, jam metropoliposito, ita transigere necessum habuit, ut ipse filiusque Regium, servarent nomen, jus & potestas penes Berengarium esset. (l) Pertæsus autem inanis tituli convasavit thesaurum Regium omnem, & in Burgundiam abiit, ubi permagnifico extructo monasterio, quod S. Petro consecravit, cilicium sumit, quemadmodum Leo Ostiensis memoriae prodidit. (m) LOTHARIUS post genitoris excessum haud diu superstes fuit, & quod ab eodem autore refertur, phrenesi correptus, & mentem & mox vitam amisit, regnumque Berengario reliquit.

BERENGARIUM secundum, prioris è filia unica hepotem fuisse, & genitorem habuisse Adalbertum avum paternum Anscarium, Eporediae Marchiones, communi sententia scriptores statuunt; de progenitoribus vero Anscarium, in stemmate enumeratis qui avthentia tabularum veterum, speciatim diplomate Berengarii & Adalberti Regum, recognito à Roberto Cancellario anno 950, nec non testamento Attonis Episcopi Vercellensis à pluribus Episcopis subscripto an. 1194, nituntur, res non æque in confesso est, neque dubitavit Hadr. Valesius Adalbertum, Anscarium filium, hominem Francum vocitare. (n) ANSCARIUS, cui prænomen Attonis induit, Eporediae Marchio fuit illo tempore, quo Arnulfus Imperator in Italia agebat; testem habemus Luitprandum

C 2

æqua-

(l) Sigon. Hist. R. Lib. VI.

(m) Lib. IV. Chron. Cap. 64.

(n) Bereng. Ang. Cap. I. pag. 61.

æqualem propè scriptorem Arnulphus, inquit, cum Eporegiam pervenisset, Anscarus Marchio istic aderat; cuius ex hortatu civitas rebellabat. Verum hic Arnulphus iure jurando promiserat, nunquam se à loco eodem discessurum, quam præsentis suæ representarent Anscarium. Is autem ut erat homo formidolosus valde ei omnino similis, quò à Marone canitur: *Largus opum, lingua melior, sed frigida bello dextera, de castello exit, & juxta murum civitatis in cavernis petrarum latuit.* Hoc eo facit, quatenus licite possent Regi Arnulfo iurejurando satisfacere, Anscarium in urbe non esse. Itaque iurjurandum istud accepit Rex, atque iter quòd cœperat, peragens abiit. (c) ADALBERTUS Eporediæ civitatis Marchio fuit, imperante Berengario, cuius filiam unicam GISILAM primis nuptiis uxorem duxerat: ea mortua cum ERMEGARDAM, Adalberti præpotentis Tusciam Marchionis gnatâ, penatibus suis induxisset, instigatus à Bertha, ejus matre, conjuravit adversus Berengarium, & à virtute moribusque pristinis deflexit. LUITPRANDUS enim Libro II de rebus Imp. & Regum Cap. X, Adalbertus, inquit, nequaquam sui similis fuit. Nam dum fervente ætate juvenilem duceret vitam, miræ humanitatis miræque sanctitatis fuit, adeo sanè, ut si ei à venatione redempti pauper occurreret, aliudque non esset, quod illi præstare posset, cornu proinus, quod collo ejus fibulis aureis dependebat, sine dilatione concederè; ut rursusq; ab eodem, quanti estimabat, acquireret. Tam diræ autem postmodum famæ est fama, ut huiusmodi vera de eo tam à majoribus, quam à pueris cantio diceretur, & quia sonorus est, Græcè illud dicamus: Adalbertus comis curtis, makrospathis mikropistis, quo signatur & dicitur, longo cum uti ense, & minima fide. Porro Cap. XVI prælium inter conjuratos & Berengarium, qui Hungaros in auxilium vocaverat, sic refert: Adalbertus, ut erat vir non bellicosus, sed sagacitatis miræ, nimique calliditatis, dum irrure Hungaros undique cerneret, esseque illi omnis spes fugiendæ ablata, balteum armillasque aureas, omnemque preciosum apparatus projecit, vilibusq; se militis induit vestimentis, ne ab Hungaris quis esset dignosceretur. Captus igitur, sciscitatusque quis esset, militis consensum militem se esse respondit, rogatusq; se ad vicinam castellum duce vocabulo Calcinaris, in quo parentes, qui eum redimerent, se habere asserebat. Ductus igitur, quia non agnitus, vilissimo pretio comparatur: emit autem illum suus ipsius miles nomine Leo. Cæterum haud diu Adalbertus Berengario Augusto, cui fidem fragerat, superstes mansit, sicut idem autor literis mandavit; Hoc eodem, scribens, tempore, (quo nempe Papiæ Hungarorum rabie exusta fuit, id quod ad diem IV Idus Martian. CMXXIV. refert) dejuncto Adelberto Eporegie civitatis Marchione, uxor ejus Armegarda totius Italiæ Principatum obtinebat. Causa autem potentie ejus hæc erat; quoniam carnale cum omnibus non solum Principibus, verum etiam cum ignobilibus commercium exercebat. (p) Facta hæc est mater ANSCARII, quem Rex Hugo Spoletinorum & Camerinorum constituit Marchionem, in locum Theobaldi, demeriturus hominem ad quodlibet facinus promptum sibi que suspensum: nihilo tamen minus res novas moliri deprehensum, Sarlione, qui Theobaldi viduam duxerat, tanquam æmulo objecto, primum Marchiam, deinde vita exiit, hanc enim ille in pugna cum Sarlione commissa amisit, postquam strenui viri officium fecisset, cum equo lapsus & ab irruentibus hostibus confosus. (q)

Ad perniciem quoque BERENGARII occasionem Rex Hugo quærebat: eratis, ceu ex dictis liquet, Anscarum fratrem confanguineum & Luitprando referente, (r) consilii providus, ingenio callidus, eaque propter illi formidolosus, maxime postquam fraterna cæde irritatus esset; itaque manus illi injicere & oculos eruere in animo habuit; sed consilio à Lothario, Regis filio ætate ac mente adhuc imbecillo, patefacto, fuga se subduxit Berengarius in Germaniam, atque ad Hermannum Ducem Sueviæ se contulit, à quo demum est ad Ottonem Regem deductus anno CMXXXIX. Inde post septem circiter annorum exilium, prætentatis per Amadeum militem & fidum Comitum procerum Italicorum animis, atq; ad defectionem præparatis in Italiam majore fiducia quam strepitu rediit, & convolantibus ad eum undique turmatim militibus citius exercitum conflat, quàm adesse hostem Hugo rescisceret. Mediolano, favente Archiepiscopo, potitus pro Rege se gerere cœpit, & Hugonem trepidantem jamque de se actum putantem ad memoratam jam superius partionem redegit, quæ isti filioque Lothario inanem Regis titulum reliquit, Berengario vim potestatemque tradidit. Sublatis non ita multò post illis è medio ac vita solus tamen regnare noluit; sed filium ADELBERTUM sceptro socio insignivit, eundemque cum Adelaide Burgunda, Lotharii vidua, matrimonio jungi cupivit, Ticinum urbem, veterem regni sedem, quam illa dotis nomine sibi assignatam tenebat, hoc pacto imperio suo adiuncturus. Spreta verò à muliere conditione, ira accensus, vim adhibuit, urbemque obsessam cepit, ac reginam in potestatem adductam, animo tamen immotam, in castro Gardæ ad lacum Benacum custodiæ tradidit; è qua, ope sacerdotis sui, elapsa, & in arcem Canuffiæ ab Athone, propinquo suo recepta, ibidemque mox obfessa, Othonis Germaniæ Regis

for-

(c) de Reb. Imp. & Reg. Lib. I. Cap. 9.

(p) Lib. III. Cap. 2.

(q) Ibidem & Cap. 3.

(r) Cap. 2. Libri oct.

(s) ad an. 952.

fortissimi opem imploravit, qua impetrata, liberatori vindicique suo in manum convenit; Berengarius verò cum Adelberto filio victoris potestati & clementiæ se permittere coactus, regnum tamen recepit, sed, *Reginonis* (s) verbo, ut *subditus*; *Wuekindus* [t] ita rem narrat; Berengarius manus filii sui Adelberti suis manibus implicans renovata fide, coram omni exercitu, famulatu Regis se cum filio suo subjugavit; & ita dimissus in Italiam remeavit cum gratia & pace. Domesticis deinde turbis Slavicoque bello Othone distracto, cum arma iterum summisset, & omnem Italiam turbaret, Proceresque & Antistites ipsamque Romanum Pontificem exagitaret, ab Othone tototius Italiæ votis vocato denudò bello petitus & devictus est; namque cum *Willæ* conjugis dura obsidione in monte Feretri pressus deditioem denique fecit, an. CMLXIV. & in Germaniam relegatus est; ubi exul post biennium obiit, in *Babenberg*, referente *Reginone*, [x] *Regio more sepultus est*. Eius vidua *Willæ*, antequam sepeliretur velum sibi sanctimoniale assumpsit; impudiciæ fortassis expiandæ, cuius rea est LUITPRANDO, (w) scriptori cœvo, sed nec ipsi nec marito Berengario, cui à sacello & secretis fuerat, offensæ deinde abalienatus, satis æquo.

Ex liberis Berengarii & Willæ sequioris sexus *Gerberge* & *Gisle* mentio apud Luitprandum (x) occurrit, *Sigannam* Sam. Guichenonius, *Tuncam* Cosmus de la Rena addunt. In virili sexu circa Adelbertum & Vidonem nulla status est dubitatio, *Conradum* Sigonius nominat, eumque nec non Vidonem bona in agro Mutinensi & Bononiensi habuisse refert; (y) hunc porro, *Vidonem* nempe, in pugna adversus Burchardum Sueviæ Ducem, ab Imp. Ottone contra Adelbertum missum, occubuisse memoriæ prodidit. (z) ADELBERTUS à patre; regni confors factus, illo ab Ottone capto & exautorato in Corsicam aufugit; exinde à nonnullis Comitibus & Episcopo Placentino sequenti statim anno revocatus, atque in Lombardiam reverfus regnum recuperare summa ope nisus est; sed collatis cum Ottonis exercitu anno CMLXV. signis victus & in fugam coniectus ægrè evasit, Bariumque in Apuliam confugit, unde missio oratore Constantinopolim Nicephori Imperatoris tutelam auxiliumque imploravit, eidemque octo millia loricatorum se jam habere mandavit; Annuit Nicephorus petitioni Adelberti, Conamque fratrem suum viris & argento instructum illi submisit, sed eo cum mandato, ut Adelbertus Barii diligenter custodiretur, donec positus victoria ipse rediret; quod si ille tot hominum millia, quot se habere dictitasset, non duxerit, ut caperetur, vinceretur, & Ottoni Adelheidæque traderetur, quemadmodum LUITPRANDUS, eo ipso tempore legatione apud Nicephorum Ottonis Aug. nomine functus, literis prodidit. (a) Qualia verò extrema Adelberti fata fuerint, numque traditus Ottoni & ab eo in Germaniam relegatus sit, aut Barii tædio & mærore confectus decesserit, incompertum est, ad regnum certe nunquam rediit; hoc enim Imp. Otto sibi & successoribus ita asseruit, ut imposturum qui Rex Germaniæ fuit, idem etiam regnum Italiæ Longobardicum & occidentale Imperium tenuerit, ut SIGONII (b) verbis utar. Uxor Adelberto tribuitur GERBERGA è gente Francorum orta, ea filia ac hæres Hugonis Comitis Burgundiæ extitisse plerisque videtur; sed dissentit ANDR. CHESNEUS & Nivernensi Comite prognatam fuisse mavult credere. In hoc consentiunt, quod pater ex ea factus sit OTTONIS WILHELMII, satoris amplissimæ Comitum Burgundiæ stirpis.

In numerum filiorum Berengarii Regis, referunt quoque DODONEM, eidemque ab Imperat. Ottone II Eporediæ Marchiam restitutam fuisse tradunt; Hoc genitum ARDOINUM, Eporediæ Marchionem, postquam Imp. Otto III sine prole vita defunctus esset, lubido invasit regni Italiæ capiendi, & jovit aliquandiu fortuna audacem; perfecit enim ut an. CIII. Papæ conventu antiquo Longobardorum more indicto, frequenti concilio Rex crearetur, extemploque regis insignibus ornaretur; indignante equidem Archiepiscopo Mediolanensi, sine cujus autoritate id factum erat, & Henricum Germaniæ Regem subrogante; Tuitus tamen tunc est Ardoinus partam coronam, & profligatis Henrici copiis, prospero rerum successu aliquot annis usus. Ad extremum verò continuus & Henrici & Archiepiscopi Mediolanensis adversum se molitionibus defatigatus, cessit vertenti fortunæ, & regno abdicato, ultrò in monasterium *Præuarie* in agro Taurinatum se abdidit,

D

dit,

(s) ad an. 952.

(t) *Annal. Lib. III.*

(u) ad an. 966.

(w) *Lib. V. Cap. 15.*

(x) loco modo cit.

(y) *Hist. Ital. L. 7. ad an. 963.*(z) *Ibid. ad an. 965.*(a) In *Hist. Legationis ad Niceph. quæ inter ejus opera Antwerpæ edita extat. pag. 145.*(b) *Lib. VII. ad an. 973.*(c) *Sigon. Ib. L. VII. ad an. 1015. Castillon. not. ad Tbesaurum p. 714. & seq.*

dit, privatamque deinceps vitam, monasticæ similem egit, donec elapso triennio Valpergiæ mortem obiit; regio tamen funere à filiis elatus & in aede S. Benigni Fructuariensis sepultus est. A filio ejus VIDONE longa illustrium familiarum in Pedemontio propagò defluxit, inferius ex parte recensenda; ab OTTONE verò stirps Comitum de Cocconati derivatur.

Cæterum quod fratres Adalberti Marchionis Eporediæ, Attonis Ancarii filios natu minores, Manfredum Berengarium & Hugonem attinet, probatur eorum existentia ac genesis diplomate Berengarii Imperatoris, quod anno regni ejus *trigesimo quarto*, imperii *quinto*, qui tamen non coincidunt, si anni regni ejus imperiique exactè numerentur, scriptum esse fertur. *Hugonem* in eodem Berengarius *Episcopum Augustanum Sacrique Palatii sui Archicapellanus* appellat: at verò Episcopum Augustanum, cui Hugoni nomen fuerit, nullum, Udalicum contra Sanctis postea adscriptum, illo tempore Ecclesiæ Augustanæ præfuisse reperio. In testimonium porrò filiorum Manfredi Berengarii, nepotumque ejus, atque ex his prognatorum, quotquot tabula nostra prima enumerat diplomata adducuntur, Ortonis Imperatoris tabulæque donationis à MITILDI, quæ ejus neptis & OBIZONIS UXOR dicitur, nec non à BONIFACIO, hujus gnato Monasterio S. Maria majoris factæ.

STEMMATIS
 DESIDERIANI
 STIRPS I.

COMITUM ET PALATINORUM BURGUNDIÆ, NEC NON COMITUM VIENNENSIVM, MATISCONENSIVM, ET CABILLONENSIVM, PRINCIPUMQUE ARAUSIONENSIVM.

Burgundiæ primi Comitibus insignium loco usi sunt *aquila argentea* in campo *rubeo* explicata; postquam verò Comites Palatini appellari cæperunt *leonem aureum* in solo *caeruleo*, *plumbidibus aureis* sparso, adsciverunt, aquila illis relicta, qui à lineis sequioribus primorū Comitū oriundi erant, videlicet Comitibus Viennensibus & Matiscouensibus. Hugo, Johannes Burgundo-Cabillonii filius, cum hæredem Burgundiæ Comitatus in matrimonium duxisset, ea lege in id Ordines consensisse refert *Ludov. Gollut* (*Hist. de la rep. Sequanoise* l. 11. c. 37. & l. 17. c. 44.) ut aquila abdicata solo *leonis* digmate uteretur, quod etiam ab illo, posterisque ejus Burgundiæ Comitibus Palatinis, factum est, filiis tantum ejus natu minoribus *aquilam* retinentibus. Cæterum fratres ejusdem Hugonis, & qui ab eis prognati sunt, cum *Cabillonensi* cognomine tesserant quoque ejusdem familiz assumserunt, nempe *fasciam diagonalem auream*, *rubeo* scuto inductam.

T A

TABULA III.

COMITES VIENNENSES & MATIFCONENSES.

XII. WILHELMUS de Burgundia, Stephani C. Burgundia Vienn. & Matifc. filius natu minor, Comes de Vienne, Matifcon. & Ausfonne.
PONTIA, al. ADELAIS, DN. de TRAVES.

XIII. STEPHANUS COMES BURGUNDIAE & AUGUSTODUNI
Vid. Tab. seq. IV.

Gerardus Comes Vienn. & Matifcon. Dn. de Salins.
Wigona, Gualteri Dn. de Salins fil. & her.

XIV. Wilhelmus II. Comes Vienn. & Matifc. ✠ circa an. 1123. Scholastica, Henrici I. C. Campan. fil.

Beatrix uxor tertia Humberti III. C. Sabaud.

Alexandrina, nup. Ulrichi Dn. de Bauge & Bresse.

Ida, nup. 1. Humberto Dn. de Coligny, 2. Simoni fil. Lotbaring.

Gualtierius Dn. de Salins. Matilda, Arcebaldi VI. Dn. Burbon. fil.

XV. Gerardus II. C. Vienn. & Matifcon. ✠ circa an. 1228
1. Johanna, Ottonis C. Burgund. f.
2. Wigona, Gwidonis C. Forejti f.

Henricus de Vienne Dn. de Pagny.

Wilhelmus Decanus Visontin.

Beatrix ux. Hugonis ab Antigny.

Margarita Domina de Salins, nup. Jocerano le Gros, Dn. de Brancou.

XVI. 1. Wilhelmus III. Comes Vienn. & Matifc. obiit celebs.

Alifa Com. Vienn. & Matifc. fratris hares, nup. Jobanni de Dreux, cogn. de Breins, Roberti II. C. de Dreux, filio.

TABULA

STIRPS CABILONENSIS ET CO

ex eo

XIII. STEPHANUS Comes Burgundiæ titularis, & Auguftoduni, Wilhelmi de Burgundia, C. Vien. Matisc. & Aug. F.

XIV.

Stephanus Comes Burgund. & Auguftod. ✠ circa an. 1239.

XV.

Johannes Comes Cabilon. & Burgund. Dn. de Salins, cogn. *Sapiens*, tranſtulit an. 1237. Comitatum Cabilon. in Hugonem IV. D. Burg. tit. permutationis, viciffimque ab eo accepit Dominia *Bracon, Villafans* & *Ornans* in ſuper. Burgundia, ✠ an. 1167, d. 30. Sept.

XVI.

1. Hugo COMES PALATINUS Bugundiz. *Alifa, Ottonis III. D. Merania* & Com. Palatini Burgund. for. & her. *duſta* 1230, ille ob. 1266. ea nupta ſecundò Philippo C. Sabaud. 1267. ob. 8. Martii 1279.

1. Elifabeta ux. *Henrici C. Viennæ.*

1. Margarita, nup. *Henrico I. de Bryenne C. de Venify,* 2. *Wilhelmo de Courtenay Dn. de Champignelles* 1252.

1. Wilhelmina, *Abbat. in Bajans* 1261.

2. JOHANNES de Chalon, Dn. de ROTHEFORT. ✠ in Vid. Tab. juv. ſeq. V.

XVII.

Otto, ſOttelinus Com. Palat. Burg. † an. 1303.
1. Philippina, Theobaldi C. Ear. fil.
2. Mathilda, Roberti C. Artef. fil. & hæc.

Hugo Dn. Montboſon, ✠ improl. Bonna. Amadzi V. C. Sabaud. fil.

Stephanus ✠ improlis.

Alifa, ux. Hugonis C. Kiburgi.

Guya nup. Thomæ III. de Sabaud. C. Maurienne, 1274.

Agnes, ux. Philippi Dn. de Mommotrot.

Polia, ux. Ademari Picaviciſis C. Valentiz.

Renaldus C. Montſpelcard. per uxorem Wilhelminam de Neufchatel.

→

XVIII.

1. Robertus Comes Palat. Burgundiz, ✠ circa an. 1315. in adoleſcentia.

2. Stephanus, Canon. Veſuntinus.

2. Johanna Comes Palatina Burgundiz & Dom. de Salins morte fratrum, nup. Philippo V. cogn. Longo R. Galliz 1306. ✠ 21. Jan. 1329.

2. Blanca, ux. Caroli *ſicabri* Com. *Marchie, dein Regis Galliz*, ſed repudiata an. 1321.

2. Alifa, Dom. Montrondi, nup. Johanni de Burgundia, Ducis Roberti II. filie 1297

IV.

MITES PALAT. BURGUNDIÆ
orti.

Juditha de Lotharingia, Matthæi I. Ducis Lotharingæ f.

1. *Beatrix, Wilhelmi III. Comitis Cabilionensis (de Chalon) filia ac heres.*
2. *Agnes, Roberti II. C. de Dreux f.*

XIV.

1. *Matilda, Hugonis III. D. Burgund. f.*
2. *Isabella de Courtenay, Roberti Dn. de Champignelles f. Renaldi de Montfalcon, vid. 1243.*
3. *Lanva, Simonis II. Dn. de Commercy, f.*

Stephanus Dn. d'Orstlay,
Itirpis hujus nominis
fator.

Beatrix, uxor 2da
Simonis Dn.
Jouville.

XV.

2. Petrus de Chal-
lon, Dn. de
Chateaubelin,
✠ impr. Beatrix,
Amadel
IV, Sabaud,
fil.

2. Stephanus de Chal-
lon, Dn de Rour-
vres & Montenor.
Johanna Dn. de
Vignory.

2. Blanca nup.
1. Guschar-
do VI. Dn.
de Beaujeu
1260. 2. Be-
raldo IX.
Dn. de
Mercaeur.

2. Ma-
thildis,
de Mon-
als.

3. JOHANNES II.
de Chalon, E. de
ARLAY.
Vid. Tab. VI.

3. Margarita
ux. Hugo-
nis de Burg.
Dn. Avelo-
ni.

3. Hugo de
Chalon,
Episc. Le-
od. 1296.
Archiep.
Vefont.
1301. ✠
1316.

XVI.

Henricus,
Dn. de Juffé
Tripoté &
Fondremont.

Johannes Dn.
de Montagu.
Alisa de Burgun-
dia, Roberti II.
Ducis, 1279.

Johannes de Chalon,
Dn. de Vignory, ✠ im-
prolis,
Margarita de Sabandia,
Ludovici B. de Vaud. f.

Johanna nupta
Wilhelmo de Dampi-
erre, Dn. S. Desiderii.

XVII.

Otto de Bur-
gundia, ✠ in
juventa.

Agnes hæres Comitatus
Montispellicard, nupta
Henrico Dn. Montisfalco-
nis f. Falkensteinii.

Johanna Dom. Hericurtii,
Belfortii, Blammontii
& Castelotii, nup. I. Ru-
dolpbo C. Catimelbroc. 2.
Rudolpbo Hestoni March.
Bade.

Alisa, nup. 1. Johan-
ni Cabilonio II. C.
Auxerre.
2. Ludovico Viennen-
si, Dn. d'Antigny.

XIII.

TABULA V.
COMITES DE AUXERRE ET TONNERRE
firpis Cabilonicæ.

XVI.

JOHANNES Burgundus f. Cabilonenfis (DE CHALON)
Dn. de ROCHEFORT, Johannis Com. Cabilon. & Bur-
gundiæ ex secundo cum Ifabella Curtenacensi conjugio
filius; desponsata ei fuit. an. 1255. ALISA, FRIDERICI
Burggraviï Noribergensis filia, sed nuptiis non per-
actis duxit

1. ELISABETHAM LOTHARINGAM Ducis Matthæi II. fil. Wilhelmï
IV. Com. Viennæ Viduam, an. 1258.
2. ALISAM BURGUNDAM, Com. Autisiodurensem (d'Auxerre) Eudonis
C. Nivernii fil.
3. MARGARITAM BELLIOCEMSEM, Ludovici de Forest, Dn. de
Beaujeu, fil. 1290. Obiit ille an. 1309.

XVII.

2. Wilhelmus Cabilonenfis, Comes Augustoriti & Tornedori (d'Auxerre & Tonnerre) ex hze-
ditate matris & materterz, Dn. de Montjay, St. Aignan, Celles & Valencay, occubuit in pr. ap.
Montcaffel 9. Aug. 1304.
Leonora Sabanda, Comitiss Amadei V. fil. 1292.

XVIII.

- Johannes Cabilonenfis II. C. Augustor. & Torned. M.
Butigliarius Galliz, occ. in pr. ad Crecyacum 26. Au-
gust. 1346.
1. Maria Genevensis, Comitiss Amadei II. fil.
 2. Alisa Burgunda, Renati C. Montispelic. f.
- Johanna nup. Roberto Burgundo,
Roberti II. Ducis Burgund. filio
quarto, ✠ improlis.

XIX.

1. Johannes Ca-
bilon. C. Aug.
& Torn. ✠
1364. | Humbertus
✠ in juven.
Sabandi
Dn. de
Vaud. | Margari-
ta, ux. da
Johannis
do IV. Dn. de
Noufcha-
stel. | 2. Johanna,
nup. Theobal-
do IV. Dn. de
Noufcha-
stel. | Beatrix
ux. Hen-
berti VI.
Dn. de
Vienneſi
fort. | Henriet-
ta, nup.
Hugoni
Dn. de
Poiſ-
gny. | Tristanus Ca-
bil. Dn. Caſtri
& Rupi-
fort. | Johannes
Dn. de
Trame-
lay, ✠
czlebs. |
|---|--|--|--|---|---|--|---|
- Maria Creſpin Wil-
belmi VI. Dn. du
Bec f.
1242. gny. Pymontii f.

XX.

- Johannes Cabilon IV. C. Ludovicus Cabilon, ſucceſ- Marga- Mathilda, Johannes Cabilon.
Aux. & Tonner. vendi- ſit fratri in Comitatu Ton- rita, ✠ nup. Johan- Dn. Caſtribelini
dit Comitatum Augu- nerr. ✠ circa an. 1398. innu- ni de Anti- ✠ improlis.
ſorit. Regi Carolo V. Maria, Wilhelmi Archeveſque, pta. gny, Dn. de Johanna de Giſſel-
an. 1370. & ✠ impro- Dn. de Partenay f. Savigny, les.
lis an. 1379. 1364.

XXI.

Ludovicus Cabilon II. Co.
Tonner. Dn. de Montjay, S.
Aignan, Selles & Valencay
occ. in pr. Vermulienſi an.
1421. improlis. | Hugo Ca-
bilon, Dn.
de Cruſy
& Argen-
teuil, ✠
apais.
Catharina de
l'Isle Bon-
chard. | Johannes
Dn. de Li-
gny le
Chatel,
occ. in pr.
Azincurt.
1415. | Wilhel-
mus Cabi-
lon.
Egnes
Hierom-
ſolym.
1412. | Ma-
ria juv.
Bal-
mz
1412. | Johanna
C. Ton-
nerrez
nup. Jo-
hanni de la
Baume II.
Dn. de
Bonrepos
1400. | Margarita
C. Ton-
nerrez,
ux. Oli-
verii Dn.
de Hufſon,
de Hufſon,
1400. |
|--|---|--|---|--|---|---|
- Johannes Cabilonius, notus.

T A B.

TABULA VI.

BARONES DE ARLAY & PRINCIPES
ARAUSIONIS è gente Cabilonica.

JOANNES Cabilonius, BARO d'ARLAY, Joannis Comi-
mitis Cabilon. & Burgundiæ è tertio cum Laura Com-
mercia matrimonio filius :

XVI.

- Ux. 1. MARGARITA BURGUNDA, DUCIS HUGONIS IV. F.
2. ALISA DE NEESLE, WILHELMI de FLANDRIA DN. TEN-
REMONDÆ, F.

1. Hugo Cabilon. Baro d' Arlay. <i>Beatrix de Delphina, Humberti de la Tour, dñi Delphini Vienn. f.</i>	1. Johannes Cabil. Episc. Lingon. † 1330.	Isabella, † improlis 1322.	XVII.
--	---	-------------------------------	-------

1. Johannes Cabilon. II. Baro d' Arlay. <i>Margarita de Mello, Mauritiu IV. Du. de Craon vid.</i>	Ludovicus Ca- bilon.	Hugo Cabilon	XVIII.
--	-------------------------	--------------	--------

Hugo Cabilon I. Du. d' Arlay † <i>apais Blanca, A- maldi Com. Ge- ner. f.</i>	Ludovicus Cabilon. Dn. d' Ar- gueil † ante fratrem in pe- regr. sacra an. 1367. <i>Margarita Viennensis Philippi Dn. de Moutmorot. f. 1352.</i>	Margarita ux. <i>Stephani de Montfancou C. Montispe- licard.</i>	Beatrix nup. <i>Antonio Dn. de Beau- jeu 1382.</i>	Johanna Ux. <i>Johannis de Vergi, Du. de Cham- plite.</i>	XIX.
---	--	---	---	--	------

Johannes Cabilon. Baro d' Arlay, PRINCEPS ARAUSIONIS, <i>Camerarius Franciæ 1415. Gubern. Septimaniz 1417. † peste 1418. Maria Balcia (de Baux) Reimmudi V. Pr. Araus. fil. ac heres.</i>	Hugus.	Johannes Cabilon. Dn. de Cuisel & de Viteaux <i>Joanna de la Tremoille, Guidonis C. de Joigny fil.</i>	XX.
--	--------	--	-----

Ludovicus Cabilon. Pr. Araus. Dn. d' Arlay <i>& ff' Argueil, cogn. Bonus, † 20. Sept. 1463. 1. Johanna, Henrici C. Montisfelic. f. 2. Eleonora, Johannis IV. C. Armaniac f. 3. Blanca, Wilhelmi II. Dn. de Gannaches f.</i>	Hugo.	Johannes Cabilon. Dn. de Cuisel & de Viteaux <i>Joanna de la Tremoille, Guidonis C. de Joigny fil.</i>	XXI.
--	-------	--	------

1. Wilhelmus Cabil. Pr. Araus. † 1475. <i>Catharina Bri- tanna, Richar- de C. de Estam- per. f. 1448.</i>	2. Ludo- vicus Cabilon. † 1476.	1. Hugo Cabi- lon. Dn. de Chateau- quyon † 1450. ap. <i>Alojia Sabanda, Ducis Ama- dei IX. Febr. 1479.</i>	2. Johanna nup. Ludo- vico de Sess- sel, C. de la Chambre. <i>Johana de Bauguetin Rouge- Arti Dn. mont. de Chail- lon, vid.</i>	Carolus Bernar- dus Cab- Com. de Dn. de Joigny. Brignon <i>de Maria de Bauguetin Rouge- Arti Dn. mont. de Chail- lon, vid.</i>	Antoni- us Ludovicus Cabil. Antonius 2. pfr. Isabella nup. Ludo- vico de Sesssel de France, Ducis Ludovicus Cabil.	Margarita ux. Joh- nis de Harfremont, Dn. de Ailly. Isabella nup. Ludo- vico de Sesssel de France, Ducis Ludovicus Cabil.	XXII.
--	--	---	--	--	---	---	-------

Johannes Cabilon II. Pr. Araus † 9. April. 1502. 1. Johanna Burbonica, Ducis Caroli I. fil. 2. Philiberta Lucentburgica, Antonii C. Brienne f.	Cariotta, C. de Joigny, nup. 1. Adriano de S. Merve. M. de Nelles 2. Francisco Allegrii Dn. de Pressy.	Theobaldus Cabil. Dn. de Brignon, † 1512. apais.	XXIII.
---	---	--	--------

1. Philibertus Cabilon. Princeps Arausionensis & Melphitanus, Dux Gravinæ, Prorex Neapol. & Generalis Locumtenens exercitus Imp. Caroli V. in Italia, occ. in oppugn. Florentiz, 3. August. 1530. ætat. 28. cœlebs.	Claudia, Princeps Arausion, uxor. Henrici Comitis Nassovii & mater Reuati, quem ayun- culus hæredem scripsit, obiit illa 1521.	XXIV.
---	--	-------

EXEGE-

EXEGESIS HISTORICA.

Adalberti Exregis Italiae uxor GERBERGA, postquam ad secunda transisset vota cum Henrico Duce & Marchione Burgundiae inferioris, filium e priore marito susceptum OTTONEM WILHELMUM, ex Italia in Gallia deduxit. Hic itaq; ille adolevit & sedem fortunaru fixit, PEREGRINUS ab indigenis cognominatus. Matre ac vitricorebus humanis exemptis *Comitis Niverni, Divionis & Burgundiae* qualis usum esse *Andr. Chetivus* refert, (a) quo vero jure eos sibi sumerit conjecturas tantum, certi nihil, in medium avert. *Divionensis* Comitatus, qui *Ducatus BURGUNDIAE* nunc appellatur, jus ab adoptione vitrici derivant. NIVERNENSIS Comitatus pars antiquissimi regni Burgundici in Gerbergae patrimonio fuisse, & ab ea ad filium devenisse creditur. *Burgundici* Comitatus nomine Burgundia *Transsarica* venit, quam *liberum & immixtum Comitatum* jam vocant: hunc uxorio jure Ottonem Wilhelmum obtinuisse arbitratur *Chetivus*; & Hugonem Comitem, cui *Hermenrudis* matrem, *Albradam*, nuptam fuisse e veteri charta monasterii *S. Remigii* in *Remis* probari posse ait, Burgundiae Comitem fuisse conjecturam capit. At plerisque aliis scriptoribus *Hermenrudis* pater *Reinaldus Comes Roceji* (*de Roncy*) vocatur, illaque secunda Ottonis Wilhelmi uxor fuisse creditur: prior vero gnata unica ac haeres *Alberici III. C. Matisconae*, fuisse, cumque ea Comitatus *Matisconensis* in hanc familiam transfuisse creditur. Res ipsa hortari videtur, quoniam Burgundiae Comitum stirpem latissime, diffusam Otto Wilhelmus profert, antiquiorem Burgundiae statim, ejusque mutationes paucis repetere. BURGUNDIA antiquissimis temporibus *regnum* fuit, a Burgundionibus, origine Germanis, gente *Vandalis*, post varias migrationes denique in Gallia interiori, qua *Sequani, Aedui & Allobroges* jacent, imperante & favente *Valentiniano III.*, circa an. CDXLII. conditum, Regibus, quos ex sua gente habuerunt, potentiae sedem apud *Araris Rhodanique* confluentes statuentibus, atque ita paulatim ditionis suae fines proferentibus, ut XXVIII. circiter civitates regnum Burgundiae contineret, & supra Alpes pateret. Ob inimicitias vero & aemulationes inter illos ortas haud diuturnum fuit, sed intra seculi spatium Francis vicinis vestigale primo redditum, deindeque anno nempe DXXVI. cum eorundem ditione imperioq; conjunctum est, ita tamen ut non solum aetate Merovingorum sed etiam Carolingorum, suis legibus & institutis Burgundia uteretur. (b) Multa nihilominus & gravia passi subinde sunt per bella civilia, quae crebrae divisiones regnorum inter posterum tum *Clotarii* tum *Ludovici Pii* pepererunt. Quibus divisionibus etiam factum est, ut denique ipsa Burgundia varias in partes, easque inaequales discerperetur; & primo quidem cum inter tres *Ludovici Pii* filios regna Francorum dividerentur, *Lothario* cum Imperio, regno Italiae & *Austrasia* maxima pars Burgundiae atque Provincia cessit; *Carolus* cum *Neustria* reliquam contiguam minimamque portionem Burgundiae obtinuit. (c) Exinde ex *Lotharii Imp.* filii *Lothario Jun.* Burgundia *cisjura*, *Carolo transjura* cum Provincia obvenit, haecque portio in partes iterum diducta est, cum *Caroli* sine prole mortui haereditatem *Ludovicus II & Lotharius Jun.* partirentur. Sed postquam isti quoque virilis sobolis expertes decessissent, majorem quidem Burgundiae partem *Ludovicus Germanicus*, illorum patruus sibi vindicavit, & ad filios transmisit; haud tamen exiguam, eamque remotiorem, *Carolo Calvo*, fratri suo consanguineo reliquit, quam quidem hoc mortuo *Ludovicus Junior Germanici* filius recepit. Interea e sua parte *Calvus Viennam Allobrogum*, uxoris suae *Richildae fratri Bosoni*, regendam commiserat, eundemque mox *Regem Provinciae* dixerat, ut more *Priscorum Imp.* etiam regibus dominari videtur, sicut *Regino* prodit. (d) Hic vero sororio, ejusque filio, *Ludovico Balbo*, fato functis instigatus a conjuge *Hermengardi*, *Imp. Ludovici II* filia, quam propria uxore veneno extincta per vim rapuerat, (e) etiam regnum Burgundiae occupare instituit, & optimatibus persuasit, ut Comitatus apud *Mantalam* in agro *Vienneensi*

(a) *Histoire de Bourgogne Lib. IV. Cap. 15.* (b) *Schurzsch. Hist. vet. regni & pop. Burg. Cap. V.*
 (c) *Valef. Notiz. Gall. p. 107.* (d) *Regino ad an. 877.* (e) *Annal. Fuld. ad an. 878.*

ennensibus habitis an. DCCCLXXIX. Rex crearetur & Lugdunum ab Aureliano Archiepiscopo inungeretur. (f) Quo facto etsi in multa ac magna pericula incidit, & Viennæ à Carolo-
manno & Ludovico Jun. Ludovici Germanici filius obsessus in angustias redactus est, callide
tamen se expedit, & Arelatum evasit; ubi regni, quod an Burgundiam, an Arelatum, an
Provinciam appellandum sit, ambigunt scriptores, sed non fuit, & distractis bello Norman-
nico, & domesticis dissensionibus Carolingis, ad ultimum vitæ tempus servavit. (g) Id in di-
em X. Jan. anni DCCCLXXXVII. incidisse quidam tradunt, alii autem vitam ejus ad bien-
nium prorogant, atque anno demum 889 supremum diem eum obiisse perhibent. (h) Eo-
dem tempore Ludovicus ejus gnatus à quatuor Archiepiscopis, Lugdunensi, Arelatensi, Ebro-
dunensi ac Viciensi, multisque Coepiscopis, REX electus atque unctus est, (i) quem
deinde Imp. Carolus Crassus in villa CHIRICHEIM ad Rhenum suscepit ad hominem, sibi que
adoptivum filium cognovit. (k) Idem deinceps Imperator & Rex Italie contra Berengarium creatus, sed ab
isto captus & ob perjurium excæcatus est, quemadmodum superius dictum fuit. Hæc redem
regni reliquit impuberem filium Carolum Constantinum sub tutela Hugonis Comitis & præfeti A-
relatensis: qui illa functus est mala fide; namque ad capeffendum Italiae regnum accitus,
Rudolpho, antehac ad eam dignitatem consequendam à Principibus Italiae evocato, pos-
steaque in odium ipsorum adducto, quidquid in Burgundia Provinciaque vel ipse habue-
rat, vel ex ditione pupilli suo adhuc tenebatur præsidio, eradidit, & sic ejus impensa regnum
Italicum ab illo redemit. (l) Ea vero jactura Carolum Constantinum permovuit, ut factus
adultior nomen dignitatemque regis cum titulo ducis commutaret, & partem provinciae
Lugdunensis Viennamque retineret, quippe potentia & opibus impar futurus RUDOLPHO
æmulo, cui subjectionem etiam pollicitus est. (m) Filius is erat RUDOLPHI I qui
à proceribus BURGUNDIÆ, quæ inter Juram Pœninasque Alpes jacet, anno DCCCXXCVIII
REX electus & apud Acanum Veragrorum oppidum coronatus, novum in Burgundia
Transjurana regnum condidit. Id ex descriptione Alphonfi Delbene (n) initium capiebat à flumi-
ne Rheno, continebaturque Jura monte & Jura fluvio, & finibus Sedunorum, completens in
se agrum Helvetiorum, Rauracorum, Veragrorum & Allobrogum. Hoc ille non contentus vicinorum
Burgundionum, qui Jura & Vogaso montibus includebantur, Lothariensiumque animos le-
gationibus pollicitationibusque in se convertere tentavit; & nequicquam obstitente Ar-
nulpho Imperatore, voti damnatus est, quemadmodum VIGNIERIUS memoriam producit.
(o) Accessisse postea partes Burgundiae inferioris, qua continentur civitates ad Rhodanum,
atque in his præcipue Lugdunum, Viennam & Arelatum, easque urbes, à Francis deficiente Bo-
sonis regno occupatas, Regis Ludovici Ultramarini filiam Mechthildin Conrado Regi Burgundiae
dotis loco detulisse Pontus Heuterus (p) & ex eo Schwarzsteischius (q) refert; Hadr. Valefius (r) vero do-
tem illam ad solum Lugdunum restringit, & Arelatum, quam urbem illi cum plerisque
scriptoribus regni hujus caput Regumque sedem fuisse dicunt, in eorum ditione fuisse neg-
at; sed suum Provincialibus Comitum & dominum fuisse, qui Arelati sedem habebat ex
Glabero Rodulfo it demonstratum; destruendo scilicet regno Arelatensi, quod ipse quidem
plane imaginarium fuisse perhibet, alii tamen suæ nationis gravissimi scriptores revera ex-
istisse, cumque regno Burgundiae Transjuranae conjunctum familia Rudolphidum extin-
ctæ ad Reges Germanorum devenisse plane consentunt. (s) Nimirum duravit regnum il-
lud per annos circiter CXLIV, & postquam regnante CONRADO, paulò ante memora-
to, ab Imp. Ottone M. ad leges juris beneficiarii redactum fuisset, deindeque ejus filius
RUDOLPHUS III, quem Ignavum cognominant, prole destitutus, Conradum Salicum,
Germanorum Regem, missis ad eum regni insignibus, hæredem instituisset, isque armis
jus suum adversus Odonem Comitem Campaniæ, & Rudolphi forore natum, vindicasset,
regno Germanico illud annexum, & firmo perpetuaque subjectionis nexu, Schwarzsteischii verbis, obli-
gatum est. Non tempero nulli, quin ipsum Regnum Burgundiae Transjuranae stemma, ex Chese-
blondæ & Omicrono contextum, huic commentationi inseram:

(f) Regino ad an. 879. (g) Schwarzf. Hist. Burg. Cap. VI. (h) Vignier. Chron. Burg. p. 71.
(i) Hadr. Valer. loc. cit. (k) Regino ad an. 887. (l) Pont. Heuterus Rer. Burg. Lib. I. Schwarz-
steisch. Cap. VI. Luitpr. L. 2. C. 16. & 18. (m) Prodoarâus ad an. 931. (n) de regno Burg. &
Arelat. L. I. (o) Chronicon Burgund. pag. 69. (p) Rer. Burg. Lib. I. (q) Hist. vet. regni
pop. Burg. sub fin. (r) Not. Gall. p. 106. & 107. (s) Vid. Alph. Delbene de regno Burg. & A-
relat. Lib. III. & Thuan. Hist. Lib. II.

●] • [●

TABULA II.

WELFUS COMES, de nobilissima stirpe **Bava-**
rorum, secundum **THEGANUM** ortus.

Conradus Comes, Alemanniz Ducatus ab Imper. Ludovico Pio profectus, ceu ex antiqua charta à <i>Vadiano</i> edita ap. <i>Goldastum</i> <i>Rev. Alemann. Tom. III.</i> probatur. † 16. Febr. 862. Ux. <i>Aleida</i> , Imp. <i>Ludovici Pii</i> fil.	Rudolphus Abbas ad S. <i>Richardii</i> , † 866.	Judith, uxor secunda Imper. <i>Ludovici Pii</i> an. 819. ducta, † 24. Apr. 843.	
Conradus II. Dux Rheticarum partium & Jurensum, Comes Lingonum & Paris. ex <i>Annal. Berthin.</i> & <i>Fulcoino Lambienfi</i> à <i>Biondello</i> dicitur, † 879. <i>Ermentrudis</i> , <i>Luitfridi C. Allenburg. f.</i>	Welfus, Abbas ad S. Germ. Antifiod., † 881.	Hugo, Abbas & Magnus cogn. summus sub <i>Carolo Calvo</i> dignationis, † 887.	Petronilla nup. <i>Tercio C. Walsinzi.</i>
Rudolphus Rex primus Burgundiz Juranz an. 888. † 912. <i>Wila.</i>		Adelaida nup. <i>Richardo Duci & March. Burgundie.</i>	
Rudolphus II. Rex Burgundiz Juranz, nec non Italiz, & hic quidem quinquennis ab an. 911. ad 916. † an. 937. <i>Bertha</i> , <i>Burkardi D. Suevie</i> fil.	Waldrada nup. <i>Bonifacio M. Spoletano</i> an. 922.	Willi uxor <i>Bosonis Ducis & March. Thicie.</i>	
Conradus Rex Burgund. Jur. † 993. <i>Mathilda</i> , <i>Ludovici IV. Ultramontani</i> R. Fr. fil. 967.	Rudolphus. <i>Burchardus Episc. Lugdun.</i>	Adelaida nup. <i>f. Lathario R. Ital. Ottavio M. Imper. 951</i> † 979 Dec. 1000.	
Rudolphus III. cogn. <i>Ignavus</i> , Rex ultimus Burg. Jur. † 6. Sept. 1032. <i>Improlis</i> ux. <i>Hermengarda</i> .	Gisla nup. <i>Henrico D. Bavarie</i> cogn. <i>Rixoso</i> .	Burkardus, <i>Berta</i> , ux. <i>1. Odonis C. Blefens.</i> <i>2. Roberti R. Fr. 995.</i> sed ab eo separata 998.	Gerberga ux. <i>Mathildae Hermanni, D. Suevici</i> , quibus nata est <i>Gisla</i> , <i>Conrado Saliquo Imper. & R. German.</i> nupta.

Caeterum

Cæterum cum à morte Rudolphi ultimi Regium nomen apud Burgundos obsolesceret, & in provinciæ formam regnum redactum esset, varii exorti sunt Comites, qui singuliditiones suas clientelæ titulo tenuerunt, & in fide obsequioque Regum Germaniæ permanferunt, usque ad excessum Henrici V; cujus orbitatem plerique in suum convertere incrementum, & quasi extincta familia, regni Rudolphini hærede, sese extollere, atque avtokratoriam affectare coeperunt; nonnulli etiam suis diffisi viribus potentioribus vicinis se in clientelam dedere. Tandem Francorum Reges Capetici sanguinis, Galliarum Monarchiam ambientes, variis artibus quicquid regni Burgundici & Arelatenfis nomine veniebat suo adjecere imperio; exceptis Helvetiis & Allobrogibus, tibi *Duces Comitescue Sabaudie, Zaringie, Kiburgi & Habsburgi* processu temporum imperitaverunt. (t)

Ea veteris regni Burgundici pars, quæ hodieque antiquum tuetur nomen, in Ducatum & Comitatum dividitur; hic Burgundia superior, Imperialis, Transararica & Sequanica quoque audit, ille Burgundia inferior, Regia & Cisararica vocatur, nonnunquam etiam Ducatus Divionensis appellabatur, propterea quod Duces, qui eam beneficio Regum Francorum obtinebant Divione sedere consueverunt: (u) & videtur illa Burgundiæ portio esse, quam in prima ejus divisione Carolo Calvo cum Neustria conjunctam obvenisse supradictum est. Primi à modò dicti Regis ævo *Duces Burgundiæ Robertus & Richardus* in Annalibus reperiuntur, illeregiam in Francia occid. dignitatem deinde indeptus est, hic *Justitarius* cognominatur & Comes Augustoduni fuit; eundem *Dux Espernonus* in Commentario de vera Regum Franciæ origine à Pipino Heristallo per filium natu minorem Childebrandum descendisse, & genitorem habuisse arbitratur Theodoricum Comitem Augustoduni; recentior sententia illa est, quæ patrem ei tribuit BUVINUM Comitem, fratrem BOSONEM Regem Provinciæ s. Arelatis. Præfuit autem Richardus Burgundiæ regnantibus in Francia Occid. Eudone & Carolo Simplicis, obiitque supremum diem Kal. Sept. an. CMXXI, relicti ex ADELAIDE, Rudolphi I R. Burg. Jur. forore, tribus filiis, *Rudolpho, Hugone & Bosone*. Rudolphus ex Duce Burgundiæ Rex Franciæ an. 923, post excessum Regis Roberti focii sui electus, Ducatum Hugoni, qui NIGER cognominatur, fratri suo, tradidit; hunc verò is Rudolpho vivis exempto cum Hugone MAGNO, dicti Regis Roberti filio, Hugonis Capeti genitore; dispersitri coactus est, atque an. 952 improlis vita defunctus, Bosone fratre jam an. 935 præmortuo, suam Ducatus partem ad maritum ERMENGARDIS sororis suæ GISLEBERTUM transmisit. Huic pater fuit MANASSES, qui Espernonio Duci supracitato Comes in Burgundia & ex fratre Richardi Ducis Burg. satus esse dicitur; alii originem Manassis in medio relinquentes Ducem Burgundiæ eum inter Richardum & Rudolphum fuisse volunt. Gisleberto unica fuit filia LEUDEGARDIS, cujus cum Ottone, Hugonis Magni filio secundogenito, Duce Burg. nuptiis Ducatus iste iterum coaluit, & integer Ottone sine liberis mortuo ad fratrem ejus natu minorem Henricum transiit, qui GERBEREM, Adalberti Exregis Italiæ viduam, & OTTONIS WILHELMI Comitis Burg. MATREM, in matrimonio habebat. Post mortem Henrici cum privignus ejus modò nominatus Ducatum invasisset, pulsus eo est à Rege Franciæ Roberto; qui eum in filium natu minorem homonymum transtulit; à quo tempore Ducatus Burgundiæ, *primi Parlatus* dignatione insignis, in Capetingica familia hucusque permanfit.

Comitatus Burgundiæ, veterum *Sequanorum* sedem complectitur, & pars erat regni Transjurani, licet *cis juram* montem sit situs; primariæ ejus civitates *Vesuntio & Dola* censentur. Sub ultimo Burgundiæ Rege OTTO WILHELMUS, qui proluxæ huic digressioni locum præbuit, Comitatum illum rexit; in quo successorem habuit filium RENALDUM, qui dignitatem eam hæreditariam fecit; cum verò supremam quoque potestatem affectaret, & Henrico III Regi Germaniæ obsequium denegaret, bello victus & in ordinem coactus est. Hujus gnato Wilhelmo II *audax ingenium* in cognomen cessit; is Henricum quartum Regem Germaniæ, tertium Rom. Imperatorè, Vesontionem exeunte anno MLXXVI transeuntem magnificè excepisse, à *Lamberto Schaffnaburgensi* prædicatur. In dictæ civitatis æde, S. Stephano sacra, monumentum existare *Chefneus (w)* refert, in quo etiam Comitis Matifconensis & Viennensis titulus illi tribuatur; qua autem via hi Comitatus ad illum pervenerint, haud satis exploratum sibi esse fatetur, avi ejus matrimonium cum hærede Matifconensi non admittens; sed conjecturam capit GERTRUDIN, Wilhelmi II. uxorem, vel Gerardi C. Viennensis filiam, vel Vidi C. Matifconensis sororem fuisse, quæ tamen

G

pleris

(t) vide *Hent. Rer. Borg. L. I.* (u) *Vales. Notit. Gall. p. 107.*
 (w) *Histoire de Bourgogne Lib. IV. Cap. 16.*

plerisque aliis Theodorici C. Limburgici gnata dicitur. In numero fratrum Wilhelmi II. ROBERTUS fuit, quem *Chefneus* & *San-Martinus*, referunt ab amatae suae viri Godfredi Andium Comite dynastia *Craonenfis*, in Andibus sita, investitum ac donatum, stirpem hujus nominis profecisse, ducta firmandæ investituræ nepte & herede Suhardi, prioris de mini, cui feloniam damnato illa adempta fuerat. Longè aliam contra originem Roberto, Craonenfis familiæ conditori ANSELMUS, monachus Parisiensis, in *Historia Geneal. Regum Gallie*: assignat, filiumque fuisse vult Renaldi I. Comitis Niverniæ, ex Hadweida Regiæ stirpis gentum, & maritum secundis nuptiis Bertæ Domicellæ Craonii, viduæ Roberti Domini Vitraci. Jam pridem verò stirps Craonenfis omnis emarcuit, migravitque Craonium ad Sulos, atque ab his ad Tremollos.

Filios Wilhelmus II post se reliquit in Ecclesiastica & seculari historia celebratos: namque HUGO Archiepiscopatuum Vefontinum ab anno 1086 usque ad an. 1100 magna fama rexit, & monasterium S. Vincentis quod ibidem est in Abbatiam extulit. (x) GUIDO ex Monacho Cluniacensi, *Abbas Falleritannus*, deinde *Archiepiscopus opus Viennensis*, denique *Pontifex Romanus* creatus & *Calixtus* II. dictus est, eoque in primis pontificatum suum nobilitavit, quod Imp. Henrico V. investituræ Clericorum extorsit, & Concilium nongentorum patrum in Laterano coëgit. REIMUNDUS in Hispaniam militatum profectus, fortitudine sua regiam conjugem promeruit, sobolique suæ & longæ posteritati regna peperit. RENALDUS II. & STEPHANUS sacræ nomen dedere militiæ; de priore enim refert *Albertus Aquensis*, (y) quod Duci Welphoni comitem in peregrinatione Hierosolymitana sese adjunxerit; sed infirmitate correptus in via mortuus & sepultus sit, nec urbem sanctam attigerit. De Stephano *Wilhelmus Tyrinus* (y) memoris prodidit quod *vir inclitus & multa nobilitate insignis* fuerit, & cum aliis quibusdam Occidentis Principibus, magno cum apparatu bellico, ad Godofridum aliosque in ea expeditione defudantes iter arripuerit. Deinde, commisso prælio apud Joppen nostris inter & Ascalonitas atque Ægyptios, *cecidernnt*, inquit, *in ea acie utique Comes Stephanus* (nempe Stephanus Burgundici, & alter Stephanus Carnotensium & Blefensium Comes) *& alii Nobiles*.

WILHELMO III. Comiti Burgundiæ, qui *Puer* cognominatus & familiarium suorum scelere è medio sublatus est, Reinaldum II patrem tributentes, (*besuun*, aliosque eiasfentientes scriptores sequimur; haud ignari, putare alios, illum Stephanum prognatum esse, Reinaldo III è contra & Wilhelmo ejus fratri Reinaldum II genitorem fuisse. Verum quoniam in confesso est Wilhelmo Puerum Comitatum Burgundiæ ante Reinaldum III tenuisse, huncque illi successisse, meruisset iste usurpatoris notam, à nemine tamen ipsi inultam, si Stephano fuisset natus; ad prolem enim Reinaldi II hæreditas Comitatus pertinebat, quippe qui legitimus Comes Burgundiæ fuerat, Stephanus verò vicarius tantum, postquam nempe ille peregrè profectus esset, id quod diserit *Albertus Aquensis* (z) nctavit, Stephanum vice fratris Burgundiam rexisse referens. Cumque Stephanus, non secus ac Reinaldus II, procul à patria mortem oppetierit, haud est verisimile, gnato ejus, tunc haud dubiè adhuc minorenni, animi virumque satis fuisse, ad rapendum sibi que afferendum Comitatum, patrueli debitum; certè ab hoc flagitio ipsum Pueri cognomen Wilhelmum III absolvere videtur, quod simplicem magis ac ingenium, quam pravum, & alieni appetentem, ne dum raptorem, illum fuisse arguit. Quia itaque iustus ac legitimus Burgundici Comitatus possessor fuit, non alio patre, quam Reinaldo II Comite Burgundiæ, ortus esse, neque Stephani proli legitimus ad Comitatum Burgundiæ aditus patere potuit, nisi postquam illius progenies defecisset. Firmantur hæc illis quæ *Otto Frijingensis*, (a) scriptor illustris, & ab ævo, quo illi vixerunt, non longè remotus, literis consignavit; ita autem ille: *mos in Burgundia, qui pene in omnibus Gallie provinciis servatur, remanuit, quod semper Seniori fratri, ejusque liberis seu maribus, seu feminis, paternæ hereditas, cedat autoritas, ceteris ad illum, tanquam ad dominum respicientibus. Ex qua consuetudine factum est, ut Cuihelmus, qui dicebatur Puer, Reinaldi (patris Beatricis Imperatricis) ex parte patris consanguineus, Conradi vero Ducis (Zæringensis) sororis filius, verum summam, dum adhuc viveret, illa in provincia haberet, (sicut quia seniore fratre natus erat) Quo si ante suorum rebus humanis exemplo, Reinaldo Comiti, minore fratre, jure hereditario dominum cessit. Factus hoc modo RAINALDUS III comes Burgundiæ, cum nimis iustus suæ (ut iterum Ottonis verba referam) consuetudo in cultu & obsequio Regi Germaniæ præstando remissior esset, & curias Principis adire negligeret, ille indignatione motus Burgundiam Conrado Duci Zæringensi concessit; sed is non nisi vicinis sibi locis potiri potuit, Reinaldo majorem Comitatus partem armata manu tuente. Merentur subijci versus *Guntberi Ligurini* de hac re:*

Hanc

(x) *Chifflet. Vefont. Parte II. p. 229 & seqq.* (y) *Expedit. Hieros. Lib. VIII. sub fin. Belli sacri L. X. c. 12. & 20.* (z) *loco cit.* (a) *de gestis Frid. I. Lib. II. c. 20. §. 43.*

*Hanc comes antiqua veniens ab origine regum
 Guibelmus quidam, puerum quem fama vocabat,
 Possedit, quem conspicuo produxerat ortu
 Chunradi germani ducis, quo frange suorum
 (ut perhibent veteres) humanis rebus adempto,
 Proximus agnatus Comitis Reinoldus & heres
 Legitimus, tante natus moderamina summe,
 Jure suo nimium, & claro sanguine fretus,
 Teutonicos Reges edita ne sepe vocatus
 Sprevit, & Allobroges alius sub Regibus esse
 Indignum reputans, nimium memor ille vetustæ
 Libertatis erat, Regemque superbus agebat.
 Donec ob innumeris factis, sententia tandem
 Ultrices in eum deprompsit Regia vires,
 Ereptamque viro, regi, sub iudice, terram,
 Nomine Chunrado sibi concessit habendam.
 Ut quasi proscripto Regni spectore rebelli,
 Proximus extincto succederet ille nepoti.
 Qui mox concessos armato militibus
 Irrumpens, regale sibi defendere donum,
 Et valida sancire manu tentabat: at ille
 A patribus suscepta suis retinere laborans,
 Plurima conseruit diverso prælia casu.*

Verùm enim verò collapsam in Burgundiæ Comitatu Regum Germaniæ autoritatem egregiè restauravit Imp. Fridericus Barbarossa: ducta enim in matrimonium *Beatrice*, ipsius Comitis *Reinoldi filia*, non solum Burgundiam, sed etiam, *Ortone Frisingensi* (b) notante *Provinciam Imperio jam diu alienatam sub uxoris tuncio familiariter possidere cepit*. Mox etiam *Zeringensis Ducis prætionem*, tribus civitatibus inter *Juram* & *montem Jovis*, videlicet *Lofanna*, *Gebenna* & *Seduno*, illi traditis, redemit. Venire deinde ad *Curiam Imperatoris*, *Radevico* (c) referente, *Stephanus Viennensis Archiepiscopus*, & *Archiepiscopus de Burgundia*, & *Erasmus Archiepiscopus & primas Lugdunensis*, & *Odo Valent. episcopus*, & *Gaujreanus Avinionensis*, & *Silvio magnus Princeps* & *præpotens de Claris*, & *Friderico fidelitatem fecerunt atque hominum*, & *beneficia sua de manu illius reverenter susceperunt: Arletensis autem Archiepiscopus*, & *alii omnes archiepiscopi, episcopi primates & nobiles missi per bonifos valde & industrios nuncios literis omnimodam subjectionem & debitam fidelitatem imperio Romano compromiserunt.*

AD TAB. III.

A WILHELMO BURGUNDO, Reinoldi III. Comitis fratre, ramus ortus est complurium ferax palmitum: ille in divisione patrimonii Comitatus *Viennensem*, & *Matifonensem* & *Anjonausum* sortitus est, ex quibus priores duo deinde filio ejus natu minori GERARDO obtigerunt. qui cum eis *Salinarum* dominium uxorio jure conjunxit, & lineam condidit, haud diu duraturam: extincta enim est in pronepote WILHELMO III, cuius hæres foror ALISA Comitatus avitos marito suo Johanni Drocensi attulit, & deinde an. 1238 Matifonensem Regi Ludovico Sancto vendidit; Viennensis autem, postquam sine prole vivis exempta esset, ad HENRICUM Dom. *de Pagoy*, vel patrui ejus vel patruelem transiit, atque ab eo circa an. 1250 Johanni Archiepiscopo Viennensi venditus est; & notavit *Cbesneus* (d) tres tunc *Viennæ Allobrogum fuisse Comitatus* diversos, unum, quem *Ecclesia* tenebat, inde à tempore *Rudolphi ultimi Regis Burgundiæ Transjurane*, à quo donatus illi fuerit, secundum illum, quem *Comites Matifone* possidebant, quemque titulo emptionis venditionis cum priore Archiepiscopatu consolidatum esse dixi, tertium, qui in peculio *Da suorum Viennensium* erat: *Dalinos* hic voco ex sententia *Hadr. Valesii*, qui *Dalinos* à picto in eorum scuto delphino pisce perpetam vocari, *Dalnam* verò proprium viri nomen fuisse censuit *Viennæ dominantis*, quoddam posterus *Viennæ* finitimarumque urbium dominos tranjerit, & ad ipsam regionem, quæ *Dalnatius* ab eis dicta sit. (e)

AD TAB. IV.

Reinaldo III. Comite Burgundiæ sine virili prole rebus humanis exempto, ejus ex fratre Wilhelmo nepos STEPHANUS jus in Comitatum avitum sibi competere ratus, cum rem vindicare non posset, titulum Comitis Burgundiæ assumpsit, quo etiam filius ejus

G 2

ac

(b) Vita Friderici Lib. V. (c) de gestis Imp. Frid. I. Lib. I. Cap. II. (d) Hist. Burg. Lib. III. cap. 66.

ac nepos usi sunt, continuas cum possessoribus Comitatus similtates exercentes, quæ in bellum quoque eruperet; at felici denique conjugio HUGONIS & ALISÆ sublatæ sunt. Nimirum Imp. Fridericus I. Ottonem filium quartogenitum, è Beatrice natum, in Burgundiæ Comitatu hæredem instituit, addito ingenti nominis honore, ut *Rex Arelatenjis* vocaretur, teste *Ottone Frijingenji*. Alii simpliciter eum scribunt *Regentem in Arelatenji regno*, quem titulum *Chefens* interpretatur *Nicarum Generalem Imperatoris in regno Arelatenji, & primarium Comitum*, qui dicitur alias *Palatinus*. Itaque *Comitem Palatinum Burgundiæ* Otto sese dixit, dum Stephanus simplici Comitis Burgundiæ titulo uteretur. (f) Reliquit Otto post se gnatam unicam, è Margarita Blesensi susceptam, *Beatricem*; ea *Ottoni Duci Meraniæ* nupta Burgundiæ Palatinatum eidem attulit, & mater ex illo facta est *Ottonis III Comitis Palatini Burgundiæ* an. MCCXLVIII sine prole defuncti nec non ALISÆ, quam filiam Ottonis III à Vignierio, Chefneo, aliisque perperam dici *Sam. Gnicbenonins* ex ipso Ottonis III testamento, quod in Tabulario Diviodunensi servetur, fidem facit. (g) ALISA à parente HUGONI Comiti Cabillonensi nuptui locata, deindeque fratris hæres facta, contentioni, quam utriusque progenitores aluerant, finem fecit, marito ejus totius Burgundiæ Comitatus domino constituto. Hinc filius eorum natu maximus OTTO sive OTTELINUS *quartus* illius nominis *Comes Palatinus Burgundiæ* appellatur. Idem, ducta in uxorem *Mathilda Artesijensi*, post soceri excessum Artesiæ Comitatum invasit, eumque adversus Robertum III Artesiensem, ex Mathildæ fratre, qui ante parentem fato cesserat, prognatum, patrocinio Regis Galliæ Philippi IV tuitus est. Prælagit Regi huic fortassis animus in suorum ditionem brevi concessuros Artesiæ pariter & Burgundiæ Comitatus; id enim usu venit, postquam mascula Ottonis IV & Mathildæ proles præmaturè decessisset, & gnatae illorum in Regiam familiam elocatae essent, quarum natu major JOHANNA Philippo, qui *Longus* cognominatus est, & fratri Ludovico X. in regnum deinde successit, nupta, eundem dictis Comitatus auxit. Hi postea cum Johanna illorum filia natu maxima ad Eudonem IV Ducem Burgundiæ transferunt, atque ab hujus stirpe, quæ in nepote extincta est, ad Ludovicum Malanum Comitem Flandriæ, è Margarita, Regis Philippi Longi & Johannæ C. Burgundiæ filia secunda, natum, porro cum hujus filia unica Philippo Audaci Duci Burgundiæ nupta, in hujus familiam, cujus hæredes Austriaci facti sunt, devenere. Colophonem commentationi de Burgundiæ imponere lubet monumento, quod Vestitione in templo S. Stephani extans *Job. Jac. Chiffletius* (h) descripsit, atque haud dubiè idem est, quod è Chefneo superius allegavimus. *Intempli atrio*, inquit ille, *sepulti sunt octo Burgundiæ Comites; quorum epitaphium olim in lapide inscriptum detrito eo & exeso, Canonici beneficiorum ab iis acceptorum memores, ad murum describi curaverunt, expressis singularum imaginibus: addito in medio, S. Stephani Protomartyris habitum, Stephano electo in Archiepiscopatum an. 1172 sed antequam ob etatem confirmari potuit, mortuo. Subscripta sunt iconibus nomina hoc ordine:*

GERARDUS Comes Viennensis, Dominus de Salinis.
 GUALTHERUS Comes Burgundiæ & Viennensis.
 REGNAULDUS Comes Burgundiæ, Viennensisque & Matifconensis.
 OTHO Comes Burgundiæ & Dux Meraniæ.
 STEPHANUS de Burgundia, Electus Bisontinus, frater Othonis Comitis.
 OTHO Comes Burgundiæ, qui instituit duos Capellanos ad altare S. Theodoli.
 REGNAULDUS Comes Burgundiæ pater Beatricis Imperatricis.
 WILERMUS Comes Burgundiæ, Matifconensis & Viennensis.
 WILERMUS Magnus Exarches Burgundiæ, Viennensis & Matifconensis.

Epitaphium verò est hujusmodi:

SEPULTURA PRUDENTVM BURGUNDIÆ COMITVM.

*Bis quater hic Comitum sunt corpora, queis dedit solum
 Mors, & ibi solum nobis solvere tributum,
 Spiritus in cælis horum manibus Michaelis
 Sancti portantur, & in alta sede locantur.*

Inter

(e) *Notit. Gall. p. 607.* (f) *Gollut. Memoir. des Princes de la Franche Comté L. VI. C. 31. Schubarth de Com. Palat. p. 201. & seq.* (g) *Hist. de Savoie Liv. II. Chap. 9.* (h) *Vesontionis Parte II. p. 252. & 253.*

Interfratres Ottonis IV s. Ottelini Comitis Palat. Burg. HUGO Montbofonii Dynasta improlis fato cessit, HENRICUS autem filios, Chesneo notante, reliquit, qui dominia Jusse, Tripoté, Fondremont, Toraise aliaque possederunt, quorumque natu maximus, patri cognominis Isabellam de Villars in matrimonio habuit. JOHANNEM idem auctor dominum constituit prædiorum Montagn, Fontenay, Choix, Chastellet, Bussart, Chisse, Lielè & Fauverney, & uxorem ei tribuit Aliam, Roberti II Ducis Burgundiæ filiam, quæ tamen in horum Ducum genealogia nupsiam occurrit, filiumque ex eadem susceptum HENRICUM, patrem JOHANNIS Dom. de Montagn, nec non Margarine, nuptæ Theobaldo de Neuchatel, Magno Magistro Franciæ. REINALDUS cum tori socia Wilhelmina Novocastro Comitatum Montpelgardensem nactus est, qui in Comitatu Burgundiæ situs, à castro, veteribus Mons Biliarde vel Piligarde appellato, nomen accepit. Quando & cujus gratia hic Comitatus institutus fuerit, nondum satis exploratum est: seculo XI vixisse in Annalibus reperitur Ludovicus Comes Montpelcardensis, pater ex Sophia, Friderici II Com. Barenfis gnata ac hærede, Theodorici, qui utrumque Comitatum Montpelcardensem & Barensem tenuit, & cum Ermentrudi Burgundica Comitis Wilhelmi II filia complures suscepit liberos, inter mares natu minor Reinaldus Comes Barenfis, major Montpelcardenses continuavit. Ex his Theodoricus II circa an. 1280 vita defunctus nulla superstitite sobole sororii suis quorum unus Comes de Novocastro, quod est ultra Dubin, alter Dominus de Novocastro in Comitatu Burgundiæ erat, litigandi materiam reliquit. Posterioris gener Reinaldus Burgundus fuit; hic fœderi sui partes ita stabilivit, ut ejus concessu comitatus illius jura possessionemque tandem in se transfunderit, quemadmodum in Chronico rerum Burg. Vignierii refertur. (1) Cum Rudolpho Imperatore in grave implicatus est bellum, tum ob hostilitates, quas adversus Petrum Basileensem Episcopum exercerant, tum, quod æque ac frater ejus Otto Burgundiæ Comes, Gallorum regno, quam Germanico Imperio, addictiores, suarum ditionum jura illius potius, quam hujus beneficio accepta ferre viderentur, sicuti Ger. de Roo (k) literis prodidit. Pacem denique uterque petere, eamque nec non castrum Montpelgardense à Rudolpho interceptum Reinaldus multa octies mille marcarum argenti redimere coactus est. Quoniam filio, quem unicum habuit, præmature orbatus fuit, Agnes, gnatarum ejus natu maxima, Comitatum in Falkensteinensem familiam transtulit, à qua denique ad Wirtenbergios devenit.

STEPHANUS, Stephanus Comitis Burgundiæ & Augustoduni filius natu minor, Dominus de Oiseley in tabula dictus, dynastia ejus nominis, à genitore, patrimonii loco, instructus fuit. Illam inter præcipuas Burgundiæ fuisse Gollinus testatur, apud quem ex instrumento donationis sequentia leguntur verba: Ego Stephanus Comes Burgundiæ notum facio omnibus, presentes literas inspecturis, quod ego dedi Stephano filio meo & heredibus suis, de lande & consensu Joannis filii mei, Domini Saliniensis, in perpetuum habenda ea quæ sequuntur. Videlicet castrum, quod dicitur Oiselet, cum omnibus appendicibus suis, illidem acquisitis & acquisendis, & custodiam de Bonnevent, cum omnibus feudis, quæ sunt à Treua & superius, & quæ non sunt de Castellania Trene, &c. Longa verò à dicto Stephano Oiseleti Domino propago defluxit, quæ in scutis suis Cabillonensem fasciam diagonalem auream retinuit tortuosis tantum flexibus ab illa distinctam, & hoc fœculo Perenottorum de Granvella hæreditate locupletata fuit: namq; Franciscus Thomas Perenottus, Comes de Cantecroy & Dominus Granvellæ, Thomæ, qui Nicolaum, Caroli V. Imperat. Cancellarium, patrem, Antonium Cardinalem Granvellanum, fratrem habuit, filius, anno 1608 improlis fato functus hæredem scripsit sororis suæ Peronæ filium Franciscum Thomam de Oiseley, Equitem Aurei Velleris. (l) Hic an. 1629 moriens ex Carolina Rudolphi II Imp. filia naturali, unicum reliquit gnatum Engenium Leopoldum de Oiseley, qui Princeps de Cantecroy dictus est, atque an. 1635 Beatricem du Cuffance uxorem duxit, sed non ita multo post cum vita familiam, nisi fallimur, finivit: anno enim 1637 Beatrix jam vidua in Caroli Ducis Lotharingiæ contubernium thalamumque transiit, in quo commorandi fata ei, non habitandi locum dederat.

AD TAB. V.

A Burgundica stirpe ad Cabillonensem transimus, cujus sator est JOHANNES, Stephani Com. Burgundiæ ex Beatrice Comitatus Cabillonensis ad Ararim siti hærede, filius. Is licet, modo dictum Comitatum alienaverit, & unâ cum Auxonensi in Hugonem IV Ducem Burgundiæ transfulerit, cum dominis Brasson, Villafans & Ormans in Burgundia superiore illum permutando, (m) nihilosciscus liberi ejus, quos & secundo tertioque matrimonio sustulit, horum-

H

(i) pag. 154. ad an. 1264.

(k) Annal. Austr. Lib. I. p. 41. & seq.

(l) Jac. le Roy Notit. March.

Anverp. Lib. II. Cap. 4.

(m) Permutationis tabulas recepit Locus Gollus Hist. de la republ. Sequan. Liv. VI. Chap. 45.

horumque posterii, relicto Burgundico cognomine, *Cabillonense* aciverunt, eoque perpetuum usi sunt. Filio quem è secunda uxore *Isabella Cirtenacensi* primum suscepit, & à quo tabula V. incipit, JOHANNI nempe, Alisa, *Friderici Burggravii Norbergenfis* gnata, uxor destinata fuit, sed sponsalia successu caruere; de quare ita *Chronic. Vignieri*: *De desponseda Alide sive Alisa Friderici Burggravii Nurembergensis* & *Elisabete uxoris ejus, que soror Ottonis Meraniæ Ducis fuerat, illa Johanni, Johannis Burgundie Comitis ex secunda uxore filio, hoc anno (1255) data est, adeo ut Burggravius omnia jura, que illi in Comitatu Burgundie, tum Imperat. Guilielmi donatione, tum emtione, & ex successione Ducis Meraniæ socii sui contigerant, Joanni genero suo inturo, eo nomine cessurum se pepigerit, præter Advocatiam Bifontensem, quam sibi adhuc reservabat. Sed cum istud in daminu Hugonis filii majoris natu Joannis Comitis & Alise uxoris ejus verti intellectum esset, metueretque ne inde belli discordiarumque gravissimarum semina in inter fratres exorirentur, connubio dissoluto pacta etiam, que illud sequebantur, an. 1256 rescissa sunt. Ideo Burggravius, quæ dotis nomine genero suo dedisset, ipsi Hugoni fratri ejus magno pretio eodem anno vendidit. Ter postea Johannes uxore duxit, & secundâ quidè benè dotatâ: ea enim Comitatu Autisiodurensis (*Auxerre*) & dominia *Saint Aignan & Montjay* in mariti familiam attulit, quæ bona ex matris mathildis Borboniæ hæreditate sortita erat. Hinc filius ex ea natus titulo *Comitis Antisiodurensis* usus est, eidemque *Ternodorensis (Tonnerre)* adjunxit, postquam hunc etiam Comitatum *Matertera, Margarita Burgunda*, ipsi testamento legasset. Et quamvis posterior gnatæ illius *Johanna*, in *Ducum Burgundiæ* familiam elocata, dotis loco concessus deinde fuisset, rediit illè tamen ea sine prole mortua ad fratris filium JOANNEM III. Hujus gnatus cognominis *Autisiodurensis Comitatum Regi Carolo V an. 1370* vendidit, quamobrem prodigi instar habitus, ne alia quoque avita bona dissiparet, fratrem LUDOVICUM curatorem pati debuit. Hic postquam fratri improbi in *Ternodorum* successisset à dicto Rege Comitatum *Autisiodurensis* jure retractus repetere, cumque eo desuper in jus ire sustinuit, quam litem filius quoque ejus LUDOVICUS II persecutus est, & denique anno 1411 ad transactionem Regem perpulit, qua summam *CVI scutorum* ab eo accepit. Dissipari successu cum *Johanne Duce Burgundiæ* contentionem suscepit: ab eo enim malè multatum & imperata facere coactum fuisse *Cheffens* refert. Postquam in prælio, quod apud *Vernolium Gallos* inter & *Anglos* commisitum est, nobili concidisset fato, nulla legitima sobole relicta, & fratres quoque ejus improles decessissent, JOHANNA & MARGARITA, sorores, in bona ab illis relicta successerunt; prior ex eis partem suam *Ludovico agnato, Principi Araufionensi*, vendidit anno 1440, reservatis sibi tantum *Ligniaco & Durestatio*, quæ in familia *Balmensis*, in quam denupsit, manserunt. Sed *Margarita* filius *Johannes Hussionis* dicto *Ludovico*, deindeque ejus gnato *Wilhelmo* dicam scripsit, & videtur causam vicisse, quoniam posterii ejus Comitatum *Ternodorensis* possederunt, à quibus is matrimonii via ad *Claremontanos* devolutus est.*

AD TAB. VI.

JOHANNES *Cabillonius, Baro Arlæanus* appellatus, & ex tertio *Johannis Comitis Burgundiæ & Cabillonii* matrimonio ortus, peculiarem profectum ramum, qui pulchrè effloruit, & stirpi *Cabillonica* decoriæ præsidio fuit. Filius *Johannis HUGO Beatricem Dalfinam* in conjugio habuit, amitam *Humberti II Dalfini*, qui amissa prole sua *Dalfinatum Regi Galliæ Philippo Valesio* in tutelam tradidit, proprietatem verò & jurisdictionem gnato ejus *Johanni*, filisque *Regum primogenitis*, in perpetuum addixit. Quoniam verò id fraudi esse *Beatrici* intelligebat *Johannes*, jam *Rex factus*, transactionem cum illa, filioque ejus JOHANNI II inivit, & amborum jus in *Dalfinatensem* successionem pecunia redemit. Formulam transactionis, *Lugduni d. 10. Julii an. 1349* confectæ *Josephus de la Pise* *Historia suæ Araufionensi* inseruit. (n)

JOHANNES *Cabillonius Baro Arlæanus* hujus nominis IIIus felici cum *Maria Balcia* connubio *Araufionensem Principatum* familiæ suæ acquisivit: nomen is habet ab *Araufione* antiquissima *Galliæ Narbonensis* civitate, quæ *Caput Cavarum*, & ob coloniam *Romanorum* per milites *secundæ legionis* eò deductam *Colonia Araufio Secundamoran* cognominata fuit, quemadmodum *Hadri. Valerius* ex nummo *Neronis* probavit. (o) Hinc non uno *Romanæ antiquitatis* monumento hodieque nobilitatur, & visuntur ibi *theatri ingentis* & *Aquæductus theatriarumque ruine*, & stupendi operis *murus* quadrato affabrè lapide, & *arcus triumphalis* cum *insculptis* equestri pugna, quem in honorem *C. Marii & Lucatili Catuli* post *Cimbros Teuto-*

nos-

(n) pag. 99. & 100.

(o) Not. Gall. p. 35.

(p) Exhibentur monumenta illa æri incisâ

in *Jos. de la Pise Historia Araufionensi* Hæc Comitatis an. 1640 *Gallicæ lingua edita.*

nosque triumphatos exstruunt volunt. (p) Post Caroli M. ævum Arausio imperio Franco-Germanico subiecta fuit, quod ex tabulis privilegiorum Arausionensis Academiæ, ex moneta item, cum Imperii insignibus cula, aliisque evidentibus testimoniis constare, *Johannes* (q) pro candore suo testatur. Principatus peculiaris quanto ibi conditus sit haud facile dictu est & probatu: *Wilhelmus Cornutus* eum inchoasse, & Saracenis an. 793 ereptum Caroli M. beneficio tenuisse vulgo fertur. Is Nostradamo (r) & quibusdam aliis scriptoribus *Court-nes* cognominatur, eod quod in pugna cum Saracenis nasi extremis præcipia ei fuerit; sed *Jos. de la Pise* cognomen *Cornuti* ei asserit, atque à *cornu venatorio*, quod in clypeo gestaverit, id deducit; huncque clypeum, cornu ingenti insignitum, sua adhuc ætate in æde monasterij Gellonenfis ostensum esse affirmat. Hoc quippe monasterium *Wilhelmus* ille in diocesi Lodevensi in Septimania fundasse, ibidemque extremum vitæ tempus cum fama sanctimonix exegisse traditur, ob quam Sanctoru cœtui deinde adscriptus fuit. Principatum gnatae suæ *Herimbræ* magnati Provinciali nuptæ dotis loco illum dedisse vult *Pisanus*, à quo etiam successores ejus enumerantur, videlicet *Ugo* & *Rorgo* fratres, ille Marchio hic Comes Arausionis dictus, & fortè *Herimbræ* filii, *Alatais* Rorgonis gnata in æde S. Florentii sepulta cum hoc epitaphio: *Quarto Idus Octob. obiit Alatais Anragica Comitissa, soror sancti Florentii, talem verò non natura, sed affectu & devotione fuisse, ex vita Florentii ille demonstrat. Alataim filius Rambaldus I excepit, hunc Baso, quem sequuntur Geraltus Adhemarus, Rambaldus II pater Tiburgis, quæ Principatum cum Wilhelmo Anriaco viro suo, ab Ugone, Rorgonis fratre, ortu, communicavit, atque ad filios Wilhelmm III & Rambaldum III transmisit. Illo natus est Wilhelmus IV, cujus cum filio Rambaldo IV prima principum Arausionensium stirps circa an. 1185 defecit.*

Balziorum sive Bauciorum (*de Banx*) familia exinde Principatum tenuit, nobilis & potens in Provincia, etiam antequam Arausione aucta esset; id quod vel ex eo colligere est, quod ad supremum Provinciæ Imperium aspirare sustinuerint *Reimundus Baucius*, *Wilhelmus F.* qui sub initium seculi XII vixit, & quatuor ejus filii, videlicet *Hugo, Wilhelmus, Bertrandus, & Gallertus*, ex *Stephania Gerbergæ* quæ hæres Comitatus Provinciæ fuit filia, geniti, & eam jus sibi in dictum Comitatum competere rati, *Reimundo* Berengario Comiti Barcellonae & Provinciæ, marito *Dulciæ*, cujus soror natu minor *Stephania* erat, bellum intulerunt conatu irrito. *Bertrandus* Tiburgin, sororem *Wilhelmi III* & *Rambaldi III* Principum Arausionensium, uxorem accepit, & deficiente illorum stirpe Principatum obtinuit. A percussore, quem *Raymundus V* Comes *Tolosæ* subornaverat, an. 1183 interfectus tres post se reliquos dicitur filios, *Wilhelmum, Bertrandum, & Hugonem*, qui omnes florentissimum habuerunt propaginem: illa quam *Bertrandus* & *Hugo* profereve non tantum in Gallia Narbonensi Dynastia *Pnricbard, Roquevaire* & *Mairargues* edidit, sed etiam, postquam *Andini* Principes, idemque Provinciæ Comites, regno *Neapolitano* potiti fuissent, illuc transplantata, ad summam dignitatem opesque pervenit. Breviter illas enumerat monumentum, quod *Neapoli* in æde S. *Claræ Hieronymus Baucius* anno MDCXV condidit, quodque huc transcripsisse non erit, opinor, at opo.

Illustrissime Bauciorum familie, quæ à prisca Armenia Regibus, quibus stella Duce Mundi Servator imnotuit, originem duxisse traditur. (s) Hinc potentissimorum virorum, qui in Gallia Arelatentium, atque Vicentium Regis decoratis scabibus, Anraci Principes, Genere Comites, & in Provincia Magni Reguli, ejusdem Principum sepius sibi bello comparaverunt. In Grecia Imperatores, Romanie Despoti, Acage Principes. In Neapolitano Regno primo Ducali si comitate rediit, Tarenti, atque Altemre Principes, Andriacensium, Venusinorum, atque Nevitonorum Duces, Montis Carrofi, Avellini, Saleti, Vigiliarum Cypertini Castri, Ugenti, Nobe, Alexani, atque Acerranum Comites, Regni Magni Comes stabuli, iustitiarum, Camerarii, Senescalli sub Andegavensium Regibus, ac summis Pontificibus exercitus Imperatores. Ossa hinc inde dejecta, quotquot colligi potneret Hieronymus Baucius gentiliim suorum pietate, Antonie quoque Baucis Siculorum Regine, & Isabelle Baucis Regine Neapolis, Cecilie Comitisse Sabandie, Sibille Pedimontium Principis, Mariae Delfinae Nieme & Isabelle Dispositisse servie memorie Monumentum P.

Wilhelmus Baucius parentibus Bertrando & Tiburgi in Principatum Arausionensem successit; is ab Imp. Friderico II. regnum Arelatense dono accepisse per diploma Metis d. 13 Jan. an. 1214 datum usano dicitur, quapropter titulum Regis Arelati assumpsit, quo posteros etiam ejus aliquandiu usano esse idem autor tradit. Filii Wilhelmo tribuuntur Wilhelms VI.

H 2

& Ray-

(q) Hist. Lib. XXXI.

(r) Hist. Provinc. p. 2. p. 166. ap. Spen. Op. Her. sp. p. 658.

(s) Incepta ista est traditio, & ridicula, est ab insignibus, in quibus stella Baucii manur petita sit; san or sententia Hug. Grotii arbitrari à Baucis regibus, Gotsbornum gentium, qui Galliam Narbonensem in tenent, Baucis, gallice de Beaux, Luti ante consonantem, in U mutato appellatos, descendisse, in P. olegom. ad Hist. Gorb. pag. 53.

& *Raimundus* I. qui Principatum indivisum tenuerunt, illo nati sunt *Wilhelmus VII.* in proliis, & *Raimundus II.*, cujus filius *Raimundus III* suam Principatum portionem agnato *Bertrando III* tradidit facta permutatione, qua dominium *Cortezon* accepit. Erat *Bertrandus III* *Raimundi I* filius & pater *Raimundi IV.*, quo natus *Raimundus V* postremus suæ gentis Princeps *Araufionis* exitit, utpote sine virili prole d. 3. Febr. an. 1393 fato functus, unica tantum filia post se relicta videlicet *Maria*, *Johanni Cabillonio Ardeo* nupta. Is itaque eodem adhuc, quo solet supremum diem obiit, anno *Araufionensis* Principatus possessionem cepit, Vir fortis & providus, qui *Johanni Duci Burgundiæ* in contentionibus ejus adversus *Aurelianensem* familiam maximo fuit usus, ipsiusque Regis *Caroli VI* gratiam demeruit: ab eo enim ann. 1415 dignitate Magni *Camerariæ Galliæ*, morte *Philippi Burgundi Com. Nivernensis* vacuata, auctus est, quam tamen ob oppositiones Ducis *Burbonii* demum anno 1418 capessere potuit, sententia supremæ curiæ in ea confirmatus. Eo ipso autem anno epidemico morbo correptus è vivis excessit. (i)

LUDOVICUS Cabillonius Princeps Araufionis pro Ducibus *Burgundiæ*, quibus ob ditiones suas *Burgundicæ* obnoxius erat, non minore ac parens fide & fortitudine arma tulit, & postquam *Johannes Dux Burg.* in finctu *Delphini* è medio sublatus fuisset, inimicitias cum hoc suscipere non dubitavit, usque ad eò ut particeps esset consilii, *Trecis* in *Campania* à *R. Carolo VI* an. 1420 capti, quo is filio *Delphino* exheredato, regnum in *Regem Angliæ Henricum V* generum suum transtulit. Malè verò ab illo, post parentis mortem Regem factò, multatus, & tota ditione sua exutus est, & licet *Aurasio* virtute civium in libertatem se vindicasset, attamen eod continuis præfectorum regionum, vicina loca insidentium, vexationibus obnoxia esset, *Ludovicus* urbem & Principatum tutelæ *Renati Andini Regis Siciliæ & Comitis Provinciæ* an. MCDXXX submisit. Denique fortuna duce viam reperit, qua non tantum illa ditionis suæ loca, quæ regi detinebant, recuperaret, sed etiam Principatum à *Renati* clientela, jam ingravescente, liberaret. Nimirum relicti *Anglorum castris*, quæ cum *Philippo Duce Burgundiæ* secutus erat, *Regi Carolo VIII* se, operamque suam ad *Burgundum* etiam ab illis abalienandum & ei reconciliandum addixit, eaque re magno Regis ac regni *Galliæ* bono ad effectum perducta, in ditionem suam restitutus est. (i) Ad *Renati* verò imperium ab *Araufione* depellendum captivitas ipsi profuit, quam ille *Divisione* post infelicem cum *Antonio Lotharingiæ Duce* pugnam patiebatur, ut enim *lytrum* constaret, quindecim librarum millia ab *Araufione* nisi mutò summit, utq; ei de hujus summæ restitutione caveret, jus supremi imperii, quod ipse in Principatu habebat, obligavit; cumque carcere liberatus, æs illud dissolvere paratum se ostenderet, *Cabilonii* tergiversatione effectum est, ut negotium exitu caruerit. (n)

WILHELMUS Cabillonius postquam parenti in Principatum *Araufionensem* successisset, peregrinationem in *Palæstinam* suscepit, è qua redi factus, sub *Duce Burgundiæ* adversus *Leodieneses* militavit, eoquo ex bello multum gloriæ nec parum vulnerum retulit. Exinde cum *Araufionem* se recepisset, *Parlamentum* ibi tanquam supremum quoddam tribunal anno MCDLXIX. instituit. Postea transitione *JOHANNIS Cabillonii*, filii sui, à *Duce Burgundiæ* ad *Regem Ludovicum XI* in graves implicitus est molestias, *Duce* ditionem, quam ille in *Burgundia* tenebat, invadente & vastante, Rege, quod filii exemplum imitari & partibus suis se applicare tergiversaretur, ei magis magisque infenso, denique subditis *Araufionensibus* etiam obsequium ipsi detestantibus, eò quod, referente *Tibiano*, (n) summo imperio licentiosè atque ad eò injuriosè abuteretur: quare vicinorum interventu, ita inter partes transactum cautumque est; ut *Araufionensibus* à Principis magistratibus appellare jus esset. Id actum anno MCDLXXI. mense *Januario*. *Secreta* exinde inivit consilia cum *Duce Burgundiæ*, & restitutionem ditionis suæ *Burgundiæ*, facultatemque ac securitatem illi degeni sibi depectus, iter eò fecit, sed in via à *Philiberto Groleo Linsio*, *Regio Lugduni*, præfecto, detentus, in custodiam traditus, & *XLM* prætaxatus est, quam summam cum constare nequiret, jura majestatis *Araufionensis* Principatus in *Regem* transtulit, ita ut fidem in posterum illi & *Delphino Viennensi* tanquam beneficiarius obligaret, & ejus subditis ad *Gratianopolitanum* Senatuum appellare jus esset: ceteroquin ipse titulo *Supremi Principis* uti, seque *gratia Dei Principem Araufionensem* indigitare, monetam percutere, gratiam delictorum impertiri, aliaque ejusmodi quæ summi imperii sunt, facere posset. (x) Hisque conditionibus d. VII Kal. Jun. 1475 in fidem acceptus & post captivitatem *XXVIII* mensium libertati redditus est, cui haud diu supervixit, sed eodem adhuc anno mœrore confectus decessit.

JOHAN-

(s) *Jos. de la Pise* p. 110.(t) *Id.* p. 125. & seqq.(u) *Tibian. Lib. XXXI.*(w) *Loco cit.*(x) *Ibid.*

JOHANNES II Cabilonius *Princeps Aransonis* post parentis obitum Carolo Audaci Burg. Duciterum se applicuit, atque in bello Helvetico strenuam operam navavit, prælii Grancejensis, quo ille victus & castris exutus est. magna pars; in quo etiam patruus ejus LUDOVICUS *Dn. Castriguionis* inter confertissimos pugnans haud degeneri funere jacuit. Paulò post ab amicitia Carli Ducis secundò discessit: nimirò (*Cominò* (1) referente) moverat ei litem avunculus de possessionibus aliquòt ex bonis, eaque controversia fuit ad Carolum introducta, qui adversus ipsum pronuntiavit. Ea re commotus transit ad Regem, qui opera ejus peropportunè usus est in bello quod Carolo Duce è medio sublato in Burgundia civit. Delectibus enim illic agendis Johannem præfecit, quoniam in utraque Burgundia plurimum valebat & facultatibus amplissimis, & gratia & clientelis. Promisit verò ei restitutionem eorum, quæ sibi per judicium erepta esse dicebat. Sed cum Craonius, Regis in Burgundia legatus, eorum bonorum nactus possessionem ea reddere recusaret, neque ad id a Rege seriò compelleretur, indignatus Arausius mense Jun. an. MCDLXXVII adjungto HUGONE (*Castellojunion*), patruo, tumultuariam manum suis sumptibus coëgit, & maxima Burgundia parte ad rebellandum excitata bellum Maximiliano Austriaci & Mariæ Burgundæ, quæ illi nuperat, nomine gessit. An. MCDLXXX parvo quodam apud Dolam prælio à Craonio victus, inque eo Castelloguionius captus est. (2) Pace facta in Armoricam ad avunculum suum, Franciscum II Ducem, se contulit, ibidemque discordias intestinis, ob Petri Landoji, qui in gratia Ducis flagrantissima erat, insolentiam & sævitiam ortis, se commisit. Arma deinde cum avunculo nec non Ludovico Duce Aurelianensi adversus Regem Carolum VIII focia vit, sed in prælio ad Albini fanum a MCDLXXXVIII commisso una cum Aurelianensi in adversariorum potestate incidit. Post mortem avunculi matrimonii, inter ejus filiam unicam ac hæredem Annam cum Maximiliano Austriaco tunc viduo contracti, præcipuum instrumentum fuit; sed cum Rege Carolo reconciliatus, non obtulit, quo minus illud dissolveretur, & Anna Regi Carolo VIII nuberet; hujus operæ præmium præfecturam Armoricæ tulit, cum Burgundica postea commutata. (3) Eundem Regem in Italiam ad bellum Neapolitanum adversus Aragonios proficiscentem comitatus est. A successore ejus Ludovico XII veterum in Armorico bello meritorum magis memore, quam recentis apud Novariam Insularum offensæ & contentionis, ad convicia usque egressa, (4) recepit supremum jus in Arausionensem Principatum, & in omnia Majestatis jura restitutus est, non tamen, sicuti Thuanus memoriæ prodidit, (5) sine contradictione: nam cognitor regius intercessit, & ad Delphinum & Delphinatum gubernatorem appellavit, protestatione facta, & monumentis publicis eodem anno MCDXCIX Id. Sept. consignata. Verum spreta sub umbone Regis protestatione cognitoris, Johannes ex eo supremo jure in Principatu suo usus est, & curiam Parlamenti ab avo institutam restauravit.

PHILIBERTUS Cabilonius *Pr. Arans.* tertia statim à nativitate sua septimana genitore orbatus, sub cura & tutela matris, *Philiberti I. uceburgicæ* prudentissimæ & gravissimæ foeminae, ita adolevit, ut omnia bona in spe haberet. Decimo ætatis anno hæreditate THEOBALDI Cabilonii *Brigannonii* auctus est, sed post triennium graviorem fecit jacturam cum Regi Ludovico XII, Franciscus I successisset, & publico edicto omnes ab antecessore de regio patrimonio factas alienationes revocasset; idem Senatus Gratianopolitanus eò extendit, ut etiam jura Majestatis in principatu Arausionensi, à Rege Ludovico Philiberti Principis parenti non donata sed reddita, invaderet, rursusque de Arausionensium judicium appellationibus cognitionem sibi sumeret; Rege haud à grè referente, Arausionem hoc pacto in suam clientelam reductam esse. Sed ab alienavit ea res animum Principis, ita ut relicta Gallia Austriaci operam suam addiceret, & statim in Castris Caroli V. ad Tornacum, quod is tunc oppugnaverat, militiæ tyrocinium faceret fama egregia. Confiscatus ea propter à Rege Principatus Arausionensis Caspary Colignio Marescallo Gallia traditus est, in cuius jacturæ delinimentum Philibertus à Carolo Comitatum *S. Pauli* & dynastiam *Diss.* accepit. (d) Peditum præfectura paulò post ab eodem auctus, expugnatae Fonterabiæ ad Pyrenæum, decus retulit an. MDXXIII. Anno proximo cum fama obsidionis Marsiliensis excitus ex Hispania navicula trajiceret, à Gallis fuit captus, & Avaricum in custodiam missus. Post eadem Gallorum ad Ticinum & Regis Francisci captivitatem Madritiana pæse non libertatem

I

tem

(1) *Comment. Lib. VIII. Add. Belcar. Comment. Rer. Franc. Lib. IV.* (2) *Comin. Lib. IX. Belcar. Ibid.*(a) *Job de la Fij. p. 143.* (b) *Comin. de bello Neap. Lib. L. Guicciard. Hist. Ital. Lib. II.**Lib. XXX.*(c) *La Pij. p. 158.*

tem tantum, sed etiam quicquid à Gallis ipsi ereptum fuerat, imprimis Arausionem cum summo imperio, recepit. (d) Novo deinde bello Carolum inter ac Franciscum glificente, & apud Insuabres erumpente, Philibertus è Germania, ubi tunc agebat, Italiam pedes mutato habitu cum tribus alumnis, ne à Venetis, qui hostes erant, caperetur, petiit, & Mediolanum pervenit, ibidemque legatus Borbonii insigni laude meruit. Eidem, posteaquam ad Romam mortem oppetiisset, in suprema militiæ Cæsareæ præfectura susceptus urbem totam expugnavit, & Papam Clementem VII, qui in Angelicam arcem se incluserat, ad deditioem adegit. Exinde Neapolim, cujus obsidionem Galli, post pleraque alia regni loca occupata, magno conatu urgebant, jamque rerum ad vitam necessariarum ingentem penuriam effecerant, magno & diuturno labore liberavit, & denique versa rerum vice hostes obsedit, deditioemque facere coëgit; Aquilanos etiam ac Matricarios qui contra Cæsarem arma tulerant, subegit. Tum in bello, quod Cæsar in gratiam Papæ & Medicæorum ejus gentium Florentinis intulit, Perusiam, Cortonem, Aretium, Nepotianum, Lastram, Impolim cepit, reliquasque Etruriæ civitates, Volaterra Pifisque exceptis, terrore perdomuit; dum verò metropolim Etruriæ Florentiam it expugnatam, ipse mortis præda factus est. Referram ultima Philiberti ex commentariolo Dominici Melguiti Medici: (e) Florentinorum jam vires infringi videbantur, quas Volaterrani & Pisani ut rescerent, Cavinianum propè Pistorinum oppidum instruda acie veniunt. Quo Philibertus, cum majori parte militum, Ferdinando Gonzaga pro Imperatore relicto, obviam progreditur. Primusque omnium bellum acerrime ciens, mortifero vulnere illis cadit. Quo casu miles noster minime animum viresque amittit; sed hostes post magnam cædem persequens, in fugam convertit, montesque effuso cursu petere coëgit. Gloriosa victoria, uno tamen claro sinere tristis. Ita, ut hæc ex ejus oratione funebri à Ludovico Pellatano habita addam, illustrissimus Princeps in ipso ætatis flore, quum nondum annum XXVIII attigisset, una morte omne gloriosum facinus, uno facinore unam gloriosam mortem pariter fuit complexus: maxima spe sui, & posteris amicis, ac ipsi Cæsari relicta. Vir quidem non modo bellicis artibus, verum etiam eloquentia ad movendos omnium animos adeo pollens potensque, ut magno imperio Cæsaris accessionem fecerit. Corpus defuncti in Burgundiam deportatum & in æde fratrum Minorum oppidi fuxæ ditionis, cui Lonsle-Sannier nomen, ingenti funeris pompa terræ mandatum est. Hæredem quia cœlebs erat instituit filium fororis suæ CLAUDIÆ, Henrico Nassoviæ Comiti nuptæ, Renatum Nassovium, eundemque in Cabillonico nomen adoptavit. Is post XIV annos in obsidione S. Desiderii improlis fato cedens omnem illam hæreditatem, & Arausionensem Principatum ad patrualem suum Wilhelmum Nassovium transmisit, de cujus progenie alibi abundè dictum est. (f)

(d) Pis. pag. 159. & seqq. Thuan. Lib. XXXI.
 (f) In Notitia Procerum Imperii Lib. V. cap. 6.

(e) ap. Sagitt. in Orig. & success. Pr. Arans.

STEM-

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS II.
REGUM CASTELLÆ ET LEGIONIS.

Insignia quæ scutum Regum Castellæ & Legionis implent ex numero illorum sunt, quæ *seciales patronomastica* sive *equivoca*, Galli *armes parlantes*, vocant, quoniam figuræ ipsæ quasi loquuntur id quod significant: nimirum hoc loco *castellum aureum* in solo coccineo Castellæ regnum, *leo* verò *rubens* in campo argenteo Leonense sive Legionense regnum denotant.

Scutum secundum posteris Ferdinandi Infantis Castellæ, qui *Cerda* cognominatus est, peculiare fuit; ita ut à filio ejus natu majore prognati scuto ex Castellensibus, Francis & Legionensibus insignibus, paternam maternamque eorum originem indicantibus, quadripartito sint usi, qui verò à nati minore orti sunt *Larense* symbolum, *abena* videlicet *aurea* ex quibus ad utramque; ansæ partem *septena anguini colla capitaque*, prospiciunt, in solo rubeo, illis adjungere; *Larenis* quippe dominus hæredem filius Ferdinandi Infantis natu minor cognominis uxorem habuit.

Tertio scuto Johannis de Castella, qui Petri crudelis Regis filius fuit, ex Johanna de Castro utcunque genitus, propago usa est, Tabula IX, enumerata.

REGES CASTELLÆ ET LEGIONIS,

XI. RAIMUNDUS DE BURGUNDIA, Wilhelmi II Comitis Burgundiæ & Gertrudis Lucemburgicæ filius quartogenitus, in Hispaniam profectus, ibidemque splendido matrimonio auctus, mortuus est an. 1106, sepultus Compostellæ.

XII.

ALPHONSUS VII. Rex Castellæ & Legionis, IMPERATOR Hispaniæ dictus & coronatus aureo argenteoque diademate ann. 1135. † 21 Aug. 1157.

XIII.

1. SANCTIUS Rex Castellæ III, hujus nominis, cogn. *De-fideratus*, natus an. 1135. † 31 Aug. 1158.
Sanctia, Garzia Ramiri, R. Navarre fil. † 24 Jun. 1158.

Alphon-sus, ob-infans.

Constan-tia, ux. Ludovici VII. R. Gall. 1151. † 1160.

FERDINANDUS Rex Legionis II, hujus nom. † 1188. Ux. 1. *Utraca*, Alphonji R. Lusit. fil. 2. *Theresia Fernandez de Trava*, Ferdinandi Perez, C. *Trasamare* fil. Nunii Perez de Lara, Com. Castell. vid. 1176. † 1178. 3. *Utraca*, Lupi Diaz de Haro Dn. *Biscagliae* f.

XIV.

ALPHONSUS VIII. Rex Castellæ cogn. *BONUS*, n. 1155. † 22 Sept. al. 6. Octobr. 1214. *Eleonora*, Henrici II R. Angl. fil. † 31 Octobr. 1214.

Garzia, n. & † 1156.

1. ALPHONSUS IX REX LEGIONIS & CASTELLÆ.
Vid. Tab. seq. VIII.

XV.

Sancti-us, † inf. Ferdinandus, n. 1189. † 1211.

HENRICUS I. Rex Castellæ. n. 1203. † 7 Jun. 1217.
Mafalda, Sanctij I. R. Lusit. f.

Berengaria, Ux. 2da Alphonji R. Legion.

Blanca, nup. Ludovico VIII Reg. Gall. 1200. † 30 Nov. 1253.

Utraca, Ux. Alphonji II. R. Lusit. 1206. † 3 Nov. 1220.

Constan-tia, Abbatissa de Huelgas.

Didacus Sanchez de Fines II. Dives homo Castellæ, Præfectus limit. & viduus M. Prior Ordin. St. Johannis Castell. † 1296. Ux. 1. *Johanna Ruiz de Baeza*, Roderici Lopez de Haro f. 2. *Maria Nunes de Lara*, Diegi Gomez de Eza, Dn. de Probaois vidua.

1. *Johanna Diaz de Fines*, hzres domus suæ, Uxor Roderici Innigwez de Biedma II.

VII.

E STIRPE BURGUNDICA.

XI.

Uxor: Uraca Comit. Galliciae, Alphonfi VI. Regis Castellae & Legionis filia ac haeres, quae ad secunda vota cum Alphonfo I. Rege Aragoniae transgressa eis dissolutis vixit usque ad an. 1126. d. 10 Mart.

XII.

Ux. 1. Berengaria, Raimundi Berengarii Com. Barcinon. fil.
2. Ricca, Ladislai Ducis Polon. fil.

XIII.

Sanctia nup. Gar- Sanctio VII. fias ✠ cogn. Sapien- juv. ti R. Navarr. 1162. ✠ 1179.	2. Sanctia, Ferdi- nup. Alphon- nandus fo II. R. Ara- ✠ inf. gon. cogn. Casto 1174.	Uraca, notba, nup. 1. Garzia Ramiro R. Navar. 1144. 2. Alvaro Roderico de Asturia, ✠ 1179.	Stephania, no- tba, ux. Ferdin- nand. Ruiz de Ca- stro sed ab eo occisa 1180.	Ferrandus, al Johannes, Alphonfi . notbus, Dn de Benavi- des.
---	--	--	---	--

XIV.

1. Sanctius, Infans Legionis, Dn. de Aquilar de Campo, Monteagudo &c. ✠ 1217 Tberesia Diaz de Haro, Didaci Lupi de Haro Dn. Biscajae f.	3. Sancti- us, ✠ improlis.	3. Garcias, ✠ 1184.	3. Ferdinan- dus, ✠ 1187.	Petrus - Ferrandiz II Dn. de Benavides
---	----------------------------------	------------------------	------------------------------	---

XV.

Eleonora, nup. Jaco- ba I R. A- ragon. 1221.	Didacus Sanctii de Fi- nes I. Dives homo, Præ- fectus limitaneus. ✠ 1260. Tberesia Gomez de Roa, Gomejii Gonsal- vi Dn. de Roa f.	Lupus Sanctii, fator itirpis Dominorum de Valenzuela, Lopera & Carpio.	Maria Sanctii nup. Petro Ferdinandis de Castro, dicto Castellano.	Suerus-Petri, III Dn. de Benavides.
--	--	---	---	--

XVI.

Johannes Didaci de Fines, natus 1246.	Maria Sanchez nup. Gomejio Henri- quez, Dn. de Pro- baos.	Maria Sueri IV. Dom. de Benavides, nup. Petro Al- phonfi de Leon.
---	--	---

GENEALOGIÆ REGUM CASTELLÆ

XVI.

ALPHONSUS IX. REX LEGIONIS, Ferdinandi II. Regis & Uraçæ Lusitanæ F. † 24. Sept. 1230. Ux. 1. Theresia, Sanctii I. R. Lusit. fil. dimissa ob cognationem 1197. 2. Berengaria REGINA CASTELLÆ, Henrici I. foror, dimissa an. 1209. † 1244.

XV.

1. San- ctua. 1214.	Pertin- cia. 1214.	2. FERDINANDUS III. Rex Castell. Alphonfus, infans, Dn. Con- & Legion, cogn. Sanctus, n. 1198, † 30 Maji 1152. Ux. 1. <i>Beatrice Sueva, Bippii Imperat. Rom. fil. 1220, † 1235.</i> 2. <i>Johanna de Dammartin, Simonis C. & Anmale, & Mariæ C. de Poathien f.</i>	Alphonfus, infans, Dn. Con- Molunç, † 1272. Ux. 1. <i>stan- Majora, Alphonfi Telles de tia, Menejes f. 2. Mafalda Pe- Mo- rez, Dom. de Molina. 3. Te- nesia- refia Perez, Petri Fernandis lis. Bragançon f. †</i>
---------------------------	--------------------------	---	---

XVI.

1. Alphonfus X. cogn. Sapiens & Astrologus Rex Cast. & Leg. n. 23. Nov. 1211, cl. d. 149. Rom. 1257. † 21 Apr. 1284. Violanta, Jacobi IR. Aragon. f.	Fridericus, occ. Burgis jussu fratris R. Alphonfi 1277. Ux. Malpina, Despotæ Romanæ f. Beatrice, ux. Simonis, ux. Haro, Dn. Camerorum.	Ferdinandus natus R. Alphonfi 1242.	Henricus, n. 1224. Tutor R. Ferdinandus IV. & regni Procurator, † 1304. Cæcibus.	Philippus Archiep. Hispal. dñm Martus 1. Christianæ ux. Dana. 2. Eleonoræ Rodriguez de Castro. 2. Beatrice de Castro nup. Diego Perez Sarmiento.	Sanctus, Archiepiscopus Hispal. de Toler. Cancellarius Castellæ occ. 2 Mauris 1261. vcl 1268. f. 1268.	Eleonoræ.
--	--	-------------------------------------	--	--	--	-----------

XVII.

Berengaria, 1253. In nup.	Ferdinandus, infans, cogn. de la Cerda, n. ante patrem m. Augult. 1275. Elan- ta Ludovici IX R. Gall. f. 1269. ob. 1320.	SANCTIUS IV. Rex Cast. & Leg. Vid. Tab. seq. IX.	Petrus Dn. de Ledefinas, † 1283. Margarita Narbonensis 1287.	Johannes Dn. Valentie & Oropese, m. 26 Jun. 1319. 1. Margarita Ludovici M. Montisferri. f. 1281. 2. Maria de Haro, Lupi Dn. Biscayæ f. de Eiscaglia f. 1287.	Jacobus Dn. de Cameros, † impro- lis.
---------------------------	--	--	--	--	---------------------------------------

XVIII.

Alphonfus de la Cerda, Dn. de Lunel, † in Gall. 1327. Ux. 1. Mahilda de Clermont. 2. Isabella Dn. d' Astoing & Espinoi.	Ferdinandus de la Cerda Johanna Nuñez de Lara. †	Sanctus cogn. di Paz. m. 1310.	1. Alphonfus Dn. Valentie, † ante patrem 1316. 1. Theresia, Johannis Nunii de Lara f. 2. Johanna Ferdinandi Ruiz de Castro, Dn. de Lemos fil. †	2. Johannes cogn. Cocles, Dn. Biscayæ, occ. 1327. Isabella Alphonfi de Portugal. Dn. de Portalegre fil. Maria, nup. Joh. Nuñez de Lara & Cerda. †
---	--	--------------------------------	---	---

XIX.

Ludovicus Hispanus de la Cerda, Pr. Insul. Fortunat, Com. de Clemonç, Admiralis Franciæ, Leonora Guzman, Alphonfi Perez de Guzman fil.	1. Agnes de la Cerda, ux. Ferdinandi Ruiz, Dn. de Villalobos.	2. Carolus Hispanus Com. Enculismenç. Comeftabil. Franciæ, occ. 6 Jan. 1354. Margarita & Garoli de Chatillon & Blois, D. Brit. fil.	Blanca, ux. secunda Job. Maluel, Dn. de Villena.	Maria, nup. 1. Carolo d' Evreux, C. d' Estampes, 2. Carolo II. Com. Alençon, 1336. † 19. Nov. 1369.
--	---	---	--	---

XX.

Johannes Cerda, occ. 1357. 1. Maria Dionysii R. Lusit. notha. 2. Maria Coronelia.	Isabella de la Cerda, nup. 1. Roderico Alvari de Asturia Dom. Noronæ. 2. Bernardo de Bearnia, Garionis Phabi C. Fuxensis & Vicecomitis fil. notho, fatori stirpis Cerdarum Comitum & Ducum Mediciæ ecclii.	Theobaldus ab Hispania, nothus, & Cæcilia de Levi genitus, Dn. de Montbrun, pater Johannis nup. Raimundo Berengario de Cominge Dn. de Solano.	Johannes, nup. Tello de Castell. Com. Aragonii 1354. occ. Aquilar. 1353. 1261. occ. 1359.	Isabella, ux. Johannis Aragonii 1354. occ. 1261.
---	--	---	---	--

XXI.

XXII.

Alphonfus de Valentia, Marefcalcus postremus. *Johanna de Sotomajor, Johannis de Portas in Zamora fil.*

XXIII.

Antoniz, hæres patris, nup. 1. *Valentia de Benavides*, amiti- no suo, 2. *Friderico Maurisqis*, à quo Maurici de Valentia.

VIII.
ET LEGIONIS PARS SECUNDA.

Concubinæ: (a) Aldara Lopez de Ulloa. (b) Aldoncia Martinez de Sylva
(c) Agnes Inniquez de Mendoza. (d) Theresia Gilde Sofa.

XIV.

XV.

Berengaria, nup. Johanni de Bricune Reg. Hiero. Gl. 1222.	Elco. a) Ferdinandus Alphonfi, 1210. ad St. Jacobi.	b) Rudericus Alphonfi, de Aliguer. Præceptor familiaris de BNAVIDES.	Petrus Alphonfi Magi. Petri fter Ord. S. Jacobi 1225. ncrva.	Aldoncia ux. Diaz de Haro X IV. Biscajæ.	c) Uraca nup. Lup. Diaz de Haro X IV. Biscajæ.	d) Martinus Alphonfi ux. 1. Sanctia Orbenea 2. Maria Mdu dez Giron.	Sanctia Ursca meonis Petro Ruiz de Haro, Dn. de Cameros.	Ursca Maria, nup. Petro Ruiz de Haro, Dn. de Cameros.
---	---	--	--	--	--	---	--	---

XVI.

1. EMANUEL, Dn. Efc. lonæ. Vid. Tab. XXIII. Mo. nis.	Bc. Maria reu. ob. ga. 1272. na, Mo. nis.	2. Ferdinandus de Castella, Comes Dn. Aumalz. Lora de Montfort, Dn. de Perbon □.	Johan. nes, nup. E. durnio, Fr. Wal. liz, dein R. Angl. 1254. 27 Nov. 1290.	Eleo. nora vi. cus. R. Cast. & Leg. 1282. 1322. Biscajæ.	Ludo. ux. San. na, ux. fiii IV. Comi. tis Lu. pi Dom. rez, Petri fonsi Alvarez de Alburias f. de Castell.	1. Maria, nup. Infans de Dom. de Uxela, 4. ra, Ux. Alphonfi ux. ux. Si. nup. 1. Sanctia Orbenea 2. Maria Mdu dez Giron.	2. Blanca Dom. de Uxela, 4. ra, Ux. Alphonfi ux. ux. Si. nup. 1. Sanctia Orbenea 2. Maria Mdu dez Giron.	3. Beren. Leonora, Dn. de Uxela, 4. ra, Ux. Alphonfi ux. ux. Si. nup. 1. Sanctia Orbenea 2. Maria Mdu dez Giron.
--	---	--	---	--	---	---	--	--

Tellus Dom. de Monte-Allegre & S. Roman. 1311. Maria Alphonfi de Portugallia, Dom. de Portalegre f.

Isabella, ux. Jo. Alphonfi Dn. de Albuquerque à turpe Regia Portugall. □ XVII.

Beatrix nup. Wilhelmo VI. M. Montisfer.	Violanta, ux. Didaci Lopez de Haro, Com. Biscajæ.	Isabella, ux. Didaci Lopez de Haro, Com. Biscajæ.	Elco. belnora, ux. Alphonfi Dn. Molina f.	Alphonfi Fernandez, notus Blanca, Alphonfi Dn. Molina f.	Martinus Alphonfi, Abbas Vallisole. ti.	Beatrix, ex Maria Gzermana, nup. Alphonfi III. R. Lusitan.	Johannes de Castella, dictus de Ponthieu, Com. Aumalz. Ida de Montent.
---	---	---	---	--	---	--	--

XVIII.

Lupus. Isabella, nup. Jobanni Nunnez. Lara & Domino. Johannes de Ponthieu Com. Aumalz, Catharina de Artejia Roberti Com. de Beaumont le Roger f.

19

Johannes Nunnez de Lara & Cerda, Biscajæ regulus per ux. Mariam, Jobannis fil. ductam 1329. 18 Nov. 1351.	2. Ferdinandus Alphonfi Dn. Valentiz, Postumus. Maria de Portugal.	Alphonfi, gemellus Ferdinandi, Episc. Zamora.	Blanca Com. Aumalz. nup. Jobanni V. C. de Harcourt, 1387.	Johanna, ux. Johannis Com. Vindocin.
---	--	---	---	--------------------------------------

XIX.

Nunius 10 post patr.	Petrus Nunnez de Lara, notus, Com. de Mayorga cr. 1381. f. lib. 1384. Beatrix de Castro, Alvari Perez Com. de Arroyolos fil.	Johannes de Valentia, Marefcallus Castellæ in Zamora, Dives homo. Beatrix de Acuña - Giron, Martini Vasquez de Acuña fil.	Alphonfi de Valentia.	Ferdinandus de Valentia monachus dictus P. Hieronymus.
----------------------	--	---	-----------------------	--

XX.

Dieghus f. Jacobus de Valentia, Maref. Cast. Aldoncia de Bracamonte & Mendoza.	Ferdinandus de Valentia, Commendator S. Jacobi.
--	---

XXI.

Beatrix de Valentia, ux. Jo. Alphonfi de Benavides, Dn. de Javalquinto.	Joanna, nup. Hurtado de Mendoza.	Isabella.
---	----------------------------------	-----------

XXII.

GENEALOGIÆ REGUM CASTELLÆ

XVII. SANCTIUS IV. Rex Castellæ & Legionis, Alphonſi X. filius ſecundogenitus, natus 1265, ob. 25 Apr. 1295.

XVIII.

FERDINANDUS IV. cog. Alphonſus, n. 1285. † 7 Sept. 1312. <i>Conſtantia, Dionyſii R. Luſit. fil. † 1313.</i>	Alphonſus, n. 1287. † 1291.	Iſabella, n. 1283, deſp. Jacobo II, R. Arag. ſed matrimonio ob conſanguinitate non conſummato nup. <i>Johanni III. Duc. Britanni. 1310.</i>	Henricus, n. 1288. mutus.	Petrus, n. 1290. Dn. Camerorum, Tutor Regis Alphonſi XI, † 1319. <i>Maria, Jacobi II. R. Aragon. fil. Δ</i>
---	-----------------------------	---	---------------------------	---

XIX.

Eleonora, n. 1307. nup. Alphonſo IV. Aragon. 1329.

ALPHONſUS XI, Rex, n. 11. Auguſt. 1311. † 26. Mart. 1350.

XX.

Ferdinandus, nat. 1332. † 1333.	PETRUS cogn. <i>Cruelis</i> , Rex, n. m. Aug. 1334. occ. à fratre notho Henrico 23 Mart. 1369. ux. 1. <i>Maria Padillia, Job. Dn. de Villagera fil. 1351. † 1361.</i> 2. <i>Blanca, Petri D. Eſturon. fil. 1353, occ. 1361.</i> 3. <i>Johanna de Caſtro Petri Ferdinandi Dn. de Lemos f. Didaci Hari vid. 1354. † 1374.</i>	Petrus, à Guſman, nat. 1330. † 1338.	Sanctius Dn. Ledefinz, n. 1331. † puer.	HENRICUS II, Rex Castellæ & Legionis. Vid. Tab. ſeq. X.
---------------------------------	---	--------------------------------------	---	---

XXI.

1. Beatrix n. 1353. † poſt patrem 1369.	Conſtantia, n. 1354. ux. <i>Johannis de Gant, D. Lancaſtrie in Anglia 1359. † 1369.</i>	Iſabella, n. 1355. nup. <i>Edmundo D. Eboracenſi 1372, † 1394.</i>	Alphonſus n. 1359. † 19 Octobr. 1362.	3. Johannes de Caſtella, † in cuſtodia 1405. <i>Elvira Eriſis, Bertrandi f. 1414.</i>	Maria Sanctius & Didacus, n. moni- tibi, obiit in alis † carcere.
---	---	--	---------------------------------------	---	---

XXII.

Catharina, uxor <i>Henrici III. R. Castellæ & Leg.</i>	Petrus de Caſtella, <i>Archidiaconus, Uxamenſis, dein Palentinus. Maria Bernar. 2. Iſabella de Drobellin.</i>	Alarconis, <i>Epifc. Concubin I.</i>	Conſtantia, <i>Priora monaſterii S. Domini Madrit.</i>	Elvira, <i>Didacus monia- lis.</i>
--	---	--------------------------------------	--	------------------------------------

XXIII.

1. Sanctius de Caſtella, <i>Moderator juvenæ filii R. Ferdinandi Catholici, legitimatus à R. Joh. II. 1445. Agnes Henriques ſoror. Com. de Monteaugudo.</i>	Petrus de Caſtella, <i>fator ſtirpis Loſos de Caſtella ex Catharina Loſo de Mendoza.</i>	Catharina, ux. <i>Dieghi de Roxas, Dn. de Poca.</i>
---	--	---

XXIV.

Petrus, <i>monachus, Ord. S. Hieronymi.</i>	Didacus f. <i>Dieghus de Caſtella, Dn. de Gor & Boluduy in regno Granatenſi, Hippocomus Imp. Caroli V. Beatrix de Mendoza, Dieghi Hirtadi primi Ducis de Infantado f.</i>	Sanctius de Caſtella.
---	---	-----------------------

XXV.

Sanctius de Caſtella, Dn. de Gor & Herrera de Valdecannas. 1. *Margarita Manrique, Johannis Cbacon ex Agnete Manrique fil.* 2. *Anna de Cardenas.*

XXVI.

1. *Dieghus de Caſtella, Dn. de Gor & Herrera de Valdecannas. Leonora de Benavides, Gomezii Dn. de Fromeſta f.*

Sanctius de Caſtella Dn. de Gor, obiit improlis. Ux. 1. *Mariana de Mendoza, Andrea March, de Canete f.* 2. *Maria Manrique, Dn. de Bedmar f.*

IX.
ET LEGIONIS PARS TERTIA.

Uxor: Maria, Alphonfi Infantis Castellæ, Dom. Molinæ fil
1282. † d. i. Jun. 1322.

XVII.

XVIII.

Philippus n. 1292. Dn. Cabre- ræ, 1224. vel 1328. Magritha	Beatrix n. 1293. nup. Alphonfo IV. R. Lujit. 1306.	Alphonfius, notōns, Maria Diaz de Sal- cedo, sine prole.	Violanta, notha, nup. Ferdinando Ruiz de Castro Dn. de Montforte e Lembis.	Theresia, notha, ux. Johannis Al- pbonfi de Mene- ses & Albuquer- que.
---	--	--	--	--

Ux. Maria, Alphonfi IV. R. Lujit. f. 1319.
Pellex Eleonora Ansuanna, Petri f. Joh. Velasçi
vidua occ. 1351.

Blanca, positōna, desponsata
Petro Pr. Lujit. 1319.

XIX.

Fridericus, Henrici ge- mellus, Sator stirpis Hen- ricianæ, Henricus, Vid. Tab. XVIII.	Ferdinandus n. 1335. Dn. Ledesimæ † lib. Maria Ponce de Leon, Petri Dn. de Mar- cbena, f.	Tellus, n. 1317. Comes Biscaiz & Castinedæ, Dn. Aquilariz, † 15. Octob. 1370. Johanna de Lara & Cerdæ, Johannis Dn. Biscaiz fil. 1353, occ. 1359. sine lib. Concub. Elvira de Villamayor.	Sanctus, n. 1339. Comes de Albu- querque, Dn. de Haro, † 19 Mart. 1374. Beatrix Pe- tri VIII. R. Lujit. f. 1373. †.	Didacus & Johan- nes occi- si a R. Petro 1360. 2. Philippo de Castro.	Johanna, XX. nup. 1. Ferdinando Ruiz de Ca- stro 1354. 2. Philippo de Castro.
---	--	--	---	--	---

Johanna, no- tha, nup. Johan. Al- phonfo de Haro, Dn. de Em- pudia.	Maria, no- tha, ux. Joh. Hur- radi de Mendoza Dn. de On- nate, Mendibil.	Isabella, no- tha, nup. Petro Ve- læ de Gue- vara Dn. de Onnate.	Constantia, notha, ux. Joh. de Albor- noz, Dn. de Noya.	Johannes de Castella, nothus Dn. de A- quilar & Castaneda, occ. in pr. ap. Alu- barrotam contra Lufit. 14. Avgust. 1385. Leonora de la Vega.	Ferdinan- dus Co- mes ab Albuquer- que, occ. in pr. ap. Alubar- rotam 1385.	Leonora, nup. Ferdinando Infanti Castel- læ, Duci de Penaafel deia R. Arragon. 1393. † m. Loc. 1435.	Leonora no- tha, nup. t. D. de Moncom. 2. Fridericus de Ca- stella, Duci de Benavente.
---	---	---	--	---	---	---	---

Aldonza de Castella Dom. Aquilariz, nup. Garcia Hernandez Mar-
rique, primo Comiti de Castaneda, & factori stirpis Marchionum
ab Aquilar.

XXII.

Constantia, Priora mo- nasterii St. Mariz Re- galis.	2. Alfonso de Castella cogn. Sanctus. Johanna de Zuniga.	Ludovicus de Castella Prior Arochæ, & Prz- ses Conitii R. Philip- pi Primi.	Aldonza nup. Roderico de Ulloa.	Isabella, XXIII. monialis.
--	--	--	---------------------------------------	-------------------------------

Johannes de Castella, Decanus Hital. Præses Conitii Castel. Episcopus Salamancæ.	Agnes, Isabella, Maria.	XXIV.
---	-------------------------------	-------

Isabella de Mendoza nup. Henrico de Toledo Dn. quinque oppidorum Manceræ.	Anna de Castella, ux. Ludovici de Velasco, Dn. de Carrion, progenitori March. de Salinas.
--	---

1. Petrus de Castella, ux. Maria de Sylva fil. March. de Montemayor.	Alfonfus de Castella † puer.	XXVI.
---	---------------------------------	-------

Dieghus de Castella, † apais. Isabella Lafo de Castella.	Johannes de Castella. Anna de Madria & Guevara.	XXVII.
---	--	--------

Didacus de Castella, Dn. de Gor, Boluduy & Herreræ de Valdecannas.
Francisca Lafo de Castella, Dieghi Dn. de Villamanrique de Tojo f.

XXVIII.

Johannes † ado- lescens.	Anna de Castella, nup. Gabrieli Tellez Giron, Eq. Alcantaræ Dn. de Cardela.
-----------------------------	--

L

TAB.

EXEGESIS HISTORICA.

RAIMUNDUS Burgundus, quem in numero filiorum natu minorum Wilhelmi II Comitis Burgundiæ Tabula II exhibuit, in Hispaniam profectus Alphonso VI Regi Castellæ & Legionis militarem navavit operam, ea fide ac fortitudine, ut virtutis præmium *Utracam* Regis filiam, ex Regina Constantia susceptam & in regna, deficiente virili prole, successuram, acceperit. Hoc ex matrimonio natus est ALPHONSUS Rex Castellæ & Legionis jure materno factus, cujus posterum non tantum universam Hispaniam in unius potentia molem coegerunt, sed etiam extra ejus fines imperii sui reverentiam protulerunt. De illis antequam verba faciamus, paucis repetere juvat antiquiorem Hispaniæ statum, quo modo compluria ibi regna sint exorta, quosque singula Reges ad illud usque ævum habuerint.

Hispaniam inclinata re Romanorum, quibus per sex seculorum decursum servierat, Vandali, Silingi, Alani, Suevi & Gotbi invaserunt ac diriperunt, donec primis in Africam transgressis, Alanis verò Silingisque à Suevis domitis, istisque vicissim à Gothis devictis, hi soli regnarent, id quod circa annum Chr. 585 ductu & imperio Lewigildis accidisse rationem nonnulli subducunt, alii verò serius, nempe an. 621 factum esse supputant. Cintilla, quibusdam Flavius Svinthila dictus, Lewigildis ex filio Recaredo nepos, primus omnium Gothici nominis Regum, expulsis profligatisque Romanis, Hispaniæ monarchiam consequutus esse Vaseo è S. Isidoro memoratur. (a) Hæc autem Gothorum monarchia ad breve duravit tempus, atque a. 713, Roderico, Cintillæ abnepote, regnante, destructa fuit, quum Saraceni sive Mauri, à Juliano Septæ Comite ob vitium filiaæ suæ à Roderico illatum ex Africa evocati, freto trajecto Hispaniam latè ferro ignique vastarent, & intra exiguum temporis spatium subjugarent, Gothorum reliquiis passim in fugam dissipatis & in montana Asturiæ se compingere coactis. Hoc pacto rerum in Hispania potiti Mauri tria condiderunt regna: primum erat Cordubæ, quod Abenaliberti regnum dixere; alterum apud Hispalim; tertium apud Carthaginem novam, quod postea sub Granatæ nomine inclauit. Rediit tamen victis Gothis in præcordia virtus, ita ut arma corripere, & summa rerum Pelagii delata manus cum Mauris conferere sustinerint.

Originem Pelagius à veteri Regum Gothorum stirpe ducebat, eratque filius Favillæ Ducis Cantabriæ, nepos Regis Chindasvindi, & patruelis Theofredi, patris Regis Roderici, quem proinde in sepulchrali Epigraphe ultimum Regem Gothorum perperam dici statuendum est. Pelagius insigni de Mauris victoria reportata Legionem aliasque urbes cepit, & regnum Ovetanum, ab urbe Asturiæ primaria sic dictum, condidit, fatisque A.C. DCCXXXVII. concessit, relicto successore filio Fasila. Is postquam altero ab hinc anno inter venandum à feris disceptus decessisset, soror ejus Hermenefinda, sive Ormifelda, ejusque maritus Alphonfus regnum adierunt. Hic eodem genere Ricaredi scilicet Gothorum Regis prognatus Regis Liubæ II qui Cintillæ frater natu major erat, abnepos, Petri Ducis Cantabriæ filius, primus Catholici cognomine insignitus fuit, quoniam Arrianum dogma quod à Recharedi Regis morte in Hispania pullularat, eradica vit, urbesque & oppida

(a) Chron. Hisp. ad an. 621. Exstat id in Tomo I, Rec. Hisp. Scriptorum è Bibliotheca Roberti Beli Francof. an. 1579 editorum.

da complura ejectione Maurorum praesidio recepit. (l) Abejus posteris propagatum atque inter continua cum Mauris bella auctum est regnum Ovetanum, hocque nomine antiqua Legionem dictum, postquam Ordonius II Alphonsi Catholici trinepos sedem imperii Oveto in Legionem urbem transfuisset. Defecit tandem omnis Regum Gothorum stirps masculina in *Veremundo* sive *Bermudo* III, Ordini II atnepote, & Alphonsi V filio, translatumque est Legionense regnum in Regum *Navarricorum* familiam circa A.C. MXXXVII.

Initia regni Navarrici quod initio *Pompelonense* dictum fuit, à tempore Pelagii, primi Asturiae seu Ovietae Regis & anno circiter 724 vulgò repetunt, *Garzia*, *Ximenii filio*, primo Rege constituto, cui equidem *Suprabienfis* & *Ripacurciensis* Regis titulum induunt, atque anno Chr. 758 vita functo successorem in regno tribuunt filium *Garziam Eneconis*, *Pompelonis* expugnatorem, huic *Fortunium*, *Fortunio Sanctium*, cui universa Navarræ provincia in ipso regni sui initio i.e. sub annum Chr. 815 paruerit, *Ximinum*, *Ximino Garziam*, eoque sine liberis mortuo regnum nova electione ad *Eneconem* Cognomento *Aristam* dicunt pervenisse, abavum *Sanctii Majoris*. At verò vulgatam hanc opinionem multis solidisque argumentis refellit *Arn. Oihenardus* in *Notitiis nostrisque Viscontis*, (c) veterumque scriptorum testimonio comprobavit, nullum proprium Regem *Pompelonensibus* seu *Navarris* ad *Ludovici Pii* Imperatoris ætatem imperasse, sed ipsos aliquandiu immunes imperii, tum *Asturiae*, alias *Francorum* *Regibus*, nonnunquam etiam *Sarracenis*, subiectos fuisse: porò *Suprabiae* Regis titulum ante *Sanctii Majoris* ætatem neminem gessisse, denique prima *Navarrici* regni fundamenta ab *Encone Arista*, ex dynastia sive *Vicecomitibus* *Baigorrie*, qui pagus est in *Vasconia* Aquitanicæ regione montana situs, aliusque à *Bigorra* seu *Bigerronum* Comitatu, oriundo, facta fuisse, illa tempestate, qua *Francorum* in *Hispania* imperium *Azonis* defectione, & bellis civilibus à *Ludovici Pii* filiis excitatis labefactari cepit, videlicet post annum Chr. 824. Ab *Encone Arista* itaque *Oihenardus* itemma *Regum Navarræ* orditus est & pertexit serie longè alia, ac cæteri Scriptores: cum enim his *Sanctius* cognomine *Major* istius abnepos fuisse videatur, ille trinepotis sui nepotem, neque quarto, sed octavo gradu ab illo remotum fuisse demonstravit, cuius genealogiæ exemplum infra scriptum est.

Eneco- Garfiz, cogn. <i>Arista</i> , regni <i>Pompelonensis</i> seu <i>Navarrici</i> conditor		I.		
circa an. 826. Uxor <i>Ximina</i> .				
I.				
XIMINUS -Eneconis, obiit ante an. 839. Ux. <i>Munia</i> .		II.		
ENECO - <i>Ximini</i> , regnavit ab anno 839. usque ad an. 842. Uxor. <i>Oneca</i> .	GARSIAS - <i>Ximini</i> , fratris in regno successor, obuit circa an. 858. sine pr. Ux. <i>Toda</i> , <i>Muzæ Abenkasi</i> , Regis <i>Cesarangust.</i> fil.	III.		
GARSIAS -Eneconis, Rex post patrum, † circa an. 887. Uxor, <i>Utraca</i> è stirpe <i>Azuarii</i> <i>Aragonæ</i> Comitum		IV.		
X.				
FORTUNIUS Rex post patrem, & denique monarchus, anno circiter 904. Uxor, <i>Anrea</i> .	SANCTIUS - <i>Garfiz</i> fratris successor an. 905. Ux. 1. <i>N. Galindi Com. Aray.</i> fil. 2. <i>Tuta Aznarii fil.</i>	V.		
Enecus , <i>Lupus</i> , <i>Azuarius</i> , <i>Eneca</i> amicitia suæ maritus.	Ximena uxor <i>Alphonji III. R. Astur.</i>	Eneca , nup. 1. <i>Aznario-Fortnaonis</i> , 2. <i>Abdalle R. Corduba</i> .		
1. <i>Garzia Sanctii</i> <i>Cervus</i> Comes <i>Gafconiz</i> à quo <i>Duces Gafconiz</i> , <i>Comites Burgundiz</i> , <i>Fidentiaci</i> & <i>Asturaci</i> .	<i>Sanctia</i> , ux. <i>Ferdinandi Gundisalvi</i> , <i>Com. Castellæ</i> .	2. GARSIAS <i>Sanctii</i> , regnavit post patrem usque ad an. 969. Ux. <i>Eximina</i> , f. <i>Therisia</i> , <i>Endregotivalindonis</i> è <i>Comit. Aragon.</i> f.	Ximena , <i>Tercia</i> , <i>Maria</i> ux. <i>Froilæ</i> ux. <i>Rami</i> ux. <i>Secundii</i> ux. <i>Reignis</i> ux. <i>Leodi</i> ux. <i>Com. Barchinensis</i> .	VI.
SANCTIUS cogn. <i>Abarca</i> , Rex post patrem. Uxor, <i>Utraca</i> , <i>Ferdinandi</i> f.	Ramirus Rex <i>Vicarie</i> .	<i>Sanctia</i> nup. <i>Ordonio II. R. Legion.</i>	<i>Utraca</i> ux. <i>Willelmi Sanctii Com. Gafconiz</i> .	VII.
CARSIAS <i>Sanctii</i> , cogn. <i>Tremulus</i> , patris in regno successor, quo ex <i>Ximena</i> ejus uxore natus est	Ramirus ante patrem mortuus.	Gonsavus , regnans in <i>Aragonia</i> .		VIII.
SANCTIUS cogn. <i>Major</i> .				

M

In

(b) *Mich. Ritius de Reg. Hisp. Lib. II.* (c) *Lib. II. cap. 4. & 10.*

In Sanctii Majoris jurisdictionemque haud minima Hispaniæ pars concessit; in diploma te enim, quoddè tabulario Pompelonensi *Oihenartus* depromsit, tenuisse se potestatem ait, in *Pampilona* & in *Aragonia*, in *Suprabria* & in *Ripacurcia*, in *Nagera*, in *Castella* & in *Alava*, quæ ex sententia auctoris modo dicti *Biscajam* & *Ipsicam* tunc complexa est. Itaque opibus, armis, potentia plus quam majores sui valens Legionense quoque regnum orbitate Regis *Veremundi* illectus concupiscere cœpit, bellumque ei intulit, & magnam ditionis partem eripuit. Pax deinde in eas condiciones facta est, ut Sanctius capta retineret, *Ferdinandus* verò filius ejus secundogenitus *Sanctiam*, *Veremundi* sororem, in regnum isti sine prole morienti successuram, in matrimonium duceret. Dilatis ita majorem in modum imperii sui finibus ad malum ac perniciosissimum consilium illud dividendi delapsus est: cum enim filios quatuor haberet; *Garcius* natu maximus successit patri in regno *Navarræ*, matri in parte Comitatus *Castellæ Vetulæ*, *Ferdinandus*, Legionense regnum post affinis obitum habiturus, in reliqua *Castella*, *Gonsalvus* s. *Gundisalvus* in *Suprabria* & *Ripacurcia*, *Ramirus nothus*, in *Aragonia*. Hi quum paternam æquare opes cuperent, angustioribus se finibus circumseptos rati, mutuis mox diffidiis collisi & attriti sunt, usque dum omnis eorum progenies extingueretur. *Garciæ* R. *Navarræ* stirps diutius equidem cæteris floruit, & demum in ejus atnepote *Sanctio* cogn. *Incluso*, a. 1234 sine prole mortuo, emarcuit, succedente in regnum *Theobaldo* Comite *Campaniæ* & *Brixæ*, *Theobaldi* filio ex *Blanca* Sanctii sorore nato, qua via *Navarræ* imperium ad *Campanicam*, illustrissimam eo ævo in *Gallia* familiam, devenit, atque ab ea porrò ad *Regiam Gallicam*, inde verò ad *Fuxiam*, *Albretanam*que, & denique ad *Borbonicam*, mutilatum equidem ac divulsam, devolutum est. *Ferdinandus Castellæ* Rex, postquam *Legionensi* etiam regno, ex pacto quem ipsi debito, sed armis antecapto, potitus esset, prætereaque magnam *Lusitaniam* partem *Mauris* eripuisset, novam inter filios, quos tres habuit, imperii divisionem instituit, *Sanctio* natu maximo *Castellam*, *Alphonso* *Legionem*, *Garciæ* *Galleciam* assignando. Inter hos non secus ac inter patruos eorum domestica exarserunt bella, quibus captus à *Sanctio* *Garcias*, neque illo vivis exempto liberatus, vitam in custodia improlis innoxivit; *Alphonso*, *Sextus* hujus nominis inter *Hispaniæ Reges*, regno pulsus, sed post *Sanctii* ad *Cannoram* urbem cædem in id restitutus, Legionense etiam sui juris fecit, & *Toletum* aliaque oppida, *Mauris* extorsit; à quibus tamen magna vicissim clade affectus, filioque unico *Sanctio* orbatusest. Haud verò inultus vitam cum morte a. MCIX. commutavit, & quia legitima prole mascula carebat, regnum *Uracæ* filiaæ reliquit, cum qua *Raimundus* noster, è *Burgundiæ* Comitibus ortus, novam *Regum Castellæ* *Legionisque* & denique universæ *Hispaniæ* familiam profecit, non secus ac *Henricus*, è *Ducibus Burgundiæ* prognatus, cum notha *Alphonso* VI *Theresia* stirpem *Regum Lusitanæ* hodieque virentem condidit. *Gonsalvus*, tertius *R. Sanctii* Majoris filius, improlis è vita expulsus est, occupante regnum ejus fratre *Ramiro* *Aragonis* Rege, (d) qui vicissim suo à *Navarræ* Rege *Garciæ* exutus hoc mortuo ejus recuperandi opportunitatem nactus est. Duravit *Ramiri* propago mascula ad breve tempus, atque in ejus nepotibus, *Petro* I, *Alphonso* I, & *Ramiro* II, qui sibi invicem successerunt, exaruit. Postremo autem eorum ex uxore *Agnete* *Pictaviensi* filia erat *Petronella* nominata, quam is *Raimundo* *Comiti* *Barcinonis* elocavit, eidemque resumpto, quod cum trabea commutaverat, cilicio, regnum vivustradidit. Hujus virilis posteritas, quæ cum *Aragonis* regno, etiam *Valentiæ*, nec non *Insularum* *Balearum* *Siciliæ*que & *Sardinia* imperium conjunxit, usque ad seculum XV superstes mansit, & demum in *Martino*, anno 1410 regni & vitæ munere perfuncto, defecit, succedente *Ferdinando* *Castellensi*, ex illius sorore *Eleonora* nato, quemadmodum loco congruo dicturi sumus; hinc illustrandis iis, quæ modo dicta sunt, residuum schematis superioris partem subjicientes.

(d) *Mariana de Reb. Hisp. Lib. IX. Cap. 2.*

SANCTIUS-Garfiæ, cogn. **MAJOR**, Rex Navarræ nec non in Arragonia, Suprarbia, Ripacurtia & Castella, obiit anno 1035. Uxor, Majora Munia, Sanctii Comitis Castellæ filia.

GARSIAS Rex Navarræ, occ. in pugna contra Ferdin. fratrem ann. 1054. Ux. <i>Stephania</i> .	FERDINANDUS Rex Castellæ & Legionis, dicitur Magnus & Imperator, † 1067. <i>Sanctia</i> , Veremundi III. R. Legion. foror.	GONSAVUS Rex Suprarbiæ & Ripacurtiæ, occ. improlis 1045.	RAMIRUS , notus, ex N. Ayvarii Domina, Rex Arragoniæ, nec non Suprarb. & Ripacur. post fratrem, occ. an. 1067. Uxor <i>Gerberga</i> , Berardi Rogerii Com. Bigort. f. X
--	---	---	--

SANCTIUS -Garfiæ Rex Nav. oc. an. 1076. à fratre Raimundo & forore Ermisenda. Ux. <i>Placentia</i> .	Ramirus Dn. Calagurris & St. Stephan. †	Raimundus, fratri-cida.	SANCTIUS Rex Castellæ, occ. ad Zamoram 1073. Ux. <i>Elanca</i> .	ALPHONSUS V. Rex Legionis & Castellæ post mortem fratris. † 1109. Ux. 1. <i>Constantia</i> , Roberti Duc. Burgundix, fil. 1080. 2. <i>Cecilia</i> , Saracera, dicta post baptismum <i>Maria</i> .	GARSIAS Rex Gallicie, † in vinculis an. 1081.	SANCTIUS -Ramirus, Rex Arragon. & Navarræ post R. Sanctii Garfiæ cædem, † in obfid. Cæz ann. 1094. Ux. <i>Felicia</i> Hilduini Cæ. Rociensis f.
---	---	-------------------------	---	--	--	--

Ramirus D. Montionis, † ann. 1116. Roderici Rivari fil.	1. URACA Regina Castellæ & Legion. sup. 1. Raimundo de Burgundia, 2. Alphonso R. Aragon. & Navarræ.	2. Sauñius occ. in pugna contra Mauros, admodum juvenis, an. 1100.	<i>Teresa</i> , notha, è <i>Ximena</i> Guilmanna, Uxor Henrici Burgundi, à quo stirps Regum Portugaliz.	PETRUS Rex Aragon. & Nav. † 1 lib. 1104. vel 1105. Agnes, Wilhelmi VIII. Com. Pictav. f.	ALPHONSUS Rex Aragon. & Nav. post fratrem, † 1134. <i>Uraca</i> , Regiua Castellæ. Alphonfi VI. fil.	RAMIRUS II. post fratres Rex sed Aragon. tantum ex monacho 1134, abdic. 1137, † 1147. <i>Matilda</i> , Wilhelmi IX. C. Pictav. f.
---	--	---	---	---	---	--

GARSIAS -Ramirus Rex Navarræ post Alphonsum Aragonium, † 11 Novemb. 1150. Ux. 1. <i>Margarita</i> , Gisleberti Aquilensis, è <i>Juliana</i> , Rotronis Com. Perrensis forore, filia. 2. <i>Uraca</i> , Alphonfi Hispan. Imp. fil. <i>matrulis</i> .	Alphonfus-Ramirus Dn. Castri Veteris.	PETRONELLA , Regina Arragoniæ, Raimundo-Berengarii Com. Barcinonis, una cum regno condita an. 1137, ducta 1150, mortua 1173.
--	---------------------------------------	---

1. SANCTIUS cogn. <i>Sapiens</i> Rex Navarræ † 27. Jun. 1194. Ux. <i>Sanctia</i> , Alphonfi Hispan. Imp. fil. 1162. † 1179.	<i>Sanctia</i> nup. <i>Sanctio</i> Dejiderato R. Castell.	<i>Margarita</i> Ux. <i>Wilhelmi</i> L.R. Sicil.	2. <i>Sanctia</i> , nup. 1. <i>Gastoni</i> Vicecom. <i>Moline</i> .	Rodericus , notus.
--	---	--	---	---------------------------

SANCTIUS cogn. <i>Lucinus</i> Rex Navarræ, † improlis 7. April. 1134. <i>Clementia</i> , Raimundi Com. Tolosæ fil.	<i>Berengaria</i> , nup. <i>Richardo</i> I. Regi Angliæ.	<i>Blanca</i> , nup. <i>Theobaldo</i> Com. Campaniæ, à quo nova Regum Navarræ stirps.
---	--	---

Ad *Uracam* in præsentia redeundum, Alphonfi VI Regis Castellæ & Legionis filiam, eamque **RAIMUNDI** Comitis Burgundiæ, nec *Tolosæ* aut *Barcinonis*, sicut à multis perpetam traditum est, uxorem. Ea Raimundo vivis exempto, dum pater Alphonfus superstes esset, nuptiis secundis in manum convenit Alphonso I Regi Aragoniæ, Petri I & Ramiri II fratrum suorum ætatis medio interjecto. Is mortuo loco Castellæ Legionisque regna uxorio jure an. 1109 obtinuit; matrimonio autem obtentu consanguinitatis libidinumque reginæ postea dissoluto, cum ille Castellam nihilominus jure dotis retinere contenderet, & *Uraca* ob publicatam pudicitiam odium apud bonos omnes adepta esset, ingentes exitere motus, qui eum denique finem nacti sunt, ut Alphonso pariter & *Uracæ* regna Castellæ & Legionis abrogarentur; illo in Aragonia suas sibi res habere jussu, hac verò coacta, ut certis redditibus, unde vitam sustentaret, contenta filio **ALPHONSO**, è priore viro

suscepto, regna cederet, quæ populi & procerum eximia ac propensa voluntate jam delata ei fuerant. Ita rerum potitus ALPHONSUS *Septimus* hujus nominis apud veteres audit scriptores, quibus vitricus ejus in nullo Castellæ Regum numero ponitur, neque *fas est fixas veteritate opiniones novis placitis convellere; quod quidam faciunt Regem illum Aragonicum Alphonsi nomine Septimum inter Castellæ Reges numerantes: in quam quid juris habere potuit, legitimo hæred: ex priorè conjugio nato, posteriori matrimonio vitioso, & legibus repugnantis invalido?* ut præstantissimi scriptoris *Job. Marianæ* verbis utar? (e) Ad acre bellum vitri cum inter ac privignum omnia spectabatur, eò quod illæ præcipuas Castellæ urbes & munitissimas arces Aragonicis præfidiis occupatas detineret, & repetitas à privigno evacuare ac reddere tergiverfaretur; verum Præfulibus utriusque Provinciæ annitentibus concordia via tentata est, eo successu, ut precibus eorum, nec non reverentia Romani Pontificis Calixti II, qui Alphonso Castellensipatruus erat, flexi, in pacem & foedus coirent, quique cruentis depugnaturi videbantur armis jam modestia & comitate certarent. Itaque, *Marianæ* commemorante, (f) ab iis Regibus maxima concordia, tanquam à duobus conjunctissimis fratribus, res publica domi forisque administrata, & ab sevis ingruentium undique bellorum procellis industriè fortiterque defensa deinceps est. Atque hæc anno à Christo nato MCXXII gestafunt. Uterque verò Regum otii pertæsi in Mauros arma verterunt, & Castellensis quidem Cauriam urbem, post avi obitum ab illis occupatam recepit, indeque per regionem universam, quæ *Ana* & *Tago* fluminibus continetur, prædas egit. Verum Alphonso Aragonico à Mauris an. 1134 cæso, nullamque sobolè post se relinquente, nova inter Christianos Hispaniæ Reges bella orta sunt: cum enim Vascones, quorum regnum Alphonsi pater, Sanctius suæ ditionis fecerat, Garfias veteri Regum suorum sanguine cretum, Aragonii verò Ramirum, Alphonsi fratrem quamvis monachum, Reges sibi legissent, Alphonsius Castellæ Rex utrumque imperium ad se hæreditate devolutum prædicavit, à Sanctio Majore Rege Vasconum abavo suo materno, jura successionsis arcescens, & belli aleam tentavit, fortuna usque adeò secunda, ut maxima Aragoniæ, Vasconiaque parte occupata in concilio frequentissimo Legionè habito *Imperator Hispaniæ* renunciaretur, atque à Toletano præfule Augusti instar coronaretur, ipso Vasconum Rege Garfia & Legionensi Episcopo Arriano diadema tenentibus, festo Pentecostis die an. MCXXXV. Repetita deinde eadem est solemnitas æmulatione Imperatorum Germaniæ (quos superiore seculo Ferdinandum M. Regem Castellæ & Leg. nomen Imperatoris fumentem ad versus habuisse nondum memoria excefferat) (g) *Tolæti*, eaque civitas ab eo tempore insignium loco *Imperatoris sedentis, aurea veste ornati, orbem sinistra, dextra gladium tenentis* imagine uti cœpit, quemadmodum *Mariana* literis prodidit. (h) Composita ad extremum omnium controversia Vasconum sive Navarræ regnum Garfias recepit, Aragonicum autem ad Raimundum Barcinonensem, Ramiri generum, isto abdicante, translatum, & uterque Castellæ Regis beneficiarius dictus est. Decessit hic cum ab expeditione ad versus Mauros suscepta domum remearet ad Fresnedam oppidum intentorio, quod morbo oppressus sub quercu erigi jufferat, postquam annos circiter XXXV regnasset, vir, *Marianæ* (i) elogio, *omni Laudum genere cunctatus, gratijuma ad posteritatem memoria ob perpetuam in adversam republica voluntatem; cui tamen malè consuluisse dicendus est facta inter filios imperii divisione.*

SANCTIUS Castellæ regnum ex supremæ patris voluntate obtinuit, & licet præbrevis ei vitæ regni que usura obrigerit, ea tamen egregiæ virtutis specimina dedit, ut post immaturam mortem *Difierati* cognomen tulerit. Vasconum Regem Sanctium ultrò bellum inferentem bis prælio vicit, Calatravam, oppidum loco munito ad Anam fluvium situm, & propugnaculi instar Templariis militibus ad versus Maurorum irruptiones datum, sed ab istis ad rumorem de adventu Maurorum protinus derelictum, opera Raimundi Abbatis liberavit, ex qua expeditione militia sive *Ordo Calatravensis* exortus est, quem deinde Papa Alexander III confirmavit, *Garfia* ejus ordinis primo Magistro an. MCLXIV. Domicilium, quod *Calatrava* primò collocatum, *Cirvelos* deinde, *Buxedam* mox, *Corcolem* deinceps & *Salvatierram* atque ad extremum *Cuvos* translatum est. Uti instituerunt Calatravæ Equites in comitiis publicis *veste candida, cruce rubra, cuius extrema in lilia de sinunt, distincta.* Paulus III Pontifex an. 1540 iisdem indulfit, ut unicam quisque uxorem possit ducere, secundis nuptiis exclusus. *Postremus* Ordinis Magister fuit *Garcias Lopez de Padilla*, quo an. 1489 defuncto, locum ejus Rex Ferdinandus Catholicus excepit, & Pontificum Rom. indultu sibi hæredibusque asseruit, salvo tamen Ordine, Equitumque numero. (k)

ALPHON-

(e) De Reb. Hisp. Lib. X. cap. 8. (f) Cap. 12. (g) Vid. Baron. ad An. 1055. & Marianæ Lib. IX. Cap. 5. (h) Lib. X. cap. 16. (i) Lib. XI. Cap. IV. (k) Mariana Lib. XI. cap. 6. Ant. Mur. Orig. Ord. Eq. L. 1. c. 8. Christy. Jurispr. Heroic. Tom. 1. p. 25. & seqq.

ALPHONSI VIII. R. Castellæ, Sanctii Desiderati filii, regnum memorabile nobilitavit prælium, ad *Lofam* urbem an. MCCXII. factum, quo ducenta Maurorum millia cecidisse & crucem è caelo apparuisse tradunt, (l) quoque adeo cumulatim repensata est clades à Mauris Alphonso apud *Alarcum* an. 1195 illata. Filii ejus & successoris HENRICI, quem postremo partu Regina Eleonora edidit, pueritia magnis in regno tumultibus locum materiemque præbuit, quibus tamen illum fata subitanea morte subdixerunt: namque tertio regni sui anno in Palentia urbe dum in area ædium Episcopi cum æqualibus luderet, regulæ ictu caput ei comminutum, ex quo vulnere undecimo post die decessit. (m) Regnum Castellæ, quod vacuum reliquit, maturatis comitiis procerum & populi consensu forori ejus BERENGARIÆ, quam Alphonso Rex Legionis secundis nuptiis duxerat, sed deinde propter consanguinitatem è matrimonio dimiserat, delatum est.

FERDINANDO R. Sanctii fratri, genitor Alphonso VII Legionis regnum & *Calceos* assignavit, quibus unum & triginta annos varia fama præfuit. Belli quàm pacis artibus meliorem esse habitum, Mariana refert, (n) & ingentes animi corporisque dotes regnandi in exhausta libidine, præsertim Castellæ Rege puero, contaminafle; patientem laborum, acri ingenio, satis providum contra pericula & insidias animo firmissimo. Gravia domi ac foris bella gessit, sed prospera plerumque fortuna usus. Nunnium Raviam civilis belli autorem & rebellium Ducem pugna victum captumque supplicio affecit. Alphonsum Lusitaniam Regem, qui ob inauratam & munitam à Ferdinando Miobrigam belli discrimen, ultrò subire sustinuerat, iusto prælio iterata superavit vice, & in fuga ex equo præcipitatu cepit; omni verò & humanitate & benignitate cultum dimisit, neque accepit conditiones, quas ille ex gratæ mentis impetu liberalius obtulit, satis magnum victoriæ fructum existimans moderationis atque humanitatis laudem. (o) Uxores tres habuit; prima *Uiraca*, Lusitaniam Regis primi filia *Alphonsum* peperit, in regno successorem. Secunda *Theresia* fuit, Ferdinandi Trava Comitissæ Traitamariæ filia, priori matrimonio Nunio Perefii de Lara Comiti Castellæ nupta, atque in regio toro mater facta *Sanctii*, fatoris stirpis *Fines*, quemadmodum Vir Reverendus atque in studiis historiarum & genealogiarum egregius *Diegus Vicentius de Vidania*, Regis Catholici in reno Neapolitano Sacellanus major & Consiliarius in *Historia genealogicâ familie Benavides* (p) probavit, adversus alios scriptores, qui *Teresiam* ex *Larenfi* domo progeneratam & sterilem, Sanctium autem illum ex tertia Regis Ferdinandi conjuge *Uiraca de Haro* ortum fuisse putarunt, errore inde hausto, quod *duos Sanctios* dictus Rex genuit, priorem è secundo, posteriorem, huncque improlem, è tertio conjugio.

SANCTIUS, Ferdinandi R. & *Teresiæ de Trava* F. de quo dictum est, primus dicitur nomen gessisse *Infantis*, frequens postea regiæ soboli. Post mortem Henrici Regis Castellæ cum bellum inter Alphonsum IX. R. Legionis, Sanctii fratrem, & Berengariam, Henrici sororem, eandemque Alphonsum uxorem, sed è matrimonio dimissam, & Ferdinandum ejus filium ortum esset, Sanctius fratris copias ductavit, teste *Roderico*; (q) *nuntiatum est etiam, inquit, quod Sanctius Ferrandi, Frater Regis Legionensis, contra reginam & filium ejus magna cum multitudine advenit.* Sed eodem adhuc anno Sanctius in montibus Canamerensibus venans aburfo discerptus, repertumque cadaver ad monasterium *Peralense*, ab ipsius matre conditum, delatum, ibidemque sepultum & tumulo, hoc quod sequitur, epitaphium inscriptum fuit.

Hic requiescit Sanccius, Manfuetus ut Agnus,
quem diris ursoris læsit, & dira mors oppressit.
Filius Ferrandi Regis, divinæ cultor legis,
Flores juventutis, sospes æternæ salutis,
Jacet cum genitrice, de hac æde fundatrice,
Regina Tarasia, & Conjuge de FARO Tarasia,
Quæ post Viri mortem lugens acerbam fortem,
Hic Christo Sponsa vota, fuit Abbarissa devota.
Obiit Æra MCCLXV.

Ex *Teresia de Haro*, sive *de Haro* Sanctius tres genuit liberos, filiam unicam, mares duos; horum natu minor LUPUS stirpem Dominorù de *Valenzuela*, *Lopera* & *Carpio* profecit, quam *Thomas Tamayo de Vargas* in *Genealogia Dominorum Valenzuelæ*, Sargozæ anno 1654 edita,

N

sed

(l) *Fr. Tarapha de Reg. Hisp.* (m) *Fr. Tarapha de Reg. Hisp. & Marian. Lib. XII. Cap. 6.*
(n) *Lib. XI. Cap. 16.* (o) *Lib. XI. cap. 15.* (p) *pag. 72. & seq.* (q) *Lib. IX. Cap. 4.*

fed nobis nondum visa, recensuit, sicuti supra laudatus D. V. de Vidania refert. Natu major DIDACUS cum castrum Fines in valle Porchena Mauris eripuisse, cognomen ab eo sibi sumsit & ad posteros transmisit. Idem tamen castrum Ecclesiae Toletanae anno aerae 1280, qui Christianae 1242 est, donavit. Eximia postea ejus extitit opera, quam R. Ferdinando Sancto in bello cum Mauris gesto navavit, quoque promeruit ut an. 1259 limiti, Murciae videlicet & Andalusiae, praeficeretur, quam provinciam filius quoque ejus cognominis ornavit, & liberatae ab oppugnatione Regis Granatensis civitatis Jaen decus an. 1295 retulit.

Ceterum, quoniam Didacis de Fines, de quibus modò dictum fuit, titulum *Divitum hominum* in Tabula adscriptimus, notasse convenit, in usu illum in Hispania, & praecipue in Castella, fuisse, antequam axioma Magnatum (*de los Grandes*) introductum esset. *Petrus Salazar de Mendoza in origin. dignitat. ita: (r) Lex Partidæ X, tit. 25. ait: Divites homines ex more in Hispania recepto illos vocari, qui in aliis regionibus Comites & Barones dicuntur: tunc enim cum lex illa conderetur Comites nulli eo in regno erant. Et paulò post, multum, inquit, differebat, utrum quis DIVES HOMO, aut HOMO DIVES appellarentur: namque DIVES HOMO erat, qui amplam istam dignitatem erat consecutus; HOMO DIVES autem qui divitis affuebat.* Itaque non omnes clientelis possessionibusque abundantes Divites homines audebant, sed aderat huic titulo dignitas à Rege collata, cujus exemplum *Becmannus in Notitia Dignitatum* adduxit. (s) Insignia Divitum hominum erant *vexillum cum emblemate & ahenum*, quae Reges dabant, postquam illud una nocte in aede aliqua sacra positum & quasi consecratum fuit. Cum vexillo facultatem concedebant conscribendi milites ad subita bellorum promptos; ahenum autem indicabat paratas opes illis alendis sufficientes. Licebat quoque Diviti homini uti praenomine *Don*, quod alioquin Regibus tantum, Infantibus & Praelatis proprium erat.

AD TAB. VIII.

ALPHONSUS IX. patre Ferdinando vivis exempto regni Legionensis gubernacula suscepit. Uxores idem duas duxit, cum utraque autem postquam aliquot liberorum matres factae essent, lege propinquitatis jussuque Pontificis divortium fecit. Mortuo deinde sine liberis Henrico Rege Castellae, BERENCARIA ejus soror, eademque posterior R. Alphonsi uxor, cum Castellae Regina ab optimatibus salutata esset, id operam dedit, ut in filium *Ferdinandum*, quem ex Alphonso susceperat, regnum transferret; quare protinus & priusquam rumor de morte fratris Legionem emanaret, filium, aliud quid obtentui sumens, ad se evocavit, atque à genitore reiguardo dimissum Regem appellavit, & solemnem cerimoniam Anagari inaugurari curavit. Iniquo id tulit animo Alphonsus, atque instigatus ab Alvaro Lara aliisque factiosis bellum filio & Berengariae intulit, quod non nisi morte Alvari & metu belli Maurici sublatum est. Hoc exorto Emeritam & Pagem Augustam Alphonsus Mauris extorsit. Majori postea apparatu id bellum resumiturus, dum Compostellam religionis ergò proficiscitur in itinere morbo tentatus oppressusque est, cum aliarum virtutum, tum imprimis justitiae laudibus clarus, quas tamen perpetuo erga filium odio contaminavit; hoc supremam etiam ejus tabulae prodiderunt, quibus illo exhaeredito *Sanctiam & Dulciam*, ex priori conjugio sibi natas, haereditas regni scripsit. Inter *notabos* quos bene multos è diversis sustulit foeminis, eminere *Ferdinandus, Rodericus & Petrus*, Ferdinandus *Decanus S. Jacobi* fuit, gnatumque post se reliquit *Johannem Fernandez*, Ruffum (*Cabellos de Oro*) cognominatum; hic primis nuptiis duxit *Joannam*, Nunii Alvarez de Lara filiam, secundis *Mariam*, Andreae Fernandez de Castro gnatam, & duorum marium pater factus est, videlicet *Johannis & Ferdinandi*, Divitum hominum, quos improles decessisse *Salazar de Mendoza* refert. (t) A Roderico & Petro posteritas haud ingloria provenit, posterioris propago cognomen de *Tenorio* gessit, à dynastia hujus nominis, quae *Diego*, Petri filio, jure uxorio obvenit. Prioris filius *Petrus Alphonsi de Leon* cognominatus, ducta in matrimonium *Maria Sueri* filia, *Domina de Benavides* ab Alphonso Imperatore Hispaniae oriunda, & domus suae haerede, novis possessionibus auctus, appellationem quoque novam posteris suis indidit: eorum stirps virilis in ejus pronepotibus *Petro & johanne* Alphonsi filii emarcuit, quorum posterior Majoratum *Benavides* sem. anno 1358 instituit, ejusdemque, quia ipse prole carebat, haereditatem scripsit filium primogenitum sororis suae *Mariae* uxoris *Didaci Sanctii de Biedma*, à quo illustri familia, quae hodieque cognomento *Benavides* utitur, & *Comites Sancti Stephani*, aliosque Hispaniae Magnates, produxit, quamque *Diegus Vincencius de Vidania* nuper stylo suo illustravit, oriunda est: non gravabor schema posterorum Roderici, qui cognomen de *Benavides* sumserunt, quosque Tabulae VIII inferere chartae angustia vetuit ex autore modò laudato excerptum, hoc loco subnectere.

RODE-

(r) Lib. Lcap. X.

(s) Dissert. VII. cap. 1. §. 7.

(t) Orig. dignit. Lib. III. cap. 3.

RODERICUS, Alphonſi IX. Regis Legion. filius naturalis, ex Aldoncia Martinez de ſilva genitus, Dn. de Aliquer, Præfectus limitis: Uxor, Agnes Rodriguez de Cabrera.

Johannes-Alphonſi, ✠ impropolis.	Aldoncia, ux. Stephani Fernandez de Castro.	Petrus Alphonſi de Leon. Maria Suarez de Benavides IV. Domina de Benavides, cujus majores Tab. V. J. exhibet.	Diegus-Alphonſi.	Tereſia-Alphonſi, nup. Anno Gonzalez de Lara, Dom. Lara.
----------------------------------	---	---	------------------	--

Alphonſus Perez de Benavides, V. Dom. de Benavides, obiit an. 1284.

Uxor, Tereſia Rodriguez Tenorio, Petri Ruiz, Dn. de Tenorio fil. Petri, Alphonſi IX. filii naturalis, proneptis.

Johannes Alonſo, VI. Dn. de Benavides. Tereſia, Alphonſi Godinez, fil. Domina de Cilleruello.

Petrus Alonſo VII. Dn. de Benavides & de Tenorio, ✠ ſine prole legit.	Johannes Alonſo VIII. Dn. de Benav. & de Tenorio ✠ impropolis. Ux. 1. Maria Giron, Gonſalvi Ruiz Giron fil. 2. Majora Vasquez de Minzo.	Alphonſus Perez de Benavides ✠ 1358.	Maria nup. Die Sanchez de Biedma, à quibus ſtirps Benavidenſis hodierna.	Agnes, ux. Martini Fernandez de Toledo.
---	---	--------------------------------------	--	---

FERDINANDUS, Alphonſi IX Regis Legionenſis filius, cum poſt avunculi ſui mortem Castellæ Rex coronatus eſſet, ceu dictum fuit, annos natus octodecim, duris & difficilibus regni initiis uſus, & gravibus diuturnisque ac repetitis bellis à patre & Laranis fratribus, hominibus factioſis & avidis potentiae, jactatus eſt; ſed mira cunctas adverſitates felicitate ſuperavit, formæ dignitate & fortitudine ſtudia ſuorum ſibi concilians, hiſque præſidiis regnum ſibi afferens. Pace cum genitore facta bellum adverſus Mauros in Bætica ſuſcepit idque haud improſperum. Iſto vivis exento Legionenſe regnum celeritate in conſilium adhibita ſtudentibus adhuc procerum animis occupavit, & pacto cum ſororibus conſanguineis, in quas pater regnum tranſferre intenderat, inito ſibi conſtabilitate, atque adeo duo regna, ante LXXIII annos diſtracta, iterum conjunxit vinculo perpetuo. Mauros præterea à Arabibus, Murcia & tota Bætica, quam D per annos inſederant, exiit, idque omne ſuo adjecit imperio Granatæ quoque regem ſibi ſtipendiarium fecit. Hiſ victoriis fidei Chriſtianæ cultum cum propagaret, metropolitanam Eccleſiam Hiſpalenſem fundavit & dotavit. In apparatu denique belli Africani morte Hiſpali interceptus eſt. Morum probitate ſancti cognomen promeruit, omnesque fortis & juſti Principis partes impleviſſe Mariæ celebratur. (n) A Pontiſice Romano Clemente X in Sanctorum Hiſpaniæ patronorum catalogum, rogatu Regis Catholici Caroli II anno 1671 ſolemni cermionia relatuseſt. Aetate vitæ ejuſdem, & univerſam canonizationis Ferdinandææ hiſtoriam Dan. Papebrochius ſcriptis ſuis celebravit.

ALPHONSO X Castellæ Legionisque Regi Hiſtoriae & Aſtronomiæ ſcientia, qua valebat, Sapientis cognomen peperit, cui equidem dicta factaque ejus non uſquequaque reſponderunt. Sanè indignum viro ſapiente vocem emiſit, cum arroganter & blaſphemè diceret Roderico Santio narrante: (n) ſi à principio creationis Dei conſilio interfuſſet, nonnulla melius ordinataſque condita fore. Neque ſapientiam in conſilium adhibuit, cum egeſtatis ærarii ſublevandæ cauſa monetæ valorem deminueret, factaque ea propter rerum caritate, certum, mercibus pretium conſtitueret, unde penuria rerum orta eſt, plerisque res ſuas detentare, quoniam vili pretio vendere malentibus. Præterea parùm abſuit, quin grave ſibi accerſiviſſet bellum præcipiti conſilio de repudianda Violantæ Aragonia uxore ſua, quod non ſtatim primis matrimonii ſui annis prolem ex ea ſuſcepiffet, & ducenda Chriſtiana Dana, quam miſſis oratoribus palàm petiit & in Hiſpaniam deduci curavit. Inique enim id tulit Violantæ pater Jacobus Rex Aragoniæ, & inito cum Navarræ regina foedere acre paravit bellum, quod

N 2

equis

(u) Marian, L. XIII, c. 8.

(w) Hiſt. Hiſp. Part. IV, cap. 5.

equidem Episcoporum prudentia & Violantæ uterus tempestivè intumescens averterunt. Confectus autem propè est pudore Alphonfus, postquam advenisse Christianam cognovit, nec scilicet, quo modo levitatem suam palliaret, & virginis honori consuleret, donec PHILIPPUS frater, Abbas Vallisoleti & electus Ecclesiæ Hispalensis Præsul, conspecta ipsius perturbatione intercessit, & sacrata veste deposita se obtulit *Christianam* ducere uxorem; quam conditionem ea, spe regni depulsa, accepit quidem, sed ex dolore contumeliæ brevi contabuit. Inconsultum quoque hoc Alphonfi factum habetur, quod filiam notham, *Beatricem* Regi Lusitanicæ nuptiæ datam *Algarbia* dotavit, & deinde in gratiam nepotis, quem ex ea sustulit, Dionysii, regnum Lusitanicum à tributo, quo Regibus Castellæ & Legionis tenebatur, liberavit. Porro dubium fecit Alphonfus prudenter ne an secus egerit, quod Imperium Romanum, à parte Electorum adversus Richardum Anghum sibi an. 1257 delatum diu neglexit, neque in animum induxit capeffere nisi post festum, nuncio, de electo in Imperatorem Rudolpho Habsburgensi demùm excitatus; dedit itaque an. 1274 se in viam, sed in Provinciam usque duntaxat progressus suafu Pontificis Gregorii X, in Galliam tum morantis, iter relegit, domumque reversus, multa tristitia intereà contigisse reperit; nempe FERDINANDUM filium natu maximum præmatura morte abreptum esse, & Reges Granatæ ac *Bellamarini* (erat is *Jacobus à Benyuzaf*, ortus ex familia *Merinorum*, quæ Marroci & totius propè Africæ imperium, compressa Almohadum gente, nuper armis occupaverat,) magnas in Vandalia & Bætica intulisse clades, quemadmodum *Rodericus Santii & Mariana* referunt. (x) Maximam ad extremum & fatalem Alphonso calamitatem peperit injustum consilium, quo Sanctium filium secundogenitum in jus primogenituræ adscivit, ordinesq; ei tanquam successori suo sacramentum dicere adegit, neglectis & propè ex hæredatis nepotibus è Ferdinando defuncto, cui, & post illum gnato ejus, Alphonso *de la Cerda*, jam tum antequam iter paulò ante memoratum suscepisset, Ordines juramento obstrinxerat: Nimiru pessimè retulit gratiam Sanctius patri tam benè de se merito & facta rebellionè regno eum exiit, adeoque affixit, ut Hispali mœnore consumtus animam exhalaret. Cæterum in egressu & fortibus Alphonfi X factis commemoratur, quod adversus Mauros feliciter pugnaverit, regnum Murciæ sibi asseruerit; quod leges Romanas in regnis suis coli fecerit, easque in *Partitas* digesserit; & tabulas publicas Hispanica lingua exarari jusserit; quod sacra Biblia in eandem linguam verti, rerumque in orbe gestarum librum conscribi curaverit, quem *Generalem Historiam* Hispani appellant; quod denique astrorum contemplatione maxime delectatus, unde & *Astrologus* appellatus est, tabulas ediderit, quas *Alphonjinæ* vocant earumque compositioni usque ad CCC millia scutorum impenderit.

FERDINANDUS, R. Alphonfi X filius natu maximus, *Cerde* cognomentum accepit à crine in dorso insigni, cum quo est natus; à parente, ad capeffendum imperium Romanu profecturo, successor in regnis Hispanicis designatus, cum substitutione filii sui Alphonfi, præmaturè vita caruit, neque genitoris reditum vidit. Hic deinde nepote impubere neglecto ad filium secundogenitum Sanctium, qui in bello Maurico strenui, neque ad pericula segnis animi signa novissimè dederat, animum adjunxit, eundemque regni hæredem nuncupavit; cujus facti cum ob Sanctii ingratitudinem sera pœnitentia eum subiisset, conatus equidem eit id emandare per tabulas supremas, quibus Sanctio regnum abrogavit, atque ALPHONSUM & FERDINANDUM nepotes suos hæredes scripsit; sed ita jam ille res suas stabiliverat, ut facilis esset, quod in proverbio dicitur, clavam Herculi extorquere, quam Sanctio regnum. Jam antea verò, & priusquam Rex Alphonfus Sanctiusque colliderentur, Violanta regina, vicem nepotum dolens, ut se eosque ludibrio Sanctii subduceret, cum iisdem in Aragoniam ad fratrem suum abierat; cujus discessus autores habiti FRIDERICUS Regis frater, & Simon Ruizius Camerorum regulus, suspensionem sive culpam morte luerunt, hic enim igne, ille fune enectus est. Verùm Aragonius fore in Castellam redire iussa, pueros custodiæ tradidit, & post decem demum annos, orta inter eum & Sanctium offensione, in libertatem restituit. (y) *Alphonfus* assumto Regio titulo contractis protinus, quantas Aragonum & exulum Castellensium ope poterat, copiis bellum Sanctio intulit, idq; in tertium usque annum continuavit, exiguò imò nullo suo emolumento; quamvis enim facta cum patruo an. MCCXC. pace, cujus arbiter Rex Gallicæ Philippus Pulcher, matruelis ejus, erat, sibi regnum Murciæ cum aliquibus dominiis ei contiguis, nec non successione in regna Castellæ & Legionis, si Sanctium improlem vivis excedere contingeret, de pactis esset, prætereaque de matrimonio inter ipsum & *Isabellam*, patruj filiam, aliquid conuti;

(x) *Rod. Loc. cit. cap. 4. Mar. Lib. XIII. cap. 14.*(y) *Mariana Lib. XIV.*

constitutum fuisset, nihil tamen ejus ad effectum perductum est. (2) Hinc post Sancti excessum novum cum Rege Aragonum foedus fecit, cui etiam *Johannes*, defuncti Regis frater, accessit, iterumque bello Castellam vexavit, cujus non perinde se dedit fortuna; cum enim in principio eo successu usus esset, ut an. 1296 ad S. Facundi oppidum Rex salutaretur, ad extremum tamen fors omnia retrò egit, ita ut pacis, inter Reges Castellæ & Aragoniæ ad Campillum, mediatore Rege Lusitaniæ anno MCCCIV. initæ, leges subire, regium nomen abdicare, arces & oppida, quæ occupaverat, reddere, inque eorum vicem alia à patriæ accipere, unde vitam se dignam utcumque duceret, coactus fuèrit. Ita spe regni recuperandi amissa *Exbares* vulgò cœpit appellari. (a) Exinde in Galliam, ubi mater ejus, ex quo in viduitatem conjecta erat, agebat, sese contulit, remque ibi & uxores reperit, & denique in castro *Ortully*, haud procul Lutetia Parisiorum vivendi finem fecit. E duplici matrimonio duos reliquit filios; è posteriore CAROLUM de *Hispania Es de Cerda* cognominatum. Is à Johanne Gallorum Rege ad supremum coronæ Franciæ munus provectus, & Comes *Stabuli* an. 1347 creatus, prætereaque an. 1351 Comitatu Encullismensi auctus est; qua ex re in summam invidiam Caroli II, cogn. Mali Regis Navarrae, incidit, ita ut is percussores subornaret, à quibus Aquilæ in Normannia in lecto quietem capiens interfectus est. Prolem legitimam nullam, sed *nothum* post se reliquit *Theobaldum*, à Rege Fr. Carolo VI an. 1384 jure legitimum donatum. (b)

LUDOVICUS *Cerda*, è priore Alphonfi Exhæredis conjugio susceptus, Comes *Claramontii* in Gallia fuit, & cognomentum *Infantis fortunæ* habuit, ex quo à Papa Clemente VI Avenione Rex *insularum fortunatarum* dictus est, ea lege, ut barbaris earum incolis Christianæ religionis lumen inferendum curaret, quemadmodum *Mariana* ad an. 1348 refert; quò minus verò, licet comparata Regis Aragoniæ permisso opèque classe, mare trajiceret, bella Gallica, clademque Philippo Regi apud *Creciacum* inflictam impedimento fuisse idem præstantissimus Scriptor literis consignavit; (c) à quo equidem non gnatus Alphonfi, sed ejus ex Ludovico filio nepos, dicitur, dissentientibus aliis omnibus, quos ego vidi, tam Gallicis tam Hispanicis Scriptoribus. Idem *Thalassiarum* Galliæ munere an. 1341 functus est, filiumque genuit *JOHANNEM Cerdam*, Alphonfi Coronelli, viri magnarum opum, magnæque inter Bætiæ regulos auctoritatis, generum; Is à focero præsidia adversus Petrum Crudelem Castellæ Regem auferente, ad Mauros legatus fuit, ubi dum moras rēdit, deinde que audita foceri cæde in Lusitania exulat, *Maria*, mariti absentiam non ferens, ne tamen pravis cupiditatibus cederet, mortem sibi conscivit, ardentem fortè libidinè igne extingvens, adacto per muliebria titione. (d) *Johannes* cum Albuquerquo, qui legationem apud Lusitaniæ Regem obierat, in Castellam non ita multò post reversus, atque à Petro in gratiam receptus est; sed quia ut ablata focero oppida sibi restituerentur, impetrare non poterat, ad defectionem facile rediit, & ad extremum in Bætica oppressus interfectusque est. (e) Soror ejus ISABELLA avitum, de *Cerda* cognomen in familiam mariti sui secundi intulit, cui Rex Henricus II *Medinam Celinam* præmium fidei ac fortitudinis cum Comitibus titulo contulit, quia florentissimam progeniè habuit, hodieque in Ducibus de *Medina Celi* superstitem, quemadmodum inferius ostensurum.

FERDINANDUS, Ferdinandi de *Cerda* Principis Castellæ filius natu minor, ex uxore sua *Joanna*, Joannis-Munionis Laræ Reguli sorore ac hærede, pater factus est JOANNIS, qui ex avi materni nomine patronymicum *Nunii* vel *Munionis* nec non cognomentum de *Lara* assumpsit, cumque *Mariam* Johannis Coclitis Biscajæ reguli filiam, cum qua consuevit partebatur proavum, connubio sibi sociasset, dictæ provinciæ principatû adeptus est, & *Vexillarii* munus majorum exemplo in *Castella* gessit. Idem Petro Crudelem primo regni sui anno gravi & propè lethali morbo decumbente inter eos, quos vulgus proceresque prout fieri assolet, successores destinabant, locum habuit; quæ res invidiam ei ac offensionem apud Regem, postquam is in gratiam cum valetudine rediisset, confluxit; ea impulsus in Ulteriorem Castellam discessit; ubi dum provinciæ studia tentat morte Burgis oppressus est, relicto filio bienni, cui *Nunio* nomen fuit. Hic dum Regis, Principatui Biscajæ inhiantis, sævitæ avaritiæque à foemina, cujus curæ erat concreditus, subducitur, in fuga intra paucos dies discessit; fororibus verò ejus in Regis potestatem redactis, *Biscaya*, *Lerma*, *Lara* aliaque oppida sub

(a) *Sainte Marthe Hist. de Fr. (a) Marian. 1. lib. XX. Cap. 8. (b) Sainte Marthe Hist. General. de Fr. Lib. XXII. Cap. 7. Ansewme hist. des gr. Offic. de Fr. Cap. 2. (c) Marian. Lib. XVI. cap. 14. (d) Id. Lib. XVI. cap. 17. (e) Id. Lib. XVI. cap. 1.*

sub ipsius imperium concesserant. Illæ postea, ferentibus ita regis rationibus, viris se dignis elocotæ, sed post brevem matrimonii usuram jussu Regis indignissime vita privatæ sunt; altera earum *Isabella*, Johannis Aragoniæ Infantis uxor, filiam post se reliquit *Florentiâ*, quæ post parentum necem ad Gastonem Phœbum Bearnensem Regulum confugit, à quo humaniter accepta & habita, Petro ejus fratri naturali nupsit; harumque nuptiarum beneficio *Biscajæ* principatum recuperavit, & maritum consortem potestatis fecit, ex quo duos procreavit liberos *Petrum* & *Adrianum*; his una cum matre mortuus *Henricus II Rex* prætextu *Joannæ* uxoris, filia Blancae Laranæ, quæ à Comitibus *Biscajæ* genus ducebat, illam regionem invasit, & Castellæ regno incorporavit. (f)

JOHANNES, Alphonfi & filius, ordine nativitatibus quartus, Hispali & Paci Augustæ sub clientela Regis Castellæ imperitare ex testamento parentis debebat; sed à fratre Sanctis hæreditatem hanc adire prohibitus, malè contentis & seditiosis identidem se adjunxit, & arma adversus illum cum eis fovavit, ad extremum quoque in Africam ad *Abeniacob* Machometum Regem *Bellamarini* transiit, quemadmodum *Rodericus Santii* refert. (g) *Mariana* (h) Tingim ad *Marcocium* Regem venisse ait, qui donec hominem nactus, per quem Hispaniam turbaret, benignè acceptum cultumque & viris armisque instructum ad recuperandam *Tariffam*, à Sancto non ita multò ante expugnatam, misit; sed discussit atque elusit omnes oppugnantium machinas & conatus industria præsidiorum & mira constantia præfecti, *Alphonji Guzmami*, filii sui salutem fidei, quam Regi dederat, posthabentis, unde & *Probi* cognomen nactus est; ita ut post sex menses obsidionem solverent & Africam re infecta repeterent. Post Sanctii excessum *Johannes* ex Africa in Hispaniam reversus, regnum Castellæ ivit sibi vindicatum, *Ferdinandum* fratris filium illegitimis nuptiis procreatum esse accusans; itaque cum Rege Aragoniæ & *Alphonso Cerda*, Regis Castellæ & Legionis titulos utente, in fœdus coit, e cujus formula Legionem expugnata, *Legionis Calacizæ* atque *Hispalis Rex* ibi est salutatus an. MCCXCVI. Post quadriennium clade, à *Johanne Haro*, Camerorum regulo, fœderatorum copiis illata, territus, pacem cum Rege adolescente fecit, urbesque ac oppida tempore belli occupata reddidit. *Ferdinando* Rege rebus humanis exempto, regni Procurator unâ cum *PETRO*, illius fratre, constitutus est; huic cum ob rem adversus *Mauros* fortiter & feliciter gestam invidere inciperet, & præpostera æmulatione incitatus alieno maxime tempore, media nempe ætate, usque in conspectum *Granatæ* urbis se penetraret, & sibi & *Petro*, qui copias suas cum ejus exercitu conjunxerat, exitium accersivit. *Mauri* enim urbe egressi, æstu, siti & itinere defatigatos facile turbarunt, cumque *Johannes* ac *Petrus* suos colligere & ad pugnam reducere stricto ense & magna vociferatione laborarent, interclusi repente anima concenterunt, & *Petrus* quidem statim expiravit *Johannes* verò aliena mente ad noctem spirare visus est. (i) Hic è diversis uxoribus **ALPHONSUM** & **JOHANNEM** genuit. Prior *Valentia Dominus* patris fata prævertit, *Johanna de Castro*, conjugis sua secunda, gravis relicta: ea decimo à mariti morte die gemellos enixa est, *Zamoræ* postea educatos, cujus oppidi Episcopatum alter ex illis denique nactus est, *Ferdinandus* autem ducta uxore prolem genuit, à qua stirps *Valentiorum, Mariscalorum Castellæ*, orta est. (k)

JOHANNES, alter *Johannis* filius, cognomine *Cocles*, eò quod in pugna cum *Mauris* oculum amisisset, *Biscajæ* regulus jure materno, & octoginta oppidorum castrorumve dominus fuit. Erat quippe illi mater *Maria de Haro*, *Lupi-Didaci Biscajæ* Comitissæ filia, ex *Johanna*, Infantis *Alphonfi*, *Molinæ* Reguli gnata, procreata, eademque soror *Didaci-Lupi*, qui patris sui cædè, jussu Regis Sanctii IVti perpetrata, graviter commotus, omne erga dictum Regem obsequium exiit seque in Aragoniam cum matre, sorore & patruo recepit, ibidemque anno 1309 sine prole obiit, succedente ei in *Biscajæ* Comitatum patruo *Didaco*. Is enim *Biscajam* in fisco redactam cum Rege reconciliatus obtinuit, exclusa *Maria*, *Didaci* mortui sorore atque hæredè legitima, ad quam tamen patruo mortuo ille devolutus est, cum interea *Johanni Castellæ* Infanti, Regis fratri, nupsisset; eundem illa postmodum unicum filio *Joanni Cocli* transcripsit. Hic quoniam turbis & seditionibus palcebatur, potentiaque avidus quieta usque movebat, & denique defuncta uxore *Isabella Lysitanica* Blancae, filia *Petri* Infantis Castellæ, Regis *Alphonfi XI* patru, nuptias, amplissima ejus dote invitatus, ambebat, pravis artibus, malumque in finem, minatus, nisi impetraret *Alphonsum* *Cerdam* ex *Gallia* ad spem aviti regni se revocaturum, à Rege modò nominato, specie amicitia

(f) *Marian. Lib. XV. cap. 12. § 20. L. XVI. cap. 16. 18. § L. XVII. cap. 3. Oibenedus Notit. Vascon. Lib. II. cap. ult.* (g) *Parte IV. cap. 7.* (h) *Lib. XIV. cap. 16.* (i) *Marian. Lib. XV. cap. 16.* (k) *Salazar. Orig. de las dign. segl. Lib. III. cap. 1.*

uitiæ, & spe Eleonoræ fororis ipsi jungendæ; ut ad se veniret allectus, ipsiusque iussu inter epulas obruncatus est. Unica ejus filia, quæ in nutricis potestate erat, Bajnam in Sarracenis, quæ urbs Anglico imperio tenebatur, fuga delata. *Maria*, Johannis mater, Perail in virginum collegio à superioribus annis vitam exigens, & tunc atrocis nuncio luctu oppressa, Biscajæ principatum Regi vendidisse fertur, iniqua conditione, inmortuo mercatu, quia nepotis superstes erat, *Johannis Nniti Laræ*, Ferdinandi Cerdæ gnati, postea *gnor*, cui tandem, Regis ira remittente, Biscaja reddita; paterna verò Johannis oppida artesque pars armis pars voluntate occupata penes Reges perpetuò jure subsisterunt. (1)

In numero filiorum Regis Ferdinandi Sancti HENRICUS, etiam occurrit, Arientiæ, Berlangæ aliorumque locorum dynasta, *vario vir ingenio, iniquo ju;* *morum inconstantia mirabili, gloria avidus usque ad extremam etatem potentiaque.* (m) Hic postquam cum proceribus, a Rege Alphonso Sapiente fratre suo, abalienatis, in sædus coisset, anno MCCLVII, Nebristiæ, quom paulo ante Mauris eriperat, populos ad defectionem sollicitabat, sed viribus Regi, sibi incumbenti, imparem se videns, mari Valentiam fugit ad Regem Aragoniæ Jacobum, qui cum ob amicitiam, quæ eicum Castellensiserat, profugum recipere nollet, in Africam navigavit; ubi quadriennio apud Tuneti Regem consumto, vagus atque egens in Galliam primum, deinde in Italiam abiit, bellum reparaturus in fratrem, sicunde auxilia inveniret. (n) Romam delatus Senator ejus urbis factus est, faventibus ei quibusdam nobilibus, (o) nec non Clemente Papa, à quo filiam inter Græcos Principes nobilissimam *Michalippa*, in matrimonium illi destinatam, & Corsicæ Sardiniaque regna delata fuisse, eò quod operam ejus in bello adversus Conradinum Siciliæ Regem flagitaret, *Brovius* refert; (p) at Henricus pro justiore stare causa maluit, & Conradino operam suam commodavit. Eo à Carolo Andegavensi victo & capto, Henricus quoque Rieti à monacho proditus & comprehensus, spectator diræ mortis, qua Conradinum è medio sustulit Carolus, adesse coactus, deindeque custodiae datus, inque ea XXI annorum spatio habitus est: namque demum an. MCCXCIV ex illa dimissus in Hispaniam rediit. (q) Mortuo haud ita multò post Rege Sancto IV, filii ejus ac successoris impuberis, Ferdinandi IV, tutelam gessit, regnumque administravit. Supremum diem ætate gravis *Rox* explevit cœlebs, acciditque ejus obitus, *Mariana* dicente; *magno commodo, letitiaque provincialium: nam unum maxime, pacem ne intervertaret, verebatur.* (r) Filium notum post se reliquit, *D. Comes Henriquez* dictum Dominum *de Probas* & *Nendos*, & bis maritum, primò *Maria Sanchez de Fines*, cujus genesin Tabula IX refert, dein *Majoris*, Alphoni Sarrazæ gnatae, ex utraque prolem suscepit, unde illustris orta est propago *Henricorum de Procas* & *Villaiba* (s)

SANCTIUS IV post Alphonsum X genitorem suum imperium in Castella & Legionem tenuit; imò occupavit antequam ille de vita & regno decessisset; itaque non tantum injustus fuit ergà fratris sui natu majoris filios, ad quos successio in regnum jure pertinebat, sed etiam impius adversus parentem; cujus diras execrationes in pulchro conventu dictas, fulminaque è Vaticano cœlo in caput suum vibrata sprevit & pro nihilo putavit; his tamen flagitiis partum imperium bonis artibus exercuit. Erat in eo vividum ingenium, fortis animus, & in quamcumque se partem dedisset solers, morum etiam comitas, & in loco liberalitas. Mauros terra marique vicit, & variis oppidis, in primis *Tarifa*, olim *Cart la vocata*, atq; à Saracenis ætate Regis Roderici inter prima Hispaniæ oppida occupata, post longam & pertinacem obsidionem exiit. Disciplinam militarem severissimè & propè crudeliter exegit, cumque ea propter aliquando in exercitu gravis seditio orta esset, nudus & vix lacinia tectus in medium tumultuantium gregem se conjecit, clamans, *ant Saracenos hostes aut me percutite, qui vos percussit, nec hodie eisdem infidelibus tantam detis gloriam, & vobis ipsi tam suam ignominiam, ut gladius vestris, non hostibus, percutitis*, hacque confidentia & animi præsentia stupefactos ad obsequium redegit. (t) Supremum diem Toleti obiit, in eam urbem lætica militari deportatus, postquam Compluti letali morbo correptus fuisset, anno regni sui undecimo.

A D T A B. I X.

FERDINANDUS IV cum patri in imperium succederet decimum ætatis annum vix excefferat, itaque in conventu Vallisolensi Henrico, ejus propatruo regni procuratio decreta

O 2

- (1) *Marian. Lib. XV. cap. 18. & 19.* (m) *Marian. Lib. XIV. Cap. 7.* (n) *Id. Lib. XIII. Cap. 2.*
 (o) *Rod. Sant. Hist. Hispan. Parte IV.* (p) *Hist. an. 1263.* (q) *Marian. Lib. XII. Cap. 16.*
 (r) *Lib. XV. cap. 7.* (s) *Vidania Hist. de Benavides pag. 49.* *Salazar de Mendoza, Orig. dign. Lib. III. cap. 4.* (t) *Roder. Sant. P. IV. c. 7.*

creta est, educandi verò Regis cura penes reginam matrem mansit. Gravibus verò & diuturnis turbis jactatum est hoc regimen, primas Dieghus Harus & Laræ fratres dederunt ex odio & invidia adversus Henricum; mox patruus Regis Johannes, ex Africa, ubi eatenus se tenuerat, reversus, factiosorum numerum auxit, consiliisque & armis cum Rege Aragoniæ nec non Alphonso Cerda fociatis, bellum Ferdinando intulit, varia fortuna gestum. Postquam satis diutumultuarum fuit, & Ferdinandus interea ad ætatem moli regiminis parrem venit, de pace agit ceptum, eaque Dionysio Rege Lusitanie arbitri partes suscipiente, ad Campillum quo tres Reges ad colloquium convenerant conclusa est d. 8 Aug. an. 1304. Exinde Castellæ & Aragoniæ Reges inita societate arma adversus Mauros converterunt, & Granatenfes apud Almeriam bis castris, & denique etiam Heraclea, quam *Gibraltar* vulgò vocant, an. MCCCIX exuerunt. Post triennium cum Ferdinandus Mauricio iterum bello intentus esset, mortem propè subitanam Giennii obiit, in strato post prandium exanimis repertus, die trigésimo, ex quo Petrum & Johannem Carvalajos fratres, homicidii accusatos, sed nec convictos nec crimen passos, de rupe præcipites dari jusserat, atque ab iisdem, de innocentia sua frustra Deum hominesque testificatis, coram Divinum tribunal ad diem trigésimum citatus fuerat; qui provocationi quoniam eventus præcisè respondit, in miraculum restructa, & Ferdinandus inter Castellæ Reges *Citatus*, sive in jus vocatus, cognominari cœpit. Decessit in ipso ætatis flore & medio virtutis cursu, annis XXV nondum expletis, relicto filio & successore nondum bienni. (n)

ALPHONSUS XI continuò ab obitu patris Rex proclamatus est, quamquam vix anniculus; magnis tenera ad eò ejus ætas turbis fenestram aperuit, matre ejus, avia, patruis, propatruo, avunculo magno nec non agnato *Johanne Emanuele* in societatem educationis regniæ & regiminis vel ex toto vel aliqua ex parte venire cupientibus, suasque singulis machinas adhibentibus. Unum ex tot æmulis præferre qui cæteris omnibus imperaret, & difficile & periculosum videbatur, jamque in duas factiones proceres & urbes scindebantur, cum mors reginæ matris *Constantia Lusitanæ*, quæ, dolore filii erepti, seu potius Abulæ sequestrati, nec non inopia rei familiaris contabuit, rationem reip. constituendæ expeditiorem fecit. Itaque cura Regis educandi Reginæ aviæ, regni verò procuratio Johanni & Petro, Regis propatruo & patrùo, demandata est. Postquam verò ambo in bello Mauricio pariter unaque periissent, quemadmodum ad tabulam præcedentem dictum fuit, novæ contentiones ortæ sunt, factumque est ambitu Philippi, Regis patrui, Johannis Emanuelis & Johannis Biscajæ Principis, agnatorum remotiorum, sed animo opibusque pollentium, ut in tres partes discederetur & tumultus ad cædes vigerent, donec Rex auctis aviæ ipsius reip. calamitatibus, regni habenas capesseret anno ætatis decimo quinto. Nec sic tamen à turbis cessatum fuit, novas subindè Emanuele & Biscajensi dantibus, & prior quidem identidem cum Rege in gratiam rediit; Biscajensi verò exitio illæ fuerunt, sicut superius dictum fuit. Compositus denique intestinis turbis, & Rege Aragonio affinitatis vinculo ad amicitiam suam perducto, Alphonsus bellum adversus Mauros diligentissimè comparavit, & felicissimè gessit, Abomelicum Regis Maroccii filium, qui ex pacto cum Granatensi Rege inito, in Hispaniam trajecit, se Algeziræ & Arundæ Regem dixit, & Heracleam expugnavit, apud Arcobrigam cæcidit, neque ita multo post die 29. Octobr. anno MCCCXI. de utroque Rege Maroccio & Granatensi Tariffam obsidentibus memorabilem, supra quam cuiquam credibile est, reportavit victoriam, supra ducenta enim Mauros millia in prælio fugaque occubuisse, Christianorum verò non amplius viginti desideratos esse *Mariana* literis mandavit. (n) Exinde Algeziras civitates recuperavit, & Regi Granatensi pacem sub pacto annui stipendii concessit. Denique in obsidione Gibraltaris, quam urbem denuò amiserat, morbo epidemico correptus supremum diem obiit. Cum bellum Mauricum adornaret, novam militiam in urbe Victoria an. 1332 instituit, & *Bande* nomine appellavit; cavulgari Hispanorum lingua *senia* est, quam novi milites *rubro colore quatuor laetam digitos* à dextro humero sub sinistro brachio corpori circumducebant, honoris insigne; ingenui tantum & qui decem minimum annis in castis aulaque versati essent ad eum ordinem allecti, nobilium modò filiis majoribus exclusis: Rex ipse Magister novæ militiæ institutus; ea aliquandiu in pretio habita denique exolevit. (x) E legitima uxore duos tantum filios Alphonsus genuit, quorum natu majorem vita in ipso limine destituit, è pellice verò *Elconora Gysmania*, quam viro suo Johanne Velasco viduatam deamare cœpit, numero-

lam.

(u) *Roder. Sant. P. IV. c. 9. Mariana L. XV. c. 2.* (w) *Lib. XVI. cap. 7.*

(x) *Mariana Lib. XVI. cap. 2.*

sam prolem sustulit; illa post Alphonſi obitum jussu Petri ejus filii, & reginæ viduæ instin-
ctu in custodiam Talaveræ in Carpetanis data, moxque ibidem interfecta est. (y) Sed neq;
Regina naturalem obiit mortem: cum enim parum honestè pudicitiam haberet, prætere-
aque turbis civilibus se committeret, à filio in Lusitaniam ad penates suos dimissa, ibidem-
que Martini Telli Lusitani amoribus indulgens vel patris vel fratris jussu veneno perem-
ta est. (z)

PETRUS decimum & sextum ætatis annum agebat, cum defuncto patri in regnum
succederet; qualis futurus esset, protinus apparuit: nimirum crudelis ac sanguinarius. Pri-
mum statim imperii sui annum cædibus *Eleonora Gysnaniæ* procerumque nonnullorum in-
quinavit, neque dum spiraret earum modum finemque fecit, nunquam non alacris gustare
vel potius exorbere suorum sanguinem. Vel ex regia stirpe, atque adedè propinquorum
suorum numero octo virilis partim, partim imbecillis sexus jugulari & luce privati fuffit,
videlicet FRIDERICUM, JOHANNEM & DIDACUM fratres, ELEONORAM
Aragonie reginam, amitam suam, *Johannemque Aragonum* ex ea natum, *Johannam & Isabellam*, Jo-
hannis Laræ filias, & denique uxorem suam *Blancam Burboniam*. Hanc priusquam nuptiis
sibi adjunxisset, vixque puber aliquot nefanda stupra fecerat, & ex *Tereſia de Ayala*, cui in gy-
næceo matris suæ verlancti vitium intulit, *Mariam*, ex *Isabella Sanctim & Diegum* genuerat,
tunc verò anumum *Mariæ Padillie* amore occupatum habebat; hinc fastidire Blancam in ipſo
matrimonii limine cœpit, fastiditam deseruit, desertam paulò post Affidonie carceri man-
cipavit, & denique veneno interfecit. Quamvis verò eum Padillia vadatum amore vin-
ctumque attinuerit, dum vixit, laxasse tamen istis se vinculis visus est, cum *Johannem Castriam*,
Dieghi Hari viduam, se cõtaretur.

Hujus pudici-
tiam, cujus laude non minus ac formæ præstantia florebat, ut expugnaret, conjugii stipu-
lationem adhibuit, fingens se cœlibem esse, Blancæ nuptias toto animo nunquam non a-
verſatum, testesque subornans, in Episcopali dignitate constitutos, qui rem ita se habere,
Regemque matrimonii nexu liberum esse, pronunciare haud verebantur. Ita decepta,
Johanna nuptiis festinatis in regios amplexus convenit, sed citò copia fastidium pariente
relictâ, regio titulo retento acceptam velavit ignominiam, filiumque ex hoc concubitu su-
tulit *Johannem*, futurum matri solamen, fortunæ ludibrium. (a) Cœterum immodica cru-
delitatis licentia, qua uti consuevit Petrus, seditionibus bellisque civilibus identidem an-
sam præbuit; & inprimis quidem turbis, cum totius regni defectionem vereretur, tempo-
re servit, seque ultrò conjuratorum potestati permisit, mox tamen iisdem se subduxit &
recuperata autoritate multa sævè & atrociter factavit. Itaque *Henricus* Comes Traſta-
maræ, frater ejus *nothus*, novum se conjuratis ducem præbuit, & *Bertrandi Gueſclini*, fortifi-
simi in Gallia viri, ope auctus grave bellum Petro intulit, eo successu, ut is Toletò & omni
pæne Castellâ amissa in Aquitaniam fugeret, & Anglorum auxilia imploraret, quibus im-
petratis Castellam rediit, & *Henricum* præliò victum vicissim fuga salutem quærere, &
in Galliam abire cœgit. Hic verò contra fortunam niti certus, atque à Gallis armiscopi-
isque de nudò instructus bellum redintegavit, & pugnam decretoriam pridie Id. Mart. an-
MCCCLXIX. iniit. Victus Petrus in Montielem oppidum se recepit, ubi obſeſſus, atque
à Gueſclino, cujus fidem ingentibus promissis sollicitaverat, deceptus, in ejusdem tentorio
ab Henrico pugione percussus, mox brachiis inter se eluctantibus uterque prostratus, Hen-
ricumque Gueſclino juvante Petrus multis vulneribus confectus est. (b) Hæreses regni
testamento, jam exeunte anno 1362 & paulò post obitum Alphonſi filii, condito, filias in-
stituit, susceptas è *Mariâ Padillia*, quam legitimis nuptiis junctam sibi à primis annis fuisse,
publicè declaravit. Illis *Johannem* substituit ex *Johanna Castria* genitum; sed aliter su-
peris visum erat, eo in regnum illi succedente, quem maximè volebat. (c)

JOHANNES, Petri Regis è *Johanna Castria* filius, juventæ suæ annos *Bajonæ* in A-
quitania exegit, quo à genitore, cum is ad Anglos profugeret, deductus fuerat. Illo è vita
sublato in Castellam reverti non ausus, illic se continuit, usque ad pacem inter *Johannem I*
Regem Castell. & *Johannem* Ducem Lancastræ, cujus uxori *Constantiæ* jus in paterna,
regna suppetebat, an. MCCCXXCVIII. inibat: tunc enim *Bertrando Erili*, *Soriæ* Præſe-
cto, in custodiam traditus fuit; & quo equidem impetravit, ut filiam *Elviram* sibi nuptui da-
ret, ut verò è carcere sese elabi pateretur, id quod & ipse & uxor frequenter ad preces lacy-
masque effusi, & pedibus advoluti petierunt, necquaquam obtinuit, tanta *Bertrandi* erga

P

Regem

(y) Locò cit. cap. 16.

(z) Ib. cap. 21.

(a) Mariana Lib. XVI. cap. 18.

(b) Idem Lib. XVI. cap. 12.

(c) Libro cit. cap. 6.

Regem erat fides. Itaque in vinculis decessit, gemina prole relicta, diversi sexus; filiam Rex continuo nactus Madriti in Dominicano cœnobio monialem sacrari iussit. Gnatus subtraçtus, deindeque Reginae amitiinæ suæ tunc puerperæ intercessione à Rege in gratiâ acceptus, atque ut esset, unde vitam sustentaret, & in studiis literarum erudiretur, Alarcónis Archidiaconatu donatus est. Postea *Lixamensis* Episcopus, ac tandem *Palentinus* creari meruit. Excelsi etiam animi & generosi spiritus specimina dedit in prælio Olmedano, quo an. 1445 pro Rege Johanne adversus Aragonios strenuè dimicavit. Neque in castris Veneris segnem se virtum præbuit, sed dum Salamancæ studiorum ergò ageret, ex duabus concubinis *Isabella de Drobellin* ex Anglia orta, & *Maria Bernarda* nobili fœmina numerosam prolem genuit, cui cognomentum *de Castella* fuit & longa ejusdem appellationis posteritas. (d)

SANCTIUM & DIEGUM, Petri Regis filios *notbos*, Rex Henricus II custodiæ mancipavit, in qua uterque vita defunctus est, prior in castro *Curiel*, alter in oppido *Coca* senectæ ætate. Hic ex filia Castellani Curienfis duos genuit liberos *Petrum & Mariam*. Hanc *Gomezus Carrillo de Acuña, Dn. de Miedes* nuptiis sibi adjunxit. Petrus ducta in matrimonium *Beatrice Fonseca*, Alphonfi, Archiepiscopi Hispalensis sorore, pater factus est *Petri de Castella*, Præfecti domus Reginae Johannæ, uxoris R. Henrici IV, à quo Hispali & Guadalaxaræ propago floret. (e)

TÉLLIUM, Regis Alphonfi XI filium è pellice Guzmánia genitum, uno eodemque partu cum Henrico, qui regno potitus est, editum fuisse nonnulli tradunt; plurimum verò consensu & rectius de *Fridrico* id refertur. Cæterum quoniam Tellio jus erat uxorio nomine in Biscajam, auctus est à fratre R. Henrico an. MCCCLXVIII. titulo *Comitis*, in Castella hucusque insolito, & dictus *Comes Biscaje & Castaneda*, nec non *Dynastia Angliarum*. Supremum diem in Calæciis obiit, cunctis vitæ officiis, *Mariana (j)* dicente, æquabilis, multis exercitus calamitatibus, fratri Regi ad extremum infensus, quæ occasio extitit in vulgus jaçtandi noxiõ medicamine infectis visceribus occisum. Liberis ejus *notbis*, in tabula enumeratis, *Alphonfus Lopes de Haro* addit *Johannem Henrijues Dom. de Camporredondo*, à quo progenies aliqua defluxit.

SANCTIUS Comitis *Albuquerquei* titulum à fratre Rege an. MCCCLXXIII. accepit, eodemque pronubo uxorem regia stirpe satam. Vitam immatura & adacta morte amisit. Burgis, quò proceres ad delectos ob periculum ab Anglis imminens habendos confluerunt. Eodem enim Sanctius appulsus in tumultu nocturno halta transfusus & peremptus est, cum ejus & Petri Mendozæ milites de hospitibus decertarent, & ad compehendendos tumultuantes famulos heri essent progressi. (g)

AD TAB. X.

HENRICUS II, Regis Alphonfi XI filius, sed è pellice *Eleonora Guzmania*, genitus, à Roderico Alvari *de las Asturias*, Dynasta *Norona, Gogionis & Traftamara* adoptatus, omniumque ejus bonorum hæres factus est, quibus dominia *Cabrera, Ribera, Lemojis & Sarria* genitor addidit, cum titulo *Comitis Traftamara*, quo usus est usque; dum regium adeptus esset fastigium. (h) Erat in eo mite ingenium, multaque oris suavitas, & morum elegantia, quæ non tantum cognomentum *Politi & Gratioli (i)* ei peperit, sed etiam benevolentiam & favorem passim conciliavit. Hinc ad ipsum oculos animumque converterunt, quotquot Petri Regis crudele imperium oderunt & execrabantur. Itaque an. MCCCLXV. Calagurri ad Iberum primum à conjuratis Rex salutatus, Petrum ex Hispania pepulit; sed ab eodem brevi cum auxiliariis Anglorum copiis reverso profligatus & vicissim Hispania ejeçtus est. Postea ob continuam Petri sævitiam a Castellanis revocatus, atque à Gallis viris armisque & forti clarissimi bellatoris Bertrandi Guesclini brachio auctus atque corroboratus, in Castellam rediit, & Petrum pugna decretoria prid. Id. Mart. an. MCCCLXIX. victum, & artibus Guesclini in potestatem suam redactum regno & vita privavit. Neque verò in quietam statim regni possessionem hac cæde Henricus pervenit, sed cum multis initio incommodis consuetatus est, quum non tantum Dux Lancastrius in Anglia, Petri gener, regnum affectaret, sed etiam æmuli ac finitimi Reges pro se quisque partem imperii sibi

(d) *Marian. Lib. XIX. Cap. 12. Nobiliar. de España Lib. IV. cap. 19.* (e) *D. Salazar Orig. de las Dign. Segl. Lib. III.* (f) *Lib. XVII. cap. 15.* (g) *Libroci. cap. 18.* (h) *Salazar. de Mendoza. Orig. de las dign. Segl. de Castell. Lib. XIII. pag. 87.* (i) *Hist. Hisp. Pars IV. c. 9.*

bi contiguam & comòdam decerpere conarentur. Ex iis tandè felicitas eluctatus pacem dedit magis quàm accepit, regnumque sibi asseruit. Fuere tamen inter proceres Castellæ, qui imperium ejus præfractè abnuebant, usque ad eò ut solum vertere, aut comprehensum in carcere mori mallent, quam in ejus verba jurare. Qui verò in fide ipsius fuere ac manserunt eis largè liberaliterque gratiaui retulit, & maximos honores ac opes contulit, quæ occasione tituli feudales Comitum, Ducum & Marchionum in regno Castellæ introducti, & Barones Hispaniæ longè quàm antea ditiores & potentiores effecti sunt, non sine regni coronæ diminutione, quemadmodum *Rodericus Santii* literis prodidit. (i) Mortem Henrico infidiis Regis Granatenfis per occeas Maurico opere elegantè confectas, sed præsentis & efficaci veneno tinctas, atque ipsi dono missas, constat fuisse fama vulgavit, prudentioribus autem contitisse nervorum dolore extinctum esse, *Mariana* testatur. (k)

JOHANNES I, Henrico II patri in regnum successit, quod ex materna etiam successione ad eum pertinuisse *Roder. Santius* (l) observavit, constat, inquit, nec *Petrum ipsum, sed nec Alfonso ejus genitorem, nec Ferdinandum IV. avum suum aliquo jure jusse legitimos Reges, pro eo maxime, quia Alphonsus X pater Santii IV., antequam genuisset eundem Santium genuit Ferdinandum de la Cerda, qui contraxit matrimonium cum domina Blanca, filia legitima S. Ludovici r. Fr. ex qua genuit duos filios Alphonsum de la Cerda, qui se intulavit Regem, & Ferdinandum: hic ex Johanna filia Johannis Nunez de Lara genuit quandam filiam, que contraxit cum Johanne, filio Infantis Emanuel, qui ex ea genuit dominam Johannam, uxorem legitimam Henrici I I, patris R. Johannis I mi, ad quem ex hac supputatione regna liquidò pertinebant. At enim verò, longa Johanni I pace frui non licuit; nam tertio statim regni sui anno bellica ex Lusitania tempeitas in eum ingruit; à Johanne Anglo-Duce Lancastriæ concitata, qui Ferdinandum Regem Lusitaniæ facile in fœdus & armorum societatem pertraxit: utrumque enim interceptæ regnum Castellæ obtinendi spei dolor urebat, quod hic jure materno, ille uxorio ad se pertinere contendebat; sed adversa fortuna in ipso belli initio usi, & navali pugna victi, mox pacem à Rege Castellæ oblatam acceperunt; quæ hac inter alias lege composita fuit, ut *Beatricis*, Lusitani gnata unica, de cuius nuptiis multoties licitatum, quæque postremò Eduardo, Emundi D. Eboracensis filio, concicta fuerat, *Ferdinando*, Castellensis minori filio, rescissis prioribus pactis desponderetur, in quo, notante *Mariana*, (m) providebatur, ne si Henrico majori fratri nuberet, Castellæ Lusitania jungeretur. Verum cum paulò post Eleonora Castellæ Reginæ fati concessisset, *Johannes* viduus, annuente & offerente Lusitano, vicem filii, adhuc pueruli, explevit, & *Beatricem* secundis nuptiis sibi adjunxit. Exempto dein de rebus humanis Rege Ferdinandus Johannes spe minime dubia potiundis regni Lusitanici inflatus eò profectus est, & copias armatas sequi iussit; sed memorabili ad *Ainbarrotam* clade d. XIV Aug. an. MCCCXXCV. à Johanne, defuncti Regis fratre notho, & *Avissii Magistro*, postea Rege, affectus, magna illa de spe decidit, vixque periculum, quod Castellæ à Lusitanis successu elatis imminerebat, propulsavit, pace cum Anglis, qui huic quoque bello sese illigarunt, seorsim facta, his conditionibus, ut Catharinam, Lancastriæ Ducis à Constantia Castellensi gnatam unicam, Henricus, Johannis filius & regni hæres, uxorem duceret, & Lancastrio ejusque conjugii dum viverent XL Francorum millia annua solverentur. Tertio abhinc anno Johannes, dum diem Dominicum spectaculo cursus equestris violat, ipseque ostentandæ peritiæ equum in verfacto subditis calcaribus in orbem concitat, loci inæqualitate, in sulcos offendens, cecidit equus, & Regem sub se & sella recipiens, lignis sellæ stomacho letaliter vulnerato, tam graviter oppressit, ut illico animam exhalaverit. (n) Fuisse prædicatur, *prestanti indole, facili ingenio, sedatis moribus, animo probò, minime per se præceptis, festinusque, sed aliis consiliis facile aures præbens, sermone brevi, exigua corporis statura sed oris dignitate eminens.* (o)*

HENRICUS III postquam tertio à parentis obitu anno, quo ætatis suæ decimum quartum attingit, regni administrationem suscepisset, procerum discordias ac factiones, quæ exortæ fuerant dum minorennis erat, nullo propè negotio sustulit, idque specimen sui dedit, ut magni, prudentis jultique Principis in eo indolem esse appareret; sed sursum spem, quam de eo omnes conceperunt, mox inanem reddidit diuturna ejus gravisque valetudo, quæ in cognomen quoque ei cessit; hinc *perpetua oris macies, corporis vigor vacillans, & animus curis gravioribus impar, ita ut præstare reliqua ætate nequiret, qualem prioribus annis promiserat principem, & vice cognosci possit* (ut *Mariana* verbis utar) *quid deinceps rectum gesserit, non scriptorum incuria magis, quàm ipsiusmet cessatione Principis; republica tamen divino beneficio nullis aut levibus tempestatibus j. fata.* Bella eodem regnante gesta sunt cum Lusitanis & Granatenfis Mauris haud impropera; prius per-

P 2

indu-

(i) Hist. Hisp. Part. IV. cap. 19.

(k) Lib. XVII. cap. 2.

(l) Lib. cit. Cap. 22.

(m) Ib. Cap. 5.

(n) Alph. à Carthagena Reg. Hisp. Anacroph. cap. 60.

(o) Mariana Lib. cit. cap. 3.

inducias restitutum; posteriori verò Henricus immortalis est in frequentibus comitiis quæ Toledum indixerat, ut deliberaretur de subsidio in istud bellum conferendo pecuniæque genti imperanda, unde equitum millia XIV, peditum L, conscribi, & triremes XXX instrui possent. Ægrotantis vicem *Ferdinandus* frater explevit, qui etiam Rege defuncto filii non dum biennis curam & tutelam suscepit, summaque fide gessit, cumque regnum sibi à proceribus delatum gloriose repudiasset, Aragonicum deinceps, juvante Deo remuneratore benefactorum, adeptus est.

JOHANNIS II imbecillam ætatem, in qua patrem amisit, fides atque industria patris sustentavit; hoc duce Granatense bellum, victoria terra marique parva, feliciter confectum est, eodemque auspice halcyonea Castellæ redditæ sunt; postquam verò ille ad Aragonicū regnum vocatus, triennioque elapso rebus humanis exemptus fuisset, moveri cœperunt Castellæ regna, velut rector destituta navis, hebescente inter discordes proceres autoritate reginæ matris, quæ Regem puerum, ne ab illis subtraheretur, materiaque existeret rerum novandarum, Vallisoleti sex amplius annis & usque ad obitum suum quasi caveæ inclusum continuit, erepta libertate exeundi, & quemquam præter ministros aulæ ad se admittendi. Hinc, ut *Marianæ* verba iterum mea faciam, defuncta matre, quasi tenebris, & ex materno utero in hanc lucem rursus egressus perpetuò hallucinatus est; magnitudine negotii obruebatur animus, anticomum semper obnoxius imperio, quæ maxima pernicies est: unde continui motus extiterunt & graves. (p) *Alvarus Luna* principatum in aula & gratia Regis tenebat; quem inde à pueritia familiariter, atque effusivè dilexit, cujus semper voluntatibus assensit, consiliisque palmam dedit, quem etiam maximis exaggeravit honoribus; cum itaque unus omnium in regno maxime floreret, & pollens potensque esset, neq; modestiam in consilium adhiberet, incidit invidiam odiumque multorum, inprimis propinquorum Regis, bellisque civilibus prope continuis ansam præbuit, quorum duces & quasi signiferi erant *Johannes & Henricus Aragoniæ* fratres, Regis Castellæ patrueles. Cum verò denique ipse Regis filius rebellium faveret partibus, & Toletana civitas in Regem confurgeret, pertæsus is est potentæ ac insolentia Alvari, atque ab eo, quem XXXV annorum spatio in sinu habuerat, celerrime fatiatate quadam abalienatus, ita ut in vincula conjectum & majestatis damnatum Vallisoleti securi percuti juberet, tertio Nonas Junii an. 1453. Caput abscessum palo impostum, & truncus tribus diebus in suggestu relictus est, pelvi juxta posita ad stipem colligendam, qua sepeliretur homo paulò ante Regibus potentia exæquandus. Rex ipse sequenti anno eadem in urbe fatis concessit. Fuisse in eo prædicantur, non profus nullæ virtutes, sed majora; vitia, molli educatione alta, corpus procerum & candidum, facies indecora; ingenium; haud absurdum, & animus quoque impiger & strenuus; cuius identidem specimina præbuit, tum in civilibus bellis, tum in Granatensi, quo feliciter cum Mauris apud ipsam urbem Granatam exeunte an. 1430 pugnavit, & insigni victoriæ potitus est. (q)

HENRICO IV, Castellæ & Legionis post parentem Regi, *Liberalis atque Impotentis* cognomina vulgò indita sunt; hoc ob naturæ vitium, illud ob magnificentiam, cujus effusivissimus erat, ita ut donandis oppidis, profundendis sine judicio thesauris majores omnes superasse videretur, imperii etiam majestatem imminuisse; ea tamen, nec non popularitate & clementia, qua usque ad fertilitatem usus est, multitudinis studia adjunxit, nullo ut tempore ea obsequentiore fuerit. E contra maxima pars procerum alienata dissolutis ejus moribus, inertia ac fœcordia, quodque omni salutis & reipublicæ cura & cogitatione abjecta tantum genio suo indulgeret, & nihil non ex libidine & voluntate gratiosorum suorum ageret.

Hos inter autoritate & opibus præpollebat *Johannes Paciebus Villenæ* Marchio & D. Jacobi Magister, cui se totum permisit, & quamvis maximis identidem injuriis affectus, & indignè habitus, immutata benevolentia deditus fuit, ita ut probabilem reddiderit suspicionem, injectam ipsi ab illo fuisse amentiam magicis sacris. Secundas ab illo tenebat *Bertrandus Cueva*, magnis titulis opibusque auctus, & ad Reginæ Johannæ familiaritatem admittus, eamque turpiorem ac par erat, idque conficio & hortante Rege, à quo stupri mercedem Ledefinæ Comitatum tulit. Nimis cupiebat Rex conjugis suæ utero, vel alieno contactu intumescente, impotentia suæ opinionem hominibus eripere, cui evellendæ insans quoque amoribus se occupavit; primum *Catharine Sandovælie*, dein *Gniomæ*, atque in illa Zelotypi amatoris specimen dedit, rivali, quem forte detexit, capitali supplicio affecto. *Blancam* etiam, priorem uxorem, non alio prætextu, repudiaverat, & ad patrem miserat, quàm hoc, quod veneficio veneris usu prohibita esset. Ex illa verò Re-

ginæ

(p) *Lib. XX. Cap. 11.* (q) *Marianæ Lib. XXI, & XXII, Rod, Sant, P. III, Cap. XXX.*

Es seqq.

ginæ cum Cueva consuetudine prognatam fuisse, *Johannam*, persuasum plerisque tunc erat, & consequentibus annis aucta fides, licet Rex & Regina, cum Johanna Duci Bituricum desponderetur, jurarint justam prolem esse, proceribus etiam Sacramento adactis, non aliam regni hæredem fore: enim verò magis postea pudorem profanavit regina, cum à juvene quodam cui nomen Petro, in quem procaces oculos ipsa conjecerat, stupro oblato prægnans & geminæ prolis mater facta esset, videlicet *Ferdinandi* atque *Apostoli*, quos Toleti in D. Dominici regio virginû monasterio educatos occultè fuisse *Mariana* memoriæ prodidit. (r) Itaque cum impudicitia reginæ in proparulo jam esset, æternum Castellæ dedecus arbitrati proceres, si Johanna, adulterio prognata, in regnum succederet, conjurationem fecerunt, & Rege ad ejus nuncium ne manum quidem vertente, neque veterum excutiente, ad nefandum facinus progressi sunt. Nimirum apud Abulam in patenti campo Henrici statuum regis ornatam insignibus suggestui imposuerunt, publicæque variorum criminum postulatam & damnatam detractis ornamentis cum verborum contumelia deturbarunt. Nonis Junii an. MCDLXV. id accidit. ALPHONSUS, Henrici frater, qui toti actioni aderat, suggesto impostus, atque humeris procerum elatus, *Rex Castellæ* proclamatus est; Maximæ inde & funestæ turbæ ortæ sunt, quæ regnum miserandum in modum afflictarunt, adeò ut ad manus etiam & justa prælia sit ventum; inter hos tumultus cum Alphonsus è medio excessisset, ISABELLÆ ejus sorori regnum à magnatibus delatum, & Henricus per pulsus est, ut jus, quod illa in regnum haberet, confirmaret. Nupsit ea exinde *Ferdinando Aragonio*, quo cognito Henricus confirmationem illam irritam facere, & Johannam inprimis ornare conatus est, per idem tempus Carolo Duci Bituriensi, Ludovici X R. Gall. fratri, de sponsa tam; sed illo ante consummatum matrimonium mortuo, & Alphonso Lusitanæ Rege, cui deinde Johanna ab Henrico in conventu apud Pacem Augustam oblata fuit, tergiversante, postremisq; Johannæ cum Henrico Aragonio sponsalibus in irritum redactis, pavuit denique Isabella & Ferdinando reditus in gratiam Henrici, cum non ita multò post lateris dolore oppressus è vita discessit, inque eo ramus Regum Castellæ, ex Henrici nothi progenie ortus, emarcuit, dispari ac cœperat fama. Namque ut *Mariana* Epikrisin subjungam, „ fuit in Henrico familiæ conditor viduum ingenium, & supra ortus conditionem, „ animus major; in Johanne filio felicitas multò minor, neque par industria vigorque in „ Henrico nepote ignea mens, animus orbis terrarum ac cœli capax; sed imbecilla valetudine, brevisq; ætate præstare diu non potuit, quas promiserat virtutes. Johannes eo „ nomine secundus ingenio fuit eruditio magis literis, quàm ad res gerendas idoneo. In „ hujus filio Henrico consenuit majorum gloria foedatq; est: industriaque & virtus si „ bi viam ad Castellæ regnum atque adeò universæ fermè Hispaniæ patefecit: “ namque Ferdinandus & Isabella in Castellæ regna successerunt, cum quibus ille, genitore post quinquennium defuncto, Aragonica conjunxit, & Granatensè, pulsâ tota Hispania Mauris, armis suæ ditione adjecit. *Johanna* non unis sponsalibus ludicata denique Conimbricæ in S. Claræ cœnobio velum induit an. 1480, ibidemque confecta ætate decessit. (r)

Antequam manum de Tabula X deponamus, dicendum non nihil superest de liberis, quos Rex *Henricus II* extra thalamum Johannæ Emanuelidis genuit cum diversis mulieribus. Illorum decem *Salazarus* (s) recensuit, quorum omnia nomina in Tabula legere est; *Justinianus* (w) undecimum addit, nempè *Petrum*, septimo ætatis suæ anno infelici casu extinctum. Inter masculos primus tribuitur Locus ALPHONSO, ex *Elvira de Vega* suscepto, & satori amplissimæ stirpis *Noronianæ*, inferius suo loco enumerandæ. Post illum FRIDERICUS & HENRICUS recensentur, eadem matre, videlicet *Beatrice Pontia de Leon*, editi, quamquam prioris genitricem dubiam esse, & dari, qui *Beatrice de Angulo* illum natum esse perhibeant, *Alph. Lupus de Havo* (w) refert. *Henricum*, quem hic autor silentio præterit, *Salazar* usus esse ait titulis *Comitis Cabræ* & *Dncis Medina Sidonia*, idque è privilegiis, ab eodem confirmatis, liquere. *Fridericus Beneventi* oppido à genitore donatus, & *Dncis* axiomate primus inter Hispanos an. MCCCLXIX. honestatus est. Virgo quoque regii generis ei desponsa fuit, videlicet *Beatrix*, *Ferdinandi R. Lusitanæ* gnata. Verùm dissoluta deinde ista sunt sponsalia, *Beatrix Regi Johanni, Friderici* fratri, in manum conveniente. Magna cæterum Dux Beneventanus pars fuit rerum & turbarum, quæ regnantibus Henrico III & Johanne II in Castella contigerunt, & iterata rebellione effecit, ut à priore an. MCCCXCIV custodiæ man-

Q

(r) *Lib. XXIII. cap. 11. § 13.* (s) *Mariana Lib. XXII. Cap. 15. 19. § 20. Lib. XXXIII. cap. 2. 4. 7. 9. 13. 15. § seqq. Lib. XXIV. cap. 4. 1. A. L. Anton. Neprij. Dec. I. Lib. I.* (t) *Orig. de las dign. segul. Lib. III. cap. 2.* (u) *Hist. di Spagna Lib. III. cap. 42.* (w) *Nobiliar. Lib. IX. cap. 22.*

mandaretur, primò in castro Burgenfi, postea in monte regali; ex hoc cum interfecto Castellano, Jo. Apontio, in Navarram evafisset, ejusque Regis, sororii sui, opibus, amicitiaque fretus rebus novis studeret, Ferdinando, Regis Johannis II patruo ac tutore, per legatos eum expetenti, datus, & in Almodanaris arce, agri Cordubensis, carceri denuò mancipatus est, cujus & vitæ suæ eundem finem habuit. (x) Folia, quam post se reliquit, utrum legitima aut notha dicenda sit, in dubio est, non minus ac cœlebs ne fuerit pater, an conjugatus.

(x) *Mariana Lib. XV/III, cap. 3, Lib. XX, cap. 1.*

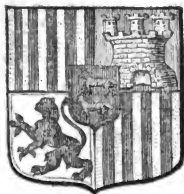
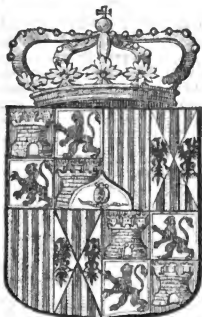

STEM-

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS III.

REGUM ARAGONIÆ ET HISPANIÆ.

Sicuti majori quadripartito *Ferdinandus & Isabella Reges Catholici* usi sunt, postquam eorum conjugio Castellæ, Legionis, Aragoniæ, Siciliaeque regna, & postea jure belli Granatense quoque regnum sub unam potentiam molem redacta fuerunt. Castellæ & Legionis insignia prima & ultima quadra representari jam constat, in secunda tertiaque quadra, *pali* quatuor *rubei* in campo *aureo* Aragoniam, *pali* verò *aquilis nigris* in solo *argenteo* ntrinque stipati Siciliam denotant; *ma'm granatum* in triquetra areola, quæ inter quadrantes intercipitur, regnum Granatense, quod significat, loquitur.

Clypeum tripartitum ex insignibus Aragonicis, Castellanis Legionensibusque; & Siculis Henricus Aragonius Dux Villenæ, à quo *Segorbii Duce* orti sunt, gessit.

Tertio scuto cui quadripartito ex symbolis regnorum Aragoniæ, Castellæ & Legionis *parmula* incumbit *rubea lipos duos* gradientes continens, & *Gurreanam* familiam designans, *Comites Ripagorciæ & Duces Villæ formosæ* usi sunt, in memoriam ductæ à *Johanne Aragonio Ripagorciæ Comite* è *Gurreana domo* uxoris.

REGES ARAGONIÆ SICILIÆQUE

XXII.

FERDINANDUS cogn. JUSTUS, Infans Castellæ, Regis Johannis I. filius secundogenitus, natus 27. Novemb. 1380. Dux Pennafielis creatus an. 1390. REX ARAGONIÆ & SICILIÆ el. 30. Jun. 1412. coron. 11. Febr. 1414. obiit 2. April. 1416.

XXIII.

ALPHONSUS, cogn. *Sapiens* & *Magnanimus*, REX Arag. Sicil. & Neapol. n. 1494. ✠ 27 Jun. 1458. *Maria, Henrici III. R. Castell. fil. 11. Jul. 1414. ✠ 14 Sept. 1458. Liberos illius naturales. Vid. Tab. XIII.*

JOHANNES II, REX Navarræ, Aragon. & Sicil. n. 29 Jun. 1397, ✠ 19 Jan. 1479. Ux. (1) *Blanca, Caroli III, R. Navarr. fil. Martini Jun. R. Sicil. vid. 1410, ✠ 1 Apr. 1441.* (2.) *Johanna Henríquez de Corda & Ayala, Friderici Admiralis Castell. f. 1444. ✠ 13. Febr. 1468.*

Maria, nup. *Johanni II. R. Castell. 1410, ✠ m. Februar. 1448.*

XXIV.

1. Carolus, Pr. Vianz n. 28 Maji 1421. ✠ 23 Septemb. 1461. Ux. *Anna Adolphi primi Ducis Clivie f. 1419. ✠ sine prole. 1448. d. 4. Apr.*

1. Eleonora, nup. *Gastoni II, Com. de Foix 22 Decemb. 1434. Regina Navarræ post patrem, ✠ 12 Febr. 1479.*

2. FERDINANDUS, cogn. CATHOLICUS, REX HISPANIÆ n. 10 Mart. 1453, ✠ 23. Jan. 1516. Ux. [1] *Isabella Regina Castell. & Leones. 1469 ✠ 2 Nov. 1504.* (2) *Germana de Foix, Johannis Victor. com. Narbone f. 1506.*

XXV.

Philippus nothus, Magist. Ord. S. Mariz Montefix 1484. occ. à Mauris 1488.

Johannes Alphonstha, ux. Ludovicus Cerdæ, D. Medicus Celi, 1471.

1. Isabella, n. 2. Orl. 1470, nup. 1. Alphonso, 1478. ✠ 4. Orl. Inf. Portug. 24 Nov. 1490. 2. Margarita A. Emanueli R. Portug. 1497. ✠ 23. Aug. 1498.

Johannes Pr. Hisp. n. 28 Jun. 1478. ✠ 4. Orl. 1479. impr. Margarita Austria, Max. miliani I. Imp. f. m. Apr. 1497.

JOHANNA, n. 6. Nov. 1479. nup. Philippo Archiduci Austria, 1496. ✠ 4 Apr. 1555.

Maria, n. 29 Jun. 1482. Ux. 2da Emanuelis, R. Portug. 30 Orl. 1500. ✠ Mart. 1517. Catharina, n. 16 Dec. 1485. nup. 1. Arturo Pr. Wallie, 14 Nov. 1501. 2 Henrico eius fratri, R. Angl. 24 Jun. 1509 ✠ 8 Jan. 1536.

XXVI.

Ferdinandus Aragonius Archiepisc. Czaraugust. 1539. *Maria.*

Anna, nup. *Joh. Alphonso de Guzman, Duci B' Medine Sidonie.*

Johanna, ux. *Johannis Borgæ, Ducis III. Gaudie.*

XXVII.

2. Petrus Aragonius. 1. *Raphaela de Hijar,* 2. *Leonora de Gurrea & Castro.*

Ferdinandus Aragonius.

XXVII.

1. Johannes Aragonius, ✠ improbus. *Juliana Aragonia, ex stirpe Ducum Villæ formosæ,*

2. Petrus Gabriel Aragonius *Monachus Frasciscanus.*

Maria Aragonia, familiaris hæres, nup. (1) *Petro de Monay.* (2) *Petro Peres Calvillo de Luna.*

XI.

NAVARRÆ ET HISPANIÆ.

Ux. Eleonora de Castella, Sanctii Com. ab Albuquerque fil. 1393.
 † m. Dec. 1435.

XXII.

<p>Eleonora, ux. <i>Ednardi I. R.</i> <i>Portugall.</i> 1418. † 18 Febr. 1445.</p>	<p>Henricus Aragonius, Dux Villenz, Magister Equitum S. Jacobi, † m. Jun. 1445. Ux. (1.) <i>Catharina, Hen-</i> <i>rici III. R. Castell. f. 1420. † 1439.</i> (2.) <i>Beatrix Pimentel, Roderici Al-</i> <i>phonzi C. Benevent. f. 1444.</i> †</p>	<p>Sanctius Arago- nius, Magister Ord. Alcantar. † m. Mart. 1406.</p>	<p>XXIII. Petrus Aragonius, Comes de Albu- querre, occ. ap. Neapolin. 13 Oct. 1439</p>
--	---	---	---

<p>2. Johanna, ux. 2da <i>Ferdinandi</i> <i>Aragonii R.</i> <i>Neapol. 1576.</i> † 28 Aug. 1518.</p>	<p>2. Mari- na † inf.</p>	<p>Johannes A- ragonius, nothus, Ar- chiefcop. Cæsarau- gustan, † 13. Nov. 1475.</p>	<p>ALPHONSUS, Aragonius, no- thus, Dux Viliz Formosæ. <i>Vid. Tab. XII.</i></p>	<p>Leonora, notha, ux. <i>Ludovici</i> <i>Bramontii</i> <i>C. Lerini</i> 1468.</p>	<p>XXIV. 2. Henricus Aragonius Dux Segorbii, cogn. <i>Infans Fortune, n. 1445</i> post mortem pa- tris. † <i>Giomara de Castro, Al-</i> <i>phonzi de Portugall. Com.</i> <i>de Faro fil.</i></p>
---	---	---	---	---	--

<p>2. Johan- Alphonfus, no- nes Pr. thus. n. 1469. Ar- Gironz chiefcop. Cæsar- n. & † august. Prorex m. Majo Arag. † 1510. 1509. <i>Anna de Gurrea,</i> †</p>	<p>Johanna An- gela, notha, ux. <i>Bernardini de</i> <i>Velasco, Come-</i> <i>stab. Castell.</i></p>	<p>Maria, Maria, notha, notha è Prior foemi- monast. na Lu- S. Aug. sitana, de Ma- monialis drigal, Madrigal.</p>	<p>Alphonfus Dux Segor- bii Comes Empor. <i>Johanna Ramon Folch,</i> <i>Ducissa Cardone, March,</i> <i>de Pallas & Com. de</i> <i>Prades.</i></p>	<p>XXV. Isabella, nup. <i>Inico Lopez</i> <i>de Mendoza</i> <i>Duci IVto.</i> <i>dell' Infan-</i> <i>tadgo.</i></p>
---	--	---	--	---

Franciscus Folch de Aragonia
 Dux Segorbii & Cardonz, M.
 de Pallas, C. de Prades, † impr.
 1575.
Angela de Cardenas, Bernardini
Ducis Maquedæ f.

Johanna Ducissa Segorbii
 & Cardonz, familiz suz
 hzres, nup. *Didaco Ferd-*
nando de Corduba, March, Illto
de Comares.

XXVI.
 Magdalena uxor 2da
Didaci Hystadi de Men-
dosa, I Duc. de Fran-
cavilla & Pr. de Me-
lito.

R

TAB.

TABULA XII.
 DUCES VILLE FORMOSÆ, COMITES RIPAGORSIÆ.

XXIV.

ALPHONSUS Aragonius, Johannis Regis Aragoniæ & Navarra: filius *naturalis*, DUX VILLÆ FORMOSÆ (*de Villahermosa*) & Comes Ripagorsia, 1470. obiit an. 1485. Ux. ELEONORA SOTA, ducta an. 1476.

XXV.

Alphonfus Aragonius, Dux Villæ Formosæ II. ✠ puer.	Marina, nup. 1. Roberto Sanseverino, Pr. Salerni, & III. Duci Villæ Formosæ 1505, & eo an. 1508, mortuo. 2. Jacobo Appiano, Pr. Plombini.	Johannes Aragonius, notus, Comes Ripagorsæ & Lunz. Ux. . . . Gurrea.	Leonora ux. Jacobi Milan. Comitiss de Albayda.	Alphonfus Aragonius, Episcopus Tertulæ, dein Archiepisc. Tarracon.	Ferdinandus Aragonius, Prior ad S. Joann. in Catalon.	Henricus Aragonius.
--	---	--	--	--	---	---------------------

XXVI.

1. Ferdinandus Sanseverinus, Princ. Salern. Dux Villæ Formosæ IV, n. 18. Jan. 1507. exutus ditionibus ob defectionem ad Gallos 1552, ✠ Avenione 1568. impolis.

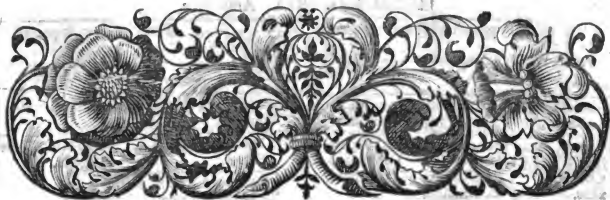
Alphonfus Gurrea Aragonius, Comes Ripagorsæ.
Isabella Ramon Folch, Johannis Ducis Cardone I, fil.

Martinus de Aragonia & Gurrea Com. Ripagorsæ
 Dux de Villahermosa.
Luisa Borgia, Johannis D. Gandie f.

Ferdinandus de Aragon. & Gurrea, Dux de Villaherm.
 Com. de Ripagors.
Jobanna de Pernstein, Utratislai Dom. de Pernstein in Bobemia & Marie Manrique f.

Maria de Aragon. & Gurrea, hæres Ducatus de Villahermosa nup. Carolo de Aragonia & Borgia, Com. de Ficallo.

Martinus de Aragonia, notus Hispaniz militiz in Italia Dux, occ. ap. Cengium in Pedemont. an. 1639.

EXEGESIS HISTORICA.

FERDINANDUS, Johannis, hujus nominis inter Reges Castellæ & Legionis Primi, filius, Henrici III frater, natus minor, a genitore an. 1385 Comitatum *Majorge* dein an. 1390 *Laræ* Principatum & *Pennafielis* oppidum, *Ducis* nomine accedit solemnibus ceremoniis, qua corona ejus capiti imposita fuit, nullis extantibus floribus, quod collatæ dignitatis insignia erant, ut habent verba *Marianæ*, (a) JUSTI cognomen idem memorabili facti sibi peperit: nimirum, cum frater ejus, Rex Henricus, decessisset, filio anniculo, Johanne, post se relicto, & proceres, eo ob infantiam contento, Ferdinandum, tanquam perfectæ virtutis virum,

Regem exoptarent, non solum ille negavit, tanti se ducere regnum, ut ejus gratia inhumanitatis atque injustitiæ culpam vellet in se derivare, innocenti puero spoliato, Regina vidua neglecta, quorum patrocinium suscipere fas esset piæque, sed etiam cum in frequenti magnatum populique conventu à Sancto Davalo, Equitum magistro, publico nomine interrogatus esset, eoque Regem renunciari vellet, se nec, an Alphonsum, natum suum, an Johannem, è fratre nepotem? indignantis habitu & voce, eoque, respondit, *alium nuncupabis quam eum cui regnum jure competit, Johannem videlicet, fratris mei filium, & confestim prolatum, quem sub chlamyde absconderat, puerum, humeroque impositum, cœtui univervo ostendit, exclamans: cu Johannem vejrunt!* deindeque in Regio solio collocatum primus ad pedes ejus procumbens veneratus est, atque in verba ejus juravit. Porro tutelam pueri pariter & regni haud segniter suscepit, & fortiter prudenterque obiit, nec, licet æmulatione & injuriis Regine viduæ agiturus, à fide & virtute sua transversum discessit unquam. (b) Neutiquam verò passâ est Divina bonitas & justitia, ut careret præmio virtutis suæ, sed alia coronâ piè repudiata pensavit. Regnabat illa tempestate in Aragonia, Valentia & Catalonia *Martini*, qui fratri suo Johanni sine virili prole defuncto, successerat; is jam senescens & ex obeso corpore vetero gravefcens, cum filium unicum cognominem, Siciliae Regem, præmature fato abreptum, amisisset, cupidine novæ prolis, & procerum suavis impelli se passus est, ut juvenulam, regio sanguine cretam, *Margaritam Pratensem*, uxorem duceret, libidinis avidus magis, quam potens, cujus facultatem exquisitis medicamentis excitare dum conatur, vitalia labefactavit, & fatalem periodum acceleravit. Antequam verò supremum obiit diem, cum de futuro regnum hærede in præsentia ejus disputatum esset, & in diversa studia proceres scinderentur, declaravit Rex, nullum nec jure potiorum esse, nec magis ex usu Regni fore Regem, quam *Ferdinandum Castellensem*: è sorore sua natum. At tamen non obstitit hæc moritururi Regis nuncupatio, quo minus illo extincto regnum complures jure hæreditatis ambirent, videlicet præter *Ferdinandum Castellensem*, *Ludovicum Andegavensis* Rex Neapolitanus, *Fridericum* Aragonius Comes Lunæ, *Matthæus* Comes Fuxensis, *Alphonfus* & *Jacobus* Aragonii, ille Dux Gandiæ, hic Comes Urgellæ. Subjungere lubet diatyposin, cognitionem singulorum ob oculos ponentem:

R 2

JACO-

(a) *Hist. Hisp. Lib. XVIII, cap. 13, Lib. I.*(b) *Id. Lib. XIX, cap. 15. & Laur. Valla Hist. R. Ferdin.*

JACOBUS II. REX Aragoniz.

Alphonfus IV. Rex Aragoniz.		Petrus Comes Ripacorfi.	
Petrus IV. Rex Aragoniz.	Jacobus Comes Urgellz.	ALPHONSUS Dux Gandiz, C. Ripacorfi.	
Johannes I Rex Aragoniz.	Leonora ux. Johannis I. Regis Castellz.	Martinus I Rex Aragoniz.	Petrus Comes Urgellz.
Johanna, ux. MATTHEI Ludovici Com. Fuxens.	Jolantha, ux. Reg. Neap. D. Andium.	FERDINANDUS Castellensis, Dux Pennafielis.	Martinus Rex Siciliz.
		FRIDERICUS, notus Comes Luiz.	JACOBUS Comes Urgellz.

Ergò cum super fucceffione in regna Aragonica non folùm inter competitores funeftæ æmulationes, fed etiam inter Aragonos, Valeñinos & Catalanos, in partes difcedentes, maximæ contentiones glifcerent, atque ad civile bellum cuncta fpectarent, meliore genio afflati proceres, populique rem totam ad compromiffarios referre, & novem viris, ternis nempe ex fingulis provinciis, virtute vitæque probatiffimis, committere decreverunt, quorum judicio & fententia Rex eligeretur. Hi delecti Cafpam, Aragoniæ oppidum, conveniunt, ibique auditis per XXX dierum fpatium & acceptis competitorum rationibus, in oppidi arce inclufi funt, eaque, ut illinc prodire nifi Rege declarato nefas effet; Itaque die octavo, ex quo fe conclufierant, qui erat XXV Jun. an. MCDXII convocatis partibus ad audiendam fententiam, in loco edito ante valvas templi confederunt, & Vincentio Ferrario, Monacho ordinis Prædicatorum, qui ex delectis Valentinis erat, verba faciente, Ferdinandum, Infantem Castellæ, Regem pronunciarunt, lætante & acclamante Feliciter omni populo. Miffi confestim in omnes partes nuncii, delectique legati funt ad Ferdinandum, Conchæ in Celtiberis tunc agentem, qui ad regnum capeffendum eum invitarent; nec ille ceffavit, rebz in Castella ordinatis, iter in Aragoniam facere, & Cæfar augustam, fe conferre ubi à cunctis ordinibus ad III Nonas Augufti Rex proclamatus, atque in verba ipfius, filiique Alphonfi, defignati fuccefforis, eaque propter Principis Gerunde nomine falutati, juratum eft. Adfuerè cæteri competitores domeftici, excepto Urgellitano Comite, quem rebus novis ftudentem Ferdinandus deinde Balagueri, dittonis ejus metropoli, obfedit, atque ad deditionem adaftum in Castellam miffi, ubi in custodia deceffit. (c) Cæterum Regem Siciliæ, quod Regnum Martinus Senior post filii obitum fibi afferuit, & cum Aragonico jure postliminii conjunxit, fe appellare vetuit Ferdinandus, donec in ejus poffeffionem veniffet: ingentes enim in Sicilia motus imminabant ob vafam Bernardi Cabrera, coronam pariter & matrimonium Blanca Regiæ viduæ affectantis, ambitionem; tam dextrè verò Ferdinandus per idoneos arbitros Siculorum animos verfavit, ut hi Cabreram vincitum legatis ipfius traderent, à quibus confestim Barcinonem miffus ad Regem fuit; tunc itaque, rerum in Sicilia potius, Regis quoque Siciliæ nomen affumfit, (d) nunquam tamen eam adiit, eò quod morte præventus effet. Tertio enim regni fui anno Nicæam, ad colloquium cum Imperatore Sigismundo de tollendo Romano Ichifmate habendum proficifcens, morbo tentatus eft, ita ut Perpinianum superare nequiret, fed ibi fubfiftere cogeret; voti tamen colloquii cum Cæfare compos factus eft, isto post acceptum de Regis morbo nuncium Perpinianum ufque progreffo. Exinde Barcinonem pedem retulit, indeque in Aragoniam remeavit, verùm ex itinervis moleftiis & corporis agitatione in graviorem relapfus valetudinem ad Inguatidam fato ceffit, dignus longiori vita habitus, utpote, eximiis animi cordis, porisque dotibus, forma egregia, & cui non minus auctoritatis inefset, quam gratiæ, multum ingenii, multum artis, vel fortunæ ad promerendas omnium voluntates, non suo tantum, fed quod difficillimum eft, alieno imperio. » Corpus ad Populeti humili fepulcro eit conditum; fic ipfe testamento cavit, quod ante menses aliquot Perpiniani nuncuparat. Laræ principatum, Medinam Campitrem, Memblancum in Catalaunis, aliâq; Joanni filio legavit, Henrico Albuquerqueium, Sanctio Montalbanum. Alphonfum natu maximum regni hæredem fcripfit. Sublatis sine prole fratribz, fororum Mariæ atque Eleonoræ filios nepotesque hæredes regni fubftituit, ipfas excludit, quod ad memoriæ infigne vifum eft. (e)

ALPHON-

(c) Luc. Marin. de reb. Hisp. Lib. XI, Lawr. Valla, c.

(d) Fazellus de reb. Sic. Lib. IX.

(e) Mariana Lib. XX, cap. 8.

ALPHONSUS, R. Ferdinandi filius natus maximus & successor, *Sapientia & Magnanimitate* cognomina, quibus posteritati commendatus est, memorabilibus & præclaris dictis factisque implevit; ea *Antonius Panormita* collegit, & IV libris descripsit, *Aneas Sylvius* verò exemplis parallelis illustravit. Primus imperii sui annis Alphonfus Sardiniam, sæpe rebellem & secum ipsam discordem, domuit ac pacavit, cumque Corsicæ etiam subigendæ intentus esset, à Johanna Regina Neapolitana in auxilium adversus Ludovicum Andinum advocatus, & certa ejus spe Reginæ facta, ab eadem in filium & regni successorem adoptatus, *Duxque Calabriae* pronunciatus est, publicè in conventu Principum ad d. XVI Kal. Octob. Anno MCDXX tabulis adoptionis recitatis: hanc deinde Pontifex Romanus ratam habuit; Johanna verò rescidit, & mutata vellefatione ad Andinum iterum animum appulit, eumque in Aragonii locum & jus successioneis substituit; postquam scilicet hic, levitati Johannæ diffusus, firmare res suas illamque in potestate sua habere molitus, ab adversa factione, opera inprimis Sfortiæ Cortigniolæ, acie exutus, & regno pulsus fuisset. Ita temporè cedere coactus Alphonfus, cum in Hispaniam renavigaret, & Massiliam præterveheretur, quæ tunc in ditione Andium Duciserat, urbem ex improviso adortus est, captamque diripuit atque incendit. Post aliquot annos à quibusdam magnatibus Neapolitanis, Gallicæ arrogantia pertæsis, revocatus, instructa classe in Siciliam profectus est, atque inde ad Insulam Menariam accessit, ex propinquo opportunitatem regni recuperandi captaturus, cujus magnam in spem morte Ludovici Andini erectus fuit. Major animum ejus subiit, postquam Regina Johanna quoque vivis excessisset; sed illam omnem adversa pænè evertit fortuna, quæ eodem adhuc anno MCDXXXV Alphonso, Cajetam oppugnanti, classem Gentuensium objecit, eundemque post infelicem pugnam captivum eorum fecit, una cum ipsius fratribus *Johanne & Henrico*. Mutavit tamen cito fortuna vultum, & Alphonso iterum arripiens adversitatem illam in materiam majoris gloriæ vertit: perducti enim captivi Principes ad Philippum Ducem Mediolanensem, in cuius tum fide Genita erat, ab illo in summo honore habiti, muneribusque affecti & libertati redditi sunt, factò prius inter Regem & Ducem fœdere, eosdem sine exceptione amicos inimicosque se habituros. Ab eo tempore cuncta Alphonso priora fuerunt: namque Cajeta, cum Petrus Aragonius, ejus frater, prædandi tantum studio excensionem fecisset, deditionem fecit, Acheræ deinde & Averla fame domitæ, ad extremum ipsa regni metropolis, post longam & arctam obsidionem, astu, immixtis ab Alphonso per aqua ductus nocte in tempesta militibus die IV Kal. Julii an. MCDXLIII. capta est, neque ita multò post arces, in quarum unam, Regiam dictam, Renatus Andinus, Ludovici frater & hæres, se receperat, quamque spe omni amissa deseruerat, mari in Galliam reverfus, extremam necessitatem spontanea deditione prævennerunt. Ita subactò regno Neapolitano, deindeque pacato, & rebus omnibus ex sententia compositis Alphonfus ad pacem toti Italiæ rediendam animum adjecit, & legatos ad Basileense concilium misit, quorum opera Eugenius, qui Andinis partibus favebat, de Pontificatu remotus, ejusque in locum Amadeus Dux Sabaudia, ascito *Felicio* nomine susceptus est. Cum verò Florentinorum, aliarumque Italiæ civitatum intercessione *Eugenius* pristinum in locum restitutus esset, ut is Alphonsum sibi conciliaret, filio ejus Ferdinando, è *pellice genito*, jus natalium & successioneis in regnum Neapolitanum impertuit. Post illa Alphonfus, annitente Papa Nicolao, cum Venetis, Mediolanensibus ac Florentinis in amicitiam, fœdus ac societatem pro communi Italiæ quiete & salute coiit ad annos XXV; verum tertio nondum elapso, ætate ingravescente, febre oppressus & fato functus est in arce Lucullana, quam vulgò vocant *Ovi*. Princeps sua ætate clarissimus, doctissimus & magnificentissimus. Ex legitima uxore sua, pietate & pudicitia eminentissima, liberos nullos suscepit; nothos verò utriusque sexus sustulit, atque ex his *Ferdinando* regnum Neapolitanum, quasi armis partum, per teitamentum legavit, in regnis Aragoniæ Siciliae que fratre *Johanne* hærede scripto. Extrema ætate puellam præstanti forma, *Luceriam de Alonzo*, deperit, ita ut de ea in matrimonium ducenda, & Maria uxore repudianda consilia eum agitasse literis prodicunt sit. (f)

JOHANNES Aragonius, Regis Ferdinandi Justi filius secundogenitus, vigore patris testamenti *Dux Pennasiliæ*, & *Princeps Lara*, factus est; Vivente verò genitore Siciliam, *Proregis & Archibalsisti* titulo rexit, postquam *Blanca*, Martini R. vidua, à Rege Navarra parente suo revocata fuisset, futura regni sui hæres. Eandem postea Johannes Aragonius uxorem accepit, multis Principibus, qui certatim eam precabantur, a Navarro prælatum,

S

tum

(f) *Ritius de Reg. Neap. Lib. IV. Mariana Lib. XX, XXI. & XXII. Luc. Marinus Lib. XI.*

tum ob eximias virtutes, tum ob spem fraterni regni; dos dicta CDXX millia florenorum, cautumque est, sicuti *Mariana* (g) & nonnulli alii autores scripsere, ut si contingeret Blancam ante virum vivis excedere, iste nihilominus reliquo vitæ tempore regnum Navarræ post fœderis mortem teneret; verùm adversari huic traditioni ipsas tabulas, quæ in chartophylacijs Pompelonensî & Palensî asservuntur, *Arn. Oihenardus* in *Notitia Aragonis* (h) testatur. Sponsalia *Orti* in Vafconibus celebrata IV Kal. Jun. an. 1419, nuptiæ verò post *Johannis* & Sicilia reditum Pompelonæ peracta sunt. Exempto an. MCDXXV rebus humanis Rege Navarræ, qua tempestate gener ejus turbis Castellensibus distinebatur, missi sunt confestim à Blanca, qui & nuncium de fœderis morte, & regium vexillum, insignis imperiî, illi afferrent; eo accepto & prælato *Johannes* in castris *Rex Navarræ* proclamatus, neque ita multò post *Ripagorfe* Principatu, per obitum *Alphonfi Aragoni* Jun. Ducis Gandiæ, auctus est. Pace deinde cum Rege Castellæ facta, rebusque fuis in Navarra confirmatis, abiit in Italiam, fratri in expeditione Neapolitana operam navaturus, vel potius futurus socius captivatis, in quam illum incidisse superius dictum fuit; cum eodem verò libertati redditus, Hispaniam repetere, & Aragoniæ regna vicaria rege te potestate jussus est. Exinde cum civilibus in Castella fluctibus iterum se commisisset, in grave, varium ac diuturnum bellum implicatus est, quo flagrante *Blancam* uxorem Navarræ reginam, amisit, atque in gratiam conjuratorum Castellensium gnatam *Friderici*, maris præfecti, illorum facile principis, *Johannam*, secundis nuptiis sibi adjunxit. Eas nova belli civilis in Navarra flamma excepit, concitata factionibus *Agramontanorum* & *Beamontanorum*; è quibus posteriore *Carolum Vianæ* Principem, *Johannis* Regis filium, ad partes suas traduxerunt, & ad capiendam adversus parentem arma instigarunt, injuria ab isto interceptum & detentum regnum ipsi hæreditario jure debitum, divinasque & humanas res violatas esse dictantes. Sopitum hoc bellum magis quam compositum subindè recruduit, nec tamen unquam *Carolo* prosperum fuit, eo denique redactò, ut ex Hispania in Italiam ad *Alphonsum* Regem, patrum suum, confugeret, non ita multò antè, quam is supremum explevit diem. *Johannes* fratris obitu *Aragonis* etiam *Siciliæque Rex* factus, filium in gratiam utcumque recepit, & paulò post morte, aut fatali, aut insidiis novercæ conflata, oppressum, amisit, nec tamen in pacis & quietis portum pervenit; sed novis *Catalaunorum* motibus exagitatus est, qui in grave exarserunt bellum, quod annos decem & quatuor menses perduravit, *Barcinonensibus* pertinacissimè Regi obsequium detrectantibus, & inter omnes rebelles postremis in ejus fidem gratiamque redeuntibus. Verum neque hoc bello finito pace frui potuit *Johannes*; in aliud & inopinatum enim cum Rege *Galliæ Ludovico* incidit, ob *Perpignanum*, quod oppidum unà cum *Roscinonensi* provincia Gallo oppignoraverat, pro magna pecuniæ summa, sub initium belli *Catalaunici* ab illo mutuo sumta. Hanc itaque sibi restitui, aut in loca, pignori opposita, proprietatis jura ceditum *Gallus* petiisset, & *Aragonius* neutrum se facere posse respondisset, vi armata uti ille decrevit, & *Perpignanem* obsidione cinxit; sed *Johanne*, licet jam ætate LXXXVI annorum gravi, suapte præsentia civium militumque fidem ac virtutem acuente, & denique *Ferdinando*, ejus filio, cum auxiliariis copiis adventante, *Gallus* septimo mense obsidionem solvere, & pactis induciis à finibus discedere coactus est. Ita hoc quoque bello confecto *Rex Johannes triumphantis instar*, *curru cyanea veste conitato sublimis*, *agentibus quatuor candidis equis*, & ingenti nobilium, magistratum, militumque turba stipatus, *Barcinonem* intravit; ubi quinto abhinc anno labore senioque coosumptus & febri oppressus, naturæ concessit. Corpus ad *Populeti* sepulchrum est; inferias ut darent, *funusque curarent*, regius cultus oppignorari debuit; tanta erat pecuniæ inopia. Vixit annos XXXCI, vegeto semper corpore, & belli ac venationis laboribus pacis animo vivo, magnitudine & varietate rerum gestarum, ac divinitate imperiî maximis Regibus æquandus. Extremam ætatem suam dedecoravit amoribus puellæ, cui *Francisæ* & *Rosæ* nomen fuit, libidinis avidus magis, quam potens; sed vegetiore etiam ætate amoribus vagis deditum fuisse, liberi documento fuerunt, ex concubinis geniti, & intabula notati. In his *Johanni* & *Alphonso* Castellanæ & generosæ matres fuerunt; *Leonora* verò foeminam Navarram, de *Asfarum* familia, matrem habuit, qua etiam *Ferdinandus* & *Maria*, in puerilibus annis extincti, nati sunt. Legitima proles, è diverso matrimonio suscepta, in regna successit, nempe *Eleonora* materno jure in Navarrense, *Ferdinandus* in Arragonica. (i)

HEN-

(g) *Lib. XXII. Cap. 10.*(h) *pag. 351.*(i) *Mariana Lib. XX. cap. 8. & seqq. usque ad Lib. XXIV. cap. 18. Luc. Marin. Lib. XX. & seqq. usque ad Lib. XXVII.*

HENRICUS Aragonius, inter filios R. Ferdinandi Justi ordine nativitatibus tertius, eodem propetemporis spatio, quo genitor Aragoniæ regnum obtinuit, *Magister ordinis S. Jacobi* creatus est; cumque deinde *Catharina* soror Johannis II R. Castellæ, hoc haud invito ipsi nuberet, impetravit à Martino Papa, ut ditio ad Magisterium dicti ordinis pertinens, in Principatum mutaretur, ipsiusque posteris hæreditaria esset; sed hoc decretum à Rege modò nominato, majore ætate, rescissum est. Enim verò Henricus fratresque ejus perpetuis in Castella turbas ferere satagebant, Regem, qui à nutu Alvari Lunæ, gratiosi sui, pendeat, in sua potestate habere, aut saltem auctoritate in ejus aula præpollere cupientes; itaque nunquam non bellum ostentant, tum etiam, cum Catharinæ nuptias Henricus ambiret: quas illa deo averfata est initio, negans cum virum passuram, qui armis & inhumanitate extorqueret, quod officiis & benevolentia erat impetrandum. Victa tamen sine imbecillitate sive inconstantia *Salavera* in Carpetanis in manum illi convenit; dos dicta *Villena* principatus *Ducis* nomine. Eodem verò, omnibusque, quas in Castellensi regno ex hæreditate paterna perceperat, ditionibus multatus est deinde ab affine, ob repetitam crebrò seditionem, in qua deniq; etiam vitam amisit: namque in pugna adversus Castellenses apud *Arcavalem* oppidum die XIV Kal. Jun. an. MCDXLV vulneratus & fugatus, ex eo vulnere, quod in sinistra acceperat, noxio, ut creditum est, medicamine contabescente brachio, *Calatayubæ* brevi extinctus est; *vir magni quidem, sed inquieti animi, neque otium patientis.* (k) Uxor ejus secunda *Beatrix Pimentelia* posthumo partu filium enixa est, HENRICUM nominatum. Hic an. MCDLXIX *Segorbi* Dux creatus, cognomen *Infantis Fortunæ* tulit, ob varios fortunæ casus, quibus fuit jactatus, maxime ob spem conjugii cum *Johanna* Principe, qua à Rege Henrico IV lætatus, in Castellam an. MCDLXXIII venit, ibidemque multo cum honore exceptus est. Major autem *expediatio*, scribente Mariana, quam successus suis; quem ex fama proceres probant, visum contemserit, injungi dominem arrogantia: quippe qui proceribus conspiciam ferentibus manum osculandam in os ingereret, nondum opibus jundatis, neque veritas rerum mobilitatem, hinc conjugium esse impeditum. (l) Intervenisse quoque artes Jo. Paciei Magistri S. Jacobi, potentia ap. R. Henricum præpollentis, & tunc a genero suo Comite Beneventano, qui autor fuerat Henrici Aragonii ad Johannæ nuptias evocandi, capitali odio diffidentis, *Æl. Anton. Nebr. senis* memoria prodidit. (m) Mortuo Rege Henrico factiofis initio se adjunxit, eaque propter ditionum jacturam fecit; brevi verò à Ferdinando & Isabella Regibus in ordinem coacta veniam commissorum impetravit, & Segorbi Emporitanosque recepit. (n) Postea cum Johannes, Regum modò memoratorum gnatus unicus, è vivis excessisset, & Isabella, soror ejus natu maxima, Castellæ hæres dicta esset, nec perinde Aragoniæ, ob averfam magnatum regni hujus voluntatem, contendit noiter sibi & Alphonso filio regis hæreditatis jus post Ferdinandum relinquere, eò quod genus paternum à Rege Ferdinando Justo continuato per viros stemmate duceret, foemina verò instituto & legibus ab Aragonico sceptro arceantur. (o) At enim verò de regni spe dejecti filio ALPHONSO, cujus mentio modò facta est, alia incrementa obvenerunt felici cum hærede. Folchiorum, Cardonæ Ducum, connubio; stirps verò ejus in nepote FRANCISCO Segorbi & Cardonæ Duce defecit, cujus proinde hæreditatem soror JOHANNA crevit, & utrumque Ducatum aliaque avita & materna bona in *Cordubensem* familiam transtulit.

SANCTIUS Aragonius, quartus R. Ferdinandi Justii filius, nondum pueritiæ annos egressus, *Alicantensis* militiæ *Magister* in locum Ferdinandi Villalobi an. 1409 substitutus est, ætatis legem Benedicto Pontifice solvente; paucis verò post annis præmaturè vitam caruit. Fraterejus natu minimus PETRUS Alphonso Regi in bello Neapolitano fortem & continuam præ reliquis fratribus operam navavit, sanguinemque & vitam in obsidione urbis impendit: quodam enim mane paulum è castris speculandi gratia egressi caput pilæ tormentaria, ter ad terram illisa, quarto ictu comminuit, ita ut protinus animam exhalaret, magno fratri Alphonso desiderio relicto, *militie florem atque omnis elegantie hac die, milites, amissimus, ingeminanti.* (p)

CAROLUS, Johannis Aragonii è Blanca Navarra filius, secundo ætatis suæ anno ad avum maternum, Navarræ Regem, missus, & *Vianæ Princeps* dictus est, novo in Vasconibus exemplo, & ex imitatione finitimarum gentium: eo enim tempore, videlicet an. MCDXXXIII, d. 13 Kal. Febr. lege in perpetuum lata sancitum esse, ut is principatus Regum Navarræ majoribus filiis legitimus esset. Mariana literis mandavit. (q) Quinto abhinc mense in verba

S 2

- (k) Mariana Lib. XIX. cap. 19. Lib. XX. cap. 2. & Lib. XXII. cap. 2. (l) Id. Lib. XXIII. cap. 19.
 (m) de Reb. gest. Ferdin. & Isab. Lib. 2. cap. 6. (n) Lib. XXIV. cap. 7. (o) Lib. XXVII. cap. 3.
 (p) Id. Lib. XXI. cap. 17. (q) Lib. XX. cap. 13.

infantis à cunctis regni ordinibus juratum est Oliti, ubi Rex ingravescente ætate frequenter diverfabatur: ad illum itaque post mortem avi, aut saltem matris, quam ætate grandior & vicennis amisit, jus regni devolutum fuit; attamen pro cultu, quo patrem prosequeretur Carolus, eum regnare, seque vicarium illius dici facile passus est; usque dum idem ad secundas progressus esset nuptias; tunc enim cum in administratione regni novercæ postponeretur, jus suum armis persequi statuit, Beamontana factione partes ipsius tuente. Apud *Ayarem* montem castra castris opposita, signisq; collatis mense Octobri an. MCDLI Carolus victus & captus est. Restitutus à patre in libertatem bellum redintegavit, sed post infelicem apud *Stellam* conflictum, suorum aliis occisis, pluribus captis, pænè solus audivit, & Neapolim ad Regem patruum trajecit. Hoc, dum reconciliare filium cum patre conatur, morte intercepto, regnum Neapolitanum Carolo ab omni ferè populo oblatum est, quod tamen ille, non sine magno virtutis exemplo recusavit, pauloque post propter ingentes Italiæ tumultus, qui Alphonsi Regis mortem exceperunt, in Siciliam se contulit, ibidemque modestia sua, humanitate & vitæ integritate cultum & amorem omnium sibi conciliavit. Facta denique per mediatores cum parente pace in Hispaniam multis Siciliæ magnatibus cum comitantibus, reversus, & Barcinone magna cum lætitia exceptus est. Verum haud diu quievit; sed tertia vice contra genitorem fortunam experturus secreta cum amicis agitavit consilia, quæ cum aliqua ad illum emanassent, Ilerdam evocatus, ibidemque in custodiam datus est. Ex ea, postquam Catalani pro ejus libertate arma corripuissent, dimissus, sed non ita multò post lethali morbo oppressus, & extinctus movit suspicionem lenti veneni in custodia accepti. Meliore fortuna, patreque benigniore & justiore dignum fuisse, una omnium scriptorum est sententia: erat quippe, *Marini Siculi* (r) eulogio, *omnium virtutum splendore præclarus, motibus integerrimus, & iustitia, modestia, liberalitate, clementia, humanitate, ceterisque rebus, quæ ad optimum perfectumque principem pertinent, omnes quidem principes antecessit.* In juvena ingenium studii dederat, non ut otio marefceret, sed ut præceptis sapientiæ instructior ad rempublicam accederet; extare quoque ingenii ejus monumenta *Mariana* memoriæ mandavit: videlicet *libros Aristotelis de moribus*, vulgari Hispanorum lingua donatos; brevem *de Vasconum Regibus historiam*, præterea versus non inelegantes, quos ad Ilyram panger solitus erat. (s) De matrimonio liberisque ejus refert *Oihenardus*, (t) uxorem fuisse Caroli Vianæ Principi *Annæ Clivensem*, anno MCDXXXIX ductam, testesque citat Enguerandum Montreletium, & monumentum quoddam Tabularii Fani S. Johannis adimum Pyrenæum; illam porrò ait decessisse Oliti postridiè Non. April. MCDXLVIII nulla edita prole, corpusque ejus Pompelonem humandum in aedem D. Virginis illatū fuisse, ex quodam Pompelonensis Tabularii libro constare. Nec distitit *Teschbeamachers* in *Annalibus Clivie* (u) Caroli eum Cliveni virgine connubium, multoties tamen ab Oihenardo discrepat, dum illi cognomen Vindocinæ tribuit, hancque Agnetem appellat, & demum an. 1479 vivis excessisse tradit. Mortua Anna, pergo jam Oihenardi verba referre, *Carolus de novis cum filia Harenjensis Comitissæ nuptiis faciendis sollicitatim à Rege parente obtemperare abmisit, assipat genus & inaequalem utriusque partis dignitatem causatim, elicitur in quibusdam schedis tabularii Palensii.* Denique & extremo vitæ ejus tempore de ipsius & *Isabelle Castellensis* nuptiis magna contentione actum fuisse, *Marini Siculi* memoriæ prodidit. (w) Liberos habuit non justo matrimonio prognatos, ex pellice Cappa Sicula, PHILIPPUM & JOHANNEM. Ille, referente *Mariana*, (x) initio Panormitano Episcopatu destinatus, postmodum à Rege Ferdinando militari B. *Maria Montisane* Ordini præfectus, in pugna quadam cum Mauris apud Bastam mortem oppetit. Alter verò Pontificatum *Oscensem* gessit. Nata est insuper Carolo ex nobili muliere, *Maria Armendarisii*, quam injecta spe matrimonii stuprassè dicitur, filia Anna, quæ Ludovici, primi *Medinæcelini* Ducis, uxor fuit. Is deinde Navarræ regnum concupiscere sustinuit, tanquam uxori suæ debitum, vitium natalium subsecuto cum matre connubio, veniaque Pontificum emendatum fuisse, prolatis publicè tabulis, veris an fictis incertum, perhibens. (y)

BLANCA, Caroli Pr. Vianæ foror, Henrico IV Regi Castellæ ex lege pacis inter Castellâ, Aragoniam & Navarram an. MCDXXXVI. initæ, in manum convenit, nuptiis celeberrimo apparatu & solemnî ludo militari Vallisoleti peractis. Verum *nova nuptia*, ut habent verba *Marianæ* (z) *ex virgine mulier facta non est, & post XIV annos à marito repudiata remissaque ad patrêm, quasi maleficio, sacrisque magicis Veneris usu prohibita, aliene culpe pœnas dedit.* Denique victima feede-

(r) *De reb. Hisp. Lib. XIII.* (s) *Lib. XXI. cap. 16.* (t) *Notit. Vasconie pag. 252.*
 (u) *Parte II. pag. 256.* (w) *de reb. Hisp. Lib. XIII.* (x) *Lib. XXV. cap. 6. & 12.*
 (y) *Mariana Lib. XXV. cap. 5.* (z) *Lib. XXI. cap. 15. & Lib. XXII. cap. 14.*

fœderis inter parentē, quem motus Catalaunici angebant, & Regem Galliae an. MCDLXII finēti, facta est: cum enim morte Caroli fratris ad ipsam Navarrae regni jura devoluta essent, *Fuxensis* Comitis, sororii sui, potestati, urgente Gallo, permiffa, & Oletō deducta est, multum superum hominumque fidem obtestata, datis quoque ad Henricum, quondam maritum, mandatis, ut *priusini amoris memor infelicis quidem, sed conjugis tamen, jamque afflictae miseretur*: ad alias *erumnas eripi libertatem, mox vitam ereptum iri*; nec vanus erat hic metus; namque in *Ortesia*, Fuxensi arce, asservata, veneno haud multo post periit, *nullo inter mortales vindice*. Corpus in urbe *Leiscare* tumulatum. (a) Supremum verò Numen poenas tandem repoposcit; neque sivit Fuxensem regno, parricidio quaesito, potiri, sed in robore ætatis ante soferum, eum abripuit, postquam prius filii natu maximi, & in spem regni educati, funus turbato mortalitatis ordine extulisset. ELEONORA ejus uxor patri quidem superstes fuit, & Navarrae regnum materno jure obtinuit, verum intra mensem primum morte intercepta est. Successit in regnum nepos è filio natu maximo, eoque ceu dictum praemortuo, sed hic etiam praematurē, & vix ephebus factus, veneno extinctus est, relicta sorore, quae Navarrae regnum ad Johannem Albretranum, tori socium, transtulit, sed maxima ejus parte à Ferdinando Rege Hispan. exuta, prae mœrore inde contracto animam efflavit.

FERDINANDUS, Johannis Regis Aragoniae filius, è posteriore ejus matrimonio prognatus, quo die *Sofiti*, Aragoniae oppido, lucem primum aspexit, monachum Carmelitani ordinis fatidicum Neapoli Alphonsō Regi dixisse perhibent: *hodie in Hispania citeriore puer tui generis est natus, cui caelum nova imperia pollicetur, ingentes opes, felicitatemque pio praeceteris, religionisque cultori & amplificatori praeclearo*. (b) Abundē illa omnia Ferdinando obvenerunt: principio *Castellae Legionisque* regna felici connubio, quod cum *Isabella*, illorum herede junxit, nactus est; cuius quidem imperii initia multa cum molestia conjuncta erant, proceribus regni auctoritatis suae cothurnum graviter ubique custodientibus, & potestati regiae id tantum, quod volebant, concedentibus. De jure quoque successiois gubernationisque inter Regem & Reginam disceptari capum est; de quo equidem ita à primoribus regni statutum fuit, „ regni haereditatem successioemque; & administrationem pertinere ad Reginam tamen si „ foeminam, propterea quod esset unica Johannis Regis filia superstes, à Regibus Castellae „ & Legionis recto stemmate descendens, neque posse ad alium quempiam pertinere haereditatem, qui per lineam lateralem ab eisdem Regibus discederet; „ Regina tamen unica tunc filiae mater quid in posterum accidere posset, quidque ex utilitate regni esset animo secum volvens, cum marito, quem amabat & colebat, suaves sermones habuit, & imperatum est ab utroque, ne hac de re in posterum disceptaretur, constitutumque inter eos, ut diplomata & dicta literaeque publicae sub utriusque nomine ederentur, & sigillis, quibus Castellae Aragoniaeque regni insignia impressa essent, munirentur; in monetis quoque utriusque imago cum nominibus exprimeretur. (c) Turbato deinde fuit ob Johannam, Reginae Johannae in Castellam filiam, quam Rex Lusitaniae illius avunculus, à Marchione Villenae & Archiepiscopo Toletano, aliisque factiosis excitus, irruptione in Castellam facta, Reginam proclamari jussit; sed victi Lusitani, & arcibus, quas occupaverant, iterum exuti, pacem denique acceperunt, cumque Johanna etiam regno & seculo valedixisset, monarchicamque amplexa esset, haec donia secuta sunt. Eorum beneficio Ferdinandus prava superioris temporis instituta, quae in tanta rerum perturbatione irrepsissent, emendaturus, autore *Alphonso Quintanilla*, codicem legum condidit, quae *leges Tauri* appellatae sunt, ab urbe Tauro, sed post Reginae Isabellae mortem demum promulgatae fuerunt. Tribuna- lia item sacrarum quaestionum, quae vulgò *Inquisitio Hispanica* dicuntur, an. MCDLXXXVIII. instituit, & bis mille hominum crematione initiavit; quod *horrendum & detestabile relictis nationibus judicium Illustri Pusendorfio* (d) merito dictum est. Inter haec Ferdinandus, morte genitoris sui Aragoniae, Siciliaeque & Sardiniae Rex factus, iisque regnis cum Castellensi conjunctis, ad efficiendos Hispania Mauros animo opesque appulit, & expeditionem adversus Granates an. 1472. suscepit; in qua initio adversa usus est fortuna: gravem enim eodem adhuc anno cladem copiae ejus ad Loram, aliamque sequenti anno ad Malagam acceperunt; verum orto inter Mauros dissidio, duobusque, quos habuere, Regibus, Albohaceno & Boabdile, pertinaci inter se contentione certantibus, prospera & prona Christianis cuncta se dederunt: namque alter Regum Maurorum Boabdiles captus, Ferdinandi beneficiarius, commodusque factus est, qui fatale gentis dissidium aleret; praeterea

T

(a) Mariana Lib. XXIII, cap. 4.

(b) Id, Lib. XXV, cap. 18. Luc. Mar. Sic. Lib. XIX.

(c) A. L. Ant. Nebriss. Lib. III, cap. 2. & C.

(d) Mariana Lib. XXV, Cap. 18.

(e) In Introduc. ad hist. regn. cap. II.

tereà feliciter cum Mauris identidem pugnatum, alia super aliam urbs capta, donec ad extremum ipsa metropolis Granata magna vi obfessa, & post septimum mensium ex-
 te anno MCDXCI. deditionem facere coacta est, quo pacto Maurorum regnum, quod
 per annos DCCC. steterat, in Hispania penitus eversum est. Ferdinandus etiam, ne vires
 denud colligeret hostis, Maurorum Judæorumque familias ad millia XVII. ex Hispaniæ
 finibus ejecit; illæ verò immensis secum opibus ablatis vastam passim solitudinem ho-
 minumque penuriam effecerunt. In medio Belli Granatenfis ætate Ferdinandus fortuna
 sibi adspirante ad id quoque usus est, ut magnates, qui maximam sibi auctoritatem, spi-
 ritusque intolerabiles sumserant, coërceret, atque in ordinem cogeret, prætereaque ma-
 gisteria militarium ordinum, videlicet Calatravæ, Alcantaræ & S. Jacobi, quorum opes in
 immensum creverant, ad se transferret, & Coronæ vinculo perpetuo adjungeret. Exin-
 de varia oppida in oris Africae sita, cepit, Gades insulam, Roderico Pontio Leoni ad-
 emtam, Regio patrimonio relictuit, Palmam, unam è Fortunatis subjugavit, & denique
 pacto cum Rege Galliarum Carolo VIII. inito Ruscionenses & Ceretanos, a parente ejus
 coronæ Gallicæ pro CCC. millibus scutorum oppignoratos, gratis recepit, atque ad Aragoni-
 cum imperium ditionemque reduxit; quo in negotio technas & præstigias monachorum
 duorum ordinis S. Francisci, auro corruptorum, qui superstitione Caroli mentem imple-
 vissent, adhibitas fuisse Gallici quidam Scriptores tradunt. (c) Cæterum grave tunc vitæ
 periculum Ferdinandum Barcinone subiit, a Catalano quodam, Joanne Casamaro, districto gla-
 dio impetitus, & sub aure vulneratus d. 7. Dec. an. MCDXCII. Per idem ævi spatium A-
 merica a Christophoro Colombo, Ligure, detecta est auspiciis Ferdinandi & Isabellæ, quos ille ab
 Angliæ & Lusitanicæ Regibus spretus, septennii patientiam tandem pervicit, ut XVII. aureo-
 rum millibus mutuo sumtis tres instrui curaret naves, quibus navigatio feliciter suscepta
 & repetita infinitas opes vastasque provincias Hispanis attulit. Insulæ quoque Fortuna-
 tæ omnes ad extremum in Hispanorum potestatem opera Alphonsi Luci redactæ sunt. At
 domi interea acre idque primum inter Hispanos Gallosque bellum rupto fœdere, de quo
 dictum est, ortum erat, inde quod Rex Gallorum Carolus expeditionem Neapolitanam
 suscepisset, ne quicquam dehortante Ferdinando, qui restitutionem Ruscionis & Cereta-
 niæ sibi factam tanti haud reputare videri volebat, ut propterea amplum atque opulentum
 Neapolitanum regnum, deserto Rege agnato, Gallorum in manus delabi insinuatim mani-
 bus spectaret, viribus præsertim suis per affinitates cum Imp. Maximiliano & Regibus An-
 gliæ Lusitanicæque contractas autis. Itaque effecit, ut inter Pontificem, Imperatorem,
 Remp. Venetam & Ducem Mediolani seque ipsum societates armorum adversus Gallos ini-
 retur, protinusque Consalvum Ferdinandum de Corduba, Magni Capitanei encomio de-
 inie insignitum, subsidio Neapolitanis misit. Hujus opera Galis brevi tempore Neapoli,
 qua potius erant, iterum ejectis, bellum in Ruscionenses quoque fines translatum est; quo
 tamen loco factis post expugnatas a Gallis Salfulas induciis mox desit. In maximum eod-
 em tempore luctum coniecta est Hispania acerbo Principis JOHANNIS, R. Ferdinandi fi-
 lii unici, funere, quo is die decimo tertio, è quo febricitatus fuerat, merfus est, intra pri-
 mum matrimonii, quod cum Margarita Austria contraxerat, annum. Ferebat illa uterum,
 quod exiguum mœoris solamen immaturo partu post paucos dies evanuit. Ergò ISA-
 BELLA, Ferdinandi filiana tu maxima, & Emanuel Rex Lusitanie, cui illa eadem tempestate,
 qua frater è vivis excessit, nupserat, ad hæreditatem regni Castellensis exciti, Toletumque
 delati, Castellæ Principes dicti sunt. Aragoniis non paria tunc fœventibus studia; à quibus
 tamen Isabella in partu extincta, Michaeli puello sacramentum deinde dictum, isque Arago-
 niæ pariter & Castellæ Princeps hæresque solemniter pronuntiatus est. Verum hoc quoque
 mox fati raptò JOHANNA, secunda Ferdinandi filia & Philippus Archiev. ejusdem maritus,
 Castellæ & Aragonie Principes ac hæres appellari cœperunt, atque in Hispaniam profecti justu-
 randum à gente acceperunt. Anno deinde seculari in montanis ad Granatam a Mauris tur-
 barum fuit, nec sine clade Hispanorum, magnoque labore motus hi sedati sunt, eas pacis le-
 ges Mauris subire coactis, ut vel Christianorum sacra amplecterentur, vel in Africam tra-
 jicerent, denis aureis per capita solutis. In Gallia quoque pacis simulacrum inter Reges
 Ferdinandum & Ludovicum XII. Caroli VIII. successorem, erectum, & occulta ac famosa
 illa societas adversus Fridericum Regem Neapolitanum inita est; nimirum ut specie belli
 Turcia

(c) Vid. Fr. Belcar. Comment. rer. Gall. Lib. IV. §. 37. & Varillas Hist. Caroli VIII. Lib. II. Cum quibus
 conjerri possunt, quæ tradunt Ab. Anson. Nebrj. Dec. III. Lib. III. cap. 1. & Marian. Lito. XXXI.
 cap. 4.

Turcis ex illis locis inferendi, iste, eò quod cum illa gente fœdus ei esset, & juncta amicitia, quamque auxilio evocare decrevisset, regno spoliaretur, idque ita divideretur, ut Apuli & Brutii, tanquam Siciliæ contemneri Hispano, reliqua Gallo cederent. Verùm certa occupatione & partitione, quum prædam optimam uterque alteri integram præripere nitere, haud diu stetit concordia, ortisque contentionibus bellum inter nationes illas recruduit. Eo Galli primò tanquam in prolusione *apud Barletam*, ubi tredecim Galli cum totidem Italii ex Hispanico exercitu de suæ utriusque gentis honore singulari certamine depugnarunt, deinde ab Emanuele Benavida *apud Seminaram* nec multo post iusto prælio à Corduba *ad Ceriniolam*, iterumque *ad Livim* annem victi, & urbe Neapolitana nec non Caserta exuti, toto regno an. MDIV ejeçti sunt. Vergente ad finem eodem anno *Isabella Regina* ex diutino morbo mortem obiit, qua tempestate *Johanna*, filiarum ejus superstitum natu maxima ac hæres regni, in Belgio agebat, & turbatæ mentis, aut certè per intervalla vacillantis, specimina dabat; Quamvis verò illa supremis tabulis ita constituerit, ut Ferdinandus rerum summæ præseset, donec Carolus, ex Philippo & Johanna major natu filius, vicissimum annum ætatis attingeret, Philippo genero excluso, utque in rerum, ab ipso gestarum & laborum in Granatenfis regni subjugatione susceptorum, præmium XM nummum, nec non dimidium ex nuper repertis antipodibus proventuum partem, quot annis, dum viveret, perciperet, prætereaque trium opulentissimorum equestrum ordinum magistris, quæ Coronæ vindicata fuisse dictum est, per vitæ suæ tempus potiretur; proceres tamen illi, quibus Aragonium nomen infestum erat, Ferdinandi præsentiam averfantes, Philippum accersendum, istum verò ad patria regna primo quoque tempore pellendum statuerunt atque urserunt. (f) Cumque horum factio post Philippi Johannæque in Hispaniam reditum indies corroboraretur, Ferdinandus ad amicitiam Gallorum recuperandam animum adjecit, rebus suis ex ea præsidium fore ratus; quem in finem Johannem Enguerram de Cisterciensi ordine Inquisitorem in Catalaunis, quo occultior esset conatus, in Galliam ablegavit, eoque interprete *Germane Luxensis*, quæ Ludovici Regis neptis è forore erat, conjugium petiit, atque impetravit, ita ut jura regni Neapolitani in Germanam ejusq; filios transferret, quasi dotalia. (g) Pervenit tamen res inter Ferdinandum ad Philippum ad pacationem, postquam ipsimet collocti essent; ejus vigore Castellensis regni procuratio in generum translata est; focero verò ordinum militarium præfectura, aliæque quæ Isabella testamento ipsi legaverat, relicta sunt. His peractis in Aragoniam Ferdinandus se recepit, atque ad iter Neapolitanum, jam diu animo agitatum, accinxit. Id adeò fixum ac destinatum illi erat, ut interve niente licet generi morte, sub exitum anni MDVI in viam se daret. Classe Neapolin delatus comitia ordinum egit, eosque in suum filiaque Johannæ & successorum nomen iurejurando adegit. Sequenti anno reversus est in Hispaniam; deducto secum sub specie honoris Gonfalso Corduba, cujus causa præcipue iter hoc susceperat, viri virtutem ac fidem ex ingenio Regum suspectam habens. In reditu Savonam appulit, ibidemque cum Ludovico Rege Gallorum, ob Gentensium motus illuc profecto, sermonem miscuit; redditis Hispaniæ turbata multa, proceres, qui à Philippi Austriaci partibus steterant, inquietos, & rebus novis studentes reperit; nihilo tamen secius administrationem regni Castellensis, quam Maximilianus Imp. nomine Caroli nepotis sui, Philippi filii, per Andr. Burgium, legatum suum, sagacem, callidum & audacem virum, expetebat, strenuo animo suscepit, & procerum in Bætica tumultuantium ferocitatem severa coercionem castigavit ac fregit; belli quoque Hispanici metum ab Hispania propulsavit; deinde anno MDVIII in fœdus Cameracense cum Pontifice Romano, Imperatore & Rege Galliæ contra Venetos coiit, hisque urbes, quas in Calabria ob officia Neapolitanis exhibitæ antea acceperant, eripuit, & Julium Papam perpulit, ut regnum Neapolitanum sibi successoribusque confirmaret, pacto annuo vectigali, festo Petri & Pauli in ærarium Romanæ sedis inferendo. Id cum iniquè admodum ferret Galliæ Rex facile fœdus illud dissilijit quòd Pontifex & Ferdinandus eam quoque ob causam haud invita defervere, quia Venetos, plerisque jam locis in continenti exutos, prorsus ad interneccionem redacturi Imperator & Rex Galliæ videbantur; itaque è re sua esse illi arbitrati sunt temp. Venetas tueri; ne Galli, quibus tum temporis Mediolumanum subjectum erat, novis aucti provinciis, nimias sibi vires in Italia compararent. Atrax ea ex re bellum coortum, in quo cum Gallus Cardinales, à Julio Papa abalienatos, & Pisis concilium agitantes, in protectionem suam suscepisset,

T 2

& Rex

(f) *Comes, de reb. gest. Franc. Ximen, Lib. III.*(g) *Mariana Lib. XXI/III, c. 14.*

& Rex Navarrae Johannes Albretanus Gallorum partibus studuisset, Pontifex hunc regnumque ejus anathemate feriit. Ferdinandus & Pontifici & suo prope animo morem gesturus bellum Navarro intulit, occupavitque quantum hujus regni cis montes Pyrenaeos Hispaniam attingit, quae expeditio in annum seculi duodecesimum incidit. (b) Interea in Africa quoque bellum prospere gestum, & primo ductu Cardinalis Francisci Cisnerii Ximenii Mauri acie, exuti, *Oranum* expugnatum, *Bugia* deinde ac *Tripolis* captae fuerunt, quos tamen felices successus ad extremum clades in Gerbi insula Hispanis illata minuit. Agebat jam Ferdinandus annum aetatis sexagesimum, cum hausto poculo, noxio medicamine foedo, quod Reginae spe prolem ex illo concipiendi miscuit, in adversam incidit valetudinem, nauseamque & anorexiam contraxit, cui frequentia deliquia & aquae inter cutes, haud obscura signa morbi lethalis, accessere; cum eo trienni prope spatio confictus tandem *Madrigalegii*, qui vicus est ad castra Julia situs, animam reddidit, & Granatae sepultus est. (i) Rex vaferrimus, artiumque regnandi callentissimus, qui quid in rem conduceret suam & optime intelligebat, & strenue, omni scrupulo omisso, persequeretur, ita ut fidem ex commodo mutare religioni non haberet, haud levi famae suae detrimento: quamquam ex Phoebe cortina non prodiere cuncta, quae de factis consiliisque ejus posteriorum temporum scriptores, ex aemula praecipue gente, chartis illeverunt, memoriae ejus procacissimè illudentes, & commenta ingenii, perinde ac si cogitationibus ipsius interfuisent, audacter & impudenter narrantes. *Catholici* cognomen, quod olim Recaredo Regi, cum universam Gothorum gentem repudiatis Aarii opinionibus in Catholicae Ecclesiae castra revocasset, in Toletano Episcoporum conventu acclamatum fuit, intermissis multis aetatibus in Ferdinando Alexander VI Pontifex an. 1496 inflauravit, effecitque ut consequentibus Regibus proprium haereditariumque esset, non sine obreptatione & invidia Regis Lusitani, quemadmodum Mariana memoriae prodidit, (k) causa adjecta, nempe quod Ferdinandus imperio universam Hispaniam non obtineret. In monumento Granatensi & Regi & Reginae Isabellae *Catholici* nomen tribuitur, ita enim ejus epigraphae se habet:

*Mahometicæ Sæcæ prostratores, & haereticæ perfidiae extinctores, Ferdinandus Aragonie, Elisabetha Castellæ Reges, Vir & uxor unanimis, CATHOLICI appellati, marmoreo conduntur hoc tumulo. (l) Morte Ferdinandi imperium Hispaniae ad ejus ex filia nepotem Carolum Austriacum devolvebatur, cujus matrem Johannam amentia, ex zelotypia, qua post pellicem Belgicam cum marito deprehensam, laborare coepit, orta, & veneficiis rivalis aucta, (m) minime aptam ad regnandum reddiderat. Latebat illa *Tordejille*, quod jam an. 1509 a genitore, magna semper reverentia ab ipsa culto, deducta fuerat, eoque in municipio ad vitæ exitum, atque adeo XLVI annorum spatio, permanens, nunquam remittente animi aegritudine & impotentia, sed in fatuitatem denique excedente, ut illuvie & squalore delectaretur, feliumque commercio ferè unice tempus falleret.*

ALPHONSUS, Ferdinandi Regis filius *notbus*, ex *Aldoncia Roeb de Yborra* & *Alemana Cerverae* genitus, Archiepiscopatum Caesaraugustanum nondum puber adeptus est, quamquam non sine contentione: nimirum vacuum illam Ecclesiam morte *Johannis Aragonii*, qui Alphonsi patruus erat, Rex Johannes isti destinabat, in quo natalium vitium Sixtus IV Pontifex Roman. facile supplevit, sed aetatis quoque veniam puero sexenni ut daret induci nequivit. Orta itaque contentione vacuus aliquandiu Archiepiscopatus Cardinali Deapuchio collatus est, quod cum male haberet Regem, isque non minas tantum spiraret, sed in bona quoque & agnatos Cardinalis grassaretur, pervicit tandem, annitente praesertim Rege Neapolitano, cui plurimum Pontifex tribuebat, ut e Ecclesia Alphonsi puero jure perpetuae administrationis daretur. (n) Genitor deinde bello Maurico districtus eundem, vix ex ephelis egressum, Aragoniis rectorem dedit an. 1482, eandemque provinciam per tabulas supremas ei demandavit, dum Carolus Austriacus absens esset. Caeterum is ex *Anna Gurrea*, quam adamavit, ita ut uxoris loco haberet, gnatas duas sustulit, nec non filium FERDINANDUM. Hunc *Lud. Morerius* (o) scripsit eandem dignitates quibus parens ejus emittit, ornasse, & Archiepiscopatum quidem an. 1539 accepisse, Prorogem Aragoniae vero mortuum esse, praetereaque in studiis literarum historiaeque, imprimis Aragonicae, egregium

(b) De bello Navarrensi sine casis *Æl. Anton. Nebrissensis* libros duos peculiare scripsit, cum quibus conjungi possunt, quae *Cometinus* in vita *Ximenii* Lib. V. pag. 158. edit. *Wecbel.* & sequi refert. Adversus partis scriptores, qui dejudicat, evolvas *Thuan.* Lib. I. & *Belcar.* Lib. XIV.

(i) *Mariana* Lib. XXX. cap. 17. (k) *Lib. VII.* cap. 4. & *Lib. XXXVI.* cap. 12.

(l) *Lop. de Haro Nobil. de Ep. Tom. II. Lib. VI.* (m) *Petr. Martyr. Ep. Gomce. de reb. gest. Ximen. Lib. III.* (n) *Mariana* Lib. XXIV. cap. 16. (o) *Diction. Hist. Lit. F.*

egregium fuisse, atque aliquot volumina inedita, videlicet *Historiam Regum Aragonie & Prælatorum* hujus regni, nec non *Nobiliarum illustriorum familiarum Castellæ, Aragonie, Navarrae, Cataonie & Biscaje*, à se conscripta reliquisse. *Lupus de Haro* (p) his omnibus silentii sipario involutis, id tantum de eodem memoriæ prodidit, quod in Præfectura, s. Commenda majori *Alicanizensis*, ordinis militaris *Calatravenfis*, Gutiero de Padilla fuerit surrogatus, & ex uxore *Maria* incompertæ originis sator extiterit propaginis in Tabula enumeratæ.

AD TAB. XII.

De ALPHONSO Aragonio *Duce primo Villæ Formosæ* ita *Lucius Marinens Siculus* : (q) "Fuit Alphonfus Aragonius Regis Johannis filius, non tamen ex legitimo matrimonio, & paternam omniumq; majorum suorum in re militari, prælioque gerendo virtutem non solum est imitatus & æquavit, sed longè quidem superavit. Quod & Rex ipse & Duces non Hispani solum, sed Galli quoque omnes uno ore prædicabant. A pueritia & teneris annis tanquam natus ad Martis opus se semper in armis exercuit. Nam & bellis quæ pater adversus Reges Castellæ, & contra Gallos & Navarrae populos atque Gothalanos reluctantes fortissimè gessit, omnibus non interfuit solum, sed præfuit, & summam sibi laudem ac gloriam comparavit; verum etiam deinde Ferdinandum Regem fratrem secutus adversus Alphonsum Portugalliæ Regem & Mauros Granatenses famam Ducis & gloriam immortalem adeptus est. Vir fuit corpore magnus, sed animo multò major, qui post multas & insignes victorias denique in oppido Castellæ, quod Linares appellant, vitam finivit, reliquitque filium ALPHONSUM, qui sibi in Ducatum Villæ Formosæ successit. Reliquit & alios nothos multis virtutibus præclaros, Fuit initio Ordinis militaris Calatravenfis Magister, sed trium tantum annorum spatio, namque in rebus anni MCCCCXLII hæc commemorat "Mariana (r) Ludovici Gufmannii Calatravæ Magistri salute desperata, decumbentis locum, ambitione præpropera, duo præ cæteris eximii viri obtinere contendebat: Joannes Gufmannius Promagister ordinis, Fernandus Padilla Claviger; ab hoc militum animi præoccupati erant: Joannes nullam spem honoris adipiscendi, nisi in audacia & temeritate ratus, cum manu militari Calatravæ oppida occupare pergit. Claviger eo conatu cognito, cum CCCX equitibus obviam procedit; ad Barogium agrum acie dimicatum, victus Joannes captusque est, duo filii in pugna occisi. Oppressi æmuli præmium Padillæ datum, quod petebat, in Magistri locum subrogatus est, quamvis obsistente Rege Castellæ, atque eum honorem Alfonso, Vasconis (Johannes tunc Navarrae Rex hoc nomine indigitatur) filio notho, dari expetente: tanta contentione, ut novotumultu ad manus ventum fuerit. Dum Calatrava obsidetur ab hoste Vasconis filio, novus Magister, qui intra oppidum erat, lapide ictus est per imprudentiam, à suorum quodam in hostem emissio: eo sublato Alfonso æmulus Calatravæ Magister institutus est. Porro ad an. MCDXLV. (s) *Petrus Gironius, Alfonso Aragonio, qui patrem bello superiori (adversus Castellanos) secutus erat, amoto, Calatravæ Magister creatur.* A parente postea cum is regnum Aragoniæ cum Navarrensi conjunxisset, *Dux Villæ Formosæ & Comes Ripagoris* creatus, impetum cepit repetendi Calatravæ Magisterium circa an. MCDLXXVI, neque magna neque nulla spe (ut Marianæ (t) verba iterum referam) nam *Gironius conciliandi præcipua Regibus cura arat: hinc molestum id Aragonio patri accidit, adeò ut Johanni, quem ille furto generat, Ripagorisam atque Villæ Formosam patri detrahas daret.* Alphonfus æger mora impatientiaque *Eleonoram Sotam*, quam adamare cœperat in *Isabellæ* obsequiis versantem, quamvis inclinata jam ætate vir uxorem duxit. Ex ea *Alphonsum atq; Marinam* suscepit, *Johannem* verò paulò ante memoratum, nec non *Eleonoram* ex *Maria Juncia* concubina; ex aliis amicis *Alphonsum Dertusæ* prius, deinde *Tarraconæ Pontificem, Ferdinandum, Henricum* (u)

ALPHONSUS, Alphonfi è legitimo matrimonio filius, patri in Ducatum Villæ formosæ successit, sed præmaturè vita caruisse, nullamque prolem post se reliquisse videtur, quamvis necesse esse ratus sit *Mariana*, (w) ut eum autorem generis Villæ formosæ Duces, Ripargorisæ Comites nominent. Sororem quippe suam MARINAM hæredem habuit, quæ Ducatum Villæ formosæ cum marito priore *Roberto Sansverino Principe Salerni* communicavit, & gnatum ex eo sustulit *Ferdinandum*. Hunc *Ducis Villæ formosæ* æque ac *Principis Salerni* titu-

(p) *Nobiliar. Lib. VI. cap. 1.*(q) *De reb. Hisp. Lib. XIII.*(r) *Lib. XXI. Cap. 17.*(s) *Lib. XXII. cap. 4.*(t) *Lib. XXV. cap. 12.*(u) *Id. Lib. XXX. cap. 7.*(w) *Ibid.*

titulis usum esse *Filibertus Campanile* (x) refert, usque dum utriusque & omnium possessionum suarum, quas amplissimas habuit, jacturam fecit, ad Galliae Regem Henricum II transgressus. Exinde *MARTINUS Gurrena Aragonius* s. Caroli Imperatoris sive Philippi II Regis beneficio Ducatum Villæformosæ nactus est, qui à primo Duce per filium *Johannem*, Proregis Neapolitani munere anno MDVII functum, sanguinem duxit, cujusque è gnato *Ferdinando* neptis *Maria* eundem Ducatum in *Borgiarum* familiam transtulit.

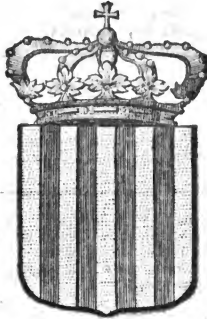
(x) *Del' insegne de Nobili e famiglie Napoli, fol. 137.*

STEM-

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS IV.
REGUM NEAPOLITANORUM.

Regno Neapolitano proprium fuisse digma nuspian legimus , sed ex quo divulum fuit à Sicilia cis Pharam Regum fuorum insignibus gentilitiis designari consuevit; hinc dum Andini Duces, è Regia Gallica stirpe orti rerum illic potiebantur lilia cum discerniculo ab Andegavenfibus àfcito , in fcutis Neapolitanis vigeant; postquam verò ab Alphonfo Aragoniæ Rege id occupatum & ad ipsius posteros transmissum fuit, lilia cum *palis Aragonicis* commutata sunt , hisque solis Reges Neapolitanos fcquenti tabula enumeratos usos esse observavimus , nam quod à nonnullis cum tessera Aragonica in fcuto

Regum Neapolitanorum , de quibus hoc loco sermo est, conjuncta fuit illa, quæ in area decussatim sectæ summa & ima parte eosdem palos , in lateribus verò aquilam exhibet, perperam factum est , eò quod hoc digma ad Siciliam insulanam sive cis Pharam magis pertinet.

REGES NEAPOLITANI

XXIII.

ALPHONSUS, cogn. Sapiens & Magnanimus,
decesit d. 27 Jun. an. 1458. sine prole legitima, &

XXIV.

FERDINANDUS Aragonius, REX NEAPOL. ✠ 25. Jan.
1494. 1. Ux. Isabella de Claromonte, Tristani Com. Compertini
fil. 30. Maji 1445. ✠ 30 Mart. 1465. 2. Johanna Aragonia,
Johannis II. R. Aragon. f. 14 Septemb. 1477. ✠ 9 Jan. 1517.

XXV.

ALPHONSUS II, Dux Calabr.
dein REX NEAPOL. n. 5. Nov.
1448. ✠ 19 Nov. 1495. Ux. Hip-
polyta Sfortia, Francisci D. Mediolan.
f. 1465. ✠ 1488. Concup. Truffa
Gazella.

Beatrix ux. Matthæi Corvini
Reg. Hungarie 13. Dec. 1476.
✠ 13. Sept. 1508.

Eleonoran. 22. Jun. 1450.
desponsa primùm Sfortie
Marie, Francisci Duc. Mediol.
fil. dein nup. Herculi Al-
sino Duci Ferrarie, 1473.

XXVI.

FERDINANDUS II, Dux Isabella, n. 2 Oct.
Calabr. dein REX Neap. n. 1470. ux. Jo. Gale-
26 Jul. 1469. ✠ 7 Oct. 1496
azli Sfortia D. Me-
diol. 1489. ✠ 11
improlis. Ux. Johanna, ejus
F. 1524.
amita, R. Ferdinandi I fil.
1496. ✠ 27 Aug. 1518.

Petrus Pr.
Roxani, ✠
puer 17.
Febr. 1492.

Alphonius Arago-
nius, notus, Pr. Saler-
ni & Dux Bicegliaz,
occ. 1499. impr. Ux.
Lucretia Borgia, Ale-
xandri VI. Papæ f.

Sanctia, no-
tba nup.
Godofredo
Borgie Pr.
Scillaci
1494. 7.
Maji.

R. FERDINANDI I.

XXV.

Arricus Aragonius March.
Geraci ✠ 11 Maji 1478.
Ux. Polyxena Centeglia,
March. de Cotrone f.

Czfar Aragonius, M. S.
Agathz, ✠ improl.
Ux. Catharina della Ratta,
Com. Caferte.

Maria ux.
Jo. For-
dani
Ursini.

XXVI.

Ludovicus Aragonius M. Ge-
raci, ei juveni desponsa fuit
Baptistina Uffodimari Cibo, nephis
Papæ Innocentii VIII. absolu-
tus autem ab hoc matrimonio
per Alexandrum VI factus est
Protonot. Apostol. & an. 1497.
Cardinalis Diaconus, Episcop. Le-
gion. in Hispan. & Avertian. in
Ital. ✠ 1519 æt. 44. mens. 10.
d. 14. 18, 25 Januar. Ughell.

Carolus Aragonius
M. Geraci post fr.
Hippolyta D' Avalos,
Luca M. Piscarie fil.

Johanna Catharina
ux. Alphon- nup. Gentili
si Piccolo- Utruno, Com.
minci D. Nola.
Amalfi.

Hippolyta,
notba, ux.
Caroli Pan-
donei, Com.
Penafri.

Eleonora Aragonia, nup. Balibasari
Caracciolo, X Dom. Pisciotta.

XIII.

E STIRPE ARAGONICA.

REX ARAGONIE, SICILIE & NEAPOL. (Vid. Tab. XI.) XXIII.
 Concubinis autem nati ei sunt.

Maria uxor Leonelli Ateftini March. Ferrariae.	Eleonora. nup. Marino Mar- zano, Duci Sueffæ & Prin- cipi Roxani 1445.	XXIV.
---	--	-------

1. FRIDERICUS Aragonius, n. 19 Apr. 1452. Scillaci Pr, dein Altamur, tandem ReX Nea- pol. 1496, exutus regno 1501, † in Gallia 9 Nov. 1504. Ux. 1. Anna, Amadei IX. D. Saland. f. 1478, † 1480. 2. Isabella Bancia, Pyribi Pr. Altamura f. 1487. † 1533.	Johannes Ara- gonius, Cardi- nalis, R. E. cr. 1478. † 17 Octob. 1484, zt. 22.	Franciscus 2. Johanna, Caro- nibus † Aragonius, nup. Ferdi- nando II. R. puel- geli ad Mon-Neap. 1496. lus 16 † 17 Aug. Oët. num, n. 1461. 1518. 1486. † antepatrè.	XXV.
---	--	--	------

1. Charlotta nup. Vido XVI C. de La- val in Gallia 1500.	2. Ferdinandus Dux Calabr. Pr. Tarenti, † 5 Aug. 1559. f. l. Ux. 1. Germana de Folx, Johannis March. Brandenb. & Ferdinandi Ca- tholic. R. Hisp. vid. † 18 Octobr. 1538. 2. Mencia de Mendoza, Rode- rici M. Ceneta f. Henrici C. Nassau, vid. 1539.	Alphon- sius †	Czar † Ferra- riz.	Isabel- la †	XXVI. Julia, de- sponfa Jo. Geor- gio M. Montiu- ferr.
--	--	-------------------	--------------------------	-----------------	--

PROPAGO ILLEGITIMA.

Lucrètia, nup. 1. Pirrho Bancio Pr. Altamura, 1487. 2. Honorato Caetano Duci Trajetti 1488.	Ferdinandus Aragonius D. Mon- taltii, Ux. 1. . . Sanfeverina, 2. Castellana de Cardona. Ferdinandi I. Duc. de Somaforor.	Maria nup. Antonio Piccolomineo, Duci A- malfi, 1457, † 1460, zt. 20.	XXV.
--	---	--	------

2. Antonius Aragonius Dux Montaltii, † 6 Oët. 1543. Ux. 1 Hippolyta de Rovere, Francisci Mariæ D. Urbini f. 2. Antonia de Cardona, Pe- tri C. de Golfano f.	Johanna nup. Asca- nio Columnæ, Duci Tagliacotii.	Maria ux. Alphonfi & Avalos, March. Valli, † 9 Nov. 1568.	XXVI.
--	---	--	-------

Petrus Aragonius, Dux Montaltii III. † sine lib.	2. Antonius de Aragonia & Cardona, Dux Montaltii IV, Comes de Go- lifano, † 8 Febr. 1583, zt. 40. Ux. 1. Maria de Cerda, Johannis Ducis IV. Medineceli f. 2. Aloisia de Luna.	XXVII.
--	---	--------

1. Mares aliquot in pueri- tia mortui,	1. Maria Aragonia Ducissa Montaltii V. nup. Francisco Moncade, Princ. Pa- terni.	XXVIII. Blanca Anto- nia Ara- gonia.
---	--	---

EXEGESIS HISTORICA.

ALPHONSUS Rex Aragoniæ, Siciliæ & Neapolis prole legitima destitutus, filio notho FERDINANDO, quem Valentini in Hispania citiore fustulit, & Eugenius IV Pontifex Rom. jure legitimum natalium donavit, regnum Neapolitanum, tanquam armis à se acquisitum, reliquit. Id cum regno Siciliæ olim conjunctum erat, eodemque diu nomine censebatur, ex quo Rogerius, Siciliæ Comes, à Normannis oriundus, Rogerii, qui frater Roberti Guiscardi fuit, eidemque in eiciendis Apulia Siciliæque Saracenis strenuam operam navavit, filius, Ducatus Apuliæ, Calabriæ, Amalfis, Neapolis & Cajetæ, nec non Principatibus Barri & Capuæ, post Wilhelmi, Guiscardi nepotis fata, potitus se regii illustrato *et* *adminis honore decrevit*, regni caput Panormum constituit, dicitque in publicis tabulis voluit. Rex Siciliæ Ducatus Apuliæ & Principatus Capuæ, id quod circa an. 1135 factum esse Camillus Peregrinus (a) memorat. Eodem, imò solo Regis Siciliæ titulo, illius posteris ac successores, etiam Suevica stirpe sati, ad quos extincta virili Rogeri propagine per Conubium Conitantiæ, ejusdem Rogerii gnata, cum Imperatore Henrico VI regnum illud transiit, usi sunt, usque ad Fridericum II Imp. quem nec non Manfredum sese Reges utriusque Siciliæ citra & ultra Pharum (quo nomine Fretum Siculum à turri in littore Messinensi appellatur) nominasse Gollentius (b) tradit; Symmontanus (c) verò Carolum Andegavensem primum fuisse contendit, qui à Papa Clemente VI Rex Siciliæ citra & ultra Pharum creatus, eodemque titulo usus sit, idque ex antiquis chartis probari posse asseverat. Nimirum post excessum Imp. Friderici II Urbani IV Papa ex veteri similitudine, quam Romani Pontifices cum Imperatoribus Romano-Germanicis, in primis ex Suevica familia ortis, exercuerunt, Carolum Ducem Andium & Comitum Provincie, Ludovici IX Regis Gall. fratrem, adversus Suevos evocavit, eidemque Siciliæ utriusque regnum obtulit, quod in Italiam delato Clemens VI, Urbani successor, lege beneficiaria contulit. Carolus bello etiam, à Manfredi & Conradino sibi illato, superior factus, & posteriore, Suevorum ultimo, indignis modis è medio sublato, cum regnum pulchrè constabilitum se jam habere putaret, à retro Rege Aragoniæ, quem Conradinus in ferali pegmate hæredem designaverat, Sicilia cis Pharum, insulana nempe exutus, & Galli una vesperâ ad unum omnes trucidati, ea perpetuò facessere coacti sunt. Ita regno disscisso Siculum propriè sic dictum, Aragoniis constanti obsequio paruit, alterum verò trans Pharum situm, & Neapolitanum ab urbe ejusdem nominis, eademque regia sede appellatum, penes Andegavensem familiam permansit usque ad Reginam Johannam II. Hæc à Rege Carolo I^{mo} quinto remota gradu, Caroli III, qui antehac Dyrrachii Princeps dicebatur, gnata, Regi Ladislao, fratri suo sine liberis mortuo, successit, atque à Papa Martino V nec non Ludovico Andium Duce, ex secunda Andegavensi stirpe prognato, quem iste ad regnum Neapolitanum occupandum evocaverat, vexata atque in angustias redacta, Alphonfi Aragonii opem imploravit, eundemque adoptatum regni hæredem designavit. Eo isto armis postea sibi asserto utramque Siciliam iterum conjunxit, morte ipsius denuò dividendam; insulana enim sive ea, quæ cis Pharum sita est ad Johannem, Alphonfi fratrem ac legitimum hæredem, una cum regno Aragonico, jure transiit, Neapolitanum verò ex testamento ad Ferdinan-

(a) in *Stemm. Princ. Capuæ & Nortmann.*(b) *Hist. Neapol. Lib. I.*(c) *Hist. Neap. L. II. c. 2.*

dinandum, ejus filium naturalem, quemadmodum initio dictum est. Id ergo cum iste post genitoris excessum sibi iret assertum, & obgrassantem Neapoli pestem Capuæ procerum conventum ageret, magnis statim jaçtatus est difficultatibus ac turbis; primas Pontif. Rom. Calixtus civit, quippe qui Ferdinandum pro Rege Neapolitano agnoscere noluit, & publicatis edictis regnum istud vacare, & tanquam feudum Ecclesiæ ad sese, Sedemque Apostolicam pertinere denuntiavit, prætereaque principes & civitates sollicitavit, ut à Ferdinando se averterent, & sibi obsequium præstarent, censuris Ecclesiasticis alioquin castigandi. Refert *Bonivius* (d) affirmatum fuisse à bene multis, Ferdinandum, ne quidem ex autoritate Eugenii Papæ, Alphonso succedere posse, utpote non ex illo, sed ex Valentino quoque, infimæ fæcis homine, genitum, suppositumque à Vildardana Carlina, pellice Alphonfi, ut ea fraude Regem amore sui magis irritaret. Bellum eodem tempore à factiosis principibus, & Johanne Andium Duce, quem isti acceperant, Ferdinando illatum est, in quo acie apud *Sarnum* amnem exutus in præsentissimum rerum suarum discrimen pervenit; quæ tamen, otium nactus reparandi exercitum per adversariorum, victoria uti vel nescientium vel negligentium, oscitantiam, pulchrè restituit, & post prosperum apud *Trojam* prælium Andinum regno facessere coëgit. Rebus ita domi compositis & firmatis Ferdinandus, à Sixto IV. Papainstigatus, arma in Florentinos vertit, filiumque natu maximum *Alphonsum*, Calabriae Ducem, in Etruriam cum copiis misit, quod bellum feliciter ab eo geitum & brevi finitum est, ipso Principe Florentinorum, Laurentio Medicæo, Neapolim ad R. Ferdinandum impetrandæ pacis ergo profecto. Dum exinde Senensium libertati insidias struit Alphonfus, revocatus est à patre ad propria tutanda adversus Turcas, qui classe ex improvise adveçti Hydruntum ceperant, & latè in Apulia prædas agebant. Repressis illis post adventum suum, & dicto oppido iterum ejectis, missus est ad ferendam opem Herculi Duci Ferrariæ, sororio suo, bellum cum Venetis gerenti, quod an. MCDXXX. exortum, & quadriennio elapso pace mutatum est. Reditum Alphonfi grave mox & intestinum bellum excepit, in quod læsa diu & læcessita imperio Regis filii avaro, violento & sævo, immanibusque factis (quæ *Varillanus* (e) exaggerando enumeravit) patientia procerum populique Neapolitani an. MCDXXCVI. erupit, Pontifice Romano Innocentio VIII. oleum adjiciente camino, & rebellioni autoritatem commodante. Illam tamen Alphonfus pari fortitudine ac felicitate, qua aliis in bellis hucusque usus erat, nec non auxilio Insuorum & Florentinorum oppressis, & Papam ad accipiendam pacem & deserendos rebelles, hos verdacie exutos ad deditionem adegit; in quos postea contra fidem datam sævitum, deque omnibus una nocte supplicium sumtum est. Ita rebus domi pacatis cum Ferdinandus neptis suæ *Isabelle* precibus, filiique Alphonfi stimulis perpulsum injurias progeneri sui *Jo. Galentii Sfortia* adversus Ludovicum Sfortiam, Mediolanensis Principatus usurpatorem, armis iret ultum, mox verd gravius sibi bellum à Rege Gallorum Carolo VIII, quem Ludovicus Sfortia in Italiam suo pte quidem malo exciverat, terra marique parari intelligeret, multaque huic tempestati averruncandæ agitant, nihil procederet, gravibus angie cepit curis, subeunte animam ejus Gallorum potentia, plurimum inter suos adversus se filiumque odio, & e contra erga Gallos, ex veterum etiam factionum studio, propensione. Hinc septuaginta annorum ætate gravis, & imminens domui suæ exitium mente prælagiens, ex cura in morbum incidit, & paucis diebus accedente apoplexia extinctus est, postquam XXXVII. annorum spatio traditus à patre regnum, domesticis exterisque viribus non servasset tantum, sed etiam ornasset, & multis difficultatibus superatis eò potentia evexisset, ut nullus forte superiorum regum id tanto splendore cumulatam possederit; diuturno præterea domnandi usu tantam prudentiæ opinionem adeptus esset, ut inter Italiæ Principes unus maxime sagax & providus rerum haberetur; potuisset quoque optimis annumerari Principibus, si quibus artibus imperare cœperat, iisdem perpetud in pace otioque usus esset (f) Incontinentia ejus testes sunt liberi *naturales*, ex diversis concubinis, quarum nomina scriptores silentio præterierunt, suscepti; eos omnes honoribus, opibus, matrimoniisque splendidis amplificavit, quemadmodum ex eorum, propaginisque, quæ ab eis defluxit, diatyposi, tabulæ XIII. subjeçta, videre licet.

ALPHONSUS, Ferdinandi filius natu maximus, *Dux Calabriae*, dum vixit Parens, dictus, eo que sub nomine in multis bellis Italicis longo usu famam & gloriam maximam adeptus,

X 2

(d) *Anna. ad an. 1458.* (e) *Histoire du R. Charles VIII. Liv. III.*

(f) *Facius Hist. Lib. X. Pontanus Hist. Lib. VI. Guicciard. Lib. I. Ritims de Reg. Neap. Lib. ult. Gratianns de cas. illust. vir.*

eo statim die, quo ille è medio excessit, Rex faustis omnium acclamationibus appellatus, exequiisq; peractis in summo urbis templo maxima pompa coronatus est à Cardinali montis regalis, Legato Papæ Alexandri VI, quem duplici affinitate, pactis inter illegitimos liberos suos & Pontificis spurios nuptiis, ita delinivit, ut is non tantum regnum jure beneficiario ipsi confirmaret, sed etiam fœdus mutuae defensionis, at occultissimum, secum sanciret. Hoc verò, & quicquid Alexander pariter & Alphonfus, nec non Petrus Medicus, Florentinæ reip. princeps, ejusdem fœderis confors, agitarunt, cum avertendæ tempestati, quæ ex Gallia ingruerat, non sufficeret; sed omnes eorum conatus impropros terra marique successus haberent, eam præcipuè ob causam, quod artificiosus Ludovici Sfortiæ dolis, quibus spes hominum alere scitè doctus erat, sese lactari & duci passus, evkairian & facultatem rei benè gerendæ amisissent, jamque Carolus Rex Gallorum armis victricibus propè ad fines regni Neapolitani penetrasset, regulis civitatibusque quotquot se in itinere obtulerant, ipsoque Pontifice Romano imperata facere coactis; Alphonfus, quamvis ad itrenuam defensionem ubique cuncta pro virili parasset, ubi comperit, quæ Romæ evenerunt, & audivit filii sui Ferdinandi, copiarumque quas secum habebat, ex urbe illa discessum, vidit etiam quotidianas procerum Neapolitanorum ad Gallos defectiones, sensitque odium populi, de injuriis à patre acceptis, & ipsiusmet sævitia ac superbia intolerabili publicè & ardentissimè conquerentis, in tantum terrorem est conjectus, ut famæ & gloriæ pristinæ oblitus, animum desponderet, & desperatione torpens, sese regno abdicare, idq; & nomen regium in Ferdinandum filium transferre constitueret. Fama erat, Guicciardino (g) referente, Ferdinandi patris spectrum ter diversis noctibus, Jacobo, Regiæ domus chururgo, apparuisse, & primò lenioribus verbis, post admodum minacibus mandasse, diceret hæc suo nomine Alfonso ne speraret, se Regi Galliæ posse resistere; quod in fatis esset, ejus progeniem infinitis casibus vexatam, ac demum tam præclaro regno spoliatam, extinctum iri; ejus rei causam esse, cum multa ab ipsis patrata scelera, tum verò illud maximè, quod ipsius suavis, in D. Leonardi templo, propè Neapolim commissum sit: cujus quidem sceleris nomen, cum ille non expressisset, exitimaverunt homines, Alphonsum eò loci Ferdinando persuasisse, ut non paucos regulos, quos diu in carcere detinisset, clam necari juberet. Itaque conscientiæ stimulis æquè ac Gallicorum armorum metu agitatus, & de sanitate ac mente deturbatus, ne quidem duos tresve dies, quibus regni sui annum vertentem terminaret, superfedere voluit, sed quatuor trirēibus, pretiosa suppellectile oneratis, Neapoli discessit, Idibus Februarii an. MCDXCV, & *Mazarin*, Sicilia oppidum, à Ferdinando Rege Hispaniæ sibi donatum, fuga se recepit; cum interea Neapoli in confessu procerum tabulæ abdicationis, & translationis regni in Ferdinandum filium, quas X Kal. Febr. in montis Oliveti cœnobio consecerat, publicarentur. Exegit reliquum vitæ spatium in Sicilia monachos inter Olivetanos, veste in Sacerdotis formam mutata indutus, & magnam præ se ferens sanctimoniam; sed non toto circumacto anno, cum ad cancrum, qui alteram ejus manum corripuit, febris accessisset, mortem obiit, & Messanæ ad dextram aræ in templo primario sepultus est: tumulo sequens distychon inscriptum fuisse *Mariana* refert: (h)

*Alphonsum Libitina diu fugis arma gerentem,
nunc positus, (quænam gloria?) fraude necas.*

Trusia Gazella, quam R. Alphonfus in amore ac deliciis habuit, Antonii Gazelli, Viri nobilissimi, Ferdinando I^{mo} Regi ab epistolis & legationibus, ac Ursulinæ Carafæ filia erat, eximia forma prædita, eam postea *Antonius Carbone* ex Marchionibus Paduli, & *Cesar Gesualdo*, Dn. Paterni uxorem successivè duxerunt. Filium, quem ex illa Alphonfus sustulit, Principatu Salernitano donatum, Romæ in Palatio S. Petri, per insidias, à Cæsare Borgia, cujus ille forem in matrimonio habebat, structas, occisum fuisse, hujusq; cædis poenam avunculum ejus, *Franciscum Mariam Gazellum*, in fontem luisse, *Carolus de Lellis* (i) memorat.

FERDINANDUS II Dux *Calabriæ* (ea omnium erat regum Neapolitanorum maximè natu filii appellatio) vix reversus ab irrita expeditione, quam in Flaminiam ad terrendum Sfortiam, & reprimenda Gallorum arma, justu parentis, secumque tanquam juvenutis suæ moderatores habens Jo. Jacobum Trivultium & Nic. Ursinum, Petiliani Comitem, susceperat, ad regnum à genitore desertum vocatus est, idque quod altæ spei & summæ expecta-

(g) Guicciard. Hist. Lib. I. (h) De reb. Hist. Lib. XXV. Cap. 8.
(i) Delle famigl. Napol. Parte III. p. 224.

pectationis esset, gratiaque apud omnes polleret, populo applaudente, & felix ac diuturnū imperium ei apprecante capessivit; celeriter verò eodem populo civitatibusque omnibus animum despondentibus, & Gallorum imperio certatim se subjicientibus, exercitu quoq; ferè omni dilapso, iterum amisit; itaque postquam nobilibus & popularibus in arcis novæ, quæ Regum sedes fuit, aream convocatis, oratione pathetica valedixisset, tempori ac victori Gallo cessit, atque in Ænariam insulam, quæ jam *Ischia* dicitur, atque ab urbe Neapolitana XXX miliaribus distat, unâ cum propinquis triremi trajecit d. 20 Febr. MCDXCV. Vatis sacri verſum clariffima voce pronuncians, cujus hæc est sententia: *frustra homines vigilare ad civitatis custodiam quæ à Deo non custoditur.* Oblatas deinde à Carolo conditiones amplius Gallia principatus, magnorumque vectigalium si Ischiam, Brundisium, Gallipolim & quæ in extremo Italiæ angulo reliqua tenebat, dederet, apernatus, nec vicissim sui voti, quo Calabriam sibi concedi desiderabat, damnatus, relicto in Ischiana arce Inico Davalo in Siciliam navigavit, ut ibi in omnem occasionem intentus esset; nec desituit ejus expectationē fortuna vaga volubilisque; sed celerius ac ille optare prope poterat veræ sunt rerum vices; Nimirum eodem temporis spatio autore Ludovico Sfortia, quem imperii Mediolanensis obtinendi cupiditate, & metu Aragoniorum adductum fuisse, ut Regis Galliæ in Italiam transitum procuraret, supra dictum est, foedus ad avertendam servitutem, quæ à Gallis regno Neapolitano auctis imminabat, Venetiis percussum est, cui præter Sfortiam, Pontifex, Rex Romanorum, Reges Hispaniæ, Venetiisque Senatibus nomina dederunt; Eo audito cum Carolus ex regno recens parto, nec satis firmato discedere, maximam copiarum partem secum trahere, & minora præsidia, quam necessitas posceret, relinquere coactus esset, Ferdinandus illicò in Calabriam à Sicilia trajecit, multisque ejus regionis incolis ad eum confluentibus, Rhegium Julium occupavit, sed dum vicinorum etiam locorum recuperationem molitur, ab occurrente sibi cum copiis Obignio, cui Carolus Calabriæ tutelam demandaverat, fusus est; qua in pugna, ad equo ejus interfecto, occisus precul dubio aut captus fuisset, nisi Johannes Capuanus, Termini Ducis frater, qui à puero ipsi ministraverat, de suo equo defiliens, in eum regem insilire fecisset, utque Domini vitam conservaret suæ jacturam fecisset. Hac adversitate nequitiam ab inepto deterritus, sed animo ac desiderio fortunam iterum tentandi auctus, prætereaque à compluribus primæ nobilitatis viris, & bona populi parte occulte vocatus, non jam ad extrema regni, sed ipsam metropolim naves suas appulit, militesque, qui tum ex ipso regno, tum à Sicilia illum sponte sequebantur, equitesque & pedites Hispanos, quos Gonçalvus Cortubensis, vir impiger & belli peritus, ducebat, exposuit, & favore studiisque populorum corroboratus Gallos, delictis Campaniæ fractos, brevi eos in angustias redegit, ut abitu iterque securum pacti, deditionem passim fecerint & regnum Neapolitanum Aragoniis reliquerint. Hac mira & subita rerum conversione in regnum restitutus, & ad summum gloriæ fastigium evehctus, Ferdinandus magnam spem, majorum suorum magnitudini parem ipsum futurum, apud omnes excitavit; eam verò iterum non fortuna, cui sicut pila habitus fuerat, sed ultima linea rerum, mors, evertit, quæ illum sive exilii, militiæque laboribus attritum, sive intemperantia in morbum conjectum, in medio ætatis flore, gloriæque cursu oppressit & abstulit, sive virtutis, tum ob recentem de Gallis victoriam apud *Attellam* partam, tum ob animi generosi indolem, tum ob multas regias virtutes, quæ in eo haud mediocriter elucebant, non modò in toto suo regno, verum etiam per totam Italiam maximam opinionem relinquentem. (k) Firmandis rebus suis filiam Regis Hispaniæ in matrimonium expetierat; hoc verò nec assensum nec repulsum dante, fed moram nesciente, jamque fortassis aliquid monstri alente, ille suafu Johannæ reginæ viduæ filiam ipsius, amitam suam, uxorem duxit, soluta à Pontifice Rom. lege propinquitatis. Eandem, postquam vidua facta est, Rex Hispaniæ, ejus avunculus, Carolo, Sabaudiæ Duci, jungere cogitavit, ducentis aureorum millibus in ejus dotem cultumque designatis; neque tamen id conjugium coahuit, quamvis ita res confecta fuerit, ut eam Sabaudiæ Ducissam se dixisse illius temporis tabulæ testentur. (l)

Ferdinando II sine prole mortuo in regnum successit FRIDERICUS, ejus patruus, Regis Ferdinandi I filius secundogenitus: ei licet jam anno MCDLXXVI in Gallia agenti à cive quodam Tarentino, cui nomen fuit *Angelo Catibo*, qui que postea Archiepiscopus Viennensis factus est, regium fastigium ex atris prænuntiatum fuisset, sicut Cominæus mem-

(k) *Onicciard. Hist. Lib. I. c. III.*
XXX, cap. 1.

(l) *Mariana de Reb. Hisp. L. XXVI, Cap. 2. c. Lib.*

moræ prodidit, (m) usque ad eò tamen à cupiditate regnandì abfuit, ut cum deinde anno MCDLXXXV à Rege, patre suo, Salernum missus efferet, ad permulcendos comitate sua, qua cunctis charus acceptusque erat, animos conjuratorum, eosque Regis dicto audientes ac obedientes reddendos, isti verò patrem fratremque ejus averfati ut ipsemet regnum susciperet postulassent, id rotundè recusaverit, malueritque in carcerem compingì, quameorum voluntati, cum genitoris fratrisque injuria conjunctæ, obsequi. Liberatus ex illa fuit custodia opera centurionis Corsici, Roberto Sanseverino Salerno Principi, conjuratorum duci, stipendia facientis, qui Fridericum muliebrì veste indutum, amicam suam esse mentitus, Salerno eduxit Cetaram, unde à navi Neapolin vectus est, quemadmodum *Sunmontius* refert. (n) Gerebat ille tunc titulum *Principis Scillaci*, post obitum verò foceri *Altamura* Princeps dictus est, usque dum morte filii fratris sui regnum, in fato sibi destinatum, justè & legitimè obtinuit, quintus intra trium annorum spatium Neapolitanorum Rex. Annuit successioni Alexander Papa, & solennia juramenta ac diplomata à novo Rege accepit, quem proceres etiam populusque Neapolitanus magno consensu venerati sunt, bona spe justì ac moderati imperii ducti. Secuta paulò post mors Regis Galliæ, Caroli VIII, pacem tantisper & quietem Friderico concessit, non omni tamen cura exsoluta propter Gonfalvi Cordubæ, Hispanici exercitus Ducis, tergiversationem, qua in restituendâ Calabria, Gallis ab ipso erepta, utebatur; & apparuit citò, quid illa portenderet, postquam scilicet emanavit clandestinum fœdus, inter Ferdinandum & Ludovicum, Hispaniæ Galliæque Reges, parì regni Neapolitani cupiditate flagrantes, innitum de illo, bello simultaneo, occupando, & dividendo. Incubuit erupitque fatalis hæc tempestas in Fridericum an. MDI, à qua prostratum se iri prævidens, cum, quod in proverbio dicitur, *ne Hercules quidem adversus duos* polleus potensque fatis sit, post expugnatam à Gallis Capuam, desperata defensione, alterutrus hostium fidem clementiamque experiri secum constituit, & quoniam Hispani, tanquam angues suo in sinu alti, omnem decoxillè fidem ipsi videbantur, ad Gallos se vertere maluit, pepigitque cum eorum Ducibus, Duce Nemoroso, & Comite Obignio, stipulatus deditonem urbis, omniumque locorum regni, quæ sua in potestate adhuc essent, intra sex dies, à se faciendam, e lege, ut sibi insula duntaxat Ænaria, vulgò *Ischia* dicta, ad sex adhuc menses concederetur. Hac conditione impetrata navim conscendit, & in illam insulam trajecit, miserabile spectaculum, & insigne vicissitudinis humanæ exemplum præbens; socias enim calamitatis exillique sui habuit sororem *Beatricem*, *Matthiæ*, Hungarorum Regis, viduam, ab *Uladislaò Jagellonio*, cui florente ætate juveni amore ejus illecta, regnum conciliaverat, spretam & repudiatam, *Isabellam*, Ducissam Mediolanensem, ex fratre neptem, viro, principatu, filioque continentis tempestate orbatam, duas præterea *Reginas*, matrem & filiam, quarum una in Ferdinandi primi, altera in secundi conjugio fuerat, & suosmet ipsos *parvos liberos*, atque uxorem *Isabellam*. Ad extremum fortuna indies magis ac magis adversante, omnique regni recuperandi spe evanescente, cum de illo penitus decedendi necessitatem sibi impositam cerneret, dira precatus Ferdinando Regi Hisp. tanquam desertori ac proditori sui sanguinis, in Gallia, & Regis Ludovici gratia ærumnarum portum quaesiturus, cum uxore filisque duobus Ænaria discessit, cæteris propinquis ibidem relictis, & quinque triremibus in Galliam navigavit, ubi à Rege benignè exceptum, annuaque pensione, nec non Andegavensis provinciæ redditibus donatum fuisse, Gallici scriptores prædicant; aliis illam Ludovici benignitatem elevantibus, nec fatis regio animo susceptum habitumque fuisse, referentibus. Cæterum ex ingenti dolore & atrabile in febrem quartanam, incidit, auctoque morbo ex repentino incendio, cui ipse uxor filique nudi vix se subdixerunt, *Cesarodini* *Turonum* fato cessit, eademque in urbe & Minorum in æde, diadematè aliisque regiis insignibus ornatus, sepultus est. (o) Uxor ejus *Isabella*, quam viduam reliquit, post pacem inter Reges Ludovicum ac Ferdinandum an. 1504 factam, regno Galliæ, excedere iusta cum filiis duobus, quos apud se habebat, in Italiam se recepit; extorris & vaga, residuum vitæ spatium partim *Sabionetæ* apud Antoniam, sororè suam, *Francisco Gonzagæ* nuptam, partim *Ferrariæ* apud Ducem *Alphonsum* exegit; quo loco tum ipsa tum gnatus ejus natu minimus, *Cæsars*, supremum diem obierunt. **ALPHONSUS** duorum fratrum ætatibus mediis interjectus, in Gallia fatis concessit, postquam expetenti magnopere Gallo Regi duodecim annos natus, à patre permissus fuisset. (p) *Charlotta*, è priore **Friderici**

(m) *Cominens de bel. Neap. Lib. I. § Belcar. comment. Lib. V. §. 17.*(n) *Hist. Neap. L. V.*(o) *Gruicciard. Lib. V. §. VI. Mezeray Hist. de Fr. Tom. I. lib. I. ad. XII. Gratian. de cas. vir. illust. Mariana Lib. XXI. Ill. c. 2.*(p) *Idem Lib. XXI. cap. 6.*

derici toro nata, & in Gallia apud materteram magnam, R. Ludovici XI viduam, educata, cum Scotiæ Regis nuptiis, de quibus actum fuisse Guicciardinus retulit, (1) excidisset, Lavallæo Comiti nupsit; is hoc ex matrimonio sibi liberisque ex eo genitis, jus in regnum Neapolitanum ivit quæsitum, quod hodieque Tremollia: Duces solent jactare atque ostentare.

FERDINANDUS, R. Friderici filius natu maximus, *Dux Calabriae* nominatus, cum in Galliam pater abiret, ejus hortatu in Tarentinam arcem se recepit, ibidemque se continuit, donec extrema necessitate coactus Gonfalso Cordubæ arcem dedit, liberum sibi quod vellet abitum pactus; verum ab eo, novum post acceptam arcem Ferdinandi Regis Hispaniæ sui imperium causato, præter datam fidem custodiæ mandatus, & in Hispaniam missus est. Ibi à Rege initio honorificè, ac propè regio cultu habitus, postquam cum Rege Gallia: clam pactum fugam meditari patefactum esset, arci Sciatisvensi inclusus est. (r) Eundem Hispaniæ populi cum Ferdinando Rege vivis exento ab ejus nepote Carolo, armis correptis, aperte defecissent, custodia eductum, ac *veram veterum Hispaniæ Regum progeniem, unicuique quem ex Hispanico sanguine jata reliqui fecissent*, prædicantes, Regem sibi exoptarunt, atque ad capessendum sceptrum stimularunt; ille verò animo regio inter diuturni carceris miseria exuto pertinaci recusatione, spem illorum studiumque destituit. Id in meriti loco Carolus poluit, pacataque Hispania, magno illum cum honore ad aulam vocavit, eique non multò post *Germanam Rusianam*, quæ Ferdinandi Catholici Regis uxor fuerat, divitem quidem, sed sterilem, in matrimonium elocavit, ut in illo Alfonsi Senioris Regis Aragoniæ progenies extingueretur: nam duo ejus fratres ætate minores antea alter in Gallia, in Italia alter ex hac vita migrarant, sicut *Guicciardinus* literis mandavit. (s) Mortua Germana secundam etiã uxorem, *Menciam Mendozae* itidem virum jam passam, duxit, & denique Valentia: naturæ legem implevit. *Summontius*, historiæ Neapolitanæ scriptor, Proregem Valentia: à Rege Ferdinando Catholico constitutum fuisse, & *Menciam Mendozae* priore matrimonio conjugem accepisse, hancque jam anno 1522 vivis exentam esse tradidit; (t) sed perperam: illo ipso enim anno *Mencia* primas cum Henrico Nassoviæ Comite nuptias celebravit, eoque anno denum 1538 viduata fuit, quo etiam Ferdinandus Calabria: Dux uxorem suam Germanam amisit.

(q) I. B. I.

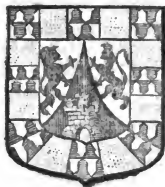
(r) *Vid. Guicciard. Hist. Ital. Lib. XI.*(s) *Hist. Ital. Lib. XV.*(t) *Lib. VI. cap. 5, & Lib. VII. cap. 1.*

STEM-

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS V. NORONIANA.

COMITUM DE VILLAVERDE ET MONSANTO,
MARCHIONUM DE VILLAREAL ET CASCAES, DUCUM
DE CAMINNA ET LINNARES IN LUSITANIA.

Auto superiore loco posito Alphonsum Henriquez de Castella Noroniana stirpis fatorem, usum esse Alfonso Lopez de Haro in Nobiliario genealogico Hispaniae testatur; secundum, quod omne auro tinctum est, Menesiana genti familiare, atque à Marchionibus Villae regiae Ducibusque Caminnae in honorem maternae originis adscitum fuit, quo etiam respectu tertium scutum, quod Castrensis familiae insignia continet, Comites Montis Sancti assumerunt.

TABULA STIRPS NORONIANA

XXI. ALPHONSUS HENRIQUEZ DE CASTELLA, Henrici II. Regis Castellæ & Leg. ex Elvira Inniguez de Vegafilius, (Vid. s Tab.X.) n. 1355. Comes de Gijon, & Dn. de NORONNA, creatus 1373.

XXII.

Petrus de Noronna, *Archiepiscopus* Lisbonæ. Amica Blanca Diaz Pelefredo.

Johannes de Noron-FERDINANDUS de Noronna, † in obsid. Ba- na, Comes de Villareal. laguerz. Vid. Tab. seq. XV.

XXIII.

Johannes de Noronna † Philippa, Alvari Gonzalez de Atan-guja fil.	Isabella nup. Joanni de Portugal, M. de Montmajor.	Agnes ux. Agnis de Almeida, II. C. de Abvantes.	Petrus de Noronna, D. de Cadaval. Catharina de Tabora, Martini f.	Eleonora nup. Leon-pode Albuquerque, Com. de Pen-nama.	Ferdinandus de Leo de Noronna. Constantia, Gonron-na, Petri varez Ca-bral.
---	--	---	---	--	--

XXIV.

Johannes de Noronna, f. lib. Isabella, Jo. Ruiz de Vasconcelos, Dn. de Figuei-ro fil.	Sanctus de Noronna, Joana Vazquez Correia.	Johanna ux. 2da Noronna, Joana Vazquez Coutinho.	Henricus de Noronna, Joana de Castro.	Jomara ux. Ruij Tel- neses Dn. de Unnou.	Martinus de Noronna, El. Dn. de Cadaval, Jo-mara de Albu-querque, Ferdi-nandi Dn. Villa-verde fil. & hæres.	Alphonsus de Noronna, Petri Jacome, fil.	Isabella, nup. Petro Al-varez Ca-bral.
---	--	--	---------------------------------------	--	---	--	--

XXV.

Rodericus de Noronna, Philippa de Vi-var.	Petrus de Noronna, Leonora, Ord. S. Hier. †	Leo de Noronna, Elaicus, Continao Gon-falvi f. †	Maria ux. Nuanii Fernandez Cabral.	Petrus de Noronna, Dn. de Villaverde. Violanta, Francisca de Silveira fil.	Antonius de Nor. Prorox Ind. Francisca de Nor. Alvari f.	Isabella, ux. Joannis de Sofia de Lima, Dn. de Rayam & Enceyra.	Ferdinandus de Nor. 1 Anna, de Acofta. 2. Johanna Matthei de Acuna, Dn. de Myorazgo, f. C	Constantia, Alvari de Acuna.
---	---	--	------------------------------------	--	--	---	---	------------------------------

XXVI.

Beatrix, nup. 1. Hieronymo de Ferreira, 2. Ruij Diaz de la Cerda.	Thomas de Noronna, Helena Gilijunnez de Acofta f.	Petrus de Noronna, Dn. de Villaverde. ux. 1. Anna, Petri Lobo f. 2. Catharina, Francisca de Gama, II Com. de Vidigueira f.	Margarita, nup. Antonio Gonzalez de Camara.	Cecilia ux. Leon-dovici de Menezes.	Mariana, Isabella, Jomara.	Mencia, nup. Leon-dovico de Gafiro V. Com. de Mon-Santo.
---	---	--	---	-------------------------------------	----------------------------	--

XXVII.

Marcus de Noronna. Maria, Francisca de Acofta fil.	1. Jomara, ux. Job. Pereira de Santaren.	2. Petrus de Noronna.	Franciscus Ludovic, de Loronna, Dn. de Villaverde. Catharina de Souza, Emanuelis f.
--	--	-----------------------	---

XXVIII.

Petrus de Noronna, Dn. de Villaverde. Juliana de Menezes, Francisca Moniz, Com. de la Bombasta foror.	Maria nup. Laurentio de Mendoza ex Comit. de Valdereis.
---	---

XXIX.

Antonius de Nor. 1 Comes de Villaverde. Maria de Menezes ex domo Taxoca.	Luisa Maria, ux. Johannis de Sylva VII. Com. de Portalegre II. M. de Gonvea.	Francisca nup. Johanni de Acofta I. Com. de Soyre.
--	--	--

XXX.

Petrus Antonius de Noronna, II Comes de Villaverde. Isabella Maria de Mendoza, Henrici de III. Com. de Souza Miranda f.

XXXI.

Antonius de Noronna,	Mariana,	Eleonora.	Luisa Maria.	Henricus.
----------------------	----------	-----------	--------------	-----------

XIV.

EJUSQUE PRIMUS RAMUS.

Ux. Ifabella, Ferdinandi Regis Lusitaniæ
filia naturalis 1378.

XXI.

XXII.		
Sanctius de Noronna, Comes de Mira. <i>Mencia de Sousa,</i>	Constantia ux. 1da <i>Alphonſi I. Ducis Bragantiæ.</i>	Henricus de Noronna, Ux. <i>Incomperta.</i>
XXIII.		
Maria Com. de Mira, nup. <i>Alphonſo de Faro, Ferdinan- di I. Ducis Bragantiæ fil.</i>	Nunnius de Noronna. <i>Mencia, Ruij- Gomez de Ribadencira fil.</i>	Maria, ux. <i>Petri Vasquez de Mello, Com. de Ataya.</i>

XXIV.								
Alvarus de No- ronna, Genera- lis Azamor. Maria de Sil- beira, Diegi f.	Leonora ux. 1da, Marti- ni Vazquez Malcaren- nas.	Carſias de No- ronna, Prorex Indiæ. Agnes, Alvari de Caſtro f.	Antonius de No- ronna, occ. in India.	Petrus de No- ronna.	Henricus. occ. in Mencia.	Johanna ux. Jo- hannis Mafca- regnas.	Sanctius de Noronna. Maria Rode- rici Alva- rez Carval- lo f.	Alphonſus de No- ronna. Blanca de Seiges.
XXV.								
Ferdinandus de Noronia Præ- fectus trirem. Luſit. f. lib. <i>Jomora de Caſtro, Bernardi Con- tinno f.</i>	Luifa, ux. 1da <i>Alexil de Menefes,</i>	Franciſca, nup. <i>An- tonio de Noronna, Proregi Ind.</i>	Alvarus de Nor. Præf. Ormus, f. l.	Bernardus de Noron. <i>Johanna Al- vari Acu- na Paetz f.</i>	Henricus de Nor. <i>Johanna de Macedo.</i>	Johanna, ux. <i>Gre- gorii Ser- ninches,</i>	Johanna, nup. <i>Jo- anni Al- vares.</i>	

XXVI.					
Alvarus de Noron- na,	Emanuel de Noronna.	Maria, nup. <i>Lupo de Soſa Continno,</i>	Alphonſus de Neronna,	Violanta, ux. <i>Vafconis Martinez Moniz Du. Anguez.</i>	Garcias de Noronna,

XXVII.	
Arcangela Maria, nup. <i>Alphonſo de Noronna, Præf. Septz.</i>	Johannes de Noronna, <i>Catharina de Silva Johannis de Manefes f.</i>

XV.

CUNDUS, COM. ET MARCHIONUM
CUM CAMINIÆ.

Ux. Beatrix de Meneses, Petri de Meneses, Ildi Com.
de Viana & Imi de Villareal, Præfecti Septæ filia primogen.
& hæres ex Margarita de Miranda, prima ejus uxore.

XXII.

JOHANNES de Noronna Dominus de
Sortela & Comes de MouSanto.
Vid. Tab. XVII.

XXIII.

Henricus de No- ronna & Meneses. Maria de Meneses, Petri I. Com. de Cantanne- de f. c	Diegus de Noron- na.	Johannes de No- ronna, Episc. Septensis.	Petrus. Antonius. Christophorus, nobis.	Quatuor filiz naturales.	XXIV.
---	----------------------------	--	--	--------------------------------	-------

Nunius Alvarez de Noronna Reginae Ca- tharinæ Austriacæ Supr. Aulæ Præf.	ALPHONSUS de Noronna. Vid. Tab. seq. XVI.	Leonora de Noron- na, virgo doctissima,	Hieronimus de No- ronna, Capitain de Bazain, Isabella de Castro, Albari Dn. de Boquiso f.	XXV.
--	--	--	---	------

Juliana, nup. Johanni de Alen- castro, Duci de Auciro.	Barbara, ux. Antonii de Al- taide II. Com. de Castanbeira.	Maria, monia- lis S. Cla- re.	Margarita, nobis.	Maria de Castro, ux. Ferdinandi Telles de Meneses, VII. Dom. de Unnos.	XXVI.
---	---	--	----------------------	---	-------

Beatrix nup. Petro de Me- dicis.	Juliana, ux. San- ctii de Noronna Com. Odemira.	Isabella, Philippa, moniales.	Agnes, nobis, Abbat. Almosterz.	XXVII.
--	---	----------------------------------	---------------------------------------	--------

Maria Beatrix de Meneses & Noronna IV. Duc. de Caminna, IX. March.
de Villareal, Com. de Alcoutin, Valencia & Valladares, nup. 1. Michaeli de
Meneses & Nor. Iuxo Duci de Caminna patris suo. 2. Petro de Portocarrero &
Aragon, VIII. Com. Medellini.

XXVIII.

NORONIANÆ STIRPIS RAMUS

XXIII.

PETRUS DE MENESES ET NORONNA
Imus Marchio de Villareal.

XXIV.

Ferdinandus de Meneses & Noronna, II March. de Villareal, &c.
Mariae Freire de Andrade Com. de Alcontin.

XXV.

Petrus de Men. &
Nor. III March. de
Villareal, &c.
Vid. *Tab. preced.*ALPHONSUS de Noronna, Praefectus
Septem Prorex Indiarum, & Mariae Ferdinandae
de Miranda & Catharinae de Eza f.Ferdinandus
de Noronna,
& ante patr.Diegus de
Noronna
& ante patr.

XXVI.

Ferdinandus de Nor.
Dn. de Mascaya &
Seren
Maria de Villena, Ema-
nuclis Scilloz de Sil-
va V. l. Dn. de Un-
non f. improl.Michael de No-
ronna, Johan-
na de Villena,
Francisci Cou-
tinho & Philip-
pae de Ville-
na f.Johannes,
Cleri-
cus.Georgius
de Nor.
& impr.
Isabella
de No-
ronna.Catharina,
uz. Ro-
derici de
Melo, II
Com. de
Tentu-
gal, fil.I. Antonius
III. Laurentius.
IV. Petrus.
VII. Ludovicus.
VIII. Franciscus,
obiere sine li-
beris.II. Ferdinandus de
Noronna, Comes
III. de Linarce,
& Philippa;
Neudi de Saa,
Gubern. Brasiliae,
fil. ac her.Maria de Nor. Violanta,
obiere inupta.

XXVII.

Alphonfus de Noronna, Praefectus
Septem, dein Tangerii.
Arcangela Maria, Petri de Noronna,
Dn. de Villaverde f.Ludovi-
cus.Catharina,
innu-
pta.
Francisca,
monialis.

XXVIII.

Johanna nup. Ludovico
Carrillo Pasheco, March.
Caracena, Dn. de Pinto.Michael de Noronna, Commendator Noudarenfis
in Ord. milit. de Avis, Cubicularius Regius Pro-
rex Indiarum & Ignatia de Noronna IV.
Com. de Linnares.

XXIX.

Alphonfus de
Noronna, &
infans.Ferdinandus de Noronna, V Comes
& I DUX de Linnares, Commen-
dator in Ord. de Avis, & Maria-
na de Castro & Silva, Marci de Silva
I March. de Covea, VI Com. de Porta-
legre f. 1637.Hieronymus
de Noronna.Alphonfus de
Noronna,
improlis.

XXX.

Michael de Noronna, VI Comes, II Dux
de Linnares.Lucretia de Silva e Ladron, Casparis de La-
dron Comit. III de Siharca fil. 1674. ha-
ctenus improlis.Marricus de No-
ronna, tribunus
milit. in Catalon.Josephus Antonius de
Noronna, Decanus
Murciae, & 1695.

XVI.

TERTIUS COMITUM DE LINNARES.

Ux. Beatrix de Portugal & Breganza.

ANTONIUS de Noronna I, Comes de LINNARES.

XXIV.

Johanna de Silva, Diegi I, Com. de Portalegre fil.

Ignatius de Nor. ✠ impr. <i>Isabella de Attáide, I Com. de Vidigeira f.</i>	Franciscus de Nor. II, C. Linnares. <i>Fiolanta, Ferdinandi d'Alvares de Andrada f.</i>	Maria nup. <i>Francisco de Albuquerque.</i>	Margarita, ux. <i>Job. de Meneses, C. de Cantanede.</i>	Petrus de Meneses & Noronna, ✠ Ux. <i>1. Lucretia Guarda, 2. Constantia de Guzman.</i>
--	--	--	--	--

XXV.

V. Diegus, VI. Emanuel. <i>Provinciales Ord. S. Augustini.</i>	Johanna Maria, Beatrix, Margarita <i>Catharina, monial, Villanova.</i>	1. Johanna ux. <i>Martini de Castellanobranco, Dn. de Villanova.</i>	Catharina ux. prima <i>Andree de Albuquerque.</i>	2. Antonius de Meneses. <i>Johanna, Hieronymi de Castro, Dn. de la Paul de Poquilabo f.</i>	Luisa, Maria, obiere infant.	Johanna, uxor. <i>Alphonji de Noronna V. Com. Odemira.</i>
--	---	--	--	--	---------------------------------------	---

XXVI.

Petrus de Meneses, Castellanus Viseensis ✠ Ux. <i>1. Maria de Villena, Johannis de Portugal f. 2. Maria de Vasconcelos, Antonii fil.</i>	Hieronymus Caro- de Noronna.	Caro- lus.	Alva- rus.	Cecilia, ux. <i>Francisci Rofim, Dn. de Azambuja.</i>	Constan- tia.
---	---------------------------------	---------------	---------------	--	------------------

XXVII.

2. Ignatia de Noronna, IV Com. de Linnares ex testamento Ferdinandi de Noron, III Com. Linnares, nup. *Michaeli de Noronna, Agnato suo.*

XXVIII.

Petrus de Noronna, improlis.	Arcangela Maria nup. <i>Antonio Ludovico de Tavara, II Com. S. Johannis.</i>	Maria Antonia ux. <i>Roderici Lobos de Silveira, I Com. de Sarceda, March. de Sovereira.</i>	Philippa, monialis.	Johanna, monialis.
------------------------------	--	---	------------------------	-----------------------

XXIX.

Johanna de Noronna, nup. <i>Augustino de Alencastro & Sande, II Duci de Abrantes, March. de Portoguro, &c.</i>	Ignatia,	Micha- ela.	Marga- rita.	Maria,	Philip- pa.	Jose- pha.	XXX. Anto- nia ✠ infans.
--	----------	----------------	-----------------	--------	----------------	---------------	-----------------------------------

m o n i a l e s.

TABULA XVII.
 NORONIANÆ STIRPIS RAMUS
 QVARTUS.
 COMITUM DE MONSANTO MARCHIONUM
 DE CASCAES.

XXIII. JOHANNES DE NORONNA, Ferdinandi Comit̃s II. de Villareal
 F. Bom. de fortela, Cubicularius major Alphonſi V. R. Luſit. Uxor.
Johanna de Caſtro, Alvari I. Comit̃s de Monſanto & Dom. de Caſcaes fil. & bar.

XXIV.

Petrus de Caſtro, Comes III.
 de Monſanto, Dn. de Caſcaes
*Agnes de Ayala & Silva, Diegi de
 Silva, Com. I. de Portalegre f.*

Georgius de Noronna, † im-
 prol. *Maria de Silva, Diegi f.*

Beatrix nup. *Diego
 Perreyra, II. Com.
 de Fezra.*

XXV.

Ludovicus de Caſtro, Dn.
 Comitatus de Monſan-
 to. *Violanta de Atayde An-
 tonii, I Com. de Caſtannezra
 fil.*

Maria nup. *Fer-
 dinando de Ca-
 ſtro, Dn. de Bo-
 quilobo.*

Luiſa Maria ux.
*Johannis de Meneses
 Dn. Comitatus
 Tavoca.*

Maria Lui-
 ſa, monialis.

Luiſa nup. *Pe-
 tro de Acun-
 na, Dom. de
 Geſaſo.*

XXVI.

Antonius de Caſtro, Dom. Comitatus
 de Monſanto.
*Agnes Pimentel de Souſa, Martini Al-
 phonſi de Souſa, Dn. de Alcoentre &
 Prado, fil.*

Anna nup. *Alvaro de Caſtro Dom.
 de Fonte arcada.*

XXVII.

Ludovicus de Caſtro, V Comes de
 Monſanto.
*Mencia de Noronna, Henrici Proregis
 Proregis Indie f.*

Martinus Alphonſus de Ca-
 ſtro, Comendator de Sou-
 ſe, in Ord. Avis. Prorex In-
 diz, ubi ob. 1626.
*Margarita de Tavora, Alvari
 de Souſa f.*

Franciſcus de Caſtro,
*Episcopus Guardæ,
 Inquiſitor Genor.
 Luſitan.*

XXVIII.

Alvarus Perez de Caſtro, VI. Comes de Mon-
 ſanto, I March. de Caſcaes.
 1. *Maria de Portugal, Nanni Alvarez de Portu-
 gal, è Comit. de Vimioſo f.*
 2. *Barbara, Antonii de Atayde, V Com. de Ca-
 ſtannezra f.*

Franciſca de Caſtro & Tavora,
 patris hæres nup. *Ferdinan-
 do Telles de Meneses I. Com. de
 Unnon 1630.*

XXIX.

1. *Johanna Agnes, nup.
 Ludvico de Silva Tello,
 II Com. de Avezyros.*

2. Ludovicus Alvarez de Caſtro, VII Com.
 de Monſanto, II March. de Caſcaes.
*Maria Antonii Ludovici de Meneses, C. de Can-
 tamede, II. March. de Marcalar fil. † April.
 1700.*

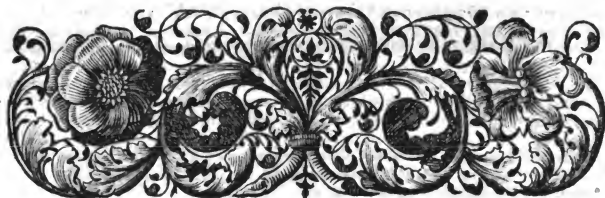
XXX.

Emanuel de Caſtro, VIII Com.
 de Monſanto.

Alvarus de Noronna.

Ferdinandus de
 Noronna.

Franciſcus de
 Noronna.

EXEGESIS HISTORICA.

ALPHONSUS, Henrici II Regis Castellæ & Legionis filius, ex *Elvira Iniguez de Vega*, Domina castri Vegæ in districtu Saldaniensi, genitus, quemadmodum sub finem Exegesis Tabulæ X dictum fuit, amplissimam in Lusitania profecit stirpem. Creatus à patre Comes *Gegionis* & *Dynastia Noronie* in Asturibus an. MCCCLXXIII per pacem, inter Castellenses & Lusitanos eodem temporis tractu factam, sponfam accepit, Isabellam, Ferdinandi Regis Lusit. filiam, furto genitam. Hujus nuptias ex levitate juvenili postea averfatus in Galliam anno MCCCLXXV aufugit; inde verò à genitore revocatus sponfæ matrimonio junctus est.

Pro ir genio audaci, callido & inquieto, quo erat, crebras concivit turbas; propter quas justu Regis Johannis I, fratris sui, in vincula conjectus, & diu in Almonacini arce detentus est, bonis ejus omnibus fisco addictis. (a) In libertatem denique restitutus, antiquum obtinuit, & Regi Henrico III necessitatem attulit, bello eum petendi, & in Gegione obsidendi; intercedente autem Petro Trastamaræ Comite tale pactum cum Regi permitteret, & de perduellionis crimine, quod illi objiciebatur, coram Rege Galliæ, tanquam arbitro, disceptaret, quodque is judicasset, id fas jusque esset. Lite ergò coram dicto Rege, uti convenerat, contestata, Alphonsus lege majestatis damnatus, & in potestate Regis sui esse jussus, veniaque & impunitas obtemperanti promissa, recusanti verò nullam spem præsidii, ac ne tutum quidem in Gallia per fugium fore, indictum est. Ille verò, uxore instigante, negavit se in Castellæ Regis potestate; concessurum; quare Gegio denud, & majore vi obsessa, factaque deditione solo æquata; (b) Noronia verò Ecclesiæ *Ovietana* tradita est, cujus *Episcopi* hodieque *Comitum Noronie* titulo utuntur. (c) Uxori tamen Alphonsi permissum fuit ad virum in Santonibus adhuc agentem, discedere, à quo tempore exules extorresque fuere, & reliquam ætatem in oppido *Marans*, Alnetensis tractus, ubi habitandi facultas à Vicecomitissa Thuarisæ eis data fuit, peregerunt. (d) Liberi eorum in Hispaniam se recepere, ibidemque, maxime in Lusitania, luculentas opes, summasque dignitates consecuti sunt.

Sobolis non legitime genitor Alphonsus Gegionis Comes etiam fuit, eam *Harnus in Nobiliario Hispanico* hoc recenset ordine: *Ferdinandus*, *Martinus*, *Didacus* & *Beatrix*; hæc *Roderico de Pereyra*, cogn. Seniore, ex domo Ribensis de Visela nupta fuit. *Didacus* cognomine *Henricidæ* (*Enriques*) de Noronia usus Hispani in matrimonium duxit *Beatricem Guzmaniam*, *Henrici*, Comitis secundi de *Niebla* filiam & Ducis primi de *Medina Sidonia* sororem, atque ex ea stirpem profecit hodieque fortassis florentem. Nepos *Didaci Alphonsus* Magister morum, *Regidor* Hispanis appellatur, in civitate *Badajoz* fuit, & fundavit una cum uxore sua *Mencia de Soto*, Majoratum de *Campo Cevada* & *Pennalutrrera*; quemadmodum *Ludovicus Salazarinus* in *Historia familie Silvana* (e) refert. Inter abnepotes *Didaci Johannes Enriquez de Noronna* recensetur, qui in *Madera* insula uxorem & rem reperit, ibidemque propaginem *Henricidarum* condidit. *Martinus Didaci* frater, *Carolo VII* Regi Galliæ militasse, & legationem ejus nomine in *Castella* obiisse prædicatur. *Ferdinandum Henricidarum* Dominorum de *Albacobos* &

B b

Barbacena,

(a) *Mariana Lib. XVIII, cap. 7.* (b) *Id. Lib. XLX, Cap. 4. & 6.* (c) *Silaz. Orig. de las dign. Segl. Lib. III, cap. 11.* (d) *Sainbo Martde Hist. Genal. de la mais de Fr. Liv.* (e) *Lib. V, c. 15.*

Barbacena, autorem, cui primas inter Alphonſi Gegionenſis Comitſ nothos *Ferrus* tribuit, *Lnd. Salazar* ipſo Rege Henrico II genitum eſſe tradit, & *Beatrice de Angulo*, Petri Alphonſi Caſtellani Cordubenſis gnata. (f) *Ferdinand* filius cognominis beneficio Johannis II Regis Luſitaniae, cui à præfectura domus & conſilii fuit, factus eſt an. 1483 Dominus oppidi *Alcazobos*, ductaque in uxorem *Blanca*, Martini Alphonſi de Melo, Dom. de *Areda* & *Barbazena* gnata, dynaſtiam poſtremò nominatam acquiſiſit, ita ut filiorum ejus natu maximus *Henricus* Dominus de *Alcazobos*, ſecundogenitus Alphonſius Dominus de *Barbazena* audiret. Hoc factus *Georgius Enriquez* eodem titulo uſus an. 1563 improlis deceſſit: tranſiitque *Barbazena* in familiam *Albuquerque*, ex qua *Georgius Albuquerque*, Alphonſi Magni, Indiæ victoris, ex fratre nepos, *Annam Enriquez*, quæ *Georgii Barbazena* Domini foror erat, in matrimonio habuit.

Quæ è legitimo Alphonſi Comitſ Gegionis & *Noronie* conjugio orta eſt propago *Noronianum* cognomen adſcivit; natu maximus inter mares *PETRUS*, Eccleſiaſticum vitæ genus amplectus, ad Archiepiſcopatum *Oliſſiponenſem* provecus eſt, & inter primos fuit, qui huic Eccleſiæ titulo metropolitani præfuerunt: ipſuſmet enim ætate, circa an. 1391 *Oliſſiponenſis* Præful Archiepiſcopi honore à Pontifice Rom. *Bonifacio VIII*, Luſitanorum benevolentiam aucupante, auctus eſt, *Conimbricenſis* Epifcopo tanquam ſuffraganeo attributo, cui poſtea *Portalegris* Epifcopatum *Pauli III* Papæ venia inſtitutum, acceſſiſſe *Mariana* refert. (g) *Ant. Mirans* (h) alios addit bene multos, videlicet in *Luſitania* *Albenſem* (vulgò *Elvas*) *Ierienſem*, (*Leira*) in *Africa* *Septenſem* (*Ceuta*) & *Congenſem*, prætereaque Epifcopos inſularum *Maderæ*, *Terceræ*, *Heſperidum* *S. Thomæ* nec non *Braſilienſem* in urbe *Bahia* omnium *Sanctorum*, vulgò *S. Salvador*. Fuit cæterum *Petrus Noronia* Archiepiſcopus *Oliſſiponenſis* multorum liberorum pater, quamvis nullius uxoris maritus; ab illis longa & numerofa defluxit poſteritas, hodieque ſuperſtes; in qua familiam ducunt *Comites de Villaverde*, quod feudum *Martino*, *Petri* Archiepiſcopi nepoti, uxor *Jomara Albuquerque* attulit, deindeque in gratiam *Antonii*, *Sexti* ejus Domini, qui *Martini* atnepos erat, in Comitatum provecus eſt, quo titulo iſtius gnatus *Petrus Antonius*, id jam tenet. Alium præterea Comitatum propagini *Petri* Archiepiſcopi acquiſitum fuiſſe reperio, illum nempe qui de *los Arcos* vocatur, atque à *Philippo III* Rege *Hiſpaniarum* *Ludovico de Lima* primitus fuit collatus, à *Magdalena Borbonia* verò tertia *Comitiſſa* de *Arcos* in *Noronianam* familiam translatus, cum ea *Thomæ de Noronia*, *Commendator* in *Ordine Chriſti*, *Conſiliario* *Status Luſitaniæ* & *Camerario* *Principis Theodoſii*, nupſiſſet; orta eſt ex hoc matrimonio *Helena*, de *Borbon* cognominata, quæ primò *Stephan* de *Menefes* Domini domus *Tarôca*, dein *Ferdinandi de Tellez de Silva*, *III* Comitſ de *Villæ Mayor* conſors facta eſt. (i) Num verò maſculam quoque prolem *Thomas de Noronia* poſt ſe reliquerit, & quibus genitoribus factus ſit, incompertum habeo; ſuſpicio tamen, in numerum poſteriorum *Marci de Noronna*, & *Mariæ de Acotta* illum eſſe referendum.

AD TAB. XV.

Ferdinandus de *Noroniam*, inter filios Alphonſi Comitſ Gegionis tertius, felici cum *Beatrice Menefia* connubio opes, honores, novosque titulos familiae ſuæ peperit. Erat iſti pater *Petrus Menefius Comes Vianæ & Villæ regalis*, vir fortis ac ſtreutus, qui expugnata à *Luſitanis*, auſpiciis Regis *Johannis I*, an. 1415, *Septæ Africae* oppido, *Ceuta* vulgò dicto, ejus præfecturam petit obtinuitque aliis provinciam ob pericula recuſantibus. (k) Eandem ſpartam unâ cum honore Comitſ *Villæ regalis*, illo mortuo, gener beneficio Regis Alphonſi V accepit atque ornavit; *Vianæ* verò comitatus ad gnatum *Petri*, *Eduardum Menefium* devolutus eſt. *Ferdinando Noroniae* duo ex uxore *Menefia* nati ſunt filii, quorum minor *Johannes* novum ramum, Comitum de *Monte ſancto*, proſecvit; major *PETRUS* maternum cognomen cum paterno conjunxit, ita ut illi primas daret, & ex *Comite Marchio Villæ regalis* à *R. Johanne II* creatus eſt. Eidem complures fuere liberi, inter quos tres filii *Ferdinandus*, *Antonius* & *Henricus*, ſtirpem propagarunt. Poſtremi propago virilis emarcuiſſe videtur; *Antonius* *Linarienſem* condidit lineam, peculiari tabula enumeratam; **Ferdinandus**, *Luſitaniæ* *Comes* ſtabilis, *Marchionum Villæ regalis* ſtemma con-

(f) Op. cit. Lib. X. Cap. 4. (g) Lib. XVIII. cap. 13. (h) Notit. Epifcopatum.

(i) Salazar Hiſt. Geneal. de la caſa de Silva Lib. VIII. & Lib. IX. cap. 21.

(k) Paſſoncelli. Anaceph. Lviij. pag. 152.

continnavit per filium natum maximam PETRUM; à minimo natu verò Alphonso palmis provenit, qui denique cum Liniariensi ramo coaluit, quemadmodum è Tabula XVI patet. PETRUS, tertius Villæ regalis Marchio, idemque jure materno Comes de Alcoutin, gnatos duos habuit, qui sibi invicem in avitos honores successerunt; alter quoque ex eis EMANUEL à Rege Philippo, qui Lusitanis primus, Castellanis secundus audit, ad Ducalem dignitatem promotus est, ita ut Dux Villæ regalis appellaretur; filius verò ejus MICHAEL à Rege Hispaniarum Philippo III impetravit, ut Ducalis titulus in oppidum Camiña transferretur, pristino Marchionis axiomate Villæ regali relicto.

Michaeli, Duci Caminiæ primo & Marchioni Villæ regalis sexto, sine prole legitima mortuo, successit frater LUDOVICUS, qui nec non filius ejus MICHAEL luctuosum vitæ familiæque suæ finem, suo sibi jumento accersitum habuerunt. Ea de re dilucidè & singulariter *Cajetanus Passarellus* in *Historia sua belli Lusitanici* retulit, (1) hunc fermè in modum: Postquam Lusitani à Rege Hispaniarum Philippo IV an. MDCXL descissent, & alium sibi Regem, Johannem Ducem Bregantiæ, è veteri Regia Lusitanicâ stirpe ortum, præficerent, non eadem omnium, in primis nobilium, erat mens & inclinatio, multis in fide Regis Catholici clam palamque persequentibus. Istitis facem subdidit, & conspirationis autor fuit Archiepiscopus Bracarenfis, vir animo constans, intrepidus, amore erga Regem Philippum non minus ac odio ergâ Bregantium flagrans, qui cum ad illam solidè constituendam aliquem ducem ex summatis regni requireret, Averi Ducem & Villæ regalis Marchionem tanquam regio stipti propiores, splendore divitiarum eminentes, & Bregantini æmulos, maximè idoneos fore putavit. A Duce Averi tamen, qui potentia ac dignitatis specie familiæque amplitudine longè superior erat, imbecilla & gracili ejus ætate avocabatur; & totus in Marchionem ferebatur, quem supra generis claritudinem & immodicas opes, rerum etiam usus & decora canities & popularitas commendabant. Huic igitur Præfultis studio & industria, & ejusdem quoque in Regem Philippum propensione in partes facile tracto, conjurationisque principi constituto, paulò post Dux Caminiæ filius ejus adultus, accessit. Deinde ejusdem Antistitis artibus Supremus fidei Quæsitore, Cruciatæ Præfens, Comes Armamaris & tandem Augustinus Emanuel, spectatæ nobilitatis ac fidei vir, conspirationis se adjunxerunt. Hi cum secreto convenissent, & qua ratione res esset agenda consultassent, in Bracarenfis Antistitis, ut totius negotii autoris, sententiam itum est, qui in hunc modum insidias struxit. Die videlicet quinta mensis Augusti, annus erat seculi quadragessimus & primus, uti conjurati nocte intempesta in regiam quatuor distinctas partes, in totidem arcis angulos flammam, & oleo interlitas faces, & alias aptas ignibus effugas injicerent, cumque muris, tectisque correptis ignis intus & foris tumultum & metum undique exciret, flammamque restinctum, ut solet, plerumque turmatim concurreret populus, in ea fluctuatione animorum, & rerum omnium confusione conjurati promiscuè tanquam opem & ipsi ferentes per incendia ædiumque ruinas irrumperent, Bregantium confoderent, uxorem ejus ac liberos caperent, eodemque sese tunc collidentis, ac trepidantis multitudinis impetu disturbatis, cæsisque repenti custodibus arcis, in regiam & arcem simul invaderent; quibus fortasse prospere gestis Bracarenfis statim Antistes, fidei generalis Quæsitore & Cruciatæ Præfens sacro ornatu habituque, quemadmodum fieri in sacris solemnibus solet, magnificè ex cultu in publicum prodeuntes rei novitate attonitam forte seu resistentem sedarent plebem, tum & Villæ regalis Marchio urbis & regni administrationem susciperet, donec monitus Rex Catholicus, sicut ei placuisset, imperium regni que jura repeteret. Hæc magna animorum alacritate, ac tumida spe decreta cum essent, rem omnem sine mora Comiti Olivario, supremo tunc Regis Hisp. ministro, nunciandam esse arbitrati sunt, ut quo tempore ipsi Olisipone conjurationem perpetrandam capefferent, eodem & ipse curaret, ut terra marique applicitæ copiæ, & classis præsertim quam citissime posset, Olisiponem appropinquaret. His literis curandis Petrum Baëzam, mercatorem regni ditissimum, cui externa cum hoste literarum commercia permixta erant, elegerunt, utque is negotium in se susciperet pecunia & promissis perfecerunt. Ab isto missæ recto tramite literæ in Ajamontium Marchionem, tanquam amicum, impegerunt, à quo cum Duce Medinæ Sidoniæ communicatæ, & utriusque consensu ad Bregantium, Regem Portugalliæ, cuius partibus clam studebant, delatæ sunt. Hac via cum detecta esset conjuratio, Rex novus omni adhibita cautione & provisus rebus omnibus, Senatam Status bellique frequentem coëgit, quò Villæ regalis Marchio & Bracarenfis Antistes cum aliis conjuratis fa-

(1) Libro II.

cri ordinis incaute ac temere venientes, omnes in regia capti & custodiae mandati sunt; Caminiæ Ducem in foro stantem satellites comprehenderunt. Conuicti & confessi perduellionis damnati, & Præfili quidem & alii, qui ut sacris initiati ad jura Ecclesiæ provocauerant, perpetuæ & arctiori custodiae mancipati, reliqui verò vindicibus rerum capitalium traditi, atque ab his uno eodemque die Villæ regalis Marchio, Caminiæ Dux, Armamari Comes & Aug. Emanuel ferro, cæteri obscuræ notæ laqueo necati sunt. Bona Marchionis & Ducis fisco addicta, titulos tamen retinuit foror Ducis Caminiæ unica, MARIA BEATRIX, eosque ad filium, quem è secundo suo matrimonio suscepit, videlicet Petrum Luitgardum Portocarrerum, Medellini Comitem, transmisit, qui iisdem hodiè que utitur.

AD TAB. XVI.

ANTONIUS *Noronis*, Petri, Marchionis Villæ regalis primi, filius natu minor, ab Emanuele Portugalliæ Rege classi CC navium, cui ad octo millia, (præter opifices & nautas) bellatorum imposita erant, præfectus fuisse legitur, ea fini, ut cum his copiis in Africam traiceret, ibique arcem ac præsidium in Mamorini fluminis ripa extrueret ac collocaret; Quamvis autem ea res parum felices habuerit exitus, opusque penè ad fastigium perductum, adventantibus cum valido exercitu Fezii, Mequinique Regibus, non sine dedecore damnoque intermissum & derelictum fuerit, Comitis tamen Linariensis honore ille factus est. (m) Fuit idem Dominus oppidorum Fornos, Alpodres & Penaverde, Capitaneus Generalis Septæ, dictoque Regi & Johanni III ejus filio ac successori ab intimis epistolis, quali munere fungentem Lusitani Escrivano de la Puridad appellant. Virili ejus stirpe extincta in Petro pronepote, IGNATIA hujus gnata Comitatus Linariensis hæreditatem, ex testamento Ferdinandi, sobriini sui, adiit, eandemque Michaeli Noronia, marito pariter & agnato suo, è linea Comitum Villæ regalis orto, attulit. Ex hoc conjugio FERDINANDUS prodiit, Linariæ Comes quintus & Dux primus, beneficio Regis Johannis IV; eodem axiomate MICHAEL, illius filius, nunc eminet, prole destitutus, atque adeo fatalem suæ stirpis periodum, si quid ipsi humanitus acciderit, absolutorus.

AD TAB. XVII.

De Comitibus Montis Sancti, ex Noroniana gente, quoniam narrandi deficit argumentum, de Castrensi familia, in cujus nomen illi se adoptarunt, aliqua inferendi lubido subit: est ea vetusta æque ac nobilissima, utpote oriunda à Guttiero Comite, Roderici Velazquez, qui seculo X Divitis hominis dignatione cluit, filio. Hic Castrum Xeriz, intra Durium & Minium amnes situm, acquisivit, & pater fuit Gontroidis, nuptæ Nunio Alvarez de la Maya, Alfonsi V Regis Legionensis notho, cujus è filia unica Simenz, Ferdinando Lainez, Roderici Cidi, clarissimi heroïis, patruo, elocata, nepos Alvarus cognomen de Castro primus adscivit. Eo prognatam Mariam Ferdinandus, Sanctii Imi Regis Aragoniæ, ad Oicam an. 1094 sagittæ ictu mortui, filius illegitimus uxorem duxit, novamque profexit stirpem, quæ appellationem de Castro retinuit, hodiè que viget, ramos sustinens & nativos & insitios. Ferdinando, modò dicto, tres tribuuntur gnati, videlicet Ferdinandus, Rodericus & Guttierius; Hic juventam Sanctii R. Castellæ cogn. Desiderati, Aji dignatione, moderatus Petrum genuit, sine prole, mortuum. Ferdinando natum Martinum foror Sancia, Alfonsi Imperatoris Hisp. pellex, veneno in flore ætatis è medio sustulit. Guttierius ex uxore sua Sancia Diaz utriusque sexus liberos genuit, præcipuè Guttierium & Ferdinandum; hoc ex Stephanïa, Alphonfi Imperat. Hisp. notha, natus est Petrus Fernandez de Castro, dictus Castellanus, cujus filius legitimus Alvarus prole caruit, sed nothus Ferdinandus Perez Castrensem de Fornelosator fuit. Guttierium postremo loco memoratum, uxor, Elvira Suarez, dominiis Lemos & Sarria auxit, patremque fecit Ferdinandum de Castro primi Domini de Lemos & Sarria, quo & Elvira Inniguez de Mendoza genitus Stephanus ex Aldoncia Ruiz, Alfonsi IX R. Legion. nepte, Ferdinandum Ruiz de Castro, Divitem hominem, Dominumque de Lemos, Sarria & Montforte suscepit. Hic Violantam, Sanctii IV R. Castellæ notham in matrimonio habuit, atque ex ea sustulit Johannam, Johanni Alfonso Dom. Valentia, Alfonsi XI R. Cast. nepoti nuptam, nec non Petrum Fernandez de Castro, cogn. Bellicosum (& de la Guerra,) huic Beatrix, Alfonsi Infantis

(m) Vasconcell, *Anacephalotos*, I. usq. pag. 261.

antis de Portugallia, Dom. de Portalegre, gnata, prima uxor nullos peperit liberos, secunda verò Isabella Poncia de Leon Ferdinandum & Johannam; hanc, Didaco Lopez de Haro Dom. Biscajæ viro suo, viduatam, Petrus Crudelis Rex Castellæ uxorem duxit. Ferdinandus ejus germanus Comes de Castro Xeriz & Dom. de Lemos ac Sarria, an. 1375 mortuus, duas habuit uxores, primam Johannam, Alfonsi XI R. notham, hancque sterilem, alteram Isabellam Enriqueziam, qua natos filios duos mors præmaturè rapuit, Isabella autem gnata ævi diuturnioris Petro Com. Trastamaræ, Regis modò dicti nepoti è filio illegitimo, nupsit, eidemque avita dominia attulit. Cæterum à notho Ferdinandi Comitis Alvaro Perez de Castro, Castrenses de las Alcazovas, Bembiber & Reyris, omnesque quotquot XIII orbis sive nummos byzantinos in scutis suis gestant, originem trahunt. (n)

Verùm Petro Fernandez de Castro, cogn. Bellicosò, Domino de Lemos ex alia quoq; foemina, seu amica seu uxore tertia, cui nomen erat Aldonciæ Lorenzo de Valladores, duo diversi sexus liberi nati sunt, nempe Alvarus & Agnes, hanc Petri Lusitanicæ Principis dein Regis amor funestus nobilitavit. Alvarum Ferdinandus Rex, Petri F. Comitem de Arroyolos & Comestabilem Lusitanicæ primum an. 1382 creavit, patrem è Maria Ponce de Leon Petri de Castro, Domini Comitatus Arroyolos, nec non de Cadaval, aliorumque locorum; hic ex Eleonora Tellez de Meneses Johannem & Ferdinandum genuit, quorum prior Cadavaliù dynasta gnatam unicam, ex Eleonora Acunia susceptam, Johannam Ferdinando II, Duci Bragantiæ, nuptiù locavit; posteriori Domino de Insan. & Boquilobo Isabella de Atayde, primi Comitis de Altoguja gnata, uxor fuit, qua nati sunt Alvarus & Garfias. Hic Dominus de Boquilobo virilem Castrensiùm stirpem propagavit, hodieque viventem in Johanne de Castro, Hieronymi F. Domino de Boquilobo & marito sororis secundi Comitis de las Sarcedas.

Alvaro Castrio, Garfiasæ fratri, uxor Isabella, regio Lusitanico sanguine creta, dominiù Cascaës dotis loco attulit; Rex verò Alfonsus V Comitis Montis Sancti (de Mon Santo) dignationem addidit. Eidem argenti dira cupido vitæ finem acceleravit: Tingis enim, Africæ urbs, cum à dicto Rege an. 1471 oppugnaretur, jamque scalæ mœnibus admotæ essent, quo etiam impetu urbs capta fuit, vocatus à Mauro quodam Alvarus & rogatus est, ut vitam libertatemque sibi largiretur, ingentem ei thesaurum præmiù loco detecturo; obsecutus Mauro Alvarus pro thesauro non quod ajunt in proverbio carbones, sed ipsum reperit atrum Ditem qui capite uno ictu truncatum ad tartara rapuit. (o) Idem pater fuit Johannæ, quæ gnata ejus natu maxima fuit, quamque JOHANNES Noronia Sortelæ Dominus, uxorem accepit; eo matrimonio titulus Comitis Montis Sancti, dominiumque Cascaesense in hanc transire familiam, quæ in honorem memoriamque maternæ originis paterna appellatione abdicata Castrensem assumpsit, hodieque retinet. Ex ea ALVARUS Perez de Castro à Johanne IV Rege Lusit. axiomate Marchionis de Cascaes auctus, & legatione apud Regem Gallicæ obita illustratus est, quam spartam ejus quoque gnatus LUDOVICUS nuper ornavit; cujus summæ humanitati genealogiam familiæ suæ Tabula XVII exhibitam, in acceptis ferimus.

(n) D. Pedro Nobiliar. ejusque Commentator. Salazar Hist. de Silva Lib. II. Cap. VII. & alibi.

(o) Emanuel de Farvia & Sousa Epit. de la Hist. Portug. pag. 259.

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS VI. HENRIQUEZIANA.

COMITUM DE TRASTAMARA, MELGAR ET
ALVA DE ALISTE, ARCHITHALASSORUM CASTELLÆ, DU-
CUM DE MEDINA DE RIOSECO ET DE ALCALA, MAR-
CHIONUM DE TARIFA, VILLANUEVADEL RIO ET DE
ALCANNIZES MAGNATUM HISPANIÆ.

Scutum hic delineatum, dextro margine, insignia exhibet universæ Henricidarum genti communia, originemque ejus à Castellæ & Legionis Regibus manantem arguentia; sed alii aliis illud augere consueverunt symbolis; ita *marginem anchoris refertum*, qui hic conspicitur, *Comites de Melgar & Duces Medinæ de Rivo sicco* scuto suo circumposuerunt, denotando *Archiballasti* muneri, quo eminent; iidem cum cognomine *Caprarensi (de Cabrera)* insignia quoque gentis hujus, quæ æquivoca sunt & *capram nigram in campo aureo* referunt, *Aragonis & Andino-Siculis* dignitatibus stipata, limboque in quo equites lanceati decurrunt cincta, assumerunt, quemadmodum in Parte spec. Operis Heraldici Speneriani *Tabula ænea xxvii* videre est. *Alcalæ Duces & Marchiones Villanovæ* cum familiari scuto *Riberense* combinarunt, *sacris tribus prasinis area aurea indolis* constans. *Albæ de Aliste* Comites adscito cognomine *Quermannico*, tesseram quoque gentis hujus cum gentilitia conjunxerunt; *duo nempe abenacum erumpentibus ex eis angulis*: *Marchiones* denique de *Alcannizes* *limbum Henriqueziano* scuto circumdare solent *maculis vellereis muris Pontici* sparsum.

STIRPS HENRIQUETIANA EJUS RAMUS PRI
ET MELGAR ARCHITHAL

XX. FRIDERICUS DE CASTELLA, Alphonfi XI. Regis Castell.
& Legionis Filius naturalis, ex Eleonora Guzmanna, natus
Ux. Leonora de Angulo.

XXI. Petrus de Castella, Comes Trastamarz cr. 1371. Comestabilis Castelliz, † 2 Maji 1400.
Ißabella de Castro, Ferdinandj Ruiz, Dn. De Lemos fil. & bar.

Fridericus de Castella & Castro, Com. Trastam. Henricus, pater. Ferdi- Alphon- Ludo. Con. Beatrix, Dn. ac Lemos,
Dux Arionz, † 1430. Aldóncia de Men- Petri Henri- nan- sus. vicus. stan- ux. Petri Alvari Os-
doza, Diegi Hurtadi Dn. Mendozæ, Vegæ, & quez, Episcopi dus. tia, feril, Dn. Cabrera
Hitæ fil. Mondonuedi. & Ribera.

XXII. Fridericus Henriquez, Comes de Mel- Petrus HENRICUS Eleonora ux. Beatrix nup.
gar & Rueda, Admir. Cast. † 23 Dec- † in- HENRICUS ux. Beatrix nup.
embr. 1473. Ux. (1) Marina de factus Henriquez sa- Roderici Alphon- Petro Portu-
Ayala, Diegi Hernandez de Cordonna, Dn. tor Comitum Alz de Alifa si de Pimentel, Petro Alvari Os-
Bæne f. (2.) Theresia de Quimones, Alvz de Alifa Vid. Tabul. II Com. Bene- de Mogner.
Diegi Hernandez Dn. Luna f. XXI. ventii.

XXIII. 1. Johanna, ux. 2da Johannis 2. Alphonfus Henriquez, Admir. PETRUS Henriquez
R. Aragon. & Navar. mater Cast. III, Com. de Melgar, † m. Dn. Tarifz. Vid.
R. Ferdinandj Catholici, ducta Maj. 1485. Maria de Velasco, Pe- Tab. XX.
1444, † 13 Februar. 1468. tri, Com. de Haro I fil.

XXIV. Fridericus Henriquez Bernardinus Ferdinandus Henriquez Beatrix Johanna, ux. 2da
Adm. Cast. IV, C. de Henriquez, Admir. Cast. V, Dux nup. N. Didaci Lopez
Melgar, Dn. Medinz de R. S. I, C. de Medinz de R. S. I, C. de Com. de Pacheco, Dnc.
de Rio Seo, Eq. Aur. Melgar. † Maria Giron, Jo. Tellez Giron, C. Cabra, Escalona II.
Vell. † 1538. f. lib. Giron, Jo. Tellez Giron, C. d' Urenna Ildi f.
Anna de Cabrera, Johan- IIC. de Castro f. nis III C. Modice f.

XXV. LUDOVICUS Henriquez, Dux Fridericus Henriquez, Præfectus Domus Caroli
Medinz de Riofeco II & c. Princ. Hisp. † Johanna Manrique, Petri Com.
Vid. Tab. seq. XIX. de Paredes IV fil.

XXVI. Ludovicus Henriquez, Eq. Ord. Mariana nup. Petro de
S. Jac. Gubern. Galliciz. † Valasco & Rojas, Equ.
Catharina de Lujan, Diegi f. Ord. Alcant.

XXVII. Fridericus Henriquez. Diegus. Alphonfus.

LA XVIII.

MUS COMITUM DE TRASTAMARA
ASSORUM CASTELLÆ.

XX.

an. 1334, Regis Henrici II frater gemellus (Vid. sup. Tab. IX.)
Magister Ordinis militiæ D. Jacobi 1342. occisus 29 Maji 1358.

<p>Leonora, f. Isabella, nup. Diego Gomez Sarmiento Dn. de Salinas.</p>	<p>Alphonfus, cogn. Henricus (<i>Henriquez</i>) Dn. Medinæ de Rio seco, Admiralis Castellæ, † 1426, vel 1429. <i>Johanna de Mendoza, Petri Gonzalez, Dn. Mendoza, Hitæ & Buytragi f. † 1431.</i></p>
---	--

XXI.

<p>Aldoncia, ux. Roderici Alvarez Oforio, Dn. Cabres & Riberez.</p>	<p>Isabella nup. Jo. Ramirez de Arclano, Dn. de los Cameros.</p>	<p>Agnes, ux. Joh. Hurtadi de Mendoza, Dn. de Almazan.</p>	<p>Constantia, nup. Jo. de Tovar, Dn. Berlangæ.</p>	<p>Elanca, ux. Petri Nunnii de Herrera, Dn. Pedraz.</p>	<p>Mencia, nup. Joh. Ferdin. Manrique II Com. Castellanæ.</p>	<p>XXII. Maria, ux. Johannis de Rojas, Dn. de Monzon</p>
---	--	--	---	---	---	--

<p>Maria, nup. Garzia Alvarez de Toledo, Duci Albæ I.</p>	<p>Leonora ux. Petri Alvarez Oforio, C. Trastam. & March. Astorgæ I.</p>	<p>Agnes nup. Lupo Vazquez de Acunna, C. de Buendia II.</p>	<p>Henricus Henriquez, Dn. de Cortes, Orze & Galera, Admir. Siciliæ, Maria de Luna, Petri Dn. de Fuentidueña f.</p>	<p>Aldoncia, ux. Jo. Floche, Duc. Cardonnæ I.</p>	<p>XXIII. Blanca, monialis.</p>
---	--	---	---	---	-------------------------------------

<p>Teresa, nup. Gutiero de Sotomayor C. de Belascar III.</p>	<p>Teresa, cogn. Sancta ex Maria de Alvarado genita, ux. Gutieri de Cardenas Dn. Maqueda.</p>	<p>Alphonfus Henriquez, Episcop. Oñaz.</p>	<p>Teresa, sup. Henrico Henriquez de Guzman.</p>	<p>Francisca, ux. Bernardi de Sandoval, M. Deniz II.</p>	<p>Elvira, ux. Petri Fernandez de Cordouas, M. de Priego I.</p>	<p>XXIV. Maria, nup. Joh. Borgiaz, Duc. Gasconie, die II.</p>
--	---	--	--	--	---	---

<p>Ferdinandus Henriquez, Archiduc. Madrit.</p>	<p>Luifa Henriquez Giron, ux. Antonii Alphonfi Pimentel, Com. Benevent. VI.</p>	<p>Alphonfus Henriquez, Abbas Valisoleti.</p>	<p>Beatrix, nobis, ux. rda. Alphonfi de Aquila.</p>
---	---	---	---

XXV.

HENRICIDÆ DE CABRERA, DUCES ARCHITHALASSI

XXV. LUDOVICUS HENRIQUEZ Ferdinandi & Mariæ Gironæ F.
Dux IL. Medinæ de Riofeco, Comes V de Melgar, Admiralis Ca-
stellæ VI. Eques Aur. Vell. † 24. Sept. 1572.

XXVI. Ludovicus Henriquez de Cabrera, VII Admir. Cast.
III Dux Med. C. de Melg. & Modica, E. A. V. † 27
Maji 1596. *Anna de Mendoza, Diegi Hurtadi de M.
C. de Saldama fil. † 26 Jun. 1595.* Luisa nup. Innico Lopez
de Mendoza, V Lincæ
del Infantado.

XXVII. Ludovicus Henriquez de Cabr. VIII. Adm. Diegus Henriq. Rodericus Henriq. *Archiepisc.*
IV Dux Med. C. Melg. & Mod. Eq. A. V. *Eq. Ord. Alcant.* Madrit.
† 17 Aug. 1600. *Victoria Columna, Marci Francisca Osoria, Domina de Val-*
Antonii Columnæ, Pr. de Tagliacozzo f. † 28. donquillo & Villamer.
Decemb. 1633

XXVIII. Joh. Alphonfus Henriquez de Cabrera, IX Admir. Cast. V Dux Med. Prorex Sicil.
& Neap. n. 3 Mart. 1597. † 1647. *Luisa de Sandoval Padilla, Christophori D.
Uzeda fil.*

XXIX. Joh. Caspar Henriquez de Cabrera, X Admir. Cast. Dux Med.
de Riofeco, † 25 Sept. 1691. *Elvira Ponce de Leon, †
m. Januar. 1680.*

XXX. Joh. Thomas Henr. de Cabr. XI Admir. Cast. Ludovicus Henriq. de Cabr. Jo. Simon Hen-
VII Dux Med. Com. de Melgar. VII March. de Alcannizes riq. de Cabr.
Ux. 1. *Anna Catharina de Cerda, Antonii Job. cum uxore Theresia Hen- Prof. Alexan-*
VII D. Med. Celi f. 1663. † m. Mart. 1697. riquez de Almanza, Johannis VII. driae 1699.
2. *Anna Catharina de Cerda & Aragonia, Job. March. & Alcannizes fil. & her.*
Francisci IX D. Med. Celi f. Petri Aragonii vid. 1697.

XIX.

MEDINÆ, COM. de MELGAR
CASTELLÆ.

Uxor, Anna de Cabrera & Moncada, Com. de Modica, XXV.
Johannis de Cabrera & Annæ de Moncada fil.
13 Octobr. 1518.

Anna, ux. Petri de Francisca nup. Fran- Johanna, ux. Johannis
Zuniga, March. de cisco de Rogas, M. de Ximenez de Urrea, C.
Aguilla fuente. Poza. de Aranda. XXVI.

Anna, ux. Ludovici de Cordona & Maria, Antonia, Petrus Henricus, Luifa, uxor.
Cordona, Com. de monialis. monialis. nothus, monachus Augustin. Francisci Henriquez
Prades. fil. fil. fil. fil. Dn. de Guzman, Dn. de Bolanos, XXVII.

Anna, ux. secunda Francisci Fernandez de Felicia nup. Francisco de
la Cueva. VII Ducis de Albuquerque fil. Sandoval & Rojas I Duci de Cea. XXVIII.

Francisca, ♣ Neapoli. XXIX.

Theresia Henriquez ux. 2da Casparis Decanus Cuençæ, Fridericus Henriquez de Cabar, nothus.
de Haro M. de Olivares, Com. Duc. d Olivares, 1671. ♣ 1683. nothus. XXX.

TABU

HENRICIDÆ DE RIBERA MAR
DUCES

XXIII.

PETRUS HENRIQUEZ, Dominus Tarifæ, Friderici, Admiralis Castellæ, Com. de Melgar & Thersiciæ de Quinones filius. † 1493.

XXIV.

1. Franciscus Henriquez de Ribera, Vetus Andelatus Andalufiz, IIII. Comes de los Molares, Dn. Alcalz, obiit improlis.
Leonora Ponce de Leon, Roderici March. de Cadiz fil.

XXV.

Catharina Henriquez de Rib. *filia natural. nup. Job. Arie de Savereda, filio Com. de Castellar.*

Perafanus Henriquez de Rib. I Dux Alcalz, II. M. Tarifz, VI. Com. de los Mol. † improlis. *Leonora Ponce de Leon, Ludovici March. Zare fil.*

Ferdinandus Henriquez de Rib. II. Dux Alc. III. M. Tar. VII. C. de los Mol. *Johanna Cortes, Ferdinandi, I March. Valli f.*

Johannes de Ribera, nothus, Episcop. Badajoc. dein Archi-Episc. Valentiz.

XXVI.

Ferdinandus Henr. de Rib. IV. March. Tarifz, † ante patr.
Anna Giron, Petri I. Duc. Osuna fil.

Johanna, nup. Petro Fernandez de Cordona Figueroa, March. de Priego.

Catharina, ux. Petri Gironi, III.

Agnes.

XXVII.

Ferdinandus Henr. de Rib. III. Dux Alcalz, V. March. Tarifz, VIII. C. de Molar. Andelatus Andaluf. † 1636.
Beatrix de Mawra, Christophori March. de Castellrodrigo f.

Johanna Henric. de Rib. nup. Alphonso Fernandez de Cordona-Figueroa, V. March. de Priego.

Petrus Henriquez Giron de Ribera, Eques S. Jacobi, *Antonia Portocarrero, Petri Lopez, Portocar. March. Alcalde de la Lameda fil. Primogen. & her.*

XXVIII.

Ferdinandus Afan de Rib. VI. March. Tarifz, † improlis ante patrem. *Anna de Mendoza & Sandoval, Jacobi Gomez de Sandoval, filii secundo geniti Cardinalis Ducis de Lerma, gnata duca 1626, † 27 Sept. 1634.*

Anna Giron Henriq. de Rib. Nup. Petro Faxardo, March. de los Pelez, † sine lib.

Margari-
ta † in-
fans.

Maria de Ribera, ux. Prima Ludovici Wubelmi de Moncada & Aragon. VII Ducis Montalini. † sine pr.

Ferdinandus Henriquez de Rib. nothus, Eq. S. Jacobi

TAB.

XX.

CHIONES TARIFÆ & VILLENOVÆ. ALCALÆ.

Ux. 1. Beatrix de Ribera, Perafani tertii Adelanti, f. Præfidis Andalufiæ,
& Com. de los Molares, Imi fil. ac hæres. 2. Catharina de Ribera,
prioris foror germana, IVta Com. de los Molares.

XXIII.

2. Fridericus Henr. de Ribera, V. Com. de los
Mol. Imus Marchio Tarifz, Andaluf.
Eq. Ord. S. Jacob. *Isabelle Martel, Con-*
cubina.

Ferdinandus Henriquez de Ribera,
Agnes Portocarrero, Petri Dom. Mon-
guer & Villanueva del Eresno f.

XXIV.

Fridericus Henriq. de Rib.
Marchio de Villanueva
del Rio. †
Mariana de Cordona Petri
Davile, M. de la Navas f.

Catharina, Ab-
batiffa monaft.
S. Agnet, Hifp.

Johanna, nup.
Job. Sanctii de
Tobar & Pe-
lajco, M. de
Berlanga.

Maria, ux. Petri
Portocarreri, II
March. de Villa-
nueva del Eresno.

XXV.

Ferdinandus Henr. de Rib.
IIudus March. de Villa-
nueva del Rio.
Maria Manrique, Garfia
Hernandez Manrique VII
Com. d' Oforno f.

Petrus Henriq.
de Rib.

Agnes, nup. Lu-
dovico de Guz-
man, March. de
Algava,

Johanna, ux. XXVI
Francisci de
Ribera-Bar-
rofo II March.
Malpica.

XXVI.

Antonius Henriquez de Ribera, III Marchio de
Villanueva del Rio, Eq. Ord. Calatr. & Com-
mendator, † sine pr.
Anna de Toledo, Antonii Alvarez de Tol. Ducis
Albe fil.

Antonia Henriquez, IVta March.
de Villanueva post fratris mor-
tem, uxor *Ferdinandi Alvarez de*
Toledo Duc. Alba & Hnefce.

XXVII.

Anna Maria Luifa Portocarrero, Marchioniffa Alcalz de Lameda & post
patruelium fuorum mortem, IV Alcalz Dux, VII M. Tarifz, IX C.
de los Molares, nup. *Antonio Johanni de la Cerda, VII Ducis Medinecell.*

XXVIII.

HENRICIDÆ DE GUZMAN

XXII.

HENRICUS HENRIQUEZ, Alphonſi Enriquez, primū
ex hac Gente Archithalaſſi Caſtellæ filius natu minor, cr. Co-
mes de Alva de Alifſte.

XXIII.

Fridericus Henriquez,
✠ improlis,

Alphonſus Enriquez de Guzman, II.
Com. de Alva de Alifſte, ✠
Johanna de Velasco, Petri Fernandez de
Vel. C. de Haro f.

Johanna nup. Die-
go Fernandez de
Quimones I Com.
Lmæ.

XXIV.

Henricus Enriquez de Guzman, ✠ ante
patrem. Tereſia Henriquez, Henrici Dn. de
Cortez fil. primog. ac hæres.

Franciſca, nup. Franciſco de Monroy, Dn. de
Beluis, & Com. de Deleitofa.

XXV.

Diegus Enriquez de Guzmán, III Comes de Alva de Alifſte, Eq. A.V.
Ux. 1. Leonora, Friderici de Toledo, II Dnc. Albe fil.
2. Catbarina de Toledo-Pimentel, Garzia de Toledo, Leonora fratris, Fil.

XXVI.

1. Henricus Enriquez
de Guzman IV
C. Alvz de Alifſte
Maria, f. Leonora
de Toledo, Garzia
fil.

Johanne.
Antoniuz Enriq. de
Guzman, Prior S.
Religionis de S.

Philipus Enriquez,
Maria, nup. Ferdi-
nando Albariz de ſe-
ledo, III Dnci Albe-
I

Anna, ux. Rodrici
Pacheco, I March. de
Craſtro.

Johanna, nup. San-
ſto Sanchez Davila,
filio March. de Yela-
da,

Libella.
Bernardina.

2. Fridericus Enriquez
de Guzman, ✠
Ux. Jomara de Villena,
Andrea Tellez
de Meneſes f.

XXVII.

Diegus Enriq.
de Guzman
V Com. Alb.
Alifſt. ✠ Cl.
Maria de Ur-
rea, fil. Com.
Arandz.

Fridericus
Enri-
quez.

Antonius
Enriquez
de Tole-
do VI Co-
mes AL-
bez Alli-
ſtenſis, ✠
improl.

Ber-
nardinus
de To-
ledo.

Johannes de Guzman, Leonora
M. de Malagon. ✠ im-
prolis. Jomara Pardo
de Tavera Antonii
Arias Pardo de Save-
dra, Dn. de Malagon f.
Johannis de Zuñiga &
Requeſens, vid.

Hicronyma,
ux Petri Da-
vila, II March.
de las Na-
vas.

Diegus Enriquez ✠
an. 1588.
Leonora de Sylva, Lau-
rentii VII Dom. do-
mus de Vagos f.

XXVIII.

Henricus Enriquez,
✠ juvenis.

Agnes Enriquez, nup.
Hieronymo de Caſtro
Dn. de Boquilobo,

XXI.

COMITES ALBÆ AD ALISTEM.

Ux. Maria Theresia de Guzman, Henrici de Guzman,
Com. de Niebla filia.

XXII.

<p>JOHANNES Enri- quez, sator Marchion. de Alcañnices. <i>Vid. Tab. seq.</i></p>	<p>HENRICUS Enri- de Guzman, à quò Dyna- stæ de le Bolanos. <i>Vid. Tab. XXIII.</i></p>	<p>Didacus Enri- quez. <i>Maria de Silva, Petri Daza f.</i></p>	<p>XXIII. Jomara, ux. <i>Lndo- vici Fernandez de Hijar, I Com. de Belchite.</i></p>
--	---	---	---

<p>Petrus Enriquez, Dn. de Quintana.</p>	<p>Teresa, ux. <i>Johan, de Acyuna & Portugal, Com. Valentie.</i></p>	<p>Beatrix, nup. <i>Ber- nardo Galceran de Requesenes.</i></p>	<p>XXIV. Francisca, ux. <i>Al- pbnsi Perez Cor- nejo.</i></p>
--	---	--	---

<p>Maria, nup. <i>Diego Hernandez de Quin- nones, Dn. de Vil- latoro.</i></p>	<p>Henricus Enriquez, Dn. de Orze, Galera, Sierra, Filabres & Cortes. \ddagger <i>Francisca Maurique, Johannis Chacon, Dn. de los Velez fil.</i></p>	<p>XXV.</p>
---	---	-------------

<p>Antonia. Hieronyma, nup. <i>Pe- tro Alvarez de Vega, Dn. de Grajar.</i> Teresa, ux. <i>Garfæ Fernand. Maurique P. Com. de Ojorito.</i> Ferdinandus, <i>Eg. S. Jac.</i> Johannes. Alphonfus. Petrus Enriq. Com. de Fuenes \ddagger 1610. imp. Ux. <i>Johanna de Azvedo, Dna. de Emeteri.</i></p>	<p>Henricus Enriquez, Dn. de Cortes \ddagger <i>Johanna, Petri Pa- xardo, March. de los Velez f.</i></p>	<p>XXVI. Francisca, Magdalena. Agnes. Maria. Antonius. Petrus, <i>Eg. S. Jac.</i> Johannes.</p>
---	---	---

<p>Henricus Enriquez, Equ. Calatr. VII Comes de Alva de Aliste, \ddagger 1617. Isabella, Diegi Me- xiæ Velasques, I Com. Uzedæ f.</p>	<p>Anto- nius, Eq. S. Joh.</p>	<p>Blanca, ux. Garcia Al- varez de Toledo, Dn. de Higares.</p>	<p>Leonora, nup. Emanuel de Camara, II Com. de Villafrauca.</p>	<p>Henricus Enriquez, Dn. de Cortes, \ddagger sine lib.</p>	<p>Francisca, Domina de Cortes, nup. Petro Portocar- rero, I Marchio- ni Alcaiz de la Lameda.</p>	<p>XXVII. Catharina, ux. Johanna, Ludovici Por- tocarero de la Vega, Dn. de la Mon- davas.</p>
--	--	--	---	--	---	--

<p>Fridericus Enriquez de Guzman VIII Comes de Alva de Aliste.</p>	<p>Blanca, nup. <i>Alphonso Perez de Vivero III Com. de Fuenfaldan- na.</i></p>	<p>XXVIII.</p>
--	---	----------------

Maria Enriquez de Guzman, nupta *Carolo
de Borgia & Aragonia, Duci de Villaber-
mosa,*

HENRIGIDÆ DE ALMANSA

XXIII.

JOHANNES HENRIQUEZ Henrici Henriquez primi Comitiss
Albæ ad Alifstem filius, †

XXIV.

Franciscus Henriquez de Almanfa, Marchio de Alcannizes primus. †
Isabella de Ulloa, Roderici Dn. de Granadilla & Mota fil.

XXV.

Johannes Henr. de Almanfa, II March. de Alcannizes. *Elvira de Rojas, Johannis I March. de Pofajil.*Petrus Henr.
f. lib.Maria, nup.
*Diego Lopez de Zuniga, Com. de Nieva.*Francisca ux. Santil
de Rojas.Martinus Henriquez, Prorex & Capit. General. re-
norum Peruvian.
Maria Manrique, Job. Fernandez, M. de Aguilar f.

XXVI.

Johannes Henr. de Almanfa, III March. de Alcannizes.
*Johanna Francisca de Borgia & Aragonia, I V. Duc. Gandie fil.*Ludovicus Henriquez Comes de Villafior.
primus Eq. Alcant.
*Ignatia Corefma, Baronis de Albito fil.*Franciscus Henriquez, Equ.
Alcant. Marhio de Valderabano cr. 1614. sine pr.
Mariana de Velasco Zuniga C. de Nueva.

XXVII.

Elvira Henriquez de Almanfa, IV. March. de Alcannizes, nup. *Alvaro de Borgia & Aragonia, Avunculo suo.*Ludovicus Henriquez II Com. de Villafior. IX. de Alva de Alifte, Prorex Indiz. *Hippolita, f. Victoria; Alvari de Cardona & Aragonia f.*

XXVIII.

Antonius Henriquez de Almanfa V March. d' Alcannizes.
Leonora, Petri Alvarez de Vega fil.

Johannes Henriquez de Borgia Mar. Oropesæ in India per matrimon. cum ejus dynastiz hzrede.

Thomasa, uxor Johannis de Vega I Com. de Grajar.

XXIX.

Alvarus Henriquez de Almanfa VI March. de Alcanniz, Eq. S. Jacobi. *Agnes de Guzman, Henrici II Com. de Olivares f.*

Petrus Henriquez.

XXX.

Johannes Henriquez de Almanfa Borgia, VII M. de Alcannizes & Oropesæ, Comes de Almanfa, Dn. domus de Loyola, Magnas Castellæ, Commandator de Alcanniz in Ord. Calatrav. † 17 Mart. 1675.

Ux. 1. *Anna Henric. de la Cueva, Francisci & Melchioris VIII & IX Duc. de Albuquerque soror.*2. *Johanna de Velasco & Tovar, Bernardini VII Comes. Cast. fil. Alphonfi Melchioris Tellez Giron M. de Mayrena vid.*

XXXI.

1. Anna Henric. de Almanfa, ux. prima Jacobi Francisci Victoris Sarmiento de Silva, V Duc. de Hijar 1654.

2. *Theresia March. VIII. de Alcannizes, nup. Ludovico Henriquez de Cabreza, X Admir. Castellæ filio 2do genito.*

XXII.

MARCHIONES DE ALCANNIZES.

Ux. Constantia, Didaci de Almanfa, Dom. de Alcannizes
filia. †

XXIII.

Johannes Henriquez, Dn. de Brezanos, Eq. S. Jac. †
Johanna de Cobarravias.

XXIV.

Diegus Aldoncia, Antonia, Ludovicus Henriquez, Francisca, nup. Francisco
Henriq. monialis. monialis. Dn. de Brezanos, Eq. de Prado, Du. de Valde-
Episcop. S. Jac. † tuxear.
Coriz. *Antonia Henriquez.*

XXV.

Hericus, Johannes Filiz Johannes Henriquez, Dom. de Bre-
Henri- Hen- duz zanos, †
quez, Ep. riquez, monia- Francisca, Santil de Tobar & Isabella
Olinz, post Thaumma- les, de Padilla fil.
Placentiz. turgus.

XXVI.

Ludovicus Henriquez, Sanctius Henriquez,
Dn. de Brezanos. Jesuita.

XXVII.

Stirpem HENRICORUM Linea DOMINORUM

XXIII. HENRICUS HENRIQUEZ de GUZMAN, Henrici primi Comitis
Albæ ad Alifem filius quartus, Dn. de Bolannos.
Ux. Maria de Figueroa Ponce de Leon, Domini de Villagarcia.
Fil.

XXIV.

Alphonfus Henr. de Guzman, Petrus, Eq.
Dn. de Bolannos. St. Joh.
Anna de Fonseca.

Henricus, Præfectus Laurentius.
triremium Nea-
pol.

XXV.

Henricus Henriquez de Guzman, Dn. de Bolannos.
*Anna Maria de Guzman, Martini Dn. de Montele-
gre & Meneses fil.*

XXVI.

Franciscus Henriquez de Guzm.
Do. de Bolannos,
*Aloisia, Ludovici Henriquez de
Cabrera, VI Admir. Cast. fil.
natural.*

Josepha nup.
Petro Ojorio.

Antonia, ux. Antonii
*Alvarez de Toledo &
Luna, Dn. de Cedillo.*

XXVII.

Henricus Henriquez de Guzman, Dom. de Bolannos,
vixit an. 1612.

BOLANNOS & PRINCIPUM de SQUINZANO finiens.

Gabriel Henriquez.
Jumara de Avila & Cornero.

Johannes Henriquez.
*Maria Paladini, ex nobilitate Leccensis civit.
in regno Neapolit. Marchionissa de Campi.*

Nicolaus
Henriquez,

Ludovicus
Henriquez.

Gabriel Augustinus Henriquez Marchio
de Campi PRINCEPS de SQUIN-
ZANO, cr. 1637.
Antonia Paladini.

Franciscus Hen-
riquez,

Ludovicus Henriquez,
Comes de Montenovo,
Laurentia de Cardenas,

Johannes Henriquez, Princeps de Squin-
zano.
Cecilia Capece Miantulo.

Gabriel Augustinus Henriquez,
M. de Campi, natus sub fi-
nem anni 1700.

EXEGESIS HISTORICA.

IN numero liberorum, quos Alphonfus XI Rex Castellæ & Legionis ex Leonora Guzmanna, pellice sua, sustulit, Tabula X enumeratorū, FRIDERICUS quoque occurrit, à matre uno eodemque partu cum Henrico, qui regnum occupavit, in lucem editus. Eum genitor an. 1342 Alphonfo Gufmanno, avunculo, in honore *Magiftri militæ D. Jacobi* furrogavit, rebus gerendis etate nondum maturæ. (a) Patre defuncto, & matre juffu Petri Regis luce privata, diffidere huic, & averfo ab eo animo eſſe cœpit, proculque ab aula in tutum ſecefſit. Redintegrata verò cum Rege gratia celebritati nuptiarum ejus cum Blanca Borbonia ipſe, æquè ac fratres ejus, interfuit. Turbatis poſteà rebus cum Fridericus procerum ſtudia ſequeretur, abrogatum ei eſt à Rege Magiſterium, & Johanni Padillia collatum; hoc verò in tumultuaria ad Urcemam pugna occiſo, vacuum relictum, eò quod Rex per idem munus reditum Friderico ad gratiam pararet, quam is etiam, accepta incolumitatis fide amplexus eſt, & in integrum reſtitutus Regi in bello Aragonico ſtrenuam navavit operam, Jumillia, quam Ferdinandus Aragonius interceperat, armis recuperata. Mala verò bene merito relata eſt gratia, ipſeque non ita multo poſt Hiſpali à ſatellitibus Regis, ejusque in oculis, obruncatus eſt. (b) Ex concubinis gnatam unam & filios duos ſuſtulit; ex his uterq; natu major fuerit, haud extra controverſiæ aleam poſitum eſſe Doctõr Salazar (c) memorat. Petro à plerisque Scriptõribus primæ tribuuntur, genito ex fœmina Cordubeniſis, gentis de Angulo, de cujus prænomine dubitant, vel Leonoram, vel Iſabellam, vel Agnetem eam appellantes. Alphonſi mater quæ fuerit non æquè ad liquidum perductum eſt: nonnulli enim ex Blanca Borbonia, cui à Friderico, cum eam Petro Regi deſponſam à Gallia in Hiſpaniam deduceret, vitium oblatum fuerit, ſuſceptum, atque à fœmina Judaica, cui Columbæ nomen tribuitur, Hiſpali educatum, eamque cauſam alienati repente Petri Regis à Blanca animi fuiſſe perhibuerunt; (d) ſed, Salazaro judice, abſque fundamento, quoniam Fridericus Blancæ comes iſto in itinere neutiquam fuerit. Alii graviore errore ex ſtupro novercæ, Mariæ reginæ; alii ex vulgari fœmina Guadalcanaliſis, cui Columbæ nomen, ortum putarunt, quemadmodum idem autor refert, illi opinioni accedens, quæ æſt cum nobili muliere, præſecto domui ſuæ nupta, furtim genitum, & Guadalcanalæ à fœmina, Columba nominata, nutritum fuiſſe ſtatuit.

PETRUS, Friderici filius, à Rege Henrico II Comitis *Fractamare* honore auctus eſt, ob fidelem fortemque in bello adverſus Petrum R. navatam operam, cumque deinde etiam Johanni Regi virtutem ſuam probaſſet, Magiſtri Equitum, ſive *Comestabilis, Caſtelle* dignitatem ambiit, & denique Henrico III regnante obtinuit. Filium ejus natu maximum, FRIDERICUM, virum magnanimum ac fortem, magnisque rebus geſtis inclutum, Rex Johannes II Ducis *Arionæ* axiomate decoravit. Signifer idem fuit S. Jacobi, ſive Defenſor ædis huic Apoſtolo, ab Hiſpanis præcipuo honore culto, ſacræ, terræque adjacentis, quod maximæ dignationis officium habetur. Orto bello Aragonico, quod civilis inſtar fuit, in ſuſpicione Regi venit, quaſi fratrum Aragoniorum partibus clam ſtuderet, eaque propter cum-

ad

(a) Mariana de reb. Hiſp. Lib. XVI, cap. 10. (b) ib. Cap. 20 § 21. § Lib. XVII cap. 2.
 (c) Origen. de las dign. ſegl. p. 88. (d) Mariana L. XVI, cap. 18.

ad illū, Belamafani in Durii ripa castra metatum, bona fide accessisset, conscientia fretus, in vincula duci, atque in Penafielis arce custodiri iussus est; ubi anno proximo decessit, meliori exitu dignus Marianaë visus. Sepulcrum ejus in monasterio, cui *Beaevivere* nomen est, prope Carrionem in Vaccaeis, cum inscriptione cernitur, à Petro Ruiz Sarmiento, primo Salinarum Comite, ex ejus amita orto, positum. (c)

ALPHONSUS, alter Friderici Castellensis, Magistri D. Jacobi, filius, cognomen Henricianum (*Enriquez*) in honorem Regis patris, cui in amore & pretio erat, adscivit, atque ad posteros transmisit. Ab illius nepote, Rege Henrico III, oppido *Palenzuela*, nec non munere Archithalassi sive *Admiralis Castellæ*, quod R. Ferdinandus III occasione expeditionis Hispanensis an. 1246 instituerat, auctus est, idq; inde ab eo tempore ad præsens usq; familiæ ipsius perpetuum fuit. Ex hæreditate amitæ suæ Johannæ, Philippi Castris uxoris, Methymna Rivifici (*Medina de Rioseco*) accepit. Regnante Johanne II in bellis quæ adversus Aragonios fratres & Mauros Bellamarinos ac granatenfes gesta sunt, præcipuis eventis & pugnis terra marique immixtus, ita se gessit, ut laborum ac fidei præmium oppidum Arcos de la Frontera tulerit. Anno MCDV. Majoratum in domo sua instituit, sub quo complexus est Medinam de Rioseco, Comitatum Rueda & Melgar, nec non dominia Manilla, Palencuela, & Torre de Lapaton, aliaque. Supremum diem in cœnobio Guadalupensi obiit septuagenario major, & duodecim liberorum pater, videlicet novem filiarum, quas omnes summis regni viris in matrimonium collocavit, & trium natorum, quorum medius vita præmaturè caruit, à reliquis verò duobus, splendidissima progenies, hodieque florens, pullulavit. (f)

FRIDERICUS Henriquez, Archithalassus Castellæ è sua gente R. Johannis II beneficio secundus, & primus Comes de Melgar ac Rueda, bello strenuus, militarisque disciplinæ admodum peritus fuisse prædicatur. Ingenium eidem varium, flexibile multiplex Mariana (g) tribuit. Turbarum bellorumque civilium, quibus, Johanne II & Henrico IV regnantibus Castellæ iactabatur, maxima pars, & sæpè fax ac tuba fuit; odio in primis Alvari Lunæ, aliorumque, qui primum gratiæ & autoritatis locum apud dictos Reges tenebant, quem ipse sibi deberi putabat, & variis artibus captabat; nec alia res splendidum, quo filia ejus è priore toro unica Johanna, aucta est, matrimonium atque affinitatem cum Regia Aragonica domo ei conciliavit, quàm quod conjurati putarent, eò confirmatus & valentius ipsorum fore fœdus, si hujuscemodi vinculis mutuo obstringerentur.

ALPHONSUS Henriquez in patris Friderici honores titulosque successit, & post R. Henrici IV excessum Isabellæ, ejus forori, fidem operamque exhibuit, præcipuè in bello Lusitanico & prælio, quod ad Taurum urbem an. MCDLXXVI commissum est. (h) Itaq; ab eadem, cum an. 1481 ad Ferdinandum Aragonium, maritum suum, Calatajubæ conventum ordinum agentem, proficisceretur, rerum in Castellæ curam & administrationem suscipere iussus est. (i) Eo nam FRIDERICUS, quartus Castellæ Archithalassus, in Granatensi bello fortitudinem suam Regibus Ferdinando ac Isabellæ probavit, deindeque cum inter illos & Imp. Maximilianum affinitas esset contracta, geminatis sponsalibus, quibus Johanna, priorum gnata, Philippo Austriae Archiduci, & vicissim Margarita Austriaca Johanni Hispaniarum Infanti condita fuit, delectus est, ut Johannam ex Hispania in Belgium, & inde Margaritam in Hispaniam iisdem navibus deduceret; in nuptiarum etiam solennitate Johannis cum Margarita idem nec non mater ejus, Maria Velasca, auspices sunt adhibiti. (k) Ducta est Friderico felici matrimonio Anna Cabrera, genere Sicula, ad quam in ea insula defuncto in minore ætate Johanne Cabrera paternus avitusque Modicæ Comitatus hæreditate devolutus erat; multis uno eam tempore ambientibus ille iis nuptiis potitus nobilem principatum in suam familiam invexit. (l) Defuncti sine prole hæreditatem adiit frater, FERDINANDUS, cui Rex Carolus etiam Præfecti maris dignitatem concessit, prætereaque Ducale axioma super oppido Methymnae de rivo sicco consulit.

AD TAB. XIX.

In LUDOVICO secundo Medinæ de Rioseco Duce dignitas Archithalassi Castellæ in familia Henricidarum continuata fuit, Caroli Imperatoris ac Regis Hisp. beneficio. Contracta ab eodem est secunda cum Caprarenfi gente affinitas, qua secunda quoque vice Modicæ

Gg

(c) Mariana Lib. XXI. cap. 1.

(f) Lop. de Haro Nobil. Lib. V. p. 396.

(g) Lib. XXI. c. 15.

(h) Marian. L. XXVI. cap. 10.

(i) Ib. cap. 21.

(k) Ib. cap. 16.

(l) cap. 15.

dicæ Comitatus in Archithalafforum domum venit, & Caprarense nomen ac *digma, capellam nigram in aureo solo exhibens*, titulus & scuto illorum insertum est. Patrem uxoris Ludovici fratrem fuisse prioris Annæ Cabrerae, Friderico Archithalaffo nuptæ, Lupus de Haro tradit, an fatis rectè dubium suboritur eò quod *Mariana & Ferdin. Magnos fratrem Annæ Friderici conjugis, Johannem Cabreram parvulum decessisse, & sorori paternum Comitatum reliquisse affirmant*. Maximæ cæterum dignationis erat Caprariensis familia, oriunda è Catalonia, ubi antequam in Sicilia feuda acquisivit, Comitatu Urgellitano & Ausonensi pollens ac potens erat, posteaque in Castella Moyam cum Marchionis honore à Rege Henrico IV accepit.

JO. ALPHONSO *Henriquez*, nono è gente sua Castellæ Archithalaffo, ætate nondum matura condita fuit *Francisca Sandovala*, Ucedæ Ducis filia natu major, ea verò ante consummatum matrimonium fatorem iniquitate rapta, sororem ejus deinde nuptiis sibi adjunxit. Eundem militibus defunctum muneribus Rex Philippus IV Proregem Siciliae & Neapolitani regni successivè constituit. Hoc imperium ita gessit, ut moderatio ejus & abstinentia maximis quidem à Neapolitanis laudibus gratibusque celebraretur, aula verò Hispanicæ minimè satisfaceret. Refert enim *Hier. Brusoni in Historia Italiae, (m)* sub regimine antecessorum ejus in provincia Neapolitana, qui fuere Comes Montisregii (*Montercy*) & Dux Medinæ turritæ (*Medina de las Torres*) eò usque excrevisse vestigalia, aliasque exactiones, ut centum myriades scutatorum & amplius ab incolis expressæ fuerint, attamen vix quinta tantæ pecuniæ pars regio ætario illata sit. Hoc pacto ad incitas penè redactò populo Neapolitano, cum querelise ejus nullæ aures, nec Regis nec ministrorum, paterent, tantum pecuniæ studium in aula erat, Jo. Alphonsus Archithalaffus Castellæ in locum Ducis Medinensis Prorex suffectus est. Is provinciam cum cepisset, & deplorandum regni statum cognovisset, non tantum religioni sibi duxit accipere donum, quod novis Proregibus offerri solet, sed etiam telonarios & publicanos in exactione vestigalium ac tributorum modum facere jussit, neque induci potuit, ut nova imperaret. Ita cum nihil aut parum in fiscum Regium & sanguifugorum crumenas jam redundaret, conquere ceperunt aulici & cum Prorege expostulare, quod ex divite argentifodina, unde prædecessores ejus ingenitè effoderint thesauros, ipse vix obulum erueret valeret. Ea de querimonia & iniqua adeò ergà se indignatione literis nunciisque acceptis, illicò imperium abdicavit, fixum sibi esse, inquiens integra Regi suo fide servire, nec eum prodere; quæ verba aliaque liberè & cordatè dicta ubi ad aulam emanarunt, magno ministrorum risu excepta sunt, cavillantium, digniorem esse Archithalaffum monasterii præfecturam, quam regni Neapolitani, quod mihi imperio habitum ferocientis equi instar frenum mordeat. Illo itaque magistratu postquam abiit legatione Hispanica Romæ apud Papam Innocentiū X fungi jussus est an. MDCXLVI ejus initio parum abfuit, quin ignominiam malumque sibi attraheret, Cardinali Ateflino, Gallæ Protectori, domi & publicè in occurfu consuetos exhibere honores, vel ex odio vel fastu, detrectans; sed minimè sibi constans, in trepidationem exeunte confidentia, cum discriminis tempus adveniret, quemadmodum citatus paulò ante autor literis prodidit. (n) In Hispaniam deinde reversus in aula R. Philippi IV in unum Præfecti regionum equitum (*Cavallerizzo mayor*) suscepit, inque eo filium JOH. CASPAREM, successorem habuit.

Hujus vultum animumque autor libelli Gallici de aula Hispanica (*Memoires de la Cour d'Espagne*) (o) hunc in modum delineavit: " Archithalaffus Castellæ formæ dignitate facile omnibus in aula præstabat: erat in eo decora proceritas, egregia facies, summum ingenium ac judicium, morum elegantia & suavitas leporis plena, senium suum sibi maximum putare malum, posse versus facere lepidos ac venustos, huicque occupationi magis quam negotiis domesticis vacare, natura gaudere licentia & libertate vivendi, sibi nempe & suo arbitratu, nec posse sibi imperare, ut Regem supremumque ejus ministrum cum assiduitate atque ad normam coleret & observaret, utpote persuasum habens, qui quid necessarium coactumque est ne maxima quidem fortuna compensari. Paucis se dabat, vel quod palati exquisitioris esset, quam ut omnium conversatione delectaretur, vel quod amaret solitudinè, ad quam ædium hortorumque suorum pulchritudine & amœnitate invitabatur. Amicis semper aliquot aluit, pulchre ad perniciem rei familiaris suæ instructas. " Titulus hinc usque est X. *Admirante de Castilla, Duque de Medina de Rioseco, Conde de Modica y Ojuna Comendador de Piedra Buena en la Orden de Alcántara, Cavallerizo Mayor del Rey, Gentilbombre de su Camara con exercicio y del Consejo de Estado*. Filios complures habuit, legitimos & naturales; inter illos familiam ducit JOH.

THO-

(m) Lib. XV.

(n) Lib. XIV.

(o) Parte I, pag. 107.

THOMAS, qui vivente genitore sub nomine *Comitis de Melgar* inclauit, atque initio præfecturam legionis Lombardicæ (*Maestro de Campo del Terzio de Lombardia*) & civitatis Novariensis gessit, anno autem 1680 *Provinciæ Mediolanensis* partem accepit atque ornauit. Jam verò paternis titulis aluit, atque in Hispania inter primates agit. Ejus frater natu proximus LUDOVICUS via matrimonii Marchionatum *d'Alcarnises*, cujus possessores in numero Magnatum Hispaniæ sunt, in Henricianam familiam reduxit, è qua in Borgianam transferat, quemadmodum Tabula XXI videre est.

AD TAB. XX.

A PETRO *Henriques*, Tarifæ Domino, Alphonfi, Archithalassi Castellæ tertii fratris, Friderici filio natu minore, secundus Henricianæ stirpis ramus fatus est, cognomine *Ribera* distinctus. Proprium id est nobilissimæ familiæ, hodieque vigentis, quæ a Ramiro, Orvieti & Legionis Rege, derivari amat, & clarorum sago actoga virorum ferax nunquam non fuit. In eorum numero eminebat *Perafanus de Ribera*, qui longa exercitus militia, Ferdinando, Castellæ Infantæ & Duci Pennafelis, in bello, quod cum Mauris gestum est, virtutem suam ita probavit, ut is, ad capeffendum Aragoniæ regnum evocatus, illi supremam Bæticæ, quæ jam Andalusia vocatur, præfecturam, Andelati (*Andelantado*) titulo, traderet. Hæc dignitas jure quasi hæreditario ad posteros ejus transiit, ita ut postquam in ipsius nepote cognomini, tertio suæ gentis Præside Andalusie, eodemque Comitis *de los Molares* titulo à Regibus Ferdinando & Isabella an. 1476 aucto, virilis stirps defecisset, istique sequoris solum sexus proles relicta esset, hæc quoque ad successiorem in avitum illum honorem admissa fuerit. Nimirum *Beatrice*, filia *Parafani Riberae* posterioris natu maxima & hæres præcipua, eaque Petro *Henriques* Tarifæ Domino, nupta, ad filium, quem ex isto suscepit, unicum FRANCISCUM, Præfecturam Andalusie, æque ac Comitatum de los Molares, unâ cum nomine & symbolo suo gentilitio, transmisit; hic verò improlis fato functus eandem hæreditatem materteræ suæ Catharinæ Riberae, quæ etiam noverca ipsi erat, reddidit, à qua ad ejus filium FRIDERICUM *Henriques de Ribera*, Francisci fratrem consanguineum devoluta est. Hic à Regibus Ferdinando & Isabella in super titulo *Marchionis* Tarifæ amplificatus est, & postquam ordini D. Jacobi nomen dedisset, Commendam Guadalcanalensem obtinuit; privato cæterum vitæ generi, pietatisque & charitatis operibus deditus, usque ad superstitionem, qua percitus peregrinationem Hierosolymitanam suscepit, eique annos duos, & plurimum nummorum, initar elemosinæ erogatorum, impendisse memoratur. In legitimo vivere conjugio religioni fortassis sibi duxit, non perinde amicam uxoris loco habere, è qua filiam sustulit, in tabula notatam. Successorem ac hæredem in amplissimis honoribus ac possessionibus habuit nepotem ex fratre FERDINANDO, sibi præmortuo, PERIFANUM; hunc Rex Philippus II titulo Ducis Alcalæ Gazulorum (*de Alcalá de los Gazulos*) cumulavit, & Proregem Cataloniae initio, dein Neapolitani regni constituit, quod imperium ab an. 1558 usque ad an. 1571 gessit, & sæva in Calabros, Genevenses fidei doctrinam accersitis ex illa urbe Theologis amplexos, animadversione, ferro, resti & igne facta, nobilitavit. Liberosidem legitimos nullos, sed naturales post se reliquit, in tabulæ numeratos; Johannis mater incomperta esse videtur, Catharina ex *Alojia de Mosquera* nata fuisse dicitur. (P)

FERDINANDUS *Henriques*, fratri *Perifano* successit; in ejus virtutibus commemoratur magnificentia, qua usus est cum an. MDLXXIV à Rege Philippo II delectus esset, qui ossa corporum Regiorum Granatæ in sacello regali conditorum, inde exenta ad Fanum Laurentii transverberet. Habuit idem in conjugio gnatam clarissimam viri *Ferdinandi Cortesi*, qui Columbum Ligurum æmulatus enavigato XX annorum spatio Oceano, inventisque, novis terris & populis in Occidentali orbis regione, Mexicanis præcipuè regnis ejusdemque sub Hispanorum potestatem redactis, egregiam famam & locum inter Magnates regni esse consecutus, Valli Guaxacensis oppido, in Mexicanis partibus sito, ab Imp. Carolo V an. 1529 donatus, & Marchionis axiomate insignitus. Erat ille natus Medellini in Estremadura, patre Martino Cortesio de Monroy, ordinum in pedestri militia ductore, matre Catharina Pizarra, supremum diem explevit Castellæ in Bætica die XXII Dec. an. 1547 genitor ex Johanna de Zuniga & Arellano Caroli II, Com. de Aguilar filia, quatuor liberorū; sequioris sexus tres erant, videlicet Maria, Ludovici de Quinones, Vti Com. Lunæ uxor, Catha-

Gg 2

Catha-

Catharina, immatura ætate extincta, & Johanna Alcalæ Ducissa, gnatus unicus Martinus, secundus Vallii Marchio, bis maritus, primo Annæ de Arellano, matruelis suæ, dein Magdalenæ Guzmanna, Lupi Dom. de Villaverde gnatae; è priorè genuit primò Ferdinandu, tertium Marchionem Vallii, patrem ex Mencía Cabrera Comitissæ de Chinchon filia, gnati unici Casparis, intra pueritiæ annos mortui, dein Petrum, fratris primogeniti successorem, & quartum Marchionem Vallii, qui ducta Anna Girona, è Comitibus Pueblæ orta, in Mexicanum regnum trajecit, ibidemque vitam & familiam finivit, porrò Angelam, Ludovici de Benavides, secundi March. Fromistæ uxorem, & quæ hanc nascendi sorte antecessit, Annam; ea Petro Carrillo de Mendoza, octavo Comiti de Priego nupta Stephaniam peperit, quæ Avunculi sui, Petri Cortesii, hæres facta Marchionem Vallensem in familiam Tagliavientem Ducum Terrænovæ in Sicilia, transtulit, à qua deinde pari via connubii in Pignatellam tranfit. (q)

FERDINANDUS *Henriquez de Ribera*, Alcalæ Dux tertius, hæreditatem avi sui crevit, cui pater præmortuus fuerat; is studiis sapientiæ & disciplinis doctrinarum, quas impense amare & sedulo coluisse prædicatur, multoque rerum usu eam sibi prudentiæ existimationem conciliavit, ut amplissimis muneribus, gravissimisque negotiis dignus atque idoneus haberetur; itaque successivè Catalonia, Navarra & Sicilia regnis vicaria potestate impositus, deinde Legatus ad Pont. Rom. Urbanum VIII missus, prætereaque Mediolanensis Ducatus præfecturæ, in locum Cardinalis Albornotii, an. MDCXXXV. destinatus est. Inguente autem tunc temporis bello, quod à Gallis apud Infubres excitatum fuit, cum ille ad pacis artes ac tempora obingenii mansuetudinem, & actam inter Philosophos ætatem magis natus, quam ad bella haberetur, imperium provinciæ Marchioni Leganesio datum, ipse verò in Germaniam ire iussus est, futurus ibi pro Catholica parte arbiter faciendæ pacis inter Reges, cujus negotii causa Coloniam Agrippinam partium ipsarum consensu conventus indictus erat; verum eo in itinere morbo insperato oppressus fatis concessit. (r) Liberi ejus, quos utriusque sexus reliquit, quoniam improles decefferunt, hæreditatem amplissimarum facultatum ejus àdiiit neptis è fratre PETRO, ANNA MARIA, easq; Ducis Medinacelinæ, cui nupta erat, attulit.

A stirpe Marchionum Tarifa ramus Marchionum Villænovæ de Rivo (*Allanueva del Rio*) enatus est, quo honore Rex Philippus II FRIDERICUM *Henricum de Ribera*, Parafani & Ferdinandi, Tarifa Marchionum, fratrem natu minorem affecit. Fuit idem Præfectus regiæ domui, & Præfæs Consilii ordinum, in quo negotia omnia tractantur, quæ ad ordines militares S. Jacobi, Alcantaræ & Calatravæ pertinent. Post extinctam virilem Friderici stirpem titulus Marchionis Villænovæ cum vitulo in Toletanam familiam tranfit, in quam illius neptis, familiæque hæres, ANTONIA, elocata fuit.

AD TAB. XXI.

Tertiam Henricianæ familiæ lineam condidit HENRICUS *Henriquez*, Alphonfi, qui primus ex ea gente Archithalassius Castellæ fuit, filius natu minor: is regnantibus Johanne II, Henrico IV, Ferdinando & Isabella claruit, & Comitatu *Albe ad Alifem* à dicto Rege Henrico IV. auctus est. Impavidi nec ad pericula segnis animi multa in expeditionibus bellicis documenta edidit, præcipuè in bello, quod Rex Lusitanie Alphonfus excitavit, prælioque, quod ad Taurum urbem an. 1476 commissum fuit; in eo dum pulsus & fugientem hostem magno ardore persequitur, & ingruente nocte ad pontem Tauri usque provehitur, captus est. Dimissus verò à Rege Lusitanie in Castellam, ut paci conciliandæ operam daret, interposita de reditu suo fide, stetit pacto & rediit, brevi tamen in plenam libertatem restitutus est. Successorem in Comitativa dignitate habuit filium secundogenitum ALPHONSUM, qui Regibus Ferdinando & Isabellæ in Granatensi adversus Mauros bello, aliisque occasionibus strenuam navavit operam; at filium primogenitum, HENRICUM, paternæ fortitudinis æmulum, & militiæ adversus Gallos ducem Perpiniæ constitutum, turbato mortalitatis ordine sibi præreptum luxit. Hic Theresiam agnatam, Henrici, ex Archithalassorum linea prognati, Dynastæ Cortesii aliorumque locorum, filiam primogenitæ & hæredem, uxorem accepit, atque ex ea gnatos duos suscepit; quorum major natu DIDACUS s. DIEGUS in avi paterni honores, minor HENRICUS in facultates materni successit.

(q) *Lop. de Haro Nobil. Lib. X. cap. 27.*(r) *Ripamont. Hist. Mediol. Lib. VII. pag. 201. & 204.*

cessit; sed posterioris propago mascula citò defecit, nec ad tertiam generationem pertigit. Diegus ex iterato matrimonio numerosam genuit sobolem, è qua primogenitus HENRICUS, quartus Albæ ad Alistem Comes, à Regina Isabellam Valefiam, Philippi II conjugem, supremi aulae praefecti munere functus est; hujus filius ac successor proximus DIEGUS Siciliae regnum vicaria potestate rexit, deindeque Reginae Margaritae Austriacae domui praefuit; liberis verò destitutus avitum Comitatum ad fratrem ANTONIUM transmissit, qui partes Praefecti rei venatoriae in aula obiit, & caelibem vitam coluit, succedente ei in Comitatu Albæ patrueli HENRICO, FRIDERICI *Henriquez*, qui è secundo Diegi toro provenit, & Principis Caroli deindeque ipsius Regis Philippi II domus supremam praefecturam gessit, nec non Commendator major Alcantarenfis militiae erat, filio secundo genito, eò quod fortassis primogenitus Diegus jam vivis excessisset, ejusque filius, Fridericus, gradu remotior, quàm patruus, exclusus esset. Mota verò Henrico de successione illa fuit controversia, acriterque agitata, à Marchione Tabaræ, ex sorore Antonii Henriquez, Comitis Albæ nato, sed ille per sententiam, an. MDCXII. latam superior discessit. (s)

A PETRO *Henriquez*, Alphonfi Comitis secundi Albæ ad Alistem filio natu minore, palmes ortus est Dynastarum *Quintanae*, de quo, utrum hodieque vigeat, aut emarcuerit pro certo dicere non est integrum, neque visa est mihi continua propaginis ejus series; haud tamen dubitaverim, quin ab illo sanguinem duxerit *Petrus Enriquez de Guzman & Soto-Mayor*, *Dom. de Quintana, S. Thomas & Porto Novo*, cui Ludovicus Salazarius (t) uxorem fuisse refert *Magdalenam de Silva*, atque ex ea filios duos *Henricum & Didacum*, sine prole mortuos, & posteriorem quidem sponsum *Marianæ de Guzman & Roxas* sororem *Martini de Guzman & Ledesma*, primi *Marchionis de Palacios*. Ex Alphonso de Haro (u) porro constat, prodixisse ex hac stirpe *Christophorum de Porres Henriquez & Guzman*; hic an. 1624 *Comes de Castro Novo* creatus est, & pater fuit *Josephi Henriquez de Porras, Marchionis Quintanae* honore aucti, ita ut eodem utendi facultas esset omnibus ac singulis Comitis Castrum Novi filii primogenitis. (w) Superioribus annis *Marchionis Quintanae* titulum gessit *Martinus Nunez de Guzman*, cui an. 1676 *Vicariae* in matrimonium ducta est *Theresia Spinola*, Pauli *Marchionis de los Balbases*, Legati munere in aula Imperiali tunc functi, gnata. Ille quoniam filius primogenitus *Marchionis de Montalegre* nec non Comitis de *Villa Umbrosa* dictus est, neque *Henriciano* cognomine utitur, ex alia ac priores, quorum fortassis mascula propago defecit, & è *Guzmannorum* familia ortus esse videtur.

Inter filios, quos Diegus sive Jacobus, Tertius Comes de Albadehite, è secundo toro suscepit, PETRUS *Comes de Fuentes* clarum sibi peperit nomen, suisque virtutibus promeruit, ut gubernaculis Belgii an. 1595 admoveretur, donec Archidux Albertus eidem cum sumò imperio praefectus adventaret, id quod proximo statim ab illo anno accidit, quo ille munere solutus in Hispaniam rediit. Quæ brevi isto temporis intervallo ab eo præclare gesta sunt, ita *Eryc Puteanus* expressit; Auspiciis Philippi II Regis Catholici & ductu industriae Petri Henriquez Gusmani Comitis Fontani, Belgicae Gubernatoris & militiae summi Praefecti, res magnæ susceptæ patratæque sunt paucorum mensium spatio. Huwense oppidum & arx recepta, & socio Principi reddita. Castellum pariter vetus & opportuna munitione, capta. Itemque arx & oppidum Dorlentium, situ commodum & opere munitum propugnaculum, quod nulla vis antè ceperat, paucis horis oppugnando in potestatem reductum: idque cum tuerentur ∞. ∞. r. praesidiarii qui omnes impetu caesi, capti, paucis è regio exercitu amissis. Sed & antea lectissimus gallorum exercitus, equites peditesque, cum suppetias obsessis venirent, fusi fugatique sunt: Multi Nobilium Picardiae & Normandiae caesi, inter quos Provinciae hujus, & Maris ipse Praefectus. Denique Cameracum, urbs & arx, Diu nobilis, praesidium, aut terror partium, obsessa, clausa, oppugnata est, contra magnas hostium vires, apparatu modico sed virtute, prudentia constantia summa, servatâ rigide disciplina militiæ, Ducum & militum alacritate, & consensu, quibus fracti hostes, primo urbe, mox arce cesserunt. anno Christiano ∞. 1cxv. mense Octobri. Ob hæc miranda & ad quæ livor stupeat, tibi Deus: Rex: Comes gloria, laus, memoria.

AD TAB. XXII.

A primi Albæ ad Alistem Comitis filio tertio JOHANNES *Henriquez*, quartus prodiit
Hh Henri-

(s) *Lop. de Haro Nobil. Lib. V. cap. 2.* (t) *Hist. de la casa de Silva Lib. VII. cap. 5.*
(u) *Lib. X. cap. 17.* (w) *Salazar, in Append. Orig. dign. fecul. cast.*

Henricianæ stirpis ramus, è quo prognati cognomentum *de Almanfa* cum gentilitio conjunxerunt, in memoriam Constantiæ de Almanfa, cum qua Johannes in conjugio vixit, & hunc ramum profecit. Erat illa filia Didaci de Almanfa, strenuissimi Equitis, qui multo per Hispaniam nomine & celebri fama fuit, ita ut in communi proverbio diceretur: *Lanza por lanza, la de Diego de Almanfa*. Possidebat idem dynastiam *Alcannizes* in Castellâ sitam, quæ, per Constantiæ cum Johanne nuptiam in Henricidarû familiam translata, deinde in Marchionatum erecta est, primusque titulum *Marchionis de Alcannizes* gessit FRANCISCUS *Henriquez, de Almanfa*, Johannis filius; Hujus nepos cum gnata unica haberet ELVIRAM, in Borgiarum familiam elocata, transit eò dictus Marchionatus, unà cum cognomento *Henriquez de Almanfa*, ibidemque ad hanc usque ætatem permansit, donec ante annos non ita multos ad Henricidas quidem rediit, sed ad aliam à pristina lineam, nempe Cabrerensè; Archithalassi quippe Castellæ hodierni fratri natu minori, *Ludovico Henriquez de Cabrera*, gnata & hæres unica Johannis, Septimi March. de Alcannizes, ducta est, cui anno 1675 mortuo ille hunc in honorem titulumque successit.

LUDOVICUS *Henriquez*, tertii Marchionis de Alcannizes frater, creatus est à Philippo III, Hispaniarum Rege, *Comes Vellestis* in regno Portugalliae, huncque comitatum filio suo cognomini transmisit; is autem, cum Lusitania à Philippo IV Rege descivisset, maluit comitatus, quàm famæ ac fidei, jacturam facere, pærititq; in obsequio veteris domini; & factum est ei damnum illud avito *Albe ad Alifim* comitatu, in quem Friderico, octavo ejus comite, agnato suo, sine virili sobole mortuo successit; auctus præterea est à Philippo Rege pingui munere Proregis Indiae Occidentalis anno 1649, & post triennium Peruviano regno eadem dignatione præfici meruit, ubi usque ad an. 1660 commoratus est.

AD TAB. XXIII

Ex Henricidarum Bolanii Dominorum stirpe palmitem in regnum Neapolitanum translatum esse, quo propago enata est, illustrissimis æquiparata, cum Alfonso Lopez de Haro incompertum habuerit, autoritas genealogiæ nostræ concilianda, ne laude defraudandum est sua vir optimus, cui in acceptis illam ferimus. Est Neapoli in monasterio Carmelitanorum, quos Discalceos appellant, Vir, sicut in primis eruditus, ita plurima humanitate antiquaque virtute & fide præditus, videlicet Perquam Reverendus Pater *Hieronymus Maria de Sancta Anna* jîs cum alicunde de consilio nostro percipisset, operâ suam literis amanatissimè scriptis ultrò detulit, simulque de singulari & perbenigno Principum in dicta urbe virorum adfectu & studio conatus juvandi nostros, maximis deinde documentis comprobato, indicium fecit, atque inde ab eo tempore suum in nos officium & re & literis cumulatum declaravit; hinc postquam ex sciagraphia operis præsentis sibi transmissa perspexisset, Henricidarum etiam genealogiam partem ejus facturam, percunctatus est statim, sciremne istis etiam in locis Henricidas agere, Principum dignatione mactos, ab tantoque responso, nescire me id juxta cû ignarissimis, flagrare verò cupiditate singularia de illis cognoscendi, nulla interposita mora genealogiam dictorum Principum ad me misit, notis illustratam, suis, & apographis stipatam privilegiorum duorum insignium, quibus illi ab Hispaniæ Regibus honestati fuerunt. GABRIELEM, fatorem propaginis, de qua sermo est, *Alfonso Lopez de Haro* in numero filiorum Henrici Henriquez Domini primi de Bolanos recentuit, sed uxorem sobolemque ei fuisse ignoravit; fuisse ille prædicatur literatus, ac studii doctrinisq; deditus, ita ut calamum pro Philippo II Hispaniæ Rege stringeret, cum de successionis jure in regnum Lusitaniæ disceptatio orta esset; munere etiam *Consilarii Patrimonii regii* in Castellâ functus est.

JOHANNES, Gabrielis filius natu maximus, excellenti quoq; doctrina præditus fuit, multorumque annorum spatio officium *Præsidis fisci regii* in regno Neapolitano obiit; Rector deinde *Cancellariæ regiæ* & *Supremi Senatus Italici in Hispania* constitutus meruit; jure præterea uxorio *Marchio de Campi* salutatus est. Filium ejus GABRIELEM AUGUSTINUM Philippus IV Hisp. Rex *Principem* creavit vigore Privilegii, Madriti die primo Octobris an. 1637 dato, in quo postquam Rex dictum impetrantem *Consanguineum suum fidelem* & *dilectum* appellasset, ita porrò fatur: " nos dependentes profapiæ ipsius egregiam antiquamque nobilitatem, ac insuper suam in nos singularem fidem & observantiam, & majorum suorum prædara merita ac obsequia, præsertim D. Gabrielis Enriquez avi sui Consilarii Regii Patrimonii Regnorum Castellæ, viri doctrina & integritate insignis, nec non D. Johannis Enriquez, Marchionis de Campi, patris sui, qui magna ac singulari fide, probitate & integritate in Citerioris

ria

ris nostro Siciliae Regno per spatium XXV annorum inservivit, primùm in munere unius ex Præfidentibus nostræ Reg. Cameræ ac deinde Regensac Collegialis Consiliarius in eodem Regno egit, fuitque complures annos Præfectus Annonæ illius civitatis, iisq; in muneribus magna cum laude & nostra satisfactione versatus est: denique ad nos evocatus in hoc nostro supremo Italiae Consilio idem obsequium præstare Regens occubuit. Meritò quo omnibus constet, quantum egregio horum virorum proposito oblectemur, ipsum Marchionem D. Gabrielem Enriquez ad Principatus gradum & honorem provehendum, Terramque de Squinzano, quam in Provincia Hydrunti citerioris nostri Siciliae regni à nobis, nostraque regia Curia iustis titulis in feudum tenet & possidet, dicto principatus decore illustrandam atque insigniendam decernimus. Tenore igitur præsentium, ex certa scientia Regiaque auctoritate nostra deliberatè & consultò, ac ex gratia speciali maturaque sacri nostri supremi Consilii accedente deliberatione præfatum Illustrè Confanguineum nostrum Marchionem D. Gabrielem Henriquez ejusque hæredes ordine successivo Principes Squinzani facimus, constituimus, creamus ac perpetuò reputamus: „

Alterum privilegium, cujus apographum Rev. Patri Hieronymo Mariæ de S. Anna debemus, Rex Hispaniarum nuper defunctus Carolus II, JOHANNI, Gabrieli Augustini filio, doctrina, prudentia, humanitate moribusque suavissimis prædito, an. 1697 imperavit, ex quo priorem non pigror huc transcribere partem: „ Carolus D. G. Rex Castellæ &c. Fideli nobis dilectò D. Joanni Enriquez gratiam nostram regiam & bonam voluntatem. Cum Turma seu Comitiva Equitum Stradiotorum Græcorum Albanensium quam in citerioris nostro Siciliae regno Ill. D. Gabriel Augustinus Enriquez Esquinzani Princeps miles Ordinis S. Jacobi Confanguineus noster fidelis dilectus, tuus Pater inserviebat, obitu ejus ad præfens vacua in Provincia Hydruntina dicti nostri Regni existat. Hoc considerantes generis & fatis cognitæ in his nostris Hispaniarum Regnis nobilitatis tuæ claritatem ac præclara merita & obsequia tam per te & tuum Parentem D. Joannem, Patrumque D. Franciscum Enriquez totis viribus tempore Popularem seditionum præfati nostri citerioris Siciliae Regni nobis præstita sic nostrorum Rebellium temeritatem cum cohorte equestris militiae propriis suis sumptibus & expensis insectavit ac oppressit, quam per Ill. Avuntium Regentem D. Joannem Enriquez Marchionem Campi prius nostrum in dicto Regno à latere consiliarium ac demùm apud nos in supremo Italiae Senatu assistentem pluribus abhinc annis intimo corde exhibita; ut Ill. Dux Medinæzeli Prorex Locumtenens & Capitaneus Generalis dicti Regni Nobis exposuit, illam in te libenter conferre decrevimus. „

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS VII. EMANUELENSIS.

COMITUM DE CARRION ET SINTRA, DO-
MINORUMQUE DE VILLENA, MONTEALEGRE ET BEL-
MONTE IN CASTELLA, NEC NON DYNASTARUM DE
CHELES ET COMITUM DE VILLA-
FLOR IN LUSITANIA.

IN scuto hic repræsentato, familiæ Emanuelidarum proprio, *brachium alatum ensem vagina vacuam tenens* ascitum esse refert *Alfonfus Lopez de Haro* in Nobiliar. Lib. II. Cap. V. *trophæi instar*, in memoriam Emanuelis Imperatoris Constantinopolitani, quem stirpis fator inter progenitores suos numeraverit; sed cum Emanuel Imperator Constantinopolitanus nullus in horum serie appareat, in animo fuisse dicto autori crediderim *Isaacum Angelum Imp. Constantinop.* qui Beatricis de Suevia, genitricis Emanuelis Infantis Castellæ, avus maternus fuit; *Leo* secundum & tertium laterculum implens paternam familiæ originem à

Legionis & Castellæ Regibus manantem denotat.

FAMILIA EMANUELEN

XVI.

EMANUEL, Infans Castellæ, DOMINUS ESCALONÆ, Ferdinandi Sancti Regis Castil & Leg. F.
[*Vid. supra Tab. VIII.*]

XVII.

1. Violanta, uxor *Alphonfi de Portugallia, Dn. de Portalegre.* 2. Johannes Emanuelis (*Mamel*) Dn. Villenz & Escalonz, ✠ circa an. 1348.

XVIII.

1. Constantia, nup. Petro I Reg. Portugal, 1340. ✠ 1345. 2. Ferdinandus Manuel, Dn. Villenz, ✠ 1350. *Jobanna de Aragonia, Reimundi Berengarii, Com. de Prados fil. 1346. D* 2. Johanna, ux. Sanctus Manuel, *Henrici II R. Castil, notbus, Dn. Infantadi, Maria de Castaneda.* ✠ Leg. ✠ 27 Maj. al. 25 Martii 1381.

XIX.

Blanca, Dn. Villenz, ✠ iunupta. Johannes Sanchez Manuel, Comes de Carrion. Ferdinandus Sanchez Manuel, notbus à quo *Emannelli Ubedenfes.* Ludovicus, notbus, ✠ fl. Sanctus, notbus. Petrus, Decanus Hifpal. Ecclef. Constantia, ux. *Miceri Alborno.* Beatrix, nup. Petro Lando.

XX.

Sanctus Manuel, *Ginevra de Acunna Giron, Martini Vasquez de Acunna f.* Leonora Manuel, Domina de Carrion. Agnes nup. *Garcie Fernandez de Villore.* Maria Manuel, Domina de Monteleagre & Mena, Ux. *Laurentii Suarez de Figuero, I C. Feria.*

XXI.

Maria Manuel, nup. 1. *Jobanni Alvarez Oforio.* 2. *Garcie Sarmiento, Dn. de Salvatierra.* Ginevra de Acunna Giron. Johannes Manuel, de Belmonte de Campos & Zebico de la Torre, Eques Aurei Velleris cr. 1506. ✠ *Catharina de Castilla, Diegi de Roxas & Cathar. de Castilla fil.*

XXII.

Diegus Manuel, ✠ celebs. Patrus Manuel, Episc. Legion. & Zamor. *Archiep. S. Jacob.* Johannes Manuel, *Monachus Francisc.* Philippus Manuel, ✠ improbus. Laurentius Manuel, Dn. de Belmonte de Cambos & Zebico, & Commendator major Alcantar. ✠ *Jobanna de la Cerda, Roderici de Mendoza, II Com. de Castro f.*

XXIII.

Rodericus Manuel, Dn. de Belmonte & Zebico ✠ sine prole. *Beatrix de Velasco, Diegi Lopez de Zuniga & Velasco, & III Com. de Nieva fil.* Petrus Manuel, Cubicularius R. Philippi II, Commendator Alcantar.

XXIII.

SIS EJUSQUE PARS PRIOR.

Ux. 1. Constantia, Jacobi IR. Aragon. f. XVI.
 2. Beatrix, Amadei IV Com. Sabaud. fil. Petri
 de Chalon, Dn. de Chateaubellin vid. Concu-
 bina, Nuna.

Ux. 1. Constantia, Jacobi II Reg. Aragon. fil. Alfonsus Emanuel, notbus,
 2. Blanca de Lara & Cerda, Ferdinandí à quo familia Mammel in
 de Cerda f. Concu. Agnes de Castañeda. Sicilia.

Johanna, notba, Henricus Manuel de Villena, notbus, Petrus Manuel, Guiomara, notba,
 uxor Job. Con- Comes de Sintra, Montealegre & notbus, Commen- uxor, Johannis
 falez de Moxica. Meneses. Beatrix f. Agnes de Son- dator major Martines del Ley-
 sa, Petri Alphonfi de Sonja, fil. Alcantar. va, Dn. de Ley-
 va.

Petrus Manuel, Dn. Agnes, ux. Blanca, nup. 1 Margarita, ux. Leonora de Ferdinandus Manuel Agnes, ux.
 de Montealegre & Valcons Roderico Var- 1. Diegi Garcia de Villena, notbus, Indici
 Meneses. Ux. 1. quenz Coutiño, de Toledo, Dn. no- notbus, Dn. de Zebico de Lopez de
 Johanni Alphonfi Martinez de Soufa. Dn. de Ferricy- de Meiorada. Antonio Folch de Cardona Rodriquez, Petri
 R. Lusit. f. 2. Johanna Manrique de do Vazquez de Luna Come- itab. Castell. de Foncca fil.
 Rojas, Gomeci f. Cunna.

Sanctia nup. Johanni Catharina, Johannes Manuel, FERDINANDUS Johanna Manuel,
 Sarmiento, fratri pri- ux. Johannis Aldoncia Gomecii Manuel, Dn. de amica Edwardi
 mi Com. de Salinas. de Tovar, Aldoncia Gomecii Snavrez de Figne- roa f. CHELFS. Vid. Regis Portugal,
 Dn. de Ze- roa f. Tab. seq. unde famil. Ma-
 bico. meiens in Por-
 tugal.

Elvira nup. Petro Johanna, ux. Johannis Marina, nup. Baldino Aldoncia,
 Manrique Dn. de Zuniga Sotomajor. de Burgundia, Dn. de Falkais.

Maria, nup. Elvira, Aja liberorum Mencía, Aldoncia, nup. Johanni
 Andrea de Regum Catholic. de in nu- Henríquez de Acunna &
 Ribera, foleti, pta. Portugal, IV Com. Va-
 lentiz.

Johannes Manuel, Laurentius Manuel,
 Decanus Hispal. † in juvena,
 deun Episc. Siguentiz.

FAMILIÆ EMANUELENSIS:

- XX. FERDINANDUS Manuel, Ferdinandus
Manuel de Villena F. Dynasta de Cheles.
✠
-
- XXI. Didacus Manuel Dynasta II de Cheles ✠
-
- XXII. Johannes Manuel, III Dynasta de Cheles ✠
Isabella de Mendoza, Didaci f.
-
- XXIII. Franciscus Manuel IV. Dynasta de Cheles ✠ *Helena de Mendoza, Petri f.* Major uxor *Didaci de Mendoza de Lima.* Maria, nup. *Christophoro Ojorio Portocarrero, Dom. I de Montiuo.*
-
- XXIV. Petrus Mannel, V Dynasta de Cheles ✠
Isabella Portocarrero.
-
- XXV. Franciscus Manuel, VI Dynasta de Cheles, ✠
Teresia de Lima, Diegi de Mendoza de Lima Majoris, amite ipsius magne fil.
-
- XXVI. Johannes Manuel, VII Dyn. de Cheles ✠
Ux. 1. *Catharina de Silva, Francisci V Dom. de San Fagando f.* 2. *Maria de Montoya, Christophori fil.* 1. Maria, monialis in Elva. Franciscus Man. Comendat. de Mazans, ✠ celebs in pugna contra Batavos ap. Malacam. Balthasar Manuel, ✠ in pugna ap. Cadiz 1636. *Antonia Enriquez, Antonii de Miranda fil.*
-
- XXVII. 1. Franciscus ✠ puer. *Teresia, uxor Pasconis de Silva, Dom. de los Lealer.* 2. Franciscus Manuel, VIII Dyn. de Cheles ✠ celebs. Christophorus Manuel, IX. Dynasta de Cheles. Johanna, ✠ puella.

XXIV.

PARS POSTERIOR.

Uxor

XX.

Ux. Major de Silva, Vasconis Fernandez
Dom. de Higueras f.

XXI.

Leonara nupta Francisco de Faro, Alphonfi Comitis de Faro
filio secundo.

XXII.

Christophorus Manuel, Commendator de Moreyra
in Ordine Christi. ✠ Francisca de Castro.

Sanctius Manuel
✠ improlis.

XXIII.

Franciscus Manuel, Comendator de Moreyra in Ord.
Christi. ✠ Beatrix de Meneses, Emanuelis de Abren
de Sousa. f.

XXIV.

Christophorus Manuel Dn. de Alcara pinna
Commendator de Mazans in Ord. Christi. ✠
Ux. 1. Melicia de Sousa, Georgii Pezenna f.
2. Johanna de Faria, Caspari Gil. Severin fil.

Philippa.

Francisca.

Isabella.

XXV.

moniales.

Sanctius Manuel, Comes de
Villafior, Prorex Brasil. ✠
4 Febr. 1677.

Emanuel perit
una cum fra-
tre Baltha-
fare.

Maria, nupta
Antonio Alva-
rez de Acunna
Dom. de Taboa.

Juliana &
Elena ✠
puellz.

Beatrix,
monialis.

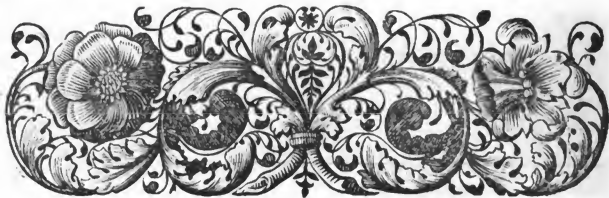
XXVI.

Ux. 1 Anna de Meneses & No-
ronna, Caspari de Faria Se-
verin f. 2. Johanna Antonia
de Villena, Antonii Alvarez
de Acunna Dom. de Taboa &
Marie sororis ejus fil.

1. Christophorus Manuel II Comes
de Villafior.

2. Emanuel de
Villena.

Rodericus
Manuel.

EXEGESIS HISTORICA.

Regibus Castellæ, ex Burgundica domo ortis, *Emanuelidarum* quoque stirps, MANUEL vulgari vocabulo appellata, defluxit, utpote ab EMANUELE Infante Castellæ, Regis Ferdinandi III Sancti, filio nato minore, condita, sicuti superius Tabula VIII videre est. Emanueli patrimonii loco obvenere, *Agrelda, Efcabna, Roa, S. Olaya, Cuellaris, Peñofeitis*, aliaque, nec non *Villena*, quam à Mauris interceptam Rex Aragoniæ Jacobus I an. MCCLXV. armis recuperavit, & Emanueli genero suo restituit; secundis eidem nuptiis ducta fuit Beatrix Sabauda, qua natus est JOHANNES *Emanuel*; in hujus gratiam Rex Aragonum Al-

phonius IV, cujus sororem in matrimonio habebat, Villenam & alia oppida ei contributa, quæ Valentini regni finibus continebantur, ad dignationem Principatus an. MCCCXXXVII extulit. Idem sub Regibus Castellæ Ferdinando IV, & Alphonso XI regis procurator, prætereaque in Murcia tractu limiti præfectus erat; hæc munera Marianæ (a) blandimenta appellantur à Regibus illis data, ad conciliandam hominem tyræ potentem, & vasto ingenio pravoque, ac accipiti fide: nihilo tamen minus frequenter tumultus cientem, & duos Reges Castellæ Aragonique fœderis & amicitia simulatore distinentem, ut scilicet uno alienatu apud alterum receptus esset. (b) Vicissim verò Regi Castellæ Alphonso ludibrium debuit, cum ei filiam suam, è primo toro unicam, Constantiam, adhuc puellam, nec maturam viro, condixisset & tradidisset, quam Rex in eum solum finem uxorem petierat, ut patrem puellæ à societate cum factiosis inita divelleret, hinc postquam hoc asecutus esset, illam repudiavit, & genitori reddidit. (c) Ea tamen, quasi prædestinata ad regias nuptias, à Lusitaniæ Rege deinde ducta fuit; quæ felicitas sortis quoque ejus consanguineæ, Johanne, obtigit, Henrico II, Castellæ Regi, nuptæ. Filius Johannis Emanuelis, FERDINANDUS, à legitimo & quidem posteriore conjugio ortus, & defuncto parente Villenæ regulus, Regi Alphonso in bello adversus Mauros Granatenses militavit, & obsidioni Heracleæ, Regi fatali interfuit. Petro deinde, Alphonfi filio & successore eodem & primo regni sui anno cum gravissimo conflitante morbo, & vulgo proceribusque, uti in Regum orbitate fieri assolet, varios illi successores desinantibus, Ferdinandus Emanuel in præcipuorum numero fuit. Verum, Rege cum valetudine in gratiam redeunte, ille morbo oppressus & sublatu est, Blanca filia superstitè relicta. Defecit in eodem genuina Emanuelium stirps, cujus tamen appellatio à fratribus ejus nothis, Sautio & Henrico, propagata est.

SANCTIUS quatuor oppidorum Infantadi Dominus audit, & genitor fuit JOHANNIS & FERDINANDI aliorumque. A Ferdinando longa provenit posteritas, quæ in civitate *Ibeda* domicilium fixit, ibidemque in mediocri fortuna ad præsens usque seculum duravit, & fortassis hodieque superest. Johannes Murcia præfeturam gessit, & Comes Carrionis à R. Henrico II creari meruit. Monumentum sibi condidit in civitate *Alarez*, cujus ædem majorem facello magnificè exstructo, & largiter dotato, amplificavit. Ex mulieribus, quarum nomina incomperta sunt, liberos tres, in Tabula notatos, genuit, quos inter ad LEONORAM Carrionis oppidum hæreditate pervenisse videtur: id enim illa Catharina Regina, Henrici III conjugii, vendidit. SANCTIUS, Johannis filius, sequioris tantum sexus prole relicta decellit, lineamque suam finivit. (d)

HEN.

(a) Lib. XV, cap. 9. (b) Id. Lib. XVI, dep. 5. (c) Id. Lib. XV, c. 18. § 21.

HENRICUS *Emanuel de Villena*, alter Joh. Emanuelis, Dynastæ Villenæ & Escalonæ filius naturalis, primam ætatis suæ partem in Lusitania exegit, quo à forore sua consanguinea, Constantia, cum ea Petro I Regi nupsisset, puer traductus fuit. Fecit ibidem militiæ tyrocinium, & strenui impavidique animi documenta dedit, uxorem quoque ibidem duxit, & Comitatum *Sintra*, quod oppidum ad Tagrum montem situm est, dominiumque *Cascaes* acquisivit. Post excessum Ferdinandi R. Lusit. qui Petri filius, idemque pater gnatae unice fuit, videlicet Beatricis, Johanni I Regi Castellæ nuptæ, cum circa successionem factiones & contentiones ortæ essent, quæ in bellum exarserunt, Beatricis partibus studuit, & persequit, ut Olisippo, regni metropolis, sacramentum ejus acciperet, id quod in exitum anni MCCCXXIII incidit. (e) Verum postquam contraria factio quæ Johanni Petri Regis filio notho, favebat, invaluisset, isque Rex proclamatus victoria Aljubarotana regnum sibi afferuisset, discessit Henricus Emanuel in Castellam; ubi pro possessionibus in Lusitania, relictis oppida *Montalegre* & *Meneses* cum Comitibus axiomaticè à Rege, compensationis loco, accepit, atque exinde Regibus Castellæ, Johanni I, Henrico III & Johanni II constantem & fidelam operam exhibuit, postremique juventam moderatus est. Porro Ferdinando Infante, ejusdem Regis tutore & regni administratore, ad capeffendum sceptrum Aragonicum profecto, in absentis vices substitutus, & denique regni Castellensis gubernatoribus adscriptus est. Ex legitima uxore filium suscepit PETRUM, qui ad hæreditatem oppidorum *Montalegre* & *Meneses* admissus quidem fuit, sed simplici *Dynastæ* titulo, nec Comitibus, quo patrens usus erat. Uxorem eidem fuisse Johannam, Alphonfi R. Lusit. gnata, ex epitaphio sepulchri ejus, Pennafielii existans, constare, & suffragio Comitibus *Lucanoris*, in *genealogia familiæ Emanuelensis* ab eo scripta, confirmari, *Alphonfus Lupus de Haro* (f) testatur; Johannam Manricam vero, quam *Petrus Hieron. de Aponte* in *Lucifero suo Nobilitatis* conjugem illi tribuit, posterio-rem fuisse non impugnat. E neutra autem virilis soboles prodiit; itaque filia natu maxima MARIA successionem oppidorum dictorum adiit, eamque in familiam mariti sui factoris amplissimæ stirpis Comitum & Ducum Feriæ transtulit.

A FERDINANDO Emanuele, Henrici Comitibus de Montealegre filio naturali, haud ingloria propago orta est, quam maximè illustravit ejus nepos JOHANNES *Emanuel*, viri calliditatis acerrimæ, maximæque in ea solertiæ & plurimi usus, qui cum Ferdinando Rege Catholico, quem eadem in arte primum & quasi quandam fuisse Roscium scriptores consentiunt, in arenam descendere ausus est. In exiguo corpore ardenti prorsus ingenio, multoque in dicendo sale fuit; (g) polluit præterea tum facultate politè & expeditissimè scribendi, tum mira agendi dexteritate. Itaque Ferdinando & Isabella Regibus primò ab epistolis erat, (si fas est credere *Varillajo*, (h) in eo certè hallucinato, quod nullius eum prospiciat fuisse scriptis) deinde diu legatus apud Maximilianum Cæsarem; (i) idem porro munus in Belgio obiens, in notitiâ Archiducis Philippi, deinde ad gratiam ejus pervenit, cui etiâ, postquam in ducta in uxorem Regû Catholicorû filia in Hispaniam iter fecisset, assiduû cultum obsequiumque exhibuit, atque ita se dedidit, & partes illius suscepit, ut eum susperet Rex Ferdinandus, atque à genero abtrahere conaretur. Ac primum in Germaniam redire iussit in junctas apud Cæsarem Oratoris partes implere mandans. Philippus *foceri arte perspicax*, ut habent *Mariane* [k] verba, *discedere non permittit amica vi parata, nisi obtemperaret; ac verò majori deinde in gratia fuit omnium arcanorum participes, ac penè arbiter factus. Quia id non successerat, magis pollicitus ejus uxorem, Catharinam Castellam, non minoris animi feminam, tentare visum est, si benignitate præfatus viri animus expugnaretur; multa & magna ipsi & filius promissa. Parùm tamen est ea nova diligentia profectum: vir enim apprime sagax majorem in principe & juvene, & nunquid spem reponeret, quam infone & callido & parco. Itaque Philippo in Belgium reverso ejus commodis in Hispania jugiter inservit, utque studia procerum erga illum accenderet, aleretque unicè operam dedit; simul ac verò Isabellam Reginam mortem obiisse intellexit, ad illum in Belgium convolvit; ubi omni adnixus est studio, ut nihil cum focero Philippus pacifceretur, sed ut ille quam primum Castellæ regni decedere, & ad hæreditaria migrare adigeretur; per literas interea agris Castellensium procerum, res novas cupientium, animis faces subdens, importunus & audax, acutus juxta & sagax, eosque Philippi, quem brevi venturum scribebat, expectatione suspensos tenens. (l) Decreta deinde à Philippo navigatione in Hispaniam, cum is sub exitum anni MDV Middelburgi in Selandia, secundos operiens ventos, *avei velleris* comitia celebraret, quibus in Equitum defunctorum locum alios suffecit, Johannes Emanu-*

K k 2

nuel

(d) *Alph. Lop. de Haro Nobil. Lib. I. cap. 9.* (e) *Mariana Lib. XVIII. cap. 7.*(f) *Lib. II. cap. 2.* (g) *Mariana Lib. XVIII. cap. 12.* (h) *La prat. del'educ. des Princes Lib. II. & in Pref. Avertissement.* (i) *Comes de seb. gest. Fr. Ximenui L. III. p. 61.* (k) *Loc. cit.*(l) *Id eod. Lib. cap. 16.*

nuel eo honore cum aliis, è sua verò natione primus, honestatus est. (m) Hac dignatione ferocior, postquam in Hispaniam unà cum Principe rediit, colloquio, cujus cupiditate Ferdinandus flagrabat, quantam potuit remoram iniecit; sed prævaluit tandem Francisci Ximenii, Archiepiscopi Toletani, solertia, qua effectum, ut focer generique congressi coram inter se conferrent, neque huic colloquio arbiter Johannes Emanuel interesset. (n) Nichilo is ea propter mitior, cum à Ferdinando Rege secundum cum genero colloquium expectante per Ferdinandum Vegam, sibi intimè carum, denuò præmiis & promissis presfaretur, respondisse perhibetur; “ nolle se beneficium ullum ab Aragonio Rege accipere; quare ne quid amplius obtundat; hanc esse summam, se quamdiu aliquid apud Regem, Philippum gratia ac autoritate valeret, nunquam passurum, ut Ferdinandus cum Philippo in Castella maneat, & simul sceptrum moderentur. (o) Prudentiæ verò Ximenii iterum cedere coactus, parùm abfuit, quin ejusdem artibus de gradu quoque dejiceretur, Philippo illius consilium de Emanuele Romam sub specie honoris ablegando auribus admittente. Hoc cum Emanueli pro sagacitate sua suboleret, fortunam reverentius habere & civilitatè modestiamque in consilium adhibere cœpit, mente fortassis præfaga mutationis, quæ paulò post repentina Philippi morte incubuit. (p) Tunc rebus suis & Regi Ferdinando graviter à se offenso diffusus, quamvis is multa uteretur dissimulatione, simultaque opportunitas loco est, in Belpium se proripuit, indeque in Germaniam ad Maximilianum Imp. se contulit, à quo pristina gratia & autoritate neutiquam habitus, speque sua delusus & suscepti frustratitineris pertaxus in Hispaniam pedem referre cupiebat. Eo consilio datis ad Ferdinandum Regem literis petiit, ut vel ejus venia reduci bona pristina reponeret, atque eo loco haberet, quem generis nobilitas & priora merita postularent, vel cum uxore & liberis in Lusitaniam ire concederet; additis minis, facturum se alioquin, quod solent homines desperati. Nullo responso accepto, exul, miseris cooperatus ac profugus, minore quamvis Principis favore, ingenii tamen acumine, dexteritateque agendi, dissidiurum inter eos Principes sementem facere, impedire concordiam nunquam destitit; (q) quare cum in Belgium se recepisset, à Margarita ei præfæta, enixissimis R. Ferdinandi postulationibus victa, in custodiam datus est; quamquam ille è medio prorsus sublatus maluisset. Refert *Varillajus*, (r) Guilielmi Croji, Cevrii Dynastæ, consilio factum esse, ut custodiæ, eique honestæ, includeretur, eo potissimum fine, ne vitæ periculum vi vel astu ei strueretur, vel ipse suis sibi technis accerieret; hactamen cautione offensum malam servatori gratiam post recuperatam ejusdem opera libertatem retulisse, & perpetuam cum eo similitatem exercuisse. Quidquid hujus sit, id certum est, simul ac de Ferdinandi Regis morte fama in Belgio percipiebatur, à Carolo Archiduce, ejus nepote, Johannem Emanueleum è custodiâ liberatum, magnoque honore habitum, (s) & postea Romam à Papan Leonem X. Oratorem missum fuisse; cum quo nomine Caroli, jam Imperatoris Hispaniarumque Regis, fœdus icit, adversus Gallos, Italia exturbandos. (t) Mortuo non ita multò post Leone X. ejusque in locum suffecto Hadriano VI, quo magistro Carolus Imp. in puentia usus erat, Roma abiit; (u) inde verò ad Venetos cum fuisse, illosque ad fœdus, quod ea tempestate, anno nempe MDXXIII, cum Cæsare fecerunt, sua potissimum oratione perduxisse, *Varillajus* narrat, nullo fortassis auctore, certè apud præstantissimos illius ævi rerum Venetarum scriptores, Andr. Maurocenum & Paulum Parutam, nulla Emanuelis isto in negotio fit mentio, sed in eo omni Hieron. Adorni primò, eoque defuncto Marini Caraccioli, Oratorum Cæsareorù, operam enituisse illi referunt. Cumque Maurocenus (w) fœderis à Rom. Pontifice cum Cæsare initi arbitrum Jo. Emanueleum fuisse commemoraverit; cur diligentissimo & rerum patriarum peritissimo scriptori in negotio domestico silendus erat, causam aliam non video, quam hanc, quod nempe nullæ ejus ibi fuerint partes. Adversatur deniq; *Varillajus Gnicciardinus* qui jam anno 1522 Jo. Emanueleum qui summa cum autoritate Cæsaris Romæ orator fuerat, ex Italia discessisse, diserte refert. (x) Quousque vixerit, numque sacello, quod Pennasfeli ab ipso conditum, atque anno 1535 exædificatum esse ex inscriptione ejus apud *Lupum de Haro* (y) constat, ultimam superstes imposuerit manum; non satis exploratum habemus. In numero fororum ejus *Aktoncia* recensetur, quam autor modò citatus *Dynastæ de Molembais* in Flandria nuptam fuisse tradit: erat Dynastia ista tunc penes familiam

(m) *Gerh. de Roo Hist. Austr. Lib. XII.* (n) *Gomec. Lib. III. Marian. L. XXVII, cap. 21.*
 (o) *Gomec. loco cit. p. 73.* (p) *Ibid. p. 76.* (q) *Mariana Lib. XXIX, cap. 12.*
 (r) *Loc. supr. cit.* (s) *Gomec. de reb. Ximen. Lib. VI, p. 170.* (t) *Gnicciard. Hist. Ital. Lib. XIV. Jo. viti vit. Leon. X. Lib. III.* (u) *Gnicciard. Lib. XV.* (w) *Hist. Venet. Lib. I.*
 (x) *Hist. Ital. sub init. Lib. XV.* (y) *Loco cit. p. 97.*

Lanoianam, è qua nullum reperio, qui uxorem ex Emanuelensi familia habuerit; neptem-
verò Jo. Emanuelis è sore Maria, Margaritam Burgundam, Philippi de Lannoy, Dom-
de Molembais matrimonium tenuisse certum est. Liberos ille utriusque sexus benè mul-
tos habuit; è maribus natu minimus LARENIUS in dominia & latifundia à parentibus
acquisita successit. Fuit idem Commendator major Ordinis Alcantarenfis, atque Impe-
ratori Carolo in bello Turcico meruit, pater RODERICI *Emanuelis*, Commendatoris Al-
maguerensis in militia S. Jacobi, nec non militum prætorianorum ap. R. Philippum I I
præfecti, cum quo sine prole mortuo familia defecit, opesque ejus ac possessiones ad Co-
mites Valentia: & Duces Nageræ, ab amita Roderici *Aldoncia* ortos, devolutæ sunt: erat
quippe *Aldoncia Emanuele*, uxori Comitis Valentia: è stirpe Acunienfi, gnata unica, *Atoja*, quæ
Johanni Maurico, tertio Nageræ Duci, nuptui locuta fuit.

AD TAB. XXIV.

A FERDINANDO, Ferdinandi Emanuelis de Villena filio natu minore, Emanueli-
darum in Lusitania familia, opibus atque honoribus hodieque insignis, condita est, ejus li-
neas duas Dynastiarum nempe Chelensis civitatis & Comitum Villæfloris Tabula XXIV
recensuimus, ex Historia Silvana Lud. Salazari excerptas. JOHANNES tertius Chelensæ
Dynasta oppidum hoc è loco, quo antehac positum fuerat, in eum quo nunc conspicitur,
translocasse, arcem in eo extruxisse, & ædem sacram dotasse anno 1522 eodem in opere
memoratur. (2) Illo temporis articulo, quo laudatus autor scriptioe citati operis se oc-
cupabat, CHRISTOPHORUS, nonus Chelensæ Dynasta spem familia: sustentabat, dux
legionis, quam Alcantarensem vocant. Alterius lineæ conditor CHRISTOPHORUS,
Johannis supra dicti, filius natu minor, cum Ordini sive militia: cui à Christo nomen est,
nobilissimæ in regno Lusitanico, à Rege Dionysio an. 1318 institutæ, se aggregasset, Mo-
reiræ præfectura, *Commendatoris* titulo ornatus est, præfuitque præterea castro *Portel*, quali
munere fungentem Hispani *Alcayde Major* appellant, FRANCISCUS ejus filius, ead-
dem, qua parens dignatione in Ordine Christi fuit, hocque natus CHRISTOPHO-
RUS Alcarapinæ Dominus, *Commendatoris de Mazani* honore in dicta militia usus est. Ex
ejus filiis natu maximus FRANCISCUS paternam præfecturam & majoratum
tenuit, multorumque annorum spatio in India stipendia fecit & classis in Ma-
laccæ aduersus Batavos fortiter dimicans mortem oppetit. BALTHASAREM
& EMANUELEM in improspere apud Gades prælio maritimo undæ hauserunt. SAN-
CTIUS adhuc adolescens militia: Johanniticæ sive Melitenfi nomen dedit, qua deinde re-
lictæ in Flandria Magister equitum meruit, atque etiam in Germania egregia stipendia fecit.
An. 1638 in Brasiliam trajecit, & munere supremi excubiarum præfecti (*Serg. nto. Major*) ibi
functus est. Facta postea rerum in Lusitania conversione novo Regi Johanni Bragantino
præstò adfuit, ejus copias in provinciis *Beyra* & *Alentejo* rexit, atque ab eo inter Consiliarios
Status & Belli adscitus, gubernator Cancellariæ Portuensis & *Comes Villæfloris* creatus est. (a)
Sub Alfonso Rege, Johannis F. Elvum à Castellensibus obiectum strenue defendit, navata
que ibi feliciter opera ad imperium armorum in Transtaganâ regione gradum sibi struxit;
Ebora deinde neglecta & clade aliqua ab Hispanis accepta contractam labem insigni opera,
in conflictu ad Odigebense flumen nec non in decretoria Canaliensi pugna, qua plena Lu-
sitania victoria de exercitu Hispanico, cui Johannes Austriacus præerat, an. 1663 parta est,
præstita, prætereaque Ebora: recuperatione, expunxit. (b) Pace inter Hispaniæ Lusita-
niæque Reges sancita *Brasiliæ* imperium, *Proregis* titulo, delatum Sanctio fuit à Petro Prin-
cipe tunc regente, sed quo minus id susciperet, morte præventus est, supremum enim diem
Lisbonæ obiit. In Ordine Christi Commendas quatuor tenuit, præfuitque turri de *Belem*
& civitati *Alegrete*; atque in hac præfectura filium *Emanuellem* successorem habuit, in Comi-
tatu autem *Christophorum* natu maximum.

In Siciliam etiam ex Emanuelidarum stirpe traducem translatum fuisse, ejusque propa-
ginem etiam nunc ibi superesse *Philadelphus Anguoi* in Theatro Genealogico familiarum Sicu-
larum ex Jo. Sanchez Historia vitæ Petri Regis Aragoniæ & Siciliæ, refert: Nimirum E-
manueli, Castellæ Infantis, qui universæ Emanuelidarum gentis autor fuit, filium quoque
tribuunt Alphonsum Emanuelis susceptum ex Nuna nobili fœmina Toletana, & dona-
tum à genitore oppido Elche. Is in matrimonio habuisse dicitur gnatam Johannis Gon-
zalez de Ucero, atque ex ea genuisse Fridericum Emanuellem nec non Coraldum Rudol-
phum Emanuellem; quorum posterior Petro Regi Aragoniæ in occupatione Siciliæ ope-

L1 ram

(2) *Lib. V. cap. 7.* (a) *Op. cit. Lib. VI. cap. 7.* (b) *Anton. Passarellus de bello Lusitan. Lib. VIII,*

ram strenuam commodaverit, ibique castrum Trapanæ & uxorem Marianam de Siger, acceperit, genitor Bartholomæi, Coraldi & Johannis Emanuelium. Postremi propago emarcuit æque ac primi, cujus posteri opulenti ac potentes fuisse prædicantur, & in Antonino Emanuele, Honofrii filio, defecerunt; gnata ejus unica ac hæres Euphemia, primùm Francisco Ventimiliæ, dein Nino Taliaviæ Baroni Caftri Vetrani nupta fuit. A Coraldo Emanueles in civitate Marsala viventēs sanguinem ducunt, ob divini humaniq; juris scientiam aliasque artes togatas, quas frequenter excoluerunt, in laude & honore versati.

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS VIII, sed inſtituta, nempè CERDANA,
COMITUM ET DUCUM DE MEDINA CELI, MAR-
CHIONUM D'E COGOLLUDO &c. MAGNATUM
HISPANIÆ.

Scutum hic delineatum à Comite primo Medinæ celinæ aſcitur & à poſteris retentum fuit in honorem maternæ originis, quam trahunt à Ferdinando Infante Caſtellæ, qui primus Cerda cognominatus eſt; erat is filius Alphonſi X Regis Caſtellæ & Legionis natus ex Blanca Ludovici Sancti Regis Galliæ filia, undeque inſignium regnorum Caſtellæ & Legionis cum teſſera regni Galliæ conjunctio rependenda.

FAMILIÆ CER

I. MOSES BERNARDUS DE BEARNIA ET FUXIA [Foix] Gaftonis III cogr. Phœbi, Comitit Fuxiæ, Vicecomitit Bearnix filiu naturalit, COMES MEDINÆ CELI, cr. 1371.

II. Gafto de Cerda, II. Comes Medinzceli, Dn. Portut St. Mariz & oppidi Huelvz.

III. Ludovicu de Cerda, III, Comes de Medinaceli, Dn. Portut S. Mariz.

IV. Gafto de Cerda II, Comes IV de Medinaceli, Dn. Portut S. Mariz, & oppidi Cogolludo.
Leonora de Vega & Mendoza, Inici Lopez de Mendoza, primi March. de Santillana f.

V. Ludovicu de Cerda II, Comes V, & Primu DUX de Medinaceli, cr. 1491. † 25 Nov. 1501.
Ux. 1. *Catbarina Lafo de Mendoza, Petrif.* 2. *Anna de Navarra, Caroli Principit Viane fil. natur.* 3. *Catharia Bique de Orciou.*

VI.

2. *Leonora de Cerda & Navarra ux. prima Roderici de Mendoza, primi March. de Cenete.*

3. *Johannes de Cerda, II Dux de Medinaceli, Com. Portut St. Mariz, Dom. Cogolludi. † 1544 d. 20 Jan.*
Ux. 1. *Mencia Manuel Alphonji de Portugal. Com. de Faro & Mira, fil.*
2. *Maria de Silva, Jobannit de Silva III Com. de Cijuentes f. 1512. † 1544. 16 Auguft.*

Johanna, Ifabella, nonotha, uxor. Alphonji de Mendoza, Eq. S. Jacob.
tha, nup. Petro Zapata de Ayala.

VII.

1. *Ludovicu de Cerda, Imu Marchio de Cogolludo, † improbit. Anna de Mendoza, Diegi Hurtade Mend. III Duc. Infantad. I.*

1. *Gafto de Cerda, III Dux de Med. Celi, M. de Cogolludo, C. de Puerto de S. Maria † caelcbt.*

2. *JOHANNES de Cerda, IV. Dux de Med. Celi. Viil. Tab. feq.*

2. *Ferdinandu de Cerda Eq. Alcaftar. Comendator Efpargofe. Anna de Bernemicourt, Caroli Dom. de la Thieuloye fil.*

2. *Catharina de Cerda, nup. Laurencio Suarez de Mendoza, IV Com. de Corunna.*

2. *Luiſa de Cerda, ux Arim ux Arim Pardo Dom. de Malagon.*

VIII.

Maria de Cerda, ux. Alphonji Tellez Giron, filii primog. Comitit de la Puebla.

Anna Florentia de Cerda, nup. 1. Henrico de Mendoza & Aragon. Eq. S. Jac. 2. Garcia Hurtado de Mendoza M. de Cannete. 3. Antonio de Leyva, March. de Atela.

Catharina de Cerda, nup. 1. Antonio de Luna, Com. de Fuentiduenana. 2. Francifco de Villaci, Eq. S. Jac.

Ludovicu de Cerdã, notbu. Jeſuita.

XXV.

DANÆ PARS I.

Uxor: Isabella de Cerda, Ludovici Cerdæ, Comitis Claromontii
in Gallia & Leonoræ Guzmanniæ filia, Roderici Alvarez de
Asturia vidua, ducta circa an. 1367.

I.

Ux. *Mencia de Mendoza, Petri Gonsalvi de Mendoza, Dom. Hite & Bn-
tragi fil.*

II.

Ux. *Johanna Sarmiento, Didazi Perez Sarmienti, Supremi Præfidi Gallicie
filia.*

III.

Johannes de Cerda, Dn.
Turris quadratz, à
quo posteritas.

Maria de Cerda, nupta *Johanni
Alonso de Gusman, primo Duci
Medinae Sidoniae.*

IV.

Johanna de Cerda, uxor *Alvari
de Mendoza, primi Comitis de Ca-
strogeris.*

Inicus Lopez de Cerda & Mendoza
Dn. de Mandajona.
*Brianda de Castro, Garcia de Castro, Dn.
de Castroverde fil.*

V.

Alphonfus de Cerda
nothus.
*Catharina Gomez, Pe-
tri Gomez, Dom. de
Fioz fil.*

Petrus de Cer-
da, nothus,
*Maria de Zu-
niga. C*

Anna de Cerda,
ux. *Diegi Hurta-
di de Mendoza,
primi Com. de
Melito.*

Ludovicus de Cerda, Dn.
de Mandajona.
*Francisca de Mendoza Innica
Lopez, Ildi Ducis Infanta-
di fil.*

VI.

Petrus de Cer-
da, I.
*Martina de Cer-
da, notha, mo-
nialis Guada-
laxaræ.*

Ludovicus
de Cerda,
*Francisca de
Torres, Johan-
nis Dom. de
Roitortillo.*

Martina de
Cerda, nup.
*Alphonfo de
Granada.*

Ludovicus
de Cerda
fine lib.
*Moria Osorio,
Dom. de Villacis.*

Brianda de Cerda uxor
*Diegi Gomez Sarmiento
de Villandrando, III Com.
de Salinas & Ribadeo.*

VII.

Ferdinandus
de Cerda,
nothus *Equis
S. Jacobi.*

Ginesa de Cerda, uxor
*Johannis de Torres, Dom.
de Roitortillo, matris
fui.*

VIII.

Mm

TAB.

FAMILIÆ CER

VII

JOHANNES II. DE CERDA, IV DUX de Medina Celi, Marchio de Cogolludo, Comes Portus S. Mariæ, Johannis I^{us} de Cerda III, Ducis Med. Celi & Mediænæ de Silva F. Prorex Siciliæ & Navarra.

VIII.

Johannes III de Cerda, V Dux de Med. Celi, &c.
Ux. 1. *Isabella de Aragonia, Antonii II Ducis de Montalto fil.* 2. *Joanna de Lama, Marchionissa de Landrada, Gabrielis de Cueva, V Dnc. de Albuquerque vidua.*

Sanctius de Cerda, Marchio Lagunæ, Eq. Alcantar.
Ux. 1. *Agnes de Zuñiga, Dom. de Billoria, Bernadini de Cardenas, Dom. de Torralva vid.* 2. *Maria de Villena.*

IX.

1. Johannes Ludovicus de Cerda, VI. Dux de Med. Celi, Eq. Aur. Velleris, † 24 Novembr. 1607. æt. 38.
Ux. 1. *Anna de la Cueva, Gabrielis V Ducis de Albuquerque fil.* 2. *Antonia de Toledo & Davila, Gomezii II March. de Villada fil.*

1. *Antonia de Cerda & Aragonia nup. Bernardino Manrique March. de Aquilar.*

X.

1. *Joanna de la Cerda & Cueva nup. Antonio de Aragon. & Moxcada, V Dnci de Montalto.*

2. *Antonius Johannes de Cerda, VII Dux de Medina Celi, March. Cogolludi, † 1671. Anna Maria Henriquez de Ribera Portocarrero, Marchionissa de Alcalá de Alameda, & hæres Ducatus Alcalá, Marchion. Tarifa.*

XI.

Joh. Franciscus de Cerda & Henriquez de Ribera, VIII Dux de Med. Celi, VIII Dux de Alcalá, Comes Portus S. Mariæ, March. Tarifa & Cogolludi, &c. Supr. Præfectus Andalusie, &c. Eques Aur. Vell. Supr. Minister Satus in Hisp. † 19 Febr. 1691.
Catharina de Aragon. Sandoval Folch de Cardona & Cordua, VII Dnc. Segorbie & Cardone, V Dnc. Lermæ, March. de Comares & Denia, Com. de S. Gadea, Prades & Empurias, &c. Ludovici Ramon Folch de Arag. & Cavá, VI Dnc. Segorb. & Mariane de Sandoval III Dnc. Lermæ fil.

Antonia Maria de Cerda, nup. *Caspari de Haro, Dnci de Carpio March. de Liche. † 16. Januar. 1670.*

Anna Catharina de Cerda, ux. Job. *Thome Henriquez de Cabrera XI Admir. Capl. VII Lnc. Mediæ de Rioseco. † Mart. 1697.*

XII.

Anna Maria & Mariana in prima ætate mortuz, Felicia de Cerda & Aragon. Ux. *de Cordua VII March. de Priego.*

Ludovicus Franciscus de la Cerda & Arag. IX Dux Med. Celi & Alcalæ, VII Segorbiz & Cardonæ, VI Lermæ &c. Prorex Neapol. *Maria de las Nieves Giron & Sandoval, Casparis Tel. li Giron V Dnc. Ujuna fil.*

Antonia de Cerda & Aragon. nup. *Melchiori de de Guzman. Filio March. de Villamanrique, 1676. † 15 Aug. 1679.*

Anna Catharina de C. & Ar. nup. 1. *Petro de Aragonia avunculo suo magno 1630. 2. Jo. Thome Henriquez de Cabrera XI Admirali Capl. VII Dnc. de Medina de Riof. 1697.*

Johanna de C. & Arag. ux. *Francisci Fernandez de la Cueva, Dnc. de Albuquerque.*

XXVI.

DANÆ PARS II.

Uxor: Joanna Manuel, Sancii de Noronna & Portugal, Comitum de Faro & Mira fil.

VII.

Gasto Cerda puer in pr. nav. ap. Gerbinus 1560.	Maria de Cerda, nup. Antonio Aragonio III Ducis de Montalto.	Angela de Cerda, ux. Petri de Luna & Peralka Ducis de Biboua.	Blanca de Cerda, ux. Ferdinandi de Silva, VI Com. de Cisuentes, 1571.	VIII. Catharina de Cerda, nup. Francisco Gomez de Sandoval & Roxas, primo Duci Lermæ.
---	--	---	---	--

2. Gonfalus de la Lama & Cerda, March. de Ladrada. Catharina de Leyva, Petri de Leyva, Presidi Irtremum Sicul. fil.	Maria de la Cerda & Lama uxor Hirtadi de Mendoza filii March. de Canute.	IX.
--	--	-----

Johannes de la Lama, Cerda & Leuyva March. de Ladrada.	Petrus.	Sancius.	Catharina.	X.
--	---------	----------	------------	----

Thomas de Cerda, Marchio de Laguna, Prorex Galitiæ dein novæ Hispaniæ 1680. † Maria Alojia Gonzaga, Vespasiani Gonzaga & Marie Luise Maurique Com. de Paredes f.				XI.
---	--	--	--	-----

Theresia de Cerda & Aragon. ux. Diegi de Benavides, M. de Solera 1681. † 1685.	Laurentia de Cerda & Aragon. nup. Philippo Colonna, Comesstab. Neapol. Pr. de Palliano, 1681. † 20 August. 1697.	Isabella de Cerda & Aragon. uxor Philippi Spinola Ducis del Sejo 1683.	Manuela, Josepha, Andrea, mortuæ in infantia.	Antonius, Franciscus, †† pueri.	XII. Maria Nicolaisa de Cerda & Aragon. ux. Francisci Veles de Guera, Com. de Onnate, 4 August. 1694.
--	--	--	---	---------------------------------	--

EXEGESIS HISTORICA.

Hispanicis familiis, à virili Regum Castellæ & Legionis stirpe oriundis, unicam interfereere lubuit, quæ per feminam genus ad eandem refert, suumque ab illa cognomentum derivat. Dicitur est superius Alphonfi Sapientis Regis Castellæ & Legionis filium natu maximum Ferdinandum, *Cerdan* à pilo longo, quem in dorso ex utero matris protulit, appellatum, ante parentem rebus humanis ereptum, gnatosque ejus à patruo Sanctio à successione in regnum avitum excludos fuisse; hi ad privatam sortem & vagam vitam redacti Cerdanum cognomen retinuerunt, quod, licet macula eorum stirps dudum exaruerit, perduravit, hodieque viget; ISABELLA enim, Ferdinandi proneptis, postrema suæ familiæ, cum vix matura viro Roderico Alvarez de Asturia, viro locupletis, in matrimonium collocata fuisset, eoque citò vivis exempto post longam viduitatem *Mosi Bernardo de Bearnia*, externo sed strenuo viro, in manum convenisset, suscepto ex eo filio familiam condidit, à qua Cerdanum cognomen additum & ad hoc usque ævum propagatum est. MOSES BERNARDUS ad Comites Fuxios sive *de Foix*, qui etiam Bearnia Vicecomites fuere, originem suam referebat, à Gastone Phæbo Comite utrunque genitus, de qua gente in opere *Excellentium in Gallia familiarum* actum fuit. Dedit ille operam ut vitium natalium animi virtutibus fortibusque factis emendaret, & quia propter illud ab hæreditate genitoris arcebat, armis peculium sibi acquireret. Bellicis itaque laudibus jam abundans in Castellam transit & Regi Henrico II qui de Regno tunc cum Petro, ob crudelitatem à plerisque repudiato, decertabat, stipendia fecit, ea fide ac fortitudine, ut peracto bello *Medina Celina*, Castellensis ditio, cum *Comitis* titulo, splendidumque *Isabella Cerdæ* matrimonium, operæ merces fuerit. (a) Fato suo perfuncti Bernardus & Isabella sepulti sunt in sacello majori monasterii Regiæ S. Mariæ *de Cantabas*, quod Huertæ in finibus Aragoniæ est, Cisterciensis Ordinis, atque in eorum monumento expressa conspici insigniatum Bearnica, *vaccas* nempe duas, quibus ille usus est, tum Cerdana, quæ Isabella gessit, posterique ejus illis missis adhuc gerunt, in frontispicio exhibita, *Lupus de Haro* retulit. (b)

GASTONIS & LUDOVICI Cerdarum, Comitum *Medinæ celinæ*, Bernardi filii nepotisque, extollitur virtus & fides Regi Johanni I ejusque successoribus multis magnisque documentis probata; posteriore nati sunt GASTO II *Medinæ Cel.* Comes & JOHANNES, *Turris quadratæ* toparcha; hic cum matrimonio *Violantæ Zunigæ* excidisset, opificis suæ ditionis filiam uxoris loco habuit, atque ex ea utriusque sexus liberos sustulit, è quibus natu maximus, cui *Antonio Cerdæ* nomen erat, à Regibus Catholicis natalibus donatus est, & in feudum paternum *Turris quadratæ* successit, id verò deinde in Comitem de *Cifuentes* titulo permutationis pro annua pensione *Toletana* transtulit. Idem *Guadalaxaræ* sedem fixit, & ducta illic uxore stirpem profecit, hodieque fortassis vigentem. Gasto II patris in Comitatu successor plerisque magnis eventis & periculis belli, inter Castellenses & Aragonios sua ætate gessi, immixtus strenuum se egit ac sortem, captusque ab Aragoniis suo sibi ære libertatem redemit. Per matrimonium cum *Leonora Mendoza Copulidum* opidum cum agris eò pertinentibus acquisivit, filiorumque duorum pater factus est. Eorum

natu

(a) *Mariana de reb. Hisp. Lib. XVII, cap. 12.*

(b) *Nobil. Geneal. Lib. I, cap. 11.*

natu major LUDOVICUS secundus hujus nominis egregia opera, quam Ferdinando & Isabellæ Regibus in bello Granatensi navavit, Ducis honorem titulumque sibi peperit. Primum ejusdem conjugium cum Catharina *Laso de Mendoza* matrueli sua dissolutum fuit, eò quod sine dispensatione Papali contractum erat, ex secunda uxore unicam sequioris sexus prolem suscepit; tertia concubina ejus fuerat, de qua filioque ex ea nato *Mariana* sic refert: (c) Ludovicus Cerda Medinæ Celinæ Dux sub mortem concubinam duxit, JOANNEM filium ex ea susceptum (supra jure legitimo hæredem principatus destinans). Aegrè id tulit ENECUS Cerda Ducis fratris post fata eam hæreditatem spe & cupiditate complexus. Enici filio LUDOVICO nupserat filia Ducis Infantatus. Generi jura ut armis tueretur focer, opibus & clientelis validus, collectis raptim copiis Cogolludium obsedit, id oppidum & reliquam defuncti Ducis ditionem armis præfidiisque occupaturus, quoniam legibus non fidebat. Verùm à Rege monitus ne regnum importunè turbaret, neque vim potius, quàm jure certamen quaereret, majoris mali metu militares copias dimisit. Sic Joannes absque controversia paterno principatu potitus est, propriumque posteris reliquit.

AD TAB. XXVI

JOHANNEM CERDAM, secundum hujus nominis, quartum Ducem Medinæ Celinæ, à Rege Hisp. Philippo II Siciliæ regno vicaria potestate anno 1557 impositum, insignivit expeditio Tripolitana, cujus ipse autor dicto Regi fuit, incitatus amulatione Joannis Vega, antecessoris sui, qui Aphrodisium in Africa Turcis eripuerat. Illa, postquam Rex annuisset, & suavori summum in ea imperium demandasset, magno apparatu instructa, & sub finem anni 1559 suscepta, cælum principio ventosque adversus habuit; resumpta sequenti anno melioribus (quidem in initiis orsa, Gerbi insula, Africa vicina, quæ *Meninx* seu *Lotopagitis* ab antiquis dicta fuit, capta, reguloque ejus tributario facta, sed tristem eventum nata est: Turcica enim classis, Tripoli subsidio missa, Christianam adorta partem ejus fugavit, partem merisit, aliquot naves & vxo circiter mortales cepit, Gerbinque protinus obsessam atque ab Alvaro Sandæo, strenuo viro ac intrepido extremaque passo, frustra defensam, in suam potestatem redegit. Tantæ cladis, quæ XVIII° capitum morbis vulneribus aut servitute periere, amissæ item XXVIII° triremes, XIV naves onerariæ, culpam. Proregis vanitati pepererunt Itali, quod sua opera aliquid Hispani nominis gloriæ adli, gerbisque possessionem Philippi imperio adjici cum supra modum cuperet, munitioni in ea exstruenda: adeò præfractè incubuerit, ut salutarium consilium Jo. Andreae Auria, discrimen ab adventante Turcarum classe imminens, & necessitatem militem omnia munitione in naves imponendi, & cum illa antequam numero augeatur; in Aegeo configendi, ante oculos ei proponentis, minimè ad aures animumque admitteret; qui verò Proregi parcebant, causam cladis Petro Velasco, summo classis curatori, tribuebant, cujus negligentia factum esset, ut quæ ad profectiorem necessaria erant, in tempore provisã non fuerint, sed; tardius quàm oportuit ad discessum classis se comparaverit, sicuti *Thuanus Historiarum sui temporis Libro XXV* disertè & prolixè retulit. Perit cum aliis multis incerto fato in prospera illa navali pugna GASTO Cerda, Proregis filius, adhuc puer. Vicariatu Siciliæ abiit Johannes Cerda an. 1564, eodemque munere in Navarra functus, & deinde Commendæ de *Socobos* Ordinis D. Jacobi magnus *Commendator* creatus, atque in numerum Consiliariorum Status cooptatus est. Anno 1570 Belgii gubernator in locum Albani Ducis à R. Philippo pronuntiatus ob moram in apparanda classe nexam, postremoque ob foedam tempestatem, qua in profectiorem jaçtatus fuit, anno demum 1572, III Id. Jun. in Belgium advenit, haud levi statim infortunio maçtus, tribus majoribus navigiis ex ipsius classe arenæ illis, & postea ab Vlissingensibus incendio consumptis. Bruxellas delatus, ibiq; cum Albano collocutus, cum præter spem res turbatas offendisset, recusavit imperium, ne, ut Grotii (d) verbis utar, tanto rerum discrimine alieno se dedecori immisceret; nec Albanus, qui æmulum, non successorem, sibi missum indignabatur, invitum imperium retinuit, regique postea, Thuanò (e) referente, per literas demonstravit, si Belgium salvum cuperet, quemvis alium quàm Cerdam provinciæ præficeret: nam eo ingenio illum esse, qui nec belli res curare posset, & in pace rempub. everteret; igitur uterque exeunte anno revocatus, & Cerda munere Supremi Præfecti domus Annæ Reginae, quæ Philippi II uxort quarta erat, deinde auctus est.

JOANNI FRANCISCO Cerdæ, octavo Duci Medinæ celinæ effusè affluxere opes, posses-

Nn

(c) *Derel. Hisp. Lib. XXVII, cap. 11.*

(d) *Annal. Belg. Lib. II.*

(e) *Hist. Lib. LV.*

possessiones, tituli ac honores; nimirum duos Ducatus, Medinensem & Alcalem, Comitatumque oppidi & Portus S. Mariæ, cum genitorum suorum hæreditate ad eum delatos, Catharina Folchia Aragonia, quam felici sibi sociavit conjugio, auxit tribus aliis Ducatibus, videlicet Segorbiensi, Cardonensi & Lermensi, nec non Marchionatibus Comares & Denia, ita ut ille possessionum itarum respectu octies Magnas Hispaniæ primæ classis factus sit; accesserunt aliæ minoris dignationis, nempe Marchionatus Cogolludii, Tarifæ, Alcaz de Alameda, Pallarsii, Cææ, Villamizari & Belmontii, Comitatus de los Molares, S. Gadeæ, Prades, Empurias, Buendia & Ampudia, Vicecomitatus Villamur, & dominia bene multa, officia denique hæreditaria, Præfecti & Notarii Majoris in Andalusia, Adelanti Majoris in Castilia & Comitatus Stabuli in Aragonia. Tantas illius opes maximis Rex Carolus II exaggeravit muneribus dignitatibusque: anno 1671 genitori in Præfectura oræ maritimæ iurrogatus, an. 1674 Supremus Cubicularius, Summiller de Corpo Hispanis dicitur, atque an. 1679 Præfex Consilii Indiarum creatus est; ad extremum an. 1680 ad Primi Ministri fastigium provehi meruit, applaudente aula populoque omni; erant quippe in eo, quemadmodum autor libelli Gallici de aula Hispanica (f) refert; egregiæ corporis animique dotes, morum certe dulcedo & suavitas, magna comitas, orationis lepos, atque ad omnia naturalis ingenii festivitas ac dexteritas; admirationi tantum fuit, quod tantis opibus præfidiisque redundans, vitam ociofam & quietam, qua gaudere poterat, cum maximè negociosa commutaret, onusque rerum gerendarum difficillimo tempore in se susciperet. At enim verò sensit cito, quanto ponderi humeros submiserit; hinc veritus ne sub eo succumberet, ad verfaq; jam tentatus valetudine scriptis d. XIII. Aprilis an. 1683 ad Regem literis missionem enixè petiit, atque impetravit. In aula nihilofecius permansit, obiitque munia Præsidis Senatus Indici summi Cubicularii nec non Hipparchi, quo postremo, ab Admirali Castellæ abdicato, an. 1683 auctus fuerat, donec vita suppeditavit. Ea defunctus amplissimas facultates ad filium LUDOVICUM FRANCISCUM, transmisit; magnis, quibus sub nomine Marchionis Cogolludii, jam functus erat, officiis, clarum factum: nimirum anno 1682 Marchioni Manseræ in præfectura oræ maritimæ in Bætica successus, an. 1684 Generalis trireremium sive galerarum Neapolitanarum, iterumque biennio elapso Legatus extraordinarius ad Pontificem Romanum designatus est; quem spartam cum aliquot annorum spatio ornasset Prorex & Capitaneus Generalis regni Neapolitani in cunte anno 1696 creatus est, quod imperium cepit atque etiam nunc gerit magnificentissimè atque optimè.

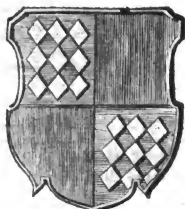
(f) *Memoires de la Cour & Esp. Part. I. pag. 185.*

STEM-

STEMMATIS DESIDERIANI

STIRPS VIII. SANMARTINIANA,
COMITUM ET MARCHIONUM DE PARELLA,
ET AGLIE IN PEDEMONTIO.

IN Scuto quod hic cernitur, rhombos novem aureos in campo caeruleo genti San Martinianæ ab omni memoria familiares fuisse, campum autem rubetum ab Ardicino IV Comite Canapissi adscitum esse tradunt in memoriam victi ab ipso in Palaestina Saraceni & clypei quo illum exiit, isto colore tincti.

STIRPIS SANMARTINIANÆ

- IX. WIDO f. GUIDO ex Marchionibus Eporediæ, Arduini Regis
Italiæ F. [Vid. Tab. I.] COMES primus CANAPISII (del
Canavefe) & Vicarius Imperialis anno 1025. & circiter.
-
- X. Wido II Comes Canapifii & Vicarius Imperialis, ann. 1055. & feqq.
Beatrix, Reinaldi Turriani Com. fil.
-
- XI. Ardicinus Comes Canapifii, 1090. Willa, Hugonis Marchionis
Thufciæ fil.
-
- XII. Ardicinus Comes Canapifii IV, 1120. Jolanta, Wilhelmi II March.
Montferrat fil.
-
- XIII. Ubertus Comes Canapifii & S. Martini, 1142. Henricus.
Theodofia, Odoardi March. Ramagnani f.
-
- XIV. Martinus ex Comitibus S. Martini Dn. Aladii Paynus, fator Dominorum caſtri
& Riparolii, 1190. *Placentia, Opizzonis Com.* *Baldiſſerü*, qui deſecerunt.
Blandrate fil.
-
- XV. Henricus ex Com. S. Martini Dn. Aladii [*de Agliè*] Arditio. Martinus.
& Condominus Riparolii, 1225. *Emilia, Bonja-*
cii ex iuſdem Comitibus f.
-
- XVI. Johannes ex Com. S. Mart. Dn. Aladii & Agneſina, ux. Ioda, nup. Bertolino ex Com.
& Condom. Riparolii, 1250. *Marga-* *Friderici de* *Valpergia.*
garita Reinerü de Valpergia ex Com. Maxi-
ximi f. *Arborio.*
-
- XVII. Johannes ex Com. S. Martini, Dn. Margaritha, ux. Petri Matthæus.
Aladii, 1270. *Agnes, Theobaldi* *ex Com. Maximi.*
Vicecomitis f.
-
- XVIII. Martinus ex Com. S. Mart. Dn. Johannes Aimo Artio ex Com. St. Mart.
Aladii, 1299. *Aldigia St-* *monis ex Dom. Avogaári de* *& Dom. Alad.*
Colobiano f. *Agnes, ex Com. Valper-*
gia.
-
- XIX. Johannes ex Com. S. Mart. & Dom. Aladii. 1347. Jacobina.
Lucina, Georgii ex Dom. Solari de Eporedia f.
-
- XX. UBERTUS, LUDOVICUS, Bonifacius, Pre- Antonius, Quidettus, JOANNINUS.
Vid. Tab. *Vid. Tab.* *poſitus Eccleſiæ* *dictus Pre-* *improlis.* *Vid. Tab.*
XXVII, *XXVIII, A.* *Collegiate Che-* *poſitus.* *XXVIII, B.*
riensis.

XXVII.

DE ALLADIO ET PARELLA PRIMA.

Uxor, Jolanda Bonifacii Marchionis Estensis fil. Al. Alinda, Adalberti Marchionis fil.		IX.	
Ardicinus, fator ex sententia quorund. Comitum Castrimontis, aliorum verò stirpis Arduinæ in Sicilia.		Johannes Abbas primus ad S. Benigni Fructuariens.	
Guido Comes Canapifii.		X.	
Guido, fator stirpis Comitum Valpergiæ.		Otto, Comes.	
Wilhelmus Comes S. Martini. Ux. 1. Adelaïs, Bonifacii M. Monferrat. f. 2. Theodora Tiffona.		Martinus. Theobaldus, Abbas S. Benigni Fructuariens.	
Givala ex Com. S. Martini, Dn. Lorenzadii & Parellæ. Helena, ex Com. Blandrate & S. Georgii.		Guilielmus, pater Henrici, Guilielmi & Jacobi, à quibus diversa stirpes provenerunt?	
Ubertus f. iblettus ex C. S. Mart. Dn. Lorenz. Parellæ, Bayri & Strombini, 1236. Theodora Odoardi M. de Romagnano f.		Jacobus, pater Nicolini, primi Dom. de Arondello. Odoardus Episc. Sedunens. 1244. Bonifacius, Potestas Paduz 1232.	
Ardicinus ex Com. S. Mart. Dn. Parellæ, Lorenz. & Castrinovi. 1253. Maria de Valpergia ex Com. Maximi.		Petrus ex Com. S. Mart. Dn. Parellæ. Margari- ta, Johannis ex C. S. Mart. de Rivarolo f.	
Ubertus ex C. S. M. Dn. Parellæ. 1313. Maria de Chaland.		Petrus, Abbas S. Benedicci. Godofredus, fator Dominorum de Strombino.	
Petrus ex Com. S. Martini Dn. de Parella, Lorenzè, Castelnovo, Valle di Chii, Payro & Vidré, Gubernator Cheriensis. Ux. 1. Ugoneja Castellamonte. 2. Agnesina Costacene.		Jacobus, Abbas ad S. Stephan. Epored.	
ARDICINUS Dn. de Lorenzè & Parella. Vid. Tab. seq. XXXVI.		Ubertus, fator Comitum de Castelnovo.	

FAMILIÆ DE S. MARTINO COMITES ET MARCHIONES

XIX

ARDICINUS ex Com. San Mart. Petri F. Dn. Lorenzè,
Parella, &c. vixit usque ad an. 1424.

XX.

Iblettus ex Com. San Mart. Dn. de Lorenzè Parella &c.
Ux. 1. *Margarita, Francisci Bonji de Chieri f.*
2. *Petrina de S. Martino de Malgrado de Rivarolo.*

XXI.

<p>Johannes Christophorus ex Com. San Mart. Dom. de Lorenzè, Parella &c. Cubicularius Jo. Amadei Duc. Sabaud. 1471. 1512. <i>Agnescina de Castellamonte.</i></p>	<p>Sebastianus ex Com. San Mart. Dom. de Parella.</p>
--	---

XXII.

<p>Martinus ex Com. San M. Dn. de Lorenzè, Parella 1483. 1525. Ux. 1. <i>Aimonda de S. Martino.</i> 2. <i>Wilhelmina de Castellamonte.</i></p>	<p>Joh. Baptista Petrus, ex C. San Mart. Regina.</p>	<p>Jo. Franciscus.</p>	<p>Catharina, ux. 1. <i>Joh. Christophori Com. Parella.</i></p>
--	--	------------------------	---

XXIII.

<p>Johannes Christophorus II. Comes de Parella, Caroli V. Ducis Sabaud. Confilarius. Ux. 1. <i>Maria de Castellamonte.</i> 2. <i>Catharina de S. Martin. Sebastiani Dom. de Lorenzè Parella f.</i></p>	<p>Johannes Baptista.</p>	<p>Margarita.</p>
--	---------------------------	-------------------

XXIV.

<p>Alexius ex Com. San Mart. Marchio primus de Brozzo & Parella, conditor <i>judei commissi gentilitii</i>, † 1588. Ux. 1. <i>Bona de S. Martino-Lorenzè, Pedagna, Petrif.</i> 2. <i>Eleonora de Valperga.</i></p>	<p>Bernardina nup. <i>Benedicto ex Com. San Mart.</i></p>	<p>Agnescina ux. <i>Comitis Strade.</i></p>	<p>Wilhelmina nup. 1. <i>Urbano de S. Martino.</i> 2. <i>Comiti de Caranagna.</i></p>
--	---	---	---

XXV.

<p>1. Jo. Christophorus † puer.</p>	<p>Paulus Emilius † puer.</p>	<p>Jo. Christophorus † 20.</p>	<p>Iblettus Paulus Emilius March. de Brozzo & Parella, † juv. Dn. de Vidrè, Eques Annunciatz. <i>Francisca de Chialant, Johannis Comitis f.</i></p>
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------------------	---

XXVI.

<p>Alexius II ex Com. San Mart. Marchio de Brozzo & Parella, Eques Annunc. Gubern. Turini, † 1684. Ux. 1. <i>Margarita, Guidonis March. Ville f.</i> 2. <i>Margarita de Provana.</i> 3. <i>Barbara, Georgii Com. de Cuniata f.</i></p>	<p>Carolus ex Com. San Mart. Præf. Ectus Eporediz & Ducatus Agostz, † 1677.</p>	<p>Eleonora nup. <i>sub nomine Isabella.</i></p>
--	---	--

XXVII.

<p>1. Carolus Emilius de S. Mart. Parella, March. de Parella, Andorno & Brozzo, Com. de Settimo Torinese, Carema, Vidraco, Laurenfado, Strambinello &c. <i>Felicia Hyacintha Ilnardi de Castello La Montà, Com. de Camerano, Ijuno & Vallis de Chiesa, Dominus sue heres.</i></p>	<p>Guido Josephus de S. Martin-Parella.</p>	<p>Christina, ux. <i>Com. de Lagasca.</i></p>	<p>Eleonora Francisca, nup. I. N. de Elardrate Com. de Desfana March. de Ro. I. 2. <i>Leopoldo W. Helmo Com. de Künigsegg.</i></p>
---	---	---	--

XXVIII.

<p>Giron Silla de S. Mart. Parella M.</p>	<p>Irene uxor. <i>de Villacardet de Fleury March. de Triviere.</i></p>	<p>Carolus Alexius, † puer.</p>
---	--	---------------------------------

LA XXVIII.

SECUNDA
DE PARELLA ET BROZZO.

Ux. 1. Margarita Biraga.
2. Catharina de Castellamonte.

XIX.

Petrus ex Com. SanMart, Dn. de
Lorenzè.

Jacobus ex Com. San Mart.
Bona de S. Martigo-Rivarolo.

XX.

Carolus ex Com. San Mart. Dn. de
Lorenzè.
Hippolita de Vitignè, Vercellensis.

Caspar, cuius po-
steritas an 1692.
defecit.

Laurentius

XXI.
Petrus Dn. de
Pedagna.

Benedictus ex C. San M.
Bernardina de S. Martin,
Jo. Christophori Com. Parel-
la fil.

Franciscus ex C.
San Mart.
Francisca Bona
de Chieri.

Jo. Anto-
nius.

Jacobus.

Amadeus.

XXII.
Bona, ux. Ale-
xii March, de
Brozzo &
Parella.

Carolus ex Com. San Mart.
Dn. de Lorenzè & Pedagna,
cuius propago an 1664. in
Jo. Benedicto emaruit.

Fridericus.

Johannes.

Marcus.

XXIII.

Margarita, ux. N. Abbatissa
Jo. Antonii de monast. S.
Settiso Vitone Clare, Epo-
redicuis.

Ibletus.

Caspar.

XXIV.

Lucretia uxor Lu-
dovici ex Com. San
Mart. Com. de Agliè.

Irene.

Fabricius.

Fridericus.

Marcus Antonius.

XXV.

Margarita uxor Anto-
nii Peron de Quart,
Com. de S. Martina.

Franciscus Filibertus.

XXVI.

Francisca Anna Maria Gabrielis
Christo- moni- ux. Georgii
phora, alis. Francisci Com.
monialis. Castellensis.

Diapa Francisca,
ux. Caroli Caspa-
ris Vibo, Com. de
Prole.

Helena Ma-
ria, nup. Igna-
tio Solaro M.
de Borgo.

2. Carolus
Domini-
cus.

Johan-
nes
Anto-
nius.

XXVII.
Victor
Ama-
drus.

STIRPIS SANMARTINI COMITES DE AGLIE

XX.

UBERTUS ex Comitibus Sancti Martini, Johannis F.
Condominus Aladii, (de Agliè) 1359.

XXI.

Henricus Dn. de Agliè. <i>Catharina, Manfredi Dom. Salviarum, Cardetti & juris S. Georgii f.</i>	Nicolaus.	Rifotta, ux. <i>Johannis ex Dom. Strombini & Com. S. Martini.</i>	Margarita, ux. <i>Andrea Provana, ex Dom. Leyniani.</i>
--	-----------	---	---

XXII.

Manfredus ex Com. San Mart. Dn. de Agliè. 1460. <i>Menja, Ludovici Guasfi, Alexandrini fil.</i>	Antonius.	Stephanina, ux. <i>Thome ex Dom. Septimi.</i>	Anaftasia, ux. <i>Aimonezzi ex Dom. Parella.</i>
---	-----------	---	--

XXIII.

Ludovicus ex Com. San Mart. Dn. de Agliè. 1520. <i>Georgina Bartholomei Provane de Carignano, Dom. de Via & Sablone fil.</i>	Catharina, ux. <i>ex Com. Plozzafebi.</i>	Bernardinus ex Com. San M. & Dominis Aladii. <i>Maria Guasfa de Alexandria.</i>	
--	---	---	--

XXIV.

Manfredus ex Com. S. Mart. Dn. de Agliè. 1535. <i>Leonora, Thadei Nicolai ex iisd. Comit. & Dominis Frontis & Scarmagni fil.</i>	Johan. Franciscus.	Anna ux. Johan. <i>Federici Salutii Dom. Montimali.</i>	Secundina, uxor <i>Philiberti Solarii ex Dom. Villenove.</i>
--	--------------------	---	--

XXV.

Nicolaus ex Com. S. Mart. Dn. Aladii, miles Sancti. <i>Annunciat. 1580. Antonia, Hieronymi Provana, Gubern. Motta pro R. Francisco I. fil.</i>	Ludovicus ex Com. S. Mart. 1563. <i>Lucretia, Alexii ex Com. iisd. March. Parella f.</i>	Joh. Franciscus.	Bernardus.
	<i>Franciscus Bernardinus, f. pr.</i>	<i>Cassandra, ux. Francisci ex Dom. Aladii.</i>	

XXVI.

Julius Cæsar ex Com. S. Mart. & Dom. Alad. primus Marchio S. Germani 1600. <i>Othavia, Nicolai Olderici Gentilis, Othaviani Ducis Genuenf. nati, filia.</i>	Ludovicus ex C. S. M. & Dom. Alad. Marchio S. Damiani, miles <i>annunciata.</i>	F. Carolus, mil. <i>Melit.</i>	Manfredus.
---	---	--------------------------------	------------

XXVII.

Othavium Antonium ex C. S. M. de Alad. March. S. Germani & S. Damiani, Gubernat. Taurin. <i>Eq. Annunc.</i>	Carolus. † inf.	Philippus, dictus Comes de Agliè, <i>Eq. Annunc. Confiliarius Status, Suprem. aulæ Sabaudicæ Præfectus.</i>	Beatrix, ux. <i>Petri Antonii Scaliæ.</i>
Ux. 1. <i>Margarita, Prosperi Maliardi de Tomruon f.</i> 2. <i>Ludovica, Ludovici Castellani Bar. Germanis, M. S. Annunc. fil.</i>			

XXVIII.

Carolus Ludovicus, M. S. Damian. S. Germ. & Riparolii, <i>Eqnes Annunciat. Irene de Simiana, Caroli Emanuelis Philiberti M. de Pianezza fil.</i>	Thomas. Mauritius.	Philippus Josephus. Baro <i>Allemagnæ in Provincia.</i>	Hiacynthus, <i>Abbas.</i>
--	--------------------	---	---------------------------

XXIX.

Josephus Philippus March. Riparolii. <i>Martha, Gabriellis, Balthasaris Heral, Com. de la Rova fil.</i>	Secundus Pancratius, Comes Eugeniz (<i>d' Ozege</i>)	Felix Caspar Com. Bayri.	Bonaventura, <i>Abbas.</i>
---	--	--------------------------	----------------------------

XXX.

Carolus Marius Franciscus March. Fontaneti.	Johan. Baptista Emanuel.	Irene.	
---	--------------------------	--------	--

TAB.

LA XXIX.

ANÆ TERTIA
MARCHIONES DE S. GERMAIN,

Uxor, Helena, Nicolai Urfini Dom. Ripaltae, Orbasani & Trane fil. XX.

Stephanus. Catharina Riccia Aste. Anna, ux. 1. Ludovici Talliantis, 2. Imbletti ex Dom. Introd. 3. Jacobi de Hippoedia. Antonius. XXI.

Helena, ux. Marritii ex Dom. Ripaltae. Marchettus, ux. 1. Leonora ex Dom. Riparoli. 2. Mentia. F. Risbaldus miles Rhodimus. F. Ludovicus Ord. S. Anton. Bertettus. XXII.

Antonia, ux. Joanelli Provane ex Dom. Layniaci. Ludovicus ex C. San Mart. & Dominis Alad. 1499. Leonora, nup. Ardioni ex Dom. Frontis. Helena, ux. Georgii ex Dom. Aladii. Octavius. Alexander. XXIII.

Philippus, religiosus. Christophorus, 1520. Stephanus. XXIV.

Alexander, Ludovicus, 1560. Petrus Aloisius, 1550. Isabella, Aimonis II ex iisd. Com. & Dom. de Aladio f. XXV.

Petrus Aloisius II ex Dom. Aladii. XXVI.

Alexander, obiit improlis. Ludovica, monial. Catharina, ux. Marii Brolic. XXVII.

Octavia, ux. Laurentii Biragi, Com. Viscarum. Maria, nup. Fulvio de Lanis, Com. Sale. Michael Angelus, Provincialis Capucinus. Leonora, ux. 1. Bonifacii Bobe, 2. Pompeji Carnasani. XXVIII.

Johannes Franciscus ex Com. S. Mart. d' Aglie, Abbas Pinetrol. 1634. Stapharde 1644. & Suesionis, M. Cancellarius Ord. Annunciate. Virginia. Diana. Ludovica. moniales. Catharina nup. Alexandro ex Com. Villa novette. XXVII.

Victoria Margaritha, ux. Laurentii Biragi, Com. Viscarum. Luisa Maria, ux. Francisci Thome de Chabod. March. S. Mauritiu. Christiana Felix, ux. Hieron. Francisci Ponte Com. Casalis Craffi. Theresia, Johanna Maria, nup. 1. Maximiliano Ferdinando Com. de Törring in Seeefeld, 2. Paulo Eugero Com. de Kirchberg 1685. ne. Monaca Franciscæ, ux. Francisci Mauritiu Com. Cernia. XXVIII.

Martinus, Eq. Melit. Clara Susanna. Maria Delphina. Anna Dorothea. XXIX.

STIRPIS SAN-MARTINIA

XX. A.
 LUDOVICUS ex Comitibus S. Martini & Dominis Aladii,
 Johannis F. 1350. Uxor I. Beatrix.
 2. Bruna.

XXI.
 Antonius. Johannes 1400. Bartholo- Maria, ux. *Johannis* Martinus.
 I. *Constantia.* mzus. *Marie ex Com. S.* *Clarina.*
 Bonifacius. *Mart. & Dom. Castrivoli.*

XXII.
 Julianus, 1477. Imbletus. Johan. Michael, Henriettus, Dn. Gor- Jacobus, Dn. Eu-
Antonina. 1459. biz & Roscii, 1477. geniz.
Franciscina Tabli-
anta.

XXIII.
 Carolus. Antonius. Secundus. Amadecus. Marti- Johannes. Johannes. Petrus, Pra- Gabriel. Bernardinus. Caspar ex
 lus. nius. 1497. nus. nus. Dn. Bon- Michael, postus E- Plentia. ex C. S. M. Com. S.
Antonina. 1486. vicini. 1495. pored. de Ley- Dn. Roscii Mart. Dn. Eu-
 niaco. Gorb. geniz.

XXIV.
 Antonius. Julianus. Clara, ux. Martha, nup. Claudius Johan. Fran- Franciscus Ber-
Anna de *Anna de* *Jacobi Calde-* *Francisco Ber-* *Dn. Ro-* *ciscus Con-* *nardinus Co-*
Barre. *Aladio.* *rani de Epo-* *nardino Com.* *scii &* *dom. Roscii* *mes Eugeniz.*
redia. *Eugeniz.* *Gorbiz.* *& Gorbiz.* *Martha de Ala-*
dio.

XXV.
 Carolus. Joh. Esp- Venetia N. ux. Joh. Sebastianus. Caspar ex C. Carolus. Joh. Jacobus Alexander. Anna, ux.
 lus. tista. ux. Am- Antoni Cardè. S. M. Dn. Cano- Abbas Alexander. Antonii
 de Tur- brofii de Tur- re. 1539. nicus Ver- Grassini 1529. S. Ge-
 ce. orgii.

XXVI.
 Johannes Franciscus Co- Johan. Ludo- Bonifacius Com. Bessus.
 mes Eugeniz. vicus. Eugeniz 1590.

XXVII.

Diana, ux. *Com. Parpalia*
& de Roviliaco.

Elifabetha, nup. *Faraoni Solaris*
 ex Com. *Moretta.*

LA XXX.

NE DE ALADIO ULTIMA.

B.

JOHANNINUS ex Comitibus S. Martini, & Dominis Aladii,
Johannis F. Ludovici frater, 1348.

XX.

Antonius ex Com. S. Mart. & Dom. Alad. 1410. <i>Margarita Solara.</i>		Jacobus.		XXI.				
Margaritha, ux. <i>Georgii Ferandi ex Dom. Bozzolini.</i>	Jacobus, 1417. <i>Isabellina ex March. Ceve.</i>	Petrus.	Marchetus.	XXII.				
Aimo ex Com. S. Mart. & Dom. Alad.	Georgius.	Carolus. <i>Helena.</i>	Franciscus.	XXIII.				
Georgius ex C. S. M. <i>Isabella Falotta ex Dom. Ville.</i>	Margarita, ux. <i>Philiberti ex Dom. Vlsarum.</i>	Carolus ex C. S. M. <i>Andrea de Turre.</i>	Franciscus ex C. S. M. & Dom. Aladii <i>Margarita.</i>	XXIV.				
Tomens, ux. <i>Cesaris ex Com. S. Georgii.</i>	Aimo, ux. <i>Lucretia.</i>	Margarita, nupt. <i>Antonino Falotto ex Dom. Ville.</i>	Margarita, ux. <i>Calparis ex Dom. Frontis.</i>	Anna nup. <i>Juliano ex Dom. Alad. 2. Baptiste de Turre.</i>	Tomens, ux. <i>Ludovici ex Dom. Turis.</i>	Jacobus, <i>Cecilia, Maria, Violanta.</i>	XXVI.	
Isabella, ux. <i>Petri Alofi ex Dom. Aladii.</i>	Catharina.	Laura.	Margarita.	Hannibal, <i>Victoria ex March. Ceve.</i>	Franciscus, <i>Cassandra de Aladio.</i>	Ludovicus.	Fridericus, <i>Julius Cesar.</i>	XXVII.
Jacobus Ludovicus.	Violanta, ux. <i>Jo. Francisci de Baldasserio ex Com. S. Mart.</i>	Octavia.	Nicolaus.	Flaminus.	Anna, ux. <i>Alexandri Porroni ex Dom. Aladii.</i>			XXVIII.

EXEGESIS HISTORICA.

An Martinianæ familiæ in Pedemontana regione nobilissimæ & amplissimæ genealogiam, quam hic dedimus, benignitati Illmi *Marchionis San-Germanensis Caroli Ludovici* partim, partim Illmæ *Comitissæ Königseccia*, viduz. *Eleonore Franciscæ*, ex Marchionibus de Parella prognatæ, in acceptis ferimus, huic scilicet Parellensem, priori Aladiensem; hæc à Viro rerum & familiarum Pedemontanarum peritissimo, var. & scriptis celebratissimo *Francisco Augustino ab Ecclesia (della Chiesa)* ex Comitibus Cervignaschi, Episcopo Salutiensi, confecta, Augustâ Taurinorum, ista Viennâ ad nos transmissa est, interveniente utrobique amica fautorum opera. Ambæ ab imis deductæ stirpibus in principio discordant, cætera ferè concordēs; Parellensis enim originem familiæ repetit à *Carolo M. Imperatore*, & victore *Desiderii Regis Longobardorum*, à quo Aladiensis initium ducit, in *Bernardo autem* conveniunt; quippe qui in Aladiensis stemmate *Desiderii Regis filius*, in Parellensi *Bernardi Regis Italicæ, Caroli M. è Pipino nepotis, gnatus fuisse dicitur*. *Bernardo Desiderii filio eundem innui*, qui nobis Tabula prima hujus operis *Everardus* dictus est, ex illis, quæ ad dictam commentati sumus Tabulam constat. In deductione genealogiæ utriusque *Adalberto Eporediæ Marchioni frater*, fide *Ludovici ab Ecclesia*, qui patruus *Francisci Augustini* fuit, adscribitur, cui nomen *Guidoni*, filiosque tres fuisse videlicet *Guilhelmum, Rogerium & Ardoinum*, atque à primo stirpem amplissimam Marchionum *Montisferrati, Boscii, Ponzonii, Salutarum, Carretti, Savone, Finalii, Ceve & Clavesani*, à postremo autem *Palavicinorum* illustrissimam gentem oriundam esse traditur.

Canapifiam (il Canavese) quam Comitatus titulo *WIDO*, San Martinianæ stirpis fator, ejusque posterialiquandiu tenuerunt, à feracitate & copia cannabis nomen accepisse *Georgius Merula* testatur. (a) Sita est tota trans Padum inter Taurinos & Vercellenfes, atque olim pars *Montisferratenfis* Marchionatus, sed pace *Chierascensi* anno 1631 inde decerpta, & cum *Pedemontana Ducis Sabaudia* ditione conjuncta fuit. Quo pacto illam amiserit familia, de qua agitur, quoque ea jure San Martinianam acquisiverit terram, incompertum habemus; in hac verò suprèma longo temporis spatio gavia est potestate ac jurisdictione, nempe usque dum an. 1370 in *Amadei IV cogn. Viridis* Comitis Sabaudia jus ac ditionem concessit, eximii vicissim ab isto privilegiis macta, quemadmodum *Sammel Guichenonius in Historia Sabaudica* literis prodidit. (b)

Cum de Comitibus Parella & Aladii, quotquot superiore vixerunt ævo, scribendi deficiat argumentum, de recentioribus aliqua in medium proferemus nec illa quidem multæ *ALEXIUS II* Marchio *de Brozzo & Parella* sub Duce Sabaudia *Victore Amadeo I* Eporediæ præfuit, cumque post ejus excessum à *Thoma Carignani Principe*, qui tutelam & Ducatus administrationem invalerat, isto exutus fuisset munere, à *Christina Ducissa*, rerum utcumque potita, id recepit, fratre ipsius *Carolo*, præfidiarii ejusdem oppidi præfecto. Insignibus Ordinis Ducalis, cui ab *Annunciatione Mariæ* nomen inditum fuit, an. 1650 decoratus est, quo tempore *Custodis Vestiarii Ducalis* (*Mastro della Guardarobba*) Præfectique *Augustæ Prætoris, Eporedii & Cannabensis provincie* titulis gaudebat. Eo natus *CAROLUS EMILIUS* hac ætate in aula Cæsarea pariter & Sabaudica illustratus est, eluitque mili-

(a) *Antiquit. Vicecom. Mediol. Libro 17.*(b) *pag. 405.*

militiæ honoribus; nempe Marefcalli Generalis Imperatoris, nec non Locumtenentis Generalis Ducis Sabaudiaë & Tribuni prætorianorum ejusdem. Uxorem accepit hæredem familiæ Comitum de la Montà è stirpe Ifnardorum de Castello; Ea inter vetustiffimas & nobiliffimas Aftenfis civitatis numeratur, atque in tres abiit ramos, Ifnardos videlicet de Castello, de Guttuers & de Turcs. (c) E primo duo iterum enati sunt palmites favore Thoma Ifnardo de Castello, Ludovici è Luisa Sabauda, Philippi Com. de Raconis gnata, filio: huic enim è Julia Canale præter Margaritam Dominico Provanaë Com. de Beynette nuptam, duo fuere filii, videlicet Carolus Ifnardus de Castello, qui Comites de Sanfré & de Montald, Marchionesque de Carail propagavit, nec non Hieronymus Ifnard de Castello Comes de la Montà, Cubicularius Caroli Emanuelis I Ducis Sabaudiaë. Hoc & Leonora Roeria de S. Severin uxore ejus nati sunt Johannes Franciscus, qui anno 1653 improlis obiit, Diana Roberti Afinaræ Com. de Castigliones uxore, Thomas Abbas de Caramagne, legationibus nobilitatus, Sylla Eques Melitenfis & Carolus Comes de la Montà, pater ex Johanna Margarita de Piozasque Felicitatis & Constantiaë, quarum prior Marchioni de Parcella avitas facultates attulit, atque ad filium ex eo susceptum, Ghironem. Syllam transmisit; is in militia Imperatoris Optionis Supremi gradum tenuit, in Sabaudia verò cohorti militum exterorum præsit, atque in media scuti, quo utitur, regione materna insignia, *aquilam nempe nigram coronatam in solo argenteo*, deserit.

Ex Aladiensi familia medio seculo XVII inclaruere LUDOVICUS, OCTAVIANUS, ANTONIUS & PHILIPPUS, Tabula XXIX dicti; primus ex eis, qui cæterorum patruus & Marchio d'Agliè vulgò appellatus fuit, juventam Ducis Sabaudiaë Caroli Emanuelis II, Aji dignatione, rexit. Secundus, Marchio Sancti Germani dictus, Taurinensiarci præfuit, illa tempestate, qua Thomas Gariniani Princeps occupata ope Hispanorum urbe Christianam Sabaudiaë Ducissam viduam & regentem, in illa perfugium querere coëgit. Postea Montimeliano præfectus est, ibidemque Duci juveni morbum, ut iter in Galliam quò mater à Rege invitata se contulerat, declinaret, simulanti subserviit; (d) tandem munere Supremi Sabaudiaë Armigeri (Gran Scudiere di Savoya) nec non insignibus Ordinis Equitris Annunciatæ augeri atque ornari meruit. Huic militiæ eodem tempore, nempe die XXV Augusti an. 1648 etiam frater Octaviani PHILIPPUS, Comititis d'Agliè titulo salutari solitus, adscriptus est; hujus maxima in aula Sabaudica fuit autoritas, nec minor fama; supremum quippe in illa tenuit locum & fisci præfecturam gessit, gratiaque Christianæ Ducissæ, penes quam tutela Ducis & regimen erat, floruit. In Galliam cum illa anno 1639 profectus Cardinali Riceliano innotuit, Deo irato suo: ab isto enim arbiter habitus consiliorum Ducissæ, voluntati Cardinalis decus ac libertatem suam dedicatione arcis Montmelianensis gratificari detrectantis, non tantum mordacibus & altius penetrantibus dimissus tunc fuit verbis, sed postquam Augustam Taurinorum rediisset, ejusdem instinctu, & Mazarino, qui illic ea tempestate agebat, castes struente, ex ipsa urbe patria, sedeque herili nec absente, licet inscia Ducissæ, abreptus, & captivi instar in Galliam ductus, ibidemque quadriennii spatio usque post fata dicti Cardinalis Regisque Ludovici XIII detentus est, frustra puerente & strepente Ducissæ de labefactata tanto auso, quale nulla viderit ætas, Ducis filii sui suprema potestate. (e) Idem Philippus Agliæ Comes, ossa Arduini, postremi Italiaë Regis, à quo genus ducebat, ex æde S. Benigni Fructuarientis eruta in castrum suum Aglienæ transtulit, splendidiore in loco recondenda. Fato functus fratris sui filium CAROLUM LUDOVICUM hæredem reliquit. Is in vivis superest, summis in aula Ducali Sabaudica officiis & egregia sobole insignis.

(c) Gnicchenon op.cit. pag. 1120.

(d) Gnicchenon Hist. de Sav. p. 940. & seq.

(e) Vie du Card. de Richelieu Tom. II. pag. 383. & 444. Brusoni Hist. & Italia Lib. VII. Gnicchenon Hist. de Savoye, p. 950.

STEMMATIS
 DESIDERIANI
 STIRPS X.
 FAMILIÆ MEDIOLANENSIS
 VICECOMITUM (DEI VISCONTI)

Et ex ea ramus
 DOMINORUM ET DUCUM MEDIOLANI,
 atque ex eis ortorum Comitum Sezæi, Gambalerii & Salizeti.

Signa, quæ in superiore regione conspiciuntur, ex Comitibus Galeacii Gualdi Priorati opere de vitis & actionibus virorum militarium & politicorum Viennæ Italico idiomate edito, huc transcripta sunt; scutum à dextris positum septem coronis distinctum vetus Longobardorum in Italia regnum: indicare videtur; quod à sinistris locatum est, thessellatum ex argento & nigro, Vicecomitibus antiquitus solemne fuisse tradunt. Serpens, puelum evomens, qui priori scuto apicis loco est, & in medio positi primam extremamque quadram implet, recentius est Vicecomitum gentis digma, hodieque ei nec non Ducatui Mediolanensi familiare. Leonis armati cum ardentibus geminis torribus, e quibus simile aquarum dependent, emblema, quod secunda & tertia clypei postremo loco memorati areola exhibetur, Galeacium si Vicecomitem autorem habuit; de causa hujus symboli nec non serpentis à Vicecomitibus insignium loco adscitis origine in Exegetica aliqua legere est. Aquilam Imperialem, quæ in scuto inferiore representatur, Vicecomites Mediolani Principes gentilitio digmati junxerunt, designando Vicariatui S. Rom. Imperii, quo ab Imperatoribus honestati atque aucti fuerunt.

XXXI.

MEDIOLANENSES

Uxor: Beatrix Azzonis Marchionis filia.

X.

Luitgarda uxor Astolphi Ifimbardi.

XI.

Azzo dictus Vicecomes Mediol. an. 1138. Eliprandus. Mitilda uxor Lanfranci de Settara f. Septala.

XII.

Rogerius Consul Mediolanensis.

XIII.

Eliprandus, Episcopus Vercellensis, el. 1208, † 26 Septembr. 1213. Joannes f. Joannulus Vicecomes.

XIV.

Azo Vicecomes. Ubertus Vicecomes. Casparolus Vicecomes. Ep. Albintimilensis, cr. a. 1265. Ubertus Vicecomes Civis Mediol. & Placentinus. Vicecomes de Vicecomitibus Consul Mediol. 1216.

XV.

Guido Vicecomes. Ludovicus Vicecomes. Theobaldus f. Thealdus, n. 1210, electus in Pontificem Max. & dictus GREGORIUS X. an. 1271, † 1276. Vicecomes Petrolus Prator Mediol. an. 1272 mes.

XVI.

Uxor: Bonacosa Spaurcini Burri fil. 1269, † 1322. aut 1321. Agnes, ux. Johannis II ex comit. S. Martini, Dom. Aladii. UBERTUS Vicecomes. Vid. ardo dicto Nigro Tab. XXXVII. Beatrix nup. Odo de Piravano. Jo. Vicecomes Cardinalis Episc. Sabienf. cr. 1275 † 1278.

XVII.

JOHANNES Vicecomes Archiepisc. & Princeps Mediol. Rom. Eccl. Cardinalis. † 1354. d. 5 Oct. Floramunda ux. Guidonis Mandelli. Achilla ux. Guilielmi Pfisterle. Stephanus Vicecomes † 1327. Moschinus Vicecomes. Balatronus Vicecomes. Margarita.

XVIII.

Johannes cogn. Olegius, Bononia tyrannus. Catharina Viazzala, p. Dn. Ferrari & March. Palestro f. Marc. † circa an. 1366. Leodardus Novariensis tyrannus. Catharina Martini Dn. de Palestro f. Agnes, ux. Ricciardelli Ariminensis. MATTHÆUS Vicecomes II Princ. Mediol. † 1356. Liliola Gonzaga, Philippi March. Mantuae fil. GALEATIUS Vicecomes II Princeps Mediol. † Aug. 1378. et. 59. Blanca, Aimonis Com. Sabaud. f. 10 Sept. 1350. † 31 Dec. 1387. BARNABAS Vicecom. Pr. Mediol. loc. 1386. Eius uxorem & liberos. vid. Tab. seq.

XIX.

Ux. 1. Isabella, Johannis Reg. Gall. fil. 1360. † 11 Sept. 1372. 2. Catharina Vicecom. Barnabe patrii fil. 1350. 15 Nov. † 15 Octobr. 1404. 3. Concubina: Isabella, f. Agnes Montegacia. Violanta nup. (1.) Leonello Angelo, Duci Clarentie, 15 Jun. 1368. (2.) Ottoni M. Montisferr. 1377. qui ob. 1378. [3.] Ludovico Vicecomiti patrii, 1381. Maria desponsa quadrennis an. 1358 fil. primogenito Marchionis Montisferrati, sed illa paulo post obiit, an. 1362.

XX.

1. PHILIPPUS MARIA Anglus Vicecomes Comes Papiz, dein Dux Mediol. III, Dn. Genue, nat. 23 Sept. 1392. † 13 August. 1447. Ux. 1. Beatrix Tenda, Canis Facini vid. 1412, decoll. 13 Sept. 1412. (2.) Maria Amadei VIII Duc Sabaud. f. 2 Dec. 1427. † circa an. 1458. [3.] Conc. Agnes de Maino, decoll. Genue 1408.

XXI.

3. Blanca Maria Vicecomes, filia naturalis legitimata, nata 31 Mart. 1425, nupta FRANCISCO SFORTIÆ, Duci Mediol. IV, 1441; mortua 23 Octobr. 1468.

XXII.

Rr

TAB.

TABU

GENEALOGIÆ VICECOMITUM

XIX.

BARNABAS VICECOMES Stephani filius natu-
minimus, Mediolani Condominus & S. Rom. Imperii
Vicarius, mortuus d. 18 Dec. 1385.

XX.

<p>Marcus Vicecom- es, Condom. Mediol. † 3 Jan. 1382. Elisabetha, Friderici Duc. Bavar. in Lands- hut. f. 1365. † 18 Jan. 1382.</p>	<p>Rudolphus Viceco- mes, Dn. Ber- gomi, † in vincu- lis.</p>	<p>Ludovicus Vicecomes, n. m. Septemb. 1358. Dom. Laud. Pomp. & Cremaz, † in carce- re, Violanta Viceco- mes Galcattii fil. Otto- nis March. Montifer. vidua 1381.</p>	<p>Carolus Vicecomes, Dn. Parmaz † 1463. Ux. [1] Margarita, Pe- tri R. Cypri f. 1378. [2] Beatrix Joh. II C. Armeniac. f. Galto- nis Phorbi C. de Foix, vid. 1382.</p>	<p>Viridis nup. Leopoldo Probo Du- ci Aulfr. 1365.</p>	<p>Thaddæa, ux. Ste- phani D. Bavar. 1365. † 1381.</p>	<p>Agnes nup. Francisco Gonzagæ March. Mantua 1375. † 1397.</p>
---	---	--	--	--	--	---

XXI.

Johannes Vicecomes,
† fine liberis.

Marcus Vice-
comes.

2 Bona uxor *Wilhelmi Dn. de
Montauban, Bar. de Marigny.*

Barnabovis Vicecomitis liberi naturales è

(1) Beltramola de Grasfi.

[2] Donina de Porri.

XX.

<p>1. Ambrosius Vicecomes, occ. m. Aug. 1373.</p>	<p>1. HESTOR Vicecomes, post Ducis Joh. Mariz cædem Princeps Mediol. haud diu- turnus occ. an. 1412. Ux. <i>incomperta.</i></p>	<p>1. Isolta, de spons. <i>Car- lino Foglia- neo, 1351.</i></p>	<p>2. Lanselot- tus Vice- comes.</p>	<p>2. Palame- des Vice- comes.</p>	<p>2. Zene- vrega.</p>
---	---	---	--	--	----------------------------

XXI.

Franciscus Vicecomes
Dn. Meliniani.

Hestor II Vicecomes, posthumus,
Dn. Meliniani.
Ux. *Franciscina de Simplatori.*

Donina nup. *Hannibali Bentivo-
lio Principi Bononia 1440.*

XXII.

Barnabas Vicecomes, Dn. Meliniani.

Ux. *Clara Cazula.*

XXIII.

Alexander Vicecomes, Dn. Meliniani.

Ux. *Clara Morona.*

XXIV.

Barnabas Vicecomes, Dn. Meliniani.

Ux. *Isabella Marliana.*

XXV.

Hestor III Vicecomes, Comes Palat. Late-
ran. Eques S. Ecclesiæ & S. R. Imper.
Anna de Bianchi.

Galeatius Vicecomes, milita-
vit in Belgio sub Archid.
Alberto.

Alexander Vice-
comes, miles in
Belgio.

XXVI.

Barnabas Vicecomes, Com. Palat. Later.

Ux. *Blanca de Romani.*

XXVII.

Hestor IV. Vicecomes.

LA XXXII.

MEDIOLANENSIIUM PARS II.

Uxor: Beatrix Scaligera, Regina à Fastu appellata, Mastini Scaligeri, Veronæ Domini fil. ducta 1350. ✠ 18 Jun. 1384.

XIX.

Angela, Friderico VI Burgavio Nurembergensi dein March. & Elect. Brandenburgico, despons. 1373, sed non nupta,	Valentina, ux. Petri II Lusignani R. Cypr. ✠ 1378. 1393.	Catharina, ux. Joh. Galeaci Vicecomitis, Com. Virtutum Ducis Mediol. 15 Nov. 1380. ✠ 15 Oct. 1404.	Martinus Vicecomes, Dn. Brixie, n. 1379. ✠ Ux. . . . Scaligera, Antonii Dom. Veronæ fil.	Antonia, desponsa Friderico II Aragon. R. Sicil. nupta Eberhardo Miti Com. Wirtemberg.	Magdalena, ux. 2 Friderici Duc. Bavar. in Landshut 1382. ✠ 17 Jul. 1404.	Elisabetha, dicta Picinnina, desponsa Albio Vicecomiti, nupta Ernesto Duc. Bavar. 1393. ✠ 2 Februat. 1432.	Lucia nup. Edmundo Holland. C. Cantii in Angl. 1407. ✠ 4 April. 1424.
--	--	--	--	--	--	--	---

XXI.

Barnabas Vicecomes,

Magdalena nup. Johanni Porri.

Beatrix, ux. Bartholomæi Anguisciole.

concubinis, quarum nomina sequuntur, suscepti:

[3] Catharina de Cremona. [4] Moutanaria de Lazariis.

3. Galeottus Vicecomes,	3. Valentina, nup. Caspari Vicecomiti de Belzofo, & Jobanni Alprando.	4. SAGROMORUS Vicecomes. Achilletta.	Elisabetha nup. Luciano Lan- cio 1376.	Donnina ux. Job. Ant. 1376.	Eurica nup. Ioh. Ruffe Dom. Comi.	XX. Rizarda ux. Bernardi Scalensis.
-------------------------	---	--------------------------------------	--	-----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

XXI.

Leonhardus Vicecomes, Ductor ordinum ap. Ducem Philippum Mariam.
Margarita, Franciscini Caimi filia.

SAGROMORUS II Vicecomes.
Vid. Tab. seqq.

Ambrosius Vicecomes,

PETRUS FRANCISCUS Vicecomes.
Vid. Tab. XXX.

XXII.

XXXIII,

(DEI VISCONTI) PARS III.
DOMINI DE BREGANO.Leonardi Vicecomitis & Margaritæ
Prorix Gemenji 1466. Confiliarius.

XXII

Leonardus Vicecomes, Pro-
tonotarius Apostolicus.

XXIII

Palavicinus Vicecomes,
*primò miles, dein Episc.
Alexandriæ 1518. us-
que ad an. 1533.*Antonia, nup.
*Comiti Galea-
cio Bolognini
Attendolo.*

Cecilia.

Catharina.

Cassandra, no-
tata.

XXIV.

Hector Vicecomes, ductor armorum
*in Lombardia Germania & Dalma-
tia.*Franciscus Vicecomes.
*Francisca Sfortia e Com.
Burginovi.*

XXV.

Galeacius Maria
Vicecomes, Con-
*dominus Bregna-
ni.*Franciscus Bernardi-
*nus Vicecomes.*Claudia, ux Ludo-
*vici Marassani,
Com. Paderna.*Flotida nup. 1. *Phi-
ppo Fontana.* 2. *Ale-
xandro Maraz-
zano de Lando.*

XXVI.

Barnabas Viceco-
*mes.*Hieronymus Vice-
*comes.*Jo. Baptista Vice-
comes Abbas.

XXVII.

TABULA XXXIV.

GENEALOGIÆ VICECOMITUM (DE VISCONTI)
PARS IV. COMITES DE SALIZETO.

XXII. PETRUS FRANCISCUS VICECOMES, Leonardi F. Ducatorum armorum sub Ducibus Francisco & Galeazio Maria Sfortiis, dein Senator Mediolan. obiit an. 1484.
Uxor ei fuit Euphrosina Barbararia.

XXIII. Alphonfus Vicecomes, Comes & Eques Auratus, Cataphractorum ductor & Senator Mediolan.
Antonia Gonzaga.

XXIV. Hannibal Vicecomes, Comes & Dn. Saliceti.
Lucia Sanlia, Patricia Genuensis.

Petrus Franciscus Vicecomes Equitum Magister, Senator Ducalis & Decurio Mediol. à quo Vicecomites de Bregnano & Bagazzano.

XXV. Hercules Vicecomes Comes & Dn. Saliceti, Eques S. Jacobi.
Anna Sfondrata, Pauli Bar. Valasina fil.

Alphonfus Vicecomes, natus 1552, Episc. Cervic. dein Spoleti, S. R. E. Cardin. 1599, † 19. Septembr. 1608.

Octavius Vicecomes.

XXVI. Petrus Franciscus Vicecomes, Comes Saliceti, Condominus de Rhò.

Joh. Baptista Vicecomes, Condom. de Rhò, Abbas Comendz.

Honoratus Vicecomes, Nuncius Apostol. in Polon. Archiepiscop. Latisensis † Jul. 1645.

Hannibal Vicecomes Eques Meutenfis.

XXVII. Hercules Vicecomes, Comes Saliceti, Præfectus Comi & Commissarius Generalis exercitus Reg. Hisp. in Ducatu Mediol. † 2 Mart. 1692.
Justina Biglia, † m. Jan. 1700.

XXVII. Petrus Franciscus Vicecomes, cohortis Lombardicæ præfectus, † 1687.

EXEGESIS HISTORICA.

VICECOMITIS nomen initio officii & dignitatis fuisse appellationem, quæ sæpius in una gente frequentata in ejus cognomen tandem tranſiit, vix eſt dubium: erat autem Vicecomes Mediolani *Vicarius Comitis*, h. e. *Archiepifcopi*: ſub eo erant *Conſanonerii*, *Advocati*, *Catanei*, *Valvaſiores*, ut habent verba, *Galvin. Flammæ* in Jo. Franc. *Creſcentii Amphitheatro Romano*. (a) *Gerg. Merula*, qui de Antiquitatibus Vicecomitum Mediolanenſium commentarium elucubravir, & ante annos plus minus ducentos vixit, ad minuendam ap. Imp. Fridericum Barbaroſſam invidiam factum eſſe cenſuit, ut qui Comites Angliæ dicti fuerant,

ſubque hoc nomine Guelphicæ factioni dediti ſtrenuè & obſtinatis animis illi obſtiterant atque incommodaverant, poſt excidium Mediolani, Vicecomites appellari maluerint; nec tamen diſſitetur, jam ante litam tempeſtatem extitiſſe, & fortibus factis inclaruſſe illo cognomine uſos. (b) *Triſtanns Calchus*, *Merulæ* diſcipulus & jugis obſectator, qui rei Mediolanenſis hiftoriam inde ab urbis origine literis conſignavit, primam Vicecomitis mentionem, à ſe obſervatam, exſtare refert in diplomate, ab Imp. Carolo Craſſo anno 881 Ambroſiano cœnobio, quod Mediolani eſt, tradito, cui *Petrus Vicecomes* ſubſcriperit. (c) *Iſid. PRANDUM* refert, qui etiam RUITPRANDUS audiverit, quemque fratris ſui, *Marchionis & Comitis Azzonis*, Vicecomitem fuiſſe, juſticiamque in civitate Mediolanenſi ejus loco adminiſtraſſe, conſtet ex ſententia quadam anno 1028 ab ipſo lata, cujus avtographeum ſuper eſt. Utrique patrem fuiſſe *Boniſacium* ſ. *Facum* Comitem, matrem *Guſtam*, *Adelberti* *Marchionis* gnatam, tum eadem veteri membrana, tum tabulis, donationum ab *Eriprando* *Monafterio Bremidæ & S. Mariæ Majoris* de nonnullis bonis ſuis in Comitatu *Seprii* factarum, docent; quæ documenta, aliaque quam plurima, quibus genealogia Vicecomitum, quam hic damus, probatur ac firmatur extant in libro *Hieronymi Biſſi*, cujus ſupra in ipſo operis hujus limine mentionem injecimus. *Conrado Salico* Imperatore *Mediolanum* anno MCCCVII oppugnante idem ille *Eriprandus Vicecomes*, ingentis ſtaturæ ac roboris vir, *Bavarum* equitem, omnium *Germanorum* ferociſſimum, ſingulari certamine in conſpectu Imperatoris proſtravit & capite truncavit. (d) *Filius Eriprandi* *OTHO Vicecomes*, primæ *Chriſtianorum* expeditioni in *Palæſtinam*, & oppugnationi *Hierofolymarum* interfuiſſe; ibidemque inſigne fortitudinis ſuæ monumentum reliquiſſe, *Corio*, (e) *Merule*, (f) *Signonio* (g) aliisque memoratur: nimirum *Ducem Saracenorum* *Volucem* duello ſuperavit, & occiſiſſe *galeam*, nobile hoſtis ſpolium, induit, & cujus cono videtur tortuoſus, & puelum expanſis manibus evomentis ſimulacrum cum extaret, id ipſum & ſibi, dum vixit, geſtamen aſcivit, & ad poſteros inſignium gentilitiorum tranſmiſiſſe. Verum hoc ita in dubium vocat *Triſt. Calchus*, (h) ut mendacium aperte appellet, originem *viperini* dignitatis, quo tum civitas, tum familia Vicecomitum *Mediolani* uti conſuevit, à ſigno æneo derivans, quod columnæ marmoræ antiquæ, in æde *Ambroſiana*, impoſitum viſitur, & ſerpentem arreſto capite, hianti ore, & vibranti lingua, cauda ſinuofa, & media corporis

S s 2

par-

(a) pag. 315. (b) *Lib. V.* (c) *Lib. V.* (d) *Sign. Hiſt. Ital. Lib. VIII. Merula Lib. II. Calch. Lib. VI.* (e) *Parte I. Hiſt. Mediol.* (f) *Lib. III.* (g) *Lib. IX.*
 (h) *Lib. III. & VII.*

parte in orbem convoluta, repræsentans; de auctore tamen incertus conjecturam cepit, illos, qui populi favorè aucupabantur, tum S. Ambrosii nomine, tum viperæ sive serpentis imagine, tanquam Palladio, usos esse, hancque tandem Vicecomitum familiæ, quæ diutius in urbe regnavit, propriam germanuisse. Antehac scuto *ex argento & minio tessellato* gentem hanc ulam esse tradunt.

Obiit Otho anno MCXI à Romanis interfectus, cum proprium equum Imperatori Henrico IV, de vita inter confertos hostes periclitanti, traderet, id quod *Petrus Diaconus & Baronius* literis mandarunt. (i) Uxorem Othonis *Lucretiam Bern. Corius* (k) & *Leander Alberti*, (l) *regia Francorum stirpe satani*, & matrem fuisse perhibent *Andrea & Widonis*; illo natum esse ajunt *Galoanum*, qui *Friderico Barbarossa* imperante principatum Mediolani tenuerit, *Comes Angliæ* dictus, paterque *Viviani*, post excidium patriæ profugi. Veteribus econtra tabulis probant Vicecomites Othonem ex *Lucretia, Ugonis Comitissæ*, qui dicebatur, *de Stampa gnata*, liberorum in schemate nostro enumeratorum patrem factum esse, *Widonemque* inter eos stirpem propagasse per filium OTHONEM Vicecomitem, cui *Conradus Romanorum Rex secundus*, *Germanorum Tertius*, in memoriam avi ejus homonymi. pro fidelitate regni à Romanis interfecti, *curtem Maximi* cum ejus pertinentiis in beneficium dedit, & in super *forum de Albino* & *Besate* confirmavit, & corroboravit diplomate, an. MCXLII dato.

Othoni modo dicto quatuor tribuuntur filii, videlicet *Otho, Ubertus, Eriprandus & Joanne J. Joanninus*. ERIPRANDUM Episcopum Vercellensem fuisse ferunt, eundem nempe, quem *Ligbellus* Aliprandum vocat, atque an. 1208 electum, & ab Imperat. Ottone IV, cum ei in Italiam adventanti honoris ergo obviam profectus esset, *Archicancellarium* factum anno 1213, VI Kal. Oct. fato cessisse refert. (m) JOANNULUS duos habuit filios, *Ubertum & Vicecomitem*, qui anno 1218 die prima Septembris inter fuerunt testes protestationi factæ favore monasterii majoris coram Vicario prætorio; ex eis VICECOMES anno 1216 *Consul Mediolani* erat, UBERTUS in quadam conventionis tabula anno 1221 scripta *Civis Mediolani & Placentinus* dicitur, eod quod nonnulla bona in agro Placentiæ, quæ patruus ejus cognominis à Beneficialibus templi Sancti Antonini Urbis Placentiæ in emphyteusim anno 1166 acquisiverat, possidebat, paterque fuisse fertur cum aliorum filiorum, tum in primis THEOBALDI sive THEDALDI, in Pontificem Romanum anno 1271 sub nomine *Gregorii X* electum. At verò in dubium istam modo dicti Papæ *genefin* alii vocant, observatumque fuit *Aug. Oldoino*, auctori additionum ad *Ciaconii Historiam Pontificum & Cardinalium*, (n) signa gentilitia, & obita publicè munera domi forisque dissimilia penes Mediolanenses & Placentinos Vicecomites, discrimen facere inter utramque familiam; prioribus quippe pro tesserâ *boam* illam *torinosam* esse, his verò *munus ripulatum* *suam* ut *sunt area superne minio tinda*. Electus est *Gregorius X, Thedaldus* antea dictus, in locum *Clementis IV* post trium prope annorum interregnum, ex discordia Cardinalium ortum, cujus pertæsum *Johannem Episcopum Portuensem festivo & lepido in socios verbo dixisse Pap. Massonus* (o) memoriæ prodidit, *domum, in qua electio fieret, tectis & lateribus nudandam, ut facilius ad eos corrumpere mentes aditus Spiritui S. fieret*; & detectum re ipsa palatium *Viterbiense*, ubi congregati erant Cardinales, prætereaque quotidianum victum eis diminutum fuisse, nec tamen frangi potuisse diuturnam eorum pertinaciam *Oldoinus* memorat. (p) Ad extremum sex compromissariis constitutis *Roma Pontificem*, quem diximus, nata est, hucusque *Archidiaconum Leodiensem*, tunc autem in *Syria agentem*. Is scandalo, quod ex longa sedis Romanæ vacatione oriri solet, remedium aliquod allaturus, in synodo *Lugdunensi*, quam anno 1274 celebravit, sacra Cardinalium Comitibus novis ac severioribus legibus circumscriptis. Probitatis eam post se reliquit famam, ut mortuum successor, *Innocentius V*, divinis dignum honoribus deputaret. Habuit ex fratre nepotem, *Johannem Vicecomitem Placentinum*, qui *Cardinalis & Episcopus Sabinenis* creatus, anno 1278 Romæ factis concessit.

Prig-

(i) *Petr. Diac. Chron. Cassin. Lib. IV. cap. 45. Baron. Ann. Eccl. Tomo. XII.*(k) *Hist. Med. Parte I.*(l) *Descr. Ital. p. 433.*(m) *Italia Sacra Tomo IV. p. 1101.*(n) *Tomo II. pap. 185.*(o) *De Episc. Rom. p. 248.*(p) *Op. cit. p. 190.*

Principatus, quem Vicecomes in Civitate Mediolanensi, & omni prope Lombardia indepti sunt, fundamenta jecit OTHO, Uberti filius. Hic per dissidia & bella civilia patriâ ejectus Romam se contulit, ibidemque in familiam Cardinalis Octaviani Ubaldini susceptus probitate & industria tantam sibi famam ac benevolentiam conciliavit, ut Antistite Mediolanensi, Leone Perego, in exilio, quod ab Martini Turriani, patriciis infestissimi, tyrannidem subierat, an. MCCLXI mortuo, & scissa in factiones civitate, dum quidam Raimundum Turrianum, alii Franciscum Septalam Archiepiscopum cuperent, ipse tertius à Papa Urbano IV ad sacram illam dignitatem denominaretur. Verum à Mediolanensibus & Turrianis, (qui tunc potestate apud eos præpollebant, & in partium sanguinaria dissensione, qua Italia universa Ghibellinorum & Guelphorum appellationibus erat incensa, Guelphicæ factioni addicti erant, cum contra Ghibellinam Vicecomes sequerentur,) repudiatus, illamque capessere prohibitus, vim vi armis arma opposuit, & post longa certamina cum sexies infeliciter pugnavisset, & septimo demum prælio decretorio, apud *Decimum vicum* de 21 Jan. MCCLXXVII commisso, victor discessisset, hostibus ad internecionem, cæsis, & Sacerdotio & imperio potitus est. Postea cum utrumque clementia constantiaq; & bonis pacis artibus sibi firmasset, rempublicam ordinasset, æmulosque ac adversarios vel fregisset, vel procul amovisset, civilem potestatem omnem in MATTHÆUM Vicecomitem, ex fratre ipsius ortum, virum perspectæ virtutis & gloria militari illustrem, transtulit, & vergente senectâ in cœnobium Clarevallense secessit, ubi octoginta & octo annorum Nestor naturæ debitum persolvit.)g)

MATTHÆUS Vicecomes, *Theobaldi*, quem in bello, inter patrum ejus Othonem & Turrianos gesto, captum ac decollatum fuisse *Mernla* refert, (r) *filius*, imperio urbis patriæ, ac propatrio sibi tradito, moderatè usus est, eidemq; vicinas civitates, videlicet *Alexandriam*, *Dertonam*, *Novariam* & *Vercellas* adjunxit, *Wilhelmum* Montisferrati Marchionem, æmulum suum, vicit & ditone exiit, *Commis*, civilibus agitarum discordiis, intercepto, gloriam ingentem potentiamque summam non tam armis quàm consilio, & auro magis quàm ferro, consecutus est. Septennio verò ab Ottonis morte elapso ab illa ipsa fortuna, qua adspirante cuncta prosperè hætenus gesserat, desertus, & post *Dertonam*, *Novariam* *Vercellasque* amissas, à civibus etiam & propinquis subita conspiratione oppressus, atque inprimis *Alberti* *Scoti*, *Placentiæ* *Domini*, perfidia circumventus, abdicatione imperii salutem pacifici, exiliumque & proscriptionem pati coactus est. Eam adversitatem mira constantia, integra novenni spatio, toleravit, nec licet senex, miser atque inops, & à cunctis domesticis amicisque derelictus, animum despondit; imò bona spe plenum & erectum usque habuit. Fertur in ignobilibus vicis inter lacum *Benacum* & *Athesin* amnem latitasse, retiâq; texendo & piscando tempus fefelisse; cumque ita in rivis oberraret, die quodam in eum, incurrisse quendam ex familia *Vidi* *Turriani*, hostis sui, tuncque postliminò *Mediolani* tyrannidem exercentis, ab hoc ipso emissum, ut inopi & profugo illuderet; huic interroganti, quidnam solus hic loci meditetur agatque, respondisse; retia tendo, idèd solus, ne quis piscanti obtrepat: porrò diaenti, scire cupit *Vidus* *Turrianus*, qua via quoque tempore reddi patriæ & pristinæ dignitati speres, regeffisse: eadem, qua exivi, & quamprimum inimici mei scelera peccatis meis præponderaverint; in præceps tunc ille forsitan agetur; ego verò sublimia repetam. (s) Nec sanè vanus sibi fuit vates, nec tantam fiduciam eventus destituit: versæ enim iterum sunt rerum vices, factumque est fatali discordia, inter *Vidum* & *Castonum* *Turrianos*, quorum hic *Archiepiscopus*, ille *Princeps* *Mediolani* erat, orta nec non opportuno *Imp. Henrici* *Lucemburgici* in *Italiam* adventu, ut *Matthæus* *Vicecomes* in patriam pristinumque locum restitueretur; *Turriani* denuò illa ejectis in perpetuum, & *Bergomum* *Vallemque* *Saffinam* abactis, ubi amplissima familia, per omnem *Europam* diffusa, *Comitum* ac *Principum* de *Turre* & *Tassis*, ab eis condita est, quam *Fr. Zazzara* & *Gabr. Bucelinus* scriptis suis celebrarunt, *Julius* *Chiffetius* peculiari opere excoluit. Cæterum *Matthæus* patriæ, summæque in ea potestati reditus, prætereaque *Vicarii* *Imperialis* titulo auctus, decem iterum annos imperium tenuit, quo spatio multas è vicinis urbibus recuperavit, adversariorum principes cepit, opesque attrivit, & civium suorum voto major factus, perque omnia fortunam hominis egressus, virtute ac inveterata prudentia *Magni* cognomentum implevit; invidiam tamen superare nequivit, quæ eum extrema ætate novo bello, à favoribus *Guelphicarum* partium concitato, involvit, & *Jovis* *Capitolini* fulmini

T t

ni

(q) *Mernla*. *Calculus*. *Jovius* in *vita* *Othonis* *Vicecom.*(r) *Lib. V.*(s) *Mernla* *Lib. VII.* *Calculus* *Lib. XIX.*

ni caput ejus objecit. Præsidio & ornamento illi fuere liberi, quos præcipuè quinos in utroque sexu habuit; gnatas splendidis matrimoniis auctas, filios magnis quoque affinitatibus pollentes, & paternis vestigiis gnaviter insistentes, qui postquam genitori fenestra confecto, & in Crescenciaco cœnobio, quod XXX ferè stadiis Mediolano distat, defuncto, oculos clausissent, ac suprema clam magis, quam publica pompa, perfolvisent, suo quisque loco personam suam decenter sustinere, remque publicam pulchrè ac strenuè gerere, & donec concordēs erant adversariorum certaminibus inconcussi steterunt. Sed plerorumque propago in secundo tertiove gradu emarcuit; folius STEPHANI, qui natu minimus inter fratres suos erat, posteritas diurnitatem est assecuta, è qua *Duces Mediolanenses*, opibus copiusque affluentis, & potentia plurimum per omnem Lombardiam valentes, provenerunt.

GALEACIUS Vicecomes, Matthæi Magni filius primogenitus, novum id nomen, deinde verò familiæ suæ frequens, à matre per jocū accepit, quum ea, *Jovio* in ejus vita referente, fortè in multo gallorum cantu enixa puerum apertis oculis altè vagientem *Gallacii* appellasset, idque arridentes ancillæ sæpè repeterent, nec abnueret pater, tanquam ab ave Martia militari augurio jucundè accepto, idque præsertim insigni eventu fortuna comprobante, quod ea nocte puerū nasci contigisset, qua felici prælio 1277 ad *Decium* vicū interfectis aut captis Turrianæ familiæ proceribus ab Othone parta est ea insignis victoria, quæ etiam principatus initium fuit. Nec verò, quod ab eodem autore notatum est, puer augurii fidem fessellit, quum singulari vigilantia, generoso spiritu, quæ indomito vigore, pugnacis animi superbum & ferocem gallum æmularetur, & conspicua quædam alludentis naturæ dona hos mores adornarent: multo quippe rubore suffusa facies, flagrantēs oculi, sub crispa & fulva cæsaries, & lato in pectore erecta cervix maximi futuri ducis speciem reddebant. Simulacra itaque belli patiens erat, in caltris paternis versatus, plurimisque expeditionibus exercitus est, quæ ob vigentia illa tempestate odia factiosarum civitatum, & Turrianorum studia, quibus Guelphicarum partium duces nitebantur, frequentissimè se dabant. Ad gloriam & supremum militiæ gradum græstantem præclarum apud Mortariam factum extulit: quum enim ex prætura Novariam obtineret, repentina Guelphorum conjuratione expulsus, summa celeritate coactō exercitu adversarios profligavit, confugiētesque Mortariam, magna vi expugnato oppido, penitus delevit, tanto terrore hostibus illato, ut Matthæo patre dux acrior ac feliciore crederetur. Isto postea exulante Galeacius in Galliam transit, ibidemque adversus Britannos egregia fama militavit; in Italiam autem reverfus Actio Atestino eo bello, quo Pelagura Cardinalis Ferrarum oppugnavit, fortem operam exhibuit. Actii quippe sororem *Beatricem* in conjugio habebat, quæ novem annis ipso major antea Nino Galluræ, Pisano primati, & in Sardinia Regulo, antiqua stirpe & multis divitiis claro, nupta fuerat. Tarvisii deinde præturam obtinuit à Ricardo s. Gerardo Caminate, ejus urbis domino, qui Johannann, ejus privignam uxorem duxerat. Patre in pristinum imperium restituto, ab Henrico Imperatore Placentinis præfectus, atq; à Ludovico, ejus successore, procuratione perpetua Placentiæ, Cremonæ & Cremæ auctus est. Post excessum parentis caput rerum factus, Mediolani sociarumque urbium imperium adversus civium motus & vim externorum hostium ope Marci Vicecomitis, fratris sui, strenuè sibi vindicavit, & attritis conjuratorum nec non Pontificiorum rebus asseruit. Verum ejusdem Marci invidia, quæ erga fratrem ardere cœpit, & obretractationibus malevolentissimis, ab Imp. Ludovico pronis auribus acceptis, in discrimen omnium fortunarum adducti sunt Vicecomites: Imperator enim Galeacium filiumque ejus ac fratres omnes, solo Marco delatore excepto, subito atque improvviso comprehensos in Modœtensem arcem includi jussit, & principatu eorum sublato, Mediolanum etiam in Romano-Germanici imperii jurisdictionem redegit, id quod anno MCCCXXVII mense Julio factum est. Propitio autem gentis fato parum diuturna ista fuit calamitas & captivitas: nondum enim elapso anno intercessione Castrucii Ducis Lucentium & Pistoriensium exoratus Cæsar è custodia eductis Vicecomitibus libertatem reddidit, atque ad se in Etruriam veniendi potestatem fecit. Eo in itinere Galeacium mœrore absumtum fuisse *Josephus Ripamontius*, Calchi continuator, refert, *Jovius* verò in obsidione Pistorii, à Florentinis intercepti, Castrucio strenuam gratitudinis ergo operam navantem, perpetuis laboribus & caloribus Augusti mensis usque adeò defatigatum fuisse memorat, ut in febri maligna incidit, qua ingravescente ad Pisciā oppidum lætica delatus, ibidemque extinctus, & Lucæ funeratus sit, quum ageret alterum & quinquagesimum ætatis annum. (†)

ACTI-

(†) *Jovius* in vita Galeatii. *Merna Lib. X.* *Ripamont. Hist. Mediol. Dec. III. Lib. I.*

ACTIUS sive *Azzo*, Galeacii filius unicus in exilio natus & educatus, simul ac arma induit haud degeneris animi, impavidique spiritus specimina multis magnisque occasionebus præbuit; inclaruitque in primis victoria apud *Altopassum*, quæ duce quidem Castruccio, sed egregia opera ipsius adjuto, adversus Cardonium, Pontifici exercitus imperatorem, an. MCCCXXV parata est. Eam omen præcessisse *Jovius* ex Petrarca refert; nimirum dum forte Actius in ea expeditione equo descendens requiescit, ingens vipera nullo comite advertente in galeam juxta positam irrepsit, quam quum mox capiti reponeret, sinuoso quidem & horribili sed prorius innocuo lapsu per decoras interriti juvenis genas illa descendit; atque inde originem viperini digmatis, quo Vicecomites in scutis utuntur, nonnulli, falsò derivarunt; eo etenim jam antea illi usi erant, nec alioqui causa in omen illud accidenstrahendi præteritò fuisset. Post excessum genitoris Actius ruinas familiæ in priitimum habitum reformare aggressus est, successu tam felici, ut recuperato dominatu imperii fines paucis annis latè protulerit. Nimirum postquam recepta cum patre patriusque libertate, illoque vivis exempto apud Ludovicum Imperatorem pecunia, cujus summam ad quindecim milia descendisse *Jovius* refert, perfecisset, ut Mediolano *Vicarij Imperiali*: titulo præteretur, accepto super eo diplomate, *Papæ* d. XXIII Septembris an. MCCCXXIX dato, quo Imperator ei in civitate Mediolanensi, ejusque Comitatu & districtu contulit merum & mixtum imperium, & omnem jurisdictionem, & exercitum per se & per potestatem exercendum, quem etiam duxerit eligendis dedit, quæ præterea & concessit illi pro se suaque familia expensas annuatim nomine salarii ipsius *Vicariatus* d. cen milia florenorum auri percipiendorum & habendorum de bavere dicti Comitatus omnia, & jugulum hominum & personis civitatis, & Comitatus & districtus: (*) pulchrè ac strenuè ea occasione ad vindicandum sibi paternum principatum usus, & passus est Cæsarem Lombardias civitates circumvadentem, & passim grandem pecuniam imperantem, à Mediolanensibus urbe excludi. Quod factum, Pontifici Romano, Johanni XXI, Imperatoris inimico, oppidò gratum & importunum, anam præbuit amicitia, quæ inter illum & Vicecomites facta est, & Johanni Vicecomiti, Actii patruo, Cardinalitiam dignitatem & Archiepiscopatum Mediolanensem peperit. Postea cum Actius cum cæteris Lombardiæ regulis nec non Florentinis in fœdus convisset adversus Johannem Regem Bohemiæ, Henrici Cæsaris filium & Caroli IV patrè, qui an. MCCCXXX cum valido exercitu in Italiam descenderat, in aqua turbida, quod adjungunt, piscaturus, & brevi pleraque Insubrum sibi adjunxerat, nata illi est occasio *Cremona, Placentia, Como* & *Bergamo* potiundi; quippe quæ urbes post cladem Regi Bohemiæ apud *Ferrariam*, quam oppugnabat, d. XIV. Apr. an. MCCCXXXIII ulatam, in jus & ditionem Mediolanensem concesserunt. Ab intestina cæterum invidia & propinquorum insidiis non magis tutus fuit Actius, ac pater ejus fuerat; Marcus enim, qui hunc supplantaverat, illum quoque imperio ibat exutum, eumque in finem fœdus cum Pontifice, Roberto Rege Neapol. & Florentinis clam percussit. Re verò detecta, Actius cum Johanne & Luchino Vicecomitibus, qui à fratris scelere abhorrebant, consilia contulit, hominemque ambitiosum, & iterato in familiam flagitio fœdum è medio tolli curavit. Erat ex illius gregalibus *Lodovici Vicecomes*, à Petro, Matthæi Magni patruo oriundus, invidiæ ac ambitionis non minus ac ille plenus: is denique bellum Actio intulit, & postquam conductis Rhetorum Helvetiorumque cohortibus & Germanis equitibus exercitum comparasset, præliumque aleam tentasset, in maximum discrimen res ejus adduxit: jam enim non inclinata tantum, sed etiã pulsa Actianorum acies, & Luchinus captus erat, cum Ludovicus Sabaudus, Actii focer, quasi Deus quispiam repentè & ex machina apparens, cum ala cataphractorum Allobrogum à fortuna fuit adductus, qui reitaurata pugna lætam sed cruentam victoriam genero peperit. In campo, ubi pugnatum est inter *Parabiacum* & *Nerviannum* Luchinus & Johannes templum Divo Ambrosio ad rei gestæ memoriam condiderunt, ubi quotannis insigni pompa, cæstu Mediolanensium populo cum prætorè & decurionibus sacra solennia celebrarent altero & vigesimo Februarii die, in hunc enim annumque MCCCXXXVII victoria illa incidit. Decantata est fabula, visum illa in pugna fuisse S. *Ambrosium*, Mediolanensium Patronum, sententia armatum, eaque hostes percutientem; qualiter effigies ejus postmodum exprimi consuevit, in nummis præsertim, quorum aliqui in thecis nummariis curiosorum supersunt. Pacatis ita domi rebus & confirmato imperio Actius arma in Mastinum Scaligerum vertit, eò quod is conjuratorum partibus studuisset, eidemque *Brixiam* eripuit, neque ita multò post, artificioforum doloribus assidue laceffitus & consumtus è vivis excessit, trigesimo & septimo ætatis anno nondum expleto. Ex *Catharina Sabanda*, uxore pudicissima, nullam suscepit sobolem;

lem; *notam* autem post se reliquit, Corio memorante *Luchinam*, Luchulo *del Zotra*, civi Mediolanensi, nuptam. Tumulus est marmoreo insigni sepulchro ad aram Divi Gothardi, in quo caelato inauratoque opere ejus jacentis effigies spectari: pari artificio circumspetus est marmoreis tabulis sepulchri locus, in quibus scite sculpta Ludovici Caesaris solenni habitu imago conficitur, cum supplicii, ingenuitateque Actio Mediolanensis imperii insignia largiretur. (7)

MARCUS Vicecomes à Matthæo Magno patre suo, *Alexandrie & Dertona* Prætor anno MCCCXV constitutus, biennioque elapso summæ belli adversus Genuenses, Guelphicarum partium fautores, præfectus est; in quo varia fortuna usus, & plus simplici vice victus, & victus, ac denique obsidionem solvere coactus est. Post excessum parentis strenuè cum fratribus adversus communes hostes se gessit, & victoriarum, quas de illis reportarunt, haud exigua pars fuit: erat enim & corpore & animo excelso fortique præditus; sed inerat ei præterea livor & ambitio, quibus vitiiis, nec non pravis Ludovici Vicecomitis consiliis, præceptis, principatum affectavit, neque cum quibus modis adsequeretur, quidquam pensi habuit: itaque obtreccionibus adversus fratrem Galeacium aures Ludovici Imp. usque adeo opplevit, ut illi quidem fratribusque cæteris calamitatem temporariam arceseretur, sed nullo suo commodo aut incremento. Simili deinde perfidia in Actium, usus est, seque Pontificis, Roberti Regis & Florentinæ reip. clientem futurum juravit, si ad illum pellendum auxiliis atque pecunia juvaretur. Antequam verò conceptum scelus exequendi facultatem adeptus esset, ab Actio nepote, fratribusque ex multis indicis quid ille ageret ac moliretur, non obscure divinantibus, ad epulas invitatus, postque eos in cubiculum colloquendi simulatione deductus, à delectis aliquot prætorianis comprehensus, clavisque linteo faucibus strangulatus est. Cadaver è fenestra in publicum projectum nemo, uti *Jovius* ait, luxit, & tanquam sponte præceps datus sumtuosis honestatus exequiis ad Euforgium sepulchro majorum illatus fuit. Ferociorem solito factum esse ajunt, postquam adamatam nobilem feminam *Biclam*, è matrimonio Othorini Vicecomitis, patruelis sui, abreptam, subita percitus iracundia, quod partum sibi subdidisse comperiisset, in profunda Rotati arcis fossa demersit. (x)

LUCHINUS Vicecomes bellica laude non minus ac fratres ejus, de quibus jam dictum est, floruit, & plerisque magnis præliis, sua ætate commissis, ita interfuit, ut honesta vulnera & egregiam famam reportaret: primum in memorabili illa ad montem *Catinum* pugna, qua Ugutio Falsiolus, Gibellinæ factionis princeps, vires Guelphicarum partium attrivit, an. MCCCXV, paterna auxilia ductanti, invecitoque in medios hostes, sinistrum crus valida, cuspidè tractum est. Deinde an. 1321 cum in *Tanari* ponte apud Alexandriam cum Ugone Baucio, Roberti Regis Neapol. Equitum magistro, confingeret, ita illum invavit & prostravit, ut multo suo atque interfecti hostis cruore sædatus, opimo spolio & præclara victoria potiretur. Porro an. MCCCXXIV. prælio ad *Nanrum*, quo Raimundus Cardona, Rom. Pontificis dux militaris, captus est, maximè pugnacis & periti bellatoris laudè tulit, quem pertinaci certamine edito, & restituta sæpè acie vulnera adversa facie excepisset. Postremò an. MCCCXXXVII in pugna decretoria ad *Nerviannum* acriter dimicans, ab Helvetiis perfracta securibus galea suffosoque equo prostratus captusque est, & manante per nares multo sanguine ad juglandis arborem tam diu nexus & semianims jacuit, donec Allobrogum superventu fugatis hostibus è vinculis eriperetur. (y) Sed in bello adversus Mastinum Scalligerum, quod illud excepit, non pari se ac antea fortitudine præbuisse, & hosti, copiis inferiori, pugna tamen copiam facienti & laceffenti, cessisse culpatur. (z) Exinde, cum Actio defuncto summæ rerum unà cum fratre Johanne admotus, pace ejus civilis imperii gubernacula solus suscepisset, per legatos bella gessit, & ad togatas artes conversus id in primis operam dedit, ut juris judiciorumque æquitatè suam quisque teneret, tenuiores à potentioribus non circumvenirentur, neque gravis esset annona. Conjuratum nihilominus in necem ejus fuit, fato familiæ suæ haud insolenti, à propinquis & amicis: principes conspirationis erant *Franciscus Pusterla*, ex ordine patritio, idemque *Uberti Vicecomitis*, qui qui Luchini patruus erat, *gener*, & *Martinus atque Pinalla Aliprandi* fratres: ab his in sceleris conscientiam & consensum pertracti sunt *Galeacius & Barnabas Vicecomites*, ex fratre Luchini; *Stephano*, nati, præpropera dominandi cupiditate æstuantes. Prodita verò & detecta à Ramengo

(w) *Jovius*, in vita *Actii*. *Ripamont. Hist. Mediol. Lib. I. & II.*

Ripamont. Lib. II. Scip. Ammir. Hist. Florent. Lib. VII.

(z) *Scip. Ammirat. Hist. Flor. Lib. VIII.*

(x) *Jovius* in vita *Actii*.

(y) *Jovius* in vita *Luchini*.

Ramengo Casato conjuratione, autorum supplicio deindeque nepotum exilio periculo & metu omni se exsolvit Luchinus; incidit ea res in annum MCCCXI. Quinto post anno Parma imperio Vicecomitum adjecta est, LX mille ducatis aureis ab Obizzo de Fiteni emta; qua etiam tempestate Pisani victi, & in formam penè stipendiariam redacti sunt. Extremo vitæ tempore melancholiam contraxisse memoratur Luchinus, ortam tum ex continuis articularum doloribus, tum ex animi molestia, cujus causa erat uxoris, *Isabelle Fyge*, impudicitia, crebris rumoribus exagitata. Mater ita facta est *Catharina*, quam pater, corio referente, Francisco Estensi, Equiti aurato, Bertholdi filio an. 1342 nuptui dedit, *Luchini Novelli, Borjii ac Forestini* gemellorum, & denique postquam XI annorum spatio prolem non peperisset, (quod idem Corio memoriae prodidit) *Ursina*. Exulante Galeacio, Vicecomite, Stephani F. quo familiaris, ac par erat, utebatur, & marito podagra decumbente cum lubido eam inceffisset Venetias eundi & solemnia festi Ascensionis spectandi, nec difficulter ejus facultatem à marito, importunæ foeminae cuncta concedente, impetravisset, rediit cum publico probro prostrata pudicitia apud Ugolinum Gonzagam, Guidonis Mantuae Domini, filium, & Franc. Dandolum Ducem Venetum. Eo magis magisque perculsus Luchinus cum non obscura parati ad vindictam animi signa ederet, à callida & temeraria foemina præoccupatus & veneno lento sublatum est, anno ætatis secundo & sexagesimo. Isabella, elapso à viri obitu tertio mense, palam & edito publico instrumento, die xxvii April. an. MCCCXLIX, prosteri haud dubitavit, *Luchinum Novellam & Ursinam*, neutiquam ex Luchino, ceu vulgo credebatur, sed ex nepote ejus Galeacio Vicecomite, Stephani filio, incestuoso concubitu se concepisse, quemadmodum Corio & Ripamontis in Annalibus suis retulere. Ea matris confessione in terrorem conjectus LUCHINUS NOVELLUS fugam cepit, abducto secum fratre *Borso*: ac *Forestinus* comprehensus & custodiae mancipatus est. Novellus militiae se dedit, & Vicecomitum hostibus haud fegnem operam præstitit; anno 1371 cum *Magdalenam Stroziam* in matrimonium duxisset, Florentiæ jure civitatis donatum fuisse Scipio Admiratus refert. X Vixit usque ad exitum seculi, Venetiis mortuus, condito testamento, quo maximam facultatum suarum partem monachis Carthusianis ad Gariganum legavit. Relictus de cætero est Luchino patri filius quoque *nothus*, è concubina genitus, cui ille *Bruttii* nomen, & uxore ex familia Comitum *de Caseld'arco*, diceceseos Tridentinæ, Corio memorante, dedit; Laudique Pompejæ præfecit, ubi quum præferoci ingenio vicariam potestatem in tyrannidem vertisset, conjurante civitate expulsus, obscuro in pago in Euganeis inops & miser interiit, (a) relicto post se filio *Luchino*, quem exequiis Jo. Galeacii Ducis primi Mediol. interfuisse Corio refert.

JOHANNES Vicecomes, Matthæi Magni filius quartus, Marci ac Luchini frater, nomen ex ordine, quo Evangelistæ recenferi solent, accepisse, & Deo præ fratribus charus fuisse videtur, quippe quos non tantum vivendo vicit, sed virtute quoque & felicitate multis parafangis superavit. Ecclesiastico vitæ generi à prima juvena mancipatus, facile locum inter Canonicos templi maximi Mediolanensis obtinuit; cum deinde Cardinalitiam dignitatem ambiret, eam primùm à Nicolao, quem Imp. Ludovicus Bavarus Papam contra Johannem XXI creaverat, anno MCCCXXVIII impetravit, ab hoc verò posteaquam cum Vicecomitum familia ex inimicitia in gratiam rediisset, confirmationem accepit, eamque cumulatam Episcopatu Novariensi, quem mox annuente eodem Pontifice exulanti Archiepiscopo Mediolanensi, Jo. Aicardo, cum annua pensione tradidit, & vicissim hanc metropolitanam Ecclesiam regendam suscepit, solenni ingressione die XIII Cal. Febr. an. MCCCXXXIV habita. Post Aëtii nepotis sui mortem jam tum civile imperium cum sacro conjungere potuisset, omnium animis in ipsum converfis, nisi pro summa, qua prædictus erat, moderatione fratri Luchino illud cedere maluisset; isto verò vivis exento non amplius destituit vota civium, totiusque reipublicæ regimen capessivit & moderatus est bene, sapienter, fortiter & prosperrimè, ita ut imperium Mediolanense familiamque suam ad summum potentia fastigium perduceret, incremento vix relinquens locum: namque finitimas civitates omnes aut bello domuit, aut conditionibus sui juris fecit. Index illarum, quæ subjectionis sacramentum Johanni Vicecomiti dixerunt, ex Ripamontio in promptu est: *Mediolanum, Crema, Hajla, Alexandria, Alba, Vercelle, Novaria, Bobium, Bergomum, Novocomum, Brixia, Cremona, Placentia, Parma, Lani Pompeja*.

Uu

Accessit

X Hist. Flor. Lib. XIII.

(a) Corio Parte III, Ripamont, Lib. II, c. III, fortius in vita Luch.

Accessit his *Bononia*, à Johanne & Jacobo Pepolis, Thadæi filii, approbante populo, Johanni Vicecomiti anno MCGCL vendita, & transactione cum Romano Pontifice post biennium inita, censuque annuo duodecim millium florenorum aureorum pacto, ipsi confirmata. *Genua* quoque an. MCCCLIII ultrò in Johannis Vicecomitis ditionem concessit, & Prætozem Guilielmum Palavicinum, ab eo accepit, ita ut *totius Ligurie urbes à Corvo Lunensi promontorio ad Herculis Monaci portum* imperio illius subderentur. Exinde ostentato Florentinis magnæ molis bello, sed antequam in nervum erumperet, æqua & moderata pace, quam non itis tantum, sed etiam supra sexaginta aliis urbibus ac regulis Etruriæ Umbriæque dedit, sepulto, famam & reverentiam nominis sui insigniter auxit. Ita omnibus & ornamentis & præfidiis, quæcunque amplissima inter mortales habentur, redundans, splendidissimis editis operibus, amplificato, quod acceperat, imperio, prolatisque finibus, & bello clarus & pace, anno ætatis climacterico, naturæ concessit; ea quoque ex parte fortunatus, quod magnæ Principum & civitatum Italiæ confederationi adversus se, omnibus ob potentiam formidolosum, inita, & discrimini ab illa imminentei evthanasia subducus est. Filios duos *notbos* post se reliquit, *Johannem Olegium*, à pago ad Verbanum lacum cognominatum, & *Leonardum*, hunc Novariæ, illum Bononiæ vicario imperio præfectum; sed uterque genitore mortuo in tyrannidem id verterunt, & arma adversus patruales regentes sumserunt. *Olegius* cum multa civium strage, ac patriciorum, qui in carcere conjugationis accusati detinebantur, suppliciiis, omnium animos vulnerasset, & à Barnabæ Vicecomite bello premeretur, in desperationem conjectus Bononiam an. MCCCLX Legato Pontificis Innocentii VI, Ægydio Carillæ, Cardinali, tradidit, *Fermi* cum titulo *Marchionis Marce* præmii loco sibi pactus, cujus in possessione sex annorum spatio permansit. (b)

In numero filiorum Matthæi Magni præter illos, de quibus jam dictum fuit, recensentur etiam *Stephanus, Mofchinus & Balatronus*, MOSCHINUM patri fratribusque prætoze adfuisse cum Imp. Henrico Lucelburgensi sequestro pax inter Vicecomites & Turrianos anno MCCCX conciliaretur, *Merula* memoriæ prodidit. (c) BALATRONI apud eundem autorem mentio inter illos occurrit, qui conventioni inter Matthæum Vicecomitem & Cassonum Turrianum, Archiepiscopum Mediolanensem, interfuerunt; eum postea primum extitisse, qui concordia illorum in diffidentiam versa, Cassono vim intulit, eaque propter in tabulam anathematis ab illo relatus est, *Ripamontinus* memoravit. (d) Plura de illis scribendi deficit argumentum.

STEPHANUS fratrum suorum natu minimus, multa generosi spiritus documenta in bellis, & præcipue in defensione Vercellarum adversus Guelphos, edidisse celebratur. In familiam postea ab Imp. Ludovico Bavaro ascitus, & pincernæ munis admotus est; gliscente verò invidia erga Vicecomites, falsa suspicione, quasi venenum Imperatori pararet, de compacto oneratus, hujusque prætextu, scyphum à delatoribus toxico mixtum ebibere, jussus, ut suspicionem & malevolorum suffros dilueret, eo impigre hausto eodem die extinctus est. (e) Uxorem ejus Valentinam ex Auria gente, non Spinula, prognatam fuisse *Tristanus Calchus* adversus *Merulam* ex integræ fidei monumentis asseruit. (f)

Johanni Vicecomiti, Archiepiscopo & Principi Mediolanensi, in sacra dignitate suffectus est *Robertus Vicecomes*, cujus originem incompertam habemus; seculari verò imperio ex illius testamento ad tres Stephani filios, *Matthæum, Galeacium & Barnabam*, devolutum est, ea lege, ut *Mediolanum & Genua* communis essent ditionis, de reliquis autem civitatibus, oppidisque, à gravissimis viris fideliter æstimatis, & in tres portiones æquales digestis, fortior fieret. Hoc modo MATTHÆO, natu maximo, *Bononia* præcipue obvenit, quæ quatuor urbes, tanquam sua membra, secum trahebat, *Laudem* scilicet *Pompejanæ, Placentiam, Parmam & Bobinam*; item *Lucum (Lugo) & Massam, Pontemque tremulum (Pontremoli)* supra *Macram annem, & Fanum Donini*. GALEAZIUS sortitus est *Pavianam, Novaram, Comum, Vercellas, Asinum, Albam, Alexandriam, Tortouanum, Casertum novum, Bassinacium, Vigevannam, Pontem Tejui, Fanum Angeli, Montebononum & Marianum*. BARNABÆ *Cremona, Crema, Somcum, Bergamum, Brixia, Ripalta, Caravagium* & pleraque minora oppida, quacunque *Benacus* pertingit, obtigerunt. Sed Matthæus præcipuam imperii sui urbem, *Bononiam*, citò amisit, à Johanne Olegio eo, quo superius dictum fuit, modo illa exutus, neque diu vixit; secundo enim à morte patris anno febris tabida, sive

(b) *Jovius in vita Johannis Vicec. Ripamont. Lib. II. Ciaccon. Hist. Pont. & Card. Tom. II. p. 443.*

Annir. Hist. Flor. Lib. X. & XI. Petr. Bizar. Hist. Genens. Lib. VI. Barth. Ducas de vario Bonon. Statu Lib. V. Leandr. Alberti descr. d'Italia p. 280.

(c) *De Antiq. Vicec. Lib. VII.* (d) *Hist. Mediol. Lib. I. p. 81. & 84.* (e) *Corins Parte III. Ripamont. Lib. II. p. 132. & seqq.* (f) *Hist. Mediol. Lib. XXI.*

sua intemperantia & turpissimis libidinibus, quibus effusim deditus fuit, sive ex veneno lento, à fratribus propinato, contracta, consumtus & extinctus est ad Seronum oppidum, medio itinere inter Mediolanū & Comum, sequioris tantum sexus prole post se relicta. (g)

GALEACIUS II Vicecomes egregia forma, animo strenuo impavidoque fuisse prædicatur: è Belgica militia, ad quam ipse & frater Barnabas cum à patruo Iuchino ob conjurationem Lodrisii Vicecomitis, cujus haud exfortes erant, exilio multati essent, abierant, magnam fortitudinis famam, victique ac prostrati nobilis & proceri Belgæ decus retulit, è cupis spoliis monumentum in scuto gentilitio condidit, & viperæ addidit *leonem armatum nec non arduos geminos torres, pendentes totidem aquarum stus, exprimensæ contrarie potestatis facultati*, ut habent verba *Jovii*. A Carolo IV Imperatore, cum is anno MCCCLV Mediolanum venisset, Vicarii in Cisalpina Gallia & Liguria imperio dignitatem cum fratribus communem accepit. Defuncti postea fratris Matthæi hæreditatem cum Barnaba æqualance dispersit, ita ut Mediolanum quoque scinderetur, & sive cuique in ea urbe regiones ac portæ assignarentur. Hoc modo divisio imperio, cum uterque fratrum initio separatim suis quisque commodis & cupiditatibus studerent, maxima pericula & damna incubuere; *Leonatus*, Archiepiscopi Johannis filius, *Novaria Prator*, flagitiis ac facinoribus copertus, non contentus supremam in dicta civitate potestatem sibi sumfisse, universi patrie les dejicere imperio agitavit, & excito eum in finem Johanne Marchione Montisferratenfi hostili animo pares conatus cum prospero etiam eventu adjecit: namque Ticinum, Alba, Asta & quæcumque ferè in Subalpinis per Galeacium tenebantur, uno incurfu intercepta sunt; simul Genuenses, & omnis ille Ligurum tractus, pari alacritate ac tradiderant. Johanni Archiepiscopo suam remp. ejus nepotibus, à quibus vetera instituta & mutuas conventiones infringi conquirebantur, obsequium renunciavit, & seditione facta ac prætoris legatoque Mediolanensium urbe excedere coactò, in libertatem an. MCCCLVI se vindicarunt. Bononiam Innocentius VI Pontifex Max. repetit, & Jo. Olegio, tyrannidem ibi exercenti extorsit. His damnis periculisque & aliis ab intentis undique in se armis imminentibus, monit, non aliud fatiscens potentia & imperii sui remedium superesse intellexerunt, quam ut conglutinata concordia uno animo regeretur. Ea itaque in consilium adhibita, & contracto magna celeritate exercitu, Germanorum & Bohemorum manus, Lando & Marcoaldo ducibus per agros populabunda discurrens, arque à Florentinis Pisanisque adversus Mediolanenses conducta, profligata est, Mantuæ princeps in terrorem conjectus, & à societate fœderis, adversus Vicecomites facti, retentus, Montisferratenfi & Anglis, quos ille in Italiam exciverat, Alba & Ticinum iterum erepta sunt, capto & in vincula conjecto Jacobo Bussulario monacho, qui cum nefariis concionibus Ticinensem populum circumduxisset, & à Marchione Montisferrati urbi præfectus fuisset, crudelis denique tyrannus evaserat. Ita restauratis rebus & pace parta, dum Barnabas pro recuperando Bononiæ Principatu acriter sed incaffum dimicavit, Galeacius exstruendis magnificis operibus, quæ inter *Pons & Arx Ticinensis* eminent, provehendis literis & liberalium artium studiis, eorumque cultoribus, quorum familiam *Franciscus Petrarca* ducebat, magno illi in honore & pretio habitus, colligendæ Bibliothecæ, instituendo Ticini gymnasio, quod an. MCCCLX apertum est, & denique quærendis externis affinitatibus, iisque regis, sese occupavit; verum istas posteris damnosas & ferè exitiales fuisse *Jovius* observavit: Isabella Caroli V Regis Gallia soror, Johanni Galeacio, filio, expetita, Leonellus Clarentia Dux, Eduardo III Rege Britannia natus, in generum ascitus, eidemque cum dote ducentorum millium aureorum Monsetiam Regalis atque Alba Pompeja urbes concessæ, & nuptiarum solemnium extra modum sumptu & magnificentia celebrata sunt. Isabella autem, quæ Mediolanum venerat, non minore socero constitit, licet *Virtutis* oppidi ditio, honestissimæque appellationis titulus novo sponso nomine dotis accessisset. Verum *Violanti* eodem quo Leonello nupti anno vidua facta, postea elocata fuit Ortoni Marchioni Montisferrati, haud felicioribus auspiciis, quoniam iste ab agresti agasone confossus, ignobili fato periit; tertius ergo nuptiis Ludovico patrueli in manum convenit. Cæterum Galeacius, flagrantè maxime bello inter Barnabam ejus fratrem & Pontificem Romanum ob Bononiam, cætera illi concors, in eo tamen consilia separabat sua, quod habere cum Papa volebat pacem, id quod hunc permovit, ut castella & arces superiore bello ademptas, & Romano præsidio hæcenus custoditas illi restitui juberet. Mortuus est non ita multò post Galeacius, postquam

(g) *Jovius in vita Matthæi II, Ripamont, Lib. II. p. 183. & seq.*

quàm diu sævissimis articularum doloribus jactatus fuisset, & temporario ligneoque tumulo conditus. (h)

JOHANNES GALEACIUS, Galeacii II filius, à prima statim pueritia id specimen sui dedit, ut procius, quantus futurus esset, sperari potuerit, genere, forma, oris dignitate, optimis studiis, maximoque ingenio instructissimus, voluptatum omnium abstinentissimus, eruditorum colloquiis & frequenti lectione, secretisque item commentationibus, ad justitiam pietatemque, quod *Jovius* testatur, revocatis, unice animum pacens ac remittens. Quinto ætatis anno cum coronæ multorum insignium virorum togatorum, quos parens ad consilium advocârat fortè adesset, & intentis in eorum ora atque habitum oculis per jocum interrogaretur, *quis nam sibi ex numero sapientior videretur*, suspenso vultu consideratis singulis, ad *Franc. Petrarcham*, nunquam antea sibi visum, denique accessit, eique cum admiratione & applausu omnium sapientiæ palmam dedit. Adultior deinde & sui juris factus ordinandis sapientiæ liberaliumque artium studiis, earumque doctoribus munificentia devinciendis, nihil antiquius habuit; hinc nullum sua ætate gymnasium illustrius Ticinensi, nisi ipsam virorum in disciplinis doctrinarum omnium præcellentium major copia. Ex ordine profitentium celeberrimos tum fuisse, qui monumenta ingenii posteris reliquerunt, *Jovius* refert, in jure civili *Baldum* & duos *Rapheles*, *Fulgosium* atque *Comensem*, & *Seborolum Amadeum*; In Philosophia *Ugonem Senensem* & *Blasium Pelacanis à Parma*, cujus etiam extant in Astronomica disciplinaque optices subtilissimæ quæstiones; tres quoque medicos, *Marsilium a Sancta Sophia*, *Syllaunum Nigrum*, & *Antonium Vaccam*; in tradendis autem Græcæ lingue præceptis eminuisset *Emanuelem Chrysoloram Bizantiinm*, sed supra doctores omnes fuisse conspicuum *Petrum Philargum Cretensem*, sacrarum literarum interpretem, qui postea *Pontifex* evasit & *Alexander V.* est appellatus. Porro in administratioe imperii neminem unquam majori cura ac diligentia versatum esse, quàm Johannem Galeacium, idem scriptor, prædicat: *constabant*, ait, “ cuncta admirabili ordine: nihil enim in rebus humanis ordine pulchrius & præstantius esse, eoque uno militares & civiles actiones omnes, & domesticam disciplinam, veluti certissima compage, regi differere solebat; „ iussa sua & sumptus omnes in maximis minimisque rebus, illorumque rationes, & quicquid in belli pacisque negotiis aut ipse ad alios scripsit, aut ab illis accepit, in commentariis referri curavit, ita accuratè, ut nihil posset supra. Nec verò togæ artibus ita deditus fuit, ut à sago abhorreret; sed simulac per ætatem belli patiens erat, in castris Barnabæ, patris sui, militiæ rudimenta posuit, ibique arma tractare, procedere ante signa, versari media in mole pugnæ usu perdidicit. Postquam vigesimum tertium ætatis annum impleffet, à patre *commentitio nomine*, ut *Jovii* verbis utar, emancipatus est, in patrimonii partem *Novaria*, *Vercellis*, *Asta*, *Alexandriaque* ei traditis, ut inde quasi suo Marte, & dissimulante patre, bellum *Montisferrati Marchioni*, perpetuo hosti, inferret; sed tum in eo, tum postea adversus *Anglos* adversa fortuna usus, & primum *Vercellis*, prodeuntibus *Guelphis*, dein in *Brixiano agro* à *Jo. Aucutho*, qui à *Vicecomitum* partibus ad *Pontificem* & *Florentinos* transferat, acie exutus est. Ob infaustos hos eventus abesse imposteri ordine: à castris præliisque constituit, cum satis superque virtutis & fortunæ suæ periculum fecisse videretur, & defuncto patre bella omnia, eaque maxima & acerrima, cum universis pænè regulis civitatibusque *Italiae* in exitium *Vicecomitum* quasi conspiratione facta unice intentis, per legatos, duces clarissimos, suo tamen consilio præeunte, felicissimè gessit, & paucorum annorum spatio insignes adeptus victorias, ita inimicos attrivit, imperiique sui fines protulit, ut totius *Italiae* regnum consecuturus esse videretur. Nimirum *Scaligeris Veronam* atque *Vincentiam* ademit, *Carrariensibus Patavinum*; præterea *Tarvisinum*, *Feltrinum*, *Bellunum*, montanaque oppida cum *Tridento* suam in ditionem redigat: porro *Perusinos*, *Affinates*, *Senenses* & *Pisanos* suo imperio adjunxit, quum nec *Lucenses* id abnuerent: *Francisco Gonzagæ*, *Mantuae* Demarcho, pacem & certam beneficii confessionem extorsit, atque ad extremum *Bononiam*, pro qua inde ab excessu *Johannis Vicecomitis L.* propè annis fuerat dimicatum, recuperavit. Tantam potentiae amplificationem novo honoris titulo dignam esse arbitratus, à *Wenceslao Imperatore* pecunia facillè impetravit, ut antiquato *Vicarii Imperii* nomine *Dux Mediolanensis* crearetur, eaque appellatione & omni jurisdictione in urbem & rem universam *Mediolanensem* subjectasque ei civitates per scriptum & coronam, interveniente legato *Cæsareo*, *Beneficio*, solemnè cerimonia & pompa, quam *Ripamontius* (i) stylo suo profecutus est, die IV Non. Sept. an. MCCCXCVI, investire.

(h) *Jovius* in vita Galeacii II. *Corins* Parte III. *Ripamont. Lib. II. & III. Crescent. Amphit. Rom. p. 320. Bizet. Hist. Genens. Lib. VI.* (i) *Hist. Med. Lib. III. p. 258. & seqq.*

stiretur. Agre verò id tulerunt Electores, & Imperio Romano-Germanico aded immo-
sum reputarunt, ut inter alia hoc quoque jussu uncrediderint causam Wenceslai abdicandi:
ita enim in tabulis abdicacionis Electores: mutilati imperium Mediolano & provincia
Longobardiæ, quæ juris Sacri Romani Imperii fuerant, redeuntibus inde ad Imperium,
amplissimis emolumentis; in qua ditione Mediolanensis veluti minister Sacri Imperii
partibus fungebatur: cum tu, contra quam tuam sublimitatem & dignitatem decebat,
accepta pecunia Mediolani Ducem & Comitem Papiensem creasti. (k) Rupertus postea
Imperator animum quidem ad vindicandum Imperio pristinum in Longobardiam jus ap-
pulsit, & magno cum exercitu anno MCDI in confinia Italiæ penetravit, sed eo à Facino
Cane, qui copiis Mediolanensis Ducis præerat, cæso, re infecta in Germaniam se recepit.
Sequenti anno, insignis victoria de Pontifice ejusque confederatis parata est & Bononiæ,
ceu dictum, recuperatâ, versa sunt in Florentinos arma, quibus cum isti propè ad extrema
redacti essent, Jo. Galeacius Jo. febrî pestilenti correptus est, atque ex ea in arce Melinia-
ni, decimo ab urbe lapide in medio prosperitatis cursu supremum diem obiit, ætatis anno
quinquagesimo quinto. Apparata jam ejus jussu fuisse regia insignia atque ornamenta, ut
Rex Italiæ coronaretur, Corius memoriæ prodidit. Testamento filios tres superlites,
quos inter *Gabriel* & concubina natus, sed ætate maximus & legitimatus erat, hæredes in-
stituit, & quarto lapide à Ticinensi paterna arce Carthusiense monasterium ac templum ex-
trui jussit, inque eo post aram maximam sepeliri voluit. (l) Exequiæ maxima frequentia &
pompa celebratæ sunt d. XX Octobr. Eis XXXVII viri è sola Vicecomitum stirpe oriun-
di interfuere, quos omnes *Corius* recensuit. Famæ nominis sui labem asperit nece Bar-
nabæ patrui & foci sui, quem callida simplicissimæ pietatis simulatione in consilium ad-
hibita comprehensum imperio & vita privavit, ob causas inferius dicendas. Eo quoque
facinore laudem pietatis & justitiæ, quarum virtutum studium in juvenia præ se tulerat,
obtrivit, quod non ita multò ante obitum suum Ruperti Imp. medicum ad occidendum
veneno herum mercede ingenti ivit conductum; iste quippo à scelere non abhorrens,
postquam re per internuncium prodita, in vincula Norimbergæ conjectus fuit, Ducem
Mediolanensem autoritate criminis oneravit, quemadmodum *Scipio Annibales* (m) memo-
riæ prodidit; nec tam sædum avsum Annales Norimbergenses silentio præterierunt, nul-
lam tamen Ducis facientes mentionem, sed tantum referentes, à medico Mediolanensi
Petro de Thufia dicto, promissis XXX mille florenis nec non Episcopatu quodam, ad Cæsa-
rem interficiendum medicum ejus, *Hermanum Villis* patria Viennensem, fuisse sollicitatû,
& usque ed labefactum, ut internuncio diceret, simulac promissa apparuerint, se facinus
executurum; re verò detecta Senatui Norimbergensi d. 3 Maji an. 1401 in custodiam tra-
ditum, & postquam crimen animo conceptum fassus est, jussu Imperatoris rotæ supplicio
affectum esse. Extant apud Corium literæ, quas Rupertus Palatinus, postquam Imperator
adversus Wenceslavi electus fuisset, ad Jo. Galeacium Ducem per facialem misit, hujus-
que responsoriæ; utrasque huc transcripsisse non erit opinor lectori tædio: “ Robertus
de Bavaria Dei gratia Romanorum Rex & Reni Comes Palatinus, Tibi Johanni Galeaz Mi-
liti Mediolanensi præcipiendo mandamus, quatenus omnes civitates, castra terras & loca
Romano Imperio, & ditioni nostræ spectantia, quæ in Italia occupata indebite detines,
nobis, quibus Romani Imperii gubernatio ex electione de nobis Imperatore per Imperii
electores canonicè facta ad me spectat & pertinet, restituere ac resignare debeas: alioquin
& ut sacri Imperii terrarum & jurisdictionum invasorem, & nostrum hostem & rebellem
diffidamus. *Sequitur responsio*: Tibi Roberto de Bavaria Nos Johannes Galeaz Vicecomes,
Dei & Serenissimi D. Wenceslai Romanorum & Boëmiciæ Regis gratia Dux Mediolani & c.
Ac Papiæ & Virtutum Comes. Per præsentem respondemus quod quascunque civitates,
castra, terras & loca in Italia possidemus & à præfato Serenissimo Domino Wenceslao Ro-
manorum Rege & sacri Imperii gubernacula Canonicè possidente tenemus & posside-
mus, ipsasque a te Imperii invasore & ipsius Imperii atque præfati Domini Wenceslai Re-
gis ac nostri hoste manifesto defendere prius intendimus. Teque ipsorum Imperii &
dicti Wenceslai Regis atque nostrorum hostem manifestum si nostrum territorium invade-
re præsumseris diffidamus.

Xr

De

(k) *Vid. Conring. de Fin. Imp. Germ.*(l) *Jovius in vita Jo. Galeac. Ripamont. loco cit.*(m) *Hist. Flor. Lib. XVI.*

De liberis Ducis Joh. Galeacii, è priore ejus matrimonio cum *Isabella Francica* ortis, quoniam variant scriptores, non nihil dicere convenit. *Jovius* sterile id conjugium fuisse, eaq; propter VALENTINAM, è Catharina, secunda uxore genitam, Ludovico, Duci Aurelianensi, ad restitrandam cum Rege Galliae propinquitatem, nuptui locatam esse à Duce, cum dote Aftenfis civitatis, ait, sed falsus est: quod si enim Valentina è Catharina, anno decimum 1380 Jo. Galeacio Duci nupta, nata fuit, vix erat decennis, cum an. 1391 primum mater facta est, quod adynaton. *Corvini*, antiquior rerum Mediolanensium scriptor, an. 1366 in lucem editam esse disertè refert, quo non vixit tantum Isabella Francica, sed sex adhuc annos superstes mansit. Ex hac itaque natam fuisse Valentiam evidens est; *Isabelle* verò, quæ Gentilis Varani Dom. Camerini matrimonium tenuisse à multis autoribus dicitur, non mater solum dubia est, sed hoc quoque, an prorsus in numero liberorum Jo. Galeacii Vicecomitis fuerit; apud Corium nulla ejus se nobis obtulit mentio, nec apud Sanfovium, qui in commentario suo *de Originibus familiarum illustrium Italiae* Varanam familiam recensuit; Henningius quoque locum, quem in stemmate Vicecomitum Isabellæ dedit, in Varana genealogia itidem tribuere non sustinuit; itaque ob Nicol. Rittershusii & Sam. Guichenonii auctoritatem magis quam quod certa præstò essent testimonia in tabula nostra illa legitur. At virilem quoque prolem Johanni Galeacio è prima uxore genitam esse Corium testem habemus, expressè dicentem, ACTIUM, illius filium *ex Isabella uxore natum* fuisse, quo loco refert post mortem Galeacii, anno 1378, d. XXI Aug. Vercellenses in nomen tum Joh. Galeacii, tum Actii ejus gnati, sacramentum dixisse, eodemque adhuc anno die, V. Sept. Joh. Galeacium filio Actio *Picinina*, Barnabæ Vicecomitis gnatam, nuptiis adjungere cupientem, Pontifici Romano de laxando consanguinitatis vinculo per Antonium Salucensem, Mediolani Archiepiscopum, aliosque delegatos supplicasse, & tabulas desuper autoritate publica confici jussisse, id quod à Ripomontio etiam literis proditum est. Fure verò Actius pariter & Picinina tunc ætate parvi, & videtur ille, antequam ad pubertatem pervenisset, morte fuisse interceptus, neque enim nuptiæ illæ peractæ sunt, neque Actius patre moriente in vivis superfuit; Picinina autem, nubilis facta, alium virum accepit. Cæterum alterius quoque filii, quem à Joh. Galeacio, vel cum prima uxore vel furtim genitum fuisse oportet, mentio apud Corium occurrit, videlicet Azonis, quod nomen alias unum & idem cum Actiano est: hunc ille ait anno 1374 ipso Paschatis festo in Ticinensi castro supremum diem obiisse, cumque funeris pompa per pontem duceretur, laxatas pondere nimio ejus compages fuisse, ita ut rumperetur, & ferretur cum cadavere nec non centum propè homines è prima urbis nobilitate in profundam fossam præcipitarentur: Id ad extremum de Jo. Galeacio memorandum est, quod ei post obitum primæ conjugis, & ante ductam Catharinam patruelæ *Maria Aragonia*, Frederici Regis Siciliae filia unica ac hæres, ab Artallo Alagone virginis tutore desponsa fuerit ea lege, ut si ille infra annum Sicilia ad matrimonium consummandum non accederet, nuptiæ irritæ essent; verum præventus ille est à Gul. Raymundo Montecatino, qui Mariam raptam Barcinonem in Hispaniam classe transvexit, ubi à Martino Aragonio, postea Rege, in matrimonium adscita est. (u)

Post Johannis Galeacii Ducis excessum tam sæva atque atrox tempestas, tantæ calamitates, tot mala publica Mediolano & Lombardiæ incubuerunt, ut quicquid tætrum miserum, acerbum & detestabile excogitari potest, velut manu facta catervatim in hoc imperium, in ejus cives, summos mediocimos, infimos ingrueret. JOHANNES MARIA *Anglus* (quod cognominis ipse & fratres, fortassis propter opinionem Angleriensis originis, gesserunt) à patre maximæ partis imperii & novi tituli hæres institutus, rector adolescentiæ suæ ex ejusdem suprema voluntate duodecim viros, quorum rerumque ac consiliorum omnium caput *Franciscus Barbaravia*, nactus est. Postquam isti in verba novi Ducis publicè sacramentum exegissent, gliscens bellorum civilium & externorum ignis, diutino fomento factionum Gibellinorum & Guelphorum, nec non veteris Pontificum Rom. & Florentinorum erga Vicecomites odii, enutritus, contemto principe adolescentente, in flammam surrexit. Conati equidem sunt moderatores principatus Pontificem placare, atque à societate cæterorum hostium abstrahere, misso ad eum legato Archiepiscopo Mediolanensi, Petro Philargo Cretensi, qui & ipse deinde Papa factus est, & cum hac legatione nihil effectum esset, traditis illi ultrò Bononia, Assisio & Perugia; sed tantum abest, ut eâ jacturâ majora pericula & detrimenta redempta fuerint, ut illa quotidie ingravescerent, & provincialium rebelliones, urbiumque defectiones sese exciperent, ut unda undam, Brixia cæteris omnibus quasi

signum

[n] *Fazellus Lib. 9, cap. 7.*

signum aliquod fustulit & exemplo prævit; secutum est Bergomum; rebellare deinde agmine uno Cremona, Pavia, Alexandria, Laus Pompeja, Crema, Placentia, Parma, Comù, Vercellæ & Novaria, suosque singulæ tyrannos sunt passæ. Pisas Florentini Gabrieli Mariæ Vicecomiti, in cuius patrimonio erant, vi pretioque extorserunt, Senæ obruncato Corregio præfecto in libertatem, cruentis turbis implicatam, se vindicantur, Verona, Vincentia, Patavium in Venetorum denique ditionem concesserunt. Laceratum ita & attenuatum majorem in modum imperium Vicecomitum in ipsa quoque metropoli vacillavit ac ruinam egit: illic enim dissociatis animis civium, cum alii Gibellinis alii Guelficis faverent partibus, omnia tumultu & seditionibus strepebant, sacra non minus ac profana violabantur, cædes & incendia fiebant, armis, cadaveribus, cruore atque luctu omnia complebantur, virtutisque & gloriæ loco ducebatur ad ostentandum insigne factionis studium, maximam crudelitatem in cognatos etiâ & affines exercere. Hæc rabies deniq; occasione latronis in furcam agendi, in justam intra urbis mœnia exiit pugnam, quæ die X Cal. Jun. an. MCDIV commissa fuit, tanta obstinatione, ut per octo amplius horas haustus civilis sanguis manaret; excepti illam crudelitatis victorum, acerbis in captivos & turbarum autores eorumque propinquos suppliciis faventium, ita ut, referente *Ripamontio*, per aliquot inde menses *rarus absque insigni aliquo supplicio dies esset, & Castellanum Biliornique* nobiles familiæ ferè penitus extinguerentur; atque tanta mala, tantas cædes non permittere tantum, sed lætante, imò instigante Duce Johanne Maria patratas esse, idem autor, aliique memoriarum prodiderunt. Nempe immani ac foeda crudelitate imbutus, quod nulla in barbaria quisquam tyrannus fecit, pro ludo habere, & noctu, prægrandibus molossis immanitatisq; suæ ministro, *Squarcia Giramo*, stipatus, homines tanquam feras agitavit, illisque fontes insontesve, & senes puerosque lubricinosè laniandos, objicere consueverat. Ferunt Jo. Pusterulæ, viri nobilis, filium, duodecim annos natum, cum patris odio duobus molossis, humani cibi avidissimis, nihil commotus simplici supinas manus ad genua ipsius protendentis pueri deprecatione, ut virga coerceret, si quid amisisset, nunquam se postea commissurum esse aliqui, exposuisset, utramque bestiam rostro admoto puerum odoratum confedisse, eiq; pepercisse; at Ducem omni bestia crudeliorè jussisse Squarciam gladio secare pueri ventrem; nec tamen effusa humi viscera sanguinemque canes attigisse. Atrox etiam, exemplum, quod justitiæ speciem habebat ab illo statutum esse, narrat Ripamontius, in sacerdote avaro, homini in extrema paupertate mortuo funus gratis facere recusante; itaq; cum putresceret domi cadaver, defunctique mulier ejulatione aëdes viciniamque repleat, Dux fortè præteriens causa cognita imperavit, ut daretur argenti, quantum funeri ducendo satis esset, ipseque exsequiis interesse voluit, quibus peractis Sacerdotem, copiosa mercede quam acceperat lætum, sepulchro primum injici, deinde superimposito cadavere, congeri humum jussit. Cæterum cunctis tyrannum detestantibus, denique à conjuratis in S. Gotthardi aede duobus vulneribus, discissa usque ad oculos fronte & dextro crure ad furam detruncato, interfectus est; nomina illorum hoc ordine Bernardinus Corius recensuit: *Andreas & Paulus Bagii fratres, Jo. Pusterula, Otto Vicecomes, Franciscus, Lucinus & Farina Maini, Ambrosius, Gabriel, Ricardus & Franciscus Trivultii, Andr. & Bertonus Mantegatii*. Trucidati cadaver ab omnibus desertum, & à paucis ex infimo familiæ ordine templo maximo illatum, meretrix operuit rosis, obque id meritum à Philippo Maria successore honestè elocata est: Populi deinde concursu *Giramus* quoque, canum cultos & carnificinæ minister, occisus, abominandumque cadaver januæ paternarum ædium affixum est. (o)

PHILIPPO MARLE Vicecomiti pater Johannes Galeatius, primus Mediolani Dux, testamento assignavit *Ticinum, Papiam, Novaram, Vercellas, Tortonam, Alexandriam, Veronam, Vincentiam, Feltrum, Bellunum, Bassanum* omnemque tractum, qui Tridentum versus se exporrigit, unâ cum titulo *Comitis Papiensis*. Verùm ex dictis civitatibus non tantum plerasque iis, de quibus superius dictum est, turbis, amisit; sed Pavia quoque ad extremum à Facino Cane, penes quem bellicarum civiliumque rerum arbitrium sub Duce Johanne Maria, fratre suo, erat, exutus, & captivo perfimilis in Ticinensi arce ab eo occupata, habitus est, exitio, quo ferè captivitatem inter principum suspiciones finiri haud absurdè Ripamontius dixit, proximus. At eo metu ejusdem Facini opportuna morte, & mutata in ultimo vitæ suæ articulo voluntate, exsolutus, atque ad non dubiam spem obtinendi principatus erectus est. Enimverò Facinus in Bergomi obsidione, gravi morbo oppressus, Papiamque delatus, animam age-

(o) *Jovius in vita Job. Mariæ, Ripamont. Lib. IV. Leander Descript. Ital. pag. 436.*

bat, cum nuntium de Johannis Mariæ Ducis cæde acciperet; itaque eodem illa hora amicos veteres, viros militares, per dextram fidemque obtestatus est, Ducis necem ne finerent inultam, nec Philippum Mariam ejus fratrem & legitimum successorem destituerent. Talia dicentem postquam mors continuo occupasset, eadem adhuc die, qua Dux interfectus est, Philippo Mariæ veteranorum ducum copia, & exercitus omnis, qui sub Cane militaverat, ad expetendas fraternæ cædis pœnas & vindicandum imperium præstò adfuit. Hæc à conjuratis & magna parte plebis, quam Bertus Cacia Placentinorum Episcopus concitavit, *Hætori Vicecomiti*, Bernabovis filio, delatum fuerat: adversus hunc urbemque eductæ copiæ Hæctorem ejusque assecras brevi eò redegerunt, ut ille fuga salutem quæreret, urbemq; relicta in arcem Modoetiam se reciperet; reliquis conjuratis etiam, aut quaquemque casus rulit, evadentibus, aut cunctationis pœnam capite victori dependentibus. Metropoli imperioque ita potitus Philippus Maria cives in verba sua jure jurando adegit ad X Calendas Quint. an. MCDXII. & omnium consensu Dux Princepsque appellatus est; Modæstiani deinde oppugnavit, eamque Hæctore Vicecomite in oblidione defuncto, & facta à Valentina, ejus sorore, deditioe, in potestatem suam redegit. Ampliora verò suscipere, & civitates, quæ defecerant à Vicecomitum imperio, recuperare gestiienti, cum nervus rerum gerendarum deesset, nuptiæ *Beatricis Tendæ*, Canis Facini viduæ, cum dote CCCC militum aureorum, quos iste post se reliquerat, propositæ, neque à Principe, licet illa ætate fortunæque impar ipsi esset, repudiata sunt. His opibus valido exercitu instructo mira celeritate, paucorum dierum spatio, *Alexandriam, Vergomm, Brixiam, Laudem Pompejanam, Flaccinam, Cremonam, Novocorum, Tritivm, Vogheriam, Cremonam* & aliquot præterea magni momenti arces recepit, captis aut cæsis, qui per vim eas prodicionemve occuparant, operaque illis in expeditionibus præcipuè usus *Françisci Busioni* dicti *Carmagnole*, à loco nativitatis suæ, clarissimi & felicissimi bellatoris, qui ab illo rerum benè gestarum præmium titulum *Comitis Castrinovi* tulit, atque insuper in familiam Vicecomitum adscitus & Genuensi præfectura auctus est; postea cum scilicet Genuenses armis Philippi Mariæ Ducis territi, & maritali clade fracti, necessitate in rationem versa, se remque publicam ditioni ejus permiserunt, anno supra millesimum quadringentesimum vigesimo primo: & parebat adhuc Mediolanensi Duci Genua anno MCDXXXV, quo memorabilem illam de Alphonso Rege Aragoniæ victoriam Ligustica classis reportavit, ipso Rege & duobus ejus fratribus captis; hi Mediolanum jussu Philippi Ducis ducti, benignè ab eo excepti & statim à primo inter Regem Ducemque colloquio in libertatem restituti, muneribusque & pecunia aucti, mox ad repetendam Neapolim dimissi sunt. Malè id habuit Genuenses, gloria ac fructu tantæ victoriæ frustratos; & jam antè in fastidium imperii Mediolanensis adductos promovit, ut eodem adhuc anno exirent obsequium in Ducem, & præfecto ejus, Opicino, trucidato, in priitina libertatem se vindicarent. Interea dum hæc geruntur, magna Principum civitatumq; liberorum adversus Ducem Philippum, ob potentiam cunctis formidabilem & ad regnum Italiæ aspirare creditum, confederatio facta, bellumque acre & anceps, à Venetis maxime, ad quos Carmagnola desciverat, illatum est, in quo varia fortuna usus magnam apud Pompeianum cladem temeritate Caroli Malatestæ, quem copiis suis præfecerat, an. MCDXXXIX accepit; majorem verò, virtute *Françisci Sfortiæ*, victoriam navalem an. MCDXXXI reportavit. Istum ob egregiam militarem gloriâ, qua omnem implevit Italiam, nuper Philippus luculento stipendio sibi adjunxerat, atque a majore beneficio obstringeret in nomen familiarumque Vicecomitum adoptaverat, *Blanca Maria*, filia sua extra matrimonium genita, adhuc puella illi desponsata. Nihil tamen factus tantæ deinceps suspiciones atque offensiones inter illos ortæ sunt, ut Sfortiâ à Philippo abalienatus Florentinis Venetisque, novum adversus eum bellum parantibus, operam suam locaret, & militiæ eorundem imperium susciperet; magno Philippi detrimento, quippe quem non tantum recuperatione, Bergomi Brixiaque, quæ urbes ad Venetos defecerant, prohibuit, sed aliis etiam locis exiit, & pugna identidem vicit. Gravis imprimis illi evenit clades, quæ ejus copiis apud Sincinum an. MCDXL à Sfortiâ illata fuit, alia, quam eodem propè tempore Nicolao Piccinnino, Philippi exercitum in Etruscis ductanti, Michael Attendulus, Sfortiæ patruus, infixit, cumulatâ. His adversitatibus verò generi desiderio tactus Philippus matrimonio filia magna que dote animum illius sollicitavit, & denique in angustias apud Martinengum adductum expugnavit, ita ut Blanca in uxorem & Cremona dotis loco accepta, cum focore in gratiam rediret, eidemque Venetos pariter ac Florentinos pace, cuius ipse arbiter fuit reconciliaret. Ne fictamen concordia inter eos stetit, sed recrudere suspiciones inimicitia-

ciatque, vehementer in Philippi animo auctæ, cum Sfortia Zerpellionem, quem ille in locum Nic. Picinnini vitæ defuncti subrogare constituerat, perfidiæ damnatum in furcam egisset. In eum verò denique Philippi res redactæ sunt locum, ut generum amicum & defensorem imperii habere summè cuperet, nec tamen suspectare desineret. Hos inter angores excessit è vita nondum sexagenarius, iactatus febricula per aliquot dies, exhaustusq; ventris profluvio, quem utrumque per se lethalem in affecto corpore morbum adversus remedia omnia contumacem efficiebant (*Ripamontii* verbis utor) curæ circumstantes, cum Venetorum arma, semperque suspectus gener, & imperii amittendi metus obtrubarent necessariæ quietis horas, & concoctionem corrumpent. (p) Fuisse legitur ingenti corpore, in juventute macer, in senectute pinguis, deformi facie ac terribili ingenio peracri & callido, in largiendo profusus, in parcendo facilis, in audiendo difficilis; at ubi in colloquium venisset, mitis ac placidus; cultus corporis ac munditiarum omnisque lenocinii negligens, neque in aliis vestimentorum molliem luxuriamque facillè ferens; vendandi cupidus, equorum studiosus, quietis impatiens atque imperitandi avidus, in pacè bellum, in bello pacem quaerens, simulandi ac dissimulandi egregius artifex, rarè in publicum prodians, delatoribus credulus, in suspiciones pronus, à sermonibus de morte abhorrens, atque ad tonitrua & fulmina mirum in modum expavescens. Cæterum contans cumque septies terrestri aut navali pugna victor, sed sæpius victus fuisset, pari fastigio itetit, eosdemque spiritus indomitæ virtutis gessit, ad triendum nominis decus semper intentus & erectus. (q) Prolem è legitimo toro nullam suscepit. Uxorem primam *Beatricem* luculentæ dotis ergò, ceu dictum fuit, ductam, & adulterii cum Mich. Orumbello Citharedo suspectam magis quàm convictam capitali supplicio affectit, deindeque *Mariam*, Amadei VII Ducis Sabaudia, qui etiam Papa aliquandiu fuit, gnatam, dote centum mille florenorum, instructam (prout *Sam. Guich. nonius* adversus Jovium, aliosque, qui in dotatam fuisse tradiderunt, aserit) sed eventu sterilem connubio sibi junxit; Vercellasque postea socero, non tam nuptiis illis promerendis, quòd idem *Jovius* perhibet, quàm firmandæ sibi ejus amicitiaè ultro tradidit. Unicam itaque prolem, è concubina genitam, eandemque sequioris sexus cum haberet, *BLANCAM MARIAM*, Francisci Sfortia uxorem, ferunt odio contra Venetos æstuantem, nec dum genero æquum placatumque diu agitasse animo, an huic Alphonsum Regem Aragonia & Neapol. præferret, & principatus hæredem scriberet, ut tanto propugnatore ambitiosa & præpotentis Venetæ republicæ audacia frangeretur; sed amore filia, quæ jam nepotem ei ad spem imperii pepererat, generum, eundemque solemni adoptione filium, antehabuisse. Is etiam post soceri excessum metropolis provinciarque Mediolanensis imperium sibi vindicavit, quemadmodum in *Historia Sfortiana* *Jovius* pluribus dicitur, fuitq; Philippus Maria Ducum, è genuina Vicecomitis stirpe, ut omnia regia virtute secundus nemini, ita successione ordine tertius ac postremus. Qui comparant inter se Vicecomitum ingenia, ita judicasse refert *Ripamontius*: (r) “ Philippum Mariam videri quidem ab Johanne Galeacio ortum; sed neque cæteram hujus prolem similem quicquam habuisse patris, neque patrem ipsum ad majores suos ulla similitudinis nota pertinuisse. Ad eò & habuisse Philippum Mariam è filiis unum virtutes Joh. Galeacii omnes, & huic nulla avorum vitia adfuisse, præter artes, quæ regna continentur, quæ vè commune regnantibus omnibus vitium sunt.

GABRIELI MARIÆ Vicecomiti, Johannis Galeacii Ducis filio ex *Agnete Montegacia*, pellice ejus, suscepto, (*crema* & *Pise*, à genitore assignatæ fuerunt, quarum tamen urbium neutram ille retinuit, Crema enim statim à Georgio Benzono intercepta est. Pisas postquam unà cum matre sua se contulisset, neglecta clementia & liberalitatis fama, novum imperiū inchoantibus utili, à civibus diturno bello ad incitas redactis muner, quæ florente republica novis dominis dare consueverant, vi extorsit, odiumque apud omnes confestim adeptus est; eo, nec non metu Florentinorum, qui Pisis inhiabant, permotus, se urbemque altero ab ipsius adventu anno, qui seculi duodecimi quartus erat, in clientelam Regis Gallia dedit, sequente Jo. Baccicakko, qui Genuæ tunc præsidebat, cui etiam Liburnum tradidit, atque insuper annum tributum, equum nempe & accipitrem peregrinum, promissit.

Facta propterea à Pisanis seditione ex urbe in castellum se proripuit, ubi cum matrem casu aliquo & prolapsione de ponte mortuam amisisset, animo & confi-

Vy

confi-

(p) *Lib. IV.* (q) *Jovius in vita ejus. Leander op. cit. pag. 436. & 437. Bizar. Hist. Gen. Lib. XI. Paul. Moros. Hist. Ven. Lib. XXII.* (r) *Lib. cit.*

consilio omni destitutus arcem Pisanam cum omni suo in urbem jure Florentinis an. 1405 vendidit pretio CCVIM florenorum, cujus summæ partem, videlicet LXXXM aureos Bucicaldus, Genuensis Præses, solvere recepit. Confectum hoc negotium fuit ita secreto, ut Pisani non prius id resciscerent, quam ars in potestate Florentinorum esset. Pisis ille Mediolanum rediit ad Johannem Mariam Ducem, fratrem suum, à quo toti Insulbrum imperio præfectus est; sed post biennium nactus æmulum Carolum Malatestam, ab ipso Duce sibi oppositum, Genuam secessit. Ibi cum à Bucicaldo nomen illud, de quo dictum est, exigeret, à perfido & avaro homine falsis criminibus, quasi cum quibusdam urbis primoribus rebus novis studeat, circumventus, & ad capitale supplicium abreptus fuit. (1)

AD TAB. XXXII.

BARNABAS s. BERNABOS Vicecomes, Stephani filius, Matthæi & Galeacii II fratrenatu minimus, vir fortis & acris animi ferocisque, publica magnificentia & continuis bellis gaudens, uxorem nactus est sibi hæud absimilem, *Beatricem Scaligeram*, sceminam superbam, sumtuosam ac temerariam, *Reginam* ea propter appellatam. Quum ille in divisione ditionis à Matthæo fratre relicta Bononiam sortitus esset, eamque Olegiano, domini ibi usurpanti, armis ereptum iret, vicinarum quoque civitatum, videlicet, Florentinorum, Pisanorum, Lucensium, sibi, si ille Bononia potiretur, metuentium, nec non Romani Pontificis arma commovit, ita ut hi foedere factò, & contractis undique copiis, accitoque è Germania Carolo IV. grave bellum Vicecomitibus molirentur & inferrent, in quo, varia fortuna utrinque gesto, enituit sæpe fortitudo & constantia Bernabovis, adversis eventis adò non animò fracti, ut res propè perditas impigra cura ac mira celeritate subinde restitueret, cumque Bononiam in potestatem suam redigere nequiverit, dolorem iriti conatus Regio Lepidi, à Feltrino Gonzaga anno 1370 emto, lenivit. In sumtus bellicos supra trecentas myriadas signati auri pensas esse ferunt, quam immensam pecuniam, præter illam quæ in splendorem & ornamenta aulæ, in ædificia & substructiones insanas, in luculentam & basilicam numerosissimam sobolis dotem, ab illo uxoreque infumta est, ex urbibus subiectis imperari atque corradì, & post Barnabæ captivitatem in ædibus ejus DCC. millia *scutorum aut eorum, septemque plausira argento elaborato & pretiosa supellectile onusta* inveniri potuisse, (id quod *Jovius & Crescentinus* tradunt) permirum videtur. Inter quinque filios, quos è legitimo cum Beatrice conjugio suscepit, ditionem suam vivus divisit, atque an. MCCCLXXIX singulos; nobili famulitio instructos, in possessionem immisit. *Marco* primogenito medietatem Mediolani, qualem ipse in divisione cum fratre Galeacio facta acceperat, assignavit, *Ludovico* Laudem Pompejam & Cremonam, *Carolo* Parmam, vicum S. Donini & Cremam, *Rudolpho* Bergamum, *Sonzinum* & Geradadam, *Maffino* denique Brixiam tum Rivera & Valle Tellina. Hac verdè imperiisui divisione pessime ipsum sibi suisque consulum esse eventus docuit; filii enim ditionem, quam unusquisque per illam accepit, cum patruelis Joh. Galeacii imperio conferentes, & quantum hic opibus & potentia ipsius singulis præpollat considerantes, invidere ei & obtrahere cœperunt, habentes magistram ad id improbam, matrem nempe suam, arrogantem & ambitionis mulierem, ægrotum filiorum animum ad partem deteriorè applicantem, ita ut nec affinitas, quam Jo. Galeacius cum illis contraxit ducta in matrimonium eorum sorore *Catharina*, malevolentiam & invidiam minueret, aut cupidinem, qua erga imperium patruelis & sororis flagrabant, sedaret. Interea dum clam consilia struant illius evertendi, mater, *Regina Scaligera*, è medio excedit, posteaquam non ita multò ante ex ruinis Turrianarum ædium Ecclesiam collegiatam S. Mariæ Virginis Scalensis (*S. Maria della Scala*) fundasset & largiter dotasset. Sepulta est in S. Johannis æde, carniæ adscripto, quod apud *Jovium* aliosque legere est, quoque religionis laude inter cætera magnifice extollitur. *Ripamontius* anno ætatis suæ quadregesimo mortuum esse ait, in quo tamen lapsus est, siquidem quatuor supra triginta annos in matrimonio Barnabæ illa vixit, anno 1370, Corio testante ab ipso ducta, nuptiis magna & insolita eò usque apud Mediolanenses hastiludiorum pompa celebratis; quin quagenariam itaque fuisse oportet. Sublata matre, filiorum in patrialem concitatrice, Barnabas pater consiliorum, quæ ab illis secreto coquebantur, vel autorem vel socium se præbuit, tum quia tot filios prætenui atque ob id infama ditionis conditione regnatos prævidit, tum quia infata ei disperitatis ac fœvitæ

(1) *Scip. Annir. Hist. Flor. Lib. XVII. Leon. Africanus Hist. rer. Ital. p. 225. Dinar. Hist. Genuens. Lib. X.*

vita senectus avaritia & concupiscentia alieni cumulavit. Et dederat jam multa immanis avaritiæ documenta, quibus Deo hominibusque exosus ac detestabilis factus est. Edixerat olim, ut *Ripamontii* verbis plurimum utamur, ne quis occideret aprum, neve canes & apparatus alium venandi causa haberet; ejus edicti nomine & obtentu consuevit spoliare fortunis, privare vita, (supra centum ex miseris agricolis laqueo suspensos fuisse *Jovius* tradit) delere ab stirpe familias, incendere domos, & effosiss quidam oculis reservabantur in vitæ ludibrium & poenam. Quicumque enim gustasset aprugnae carnis aliquid, bestiamve ipsam mortuam spectasset, sive attigisset, tenabatur lege, quæ de apris erat, & promptissima ea tyranno materies feritatis in omnes, quoscunque odisset ob alias causas. Alebat verò ipse canum ad quinque millia sumptus omnes alieno, divisos nempe per urbem in hospitia, quomodo milites dividuntur. Centuriones & tribuni cohortium earum erant: lustrabantur singulis mensibus: inspectioque ea magnum principi vestigal erat. Nam sive quis molossus arguerat macie sua hospitii illiberalitatem, sive largiore nutritu inutiliter pinguecebat, irrogabatur multa alicui, & severe exigebatur; vigebantque simulacra acerbillimæ executionis, quibus permoti & populi vices miserati duo Franciscani Minores ausi sunt ipsius auribus ad divini judicii terrorem insurrare non nihil; hos ille ira percitus damnavit, ut igni cremarentur, & cremati sunt ficto crimine, tanquam hæretici ipsi essent. Hoc itaque modo abominabili vitam imperiumque cum ageret Barnabas, prætereaque consilia de nepote Jo. Galeacio interficiendo & imperio ejus occupando innita & disposita haberet, neque sagacissimum juvenem ea laterent, cauto is opus esse duxit, ne à patruo, metropolim arcemque imperii tenente, per insidias opprimeretur, deinde petere eum ejusdem artibus & dolis, quibus ab eo petebatur, statuit, maluitque, quoniam eò necessitatis ventum esset, prævenire quam præveniri, maxime odio publico, quo ille laborabat, fretus. Ergò adversus insidias se domi forisque præmuniebat, atque ad struendum è longinquo dolum vehementissimam animi perturbationem simulabat, quasi tactus divino spiritu nihil humanarum rerum amplius curaret, attonitusque mortalitatis sine sese unice ad suprema compararet; remissis imperii curis colloquebatur de morte tantum cum monachis Franciscanis, quorum quotidie aliquem ad mensam adhibebat, victu utebatur parciori & modesto simplicique cultu; prodebat ad templa frequentissimè supplicatum, & nudis aliquando pedibus, stipatus tamen semper catervis armatorum & auctis circa palatium excubiis exfidissimorum delectu; qua ipsa diligentia contemptum auxit sui, tanquam inter alterius vitæ curas & moriendi formidinem insanientis, patruoque & patruelibus ludibrium debuit. Pervagatus templa omnia ad Ticinum, & fatigato sermonibus de altera vita quocunque sanctimoniarum fama illic locorum claro, repente famam dissipavit, aditurum se B. Virginis ædem, quæ supra Varisium in montis vertice est; armat deinde peregrinationis ejus causas equites, eorumque comitatu, in qua non deerant aliquot pii homines, ipse pedester itinere se committit, & Ticino s. Papiæ Mediolanum tendit. Barnabas cum filiis Ludophico & Rudolpho obviam exiere peregrinabundo illi, magis spectaculi fruendi quàm honoris causa: ad D. Ambrosii Xenodochium obvii facti cum Barnabas de mula, qua vehebatur, descendere vellent, dato signo derepentè equites & tela & multæ armatæ manus circumsteterunt ipsum & filios, adeò ab omnibus destitutos, ut nemo ex eorum domesticis aut civibus gladium strinxerit, nemo inclamaverit ad arma. Ea res maxime memorabilis, ad cujus famam omnis Italia obstupuit, incidit in diem VI Maji an. MCCCXXCV. Captivi ducti sunt in arcem Portæ Zobbiæ, & domus ipsa Bernabovis diripienda data plebi, avidè in eam grassanti & pristinum dominum maledictis, tanquam tyrannum, incessenti, totumque mox Bernabovis imperium incruenta victoria in Jo. Galeacii ditionem concessit. Ea iste non contentus tollere patruum è medio secum constituit: datum ergò illi, in Tritianam arcem quam ipse ædificaverat abduco, est venenum, insusumque phascolis, quibus delectabatur, ita ut super eadem mensa conversis repente oculorum pupillis & spumante protinus ore vociferari moribundus senex inciperet, ac paulò post animam efflaret, in brachiis *Donnae Portæ*, adamatæ concubinae, septimo carceris mense, ætatis anno sexagesimo sexto. Calidum adhuc fervensque cadaver feretro impositum & in D. Johannis æde ad Concam terræ mandatum, ubi ille integra adhuc ætate sepulchrum sibi extruxerat. Tantam Bernabovis carmitatem antecessisse prodigiorum monitus memoriae proditum est: namque palatium ejus fulmine ictum, & pars muri quassata erat; Rudolphus illius filius fulmine alio penè examinatus: insigne gentis, vipera, quæ juxta D. Georgii ædem in palatii fastigio steterat, turbine dejecta. (1)

Liberorum, quos Bernabas Vicecomes tum ex legitima conjugē sua tum ex concubinis, genuit, ingens fuit numerus, quemadmodum in tabula videre est: de singulis, quæ Corius aliique Scriptores rerum familiarumque Mediolanensium, quantos evolvere licuit, literis prodiderunt, in medium afferam, initio à gnatis legitimis capto: MARCO inter eos primatus tribuitur. Hunc adhuc puerum Imperator Carolus IV, cum anno MCCCLV Festo Epiphaniæ Mediolani ferreo diademate coronaretur, Equitem auratum unâ cum Jo. Galeacio, Galeacii II filio, creavit. Post triennium pace inter Vicecomites & alios Lombardiæ regulos inita, pactæ inter alia sunt nuptiæ Marci cum gnata Franc. Carrarii, Patavii Domini, matura utriusque ætate consummandæ; sed elapso biennio persuasit Bernabovi Regina uxor, ut amicitiam affinitatemque Carrario renunciaret, suoque fastu digniorem nurrum deligeret; itaque cum ille an. MCCCLXV Thadæam filiam suam Stephano Bavaricæ Duci desponderet Marco simul nuptias conciliavit *Elisabetha Bavara*, Friderico, Stephani fratre, natæ, solemni sponsaliorum die XII Augusti celebrato. At gnati hujus primogeniti funus pater turbato mortalitatis ordine extulit: supremum enim diem ille obiit in eunte anno MCCCXXII cumque post XV dies ad plures secuta est, Corio referente, uxor Elisabetha Bavara, atque ambo in æde S. Johannis in Concha sepulti sunt. Hujus Elisabethæ nulla nobis hucusque mentio reperta est in Bavaricæ stirpis genealogiis, cunctis quotquot eas texerunt, Friderici Ducis filiam, Marco Vicecomiti nuptam, Margaritæ nomen habuisse, & ex posteriori ejus cum Magdalena Vicecomite matrimonio natam fuisse, & dicentibus; sed lapsos esse omnes per errorem ex eo liquet, quia defuncta jam Elisabetha filia, Fridericus Magdalenam Vicecomitem, generi sororem, connubio sibi junxit; id quod Corius disertè refert. Perperam itaque prior Friderici Ducis Bavaricæ conjux, Anna Com. Neuffensis, sterilitatis probro afficitur, cum Elisabethæ illius mater necessariò fuerit.

RUDOLPHUS & LUDOVICUS Vicecomites Marcum ordine nativitatis exceperunt, & sicuti communia cum patre adversus Joh. Galeacium patuelem agitarunt consilia, ita etiam eandem cum illo sortem subierunt, libertate ac imperio ab isto exuti, & in carcere mortui. An Rudolphus in conjugio vixerit, tanquam incompertum in medio relinquendum est. Ludovici verò nativitatem pariter & conjugium Corius notavit, ita ut in tabular censentur. JOHANNIS, ex illo nati, eodem autore referente, ratio habita est, cum Modœtia Philippo Mariæ Duci anno MCDXIII dederetur, pactumque fuit, ut ei prædium concederetur, ex quo CCC floreni quotannis redirent.

De CAROLO Vicecomite, quarto Barnabæ filio hæc refert Corius: An. MCCCLXXIX die VI Junii Carolus Barnabæ gnatus mandatum dedit Luchino Vicecomiti, Luchini quondam Principis Mediol. filio, Johanni de Rupe, Pisano, & Beltrando de Rubeis, Parmensi, ut suo nomine solemnia nuptiarum celebrarent cum Margarita, sorore Regis Cypri, eidemque annulum nuptialem traderent; atque ita Lixignanæ hoc matrimonium ad effectum perductum est. Postea inter acta anni MCCCXXII memorat Carolus, Barnaba natum, filiam Comitis *Armagnacensis*, (cujus parens in numero ducum bellicorum Ludovici Andium Ducis ad regnum Neapolitanum evocati erat) jugali foedere sibi sociasse, mortua haud dubie interea Margarita Cyprica. Isti nomen *Beatrici* & priorem maritum fuisse Gastonem Phœbum Fuxensem, quem pater cognominis Bearnicæ Vicecomes interfecit, ex *Arn. Oibenarii Notitia Vasconie* constat. Post genitoris captivitatem Carolus, referente iterum Corio, Cremâ, qua in urbe nuncium de illa accepit, Cremonam, indeq; Parmam se proripuit; isthic ægrè in castrum Portæ novæ receptus, cum cives illos haud bene erga se animatos esse intellexisset, Regium Lepidi abiit, postridiè verò Mantuam, inde Veronam & denique in Germaniam secessit, ubi apud Duces Austriæ Bavaricæque, affines suos, aliquot menses commoratus est; Postea cum argentum quod secum tulerat, consumfisset, pauper & derelictus in Italiam rediit, & Luchino Novello Vicecomiti, veteri amico, aliisque Ducis Jo. Galeacii hostibus se adjunxit. Verum an. 1391 à Ducis Secretario, Venetiis agente, persuasus, ad pactum descendit, quo dicto Duci omne jus in hæreditatem parentum suorum eorumque imperium pro vicatitio mille florenorum menstruorum, resignavit. Isto mortuo, cum omnes ferè civitates Mediolanensi imperio subjactæ tumultuarentur, & Veronenses Wilhelmum Scaligerum, tanquam novum Dominum, in urbem suam recepissent, intromissus simul fuit *Carolus Vicecomes*, sed postquam pecuniam Scaligero mutuo datam repetiisset, & dejectioni insignium ducalium restitisset, postridiè repertus est vita privatus. Liberos ei *Hennigius* tribuit Rudolphum, Carolum & Blancam, Bartholomæi Scaligeri uxorem; sed perperam cum illi Johanne Vicecomite, qui diversus à Carolo,

Bernabæ

Bernabovis filio fuit, nati fuerint: apud Corium *Marci*, Carolo prognati, occurrit mentio, pro quo in dedicatione Modœtiæ an. 1413 facta pactum esse refert, ut ei possessiones, fructus DC florenorum ferentes, assignarentur. *Bonam*, Montalbani uxorem, Carolo Vicecomite ortam esse Cresceatium, Gallicosq; scriptores testes habemus, in eo tantum dissentientes, quod hi Beatrice Armanacensi natam fuisse statuunt, ille Margarita Cypriaca.

MASTINO Vicecomiti, filiorum Bernabovis legitimorum natu minimo, quinto ætatis anno, qui fecit decimi quarti quintus supra octogesimum erat, mense Februario desponsa fuit gnata Antonii Scaligeri Veronæ Domini. Post infortunium, quod paulò post patrem ejus oppressit, à quibusdam ejus stipendiariis Brixiam abductus est; hos puerum, urbemq; aliquot menses adversus Ducem Jo. Galeatium strenuè tutatos esse Corius memorat; quemadmodum Galerius in historia Rhætiæ reulit. (*) Vita in robore ætatis, Johanne Maria Ducatum tenente, defunctus esse videtur: namque in transactione quam Philippus Maria ejus successor anno 1413 cum propinquis suis, in Modœtia arce se continentibus, iniit, liberorum tantum Mastini mentio occurrit, illorum nempè, quos tabula indicat.

Ad gnatas Barnabæ legitimas progredimur, dicturi de iis eo ordine, quo à Corio recensentur: Perisque splendidissima matrimonia parens maxima ambitione quæsit, & data luculenta dote conciliavit, perque ea cum Regibus summisque Principibus affinitate, connexus est. Natu maxima, cui VIRIDÆ nomen, Leopoldo Austriæ Duci cum dote C mille florenorum, mense Februario an. 1364 desponsa fuit, cumque Rudolphus Austriacus, Leopoldi frater, confirmandæ affinitatis ergò Mediolanum profectus esset, in morbù ibi implicitus naturæ concessit. Illa verò matrimonio consummato *fortunata Inclutissima Austriacæ stirpis propagatrix* facta est. THADÆAM sequenti anno Barnabas Stephani Ducis Bavarie filio homonymo cum dote æquali nuptui locavit; interjecto decennio A G N E T E M Francisco Gonzagæ, Ludovici Mantuæ Principis filio uxorem coadixit, sed anno demum 1380 in matrimonium ejus ire passus est, nulla instructam dote, & haud auspiciatò: anno enim conjugii decimo quinto, jussu mariti, in cubiculo securi percussa est; cui cædi maximè imputat *Corius* causam fuisse, quod Gonzaga, Vicecomitibus infensus, eorundem hostibus, quorum societatem ambiebat, documentum edere gestiret, quanto adversus Vicecomites odio flagaret; *Posevinius* (w) econtra impudiciæ & turpis cum Vincentio de Scandiano consuetudinis convictam, posnam illam marito dedisse, literis prodidit. De ANGLËSIA refert *Corius*, quod an. 1375 d. XXII Augusti Fridericus Rex Cypri facultatem dederit *Burggraviò Hvrinbergensi, Johanni Viscenberg, Joh. Elerbach & Johanni Dieterscim Canonico Emolpacensi* pacificendi nomine filii ejus Friderici Junioris nuptias cum Anglesia, Bernabovis Vicecomitis filia. Peregrina admodum nomina hic nobis narrat Corius: Cyprius enim Regem nullum habuit, cui Friderico nomen fuit, & mandatariorum illorum appellationes Germanicam magis arguunt originem quam Cypriacam. Mire vero vacillat in sequentibus dictus autor, nec sibi constat: namque anno 1377 die XXVI Febr. a Bernabove mandatum fuisse ait Erasmo Spinulæ & Balzarino Pusterulæ, ut Friderico Regi Cypri Antoniam gnatam suam cum dote C mille florenorum promitterent; aliquot deinde lineis interjectis refert Petrum Regem Cypri pactas à delegatis suis nuptias cum *Valentina* Bernabovis Vicecomitis filia ratas habuisse, & denique maritum, quem *Anglesia* nacta est, *Fridericum Hvrinberg* appellat. Conabimur collatione aliorum scriptorum erucere verum, lucemque ostendere; ac Cypri quidem Regem Bernabovis Vicecomitis generum fuisse, cui verò nec nomen Friderico, nec uxor Anglesia, paulò post dicitur. Itam autem, quæ exteris *Alexia* audit, à Friderico V Burggraviò Nurembergensi pro filio cognomine, tunc puello, in matrimonium petitam, nullisque Mediolanum legatis de pactis dotilibus conventum, eaque die XXX Augusti anno 1376 ratihabita fuisse, *Rensschius* in commentario Germanico *de familia Brandenbwrgica* testatur. (x) Illorum in legatorum numero Johannem *Vesenbergium*, quo dictus Burggravius plurimum usus est, fuisse, eundemque sub Joh. *Viscenberg* nomine latere, suspicor; circa Jo. *Elerbach* nil dubii occurrit, cum illa tempestate hujus appellationis familia floruerit; Joh. *Dieterscim*, Canonicum *Emolbacensem*, *Dietersheim* dicendum, & *Onolspacensem* Canonicum in æde colle-

Zz

[u] Lib. X. p. 154.

[w] p. *Histor. Gonzag. Lib. V. pag. 440. & seq.*[x] *Kentich Brandenburg. Ederbain pag. 366.*

collegiata S. Gumberti fuisse conjecturam facio; voce denique *Herimberg* designari *Nurembergam* quis ambigat? Neutiquam igitur legati in loco reputandus est Burggravius Nurembergensis, & quidem, quod absurdum, Cyprî Regis, sed potius pro autore legationis; jamque liquet, quomodo quæ Corius retulit sint emendanda. Id autem notasse adhuc convenit, matrimonium illud inter Fridericum Burggravium & Anglesiam Vicecomitem non fuisse consummatum, causam ejus nemo scriptorum indicavit; mortem Anglesiam in ipso nuptiarum apparatu intervenisse crediderim: anno enim 1393, quo sponsus jam conjugio maturus erat, integra adhuc fuerunt pacta, eorumque vigore Anglesia jam ad illum deducenda, hæreditati paternæ renunciavit, cui actui Ubertettum Vicecomitem præsentem adfuisse *Gualdus Prioratus* refert. (y) VALENTINA post Anglesiam in serie filiarum Barnabæ Corio recensetur: Ea Petro II sive Petrino Regi Cyprium dote C mille florenorum in manum convenit an. 1377, atque excurte anno 1382 vidua facta vitam usque ad an. 1393 prorogavit, cujus annidie XII Septembris nuncium de illius obitu ad Ducem Joh. Galeacium à Cypro allatum esse idem scriptor memorat. Valentiam excipit CATHARINA, à Jo. Galeacio Comite Virtutum, patruele suo, secundis nuptiis cum dote CM flor. domu ducta, & secundo post ejus excessum anno dolore & molestia, quam ex intestinis isdemque cruentis tumultibus contraxerat, nec sine suspitione veneni in Modœtiana arce dotalitio suo accepti, exanimata. ANTONIA hanc sequitur, de qua non secus ac de Anglesia alystata *Corius* narrat; nam post illa, quæ jam supra de illa relata sunt, mense Decembri, ait, an. 1380, Barnabas Vicecomes Antoniam gnatam suam in matrimonium collocavit illustrissimo Domino *Procavio, Scenijssimi Imperatoris Ladislai filio*; mirificè hic halucinatus est, aut alium dormitavit bonus Corius, quis enim unquam Imperator Ladislai nomen habuit atque etiam si ex antecedentibus facile colligere liceat Wenceslaum eo sub nomine intelligendum esse, quis Procovium cognoscet, cum improbem Wenceslaum Imp. fuisse una omnium scriptorum fuit sententia. Hoc ipsum tamen denique eo loco, quo omnium Barnabæ liberorum catalogum retexit, prætereundo damnavit, Conrado Comiti Wirtenbergico Antoniam cum dote LXXV mille flor. in manum convenisse dicens: quamquam hoc quoque errore non vacat; *Eberhardo* enim nomen, & cognomen *Miti*, Comiti illi Wirtenbergiæ fuit, cui Antonia nupsit, prius desponsa Friderico Aragonio Regi Sicilia, ante peractas nuptias morte intercepto; quod si ita se habet, sicuti Sicularum rerum scriptores quoque testantur, Antoniam ætate majorem fororibus suis, jam enumeratis, aut saltem tribus quatuorve postremis, fuisse crediderim, eò quod Fridericus Siciliae Rex jam an. 1368 mortalitatem expleverit. Octavo loco MAGDALENA se offert, Friderico Duci Bavarie Landshutano à Barnaba post nurus suæ, quæ ejusdem Ducis è priore conjugio gnata erat, obitum, cum dote C mille florenorum nuptui data; quam in familiam nona quoque Barnabæ gnata ELISABETHA *Picinina*, Latine *Parvulam* dixeris, ab ætate fortè aut habitu corporis cognominata, quæ adhuc puella an. 1378 Actio Vicecomiti Jo. Galeacio filio desponsa fuerat, deindeque an. 1382 in spem matrimonii cum Principe Regii in Gallia sanguinis venerat, elocata denique fuit Ernesto Bavaro, instructa dote LXXXV aureorum à Duce Joh. Galeatio, ut Stephanum Johannemque Bavarie Duces, Ernesti patrum & genitorum, à fœdere cum Florentinis & Carrariis ineundo averteret, quemadmodum apud Avenentium legimus. (z) LUCIA inter legitimas Barnabæ filias postremo loco recensetur; eam, Corio referente, Ludovicus Dux Andium, regno Neapolitano inhians, & nervo rerù gerendarum opus habens, dotis amore pro filio suo homonymo, tunc quinquenni, anno 1382 expetiit, cumque à Bernabove condita fuisset, anno 1384 octo delegavit Oratores, qui illam unà cum dote promissa ad se perducerent, cujus rei documentum in Andegavensi inventario superesse *Pater Anselmus* testatur; verum eodè adhuc anno Luciam à Comite *Consiæ*, qui Ludovico Andino duo millia militum Anglicorum auxilio adduxerat, & Episcopo quodam, nomine *Edmundi Comitis Consiæ filii Henrici Regis Angliæ*, ductam, eique dotem LXXXV florenorum promissam fuisse, *Corius* nugatur erroribus cumulatis: nam qui tunc in Angliâ regnabat, Richardi nomen gerebat, non Henrici, & prole carebat, neque in familia regia illo tempore erat Comitatus Cantii, hunc enim *Consiæ* nomine indigitari haud est dubiù, sed jam anno 1350 ad Holandiam domum transierat, pronubum denique & sponsum, Regis filium, eodem Comitis *Consiæ* titulo usos esse mori in Angliâ nunquam non recepto advertatur. Exolvemus horum errorum nodum *Wib. Dngdalis* duce; is in *Baronagio Anglicano* ex domesticis authenticisq; documentis refert *Edmundum Holandiam Cantii Comitem, Thomæ, qui Regis Richardi*

(y) In vita Casparini Vicecomitis. (z) *Annal. Bojor. Lib. VII.*

Richardi frater utrimus erat, filium cum Lucia Vicecomite matrimonio junctum fuisse, quæ e- quidem illo, quem Corius notavit, anno in Italia stipendia merenti desponderi potuit, sed demum anno 1407 ei nupta est, & cito vidua facta in Anglia permansit, donec an. 1424 natura debitum persolveret, condito testamento, quo multa ad pias causas & speciatim ad ædem S. Mariæ Scalensis, à matre sua Mediolani extructæ, legavit, Galeacium fratrem verò, tunc quadragenarium, hæredem instituisse Dugdallo dicitur, quod nomen quia nullus è germanis Luciæ fratribus gessit, Galeottum, è pellice à Barnaba genitum, innui arbitror.

Inter liberos nothos, quos ex variis concubinis Barnabas sustulit, in tabula una cum matribus eorundem nominatos, de *Ambrosio, Hestore & Sacromoro* narrandi suppetit argumentum. AMBROSIUS bellicis artibus præmunitus, adversa tamen fortuna in plerisque, quibus interfuit, actionibus usus est; an. 1363 à Nicolao Ferrariæ Marchione post improperam pugnam captus & Anconam in custodiam missus est. Ex ea liberatus atque à genitore Anglicis copiis, quas ille magna argenti vi conduxit, præfectus, cum anno 1367 in regnum Neapolitanum penetrasset, ibique prædas ageret, ab exercitu, quem Regina Johanna subito contraxit, oppressus & debellatus iterumque captus in arcem Neapolitanam, quæ ab Ovo nomen habet, coniectus est. Post longam captivitatem in libertatem restitutus, patri in variis expeditionibus strenuam navavit operam, & Ferrariensibus nec non Bononiensibus gravia damna intulit; at denique anno 1373, cum in Bergomatum montibus rebelles, Guelphicis partibus faventes, avidius persequeretur, præceps datus in insidias, à rusticis cum magna nobilium virorum manu trucidatus est, tanto patris dolore, ut montani gravem & cruentam vicissim pœnam illi penderent.

HESTOR, Ripamontio *Hestor*, Jovio *Hastor* dictus, Vir fortis & acris animi magniq; genitore, fratribusque imperio exitis, solum vertit, & apud hostes Mediolanensium stipendia fecit. Post excessum Ducis Joh. Galeatii ex ætate filii ejus ac successoris Johannis Mariæ rebus agendis imparis, & turbis sub novo regimine exortis spem animumque refumit, atque iis, qui urbe pulsi erant, vel præsentis status ædiorum sponte exulabant, ducem se præbuit, & Modœtiam intercepit, præceptaculum omnibus res novas exoptantibus futuram. Interfecto Johanne Maria Duce, cum urbs sine rectorè, & Philippi Mariæ fratris ejus, res in dubio essent, Mediolanum advolavit, Principatum si possit, occupaturus; & juvit audentem fortuna: namque opera gregalium suorum & maxime concionibus Berti Caciæ, Placentinorum Episcopi, mansuetudinem Hestoris, futuramque per eum felicitatem novi imperii multa & gravi loquentia populo persuadere satagentis, effectum est, ut magnis acclamationibus Dux appellaretur, clavesque urbis & vexillum reip. cum sceptro & diademate illi deferrentur. Et enim verò documentum fuit, quàm falsa & volucris sit fortuna: mox etenim Philippo Maria Vicecomite, ultore fraternæ cædis & paterni imperii vindicæ, cum exercitu apparente, urbemque foris oppugnante, quam intra muros quoque suæ factionis cives & arcis prædarii, qui in ejus fide permanserant, vexabant, à duplici hoste externo pariter & interno, prætereaque ab ipso Hestore immodicis & quotidie cum sævitia iteratis exactioibus afflictâ civitas, hujus fastidio & legitimi Principis desiderio tangi cepit. ita ut res Hestoris post irritos aliquot in ultima desperatione conatus è brevi redierint, ut fuga salutem quæreret, à viris foeminisque telis & saxis è fenestris impetitus quibus Joh. Carolus Vicecomes, illius Achates, pænè oppressus est. Postquam Modœtiam evasisset, intra arcem inclusus in tuto fuit, usque dum Principi, rerum urbanarum statu composito & imperio firmato, vacavit è curas vertere. Tunc obfessa à ducibus Philippi Modœtia, oppidumque expugnatum fuit; arx verò dum oppugnabatur, Hestor ad puteum sedens tormenti in incertum emissi lapide coxam ictus interiit. Filium reliquit, *Franciscum*, uxoremque incompetenti nominis & generis uterum ferentem, quibus *Valentina Vicecomes*, Hestoris soror, cum arcem Philippo dederet, incolumitatem & alimenta ipsis digna passa est. Uxor deinde Hestoris posthumo partu *Hestorem II* edidit, quem nec non *Franciscum*, ejus fratrem natu majorem, à Duce Philippo Mariabenignè habitum, & *Melenianensium* prædio investitum fuisse *Franciscus* retulit; Sed de Francisco quid porro factum sit ignoratur; ab Hestore II autem illa, quæ in Tabula exhibita est, posteritas descendit.

SAGROMURUM Vicecomitem quem Barnabas ex *Montanaria de Lazaris* sustulit, strenui bellatoris encomio Crescentius ornat, patremque fuisse ait LEONARDI, qui exercitû Ducis Philippi Mariæ ductavit, & Modœtiam in ditionem accepit, cum Valentina ejus amita, se propinquosque omnes in fidem & potestatem dicti Ducis an. MCDXIII committerent. A duobus illius gnatis, *Sagromoro II* & *Petro Francisco*, stirpes Comitum *Sesæi* & *Saliceti* defluerunt.

SAGROMORUS Vicecomes secundus illius nominis, *vir nobilis & magni ingenii* encomio à Corio celebratus, Franciscus Sfortiæ novo Mediolanensium Duci fidus atque utilis & gratus fuit, eamque virtutis suæ opinionem Blanca Mariæ, quæ Francisci uxor fuit, ejusque Filii Galeacii Mariæ animo impressit, ut non dubitarent Genuæ regimen ei demandare, appellantes eum in diplomate, quod die 22 Jul. 1466 datum fuit, *Magnificum ac strenuum armorum ductorem militem & affinem dilectissimum, virum sanè gravitate consilii, rerum experientia, magnanimitate, integritate, fide ac veritate nemini secundum.* Ampliore deinde elogio à Duce Galeacio Maria ornatus fuit, cum is an. 1468 in secretorie consilio locum ei daret, his quippe verbis in literis d. 13. Apr. scriptis usus est: “crebra nobiscum cogitatione revolventes, ac iusto ex animo pensantes fidem & devotionem inconcussam, reverentiam & observantiam insuperabilem, mentem & animum flagrantissimum erga nos, & statum nostrum, cum rei quibus animi & corporis dotibus Magnifici & Præstantis militis D. Sagromori Vicecomitis, Affinis nostri dilectissimi, & potissimum quantum ingenii acumine, consilii gravitate, maximarum rerum experientia, militaris disciplinæ peritia, nec minus pacis artibus excellat; quibus in omnibus præclarade se præbuit documenta, & nos ipsi locupletissimi testes sumus: merito talem virum è medio reliquorum deligendum, dignissimum judicavimus, cujus opera & auctoritate in rebus Status nostri gravissimis utamur, quique præsentia & virtutibus suis Consilium nostrum Secretum illustrare possit.” Idem aliis postea tabulis Kal. Martii an. 1471 datis pensionem annuam centum scutorum, quam patri ipsius Francisco Duci, in acceptis ferebat, illi confirmavit, & ad filios ejus hæredesque extendit, ita fatus, *Speçtabili & Generoso Equiti amato D. Sagromoro Vicecomiti Armorum Ductori, Consiliario & affini nostro dilectissimo; sicuti erga nos & statum nostrum in omni officii, obsequiorumque genere præclara merita deposcunt, &c.*

FRANCISCI BERNARDINI Vicecomitis non minor dignatio fuit, ac Sagromori patris; itaque anno MCDXXCIV. inter Consiliarios intimiores admissiois, & indefuncti patris Petri Francisci locum cooptatus fuit; ex literis quibus à Duce ista ei dignitas collata est, sequentia Crescentius recensuit. “Cogitantes laudis & gloriæ dignitatem, qua Franciscus Bernardinus Vicecomes Vir Speçtabilis, vel ob maxima gentis majorumque suorum decora vel ob proprias virtutes excellit, jure invitamur, ut ipsum in amplissimo Senatorii Ordinis gradu cooptemus. Nam cum ex eadem familia, qua & Nos, natus sit, ejusque Pater Avi & Proavi domi militiaeque floruerit, atque rerum gestarum laudem in gentem consecuti sint; tum ipse Majorum probitatis atque virtutis æmulus magis quam eorum gloria contentus ab ineunte adolescentia militiae se dicavit: ex qua præter alia virtutis documenta in eo bello, quo proximis annis tota exarsit Italia, cum Orlinem duceret, sive consilio sive manu res gereretur, in eo ingenii probitatis atque animi decus admirabile visum est. Itaque cum nuper mortem obierit Speçtabilis & Strenuus Petrus Franciscus Vicecomes Senatorii Ordinis, Francisci Bernardini patruus, dignus is visus est; qui cum ob familiæ majorumque suorum dignitatem atque proprias animi & corporis dotes, tum ob necessitudinem, qua Petro Francisco strictissime jungebatur, eisurrogaretur, &c.” Papiæ deinde vicaria potestate impositus Franciscus Bernardinus MCDXXCVI. Ita hanc quoque spartam ornavit, ut à Ludovico Moro, cum is Gallorum armis in desperationem conjecta fugam in Germaniam an. MCDXCIX. adornaret, inter Quatuor viros deligeretur, qui urbis & imperii Mediolanensis statum in media illa desperatione regerent ac tuerentur, & quo magis veteris domini memor atque amans esset *Vigevano* prædio, cujus uberrimi erant redditus, fera licet liberalitate donaretur. Trivultius quoque, quem Rex Galliarum Præcedem Mediolani constituerat, hominem perfectæ virtutis demeriturus, *Bosco* cum libera jurisdictione nec non *Castelluccio* Alexandriae eundem investivit. Testamento, quod anno MDIV condidit, bene multa ad pias causas legavit, fideique commissum inter quinque filios suos instituit.

SAGROMORUS III & BARNABAS Vicecomites, qui inter Francisci Bernardini filios primo loco recensentur, militari opera, quam strenuam Regibus Galliarum Ludovico XII & Franciscò I commodarunt, benevolentiam eorum honoresque & opes sibi pararunt, titulo *benè dilectorum & fidelium consanguineorum* ab illis honestati. Non pigror recensere, quæ apud Crescentium ex literis tabulisque Regiis excerpta leguntur: Ludovicus

Rex

Rex in diplomate, apud nemus Vicennarum die VIII Jun. an. MDXIV scripto, quo illis donationem feodorum quorundam confirmavit, hæc usus est verbis: "Memores donationem fecisse quondam bene dilecto & fideli consanguineo nostro Francisco Bernardino Vicecomiti ab ejus ergo nos statumque nostrum bene merita de locis Castellati, Boschi & Gallaræ cum suis pertinentiis ac fructibus, redditibus & emolumentis eorum; considerantesque maxima & ingentia servitia, quæ bene dilectus & fidelis consanguineus ac Capitaneus noster Sacrique Ordinis Eques Sacromorus ejus filios in nos Statumque nostrum contulit, ita ut nec mortem evitaverit. Atque non minus animo revolventes, quos labores sustinuerit, & quæ detrimenta passus fuerit, & patiatur bene dilectus noster Barnabas ejusd. Francisci Bernardini filius &c. „ Franciscus Rex cum Barnabovi & Othoni fratribus facultatem daret quatuor eligendi Canonicos, factum id à se esse ait in literis Blefis d. 30 Dec. an. MDXIX desuper datis, in virtute & probitate dilectorum consanguineorum suorum Capitanei Barnabovis & Othonis Vicecomitum fratrum & filiorum q. bene dilecti Consanguinei sui Francisci Bernardini &c. Anno ab illo proximo MDXX cum idem Rex per literas in castro S. Germani in Laya mense Augusto datas Barnabovi Vicecomiti *Varejium Burgum* in Mediolanensi Ducatu nobilissimum cum mero & mixto imperio lege beneficiaria conferret, hæc exorsus est verbis: "cum nihil tam Regum ac Principum peculiare fore constet, quam liberalitate ac munificentia, in omnes uti: præsertim in eos, quorum fides singularis & vera integritas & re ipsa & periculis, pace & bello in utraque sæpius fortuna comprobata est; numero quorum summe excellit bene dilectus & fidelis consanguineus ac Capitaneus noster, Sacrique Ordinis nostri Eques Barnabos Vicecomes, qui tam antè occupationem factam per Maximilianum Sfortiam de dominio & statu nostro Mediolani, quam post & ea occupatione durante, ac recuperatione hujus nostri domini, consilio, re, armis ac ejus & amicorum personis non parum nobis profuit: non expensis, non damnis, non patrimonio, non ejus propriæ vitæ parcens, nihil omnino prætermittens, quod a fidelissimis vasallis possit optari &c. „ Franciscus II Dux Mediolani cum Barnabam in feuda ei, quod Gallicam factionem secutus esset, ablata & in fiscum redacta, restitueret, hunc in literis Cremonæ d. XIII Octob. an. 1516 scriptis eorum catalogum dedit: "Bregnanum, Pegazanum, castrum Rozonum in glarea „ Abduens, S. Georgii in Lomellina, Cattenum, Cajellum & Premezum, Sezærum & Galmarium in Alexandrina diocesi. „ Atque hæc de filiis Francisci Bernardini Vicecomitis *Crescentinus* retulit, haud verò supervacuo subtexturi videmur quæ alii scriptores de uno alteroque ex illis memoria prodiderunt.

De SACROMORO III Jovius (a) "Sacromorus circumvallandæ arci Novariensi à Duce Maximiliano Sfortia præfectus, vir principe ortus familia, sed majorum suorum virtutis & gloriæ penitus oblitus, utpote qui fortuna sua minime contentus, ad antiquum inclytæ domus decus nequaquam bonis artibus aspiraret. Alebat enim circa se audaces veteranos, ab egestate atque superbia cædibus afflictos & maleficiis infames; & in his aliquot primæ nobilitatis adolescentes dissoluta vita perditos & effrænes, qui à parentum imperio gratiaque dil ipsi, licentiæ militaris libertatem quærebant. His omnibus in tumas cohortesque descriptis Sacromori fratrumque domus ita patebat, ut quum extra modum prodigique patrimonio proventus, neque stipendia sufficerent, recordia precepta ad retinendum instituti luxus nomen, nonnunquam in pecuniosos fœneratores & opifices noctu graffaretur; atque inde infame novi Catilinæ nomen apud Insubres referret; nec insulse quidem, quum multo ære alieno oppressus, ne decoqueret, sibi omnino conjurandum arbitraretur. Quibus de causis, quod se multis invisum & principi suspectum nosset, cum Trivultio transegit, ut alæ equitum præfectus regia stipendia mereret, quæ erant maxime opulenta, atque perpetua. Interim daret sedulo operam, ut obfessorum in arce Novariensi mediæ occurreret, & si fieri posset, Sfortia per insidias interficeretur, ut eo insigni munere, quo tota belli controversia finiretur, ad Regem transfiret. Ab hac pactione nocturnæ stationes ad valli munitionem ita sensim laxatæ sunt, ut Galli ex composito euentes, singulis noctibus paratum & gratuito traditum omnis generis commeatum in arce referrent. Sed ea dissimulatio non occultæ plena perfidiæ diu tegi non potuit, quin emanaret, prodentibus forte bajulis, qui quaterni multo labore succollantes integram vini vegetem ad vallum obfessæ arcis intempesta nocte comportassent. Hac re deprehensa, Sacromoroque detecto, atque eo vim parante Maximilianus per se pavidus, momentibus amicis ut sibi caveret, Mediolano excessit. Meminerat enim se non multum antea, quum è festo matronarum convivio noctu sine funalibus in Curiam rediret, occurru incognitæ armorum catervæ insolenter atque acriter omnibus telis petitu fuisse; quo tumultu Ga-

(a) *Hist. Lib. XI.*

leacius Sfortia, Pisarenfis Principis frater, ipsius lateri comes hærens, glande trajectus interiisset; nonnullis procul dubio eam vim atrocis facti nequaquam fortuito, sed parato do-
 lo illatam, ad Sacromori satellites referentibus. Constat enim Sacromori domum, quæ
 una ex Vicecomitibus Magni Matthæi, posterorumque ejus Mediolani Principum, quam-
 quam ex notho proavo veram stirpem respiceret, Sfortianis tanquam infititis novisque
 principibus imperium semper invidisse. Tum verò Sacromorus quod nullus jam locus,
 Sfortia profecto, tendendis insidiis relinqueretur, nihil sibi moræ attulit, quin impotentis
 animi perfidiam nudaret. Jam enim Galli duces è Taurino ad oppugnandam Novariam,
 convolabant, & Livianus, Venetorum ductor, ad occupandam Cremonam iter intenderat.
 Primum omnium advocata concione commutatæ voluntatis causas exponit, novi consilii
 necessitatem demonstrat, opimiora stipendia & præmia ex liberalitate opulentissimi Regis
 singulis pollicetur, patefactaque munitione aliquot evocat Gallos, explicatisque regis ve-
 xillis, ingenti armatorum stipatus agmine, per mediam urbem in forum percurrit, occupat
 ex templo curiam, plebique diripiendam præbet; exinde populum tantæ rei novitate &
 certo metu à Gallis & Venetis imminente perterritum, patriciis improvise timore præpe-
 dit, hortatur, ut ad veterem Galliarum Regis fidem redeat, Sfortiani dominatus oblivisci ve-
 lit: qui multis ab iniqua proscriptioe exilium, fugam egestatem compedes & foedæ necis
 laqueos attulerit, quando Ludovicus Rex ad non dubiam clementiam semper vic-
 tor, ab immensisque opibus regum maximis, rapaci sævoque tyranno semper egenti, &
 jam plane ab omnibus deserto præferendus videatur. Per hunc modum Mediolanenses,
 ex timore in novam spem proclinati, arma tenenti facile parent: novum Ludovico Regi
 sacramentum dicunt, restituroque Senatu Sfortiana insignia publicis locis deradunt. Nec
 multò post Sacromorus pacata urbe accitus in castra, quod Helvetiis numero aucti præter-
 opinionem feroces animos præferrent, & prælio certaturi viderentur, supra DCCC equi-
 tes galeatos educens, ad Ticinum amnem contendit, at ubi primum ex multo reboatu &
 continenti fragore tormentorum procul dubia accensa pugna rem geri præfensit, coacto
 suorum agmine paululum substitit, ut ex eventu pugnae consilium caperet. Sed quom ex
 multorum fuga Helvetios profligatis Gallis campo victoriae potiri didicisset, ne inter-
 clusum fluminibus, cum ab hoste tum ab infestis sibi undique incolis deleteretur, retrò ad Ab-
 duam est profectus, superatque amne ad Cremonensium fines Venetis copiis se conjun-
 xit; neque ita multò post cladi, quam Veneti prope Vicentiam à Cæsareanis & Hispani-
 nis passî sunt immixtus, cecidit. OTHONEM ejus fratrem, qui eidem prælio pro Veneti-
 tis pugnans interfuit, Picarius licet privatè sibi inimicum generose conservavit.

DE HESTORE sive Hæctore, vel Astore Vicecomite Ripamontius: (b) Hæctor Vicecomes,
 cui Monsignorini cognomentum, sumta fortasse prius, dein ommissa, toga, & Ecclesiæ hono-
 rum rudimenta, tentata primis annis, indiderunt, fuit ex Ducis Bernabovis sanguine,
 sumperatque inde ultro spiritus nimias ac feroces. Aderant divitiæ & magnæ propinquitates
 & catervæ affectarum: hominesque assueti cædibus ipsius sumptu, multi palam, alii
 occultè in urbe, in domo, foris etiam apud amicos ad nutum intenti herile malebantur,
 vastus animus, promptum ingenium & capiendo consilio matura celeritas, sermo blandus,
 obvia munificentia in omnes, mira que mixtura, varius, iracundus, injustus, inconstans, i-
 dem exorabilis, clemens, misericors, excelsus, gloriosus, humilis, ferox, cautus, & omnia
 pariter ubi res, ubi tempus postulare. Inde principium etiam externorum amicitia, veneratione
 populi in eum, & publicus favor, neque abnueret ei quisquam justa sive injusta in-
 grederetur. Magna ejus merita fuerant in Sfortiam (Franciscum Ducem hujus nominis secundum)
 domo principatuque extorrem, ac toto ejus exilii tempore, tum apud exules alios auctori-
 tate, tum apud principem ipsum consilio, ad eos, qui domi remanserant, literis & nutu, cum
 principibus Italis gratia & familiaritate Gallorum quoque nulli contemptus aut rejectus,
 variè sic adjuverat rem, quò maturius exul in urbem principatumque restitueretur. Ut ces-
 sere Galli, pristinaque cum principe suo rediit aula, tunc Monsignorinus iste enim verò
 apud reducem velut suo beneficio Sfortiam, stare ante omnes, regnare sese gratia & auctori-
 tate æquum censebat. Volebat imprimis regere judicia & magistratus arbitrato suo, faci-
 norosi semper alicujus fautor, semperque alicum criepens capitali supplicio, petens etiam
 præmia sibi & honoribus, ac volens utique anteire Hieron. Moronus, à quo antè se turpe
 arbitratur. Potiebatur enim aula Moronus, & in novo principatu cuncta nutu illius
 fiebant. Cum nescio quid absurdè ac violenti die quodam apud eum tentaret, abnuensque
 Moronus, subneckeret etiam causas, quamobrem id fieri non posset, excidit hoc Monsigno-
 rino

[b] *Hist. Mediol. Dec. III. Lib. VIII.*

rino verbum : „ fore fealiquando apud ejusmodi herum , cui non ſemper Magiſter ab tergo iret , addiditque , telam , quam ipſe tenuiſſet , eſſe retexturam eadem manu . *Quid poſtea ſermonis , quidve conjuſtorum ſuper ea re fuerit Sfortiam inter & Moronum , neſcitur . Monſignorinus certe panio poſt mandato Moroni occiditur ab Jacobo Medico , qui diſcredientem cum arſito comitatu alienunde enim ſpeculatus , direxit vulpera , & patrata cade evaſit .*

PALAVICINUS Vicecomes poſtquam Gallis aliquandiu militaſſet , mutato vitæ genere , *Episcopatum Alexandrinum* anno MDXVIII die XXIII menſis Julii adeptus eſt ; contra Gallos deinde aliquid molitus , cum id in lucem veniſſet , Mediolano auſugit an. 1521 ; at Heſtore , ejus fratre , occiſo , cum Bonifacius Vicecomes propinqui cædem privatamque offenſam ulturus Franciſci Sfortiæ Ducis Mediol. vitæ inſidias paraſſet , & quaſtionibus omnia perſtreperet , *Episcopus Alexandriæ* ſentiens in ſe quoque ire diligentiam & deſtinata judicum , antevertit ultro ſequi in quaſtionem obtulit , ne violentiam duceretur . Nec ideo effugit injurias ac ludibria fori , & poſtquam profani magiſtratus *Episcopum* ritè interrogare , liſtor etiam injecti manum atque in Cremonſi deinceps arce captivus ille erat ; tandem ad amicorum preces vinculis exſolutus , libens volensque *Episcopatus* munere an. 1533 ſe abdicavit . Hæc *Ripamontius* (c) partim , partim *Ughellus* (d) literis proſiderunt . *Capella* (e) Palavicinum *Episcopum* non ſponte inquiſitoribus ſe ſtititſe , ſed à Proſpero Columna evocatum ac detentum , multos quoque ejus affines & amicos in carcerè conjeſtos , adhibitaque pertormata quaſtione nonnullos falſos eſſe refert , factam fuiſſe in domo i- pſius *Episcopi* conjurationem , neminemque ad perpetrandum tantum facinus Bonifacio magis idoneum viſum . Quo iſte patre natus , quoque conſanguinitatis gradu cum Heſtore & Palavicino conjunctus fuerit , exploratum mihi non eſt ; *Thomas Porcacus* , qui Guicciardinum notis marginalibus auxit , Heſtorem fratrem dixit Franciſci Bernardini , qui Bonifacii pater fuerit ; quoniam verò falſum eſt prius , poſterioris quoque in dubio eſt veritas . Duo Palavicino tribuantur filii HESTOR & FRANCISCUS , quorum priorem in numerum inſignium bellatorum *Paulus Morigius* (f) refert , quippe qui jam anno ætatis vigefimo & tertio apud Mirandulam Tribuni gradum adeptus ſit , deinde Carolo V Imperatori in Germania adverſus Electorem Saxonix magna fama militaverit , & deniq ; Venetis in Dalmatico contra Turcas bello egregiam operam navaverit , & ſebenici à Scardoneniſi vicino moleſtoque curas liberati decus reulerit . Franciſcus prole maſcula deſtitutus *Claudiam* , filiam natu majorem habuit hæredem in *Marazzanam* , nobiliſſimam Placentiæ familiam , e- locatam , cujus poſteri Vicecomitis cognomen cum Marazzaniano conjunxerunt .

AD TAB. XXXIV.

PETRUS FRANCISCUS Vicecomes , *Leonardi F.* in numero Quatuor virorum , togæ ac ſagi artibus præſtantium , fuiſſe memoratur , quos Franciſcus Sfortia , Dux Mediolani , Galeacio Mariæ filio , cum cum anno MCDLXV cum egregia militum manu Regi Gallix Ludovico XI adverſus factioſos proceres regni auxilio mitteret , tanquam juventæ e- jus moderators adjunxit . Idem ob perſpectam virtutem & prudentiam dignus habitus eſt , qui poſt Galeacii Mariæ Ducis cædem inter præcipuos Senatores reip. Adminiſtros deligeretur , quam ſpartam tenuit atque ornavit , quoad in vivis fuit . Filium poſt ſe reliquit , cui ALPHONSO nomen erat ſtrenuum equitum cataphractorum Ducem ; eo natus HANNIBAL Comes & Toparcha Saliceti , *vir religionis obſervantiſſimus* Ciacconio dictus , è *Lucia Sanſia* , patricia Genuenſi , pater factus eſt HERCULIS , ALPHONSI & OCTAVII ; hunc legatione nomine civitatis Mediolanenſis apud Imp. Carolū V functū eſſe *Crescentius* tradit ; *Alphonſus* à prima juventa juris utriusque ſtudiis innutritus , & Papiæ laurea donatus , in celebre Jurisconſultorum Mediolanenſium collegium cooptatus eſt . Sed cum forenſia patriæ negotia magnitudini ejus animi minimè reſponderent , Romam virtutum ſuarum theatrum elegit , & *utriusque Signaturæ Referendarius* à Gregorio XIII Papa renunciatus , ſtatim Collector in Luſitaniam , inſolita quidem prærogativa , miſſus & *Vicelegati* honore decoratus eſt . Sub Sixto V *Auditoris Camere* vices tanta cum ſolertia geſſit , und inde *Nuncius* ad Rudolphum Imp. mitti meruerit à Gregorio XIV , & *Episcopus Cervix* die VIII Februar. anno MDXCI nominatus , paulò poſt *Nuncius* in Hiſpaniam ordinarius deſtinatur . Illo deſuncto à ſacro Cardinalium Collegio Leoninæ civitatis & Conclavis cura ei demandata , poſtea que à novo Papa Innocentio IX Romandiolæ provinciæ præſidere juſſus eſt . Sub Clemente

Aaa 2

VIII

(c) Loco cit. (d) *Ital. Sacra Tomo IV. p. 459. & 460.* (e) *Commentar. de reb. geſt. pro reſtit. Fr. Sport. l. ib. III.* [f] *Della Nobiltà di Milano Lib. IV. Cap. 6.*

VIII in purganda ditione Ecclesiastica à perduellium latrocinii opera ejus enituit, magna- que fama legationem in Transylvania Poloniaque obiit. Recuperata per eundem Pontifi- cem Ferraria, cum in ea matrimonii inter Margaritam Austriacam & Philippum III Hispani- aë Regem sacra celebraturus esset, munus ad Ecclesiasticos fines illi occurrendi, eandem- que splendido apparatu excipiendi, ipsi Alphonso, Nuncii titulo decorato, demandatum est, quam etiam Genuam usque deduxit. In urbem reversus *Cardinalium* numero adscri- ptus, ac titulo *S. Johannis ante Portam Latinam* XVII Martii annò MDXCIX, pauloque post eo relicto, titulo *S. Sixti* ornatus est. Cerviæ Episcopatum anno 1601 die XX Sept. cum Spoletano commutavit, & Paulo V ad supremum Ecclesiæ apicè provento Marchiam An- conitanam regendam accepit; quo munere dum summa prudentiæ justitiæq; laude fun- gitur, prædonibusque extirpandis plurimum operæ impendit, Macerata morbo fatali op- pressus atque è vita sublatus est, sexagenario proximus. Fumus opera Comitis *Honorati*, ex fratre nepotis, Lauretum ductum, ubi decentissimo sepulchro cum sequenti epitaphio tu- mulatus est; D.O.M. “ Alphonso Vicecomiti, Tit. S. Sixti S.R. E. Card. Episcopo Spo- ” letano: qui post obita summa cum laude prudentiæ ad Imp. Reges, aliosque Christianos ” Principes nunciis Apostolicis munera, & ob insignem prudentiam ac pietatem ad summa ” quæque feliciter adhibuit, Piceni Legatus, Macerata moritur XIII Kal. Octobr. Anno ” MDCVHL. Comes Honoratus Vicecomes V.S.R. Patrio suo. (p)

HERCULES Vicecomes Petri Francisci F. Honorati modò dicti nepos è fratre ac hæ- res, prima pubertate militiam auspicatus, urbanae cohorti initio præfuit, cumque ea Car- dinalem Trivultium ad primam Vercellarum obsidionem secutus est. Vicarius deinde an. MDCXLII Commissarii generalis Valeriani Sfondrati constitutus, eoque munere egregia fama defunctus, an. 1646 in Germaniam Poloniamque profectus est ubi vigebat memoria patris ejus Honorati, non ita multò ante rebus mortalibus exempti; Viennam in reditu delatus, cohortem, quam *Regimentum* vocant MCCC peditum Germanicorum pro Rege Hispan. conscripsit, Neapolimque deduxit, ubi cuncta Masanelli seditione turbata, resque, regiæ in arcto erant; campum itaque fidei virtutisque suæ exoptatum nactus, demandata sibi cuncta impigrè & strenuè facit, nec simplici vice capitis periculum adiit. Sedatis turbis Neapolitanis ad obsidionem Portus Longi an. 1650 se conferre jussus, præcipuum ad ex- pugnationem loci momentum attulit. Inde in Catalonia cum trajecisset, enituit ejus o- pera in acri & diuturna Barcinonis oppugnatione, annoque sequenti, qui quinquagesimus & tertius seculi fuit, liberatae Gironæ decus, atq; à Rege labori præmiu Comensis Urbis, & in regno Sardiniaë machinarum bellicarum præfecturam retulit. In Italiam reversus Comiti Caracenaë voluntarius anno 1655 apud Insubres militavit, mox verò in Flandriam ire jussus memorabilis pugnae, qua Galli ab obsidione Valenciarum depulsi sunt, pars fuit, hujusque victoriae lætum nuncium ipsemet in Hispaniam ad R. Philippum pertulit, à quo mercedis loco Lobonensi Commenda Ordinis S. Jacobi, cui à pueritia adscriptus fuerat, do- natus est. Ejusdem postea jussu Comitem Pignorandaë, Legatum ad Francofurtensia co- mitia, eligendo Imperatori indicta, comitatus, dumque ibi subsistit munere *Commissarii Generalis Exercitus & Status Mediolanensis*, quod Joh. Borromeus abdicaverat, decoratus est. Cui suscipiendo Mediolanum an. 1658 rediit, eique senecta ætate immortalis est.

[g] *Clacon. Hist. Pont. & Card. Tomo IV. pag. 318. & 319.*

STIRPIS VICECOMITUM
MEDIOLANENSIVM
IN
STEMMATE DESIDERIANO
Ramus

VICECOMITUM DE SOMA, ROZANO ET MASSINO
MARCHIONUM SANCTI VITI CISLAGI ET S. ALEXANDRI, COMITUM MOTTÆ, LONATI POZZOLDI ET GALERATI.

Vicecomites de Soma uti consueverunt scuto quadripartito, cuius areola prima & quarta rubeæ leonem argenteum coronatum cauda bifida exhibent, quem ab illis ex æmulatione Vicecomitum Mediolani Principum, adoptum fuisse, & sicut isti, tanquam Vicarii S. Rom. Imperii aquila, avium Rege, avita insignia auxerint, ita illos quadrupedum rege sua scuta ornare voluisse quidem suspicantur; alii antiquum Angliæ Comitum digma interpretantur; secunda & tertia quadragentilitium serpentem puellum deglutientem refert. Qui postea ex ea familia Marchionum S. R. Im. titulo aucti fuere, mediam scuti regionem parmula exornarunt, quæ bicipitem aquilam imperialem corona, cui literæ F. III, Ferdinandum III Imperatorem, honoris illius largitorem, indicantes, subiectæ sunt, re-

dimitam, continet.

VICECOMITES & ex eis Marchionis SANCTI VITI

- XVII.** **UBERTUS VICECOMES**, Theobaldi Vicecomitis & Anastasie Pirovanæ filius, Matthæi Magni frater, Dn. Somæ Gulaficce, Lonati Pozoldi & Cislagi, Prætor Vercellarum & Novi Comi, obiit an. 1315.
-
- XVIII.** Vercellinus Vicecomes Dn. Somæ, Gulaficce &c. Prætor Novariensis, an. 1320.
Margarita Pusterla, Guilielmi fil.
- JOHANNOLUS** Vicecomes, à quo linea Vicecomitum de Rozano, nunc de Vajano & S. Alexandro.
Vid. Tab. XX XVII.
-
- XIX.** Antonius Vicecomes Dn. Somæ, Cistelagi, Pozzoli, Agnadelli, Mottæ, Ducis Johannis Mariæ Ephorus & Confiliarius, Potestas Cræmonæ 1398.
Deianira ex Comitibus de Valperga.
-
- XX.** Galeacius Vicecomes, miles aureatus, Ducalis Camerarius.
- Otho Vicecomes, Ducalis Camerarius.
- Johannes Baptista Vicecomes, Dn. Somæ, Cistelagi, Gulaficce &c. *Regula de Galeatiis de Senis, Guidi fil.*
- Jacobus Vicecomes, Eq. S. Joan. Hierosol. Squadrierius
- Azzo Vicecomes Ducalis
-
- XXI.** Franciscus Vicecomes, Condominus Somæ, Cislagi, &c. Senator Ducalis.
Elijabeta Francisci Carmagnole Vicecomitis fil. al. Elijabeta Scaligera ex Principibus Veronæ.
- GUIDO** Vicecomes Condominus Somæ.
Vid. Tab. seq.
- Antonius Vicecomes, Confiliarius & Senescallus Regis Neapol.
-
- XXII.** Baptista Vicecomes, Condom. Somæ, Eques, Senator Ducalis, Præfectus Papiz 1490, Cremonæ 1494.
Johanna Pusterla, Petri fil.
- Cypriana nup. *Joh. Andreæ Vicecomiti Dom. Cilavegne ex lin. Rozanenfi.*
-
- XXIII.** Franciscus Vicecomes, Condom. Somæ.
- Hermes Vicecomes, Condom. Somæ.
Blanca Maria Scapardona, Jacobi Senatoris Cafalenfis fil.
-
- XXIV.** Baptista Vicecomes, cogn. *Heres*, Condom. Somæ, Senator Mediol.
- Paula Francisca, *monialis*.
- Ux. 1. *Magdalena de Vicecomitibus, Barnabæ M. Bregnanii f.*
2. *Hippolita Barbina, Petri Francisci C. de Belgiojoso f.*
-
- XXV.** 1. Hermes Vicecomes Condom. Somæ, Decurio Mediol.
Margarita, Cesaris Com. Taverne f.
1. Margarita, ux. *Alexandri C. Anguissolæ, M. Grazzani.*
1. Barbara, *monialis.*
2. Julia nup. *Ludovico C. Assaitato.*
2. Victoria Hortensia, *monialis.*
ux. Julii Anguissolæ, C. de Corano & Vairasco.
-
- XXVI.** Franciscus Maria Vicecomes, Condom. Somæ. *March. S. Viti.*
Maria Isabella Beccaria, Caroli f.
- Johanna nup. *Augustino Crisano M. de Chignolo.*
-
- XXVII.** Hermes Vicecomes M.S. Viti.
Margarita Archinta, Comitissæ Caroli f.
- Domenicus Vicecomes; Doctör Collegiatus, *Abbas ad S. Marc.*
- Jo. Galeacius Vicecomes, Doctör Collegiatus.
- Josephus Vicecomes, *Jesuita.*
- Franciscus Maria Vicecom. *Jesuita.*

LA XXXV.
DE SOMA.
& Marchiones MOTTÆ.

Uxor, Alduffia Vicecomes, ejus confobrina.

XVII.

OTTORINUS Vicecomes,
à quo linea Vicecomitum de
Mafino.

Vid. Tab. XXXVIII.

Margarita uxor *Francisci
Pufflerle.*

XVIII.

Franciscus Vicecomes,
Eques auratus.

Johannes Vicecomes, Consiliarius & armorum
duktor sub Luchino Principe.

XIX.

Vercellinus Vicecomes, Eques
& Consiliar. Ducis Jo. Gale-
acii. *Johannina, Casparis Vice-
comitis fil.*

Bartholomæus Vice-
comes, miles, vixit
adhuc an. 1440.

Franciscus
Viceco-
mes.

Antonius Viceco-
mes, strangula-
tus 4 Aug. 1408. mes.

XX.

Guidus
Viceco-
mes.

Johannes Vicecomes,
Archiepisc. Mediolan.
creat. 1409, † 30
Sept. 1453.

Jo. Antonius vice-
comes, *legitimatus*
una cum fratribus
suis an. 1461.

Azzo
Vice-
co-
mes,
Christopho-
rus Viceco-
mes.

Otho Vicecomes, ille fuisse
videtur, qui inter parricidias Ducis Jo. Mariz
enumeratur.

XXI.

Margarita, nupta
*Ambrosio Vicecomiti
de Rozano.*

XXII.

Ambrosius Vicecomes, Condom, Somz.
Catbarina de Vimeratis.

XXIII.

Vitruvia nupta Jo. Baptiste Vicecomiti,
Condom. Soma, Comiti Lonati.

XXIV.

2. Franciscus Vicecomes
Condom. Somz, Co-
mes Mottæ Cdella,
Hieronyma Spinula.

Johannes Vice-
comes, Doctor
Legum, Prot.
Apost.

Petrus Fran-
ciscus Viceco-
mes, tribunus
milit.

Ludovicus
Vicecomes,
miles, †
circa an.
1579.

Ubertus
Vicecom.
Decurio
Mediol.

Livis ux.
Scaramuc-
ciz Vice-
comitis.

Paula, ux.
Pomponii mo-
Cufani de-
in monia-
lis.

XXV.

Clara,
mone-
nalis.

Johannes Maria Vicecomes, *March. de Motta
Visconte, Decurio Mediol. † 1638.*
Placidia Grimalda, Lucæ Ducis Gemens.

Baptista Viceco-
mes.

XXVI.

Franciscus Vicecomes, M. de
Motta Visconte, Decurio.
Camilla Ghilina, Emilii f.

Ludovicus
Vicecom.

Lucas
Vice-
com,

Jo. Maria, Mauritius.
Obiere inter mona-
chos Theatinos.

Placidus Vice-
com. *Prepositus
inter Theatinos.*

XXVII.

Johannes Vicecomes,

Emilius Ludovicus
Vicecomes,

Bbb 2

TAB

LA XXXVI.

DE SOMA.

GALLERATI, MARCHIONES CISTELAGI,

- Ux. 1. Leonora de Rotariis, Princivallis fil.
2. Læta, Guidonis Manfredi Dom. Imolæ filia, improlis.

XXI

1. Theobaldus Vicecomes Condom. Somz & Cislagi, Ductor armorum Alphonfi Aragon, R. Neap. † 1494. *Catbarina Sanseverina, Bernardini fil.*

1. Princivallus Vicecomes, Condom. Somz, Baro & Eques Aur. Ephorus Maximil. Sfortiz. *Hippolyta Byglia.*

1. Baptista Vicecomes Dn. Cislagi, Eques Ducalis Camerarius,

XXII.

Alphonfus Vicecomes. Viceo-
pos. Vio-
lanta Lam-
pugnana.

Veronica, An-
tonio Ma-
riæ Secco
Com. Vi-
mercati.

Baptista Vice-
mes, cogn. il
Rifoluto. Justi-
na, Vicecomes
Eorromca.

Violanta, Ludovi-
ux. Joh.
Bapt. Vi-
cecomitis
Dn. Fon-
tanti.

Jo. Fran-
ciscus Vi-
cecom, Abbas,
Sefti.

Galea-
cius Vice-
com.
Eq.

Beatrix, ux.
Camilli Vi-
cecomitis
Dn. Caffa-
ni.

XXIII.

Guido Vice-
comes, Regius
Quæstor Me-
diolani, †
1583. *Paula
Tavra.*

Theobal-
dus Vice-
comes,
Dux equi-
tum.

Petrus Georgi-
us Vicecomes,
Com. Palat. &
Equ. in Coll.
Jud. † 1568. *M. Ducem
Londonia Carretta*

Fabritius Vi-
cecomes, Com-
es, Regius
Refidens ap.
M. Ducem
Etruriz.

Carolus Vice-
comes, Condom.
*Hippolyta Rota,
Baptista f.*

Juliana
nup.
*Sfortie
de Bri-
pio.*

XXIV.

Hippolyta
ux. Caroli
*Barbiani
Com. de
Belgiojoso.*

Alphonfus Vicecomes,
Com. Palat. Collegiatus
Judex, Quæstor re-
gius, † an. 1630.
Meridiana Muzzana.

Wilhelmus Vice-
comes, Eques.

Violanta,
ux. *Josephi
Archinto.*

Cæsar Vicecomes
lagi & S. Rom. Imp. ex
Somz. † 1649.
*Helena Arcanata, Jacobi Antonii
fil. Ludovici for.*

XXV.

Clementia
nup. Lu-
dovico Ar-
conato Com.
Lomazzo.

Carolus Vice-
comes, J. C.
Collegiatus
ac Regius Sen-
ator, † an.
1672.

Theobaldus Vicecomes,
M. S. R. Imp. & Cislagi,
Comes Burgi Gallerati,
Senator regius, Eq. Aur.
Vell. † 12. Jan. 1674.
*Clandia ab Este Taffo-
na.*

Ludovicus Vicecomes
Eq. Melit.
natus an.
circiter
1611, †
1645.

Galeacius Maria Vi-
cecomes
S. R. I.
Marchio,
Comes
Gallerati, Decurio.

Joh. Bapt. Vice-
comes.
com.
Jesuita.
Dominic. di-
ctus P. Lu-
dovicus.

XXVI.
Claudia,
nup.
Franci-
sco Bal-
biano C.
de Bel-
giojoso.

Cæsar Vicecomes, Marchio S. R. Imp.
& Cislagi, Eq. Aur. Vell. 1679. *Ma-
gnas Hispan.*
*Theresa Terra, Marchionis Jo. Fran-
cisci, f.*

Hercules Vicecomes
*Archiep. Damiatz, Nun-
cius Apoftol. Col.
Abbas S. Diony L. Me-
diol. 1673.*

Carolus Anto-
nius Vice-
comes Eq. Hiero-
fol. f. Melit. †

XXVII.
Helena, nup.
Antonio Re-
nato, Comiti
Boromeo.

Theobaldus Vicomes, S. R. I.
Marchio, Comes Gallerati,
† Mart. 1701.

Constantia nup. *Josephi
Scipioni, Com. de Castro
Barco, Confiliario Anti-
co- Imperiali, 1695.*

XXVIII.

Ccc

TAB.

TABULA XXXVII.

VICECOMITES DE ROZANO, VAJA-
NO ET S. ALEXANDRO.

XVIII. JOHANNOLUS VICECOMES, Uberti, Fratris Matthæi Magni filius, Potestas Dertonæ.					
XIX. Oldo Vicecomes, Capitaneus Dertonensis. Jacobus Vicecomes, Episc. Derton, cr. 6 Nov. 1348.					
XX. Mapheolus Vicecomes, Potestas Albæ & Alexandriæ, † 15 Jun. 1381. Vercellinus Vicecomes.					
XXI. Jacobus Vicecomes, potestas Brixæ. Georgius Vicecomes, Canonicus ordinarius Eccles. metropolit.					
XXII. Mapheolus Vicecomes, Dn. Castr. Rozani. Petrus Vicomes, à quo aliqua propago.					
XXIII. Ambrosius Vicecomes, Dn. Rozani, Patronus & Advocatus hæreditarius Præposituræ metropolit. Mediol. Azzo Vicecomes. Georgius Vicecomes. Johannes Vicecomes.					
1. Margarita, Job. Vicecomitis, Archiepisc. Mediol. fil.					
2. Margarita Biglia.					
XXIV. 1. Jo. Antonius Vicecomes, Catharina de Craslis, Christophori fil. 1. Elifabetha ux. Johannis Stampæ. 1. Vercellinus Vicecomes, Dn. Cilavegnæ, Angelina Beccaria. 2. Blanca Catharina ux. N. Florenzæ. Johanna nup. Angelo Birago. Mapheolus Vicecomes, Potestas Comi & Bobbii. Galeacius Vicecomes, Castellanus Felizonæ, Legatus Maximiliani St. Ducis ad Helvet.					
XXV. Franciscus Vicecomes, Cecilia Dugnana. Ambrosius Vicecomes, Catharina Cammi. C. Jo. Ambrosius Vicecomes. Jo. Andreas Vicecomes, Copriana, Francisci Vicecomitis, Condomini Some f. Jo. Petrus vicecomes, Præpositus Eccles. Metropolit.					
XXVI. Hercules Vicecomes, Julia Cortes. Cæsar Vicecomes, Magdalena Latuada. Hieronymus Vicecomes, Condom. Lavagnæ & Vajani. Hippolita Belforza. Octavianus Vicecomes, Legatus D. Maxim. Sfortis ad Imperatorem. Marcus Antonius Præpositus, Metropolit. Johanna, nup. Antonio Maria Vicecomiti, Dom. Castelletti.					
XXVII. Joh. Baptista Vicecomes, Senator Regius, Paula Caccia, Petri Pauli Dom. S. Alexandri f. Franciscus Vicecomes. Hermes Vicecomes, Clara Lonata. Franciscus Vicecomes Condom. Lavagnæ & Vajani, Lucia Visconte, ex Dom. Brignani. Octavianus Vicecomes, Præpos. Metropolit.					
XXVIII. Vercellinus Maria Vicecomes, Marchio S. Alexandri, cr. 1644 Condom. Lavagnæ & Vajani, Decurio Mediol. † 8 Nov. 1679, æt. 77. Uxor. Alexander Maria Vicecomes, Doctor Collegiatus, Quæstor Reg. Ubertus Maria Vicecomes, Præpos. & Archipresbyter metropolitana, Vicegubernator Ferrarii ubi à seditiosis occisus est an. 1648. Josephus Maria monach. Ord. Dominic. † 12 Mart. 1694, æt. 72.					
XXIX. Josephus Maria Vicecomes, M. S. Alexandri. Johannes Maria Vicecomes, Præposit. Metropolit.					
XXX. Vercellinus Maria Vicecomes, Marchio. Gregorius Maria Vicecomes, Riprandus Maria Vicecomes.					

TABULA XXXVIII.
VICECOMITES DE MASSINO.

OTTORINUS VICECOMES, Uberti F. Vercellini & Johannoli frater. XVIII.
Ux. Bicia, à Marco Vicecomite seducta & occisa.

Bartholomæus f. Betramolus Vicecomes. XIX.

Otrolinus II, Vicecomes Dn. Masfina. Albertus Vicecomes Dn. Castelletti. XX.
Johanna Ursina, Francisci C. Gravine fil.

Antoniùs Vicecomes, Condom. Masfina. Johannes Vicecomes, à quo numerosa posteritas. Christophorus Vicecomes, Cond. Masfina. Hermes Vicecomes. Lanzarottus Vicecomes. XXI.

Jacobus Vicecomes Condom. Masfina. *Mariana ex Vicecomitibus.* Urbanus Vicecomes, Condom. Masfina. Jo. Martinus Vicecomes. Johannes, Albertus, Petrus Maria à quibus Vicecomites de Castelletto, Aragona & Sesto descendunt. XXII.

Joh. Maria Vicecomes, Condom. Masfina. *Angela Ferrari.* Uberrus Vicecomes. Ludovicus Vicecomes, Senator Mediol. □ XXIII.

Joh. Jacobus Vicecomes. *Clara Verri.* Jo. Franciscus Vicecomes. *Laura Borromea, Julii Cesaris Comitit f.* Æneas. Orlan- dus. Hercules. Hieronymus Vicecomes. □ XXIV.

Jo. Antonius Vicecomes. *Cecilia Reina.* Urbanus Vicecomes. 1. *Francisca ex Vicecomitibus.* 2. *Barbara Ar- rigona.* Jo. Baptista Vicecomes, *Canonicus ad S. Nazari.* Hieronymus Vicecomes. *Hieronyma Maggia.* Alphonsus Vicecomes, *Capitaneus.* Petrus Franciscus, Vicecom. *Canonicus Eccles. Metropol.* XXV.

Joh. Baptista Vicecomes, Doctor. *Clementa Septala.* Carolus Franciscus Vicecom. Julius Cæsar Vicecomes. XXVI.

EXEGESIS HISTORICA.

Vicecomitibus Mediolani Principibus, & ab illis ortis, proximè subjun-
gimus *Viccomites de Soma*, jure meritoque; neque enim tantum san-
guini illorum propinquiore ac cæteri conjunctione adnexi sunt, ut-
pote ab UBERTO, qui Matthæi Magni Principalis lineæ condito-
ris, frater fuit, prognati, sed etiam dignatione nunquam non cæteri
præcelluerunt. *Soma* nomen est castri & terræ, in *Insu-
bribus*, am-
plæ & magno incolarum numero insignis. Ea unâ cum *Parigato*, *Gul-
laffica*, *Burgo Lonatho Patheolo*, *Ferno* aliisque locis Matthæo & Uberto fra-
tribus in divisione inter ipsos & Petrum Vicecomitem, eorum pa-
trum anno 1288 inita, obvenit, & deinde apud Ubertum ejusque posteros solida perman-
sit. UBERTUS, *Vir bello & armis insignis, prælio strenuus, & proinde militaribus ornamentis decoratus*,
quibus encomiis *Georg Merula* (a) nomen ejus posteritati commendavit, præturam Ver-
cellis anno 1290, & Novocomi anno 1293 obiisse, atque inter dissidentes civitates Medio-
lanum & Cremam anno 1299 pacis arbiter fuisse memoratur. (b) Discessit è vita an 1315,
& in æde Divi Eustorgii honorificè sepultus est, quemadmodum modò laudatus *Mertula*,
alicubi refert; (c) sed idem paulò post, quasi sui oblitus, in rebus anno 1322 gestis, mortis
Uberti mentionem repetit. (d) *Tristamus Chalcus* ita de illius obitu scripsit: (e) Anno decimo
quinto supra mille & trecentum Ubertus Vicecomes, Matthæi frater, magno ejus mæro-
re atque incommodo decessit. Elatus honorificè fuit nonnò Kalendas Majas in ædes Eu-
storgianas. Quatuor autem eum suscepisse filios lego: mares tres, Othorinum, Joan-
nem, & qui ab urbe, in qua vel ortus sit, vel pater Magistratus erat, Vercellinus nuncupa-
tus: feminae Margaritæ nomen fuit, quæ nupta Franciscolo Pusterolæ, ditissimo Medio-
lanensi, parùm felix matrimonium fortita est. Qualis hæc infelicitas fuerit, *Corius* (f) &
Ripamontius (g) literis prodiderunt: nimirum Franc. Pusterula cum anno MCCXL conjura-
tionem adversus Luchinum & Johannem Vicecomites, penes quos sacrum & profanum
imperium tunc Mediolani erat, fecisset, & præter fratrem suum Julianum, illorum quoq;
fratris Stephani filios aliosque ex nobilitate in criminis societatem traxisset, eo verò dete-
cto fuga sibi consulisset, ex Etruria retractus cum filiis duobus ultimo Mediolani in foro
effectus est supplicio; nec multò post Margarita uxor, quia non conscia tantum conjurati-
onis, sed ad eam maturè exequentiam concitatrix fuit, ad perpetui carceris pœnam damna-
ta est.

Uberti Vicecomitis filios tres num Trist. Chalcus eo, quem recensuimus, loco secun-
dum ordinem nativitatis enumeraverit, in medio relinquimus, & Vercellini propagini,
fecunditate multisque ornamentis præcellenti, primas damus. Erat VERCELLINUS
vir pietate & armorum gloria insignis; itaque militis egregii, *Viri integerrimi, piti, nec ulla sui parte in-
decori domni, quæ patriæ sese dominam fecisset*, elogii apud Scriptorum Historiæ Mediolanensis ma-
ctus legitur. Laudibus in primis Corius Ripamontiusque vehunt operam, ejus in impe-
tranda cum Papa Benedicto XII pace, & civitate ab interdicti pœna, quam Pontifex Joan-
nes XXI ob admittas æmulum Nicolai temporibus culpas inflixerat, liberanda. Tres ille ex
uxore

(a) *Antiq. Vicecom. Lib. IX. c. 8.*

(c) pag. 276.

(f) *Parte III.*

(d) pag. 315.

(g) *Lib. II.*

(b) *Corius Hist. Mediol. Parte II.*

(e) *Hist. Mediol. Lib. XXI.*

uxore incomperta post se reliquit filios, *Antonium, Franciscum & Johannem*; hoc nati sunt *Franciscus, Antonius & Guilielmus*, quorum priores turbis quas Ducibus Joh. Galeatio & Johanni Mariæ concivere, locum sibi in Annalibus pepererant; ANTONIUS ille fuisse videtur qui post Ducis Jo. Galeatii mortem adversus Franc. Barbavariam, quem ille caput esse rerum consiliorumque omnium, dum filius Jo. Maria minorennis esset, supremis tabulis constituerat, conspiravit, & denique referente Corio ad annum MCDVIII in castro Castellensi mantili strangulatus est, pater fortè Ottonis Vicecomitis, cujus inter conjuratos, quorum insidiis Dux Jo. Maria vita privatus est, mentio occurrit. Senior ANTONIUS Vercellini F. ob virtutem ac fidem tum Duci Johanni Galeatio, tum Johanni Mariæ ejus filio charus fuit, hujusque initio juventam moderatus, postea verò primi ejus Camerarii & Consilarii honores adeptus est, Burgique Rosati præfecturam anno 1408 tenuit, id quod Crescentius ex literis d. XII Maij modo dicti anni à Duce scriptis probat, aliarumque Calendis Octobr. datarum mentionem subjicit, quibus Dux “ Antonio de Vicecomitibus dilecto suo concessit, quod ad officium vicualium civitatis Mediolani eligere ac deputare possit officiales ordinarios, ac eos renovare & excambiare prout ei videatur. (b) Simili beneficio OTHONEM Vicecomitem, Antonii filium, ab eodem Duce affectum esse idem auctor refert, sequentia ex literis, an. 1410 d. X Maij scriptis, verba recensens: “ attendentes benè merito, fidelique obsequia egregia consanguinei nostri, nobis sincerè dilecti, Othonis de Vicecomitibus, & proinde volentes in eum ob aliqualem dictorum suorum obsequiorum & benè meritorum recompensationem, munificentiam nostram extendere: harum serie ex certa scientia eidem Oththoni donamus purè, merè ac irrevocabiler inter vivos officium deputandi &c. „ Occurrit quoque ejus mentio, aliorumque Antonii filiorum in instrumento donationis an. 1410, scripto; ita enim ibi legitur: “ Spectabiles & Magnifici Domini, Galeaz miles aureatus, & Otho Ducales Camerarii, Frater Jacobus Miles Sancti Joannis, Joannes Miles Religionis Sancti Georgii, & Azzo Ducalis Squaderius fratres de Vicecomitibus filii quond. Egregii & Potentis Militis D. Antonii, faciunt donationem Illustri & generosæ D. Dianiræ de Valperga eorum matri relicte D. Antonii de torque aurea &c.

Præter dictos in numero filiorum Antonii etiam fuere *Vercellinus & Bartholomæus*. Prior pater fuit JOHANNIS *Archiepiscopi Mediolanensis* de cujus electione dissonantia prodiderunt *Ugbellus & Ripamontinus*: ille nec sibi satis constans priore loci refert, (i) à Papa Gregorio XII adversus Petrum Filiargum, quod ab eo in schismate desertus fuisset, electum, atque anno MCDVII, die XXIII Octob. consecratum, sed Gregorio deinde de sede deturbato, Johannem etiam Vicecomitem declaratum esse irritò creatum & Franciscum Creppum adlectum, huic Bartholomæum Capram, atque isti Henricum Rampinum successores, dum interea Jo. Vicecomes exigeret privatam vitam usque ad an. 1450. Posteriore autem loco ita fatur: (k) “ Johannes Vicecomes, Vercellini F. ducis militiæ laude præstantis, quadragesimo supra duos anno, ex quo à Benedicto XIII Pseudo-Pontifice in Mediolanensem sedem fuerat intrusus, in gratiam Francisci Sfortiæ legitimè fuit à Nicolao V Archiepiscopus declaratus anno 1450, III Non. Aug. ut habent Acta concistorialia. Haud diu superstes fuit: decessit enim anno 1453, sepultus in cathedrali, ut olim ex testamento mandarat an. 1440, ultimo die Sept. in eoque instituerat, ut ex bonis suis Præposituram dignitatem de novo instituerent ad præsentationem suæ familiæ Vicecomitum: duas item Capellanas instituit, unam in eadem cathedrali, aliam in Ecclesia S. Nazarii in Biolio ad sacellum S. Mariæ della Florana, quod olim ex ædificari fecerat avunculus ejus Caspar Vicecomes ibidem sepultus cum Francisca Septalea genitrice. *Andiamus jam quoque Ripamontinum*: (l) ad initia, inquit, principatus Philippi Mariæ regbat Mediolanensem Ecclesiam Joannes Vicecomes Vercellini F. quem Carolus Malatesta, sub Joanne Maria exercituum Imperator, contracta cum Archiepiscopo Philargo olim amicitia, postquam is ad summa (Pontificatum Romanum scilicet, *Alexander V dictus*,) pervenerat, commendaverat ei, ut honorem, quem vacuum ipse reliquisset, huic demandaret; neque ille abnuerat. Verum Archiepiscopus iste triennio post in Constantiensi conventu, tanquam vitio creatus (incertum qua de causa) movetur loco, decedereque jubetur honoris gradu, quem nec rectè nec ordine obtineret. Postea ille defendendo sese & purgando, ut in pristinam sedem novi Pontificis decreto restitueretur, obtinuit, fuitque sub Eugenio legitimus Archiepiscopus. Nunc ei Bartolomeus Capra, Mediolanensis

D d d

lanensis

(h) *Ampbit. Rom. pag. 355.*(i) *Ital. Sacre & Tomo IV, pag. 263.*(k) *pag. 366.*(l) *Hist. Mediol. Lib. IV.*

Ianensis sufficitur, qui Constantiensi concilio interfuerat; is ubi Mediolanum Archiepiscopus venit, magnopere vexabatur à priore Archiepiscopo, qui & favore civium & Principis gratia validior conquire non poterat hoc ipsum, quod loco dejectus esset. Ad diem quadam cum per Abbatem S. Ambrosii ad aram maximam proferretur diploma recitandum, quo Capram Archiepiscopo Martinus Columna Pontifex maximus renuntiabat, corripitur repente Abbas ab Sacerdote quodam ex ipsius aræ ministerio, isque Sacerdos extortas Abbati de manibus Apostolicas literas fœdere gladio super Aram institit. Et elegerant armati milites pro Vicecomite exule jubentes audere presbyterum eum, atque minitantes, si quis violare sacrilegum juberet. Capra percussus atrocitate facti, conjectasque inde ad quales ipse animos, & in quam aperta veniret pericula, subduxit sese discrimini, & occultissimè porta Jovis egressus Romam aufugit, rediitque Mediolanum & iterum deinde exul fuit. Usque in Francisci Sfortiæ tempora vexatam Pontificatus dissidio Mediolanensem Ecclesiam tradunt; Sfortia demum regnante restitutum Vicomitum, cum aliquandiu sedisset, post breve deinde tempus vacuum eidem æmulo Metropolim reliquasse. Testamento, cujus ex Ughello mentio facta est, Johannes Vicecomes hæredem instituit *Margaritam*, filiam suam, antequam sacris initiatus esset, genitam, agnatis tamen haud præteritis: namque ut ipsa testamenti verbo à Crescentio excerpta referam, “Spectabili Domino Bartholomæo Vicecomiti, filio quondam Spectabil. Militis D. Antonii avi sui paterni, & Sapientis ac Egregii DD, Francisci & Guidoni fratribus, filiis qu. Spectabilis Viri D. Baptistæ Vicecomitis, olim filii prædicti q. D. Antonii, possessiones, & bona sua de Agnello glareæ Abdiæ, & de Besate campanæ Papiensis &c. legavit. “De BARTHOLOMEO Vicecomite, quem testamentum modò citatum Johannis Archiepiscopi filium Antonii fuisse testatur, literæ extant, à Duce Francisco Sfortia die ultimo Sept. ann. 1461. scriptæ, in quibus *Spectabilis militis & affinis Ducis charissimi titulus honestatur, filique ejus Jo. Antonius, Azzo & Christophorus natalibus legitimis donantur.*

JOHANNES BAPTISTA Vicecomes, familiæ inter gnatos Antonii propagator, in variis tabulis vel cum utroque nomine, vel cum alterutro solo legitur: ita in verbis instrumenti donationis, quæ supra recensuimus, JOANNES tantum appellatur, & *miles Religio-nis S. m. d. Georgii* dicitur, id quod de ordine Anglicano aureæ periscelidis in honorè S. Georgii instituto perperam interpretantur, cum fortè rectius de illo, qui Genuæ illa tempestate exorsus & eidem militum præsidii sacratu est, intelligatur. Baptistæ nomine solo idem Vicecomes nuncupatur in rescripto Ducis Philippi Mariæ de an. 1420, quo confirmatur antiqua in unitas oppidi Somæ his in principio verbis; “Supplicationè recepimus pro parte Baptistæ de Vicecomitibus, quod terra Sommæ Ducatu nostri Mediolani cum ejus omnimoda jurisdictione spectat, & pertinet ipsi supplicanti: dictaque terra cum ejus territorio & hominibus ab antiquo semper, seu per tantum tempus, cujus principii memoria non existit, fuit & est libera, & exempta à quibuscunque imbotaturis, datis & oneribus, realibus, personalibus atque mixtis, & etiam à jurisdictione, tam in civilibus, quam in criminalibus Capitanei Sepiri & cujuslibet alterius officialis. Quæ libertas & exemptio semper hinc retrò fuit observata, & observabatur tempore Illustris. Genitoris nostri, & secundum judicia aliâ facta, etiam secundum literas nostras aliâ emanatas debet in violabiliter observari &c. „ Filii Jo. Baptistæ FRANCISCUS & GUIDO in literis D. III Febr. an. 1550 scriptis, ornate leguntur titulis *Magnificorum & Potentium Dominorum, Francisci V. I. D. eximii, & strenni Guidonis, Fratrum de Vicecomitibus, Cistelagi, Somæ, Plebis, Mezane & Arzaghiac pertinentiarum Dominorum.* Ab utroque illorum florentissima defluxit propago. Franciscus in numero Consiliariorum secretiorum Ducis Francisci Sfortiæ, & præfectus Cremonæ fuit, atque ab Imp. Friderico III diploma impetravit, an. 1448 die XVIII Martii datum, quo ipse ejusque posteris, ipsorumque bona feuda & subditi ab omni alia jurisdictione exempti esse jubentur. Uxor ejus *Fisatiba* Crescentio de Scaligerorum, Veronæ quondam Principum, gente orta esse dicitur; Comes verò Galeatus Gualdus Prioratus gnatum fuisse ait *Francisci Carmagnole*, clarissimi bellatoris, quem Dux Philippus Maria, cum ei mereret, in familiam Vicecomitum arrogavit, Venetis verò ad sua stipendia transgressum post decem annorum multa magnaque officia perdidit accusatum, nec tamen convictum, capite truncatum.

BAPTISTA Vicecomes *Francisci F.* à Duce Joh. Galeacio Sfortia muneribus “Commissarii, Vicarii & Gubernatoris civitatis Comitatusque Papiensis cum auctoritate, balia-mero ac mixto imperio, & omni gladii potestate, *anctus, encomiisque mactus est* Præclari, Spectatissimi Equitis ex consiliariis nostris, dignitate Senatoria, spectatæ virtutis & magnæ aucto-

auctoritatis. „ Post quadriennium, nempe anno 1494, à Duce Ludovico Moro Cremonæ præfectus, „ Senator *ejus dicitur* longissimo præclarorum & bello & pace majorum ferie ornatus, & qui Equestri dignitate insignis inter primarios inclytæ Mediolanensis urbis ac totius ejus regni proceres, auctoritate minimè postremus habendus sit. „ Ab eodem Duce, cum anno 1499 in Germaniam se proriperet, *Villa nova* donatus fuisse Corio memoratur. Sequenti verò anno, Ludovico Duce à Gallis capto, & Afcario Cardinale ejus fratre à Venetis eisdem tradito, Baptista Vicecomes quoque cum aliis nobilibus, qui Mediolano aufugerant, & publica securitatis fide à Venetis accepta in Giarrdadæ oppidis manserant, in Regis Galliarum potestatem traditus, diuque ab eo in custodia habitus, nec nisi magno perfoluto lytro dimissus est. Filios tres post se reliquit, ex *Johanna Piferula* uxore, sua susceptos, fide erga Sfortianam domum Cæsaremque illa tempestate, qua Ducatum Mediolanensem Galli Sfortiarumque alterni tenebant, insignes; FRANCISCI in primis merita à Crescentino extolluntur, condigno à Duce Francisci II, & Carolo V Imp. in pretio habita. Prior in literis die ultimo Maii anno 1525 scriptis ipse testimonium ei perhibuit, “ quod indutis à pueritia laudabilibus moribus, parentis dignitatem, generisque splendorem retinens, maximum sibi civitatis Mediolani amorem comparaverit; eoque maximè rebus ipsius profecerit, cum recuperato statu avito, & novo ingruente contra eum bello sua auctoritate & dexteritate populum in obsequio ipsius continuerit, hostiumque conatus irritos reddiderit, neque detrectaverit fortunarum amissionem & vitæ periculum adire. Imperatoris Carolicæ literæ memoratu dignæ sunt, quas benevolentia & gratitudinis plenas an. 1527. d. XIV Jun. Vallisoletæ ad eum dedit, quarum exemplum infra scriptum est: “ Magnificè Fidelis Dilectè: Continuatua tua in nos officia ad eò nobis grata accidunt, ut si omnem gratissimi Principis gratitudinem à Nobis tibi pollicearis jure tuo facturus sis. Dabimus certè operam, ut tuis meritis gratia & liberalitate nostra correspondisse videamur: prout hæc aliaque tum publica tum privata Magnificus Fidelis nobis dilectus Anton. de Leyva Capitaneus noster, qui magna Nobis de tua in Nos fide significavit, tibi nostro nomine referet: cui ut summam fidem habeas, te plurimum hortamur. Prolem Franciscus nullam habuisse videtur, hæreditatem enim ejus luculentam crevit BAPTISTA Vicecomes, ex *Hermete* ejus fratre, quem in robore ætatis fata rapuerunt, natus, eaq; propter, tum etiam ad distinctionem duorum aliorum Vicecomitum, qui idem prænomen gererant, eademque ætate vivebant, *Heres* cognominatus. Is sub tutela Ducis Francisci II Sfortiarum adolevit, à quo duodecimum agenti annum sponsa destinata fuit *Francisca Sfortia*, Bosii Comitis S. Floræ filia, cujus matrimonii consummationem præmatura Ducis mors abrupuit. Cæsari à prima juvena stipendia fecit egregia fama, neque in armis præstantior, quam in toga legationes obiit, & domi in numerum sexaginta Decurionum perpetuorum cooptatus ita se gessit, ut *Ratris patriæ panperumque* encomio honestaretur. E duplici conjugio numerosam genuit sobolem: inter mares eminere familiamque propagavere *Hermes* & toro priore & *Franciscus* è posteriore orti; JOHANNES legum studii enutritus, Apostolici Protonotarii & Nuncii apud Helvetios spartam ornavit, & Abbas Comendæ fuit. PETERUS FRANCISCUS equitum levioris armaturæ dux sub vexillis Gregorii XIV Papæ meruit; LUDOVICUS in bello Belgico sub auspiciis Hispaniarum Regis & signis Joannis Austriaci stipendia fecit, atque an. MDLXXIX in obsidione Trajecti ad Mosam multum gloriæ vulnerumque retulit, ex quibus æger dum Italiam repetit vi morbi oppressus vitam in itinere amisit. UBERTUS legationibus functus est, atque à Duce Terrænovæ, Mediolanensis Ducatus Governatore, Decurionibus in locum parentis adlegi meruit. (m)

HERMES Vicecomes, *Baptiste* cogn. *Heredis filius* natu maximus, locum inter Decuriones perpetuos Mediolanenses beneficio Ducis Albuquerquei, Regis Hispaniarum apud Insulæ Vicarii, accepit; ad bellum Belgicum deinde profectus fortitudinem suam aptitudinemque ad res gerendas Joanni Austriaco, Belgii Governatori, ita probavit, ut ab eo maximè arduis negotiis adhiberetur. Ad penates reversus aliquos functus est legationibus tum apud Pontifices Romanos, tum alios Italiæ Principes. A Gregorio XIV Pontifice Romæ evocatus custodiae que corporis sui vicaria sub Hercule Sfondrato potestate præfectus, & denique à Rege Catholico *animo suo* (ut verba, quibus ille in diplomate usus est, referam) “ repetente, quanto studio & animi ardore in variis bellorum expeditionibus, quæ XXIII annorum spatio sese obtulere, suis obsequiis vacaverit, annua quingentorum

D d d 2

aurco

(m) *Crescent, op. cit, Bapt. Vicecom.*

aureorum pensione auctus fuit. (n) Ex uxore sua, quæ Cardinalis Ferdinandi Tavernæ foror erat, filium reliquit FRANCISCUM MARIAM, quem Rex Hispan. Marchionatu *S. VIII* & pensione annua CC aureorum locupletavit, Dux Fera, illius apud Infubres Vicarius Decurionem creavit, ejusque successores Marchiones Veladæ & Caracenæ plurimis negotiis adhibuere, solertemque cognovère; *Maria Isabella Beccaria*, cujus genitor res Magni Ducis Hetruriæ Mediolani agebat, patrem eum fecit aliquot liberorum, de quibus, eorumque prole, narrandi deficit argumentum.

FRANCISCUS Vicecomes, Baptistæ cogn. Hæredis filius, è secundo susceptus matrimonio, *compendium glorie familie sue* Crescentio dicitur: fuit quippe vigore ingenii atque animi intractus, & usu rerum pollens; obiitque domi munus Judicis Collegiati, titulo *usque Comitibus Mottæ Vicecomiti*, quod feudum filio ejus JOHANNI MARIÆ cum axiomate *Marchionis Rex Hisp.* Philippus IV anno MDCXXVII contulit. Eundem Romam ob causam Vallis Tellinæ missum Urbanus VIII Pontifex Romanus an. 1628, die XXIII Aprilis *Comitem Palatinum Lateranensem*, & biduo post *Equitem S. Ecclesie* creavit, illumque honorem filius ipsius legitimis & eorum posteris perpetuum esse jussit. In urbe patria Decurionis, Judicis viarum, & Tribunalis militiæ officii functus, & tori partitus est cum *Placidia*, ex nobilissima & splendidissima Grimaldorum familia orta, sorore Francisci Grimaldi, qui nulla ex Nicoleta Auria conjuge sua, sobole susceptis mortuus avitorum bonorum hæreditatem Placidie filius reliquit. Pater amborum *Lucas Grimaldus* sextus è gente sua *Genuensis Dux* fuit, anno labentis seculi quinto, maritus Nicoletæ Grimaldæ, è linea Ducum Terræ novæ prognata. Lucæ parentes fuere *Franciscus Grimaldus*, Senator integerrimus, & *Cecilia Spinna*. Francisci genitor *Raphael Grimaldus* asserti reipublicæ Genuensis Corsicæ regni decus retulit, cum illuc *Consularius generalis* missus fuisset; natus verò erat *Francisco de Castro*, qui ducta in matrimonium *Baptina Grimalda*, Ingonis, ab Oberti Grimaldi Principis Monæci, *Friderico Imp. cœvi*, filio natu minore oriundi, gnata, in familiam Grimaldam arrogatus fuit.

AD TAB. XXXVI.

GUIDONIS Vicecomitis, *Baptiste F.* pari cum fratre Francisco, de quo superius dictum est, floruit auctoritate, quam prudentia, virtute & fide erga domum regnatricem sibi peperit; sub Duce Philippo Maria Vicecomite legationibus functus, postea ab ejus gnata *Blanca Maria* Ducissa Francisci Sfortiæ uxore, Cremonensi urbi ac diocesi, quæ istius dotilitiù erat, præfectus est; hanc provinciam adhuc tenuit an. 1473, quo ad secundas transit nuptias cum *Leta*, ex Manfredis Imolæ Dominis prognata, Tadaei Manfredi, qui ejus civitatis dominium celsit Galeatio Mariæ Sfortiæ Mediolani Duci, sorore. Eodem verò anno à Duce modò dicto *Genuæ omniumque civitatum & locorum tam intra quam citra suam dependentium gubernatio* illi demandata fuit, ususque est Dux in literis Mediolani die XXIX Jun. anni memorati ea propter scriptis verbis sequentibus: “ Occurrit Magnificus & insignis aureatus Eques D. Guido Vicecomes Affinis noster dilectissimus, quem certe obejus probitatem, virtutem, prudentiam, rerum experientiam, & in cunctis rebus diligentiam, ac singularem & præcipuam quandam in nos, statumque nostrum fidem, & devotionem id ipsum regimen cum summa sui laude atque commendatione, & nostra pariter totiusque civitatis satisfactione administraturum nobis ipsis persuademus. „ Verum duram difficilemque se cepisse provinciam Guido Vicecomes mox sensit, eguitque animi, cum Genuenses Galeacium Ducem aliquid monitri alere, ipsisque compedes parare suspicati, stimulatore Hieronymo Gentili, magni animi, magnorumque opum juvene, seditionem an. MCDLXXVI concivissent. (o) Post Ducis Galeacii cadem Guido Vicecomes à Bona Ducissa, ejus vidua, in secretiorem Senatum adscitus, Genuæ tamen permansisse, ibidemque supremum diem obiisse videtur: sepulchrum enim ejus ibi in fano Francisci visitui, cum hac inscriptione: “ Guido Vicecomes ex Condominis Somæ, qui Ducalis in patria consiliarius, qui Legatus ad Principes, qui Præfectus ad milites, qui Januæ Gubernator, obiit septuagenarius. (p)

Guidonem uxor prima, quam *Crescentium Margaritam Roveram Assensem*, domesticum verò documentum *Leonoram de Rotariis* fuisse tradit, sex liberorum parentem fecit, quos inter, potioris sexus quinque erant, præstantissimi viri: ab *Antonio & Theobaldo* splendida, hodieque floret propago; De BAPTISTÆ, qui *Ducalis Camerarius, Consiliarius & auctor verborum* in diplomaticis audit, uxore & prole silent scriptores; GALEATIO magna prudentia & belli pacisque artium peritia à Crescentio tribuitur; enimverò prudens ita fuit, ut cum illa tempestate viveret, qua

(n) *Gal. Wald. Prior in vita.* (o) *Vid. Liber. Folietæ Hist. Gen. Lib. XI. P. Bizaris Lib. XII.*

(p) *Comes Prioratus in vita Guid. Vicecom.*

imperium Infubrum Galli Sfortiæque alternis quasi vicibus obtinebant, speculatus fortunam, huc atque illuc, unde spes major affuisset potentia, se defleceret. Ita post Ludovici Mori Sfortiæ catastrophæ Gallia Regem Ludovicum XII coluit, atque ab eo fœda Busto, Castelnovo & La Valle anno 1506 accepit; cum deinde Maximiliano Sfortiæ, Ludovici filio, fortuna arridere inciperet, ad partes ejus protinus se applicuit, eodemque mox ab illa deserto & Gallis victoribus se permittere coacto, haud equidem neglexit veniam sibi ac incolumitatem pacifici, attamen committere se illis tunc noluit, secessitque in Germaniam ad Maximilianum Imperat. cui ludibrium debuit, cum singulari quo ab illo complexus fuit, favore, tanquam magnæ vir auctoritatis inter Gibellinos, idoneusque ad res Mediolani novandas, & benigni; verbis pollicitationibusque, quibus quotidie pascebatur, inflatus, ad imperium, quod gentiles majores sui per CC annos in Lombardia tenuissent, aspiraret, idque spe & opinione devoraret, quemadmodum *Jovius* (9) literis mandavit. Postquam, verba sibi dari animadvertisset, relicto Cæsare ad Helvetios abiit, eosque perpulit, ut fœdus cum Rege Gallia percuteret, quam ob causam ab isto, quem iratum habebat, in gratiam patriamque; est restitutus, cumque; post Francisci Bernardini Vicecomitis obitu Gibellinae factionis principatû obtinisset, Michaelis equestri ordine & annua pensione donatus est, ut Rex haberet, quem autoritate præditum Trivultio, in invidiam ad extremum abducto, opponeret, sicut *Gucciardinus* (7) memorie prodidit. E duabus uxoribus, è quibus posterioris tantum nomen compertum habemus, liberos sustulit, sed marem unum LUDOVICUM, cui unica tribuitur gnata, in Arconatensem nobilem apud Mediolanensem domum de nupta.

PRINCIVALLUS moderator juventæ Maximiliani Sfortiæ, qui Ludovici Mori Ducis filius natu major erat, ea virtute, hinc, modestia ac diligentia in illo munere versatus est, ut patri pariter ac filio satisfaceret, gratiamque magnam apud utrumque iniret. Maximilianus Sfortia, Ducatu potitus, cum illi proventus uberes ex aqua *Mazzana* conferret, in diplomate die XXX Januar. an. 1514 dato merita ejus sequentibus extulit verbis: "Specetabilis D. Precival Vicecomes, Consiliarius & Commenfalis noster dilectissimus, vir ultra integritatem, virtutum agmine stipatus & fidei robore munitus, qui præterquam à teneris unguiculis in aula Sfortiada educatus, ipfius ætatis meliorem partem in servitiis Illustriſſ. q. D. Genitoris nostri fideliter defatigavit: nos etiam adhuc in tenellis viribus constitutos, tam diligenti cura, accurato studio, vtiliduisque laboribus custodivit, ut diffiteri non possimus quin ei plurimum debeamus; neque unquam nos dereliquit &c. „ Liberos idem, utriusque sexus aliquam multos genuit, è quibus soli BAPTISTÆ, Strenui (*il Risorto*) cognomine distincto, prolem Crescentius adscripsit, eamque sequioris sexus in clarissimam, Barbariorum Comitum de Belgiojoso familiam elocavit.

ANTONIUS Vicecomes, *Guidonis* F. à Duce Jo. Galeacio cujus juventæ moderator fuisse dicitur, terras *Lonato, Pozzono & Corzono* jure fiduciario an. 1490 obtinuit, à Ludovico Moro deinde in numerum Consiliariorum Secretorum coopatus, atque anno 1497 Orator Ferrariam missus est. Ex uxore sua *Magdalena Trivultia* XXVIII liberorum pater factus; esse fertur, quorum plerosque vita in prima ætate destituit; inter gnatas ejus *Anna* fuit, mater Gregorii XIV Pontificis Romani. Inter mares ab HIERONYMO & JO. BAPTISTA stirps propagata fuit, utrum verò prioris posteritas hodieque duret, pariter ac alterius compertum non habemus. CORIOLANUS Vicecomes, Jo. Baptistæ filius, Comes fuit *Burgi Lonati Puteoli, Condominis Somæ & Agnadelli*, è numero LX Decurionum Mediolanensium, Judex viarum, ejusdemque civitatis Legatus ad Pontificem Gregorium XIV, amittinum suum, ut de supremo dignitatum humanarum fastigio ei gratularetur; vixit adhuc sub præsentis seculi initiû, tresque; post se reliquit filios, è quibus Jo. BAPTISTA à teneris aâs Ordini Equestri Hierosolymitano S. Joânis nomen dedit, adulta verò ætate in urbe patria Decurionis, Judicis viarum & Conservatoris Patrimonii munia obiit: NICOLAUS ejus frater, Ecclesiastico vitæ genere delecto, Abbas dictus est, & Pauli V Papæ Cubicularius Secretus fuit; ANTONIUS autem *Panzoniæ ab Anria* in conjugio habuit, iisdemque muneribus, quæ frater ejus Jo. Baptistæ obuisse diximus, functus est; ab eo hodierni Comites Lonati Puteoli sanguinem ducunt, quos inter GALEACIUS lauream Theologicam & Legalem anno 1675 adeptus, septennio post in Collegium Comitum, Equitum ac Judicum civitatis patriæ cooptari petiit, & de nobilitate ac antiquitate generis sui probationem typis exscriptâ protulit, è qua, à Reverendissimo Dom. *Andr. Puffet*, nobiscum communicata, pleraque eorum quæ modo dicta sunt, hausimus.

In numero filiorum Guidonis Vicecomitis THEOBALDUM quoque; fuisse dictû est; is

(9) *Histor. Lib. XVI.* (7) *Hist. L. XIII.*

bellicæ laudis cupidine flagrans à prima juvena Regis Neapolitani stipendiis meruit, titulumque ac gradum *Regalis armorum ducis* obtinuit. Supremum quoque diem Neapoli obiit, & Regem testamenti ibidem die XVIII Augusti anno 1494 conditi *erogatorum* constituit. Filium moriens reliquit unicum ALPHONSUM, duasque filias *Violantam* & *Lauram*, uxore verò uterum ferentē, ex quo mensibus expletis CÆSAR prodiit; utriusque progenies superflua est; sed de illa quam Alphonfus profevit narrandi deficit argumentum. Cæsar natus CAROLUS ultra annum 1585 vitam prorogavit, quo à Produce Mediolanensium Alexandriam ad salutandos & more inter illustres consueto excipiendo Ducem Ducissamque Sabaudia se conferre iussus est, quemadmodum etiam quadriennio ante simili officii genere Laude Pompeja cum Parmensi Duce, qui Imperatricem in Hispaniam proficiscentem veneratum eò venerat, functus erat. CÆSAR, Caroli filius unicus, *Marchionis Cistagi* titulo à Philippo III Rege Hispan. per diploma die XXVIII Maij anno 1621 auctus est, postea variis iisdemque gravibus muneribus legationibusque adhibitus ostendit, quantæ in eo fuerint præclaræ dotes ac virtutes; cognovit eas & laudavit Rex modò dictus literis die XVII Septembr. anno 1629 datis, quibus Oratoris munere, civitatis patriæ, nomine apud se functum dimisit, & legationis dextræ & decorè obitæ testimonio ornavit. Extrema ætate ab Imperatore quoque benevolentia & magnæ de virtute sua existimationis documentum accepit, diplomate amplissimo die V Maij anno 1649 dato, quo ipse & singuli hæredes posteri ac descendentes ejus legitimi utriusque sexus nati, æternaque serie nascituri *Sacri Rom. Imperii Marchiones* & *Marchionisse* creati sunt, dataque eis est facultas *bicipitem aquilam imperialem* scuto gentilitio inferendi, ita ut infra diadema *initialis litera* augusti nominis *Ferdinandi cum ternario numero* conspiciatur. Præterea " jure naturalitatis in omnibus S. Rom. Imperii nationis Germanicæ provinciis donati, servato ordine primogenituræ, Sacri Lateranensis Palatii, aulaeque Cæsareæ & Imperialis Consistorii Comites facti, cum ampla auctoritate & facultate Notarios publicos per totum Romanum Imperium & ubilibet terrarum, nec non Doctores, Licentiatos, Baccalaureos, Magistros & Poëtas creandi, spurios legitimandi, tutores atque curatores confirmandi, dandi & constituendi, impetrans denique uxor liberi & tota ejus posteritas privilegio exemptionis fori aucti, atque in Imperatoris & Sacri Romani Imperii clientelam & Salvaguardiam suscepti assumptique sunt. Filios Cæsar, Vicecomes ex *Helena Arconata* uxore sua genuit complures, partim Ecclesiasticum partim seculare vitæ genus sectatos; in horum numero THEOBALDUS fuisse ac LUDOVICUS. Hic tertio statim ætatis anno pontifice Romano dispensante Ordini Equitum Melitenensium adscriptus simul ac armorum patiens fuit ad bellum Belgicum, ea tempestate disciplina militaris palæstram, voluntarius profectus est, & sub signis Hispanicis prima militiæ rudimenta posuit. Ala deinde equitum cataphactorum suo ære conscripta, multis magnisque actionibus inclaruit, & impavidè spiritus nec ad pericula segnis gloriam retulit. Cum verò ad summos militiæ gradus eniteretur in flore ætatis morte interceptus est.

THEOBALDUS, ejus frater natus major, togæ ac sagi artibus domi forisque clarissimus fuit; bello Belgico longa militia exercitus cum à parente quod familiæ Majoratus ad eum spectaret domum anno 1643 revocatus esset, munere *Consilarii Secreti Regii* in statu Mediolanensi decoratus, gravissimisque ac splendidissimis belli pacisque negotiis adhibitus est. Anno 1646 à Rege Hispaniæ Legatus Oenipontem missus & nuptiis Ferdinandi Caroli Archiducis cum Anna Medicæ interesse iussus, sponso torquem Ordinis Aurei Velleris dicti Regis nomine obtulit. Anno 1648 à Marchione Caracena Regio Governatore *Urbane militia profectus generalis* creari meruit; anno 1657 Legatus fuit Comitis Fuenfaldanæ pariter Producis Mediolanensis ad Suetiæ Reginam Christianam isthac transeuntem, atque ad extremum anno 1671 inter Equites Aurei Velleris à Rege Carolo II cooptatus est. Ex *Claudia Estenji Tassoni*, nobilissima Ferrariensi stirpe nata, pulchra soboles auctus, non omnis mortuus est, filiis sui similibus post se relictis. Hos inter natus maximus CÆSAR jam anno 1657 parentis loco inter sexaginta perpetuos Decuriones Mediol. ascriptus, & quinquennio elapso in Nofocomio magno ejusdem urbis Regius Locumtenens creatus, novum honorem fidei virtute ac induitria partem in domum suam intulit, postquam enim à Rege torque Aurei Velleris anno 1679 ornatus fuisset, ad *Magnatum Hispania* quoque claustrum provectus est, sed hoc decus cum familiæ

ejus

ejus maligna mors invideret, gnatum ipsius unicum, ea jam auctu ætate, ut Hymenæo litaret, rapuit.

AD TAB. XXXVII.

Viccomites, qui initio à castro Rozani cognomen sibi sumserunt, nunc verò *Vojani* & *Fani Alexandri Domini ac Demarchi* audiunt, JOHANNIUM ramifui fatorem agnoscunt, fratrem *Vercellini*, qui Somensium Vicecomitum lineam condidisse dictus est. *Paterille* fuit OLDONIS & JACOBI, quorum hic rei sacræ alterbellicæ curam in civitate Derthonensi gessisse celebratur. Oldone natus MAPHIOLIUS vir fortis ac Principibus gentis suæ devotus, partes eorum adversus Lodrisium Vicecomitem, qui invidia & æmulatione transversum actus arma contra illos ceperat, strenuè propugnavit, (1) & urbibus præfici meruit, id quod è monumento, quod mortuo Modicetæ in fano Francisci positum fuit, constat; sequentem enim id habet inscriptionem: *Hic jacet Nobilis Vir Dominus Maphiolus Vicecomes, qui fuit Potestas Vallis Luzziaræ Granellorum civitatis, Abbe & Alexandrie. Obiit 1381 15 Junii.* Vivente adhuc illo JACOBUS ejus filius munus Potestatis Brixie obiit, quod maxime honorificum erat, curamque rei civilis pariter & militaris complectebatur. AMBROSIUM, Jacobi nepotem, uxor prima, opibus possessionibusque locupletavit, & filiorum duorum patrem fecit, quos matre mortua, avus *Johannes Vicecomes, Archiepiscopus Mediolanensis*, educavit. Ex eis natu minor VERCELLINUS in comitatu Galeatii Mariæ Sfortiæ fuit, cum is copias auxiliares à Francisco Duce genitore suo Regi Gallie Ludovico XI missas, duceret, atque ab eodem Lugdunum delato arci, quam *Pierrecise* vocant, quamque securitatis ergo sibi tradi postulaverat, cum valido præsidio impositus est, eò quod cum *Cubicularium & commensalem junum, sibi fidissimum & singulari prudentia præditum* cognovisset, quemadmodum *Corins* literis prodidit: (1) Arci postea *Tricii* præfectus, eam carentem aqua vivaputeo suis sumtibus fossa instruxit, quod *Plinius Plati*, Poëta ejus ævi haud absurdus, sequenti celebravit epigrammate:

*Arci olim Tricii pnteo præclara carebat,
quem bibit illa suis non erat ante latex;
Vercellinus Eques, qui præfuit, Anguiger arci,
viscera telluris fodit, & hanc aquam.
Ille vir egregius lampas à Manibus emit,
& putrem grandi condidit arc sua.*

Refertur etiam à *Crescentio*, visum sibi esse apud Lud. Chiefam, Civitatis Mediol. Secretarium, codicem Mstum, cui titulus, *Manipulus Florum*, hincque epilogus: "Chron. de Principib. Mediolanen. & Gestis eorum explicit, per me Præsb. Joannem de Muntis, qui jussu Magnifici & Præstantissimi Militis, D. Vercellini Viccomitis, ac Ducalis Commissarii, Tricii que Castellani, diligentissime scripsi die IX Julii 1483. Eademque præfectura motus Vercellinus à Ludovico Moro Sfortia, Cremonensem obtinuit, amplasque possessiones filiis suis reliquit. (n)

Johanne Antonio Viccomite, Vercellini fratre natu majore, ortus est FRANCISCUS, qui pacis & belli artibus instructus, illis patriæ, his Duci Mantuano, ejus militiam Vicarii generalis titulo moderatus est, ornamento & præsidio fuit. Ex uxore sua, *Cecilia Dugiana*, septem filios post se reliquisse *Crescentio* fertur, quorum tadorum tantum nomina idem autor posteritati commendavit; *Hercule* natu majore, JOH. BAPTISTA & FRANCISCUS prognati sunt, quorum posterior bellicæ laudis cupidine flagrans, invenis adhuc XX annorum cohortem CCC petitem rexit, sed in florente ætatis ac rerum cursu concidit nobili fato in Sabaudia apud munimentum *Barò*. Prior togæ nobilissimis muneribus domi, foris verò legationibus ita functus est, ut sa-

E e e 2

pica-

(s) *Corins Hist. Med. Parte III.*
[u] *Crescent. op. cit.*

[t] *Parte VI.*

pietissimi, integerrimi rerumque civilium & politicarum callentissimi viri gloriam reportaret. Pateris fuit VERCELLINI MARIÆ, qui belli ac pacis studia ita conjunxit, ut in utrisque pariter emineret. Exculto à prima juvena nobilioribus literis & disciplinis animo, in Belgium anno 1624 transfrens, flagrante tunc inter Hispanos Ordinesque foederatos bello, militiae tyrocinium ibi fecit, & in Bredua obsidione strenui famam adeptus est. In Italiam deinde reverfus plerisque actionibus & eventibus belli, quod inter Gallos & Hispanos in Insubribus exarsit, magna pars fuit, & summa quæque discrimina obeundo providi atque excelsi animi & invicti roboris non unum specimen dedit, cumque Eporediam, cui loco præsidebat, Galli anno 1641 acerrimè oppugnarent, servati oppidi præcipuum propriumque decus retulit. Laudibus hoc, aliaque ejus fortia facta præter *Crescentinum* Historiarum quoque hujus seculi scriptores celebrant, *Ripamontis* videlicet, *Bapt. Nauvius* & *Hier. Brunsionus*. Referam primi verba: "Fama & gloria, inquit, tam strenuè defensæ ea nocte, (qua nempe ad ejus navia inter obfessores Gallos & liberatores Hispanos deponatum fuit) Eporediæ cessit in Vercellinum Mariam Vicecomitem, qui ibi in præsidio positus, simul ad omnia loca concurrando, capefendoque suis manibus pugnam, simul trahendo secum in aciem cæteros disponendoque & animando, multamilitis egregii, multa sapientissimi Ducis facinora edidit.," (w) Nec erit divitiarum recensuisse, quæ ex diplomate, quo Rex Hisp. Philippus IV Vicecomitem nostrum *Marchionis S. Alexandri* titulo auxit, Crescentini excerpti; ea sic se habent: "Cum Magnificus & Fidelis noster dilectus militum Tribunus Don Vercellinus Maria Vicecomes, tum ob paterna Senatoris, Joh. Baptistæ Vicecomitis, æstimatione digna, tum ob propria, utraque non utnuncque nobis grata obsequia dignus existat, qui liberalitatis nostræ fructus in se sentiat, locum seu terram S. Alexandri, quam ut asserit in statu nostro Mediolani in feudum possidet, Marchionatus titulo & honore decorare decrevimus. Virtum enim talem dicti Status Marchionibus adnumeramus, qui suæ singularis fidei & devotionis erga nos, militarisque virtutis & roboris perquam accepta in belli variis occasionebus per plures annos, & in Belgicis & in præfato Statu oblati signa edidit: jam Italici peditatus, jam galeatorum Equitum Capitaneus; hinc Tribuni militum Generalis Locumtenens, inde Tribunus militum creatus; & suo officio & sanguinis sui plenè semper satisfaciens qualitati, generosæ familiæ suæ, patrisque peculiariter vestigia æqualium laude insectans, dum sese non semel sic strenuè Inter alios in acie gessit in ipso Statu, ut designatus demum Jvreae Gubernator sub anno 1641 obsidentibus locum hostibus illuc non sine magno vitæ discrimine introierit, illiusque defensionis & gnaviter incubueit & prædenter se de omnibus benè meritum assatim præbendo: &c.," Neque verò factis tantum egregiis sui gentisque qua ortus est nominis famam extendit Vercellinus Maria Vicecomes, sed cum exacta inter artes & prælia ætate ad summi ducis gloriam, totque militares adoras ingenii cultum atque optimarum artium honestamenta addidisset ociumque omne sapientiæ atque amœnioribus literis impendisset rarissimum illud Superum munus, *facere scribenda, scribere legenda*, consecutus est. Cum itaque omnis ævi memoriam sedulus indagaret & suæ præcipuè gentis fastas evolveret, domesticæque tabularia excuteret, solerti tandem investigatione originem & initia domus Vicecomitum, hætenus ignorata eruit, & ab illo stipite regio, à quo nos orsi sumus, totam gentem, nusquam inter cetera serie à stirpe ad suam usque ætatem deduxit atque enumeravit, justoque opere (de quo tamen utrius calamo tantum an typis quoque exscriptum fuerit dicere non est integrum) complexus est, cui epistolam nuncupatoriam Virmaximè litteratus ac disertus *Oliv. Ferrarius* præfixit, ad Vitalianum Cardinalem Vicecomitem (de quo inferius dicetur) scriptam, ejus exemplum *Parte III Prolusionum* & *Epistolarum* illius (x) videre est.

"UBERTUS MARIA Vicecomes, Vercellini Mariæ frater, Ecclesiasticum vitæ genus & studia id ornantia secutus in *Prelatum magni talenti*, ut *Brunonii* encomio utar, evasit. Indignum verò virtute sua vitæ exitum nactus est, quem idem auter literis mandavit; in pauca contraham prolixius ab eo narrata: Est in Piceno, quæ provincia jam Marca Anconitana dicitur, oppidum *Firminum* tantæ dignationis, ut ejus gubernatio inde à Pontificatu Julii III Cardinali, cui *Patroni* titulum kat exochyn tribuunt, demandari consueverit, hujus verò vices obire solet quisquis ab isto Pontifice ei muneri admovetur. Itaque Innocentio X ad supremum dignitatum humanarum apicem evecto, Cardinalis Pamphilius

(w) *Hist. patr. s. de bello Mantuan. Lib. VIII.*

(x) pag. 77.

ejus nepos Firmi gubernator dictus, hujusque vicarius Ubertus Maria Vicecomes constitutus est. Is omnibus affabilem lenemque se præbendo & ne quidem erga facinorosos severitatem adhibendo, sed ad preces blandientis in primis sexus reis jam condemnatis gratiam faciliè faciendo, non tantum auctoritatem existimationemque suam brevi minuit, sed etiam in odium Firmanorum, hominum superborum & vindicta gaudentium, incurrit; cumque diuturnius solito illa in statione manendum ei esset, & negotio frumentario, ab aula Romana sibi injuncto, nobiles & locupletes irritasset, hicque plebem etiam incendissent, conjuratio facta est. Sentiens ille aliquid monstri alii milites Corficos duodecim à Friderico Borromæo Montaltii Gubernatore petiit & obtinuit, qui cum Firmum venissent nova factiosi crimina serere, non jam clam sed palam fremere & concitato quodam Lucio Guerriero tumultuari, atque in apertam ad extremum seditionem excedere; eâ Vicepræses, cum dimissis, ut turbonibus satisfaceret, Corfis in munitiorem arcis locum se recepisset, oppressus, & unâ cum domesticis suis miserè trucidatus est, duodecim plagis ictibusque confectum esse dictus autor memorat. Cadaver etiam occisi contumeliosè affectum, & nudum in publica via relictum, nocte demum in Nosodochio Humilitatis sepultum fuit. Id Laurentius Imperialis, tunc Clericus Camerae Apostolicæ, postea Cardinalis, ad expensas tanti sceleris poenas à Pontifice titulo Commissarii Firmum missus, humili illi sepulchro exemtum honorifico & frequenti funere, publicoque sumptu Lauretum deportari curavit. (7)

(7) *Brunoni Hist. Ital. Lib. XVI. ad an. 1648.*

1731

174

STIRPIS VICECOMITUM
MEDIOLANENSIVM
IN
STEMMATE DESIDERIANO
Ramus

VICECOMITUM DE BESNATO, GROPPELLO ET CRE-
NA COMITUM CARONARÆ, ALBIZETI ET FONTANEIL.

Cuto hic delineato illi è gente Vicecomitum utuntur, qui in Borro-
meanæ familiæ nomen, adoptatore Vitaliano Borromæo, Johannis
Mariæ Vicecomitis affine, assumti, id cum gentilitio conjungere af-
sueverunt; frenum enim, quod in secunda & tertia ejus quadra con-
spicitur, ex clypeo Borromæorum variis emblematis, quale & i-
stud, referto, desumptum est.

VICECOMITES DE ALBIZATO, GROPPFLO

- XVI. PETRUS VICECOMES, Andreotti F. Theobaldi Frater, (Vid. Tab. XXXI.) Dn. Befnati, Albizati, Cremonæ, Albuzaigi &c. Vicarius Imperialis Cremonæ, Potestas Placentiæ & Borgomi, an. 1290.
-
- XVII. Caspar Vicecomes, Dn. Albizati, Potestas Bononiz, an. 1350.
Eq. Aur. Ux. *Elisa Stampa*.
-
- XVIII. Johannolus Vicecomes. Ux. *Acilla Flisca*.
-
- XIX. Ubertus Vicecomes, Dn. Vissani, Potestas Bergomi, an. 1385. Ux. *Sofronia*.
-
- XX. Johannes Vicecomes, Cubicularius Ducis Jo. Galeacii I.
-
- XXI. Petrus Vicecomes, Comes Aronz, Dn. Groppelli & Bremi, Cubicul. & Confiliar. Ducis Philippi Mariz, Præfectus Cremonæ.
-
- XXII. Johannes Petrus Vicecomes, Condom. Groppelli. *Agnes Deccaria*. Johannes Augustinus Vicecomes, Condominus Groppelli.
-
- XXIII. Casparinus Vicecomes, Condom. Groppelli. *Johanna Rusca*. Johannes Vicecomes. Philippus Vicecomes.
-
- XXIV. Johannes Aloisius Vicecomes, Dn. Carbonaræ, Confiliar. Ducis Ludov. Mariz. *Magdalena Moneta*. Hieronymus Vicecomes.
-
- XXV. Jo. Caspar Vicecomes, Dn. Carbonaræ, Eq. aur. Senator Mediol. *Hippolita Stampa*. Oſtavianus Vicecomes, Eques, Senat. Mediol. Vitalianus Vicecomes.
-
- XXVI. Jo. Aloisius vicecomes, Dn. Carbonaræ, Eques. *Barbara Flisca*. Franciscus Vicecomes. Franciscus Vicecomes.
-
- XXVII. Hieronymus Vicecomes, Comes Carbonariæ, Decurio Mediol. *Isabella Borromæa*, *Julii Cæſaris Com. Arone fil.* Hieronymus Vicecomes. Dorotheus Vicecomes.
-
- XXVIII. Carolus Vicecomes, Com. Carbon. Condom. Albizati, *†* Francisca Perona, ex Comit. S. Martini. Franciscus Episc. Alexandr. 1640. Petrus Lucas Vicecomes, Eques 1643. *†* 3 Oct. 1691. Melit. Julius Cæsar, Primicer. Mediol. Aloisius Vicecomes. Caspar Vicecomes. Jo. Baptista Vicecomes. Johannes Vicecomes. Baptista Vicecomes.
-
- XXIX. Fridericus Vicecomes, Archiepisc. Mediol. & Rom. Ecel. Cardinalis, 1681. *†* 7 Jan. 1693. Alexander Vicecomes, Comes Carbonaræ. *†* 1685. Hieronymus Vicecomes Episcopus Vigevani. Petrus Lucas Vicecomes, Comes Carbonaræ, *†* 1682. Aloisius Vicecomes. *†* Johannes Vicecomes. *†* Dorotheus Vicecomes. Franciscus Vicecomes. Heſlor Vicecomes.

ET BREMO, COMITES ARONÆ ET CARBONARÆ.

Ux. Antiochia Cribella, Urbani III Papæ proneptis.

XVI.

LODRISIUS Vicecomes, &c. <i>Vid. Tab. XLI.</i>	N. uxor <i>Conradi.</i> <i>Rufæ Comenjis.</i>	N. despons. <i>Simonino.</i> <i>Turriano, 1302.</i>	XVII.
---	--	--	-------

Antonius Vicecomes.	Azzo Vicecomes.	XVIII.
---------------------	-----------------	--------

Caspar Vicecomes, + <i>Valentina, Barnabe</i> <i>Viccomitis notha.</i>	Robertus Vicecomes, <i>Archiepiscop. Mediol.</i> <i>cr. 1354, † 1360.</i>	Andreas Vicecomes, Generalis Ordinis Humiliatorum.	XIX.
--	---	--	------

Casparinus Vicecomes Dn. Albizati, Visani, Comes Aronz. Ux. <i>Agnes Bejozza.</i>	XX
--	----

PHILIPPUS MARIA Vicecomes &c. <i>Vid. Tab. seq. XXXX.</i>	XXI.
--	------

Casparinus Vicecomes, Condom. Gropelli.	XXII.
--	-------

Otto Vicecomes.	Caspar Ambrosius Vicecomes, Eq. Aur. Senator Mediolan.	XXIII.
-----------------	---	--------

Johannes Caspar Vicec.	Galeacius Vicecomes, Eq. Melit.	Camillus Vicecomes Dn. Cassani & Magnagi, Eq. Confil. Duc.	Paulus Vicecomes.	Hieronymus Vicecom.	Jacobus Antonius Vicecomes,	XXIV.
------------------------	---------------------------------	--	-------------------	---------------------	-----------------------------	-------

Principallus Vicecomes.	Caspar Vicecomes, Dn. Cassani, Condom. Bremi.	Paulus Maria Vicecomes.	XXV.
-------------------------	---	-------------------------	------

Alexander Vicecomes.	Hieronymus Vicecomes.	Principallus Vicecom.	Alphonfus Vicecom.	Jo. Baptista Vicecomes.	Guilielmus Vicecomes.	XXVI.
----------------------	-----------------------	-----------------------	--------------------	-------------------------	-----------------------	-------

Godefridus Vicecomes.	Marcus Antonius Vicecomes.	Franciscus Vicecomes.	Carolus Vicecomes.	Johannes Vicecomes.	XXVII.
-----------------------	----------------------------	-----------------------	--------------------	---------------------	--------

Octavius Vicecomes.	Principallus Vicecomes.	Jo. Baptista Vicecomes.	Camillus Vicec.	Josephus Vicecomes.	Caspar Vicecomes.	XXVIII.
---------------------	-------------------------	-------------------------	-----------------	---------------------	-------------------	---------

Josephus Vicec.	Galeacius Vicec.	Godefridus Vicecomes.	Antonius Vicecomes.	Caetanus Vicecom.	Luchinus Vicecomes.	Alexander Vicecomes.	Johannes Vicecomes.	XXIX.
-----------------	------------------	-----------------------	---------------------	-------------------	---------------------	----------------------	---------------------	-------

VICECOMITES DE BORROMÆIS,

XXI. PHILIPPUS MARIA Vicecomes, Equ. auratus Comes & Dn. Albizati, Fontaneti & Fagnani.

XXII. i. Johannes Maria Vicecomes Dn. Albizati, Fontaneti, Fagnani, Monticelli &c.
Justina Borromæa, Philippi Com. Aronæ fil.

XXIII. Ludovicus Vicecomes de Borromæis, Alexander Vicecomes de Borromæis, Proto notarius. Jo. Hieronymus Vicecomes, Caspar Vicecomes Borromæus, Lucretia Raverta. Caspar Vicecomes.

XXIV. Vitalianus Vicecomes, Petrus Franciscus Vicecomes de Borromæis, Fabius Vicecomes de Borromæis, Comes Albizati, Constantia Trivultia, Jo. Firmi Com. Meltii f. Jo. Caspar Vicecomes, Carolus Vicecomes, Episc. Abintimet, 1561, Cardinalis 1565. † eod. an. 13. Nov.

XXV. Hannibal Vicecomes, Senator Regius, Filiodora ux. Hieronymi Vicecom. de Massino, Otto Vicecomes Borromæus, Vitalianus Vicecomes Borromæus, Pyrrhus Vicecomes Borromæus, Com. Albizati, Equ. S. Jacobi, ux. i. Hippolyta de Porris, Alexandri fil. 2. Camilla, March. Joh. Baptista Marini f. Jo. Firmus Vicecom. Borrom. Claudia, Anna, nup. ux. Com. Alexandro Pantonigaro Aresini. Ix.

XXVI. i. Constantia, monialis dicta Hippolyta Camilla, 2. Fabius II Vicecomes Borromæus, Com. Albizati, Blanca Spinula, Jo. Ambrosii fil. Vitalianus Vicecomes Borromæus, Clericus Cameræ Apost. Archiep. Adrianop. † 1617. Margarita nup. Jo. Petro Serbellonio, Com. Castellioni. Hippolyta, monialis, dicta Angelica Perpetua Maria, Livia.

XXVII. Pyrrhus II Vicecomes de Borromæis, Com. Albizati, Hippolyta Annona, Vitalianus Vicecomes Borromæus, S. R. Eccl. Cardinalis 1667, Archiepisc. Montis Reg. in Sic. 1670 † 11 Sept. 1671. Camilla, Aurelia, Johannes, Equ. Milit.

XXVIII. Fabius III Vicecomes Borromæus Com. Albizati, Margarita Arse, Com. Bartholomæi f. Blanca, ux. Caspari March. Biglie.

XXIX. Pyrrhus III Vicecomes Borromæus Com. Albizati, Magnas Hispan. 1700, Paula de Trottis, M. Magaricha, Julius Vicecomes Borromæus, Abbas, Vitalianus Vicecomes Borromæus, † 17 Oct. 1694, Equitum Magister, Hannibal.

LA XL.

COMITES ALBIZATI ET FONTANETI.

Ux. 1. Johanna Palavicina, Marchionis Rolandi f.
2. Maria de Ghilinis, Juliani fil. Petri Alciati vid.

XXI.

2. Galeacius Maria Vicecomes, Comes & Dn.
Fontaneti.
Barbara Trivultia, Jo. Jacobi Com. Melzi fil.

XXII.

Albertus Vicecomes.

Johannes Franciscus Vicecomes,
Comes Fontaneti.
Aloisa Biglia.

Johannes Baptista Vicecomes,
Comes Fontaneti.

X X III.

Fridericus Vicecomes.

Johannes Maria Vicecomes.

Jacobus Vicecomes.
*Lawa Ferreria,
Philiberti Pr.
Mafferaui f.*

Galeacius Vicecomes,
Comes Fontaneti.
*Magdalena Arcimbol-
da, Johannis Dn, Cah-
die & Vallegii f.*

Caspar Vicecomes,
*Archiepsc. Medio-
lanenf. 1585, 4
4 Jan. 1595.*

X X IV.

Czfar Vicecomes.

Fridericus Vicecomes.

Octavius Vicecomes
*Helena ex Fetre-
riis Mediolan.*

Philippus Vicecomes.
Comes Fontaneti.

Johannes Vicecomes.

Jo. Baptista Vicecomes.

X X V.

Carolus Vicecomes,
*Camilla Friderici
Com. de Rubis
fil.*

Livia nup. Jo. Baptiste
*Rovidio, Com. de Mon-
dondone.*

Carolus Vicecomes, De-
curio Mediol.

X X V I.

Czfar Vicecomes.

TABULA XLI.
VICECOMITES DE BESNATO
ET CRENA.

XVII. LODRISIUS VICECOMES, Petri Vicecomitis & Antiochiæ
Crijbellæ F. Condominus Albizati, Albuciagi, Crenæ & Besnati.

XVIII. Ambrosius Vicecomes, Dn. Besnati. Zanottus Vicecomes. Estorolus Vicecomes.

XIX. Lodrifius II Vicecomes. Petrus Vicecomes, *Luchina Daveria.* Bonatesta Vicecomes, Eques auratus. Johannes Vicecomes.

XX. Gulielmus Vicecomes. *Johanna Mandella.* Jacobus Vicecomes Eques auratus, & Senator Ducalis. Estorolus II Vicecomes Dn. Crenz & Albuciagi.

XXI. Lodrifius III Vicecomes. *Catharina Porta.* Aloifius Vicecomes. Jo. Petrus Vicecom. Præfekt^o Cremonæ. Johannes Vicecomes, Dn. Crenz. □ Aloifius Vicecomes, Doct^r Collegiatus Senator Mediol. □

XXII. Nicolaus Vicecomes. *Hippolyta Capra.* Ardicinus Vicecomes. Hercules Vicecomes. Leander Vicecomes. *Leonora Castigliona.* Margarita ux. *Bernardini Melzi.* Hector Vicecomes. Antonius Maria Vicecomes.

XXIII. Lodrifius IV. Vicecom. *Catarina Roverta.* Petrus Franciscus Vicecomes. Hieronym^o Vicecom. *Aurelia Corvia.* Constantia ux. *Ottavii Vicecomitis.* Franciscus Vicecom. Doct^r, Legum. Hieronymus Vic. Doct^r Medic. Jo. Baptista Vicecom. *Lanva Biraga.* Petrus Aloifius.

XXIV. Aurelius Vicecom. Doct^r Collegiat. Lucius Donicius. Prefidus. Oslavius Vicecom. Constantia, I. Landri Vicecomitis fil. Hercules Vicecom. Scipio Vicecom. Referendar. utriusque Signat. Horatius, Fq. Medic. Cæsar Vicecomes. † Otho Vicecomes.

XXV. Jo. Baptista Vicecomes, Condom. Crenz. † Franciscus Vicecomes, Condom. Crenz Doct^r Collegiatus. Johannes Vicecomes, Doct^r Collegiatus. Ludovicus Vicecomes, Provincialis Capucinatorum.

XXVI. Christophorus Vicecomes. Petrus Aloifius Vicecomes. Cæsar, Vicecomes Doct^r Collegiatus.

EXEGESIS HISTORICA.

PETRUM Vicecomitem, qui Tabulam XXXV orditur, fuisse Annales prædicant, virum fortem ac prudentem & magna inter populares autoritate præditum, sed factiosum, proindeque conjurationis adversus Matthæum Vicecomitem & filios ejus anno 1301 factæ socium, quæ cum aliqua emanasset Petrus à Galeacio Vicecomite, repente comprehensus, & in arce Segozani custodia mandatus est, at uxor ejus, *Antiochia Cribella*, virilis animi foemina, pro marito strenuè arma cepit, convocatisque amicis & clientibus, Seprii præfecturam hostiliter invasit, adjuncta à genero Conrado Rusca, qui inter Com-

meses ea tempestate opibus & factione potens, in perniciem Matthæi cum æmulis conspiravit; hæcque, referente Merula (a) fuit origo conjurationis, cujus vi Matthæus Vicecomes paulò post de principatu deturbatus fuit. CASPAR & LODRISIUS, Petri filii, paternæ æmulationis hæredes, aperto Marte rem adversus agnatos Principes agere ausi sunt, sed victo pugna decretoria apud Parabiacum Lodrisio & capto, Caspar arma deposuit, & ex inimicitia in gratiam cum Luchino Principe reconciliatus, obtinuit ab eodem anno MCCCXLI investituram terrarum *Morengo, Grantola, Cusarado, Marchirolo, Brusinopiano, Arcisate, Pandrignano, Carono & Giringhella*, extruxitque castrum *Albizatum*. Postea à Johanne Vicecomite, Principe & Archiepiscopo Mediol. Bononiæ Prætoris titulo præfectus, summa eo munere justitia functus esse celebratur. (b) Caspare natus JOHANNES ostingentorum equitum ductor fuit, cum Bononiam Johannes Vicecomes expugnaret, & pater UBERTETTI de quo extant literæ, quibus is dominio Vifanensi à Thoma Episcopo Brixienfi investitus fuit, nominatus in iisdem *Egregius & Nobilis Vir D. Ubertettus Vicecomes genitus quondam D. Johannis*. Bergomensis præfecturam idem Ubertettus vivente adhuc parente anno 1385 gessisse, atque anno 1393 testimonium perhibuisse fertur Angliæ, Bernabovis Vicecomitis filia, cum ea Friderico Burggravio Nurembergensi desponsa paternæ hæreditati renuntiaret. Uxor Ubertetti *Sofronia* Crescentio aliisque soror Angliæ Cypræ Regina, Comiti Gualdo Priorato autem Petri Regis Cypræ soror dicitur, verum sicuti reginam Cypræ; cui Angliæ nomen fuerit, nullam novimus, ita posterius tanquam incomperum in medio relinquimus.

CASPARIS sive CASPARINI, Ubertetti filii, extollitur virtus prudentia & fides, Ducibus Joh. Galeacio, Joh. Mariæ & Philippo Mariæ multis & magnis argumentis probata. Legationem idem ternam in Anglia egregie obisse celebratur, primam matrimonii ergò, quod inter Violantam, Galeacii Vicecomitis Principis Mediol. gnatam & Leonellum Clarentiæ Duem Regis Eduardi III filium contractum est, secundam ut nuptias inter Luciam, Bernabovis Vicecomitis filiam, & Johannem Comitem Darbiæ, Leonelli fratrem, conciliaret, tertiam ut Ducis Jo. Galeacii filio primogenito gnatam Regis Eduardi uxorem peteret; quamvis autem posteriora negotia successus destituerit, donis tamen honoribusque cumulatum, nec non insignibus Ordinis aureæ periscelidis decoratum ad penes

Hhh

nates

(a) *Antiq. Vicec. Lib. VI. Conf. Corus Parte II. & Ripamont. Lib. I.*

(b) *Corus loco cit. Gualdus Prior, in vita Casparini Vicecom.*

nates rediſſe tradunt; quod decus ei gentique ſuæ non equidem invidemus, miramur magis, nullam illius mentionem occurrere in præclaro & accurato opere quod *Elias Aſtmolius* de dicto ordine edidit, quoque omnium Equitum, quotquot ab institutione Ordinis ad noſtram usque ætatem aurea perſeclide inſigniti fuerunt, nomina atque inſignia exhibuit. Mediolanum à legatione Anglica reverſus *Casparinus Vicecomes* caſtro & terra *Aronæ* cum omni ſuo diſtrictu & jurisdictione à Duce Jo. Galeacio donatus eſt. Hujus poſtea filius ac ſucceſſor Johannes Maria eſt larga honoris teſtificatione, & ampliſſimo diplomate d. XXVIII Novembr. anno MCDIX contulit titulum “ Generalis Mareſcialli ſui quarumcunque Impreſiarum & quarumcunque gentium ſuarum armigerarum equeſtrium & pedeſtrum cujuſcunque conditionis exiſtant, quæ in ſuis Impreſis militabunt, cum mero & mixto Imperio, nec non cum auctoritate, arbitrio, baylia, honorantiis, & prærogativis, ac emolumentis hujusmodi Mareſciallatus officio pertinentibus &c. „ Ad extremum cum Duce Jo. Maria è vita ſublato ejus fratri Philippo Mariae in occupato & cõſtabiliendo Ducatu egregiam operam navaret Caſparinus, fatiſ conceſſit ſeneſta jam ætate, & in ſacello S. Johannis ſani Euſtorgiani ſepulcro, è candido marmore conſtructo, mandatus eſt.

A filiis Caſparini natu majoribus Petro & Philippo Maria florentiſſima enata eſt pro-pago: PETRUS Aronæ Comes Philippo Mariae Vicecomiti, Duci Mediolanæ, à cubiculo fuit, ejusdemque nomine Cremonam rexit; genus ab eodem duxere *Vicecomes de Caſſaro*, *Magnago*, *Novate*, *Bittoſa*, *Calcinatè*, *Babbiate*, *Faiſe*, *Penafca* & *Guantola*, *Fendatarii Bremi*, *Cropelli* & *Lomellianæ*, præcipueque *Comites Carbonaræ*, inter quos noſtra ætate eminuit FRIDERICUS *Vicecomes*, Caroli F. qui literarum & utriusque Juris ſtudiis à pueris inrutitus Romamque confirmata ætate profeſtus *Auditoris Rotæ ſpartam* aliquandiu ornavit, tandemque ab Innocentio XI Papa anno 1681 *Archiepifcopus Mediolanenſis*, & pauld poſt, Kalendis Septembr. ejuſdem anni *Cardinalis*, tit. *S. Alexii* creari meruit, quibus honoribus vitæque perſuſtus quinque ſupra ſeptuaginta annorum Neſtor terras reliquit.

AD TAB. XL.

PHILIPPO MARIAE Vicecomiti Caſparini filio ſecundogenito, ad feudum *Abbatii* aliaque avita bona acceſſere *Fontanctum* & *Fagnanum* beneficio Ducis Mediolanenſis ejusdem nominis, qui viciffim Aronam ab illo ejuſque conſanguineis anno MCDXXXIX reſtitit. Cùm Franciſcus Sfortia rerum apud Inſubres potitus eſſet Parmæ præfectura Philippo Mariae Vicecomiti anno 1453 demandata, & deinde cum Novarienſi conſutata fuit, quam adhuc anno 1476 tenuit, id quod teſtantur literæ à Bona Duciffa d. XXVI Sept. ad eum ſcriptæ hoc exordio: *Magnifico Equiti, Aſſai noſtro cariſſimo D. Philippo Mariae Vicecomiti, Locum-tenenti noſtro Novariæ.* (c) Ex duabus uxoribus aliquot eidem nati ſunt liberi, è quibus duos tantum mares *Crefcentius* poſteritati commendavit: eorum natu major & ex priore cum Johanna Palavicina matrimonio, ortus JOHANNES MARIA Vicecomes Eques Ducaliſque Conſiliarius, ducta in uxorem *Juſtina Borromea* novas opes novumque cognomen filijs ſuis, eorumque poſteris peperit: namque Vitalianus Borromeus, Juſtinæ frater prolem nullam habens, filium ſororis ſuæ primogenitum LUDOVICUM adoptatum ſibi ſucceſſorem deſignavit in bonis, voluitque Borromæorum cognomine appellari, & eorundem geſtare inſignia. Factum eſt utrumque à Ludovico, qui hæreditate adita conſeſtina cum gentilitio nomine *Borromæum*, & in inſignibus cum avito angue *frænum* conjunxit. Exincta ejus in nepote *Hannibale* ſtirpe tranſiit hæreditas & appellatio illa ad liberum CASPARIS, qui in numero fratrum Ludovici fuit, pater FABII, avus PYRRHI, ob morum ſtudioſorumque & cultus elegantiam à *Baſilio de Serentis* in elogio familiæ Borromæorũ ſummis veſti laudibus. (d) Eximia quoque ſunt elogia, quibus ejusdem poſteri in diplomate à Philippo IV Rege Hiſp. anno 1667, menſe Auguſto dato ornantur, ex quo aliqua hic inferuiſſe non erit dividia: “ Nil magis Regiæ noſtræ majeſtatis proprium, nil æquius, quàm antiquas nobileſque familias, ac bene meritos ex eis provenientes viros regalis noſtræ munificentie ſignis completi: inſignium enim ſtirpium ſplendor ſemper plenus diadema noſtrum irradiavit. Hæc in Comitis Pyrrhi Vicecomitis Borromæi illuſtri familia uberrimè comprobata comperimus, quæ ex Ducum Inſubriæ præclaris deſcendenſis

(c) *Crefcent. loco cit. Morigi Nobiltà di Mil. Lib. IV. cap. VI.*(d) *Lib. VII. pag. 5. 26. & ſeq.*

dens fastigiis, tanti stirpis claritatem inter feudorum vasallorumque plurimitates, inter titulorum purpurarumque dignitates per continuatam annorum seriem, luculentissimè conservavit. Ex ea Comes PIRRUS Senior omni virtutum genere floruit; Junior verò Comes PIRRUS natalium suorum sublimitatem paribus erga nos obsequiis assiduè æmulando, vigilantia æque ac prudentia ubique demonstrata, secretioris Consilii in Statu nostro Mediolanensî Consiliarius creari promeruit, ibique multis abhinc annis, quotquot ardua sese obtulerunt pertractanda, tot pretiosa perhibuit documenta. Reverendissimus in Christo Pater VITALLANUS Vicecomes Borromeus, ejus frater, postquam in alma urbe plurima propensionis suæ erga nos præstitit testimonia, primò Nunciû extraordinariû munere ad nos missus, deinde Ordinariû in nostris Hispaniarum regnis optimo jure emicuit, ubi inter plenos applausus antiquas domus suæ purpuras murice renovavit, ac cum honorum eminentia in dies magis capiunt unâ secum admirandæ virtutis incrementum. Comitibus JOANNIS Vicecomitis Equitis Hierosolymitani alterius fratris plurima forent recensenda facinora, nisi actu, quo cohortem in castris nostris Mediolanensibus inserviebat, immatura morte correptus remansisset; memoresque Comitibus FABII, recensiti Comitibus Pirri filii, qui unâ cum ætatis suæ primordiis gestorum suorum nobis dicavit principia; ab ineuntibus enim annis dux cohortis pedestris effectus, deinde tempore, quo majora in dicto nostro Mediol. Statu hostilibus copiis flagrabant incendia, propriis fumibus numerosa Equitum cohortem comparata Martis adversi flammam majorem erga nos fervore, superare sollicitavit. Tantorum igitur non immemores ipsi Comiti Fabio Capitaniatum levissimæ armaturæ in dicto nostro Statu Mediolanensî ejus vita durante contulimus; successivè ab illustri nostro Locumtenente inter cæteros electus equestrium custodiarum præfecturam summo cum splendore exercuit, qui enim plura in nos cumulavit merita, duplici munere uno eodemque tempore potuit decorari. Denique novo exardescente Marte in præfati Comitibus Fabii primogenitum dictam cohortem equestris transfulimus, Patrisque ipsius strenuitate nixi, eum in Tribuni militum dignitatem eligimus. „ Fabii, postremum memorati, filium natu maximum, PYRRHUM III, Carolus II Rex Hispan. paulò post initium anni 1700 dignatione Magnatis Hispanici, ad successores ejus transitura, nec non munere Commissarii Generalis præstitit; quoniam verò Pyrrhus prole mascula destituitur, hoc eum agere nunciatum est, ut id muneris in fratrem JULIUM transferre queat, & in Curia Romana facultatem impetret, jungendi cum eodem matrimonio gnatam suam unicam.

CAROLUS Vicecomes, Cæsaris F. Johannis Mariæ N. *vir doctus & prudentia insignis* Oldoino in Historia Pontificum & Cardinalium audit. (c) Fuit, eodem referente, civitatis patriæ apud R. Philippum II anno 1560 Orator, & sequenti anno à Papa Pio IV *Protonotarius Apostolicus* primò, mox *Albiniensis* vulgò *Vintimiliensis* Ecclesiæ Episcopus electus, Concilio Tridentino interfuit, & maximis de rebus ad ipsum concilium pertinentibus à Cardinalibus Legatis Præsidentibus Romam ad ipsum Pontificem Pium missus, ab eodem anno 1565 *Cardinalis Presbyter tituli SS. Viti & Modesti* creatus est, id quod tamen affinitati Borromææ magis quàm meriti viri, utpote probi quidè, sed vultu tricti, & ad gerenda negotia non valde apti, Papam dedisse in monumentis Vaticanis scriptum esse idem Oldoinus memorat, sed invidiæ tribuit. Eodem anno, quo purpuram induit Carolus Vicecomes, Ferentinam Ecclesiam quoque administrandam accepit, sed mox unâ cum vita deposuit. Sepulto in æde, de qua titulum gessisse dictus est, sequens epitaphium conditum fuit. D. O. M. Caro Vicecomiti Mediolanensî, S. R. E. Cardinali, qui Pio IV. Pont. Max. ex Senatu Regio ad Episcopatum, inde ad Cardinalatum proventus multis ad Reges Imperatoresq; legationibus summa cum laude functus, vetustissimæ gentis suæ nobilitati præclarè omni parte respondit. Vixit annos XLII. Obiit Romæ Idibus Novembr. An. Salutis MDLXV. Carolus Vicecomes Abizati Comes magno patruo B.M.P.

GALEAGIUS MARIA Vicecomes, Philippi Mariæ è posteriore toro cum Maria de Chilinis filius, dignam quoque stirpe sua profecit propaginem, quam in primis illustravit CASPAR, Jo. Baptistæ Comitis Fontanetti gnatus; is divini humanique juris peritia ornatus in *Papiensî Academia Professoris publici* munere fungit se familiaque sua haud indignum duxit, Sacræ deinde *Romane Rotæ* auditivus à Papa Gregorio XIII in Melitam insulam ablegatus est, ubi discordantes equites ac ad arma proclives sua prudentia consilioque ad concordiam reduxit. Romam reversus *Mediolanensî Archiepiscopus* creari meruit, eamque dignitatem die

Hhh 2

XXII

XXII Jul. anno MDXXCV solemnī pompa suscepit, & p̄is sanctisque moribus ornavit. Prædicat id monumentum, quod mortuo in Metropolitana positum fuit cum sequenti inscriptione: " Gaspari Vicecomiti Mediolan. Archiepisc. qui adulta vix ætate, præclaris que muneribus summa cum laude perfunctus, jam matura Novarien. Episcopus à Gregorio XIII designatus, mox à Caroli Card. Borromæi demortui locum susceptus, Ecclesiam Mediolanensem annos X piè recteque administravit, obiit anno ætatis suæ LVII prid. Id. Januar. MDXCV Xenodochii majoris hujus urbis Præfecti Hæredes P.P. (f)

AD TAB. XLII

LODRISII Vicecomitis, à quo *Vicecomites Albocingi, Besnati & Crene Domini* genus ducunt, invidiæque, qua ille erga agnatam domum regnatricem flagrabat, facta jam est mentio vice iterata. Adversus Matthæum Magnum cum Turrianis consilia & arma fociavit, primasque suscepit partes missionis ad Pontificis Rom. legatum Beltrandum Vasconem. Cardinalem factæ, ea fini, ut Matthæus, ipsiusq; filii, sub inani libertatis restaurandæ nomine, Mediolano pellerentur; Marco deinde, Matthæi filio secundogenito, quem dominationis cupido eadem famas atque invidia vexabat, se adjunxit, animumque ejus ægrotum ad deteriorem partem facile applicuit, & ad apertam adversus Geleacium Principem conjugationem perduxit. Neque homo iniquis & ambitione mutabilis ullis omnino donis atque honoribus collatis evinci mitigariq; potuit, ut Actiū, Galeacii gnatum, rerum potiri æquo animo pateretur. Itaque ad extremum contractis ex transfugis exulibusque copiis bellum fecit, & inter Parabiacum & Nervianum in aciem descendit, signisque collatis cum Luchino Vicecomite justo prælio pugnavit, in quo quamvis initio superior res ejus fuerit, magna tamen tandem cum clade fufus fugatusq; & una cum duobus filis captus in arce S. Columbari custodiae mancipatus est. Posteritatem habuit satis numerosam, cujus integram seriem quia nemo extitit, qui nobis impertiret, iis quæ è Crescentio recensuimus contentū esse lectorem rogamus. Cæterum quoniam ex illa atque ex universa Vicecomitum gente benè multis *Dolitorum Collegiatorum* titulum in Tabulis adscriptissimus, quid ille significet paucis subjungemus; est nimirum Mediolani Collegium Juris Consultorum fundatum antiquitus, severa lege, ne recipiatur ullus, qui suos ab origine ultima avos intactos omni natalium & vitæ labe exhibere non queat. Id Pius IV & Sixtus V Pontifices Romani nec non Carolus V Imperator & Mediolani Dux amplissimis honoribus privilegisque auxerunt, quæ manent hodie, nec solum modo nobilitati sed etiam incitamentum virtutis addunt, ut Ripamontii verbis utar. (g) Papa Pius IV, qui dicti Collegii membrum fuerat, Doctores ejusdem omnes *Comites Equitesque* jure perpetuo creavit & sancivit, ut unus eorum semper esset *Auditor Rotæ Romane*, alius *Advocatus Sacri Consistorii*, utque ejusdem collegii Abbates torquem auream collo gestarent, dum officium eorum duraret. Sixtus V annuam collegio pensionem quingentorum scutatorum eamque perpetuam assignavit; Horum beneficiorum perenne condere monumentum sui officii esse duxerunt incluti doctores, & utriusque Pontificis imagines ex ære consulari curarunt, utque in sacello collegii perpetuo starent decreverunt. (h) Numerus illorum, qui in Ordinem istum recipiuntur, indefinitus est, *Paulus Morignus* CLX & plures viros enumeravit, sua ætate eidem adscriptos. Universi hoc uti consueverunt titulo: *Illustissimi DD. Abbates, Protectores, cæterique Officiales Illustrissimi ac Pen. Collegii Consistorii Equitum ac Judicum inclitæ civitatis Mediolani*. Solent denique ex illorum numero plerique præstantioribus urbis officiis ad moveri atque præfici, & in Romana quoque curia ad honores insigniaque munera provehi.

Videri equidem possumus ex equiti jam esse narrationem familiæ Vicecomitum per stemmata ramosque & lineas, in quas sese diffudit, continua serie & nunquam intercisa successione ad hæc tempora deductæ; sed præterquam quod illas ipsas, quas exhibuimus, tabulas non omnibus numeris absolutas esse, sed suos pati defectus, nec pauca in Annalibus obvia nomina Vicecomitum, quorum generis nos præterit, in iis desiderari fatendum est, alius adhuc restat ramus, Vicecomitum videlicet *de Carimate & Rioszo*, cujus originem explorare nec Crescentio integrum fuit. Initium ejus duci solet à *Dominico Vicecomite, Carimate Domino Philippæ Mariæ Ducis Cubiculario, patre Alphonzi & Georgii*, quorum posterior ab eodem Duce alæ equitum levioris armaturæ præpositus à prima juvena strenui ac maxime pugna-

(f) *Ughell. Ital. Sacr. Tomo IV. p. 697.* (g) *Hist. Mediol. Dec. III. Lib. IX. p. 670.*(h) *Paul. Morig. Nobiltà di Mil. Lib. VI. cap. 18.*

pugnacis famam adeptus est, & quia nunquam quievit, sed dies noctesque in omnes occasiones intentus hostes creberrimis iis pue fortunatis velitationibus fatigare & laceffere solitus fuit, cognomen *Scaramuccia*, quo vocabulo Itali leves pugnās indigitant, à Duce memorato tulit. Posteritatis ejus seriem sequentem *Crescentius* dedit.

Georgius Vicecomes, Dominici F. cogn. *Scaramuccia*, Comes Cigognolæ, Broni, Valfidæ & Carimati, Philippi Mariæ & Francisci Sfortiæ Ducum Mediol. Cubicularius, Consiliarius & armorum ductor. Uxor ei fuit *Catbarina Beccaria*, Castellini Baronis Papicenis fil.

Matthæus Vicecomes. <i>Lucia Marliana.</i>	Franciscus Vicecomes.	Lancilotus Vicecomes Francischina ux. inignis bellator & <i>Antonii Trivultii.</i> Præfectus Comi.
---	-----------------------	--

Scaramuccia II Vicecomes. <i>Habella Quartieri.</i>	Sassius Vicecomes, pater Octavi Decurionis & Caroli Mariæ Equitis Melitenfis.	Hieronymus Vicecomes.	Francischina nup. <i>Philippo Borromeo Com. Arone.</i>
--	---	-----------------------	--

Alexander Vicecomes, Doctor Collegiatus, Præfectus Cremonæ & Placentiæ, Senator Cæsareus 1543. Legatus in Hungaria, Venetiis alibiq. <i>Lucretia da Gamba.</i>	Cæsar Vicecomes, Eq. Melit.	Hortensius Vicecomes Tribunus milit. in exercitu Cæsareo.	Matthæus Vicecom.	Fabritius Vicecomes. <i>Theodora Pusterla Antonii fil.</i>
---	-----------------------------	---	-------------------	---

Drusilla nup. <i>Petro Paulo Caccie, Dom. S. Alexandri.</i>	Scaramuccia III Vicecomes Dn. Riozzi, Decurio Mediol. <i>Livia, Baptiste Vicecomitis Condom, Some fil.</i>
---	---

Hortensius Vicecomes Condom. Riozzi, Com. Palat. Doctor & Eques in Collegio Judicum.	Jo. Baptista Vicecomes, Doctor Collegiatus 1642 Decurio.	Alexander Vicecomes, Decurio.
--	--	-------------------------------

SFORTIANÆ FAMILIÆ G E N E A L O G I A .

Fortia Magnus, familiae cōditor, in signio locū primitivo usus esse fertur malo cydonio in memoriam Cotignolæ, patriæ suæ, Rupertus Imp. Leonem adjecit, quia æva illud sustineret, huncque pomum auro, scutum cyano tinxerunt; hoc digmate Comites S. Floræ, ex legitimo matrimonio ab eodem prognati, uti consueverunt, hodieque utuntur. Mediolanenses Duces ab illo orti abdicata familiari tessera, scutum quadripartitum ex colubra Mediolanensi & aquila Imperiali, quali Vicecomites uti solebant, assumerunt. Id Marchiones Caravagii ita mutarunt, ut colubrum in clypeo quadrifido quater repetitum, aquilam verò in pinnula cordi clypei incumbente gestent, & in cuspidis areola triangulari pomum cydonium repræsentent. Comites de Burgnovo colubro simplici utuntur, sed ita ut primo circulo, quem sinuosis flexibus format, malum cydonium inferant. Ex Pisauri Principibus Constantius contracta cum Marzana & Aragonia familiis affinitate clypeum suum in quadras divisit, & primæ aureæ aquilam nigram coronatam, secundæ itidem aureæ crucem patibulatam nigram, Marzanorum tesseram, tertiæ Regum Neapolis insignia, quartæ Sfortianum leonem pomum Cydoniū deferentem imponeret.

SFORTIANÆ GENEALOGIA DUCES ME

1. **MUTIUS ATTENDULUS**, Johannis Attenduli, Cotignolensis, & Elifæ Petracinæ filius, natus an. 1369, d. 10. Jun. secundum Corium, at ex Jovii sententia d. 28 Maji, SFORTIA deinde appellatus, Comes Cotignolæ cr. à Johanne XXIII Papa, & Magnus Ecclesiæ. Vexillifer à Martino V, Regni Neapol. Comestabilis à Reg. Johanna. Obiit flumine mergus d. 3 Januar. an. 1424.

2. **FRANCISCUS Sfortia**, n. 23 Jul. 1401, Com. Tricarici 1412, March. Piceni, 1433, Comes Papiz 1447. Dux MEDIOLANI cor. 25 Mart. 1450. Dom. Genuz 1464, ✠ 8 Mart. 1466. Ux. 1. Polyxena Ruffa Com. Montisalti 1418. ✠ 1419. 2. Blanca Maria, Philippi Mariæ Vicecomitis, Ducis Mediol. fil. despons. 1430. ducta 1441. obiit 23 Octob. 1468. § Concup. Columbina.
- Leo Sfortia, n. m. Mart. 1407. ✠ 1440. Ux. Trincia, Conradi Trincii, ultimi Dom. Fulginie fil. 1438.
- Johannes Sfortia, n. 1409. ✠ post an. 1450. Ux. Lavella, Angeli Lavelli, dicti Tartalia fil. 1419.
- ALEXANDER Sfortia, Dn. PISAURI. Vid. Tab. IV.
- Elifa nup. Leonardo Sansseverino, Com. Cajaszi, 1417.

3. 1. Antonia, n. mor. 1419. 2. GALEATIUS MARIA Sfortia Vicecomes, n. 14 Jan. 1444. Comes Papiz 1450. DUX MEDIOLANI. 1466. occisus 26 Decem. 1476. Ux. 1. Dorothea Gonzaga, Ludovici March. Mantuz f. 1466 ✠ 1468. 2. Bona Ludovici D. Sabaud. f. 6 Jul. 1468. ✠ 1485.
- Hippolyta, n. 18 April 1445. nup. Alphonso Aragonio Duc. Calabr. dein Regi Neapol. 1465. ✠ 1488. d. 20 Aug.
- Philippus Maria Sfortia, n. 1447. Comes Papiz 1466 ✠ post annum 1479, cæcibus, olim sponsus Mariæ Sabaudæ 1454.
- Sphortia Maria, n. 1449, Dux Bari, 1455 ✠ 1479. Sponsus Leonoræ Aragoniæ ex Reg. Neapol. 1455.
- LUDOVICUS MARIA Sfortia, cogn. MORUS, n. 3 Aug. 1451. Dux Bari, 1479. Dux Mediol. 1494. ✠ in carcere 1 foq. vel 1510. Beatrix Estensis, Herculis M. Ferrariæ fil. 1491. ✠ 2 Jan. 1497. § Lucretia Cribella C.
- Elisabetha, n. 1453. Ux. Wilhelmus March. Montiserrat. 1469.

4. 2. JO. GALEATIUS MARIA Sfortia Vicecomes, nat. 20 Jun. 1469. DUX MEDIOLANI. 1477. ✠ 21 Oct. 1494. Isabella Aragonia, Alphonso D. Calab. d. Neapol. f. desponsa 1472, ducta 2 Febr. 1489, ✠ 11 Febr. 1524.
- Hermes Sfortia Vicec. nat. 21 Jul. 1470. ✠
- Blanca Maria, n. 5 Apr. 1472. despons. [1.] Philiberto D. Sabaud. 1474. [2.] Jo. Mattheo Corvino, Pr. Hung. 1485. sed nupta Maximiliano Imperatori 1493. ✠ 31 Dec. 1510.
- Anna, n. 1473. ux. Alphonso Estensis de Mal. D. Ferrariz 1491.
- Galezus Hieronymo Com. de Mal. Imolæ & Fori Liv. [2] Johanni Mediceo.
- Catharina, notha nup. [1] Hieronymo Riario, Dom. Imolæ & Fori Liv. [2] Johanni Mediceo.
- Carolus nothus, ante an. 1491. Blanca Simonetta Angeli fil.
- Clara nup. [1.] Petro Verano 1488 [2.] Fulgofino, Pauli Cardin. & Duc. Genuz fil. 1488.

5. Franciscus Sfortia II. n. 1490. abductus in Galliam 1499, cæno-bioque mancipatus & Abbas de Marmontier an. 1504. factus ibi decesit, an. 1511.
- Bona Sfortia, n. 1491, nup. Sigismundo Rege Polon. 1518, ✠ 17 Novembr. 1558.
- Hippolyta, n. 1493. ✠ 1501.
- Angela Sfortia nup. Herculi Estensi, Dn. S. Martini, 1491.
- Hippolyta ux. Alexandri Benetifolii, Johannis Dom. Bononia filii 1492.

LOGIÆ TABULA I. DIOLANI.

Amica illi fuit ante ductam uxorem Lucia Terzana, Martirananfis.

Uxor (1.) Antonia Salimbena, Senensis, Francisci Cafalii Dom. Cortonæ vid. ducta 1409, † 1411. (2.) Catella Aloppa, Pandulphi regni Neapol. Camerarii foror, 1415. (3.) Maria Marzana, Jacobi Marzani Ducis Sueffiæ fil. Nicolai Com. Celanividua, 1421. Posterior amica, Tamira ex Umbria orta.

Antonia ux. Ar- dicio- nis Com. Car- raz 1417.	[1.] BOSIUS Sfortia, Co- mes S. Flo- ris Vid. TAB. V.	[2.] Leonar- dus, nat. 1417, † in juv.	[2.] Barthol- dus, † in juven.	[2.] Johan- nas.	[3.] Carolus, post succe- ptum monachatum Gabriel dictus creatus denique Ar- chiepiscopus Mediol. 1454, † 12 Sept. 1457.	Petrus Honestina Episc. notha, Aicul. nat. 1438- 1415. † 1442.
--	---	---	--------------------------------------	---------------------	---	--

Afcianus Maria Sfortia, n. 3. Mart. 1455, Episc. Papienf. & Cremon. 1486. Abb. Ambros. Cla- ravall. S. R. E. Cardinalis, cr. 17 Mart. 1484. † 28 Maji 1505.	Olavi- anus, n. 4458, † 1476.	¶ SFOR- TIA Ildus, Comes Burgi novi. Vid. TAB. III.	¶ Druflana nup. 1. Jo- hanni Fre- goso f. Ful- gencii Duci Genuefif. 1447. 2. Jacobo, Nicolai filio, Picinino 1464.	Triftanus, nothus † circa an. 1477. Beatrix Eftenfis.	Polidorus f. Johan- nes Maria, nothus, Archiep. Genuefif. 1498. † 1513.	Julius, Leonar- dus nothus † an. 17 Sept. 1483. 1498. Marga- rita de Crassif, Tho- mæ f.	Polyxena, notha, ux. Sigismun- di Malate- stæ Dom. Arimini 1441, oc- cifa 1450.	3. Ifotta, uo- tha, nup. Johanna Tolcen- tino.
--	---	---	---	--	--	---	--	---

Alexan- der, no- thus, Barba- ra Bar- biana.	Olavia- nus, no- thus, E- piscop. Lau- dons. 1497. † 1540.	MAXIMILIANUS, initio dictus Hercu- les, Sfortia, nat. 1491. DUX MEDIOL. m. Decemb. 1512, exatus Principatus 1515, † Lutetiz Jun. 1530. cœlebs.	FRANCISCUS Sfortia III. n. 1493. DUX MEDIOL. 1521. † impro- lis 24 Oct. 1535. Christina Danæ, Christierni R. Dan. fil. 1534.	Leo, no- thus, † 1476.	Elanca, no- tha, ux. Galeacii Sanfeve- rini, 1489- 31 Decemb. † Dec. 1496.	Cæfar no- thus † 1496.	4. ¶ JOHANNES PAULUS Sfor- tia, MARCHIO CHARAVAGII. Vid. TAB. seq. II.
---	---	---	--	------------------------------------	---	------------------------------------	--

Antonia Sfortia,
Uxor Hierony-
mi Appiani de A-
ragonia ex Prin-
cip. Plumbini,

Camilla Sfortia,
nup. Julio Mal-
vetio, Bononi-
ensi,

Kkk

SFOR-

SFORTIANÆ GENEALOGIÆ,
TABULÆ II.
MARCHIONES DE CARAVAGIO.

4. JOHANNES PAULUS SFORTIA, Ludovici Mori Ducis Mediolanensis ex Lucretia Crivella filius, creatus à fratre Francisco Duce MARCHIO CARAVAGII & COMES GALLIATI, † 5 Dec. 1535. Ux. Violanta Bentivolia, Alexandri filia.
-
5. Mutius Sfortia, II Marchio de Caravagio, †
Faustina Sfortia, Bojii II, Com. Sancte Floræ fil.
-
6. Franciscus Sfortia, III Marchio Caravagii, †
Constantia Columna, Marci Antonii, Comesstabilis Neapol. fil.
-
7. Mutius Sfortia II, IVtus March. Caravagii, †
Ursula Peretta, Michaelis fil. Marci Antonii Columnæ, vid. Fabritius Sfortia, Magnus Prior. Venet. Ord. Melit. †
Ludovicus Sfortia, Abbas, †
Faustina, nup. Andre de Carretto, March. Finalii. Violanta. Johanna.
-
8. Joh. Paulus Sfortia II, Vtus M. Caravag. †
Maria Aldobrandina, Joh. Francisci Aldobrandini, Generalis militiæ Rom. Ecclesiæ, fil. Alexandra Constantia. Anna Maria. Lucida. Franciscus Maria Sfortia, initio Eques Melit. dein V Marchio Caravagii, † 1680.
Elanca Maria Imperialis, Francisci Mariæ Imperialis, Ducis S. Angeli & Senat. Genensis fil.
-
9. Franciscus Maria Sfortia II, † in flore ætatis. Mutius Sfortia III, † in juven. Ursina Sfortia, nup. Herculi Theodoro Trivulzio, Principi S. Rom. Imp. Olympia, ux. Ferdinandi Gonzage Pr. de Castiglione. Franciscus Maria Sfortia III, VIItus Marchio Caravagii. † 13 Jul. 1697.
Eleonora Salviati, Francisci Ducis de Miliano fil. 3 Jun. 1696. Anna Maria, † inf.

SFORTIANÆ GENEALOG.

TABULA III.

COMITES DE BURGO NOVO.

SFORTIA SECUNDUS, Francisci Sfortie Ducis Mediolanensis filius, & COLUMBINA, amica ejus susceptus, COMES DE BURGONOVO. †

Ux. Antonia Vernia, Aloisi Vermii, Comitis Sanguineti fil. 1448.

3.

Franciscus Sfortia, Comes Burgi novi. †
Francisca Borromea, Joannis Com. Arone f.

Lucretia, *notha*, nup. *Antonino Anguisciole.*

4.

Alexander Sfortia, Comes Burgi novi, †
Barbara Barbiana, Caroli Com. Bellijoci f.

5.

Franciscus Sfortia, Comes Burgi novi, †
Lavinia Savvitale, Hieronymi March. Coorni f.

Maximilianus Sfortia, Comes Burgi novi, †
Alojia Septalia, Ludovici Decurionis Mediol. fil.

Ludovicus Sfortia, *nothus.*

Galeatius Sfortia, *nothus.*

6.

Franciscus Sfortia, Com. Burginovi, †

Alexander Sfortia, Com. Burginovi, †
Isabella Farnesia, Octavii Duc. Parmæ fil. natural.

Franciscus Sfortia Vicecomes, *Leonora Scota, ex Comit. Agazzani.*

7.

Afcanius Sfortia C. Burgi novi † impropolis.

Octavius Sfortia, Comes Burgi novi, † cœlebs,

Afcanius Sfortia, Com. Burgi novi.
Justina, Job. Maria M. Malvicini Fontane de Nibbiano fil. Caroli Com. Scoti vid.

Sfortia Maria Vicomes Sfortia.

Carolus Vicecom. Sfortia, *monach. Dominicans.*

8.

SFORTIANÆ GENEALOGIÆ TABULA IV. DOMINI PISAURI.

2. ALEXANDER SFORTIA, Mutii Attenduli Sfortiæ & Lucia Terzana, filius quartus, natus d. 29 Octobr. an. 1410, insignis armorum ductor & denique DOMINUS PISAURI an. 1445. obiit anno 1473.

Uxor: Constantia Varana, Gentilis Dom. Camerti ex Elisabeta Malatesta fil.

3. Genevra nupta 1. <i>Sanctio Bemivolio, Dom. Bononie,</i>
2. <i>Johanni Bemivolio, Sanctii Successori 1463.</i> | Baptista, uxor <i>Friderici Montifeltis, Ducis Urbini 1459, 1471, et. 26.</i> | Constantius Sfortia, Dn. Pisauri, ✠ 19 Jul. 1483.
Ux. <i>Camilla Marzana, Marini Ducis Sesse & Leonore Aragonæ fil. 1475.</i> |
|--|---|--|

4. Johannes, ex concubina genitus, Dn. Pisauri, ✠ 1510.
 Ux. 1. *Lucretia Borgia, Roderici Lenzoli, qui Papa factus Alexander VI dictus est, fil.* 2. *Genevra Tibepola, Matthæi Senatoris Veneti fil.*

Galeatus Sfortia, *notbus*, occ. Mediolani anno circiter 1513.

5. Constantinus II Sfortia, Dn. Pisauri, obiit an. 1512, et. 3. Isabella Sfortia.

6. Guido Afcanius Sfortia, n. 25 Nov. 1518. Rom. Eccl. Cardin. cr. 18 Dec. 1534, & Camerarius, ✠ 7 Oct. 1564.	Afcanius Sfortia, Com. V. S. Floræ, Dn. Caftri Arquari, Eques Aur. Vell. ✠ 1577 et. 55.
Ux. <i>Aloisia Palavicina, 2. Catharina de Nobilibus, Vicentii fil. Julii III. Papæ neptis.</i> | MARIUS SFORTIA Comes Valmontani.
<i>Vid. Tab. seqq.</i> | Alexander Sfortia, Episc. Parmenf. 1560. Rom. Eccl. Cardinalis cr. 12 Mart. 1565, ✠ 16. Maji 1581. |
|---|--|--|--|

7. 2. Franciscus Sfortia, Comes S. Floræ VI, March. de Varci & Castel Aquaro, Dux de Fiano, natus 6 Nov. 1562, ductor militiæ Italicæ in Belgio dein Rom. Eccles. Cardinalis, cr. 12 Dec. 1583, ✠ 2 Sept. 1624.

8. Sfortia Sfortia, *notbus*, Dux Fiani, Dn. Caftri Arquari, ✠ improlis. Ux. N. *Pia de Carpis.* Catharina nup. 1. *Fabritio Sabello, March. Riccie,* 2. *Friderico de Rubeis, Com. S. Secundi.*

SFORTIANÆ GENEALOG. TABULA V.
COMITES DE SANCTA FLORA.

BOSIUS SFORTIA, Mutii Attenduli Sfortiæ & Antoniaë Salimbenæ conjugis ejus filius, natus an. 1411. COMES SANCTÆ FLORÆ per matrimonium primum cum Eleonora Aldobrandesca, Guidi Comitis S. Floræ filia & hærede, ducta an. 1430. Ea mortua 2do duxit Griseidam Capuanam, Johannis filiam. Obiit d. 4 Mart. 1477. 2.

Julius Sfortia, ✠ impolis. Ux. Francisca Farnesia.	Guidus Sfortia, Comes II S. Floræ. Francisca Piccolominea.	Franciscus Sfortia, Dn. Castrì Arquari in Lombardia.
--	--	--

Fridericus Sfortia Comes III S. Floræ. Diana Urquina, Nicolai Com. Pitiliani f.	Franciscus Sfortia, Ux. N. Cesarini.	Sforzinus Sfortia, ✠ 9 Oct. 1527.
---	--------------------------------------	-----------------------------------

Bosius II Sfortia, Comes IV S. Floræ, Dn. Castrì Arquari. Constantia Farnesia, Alexandri, dein Papæ dicti Pauli III, filia.	Afcanius Sfortia, Eq. Ord. S. Joban. Prior Ungariz.	Alphonfus Sfortia, Archiepiscop. Beneventanus. cr. 1521. ✠ florente ætate.	Hippolyta nup. 1. Friderico Farnesio, 2. Hieronymo Borbonio ex Com. Montis S. Marie.
---	---	--	--

Carolus Sfortia, Equ. Ord. Job. Prior Lombardiz.	Paulus Sfortia March. Broceni ✠ impolis. Ux. Læcretia Pia.	Francisca nup. Hieronymo Urfino Com. Anagninaria.	Julia uxor Sfortiæ Paulaviciini M. de Corte maggiore.	Camilla nup. N. March. Massarini.	Faustina ux. Mutii Sfortiæ, M. Caravagii.
--	--	---	---	-----------------------------------	---

Bosius III Sfortia, ✠ cæcibus.	Constantia Sfortia, nupta Jacobo Boncompagno Duci Soræ.
--------------------------------	---

SFORTIANÆ GENEALOGIA COMITUM DE SANCTA

6. **MARIUS SFORTIA**, Bosii II Sfor
Farnesii filius natu minor, Eques Or
venfis in Hispania, COMES DE VAL
viam de Comitibus. †
-
7. **Fridericus Sfortia**, Dux
Beatrix Ursina, Virginia
-
8. **Alexander Sfortia**, Princeps de Val-
montone, Dux de Segni, March. de
Proceno, Comes VII S. Florz, E-
ques Ord. Reg. Gall. †
*Eleonora Ursina, Pauli Jordani Duc
Bracciani f.*
- Johannes Baptista
Sfortia**
-
9. **Marius II Sfortia**, Com. VI II S. Florz
Dux Onnani & Segni, †
*Renata de Lotharingia, Caroli Duc
de Mayenne f.*
- Paulus Sfortia**, Marchio Pro-
ceni, †
*Ux. 1. Isabella Bentivolia Ferr
ariensis. 2. Olympia Cesia,
Romana, ex Princip. St. An-
geli.*
-
10. **Ludovicus Sfortia**, Dux Onnani & Segni, Comes IX,
S. Florz, Eques Ord. Reg. Gall. cr. 1675, obiit im-
prolis 7 Mart. an. 1685, æt. 67.
*Ux. 1. Artemisia Columna, Julii Cesaris Pr. Carboniani f. †
1677. 2. Aloisia Adelais de Damas, Claudii Helionovi
March. de Thianges fil. ducta 1678.*
- Franciscus Sfortia**, Comes
S. Florz X.
*Dorothea Tocco, Josephi
fil. Leonardi Pr. Achaja
nepotis*

LOGIÆ TAB. VI.
FLORA PARS ALTERA.

tia: Comitis S. Floræ & Constantia-
dinis S. Michaelis in Gallia & Calatra-
MONTONE ET SEGNI, per uxorem Ful-

de Segni, Comes de Valmontone, †
Ducis Gravine f.

Francisca Sfortia,
nup. 1. *Afcano Cornia, M.*
Casullonia. 2. *Alexandro*
Marchi Palavicino.

Erfilia Sfortia,
uxor *Francisci Cobanne*
Pr. de Palefrina.

Fridericus Sfortia, n. 20
Jan. 1603. *Episc. Arimin.*
1626, Rom. *Eccl. Cardi-*
nalis 1645, † 28 Maji
1676.

Henricus Sfortia,
Ey. Melit.

Anna, Maria.

Constantia Sfortia
uxor *Cornelii Ben-*
tivoli Marchio-
nis † 1695.

Maksimilianus
Sfortia,
† *Prelatus.*

Antonius
Sfortia,
Abbas, †
Viterbi
1696.

Fridericus Sfortia,
Dux Cesarini jam
dictus.
Livia Cesarina, Ju-
liani Pr. de Genfa-
no fil. 1673.

Alexander Sfor-
tia, *Nuntius Tan-*
rini, Episcopus Vi-
terbiens. 1700.
† 8 April.
1701.

Catharina uxor
Francisci Ma-
rie Ducis Sal-
viati.

Afcanus
Sfortia,
nothus.

Cajetanus Sfortia
Cesarinus.

Georgius
Sfortia.

Olympia Sfortia, nup.
Scipioni de Capua, Pr.
Civitatis Venajr. 1699.

Cornelia
Sfortia.

mum eodemque anno violenta morte sublato, cujus alter alteri causa extitit. Sfortia à Gibbellinis partium suarum dux creatus, cum an. MCDI Ruperto Cæsari in Italiam ad bellum Joh. Galeacio Vicecomiti, Mediolani Duci inferendum profecto, sed apud Brixiam pulso, & Patavium se recipere coacto, obviam honoris & præsidii causa ivisset cum copiis, à Florentinis Patavino principi ex fœdere auxilio missis, iisque ferro atque ære fulgentibus, & ad nutum rectoris sui intentis, ab illo existimationis ac benevolentia: tefferam tulisse perhibetur, videlicet *Leonem*, ipsum Palatinorum Comitum, ex quibus Rupertus Imp. ortus erat, digna, cum eo tamen discerniculo, ut *aurum* tingeretur, & falcula anteriore læva *pomii cydonium*, quod Sfortia jam antea in vexillis deferre solitus erat, sustineret, & dextra minaci tueretur. (b) In bello deinde, quod Florentini cum Pisitanis gesserunt, non alitis magis, quam Sfortia: virtus atque opera enituit, & maxima fuit ejus gloria, cum Perusinos, Pisitanis auxilio adventantes, apud Volaterram ex nec opinato invasisset & profligasset plurimis captis, id quod an. MCDV factum est. (c) Nicolao Atestino, Ferraria: Marchioni postea militans Ottobonum Tertium, Parmensem tyrannum, illiusque hostem, non privatam similitatem modo minus honesto interfecit, à Michaletto Attendulo, fratre suo adjutus anno MCDIX, Parmamque, Regium & S. Donnini oppidum, cum XXX amplius castellis in ditionem Atestini redegit, atque ab eo, missione impetrata Monticulo, Parmensis agri oppido, remuneratus est. (d) Romam inde accersitus Alexandro V Papæ, hujusque successori Johanni XXIII, à Rege Neapol. Ladislao, cui illi Ludovicum II Andium Ducem objecerant, in angustias redactis, operam suam commodavit, & pugna: cum illo ad Lirim die XXVI Maji an. MCDX prospere commissa, maxima pars fuit, ejusq; opere præmium *Cotignolam*, patriam suam, à Johanne Papa accepit, *cum Comitibus titulo*. Gloria: verò ipsius cum invideret Paulus Ursinus, neque ab injuriis sibi temperaret, ad Ladislaum transiit, atque ab eo quatuor oppidis in Samnio donatus est, quibus deinde Johanna, postquam fratri Ladislao in regnum successisset, *Beneventum, Manfredoniam, Barolum, Trani*que urbes, & supra XX oppida adjecit. Johannæ enim, libidinosa: mulieri, in Veneris non secus ac Martis arena virium roborisque vigorem probavit, inque ejus gratiam se penetravit; de qua tamen obreptationibus Pandulphi Aloi, primas apud illam partes tenentis, deturbatus est, usq; adeo, ut sub exitum anni MCDXIV in carcerem conjiceretur, atque ih eo quatuor menses detineretur, donec scilicet facta à proceribus quibusdam rebellionem & Aquila ab eis occupata, Regina: necessitas imponeret Sfortiam, in cujus fortitudine spes ejus sitæ erant, in pristinum locum restituenti. Honorificè itaque è custodia educæus & bello adversus rebelles gerendo præfectus est, eam tamen legem sibi ferri passus, ut obsides fidei suæ daret, & in pignus sinceræ cum Alopo reconciliationis forem ejus connubio sibi jungeret. Debellatis seditionis *Comestabilis regni Neapolitani* dignitate à Regina auctus, sed magno non ita multo post malo mactus est. Postquam enim illa Jacobo Borbonio nupsisset, cumque Sfortia Regem salutare, instinctu Regina: quæ sola regnare, viroque tanquam umbra uti, in animum induxerat, detrectasset, per insidias, à Jacobo ejusque partes secutus, structas, unà cum tribus liberis comprehensus & in vincula iterum conjectus est, acerbiora prioribus ac diuturniora: namque ad exquisitum postremæ fortunæ ludibrium, revinctis à tergo manibus, sublimè suspensus, raptimque per vices sæpè dejectus, servi cujusdam manu acerbissimè tortus viri, neque ultimum supplicium effugisset, nisi timore veteranorum militum, summo amore & studio Sfortiano nomini addictorum, Jacobus frenatus esset. Illorum etiam, nec non quorundam propinquorum ejus opera, maximè verò Margaritæ fororis, virili facinore per pulsus est Jacobus, ut liberiore & humaniore custodia Sfortiam haberet, donec veris rerum vicibus, & Jacobo à Regina in ordinem redacto, in libertatem pristinumque gratia: & auctoritatis locum restitutus fuit. Ab ista deinde, an. MCDXVII, in gratiam Martini Pontificis Romam cum exercitu missus ut eam ab impotenti Braccii dominatu liberaret, fortiter non minus ac prosperè rem gessit, Braccianosque profligavit, capto Nic. Picinino, clarissimo bellatore. Verum cum Joh. Caracciolo partes, quas Alopus, Jacobo Borbonio capite plexus, apud Reginam habuerat, occupasset, Sfortiamque corrivalem dolis insidiisque clam peteret, nec illa: cautum hominem laterent, deserta Regina ad Martinum Pontificem qui illam, Regiæ majestatis decus impudicitia stuprisque dedecorantem, regno indignam pronunciaverat, idq; in Ludovicum III Andium Ducem transulerat, an. MCDXXI transiit, huicq; operam suâ addixit, cum e contra Braccius Johannæ partibus, magno ab illa stipendio conductus, se applicuisset. Ista in militia dum versabatur Sfortia Angelo Javello, *Tartalia* vulgò dicto, fortissimè duci, veteri æmulo atque inimico, cum quo tamen recentis affinitate se devinxerat, copiarum Pontificiarum tunc ductori, sed perfidia: & collusionis cum Braccio delato, supplicii causa extitit.

M m m

Magna

(b) *Ibid.*, cap. 18. (c) *Scip. Annir. Hist. Flor. L., XVII.* (d) *Jovius C., XX, Corvus Parte IV.*

Magna eapropter invidia laborans reditum in gratiam Johannæ quæsit, & facile impetravit, ita uti solent amantium iræ amoris esse redintegratio. Maximam verò Regina operam exhibuit, cum an. MCDXXXIII Alphonsum Aragoniæ Regem, ab illa adoptatum, sed ad omnimodam potestatem festinatus grassantem, acie exiit, & regno excedere coëgit. Postremò ad Aquilam, ab obsidione Braccii, qui eam ex fœdere cum Johanne Regina contracto in propriam ditionem ibat redactum, liberandam profectus, Aterni annis undis haustus, fatoque suo perfunctus est. Recensebimus ultima tanti viri verbis Joh. Simonæ: (e) “ ubi, *inquit iste*, ad Aterni hostium perventum est: comperit hostes vadum ejus fluminis in adversa ripa sudibus præfixis scaphaque submersa interrupisse, castellumque desuper ædificasse, & præsidio imposito transitu suos prohibere. Hac difficultate nihilo segnior Sfortia ad trajiciendum amnem factus, anteriores progredi jubet; quinque omnium primi insignibus vecti equis flumen ingrediuntur. Hos Franciscus & Michael Attendulus subsequuntur. Sfortia octavus additur, & non multo labore in ulteriorem ripam trajiciunt. CCCC circiter equites eos secuti sunt. Interim refluens in adversum amnem maris unda, vento impulsaintumescere; qua re perculli reliqui in ripa consistunt. Impoverat Braccius Piscariæ municipio equites ad quadringentos & pediatum non parvum. In hos Franciscus cum iis qui transierant obviam factus, acerrimè confligit, eosque tandem in fugam vertit, complures ex iis capit. Hac pugna alacrior factus Sfortia in fluminis fauces regressus voce manueque stantes in adversa ripa ordines transire ac se subsequi jubet. At ubi eos cunctari segnesque stare videt: rursus ipse ut acrius cogeret transèndique timentium animis fiduciam præberet, amnem ingreditur, & qua profectus erat, infelicem maris undam repetit. Sed priusquam ad fluminis ripam perveniret: ad armigerum interfluctus periclitantè flectit sublevarurus, ne mergeretur, & dum pereunti illi manum extendit, quo insidebat equus posterioribus desertus pedibus labitur, moxque Sfortia ephippio excussus, ac thoracis reliquorumque armorum pondere pressus exæstuantibus undis obruitur. Equus seffore vacuus ad litus enavit. Ipse verò Sfortia junctis ferreis manibus graves manus sustulit, perinde ac auxilium implorans, cumque nemo se maris fluctibus hostilibusque telis objicere auderet, fluctuum magnitudine obrutus anno ætatis quarto & quinquagesimo vita deferitur, qui diu postea ac multum conquisitus nusquam repertus est. „ Antonius Franciscus Rainerus virtutis fatique ejus memoriam hoc, quod sequitur, epigrammate postteris commendavit:

*Belligeri grave Martis opus dum Sfortia tractat,
Sfortia magnanimum gloria prima Ducum,
fert & opem rapidis merjo generosus ab undis
dum puero, ingentem liquit in anime animam.
Hæc memorant: at vera magis Polybynthia magni
facta ducis fame tradidit, atque obitum.
Scilicet undosum dum sanguine tingit Aternum,
hasta atque armifono conspicendus equo,
commotum juveni nuncien, vomisse nitentem
pollentis illum mergere vortacibus.
Ut fama & rapti Hevris tumefactus honore
æternus tanto funere Aternus eat.*

Matrimonium Sfortia quadragesimo demum ætatis suæ anno iniit, ducta Antonia Salimbenia, antiquissima Senensi stirpe nata, vidua Fr. Casalii Cortonæ reguli, qui conjuratione civium interfectus est; cum ea dotalia quatuor castella ei obvenerit, Mons Jovis cum Monte Negro atque item Ripa & Balneo, Clusianis aquis propinquo, quibus Cocchus Salimbenius, Antoniæ frater. Cujus, vetustissimæ claritatis urbem, addidit. Illi primus partus vita constitit, quo editus est BOSIUS, à quo Romani Sfortiæ profluxere. (f) Ad secundas cum Castella Alope nuptias necessitate coactus, ceu dictum est, transit, exque ea non toto vertente triennio tres liberos suscepit, quos immatura ætate mors abstulit. Postremò quinquagesimum annum agens ultimas sibi nuptias ambitiosè admodum, ut Jovii verbis utar, (g) quæsit, assiduis artibus, ac ingentibus armorum officiis, petita, ductaque Maria Martiana, Suesani reguli filia, quæ in Campania & ad Fucinum lacum multis oppidis imperabat, & primò Ludovico II Andium

(e) *Rer. gest. Fr. Sfort. Lib. I.*
(g) *Cap. LXII.*

(f) *Jovius Cap. LX. Coriis Parte II.*

Andium Duci desponsa eoque ante consummatum matrimonium mortuo, Comiti Celani nupta fuerat, & post Sfortiam Francisco Urfino, Comiti ManupPELLI, in manum conuenit. Exiſta Sfortiæ natus eſt CAROLUS, qui ſive tenuitate ſualetudinis gerendis rebus, tractandisque armis in habilis, ſive quod armorum gloriæque militaris fatiſ arbitrareretur eſſe domi, genio ſuo obſecutus, ſtudiis ſacrarum literarum inde ab adoleſcentia atque in diſciplinam monachorum Ordiniſ S. Auguſtini ſe tradidit, ubi *Gabrieliſ* nomine aſſumto facillè princeps ejus ordinis euaſit. Poſtea cum frater ejus Franciſcus Mediolanenſe imperium indeptus eſſet, & per illud tempus Mediolanenſis Eccleſia morte Nicolai Amidani vacaret, illo annitente à Nicolao V Pontifice Rom. Archiepiſcopus Mediolanenſibus declaratus eſt an. 1454, XI Kal. Jul. ut ita uno tempore penes eandem familiam utraque poteſtas ſacra pariter & civilis eſſet; haud equidem diuturna ſed maximè concors; deceſſit enim ille anno tertio ſui Pontificatus, ſepultuſque eſt in Eccleſia Deiparæ virginis Inconoronatæ; ad tumulum hæc legitur inſcriptio:

“ MCCCCLVII die XII Septemb. obiit B. Pater Gabriel de Cotignola, Archiepiſcopus Mediolanenſis Ord. Obſervantiæ Fratrum Eremitarum S. Auguſtini ac frater germanus Ill. D. D. Franciſci Sfortiæ Ducis Mediolani. (b) „ Porro ex *Lucia Trezana*, nobili ſcæmina, ex Martiano oppido orta, quam prima juuenta adamavit & juſtæ uxoriſ loco coluit, quamque tandem Ludovico Folianeo nuptui locavit, longè præſtantiffima & fortunata prole eſt auſtus; gnatæ duæ erant, quibus ſplendida & rationibus ſuis convenientiâ matrimonia conciliauit, filii quatuor, in quibus omnibus ex paterna diſciplina tanta indoles bellicæ virtutiſ enituit, ut ſinguli propè abſoluti Ducis nomen famamque ſint conſecuti; ſed ex illiſ LEO & JOHANNES poſteritate caſuerunt; Poſterior quòd uſque vitam prorogaverit incompertum habemus: apud Corium & Simonettam ultima ejus mentio, ſi rectè advertimus, in narratione rerum an. 1450 geſtarum occurrit, ubi fratri Franciſco, Mediolanum oppugnanti opèram adhuc navallè memoratur. *Leo*, cui à fratre modo nominato in bello, quod pro Venetiſ adverſus Philippum Ducem Mediolani geſſit, tormentorum cura demandata fuit, in oppugnatione Caravagii pila in dextro ſcæmore ictuſ, ex eo vulnere pauciſ poſt diebus an. 1440 mortuus eſt; (i) à reliquiſ duobus Ducum Mediolanenſium Principumque Piſarenſium nobiliſſimæ ſtirpiſ provenerunt. P. E. T. R. U. S., qua matre natus fuerit, non ſatis liquet ex Ughelli Italia ſacra, neque alibi mentionem de eo reperire quivimus; ita verò ſe habent, quæ illic leguntur: (k) “ Petruſ a Cotignola, Magni Sfortiæ filiſ, Franciſci Inſubrum Ducis & Gabrieliſ Mediolanenſis Archiepiſcopi frater germanuſ, Ordiniſ Minorum, ab Eugenio IV an. 1438, XIV Kal. Jul. electuſ, fato functuſ eſt an. 1442, de quo Ammiratuſ in arbore ejusd. familiæ, & lib. obligationum ejusdem Eugeniſ IV. Eo Præfulè conciliabulum Baſilienſe in demortui Pauli locum quemdam Laurentium Dominici filiſ de Rotella delegit Aſculanum Epicoſpum, qui tanquam Pſeudo-Epicoſpuſ & inſaſor habituſ, exul à patria miſerè obiit. „ Poſt Terzanam Sfortiæ, *Tamira* quædam ſcæmina, venuſtate admirabili prædita, & è Calle Umbriæ oppido oriunda, in amoribuſ fuit, è qua ad aquas Pendulaſ in Hetruria ſuaſſimiſ oriſ filiam, nomine *Honeſtinâ* ſuſcepit. (l)

FRANCISCUS, Sfortiæ filiſ natuſ maximuſ, rerumque geſtarum & imperii, quod conſecutuſ eſt, magnitudine eminentiſſimuſ, Miniati in Hetruria primituſ lucem aſpexit, ex *Lucia Tertiana* natuſ. Simul ac ætatſ ejus militiæ patiens fuit, ſtendiſ faciundiſ ſeſe exercuit, & genitorè, cum iſ à Ladilaſo Rege Neapol. conductuſ eſſet, ſecutuſ, ab iſto *Comes Tricarici* creatuſ, atque ab eo tempore, uſque dum Mediolani Ducatuſ obtinuit; *Comes Franciſcuſ* dictuſ eſt. Ætatſ ſuæ anno decimo ſeptimo uxoreſ primam apprimè nobleſem & dotatam accepit, è qua ſcæmineæ proliſ pater factuſ, hanc matremque ab hujus amita veneno è medio ſublataſ, ſecundo conjugii anno, amiſit. In Calabria, quò anno MCDXXI à Ludovico Andino, Regiæ Johanniæ filio adoptivo cum ampliſſimo Proregiſ munere miſſuſ fuit, duciſ militariſ partēſ primūſ obiit, atque inſigne fortitudiniſ & prudentiæ clementiæ documentum dedit, cum militibuſ, qui ab ipſo ad hoſteſ deſecerant, & poſt proſperam pugnam iterum in ſuaſ poteſtatem maximam partēſ venerunt, parceret, licet à genitore, quem de illiſ conſuluit, ad ultimum ſuppliciumſ damnati fuiſſent. Poſt patriſ interituſ conſenſu militatiſ imperator ſalutatuſ, atque à Johanna Regina urbibuſ oppidiſque omnibuſ, quæ ille in regno Neapolitano tenuerat, tanquam natuſ maximuſ inter fratres

Mmm 2

fuos,

(h) *Jovius Cap. LXII. §. ap. Ripamont. Dec. III. Lib. V. §. Ughell. Ital. Sacra Tomo IV. pag. 380.*(i) *Simonetta Lib. V. (k) Tomo I. pag. 529, 530. (l) Jovius Cap. 59.*

suos, investitus iussusque est *Sfortie* cognomine cum fratribus suisque & ipsorum posteris perpetuo uti. Profigatis eodem adhuc anno Aragoniis, & urbe Neapolitana eiectionis, victoque apud Aquilam d. 2 Junii magno praelio, & occiso Braccio, prætereaque Conrado Trincio, Fulginatium regulo, imperata facere coactis, maximam famam atque existimationem adeptus est, ita ut quacunque bellum aliquod pararetur, expetitus fuerit. Philippo Mariæ Duci Mediolanensi operam suam, fato quodam ductus, primum addidit, eo ipso anno, quo *Blanca Maria*, Philippi filia, nata est, quæ post quinquennium, anno nempe MCDXXX, adhuc puella, ei desponsa, atque ipse cum omnibus liberis posterisque ab illo adoptatus, inque familiam Vicecomitum adscitus est. Enituit anno sequenti Fr. Sfortie virtus bellica in memorabili pugna, qua nono Kal. Julias Venetam classem ingentem & maximo sumtu comparatam in Pado fudit ac delevit: Cremagnola, qui terrestris Venetorum militiæ præerat, ne clausi subsidio veniret, stratagemate detento; quamobrem ille postea Veneticis proditionis postulatus, & capite plexus est. Quiescente Veneto bello Franciscus arma in Picenum transtulit, Philippo haud invito, neque, ut *Simonetta* (m) verbis utar, *agrè ferente, sicut Eugenii Pontificatus res Romane Ecclesiæ perturbarentur, quod dum patria Venetus esset, Venetas partes sequeretur.* Longè verò alium id bellum habuit eventum, ac Philippus putaverat, cum nempe, ut Sfortia illi suspectus, & ipse cum suspiciens, auctoritatemque, qua Nicolaus Picininus apud illum pollebat, molestè ferens, cum Eugenio pacisceretur, & novi belli, quod iste, Veneticæ & Florentini facti foedere adversus Philippum parabant, ductum susciperet, *Vexilliferi Romane Ecclesiæ, & Marchionis Piceni* honore, plenoque in hanc provinciam jure à Pontifice auctus. Divulsa illa societate & facta inter Philippum Florentinosque pace cum illo in gratiam utcunque redivit, spe matrimonii cum Blanca consummandi: delusus verò iterumque alienatus, imperium Venetæ Florentinæque militiæ adversus Philippum denuò suscepit & gessit, donec ille cumulatè cladibus, quas apud Soncinum & in Hetruscis an. MCDXL accepit, & perpulsum Franciscum nuptiis filiae suæ sibi adungere seriò constituit, eidemque pacis cum Veneticis & Florentinis faciendæ arbitrium detulit. Pace sancita, nuptiisque Cremonæ, quæ dotis loco ipsi à socero tradita fuit, peractis, ad propria in Apulia bona, adversus Alphonsum Regem, arma illic victricia circumferentem, tutanda, converso Francisco aliud in Picenis bellum ab Eugenio Papa illatum est, cujus autor & impulsor Philippus fuit, semper generum suspectans, resque ejus post Alphonso Regis commoda ducens. Hujus belli, varia & atroci fortuna aliquot annorum spatio gesti, incendium in eis, quibus exaruit, finibus haud se continuit, sed latius serpens Philippi quoque ditionem corripuit, quam Veneti ex veteri cum Francisco foedere invaserunt, magnaque ejus parte occupata ipsi metropoli incumbentes in eam illum adduxerunt necessitatem, ut enixissimis precibus generum, sibi, ex quo de Zerpellione, quem in locum Picinini copiis suis præcere constituerat, perfidiæ supplicium sumisit; in visum & exosum, rogaret, Petro Puiteria internuncio, ut relictis Venetorum partibus ad se cum exercitu veniret, rebusque suis in supremum discrimen adductis, ruentique imperio succurreret. Fluctuantem inter varia consilia Franciscum, & hinc fidem Veneticis Florentinisque datam, isthinc discrimina, in quibus foceri fortunæ versarentur, cum principatu, quem seu jure successione seu armis suum aliquando fore sperare posset, repulantem, ipsi denique Veneti, emeritis ei perfolvere pecunias detrectando, Cremonamque Blanca, uxoris suæ, dotem intercipere moliendo, perpulerunt, ut constitueret, derelicta illorum societate focero opem ferre. Ergò eodem suafore, nec non conflandæ, qua indigebat, pecuniæ, urbem Hæsum, quæ ex omni Piceno proximo bello sibi reliqua erat, Romano Pontifici XXXV aureorum millibus, à Rege Alphonso exsolutis, vendidit, iisque inter milites distributis ad iter in Lombardiam se accinxit. Verum dum ob novas suspensiones quas in Philippi animo adversus ipsum malevoli excitarunt, moras necit, morbo ille oppressus & intra paucos dies assumtus est; eo nuncio Cotonioræ accepto maturavit iter, jamque progressus in Parmensium fines, legatos Mediolanensis civitatis obvius habuit, qui suam rempublicam, suamque libertatem, quam Philippi excessu recuperasse sibi videbantur, commendarent, rogarentque, ut in eadem gerendi belli conditiones, in quas fuerat à focero evocatus, venire pergeret. Iis benigna responsione dimissis, & Parmensibus in amicitia & auctoritate Mediolanensium confirmatis, Cremonam cum exercitu progressus est, ibidemque operam suam Mediolanensibus ea lege addixit, ut si Brixiam cepisset, urbem eam sibi haberet; si postea Verona quoque potitus esset, hanc, illa dimissa obtineret. Ticinenses deinde, quodlibet aliud, quam Mediolanensium imperium accipere paratos, in suam, nec-

(m) *Rec. gest. Fr. Sfort. Lib. III.*

quicquam istis ringentibus, suscepit clientelam, Comesque *Papie* appellatus est, Berthonensibus verò, suæ quoque urbis imperium ipsi deferentibus, Prætozem dedit, ad placandos mediolanensium animos, quorum rempublicam, non à Venetis tantum, sed Gallis etiam & Genuensibus, Sabaudisque ac Estensibus in maximas difficultates conjectam fide sua & virtute servasse & restituisse ab ipso *Ripamontio*, Principibus patriæ suæ haud alioquin satis æquo, prædicatur. Placentia expugnata & Venetorum classe in Padi amnis brachio incensa, terrestrique eorum exercitu apud Caravagium ad interencionem cæso, quæ victoriæ omnes in annum MCDXLVIII inciderunt, cum Brixiam suæ potestati, si eam cepisset, ex pacto permittendam, invadere cupienti Mediolanenses aliud ex alio impedimentum obficerent, aliasque offensionis ansas præberent, animo ab illis alienato, & spe adipiscendi imperio repleto, pacem cum Venetis inivit, armisque & pecunia ab illis instructus bellum Mediolanensibus intulit. Occupatis Berthona, Novaria, Viglevano, Laude Pompei & castellis plerisque, ipsam denique metropolin obsidione cinxit, & nequicquam hinc Sabaudò, isthinc Venetis, qui magna nobilitate, à Sfortiæ partibus iterum disceserant, eam liberare, conantibus, eò redegit, ut armis fameque & intestina discordia miserè afflictæ civis extremâ necessitatem spontanea deditioe prævenirent, & Franciscum in urbem reciperent, die XXVI Febr. an. MCDL. In solemnî deinde ingressu, ad diem VI Kal. Apr. annua feiivitate, celebrem translato, in magnum animi moderati specimen dedit, quia adornato per urbis primores & oblato curru quo triumphantis initar sublimis veheretur, fastum eum aspernatus, & umbella quoque repudiata, pari cum cæteris cultu urbem ingressus est, & recto itinere ad maximum templum perrexit; Ibi veste albaferica ad pedes usque effusa indutus, Ducalis dignitatis, summique imperii insignia, atque à dilectis à singulis urbis portis sive regionibus civibus sacramentum accepit, eo omnium applausu ac obsequio, quali, ut habent verba *Ripamontii*, (i) *justo ac benemerenti Principi patere gratiorum civium animos oporteret: raroq; ullus antea post huc Ducum tam effusa suda: Cleri Populi vè M. doctores & expertus in omni literarum communive memoria reperietur.* Itaque ex eo tempore pro civitatis jure & auctoritate ab cunctis nationibus, præterquam à Frederico III Rom. Imperatore, quod is mortuo sine liberis maribus Philippo Longobardiæ Principatum ad Imperium rediisse diceret, nec non à Carolo Francorum Rege, qui ad patrelem suum Aurelianensium Ducem hæreditatem Philippi pertinere putabat, *Mediolanensium Ducem* semper esse appellatum *Simonetta* (o) & *Corius*, (p) passim concincentes, notarunt. Ducatu ita potitus Franciscus quievit à militari quotidianoque labore; quod inde ab anno ætatis suæ duodecimo, quo à literarum disciplina à patre in militiam revocatus fuerat, nunquam ab eo factum esse *Simonetta* (q) memoriæ prodidit. Omnis quoq; Italia à bellorum motibus & incommodis quievit; At brevis illa quies fuit: altero enim abhinc anno bellum cum Venetis recruduit, quod cum varia fortuna gereretur, totaq; per id Italia in partes abiret, opera negotiosus cujusdam monachi, quem fratrem *Leonem* vulgò appellabant, pace d. VIII Id. Apr. an. MCDLIV promulgata, sopitum est. Sociis exinde amicisque auxilia Franciscus portavit, & Alphonso Regi Neapolitano ejusq; gnato Ferdinando adversus Andegavenses fratrem Alexandrum, Regique Gallia contra factiosos regni sui filium Galeacium cum copiis submisit; Genuenses verò secum discordes suo adjuncto imperio, urbe eorum & arce, quam *Castelletum* vocant, medio anno MCDLXIV expugnata, & in verba sua adacta, cum ipsi per XXIV Oratores ex omni ordine civium Genuensium missos, sceptrum, claves & cætera dominatus insignia traderentur. Sexto denique & decimo Principatus anno, cum eum firmum, multisque munimentis domi & foris stabilitum haberet, ipsamque Mediolanensem arcem, magnum & nominis sui & regni monumentum, perfecisset, & urbem amplissimo splendidissimoque nosocomio ornasset, repentina morte, maximo populi dolore, e medio sublatus est, quintum & sexagesimum ætatis añum agens. Erant ei præter vetustatem familiæ alia omnia abundè: species corporis ampla, formaque imperatoria, probitas, industria, facundia, militiæ magna scientia, animus belli ingens constans & usque præfens, ut omnes difficultates, omnia superaret humana, domi temperans, libidinis voluptatumq; victor, tantummodò gloriæ ac imperii avidus; id tamen postquam indeptus est, clementia, benignitate & justitia moderari gnarus, ita ut maximum sui desiderium cunctis, quibus imperitaverat, reliquerit. Uxor ejus *Blanca Maria* biennii tantum, & quod excedit, spatio marito superstes fuit, nec sine suspitione veneni decessit, quæ in Galeacium filium allapsa est. Fuit illa *Ripamontio* (r) referente, eximie religionis mulier, duosq; inclyta templa, D. Mariæ Virgini Coronatæ alterum, alterum D. Agneti Martyri posuit: virilis ammi eadem, & regendis populis apta, unde initia suspitionum, & cum filio dissidiu, in fidiæq; demu in matrem

N n n

ortæ

[n] Lib. VI. (o) Lib. XXI. (p) Sub fin. Partis V. [q] Lib. XXII. [r] Lib. VI.

ortæ creduntur. Facta illa est mater egregiæ sobolis: gnati sex erant, filiaæ duæ, juxta ordinem nativitatæ in tabula locati, rectius & emendatius, ac ab genealogis hætenus enumerati fuere, à quibus omnibus atque ab ipso etiam *Fr. Zazzara* ordo eorum turbatus, numerus auctus diminutusve, & genuinorum cum spuris facta confusio est. Filiarum natu major *Hippolyta*, à patre, adhuc puella, Alphonso Aragonio, Ferdinandi filio, Alphonfi Regis Neapolitani nepoti anno 1455 desponsa, elapsoque decennio ab eo penatibus suis inducta est; minorem *Elisabetham*, annum ætatis sextum & decimum agentem, frater Galeatii Wilhelmus, Montisferrati, Marchioni, jam quinque supra sexaginta annos nato, nuptui locavit. Inter natos Francisci Ducis postremus OCTAVIANUS, ita fortè appellatus, quod octava Blanca proles esset, anno ætatis decimo octavo in trajectu Abduæ equo ab impetu fluminis perverso, undis haustus est, Mediolano, ob conspirationem cum fratribus adversus Cæcum Simonetam, præcipuum fratris regentis ministrum, in vitam detestamque, profugus. (s) SFORTIÆ, tertio genito, Alphonfus Rex Neapolitanus Ducatum *Barii* in Apulia cõtulit, neptemque suam è filio Ferdinando *Leonoram Aragoniam*, eodem tempore quo Hippolyta Alphonso condita fuit, despondit. Mortuo genitore à fratre Galeatio ipse & Ludovicus, quod inquieto essent ingenio, in Galliam relegati sunt; illo autem è vivis sublato Mediolanum reversi turbas fratris cierunt, propter quas exilio iterum multati, Sfortiaque in Bariensem Ducatum suum secedere justus est. Impulsu deinde Ferdinandi Regis Neapolitani arma in Liguriam intulit, vel Genueses vel Mediolanensem Ducatum ex illa parte infestaturus, nisi morte, vel ex pinguedine, vel veneno orta, interceptus fuisset; uxore ante sexennium exciderat: namque Leonora Aragonia, ipsi olim desponsa, Herculi Estensi in manum convenit. PHILIPPUS MARIA, secundus Francisci Ducis filius adhuc impuber sponsam accepit Mariam Ludovici Ducis Sabaudiaæ & Annæ de Cypro filiam, superveniente ætate, ad matrimonium habili nuptiis sibi adjungendam; in tabulis super his sponsalibus d. XIII Sept. an. 1454 factis, & à Sam. Guichenonio (n) editis, dos scutorum centum millium auri ponderis constituta est, & Franciscus recepit creare & decorare dictum Philippum Mariam filium, *sum de titulis Comitatus, civitatis & districtus Papiæ*, ac eidem assignare *civitatem & districtum Tortone cum juribus & pertinentiis, ita tamen ut ea omnia recognoscere teneatur infensum à genitore Duce Mediolanensi, & post ejus decessum à Galeatio, ejus primogenito, cum creatus fuerit Dux Mediolani.* Lapsus itaque est idem autor, in ipsa familia Sabaudica historia, ubi Philippum Mariam Sfortiam, Francisci Ducis, filium primogenitum appellat; neque quod ille vult, mors Philippi præmatura sponsalia illa dissolvit; sed aliam intervenisse oportet causam, ob quam Maria Sabauda Ludovico Luxemburgico Comiti Sancti Pauli an. 1466 nupsit, relicto Philippo Sfortia, quem ætatem per multos adhuc annos prorogasse ex Corio constat: tribus nempe fratribus, Galeatio, Sfortiæ & Octaviano superites mansit; nec tamen se civilibus fluctibus, post Galeatii cædem exortis, commisit, utpote quieti ingenii, minimeque promptus ac agilis quemadmodum modò dictus autor literis prodidit. De reliquis tribus Francisci Ducis filiis legitimis deinceps singillatim dicetur.

Hoc loco *denotabis* ejus aliqua subjugenda sunt: hos complures habuit, ex diversis haud dubiè foeminiis genitos; unius verò mentio tantum se offert apud Corium, *Columbinæ* videlicet, qua natos fuisse ait *Sfortiam* Ildum, à quo *Comites de Burgonovo*, peculiari tabella enumerati, provenerunt, nec non *Drusianam*; hanc genitor an. 1447 Jano Fregoso sive Fulgoso, Genuesium Duci, coque vertente anno mortuo despondit Jacobo Picinnino, Nicolai, cum quo perpetuam exercuerat æmulationem inimicitiamque, filio natu minori, virtute bellica patri haud inferiori, cum is in bello Mediolanensi defectionem ad Sfortiã, unã cum fratre suo majore Francisco, simulasset; larva autem mox ab eis deposita, longa nuptiis mora injecta est, nempe usque ad an. 1464, quo demum Jacobus Picinninus, perditis in regno Neapolitano rebus Andegavensium quibus militarat, Regi Ferdinando Aragonio se permittere periculosum ratus, ad Franciscum Ducem confugit, atque ab illo benignè exceptus nuptias cum Drusiana peragendi facultatem obtinuit; verum anno sequenti alectus à R. Ferdinando lauto stipendio Hippolytam, Francisci filiam, Alphonfi Aragonii, qui Ferdinandi gnatus erat, sponsam Neapolim comitatus, at ibi, post prolixa benevolentia fucata signa sibi data, in vincula jussu Regis conjectus, & vita privatus est: nec suspicione caruit. Franciscus Dux prodiit Ferdinando generi, quemadmodum *Jovinus* memorat; sed de sene-

[s] *Corius Parte VI.*[t] *Prenves de l'Hist. General. de la R. m. de Savoye pag. 379.*

stra carceris delapsum interiisse rumor à regiis, Simoneta referente, dispersus fuit. Erant Franciscus præter Drufianam duæ adhuc filia: extra matrimonium genitæ, nempe *Polyxena* & *Ifotta*; illam pater Sigismundo Malatestæ Domino Arimini in matrimonium dedit, quo acerrimo deinceps hoïte usus est, ita ut is conjugem, propterea quod Sfortiæ filia esset, acerbitissima morte necaret, vulgari tamen jübens, pestifero morbo correptam deceffisse. (w) Ifotta mulier facta est ex viro Jo. Tolentino, nobili familia, quæ *Maurucia* primitus dicta fuit, oriundo, gloriaque militari & constanti erga focerum fide illustrato. E virili sexu liberos naturales Franciscus habuit post Sfortiam Hgum, cujus jam mentio facta est. fietq; iterum inferius, TRISTANUM, POLIDORUM, JULIUM & LEONARDUM, quemadmodum *Corius* testatur. (w) TRISTANUS belli pacisque artibus imbutus, inter Senatores, quibus post Ducis Galeatii Mariæ, fratris sui, cædem cura reip. demandata fuit, locum promeruit; sed non ita multò post fati concessit, Beatrice Eftenfe vidua relicta (v) POLIDORUM in flore ætatis an. 1475, d. 30 Mart. vita functum & Mediolani in æde Cathedrali B. Mariæ virginis sepultum esse *Henninges* tradit; [g] *Franciscus Zazzara* (z) verò scriptor Italus, Archiepiscopum Genuensem fuisse ait sub nomine *Johannis Mariæ*, quod fortassis, cum Ecclesia ico vitæ generi se addixisset, suscepit; & recensetur in catalogo Archiepiscoporum Genuæ *Johannes Maria Sfortia*, Paulo de Campo Fregoso an. 1498 successor datus, atque an. 1513 vitæ & sacrae dignitatis munere perfunctus. De Julio & Leonardo præter nomina nihil in Annalibus repertum mihi est; pofterioris emortualem, in Tabula notatum, *Henningesio*, jam allegato, debemus.

De GALEATII MARIÆ Sfortiæ Vicecomitis Francisci Ducis filii primogeniti natiuitate ita Jo. Simoneta. (a) “ Dum exeunte an. MCDXLI. Franc. Sfortia copiis suis in hyberna deduci curat, jussit uxorem Blancam, quam sciebat jam esse partui proximam, Firmum proficisci. Ea cum in magnificis Girifalci arcis ædibus resedisset, optatum perperii diem expectabat, & ediditque non multò post expectatum parentibus puerum: ad XIX Kal. Febr. quo die Franciscus ipse Floramontem, cui uni sui corporis curam committebat, ad uxorem salutandam miserat: redeunte igitur cum hoc optatissimo nuncio Floramonte, & quidem noctu, Franciscus cum visendæ conjugis, tum etiam communicandæ communis lætitiæ gratia, Firmum & ipse lætus concessit: præsertim quod injecta sibi jam spes de potiundo uxoris causa Philippi foceris patrimonio suscepta ex sententia prole aucta videbatur: ob eamque causam cum itauissent parentes ex avi voluntate infanti nomen imponi, quod & majori benevolentia principem sibi reconciliarent, & illi imposturum puerum diligendū initium præberent: mittitur Mediolanum ad Philippum Gaspar, Pisarenfis medicus, qui cum rogaret, ut quod vellet nepoti nuper nato nomen decerneret; quod cum intellēxisset Philippus, lætari se plurimum respondit puero sua jam ingravescente ætate nato, & placere sibi dixit, ut nepoti Galeatio nomen esset, quod ejus avo prius fuerat. Itaque cum hoc responso Gaspar ad Franciscum reverso, Galeatio nomen puero inditum est: duobus pro more cognominibus additis, Mariæ Sfortiæ, altero à materno, altero à paterno avo acceptis. „ Eugenium Pontificem, cum Fr. Sfortiæ filium natum esse inaudivisset, dixisse ferunt eximplacabili, quo illum persequeretur, odio, alterum esse *Luciferum sua tempestate exortum*. Postquam Mediolanensi imperio potitus esset pater, filium Galeacium *Papiensium Comitem* nominavit; viginti postea annos natum cum copiis auxiliaribus in Galliam ad R. Ludovicum XI, intestino bello afflictum misit, ut disciplinam militarem, ipso vivente, diceret, armis assueceret, & militum quoque gratiam auctoritatemque bello gerendo sibi compararet, ut *Simoneta* iterum verbis utar. (b) Ab illa expeditione priusquam ad penates reversus esset Galeacius, patrem mors occupavit, quam ubi ex matris Blancae literis cognovit, demandata Jo. Palavicino exercitus cura, ipse mutatis vestibus cum perpaucis domesticis & mercatore quodam itineris duce, Italiam repetiit, nec levi discrimini, quod ab incondita agrestium turba Novalesii, oppido in Taurinensibus ad montis radices sito, ei intentatum fuit, ereptus, ad XIII Kal. Apr. Mediolanum rediit, & summo honore ac lætitiâ a cunctis exceptus, ducatus dignitatem, & principatus, quem pacatissimum ubique pater reliquerat, gubernacula suscepit; sed nevitquam pari virtute prudentiaque rexit, nec paternis vestigiis instituit, quamquam, teste *Ripamonte*, (c) multæ regiæ artes ei erant: *studia literarum, liberalitas*

Nnn 2

in

[u] Simoneta sub fin. Lib. XX.

(w) Parte VI.

(x) Corius ibid.

(y) Op. Genral. Reg. I. Mon. IV. p. 1455.

(z) De Na Nob. d'Ital. nella fam. Sforza.

(a) Sub fin. Lib. VI.

[b] Lib. III.

(c) Lib. VI.

Quem non mille acies, quem non potnerè phalanges
 sternere, privatâ Galeaz Dux Sfortia dextrâ
 concidit; atque illum minime juvare cadentem
 adstantes famuli, nec opes nec regna, nec urbes:
 Hinc patet, humanis quæ sit fiducia rebus:
 Et patet hinc, sevo tutum nihil esse Tyranno. (g)

Secundum supra tricesimum ætatis annum nondum expleverat Galeatius Maria Sfortia, Meiolani Dux, cum letho illo malo emortuus est. Uxores duas habuit: de priore Mantuanæ Historice Scriptores audiendi sunt, quoniam Mediolanenses vix ejus mentionem fecerunt; "Anton. Possëvinus hæc refert: (i) Anno 1451 Francisco Sfortiæ Mediolani Duci Ludovicum Gonzagam Marchionem Mantuæ necessitudine sibi adjungendi, ne Venetorum partibus accederet, occasionem quærenti, ea in promptu erat, si Galeacio natorum suorum maximo, Sufannam, Ludovici filiam, matrimonio junxisset; neque tamen transactum negotium, puella inirma, atque etiam, quod Scipio Agnellus Masæus (k) *hand dissimulavit*, leniter gibbera, & monastico obid in instituto mancipata. Sed in ejus locum Dorothea soror delecta, natu minor, & formæ elegantia, morumque compositione scæminis virtutes antegressa. Hanc Galeacius, ubi post excessum genitoris è Gallia ad suos rediit, certamque imperii ab illo relicti possessionem vidit, missit Mantuam fidiissimis, spectatissimisque procerum, Mediolanum deduci curavit, nuptiisque maxima magnificentia celebratis sibi sociavit; & ut plerumque affinitatum amicitiarumque initia magno impetu & effusa charitate captantur, extrema languescunt; sic in Ludovicum Galeacius immensa contulit: nem omnia pro ejus arbitrio componi voluit, & edito quoque ac missis ad ipsum literis totius domini sui universalem gubernatorem cum declaravit, quarum exemplum apud Possëvinum occurrit, scriptarum Papiæ nonâ Martii anno 1468. Attamen eo ipso adhuc anno Galeacius, instinctore quodam Jo. Alberano, qui scurrilitate & lenocinio in gratiam Principis irrepserat, & Mantuanum, officii sui generum commonefacere, & si quæ se indigna patrafset reprehendere solitum, oderat, talemque magistrum procul habere cupiebat, tædere feceri uxorisque cœpit, atque ad divortium cum ista novasque nuptias animum intendit, ita ut scriptis ad Pontificem Rom. literis conquereretur, Dorotheam sterile, animo commotiorem, sibi à patre nulla sua voluntate datam, ipso nomine exosam se habere. Cremonam postea ablegatæ per medicum, pecunia & promissis corruptum, in boletorum cibo, quo illa delectabatur, venenum propinavit, quo contabuit & extincta est.

Simulavit equidem Galeacius vultu tristitiam, & nuncio de uxoris morbo accepto Mediolano Cremonam advolavit, sed præcipitatis cum *Bona Sabanda* nuptiis, quam formæ venustate morumque elegantia commendatam, Dorothea adhuc vivente, usus pronubo, fratre Tristrano, ad Regem Gallia Ludovicum XI Bonæ sororium, cum in finem ablegato, ambierat, sibique in cauro Anibasiæ d. 9. Maij an. 1468 condicentam in matrimonium ducere stipulatus erat, (l) crimen tantum non ipse prodigit, quod Ludovicus Marchio Mantuæ prudenti dissimulatione tegere, generique conscientiam literis privatis, quasi aculeis, pungere, quam propalare & ad publicam querimoniam progredi maluit. *Bona Sabanda* marito superstes mansit; sed vidua facta ita se gessit, ut imprudentiæ impudiciæque probro notata sit bordatissimo historiarum scriptori *Cnicciardino*: genio illa suo indulgebat, & voluptates inaniaque aulicæ vitæ delectamenta curis & laboribus, quos filii tutela & Principatus regimen exigebat, antehabebat, & denique, exilium gratiosi sui, Antonii Tallini, sordidi hominis, ad eod moleste ferebat, ut tutela publicè abdicata regimen metropolimque reliquerit; quo ipso flammæ ambitionis, qua Ludovici Sfortiæ, affinis ejus, animus jam ardebat, oleum adjecit, nec Lombardiæ tantum sed omni Italiæ illadem malorum attraxit. Facta cæterum in Italia quatuor liberorum, marium duorum, totidemque scæminarum. Illorum natu major in Ducatum successit; minor HERMES nominatus, post fratris obitum nullo aut exiguo loco à patruo Ludovico habitus, cum eodem tempore ac fortunæ cedente in Germaniam an. 1499 se proripuit, iterumque, adfulgente fortunæ natu hilarior, in Italiam cum illo radiit; mox verò cum fors omnia retrò egisset, à Venetis unâ cum Afcanio Cardinali, patruo suo, captus, Gallisque traditus, & ab horum Rege Ludovico XII sorori suæ, Maximiliani Imp. uxori, redditus est. (m) Abiitò deinde, anno 1502 legatus in Italiam unâ cum Brixinenfi præposito missus fuit, qui cum Pontifice aliisque Principibus & civitatibus plerisque; de transitu in Italiâ ad suscipiendâ coronam agerent.

O o o

Liberos

(g) *Corvus Part. VII. Ripavont. Lib. VI. Gratian. de Cas. illustr. Vir. Jovins Elog. Lib. III. (i) Gonzaga Lib. VI. p. 590. & seq. [k] Annal. di Mantova Lib. XI. cap. 3. (l) *Cnicci. Hist. de la mais de Sav. (m) Belcar. ver. Gall. L. VIII. §. 25. (n) Cnicciard. Hist. It. Lib. V. Scip. Annir. Hist. Flor. Part. II. L. 27.**

Liberos quoque naturales utriusque sexus Dux Galeatii Maria Sfortia è concubiniâ sustulit, in Tabula enumeratos: è sequiori sexu *Catharina* inclaruit, virilis animi fœmina, quæ à patruo, Ludovico, Sixtum IV Pontificem sibi fratrique Ascanio devincire gestiente, ejus ex sorore nepoti Hieronymo Riario, Fori Livii & Iniolæ Domino, nuptiâ data, post mariti cædem, à Ludovico Panfeco an. 1488 patratam, civibus Foroliviensibus rebellionem eodem tempore facientibus, magna constantia filio Octaviano paternum principatû vindicavit, deindeque Jo. Medicæo nupta, ejusque morte secundum in viduitatem conjectâ, arcem Foroliviensem adversus Cæsarem Borgiam, Alexandri VI Papæ filium, pari virtute propugnavit; at majore vi oppressa & victa, ineunte anno seculari Romam tanquam, in triumphum ducta, & in mole Adriani custodia mandata fuit; unde aliquando post Ivo-nis Alegrii, ductoris Gallicarum copiarum, precibus educata, Florentiæ confenuit. (o) Inter filios naturales Ducis Galeatii Mariæ *Carolus* primo loco nominasse satis habuit *Cotios*, neque amplius mentionem ejus fecit; ALEXANDER juvenis robusti egregiique animi elogio ab eodem ornatus, nec non GALEATIUS, quem *Comitem Melpi* sive *de Melzo* vocat, Ludovico Duci à cubiculis, & fugæ ejus consortes fuisse memorantur; priori uxorè Barbi-anæ gentis *Zazzara* tribuit, & fortassis pater is fuit *Camilla Sfortia*, Julio Malvetio, Bononiensi patritio nuptæ; eam enim *neptem Ducis Jo. Galeatii Crescentium* in *Corona Nobilit. Italice* appellat. (p) OCTAVIANUS ab Alexandro VI Papa Laudensi Ecclesiæ præfectus est anno 1497, quam varia administravit fortuna: cum enim Ludovicus XII Rex Galliæ Mediolanum occupasset, Laude Pompeja excessit anno 1501, & demum an. 1512, postquam Galli Mediolano facefere coacti essent, & Maximilianus Sfortia haud nulla illius opera ejus imperium recuperasset, illuc rediit. Vix autem triennio elapso cum Mediolanum denuo in Gal-lorum potestatem devenisset solum iterum vertit, abjectaque spe redeundi Laudensem cum Aretina Ecclesiâ exeunte anno 1519 commutavit, eamque sedem tenuit usque ad an. 1525, quo exactis rursus Gallis pristinae sedi restitutus est; sed cum Duci Francisco II venisset in suspicionem parum sinceræ fidei, exilium voluntarium subiit, iterumque revocatus tandè variantis fortunæ pertæsus privatam vitam Mediolani exegit. (q)

Galeatii Mariæ Ducis Mediolanensis necem ubi comperit Sixtus IV Pontifex, dixisse fertur ore fatidico: *Hodie pax Italia mortua est*. A Mediolanensibus eodem adhuc die, quo ille vitam amisit, JOHANNES GALEACIUS Princeps proclamatus, & postquam exequiæ satis amplæ, magnaque omnium ordinum frequentia cohonestata, defuncto factæ sunt, tutela novi Principis, octavum demum ætatis annum agentis, imperiique administratio matri ejus *Bonæ Sabandæ* delata, eidemque additus est Generalis Secretarii titulo *Cecus Simoneta*, spectatæ viri industriæ ac fidei, qui Galeatio etiam & Francisco Sfortis ab epistolis fuerat. Duo præterea Senatus constituti sunt, quorum unus de rebus forensibus & civilibus decerneret, alter, ne quid respublica imperiumque detrimenti caperet, provideret; atq; huic patri Principis, videlicet *Sfortia* & *Ludovicus*, præfides dati sunt, postquam cognita cæde fratris, à quo in Galliam relegati fuerant, reduces facti essent. Quoniam verò Simoneta auctoritate prævalebat, atque ex ipsius arbitrio cuncta gerebantur, adeò molestè id illi tulerunt, ut collatis cum fratribus Ascanio & Octaviano, nec non Roberto Sansverino, amiti-no, consiliis res novas molirentur, quibus Ludovicus Mantuæ Marchio, opportunè Mediolanum tunc delatus, sequester arbiterque concordia intercessit; itaque cum sequenti anno, qui seculi septimus supra septuagesimum erat, Genuæ à Fliscanæ factionis hominibus seditio concitata esset, illorum opera eximia in ea opprimenda re bellibusque coercendis extitit; at paulò post iterum aliquid monstri alere comperit, exilio multati sunt. Ita-dum abessent Joh. Galeacius solemnibus in maximo templo coronatus, sceptroque Ducali insignitus est die XXIV Apr. anni MCDLXXIIX, eaque in celebritate multos è Mediolanensi nobilitate Equites creavit. Magna deinde in urbe ex tranquillo moles discordiarum exorta est, cum suavore Simoneta, Guelphicarum partium fautore, arcis præfectus *Longiniana*, quem Franciscus Sfortia muneri illi admoverat, exturbatus, alique custodia arcis demandata esset, prætereaque Florentinis adversus Pontificem & Regem Neapolitanum Ferdinandum auxilia mitterentur; hic enim distrahendis Mediolanensium rebus non tantum Prosperum Adornum, Genuensem, ad rebellionem perpulit, sed etiam Sfortias & Sansverinum exules armis virisque instruxit, quibus bellum in Liguriam ipsamque Mediola-nensem diæcesin inferrent; eo ardente cum Sfortia è morbo decessisset, Ludovicus ejus

frater

[o] *Gnicciard. Lib. IV. Belcar. Lib. VIII. f. 30.*(p) *Part. I. Narrat. XXII. cap. 2.*(q) *Ughellus Ital. Sacre Tomo IV. p. 930.*

frater opera Gibellinorum & Antonii Tassini, qui Bonæ Ducissæ gratia florebat, nec genere nec forma bonus, sed versutus ac mollis, odioque adversus Simonetam accensus, cum illa & Duce reconciliatus, clamque in arcem Mediolanensem receptus est; ex quo tempore magna rerum mutatio facta, & Ludovico, imperio imminente, cuncta plana & proclivia fuerunt. Gibellinis ad seditionem concitatis Simoneta in vincula coniectus, atq; unâ cum fratre suo Johanne Simoneta, scriptore Sfortiadum, Papiam abductus, ubi sæva aliquandiu custodia habitus, & falsis criminibus circumventus, ad extremum d. 30 Oct. an. 1480 medio in foro capite truncatus est; veneranda canitie senex utpote septuagenarius, qui, Ripamontio teste, *sancte atque innocenter vixerat, cujus plurima & gravissima merita in urbem principatûque extabant.* Hoc pacto cum Ludoviens hominem sibi invisum, suisque consiliis obstitutum è medio sustulisset, & paulò post matrem Principis exilio Tassini, quo illa, ceu supra dictum fuit, intimè utebatur, ita irritasset, ut plena indignationis tutelam filii publicè abdicaret, urbeq; excederet, ipse nepotis tutelam, & principatus regimen suscepit, ita tamen ut aliqua ex parte & aliquandiu in ejus societatem venire pateretur Jo. Franc. Palavicinum & Philippum Enstachii, ephoros Principis, id quod *Trimviratus* speciem præbuisse Corius ait. Educatio verò Principis pueri ita fiebat, eaque sub disciplina, ut suo magis ingenio, quod tamen imbecille ac hebes natura acceperat, ætatulæque ad ludicra, voluptates & luxum pronæ, relinquere, quàm literarum aut armorum studiis moribusque & artibus Principe dignis imbueretur; cujus præva institutionis ratio jam tunc haud obscuris gliscens indicis apertior facta est, postquam penitus animum Ludovicus nudavit, & ipsam hanc adolefcentis inertiam socordiamque retinendi imperii causam usquedum illius esset confirmator ætas animusque, ne regentis inficitia detrimentum resp. pateretur, ambitioni suæ prætendit. Ea verò antequam se proferret, bellum à Ludovico cum Venetis in gratiam Herculis Marchionis Ferrariæ susceptum, sed præcoci pace, magna istius sociorumque cum offensione, finitum est, Helvetiæ & Valesii, bello Insurbes vexare ausi, prælio victi, & suis se continere sedibus coacti sunt, prætereaque *Genna*, discordiis civilibus fessâ, ad certam confessionem pacata est imperii, cui amplissima sexdecim civium legatione Mediolanum missa, oblatiscum Duci Jo. Galeacio *sceptro, vexillo S. Georgii, clavibus urbis & sigillo*, se permisit, præsidemque *vicarii Sfortiani* titulo accepit in decennium, Augustinum Adornium: in ipsa denique Lombardia metropoli cuncta tranquilla florentissimaque fuerunt. Matrimonium etiam, inter Jo. Galeatium & Isabellam Aragoniam dudum pactum, consummatum est; hujus initio magicis artibus effectum esse Corius omnesque scriptores referunt, ut ille per multos menses impos. fuerit ad conjugii arcana peragenda, cujus criminis autorem Ludovicum tota Italia creditum fuisse *Gnicciardinus* memoriæ prodidit; Isabella quippe conspecta subito sic ite exarsit, ut sibi eam conjugem dari concupierit, & annuisset Ferdinandus Rex Neapol. virginis avus, nisi Alphonfus pater restitisset. Quare hac spe exclusus Ludovicus fascino quidem Joh. Galeacium laxavit, aliamque uxorem duxit, verum cum ex ea liberus suscepisset, omnes suas cogitationes eò convertit, ut in se eosque Mediolanensis imperii jura transferret, cujus vis & robur jam tum penes ipsum erat, sola Ducalis nominis gloria Jo. Galeacio relicta; nimirum arces, milites, ærarium, omniaque principatus instrumenta paulatim in suam potestatem redegerat, & præfectos artium veteres cum novis sibi obnoxii commutaverat: itaque nulla deponendæ administrationis & potestatis nepoti restituendæ mentio, quin adultum jam Principem usque ad eò neglexit, ut cultum ac victum necessarium ille desideraret. Quam indignitatem minimè ferens Isabella, mulier ingentis animi & regii spiritus, prætereaque æmulatione ergâ Beatricem, Ludovici conjugem, splendidissimo cultu habitâ, incensa & denique rumore natum isti filium Papiæ Comitem designari, ut inde propinquo gradu ad imperium efferretur, percussa, per literas crebras fidumque internumvencium patrem avumque de omnibus rebus edocuit, & enixè oravit, fraude impia circumventus oppressisque ut succurrerent, neque suam, mariti, liberorumque vitam in manu tyranni diutius sitam esse paterentur. Hæc in animum Alphonfi altius descenderunt, quam Ferdinandi, jam ætate defœcati, & difficultates ac pericula pro ea, qua pollebat, prudentia prævidentis; quare constitutum verbis prius animum Ludovici experiri, atque oratores Mediolanum mittere; eis cum ille verba reddidisset, & falsa spe lactatos dimisisset, bellum Alphonso instigante Ferdinandus ostentavit & parare cœpit; cui reprimendo Ludovicius fatale illud & funestum sibi familiæque suæ & omni Italiæ cepit consilium Gallica accersendi arma. Neque interea, metu & ambitione amens, à novo sibi temperavit flagitio: venenum enim Jo. Galeacio propinari curavit, idque lentum ac temperatum, ut sensim veluti morbo ac tabe

rumque epistola 597 : “ Mediolano scribitur, Austriacos, quod ipsi cum Rege Poloniae erat controversum, de eo transegit, datis ei redivitibus ex regno Neapolitano, Castello “ maris, quod dicitur, & Rupe Guilielma, qui superent CCCL scutatorum millia.

BLANCA MARIA, Ducis Galeacii Mariae Sfortiae filia natu major, nondum biennis desponsa fuit Philiberto I Duci Sabaudiae, tunc novenni, an. MCDLXXIV, die 2 Januar. quae sponsalia cum in arcis Mediolanensis aula superiore celebrarentur, ferrum, quo concameratio astringebatur, forte ruptum, Ducem & Oratores Sabaudos atque alios, qui praesentes erant, tanto metu, ne ruerent fornices, implevit, ut magna festinatione inde se propiarent, & in cavædium devolarent, ubi reliqua solemnia peracta sunt, quemadmodum *Corius* refert. (3) Omen id fortassis fuit interruptae postea praematura sponsae morte consummationis istarum nuptiarum. Neque minus successu caruere secundae sponsae sponsalia cum Johanne Matthia Corvino, Matthiae Regis Hungariae filio, an. MCDXXCV coepta, & post biennium solemniter facta, proxeneta Episcopo Varadinensi. Nimirum excellentiori thalamo destinata erat Blanca, videlicet Maximiliani Imperatoris Augusti, cui à patre Ludovico, cum dote CCCCM aureorum praeter ornamenta, quae ad XLM aestimabantur, nuptui locata fuit. “ Non probabantur illae nuptiae, verba refero Gerardi de Roo, (2) perisque Germaniae principibus, quod Sfortiarum ac Vicecomitum familia Austriacae veteri & tot majorum imaginibus auctae prosapiae impar esset, videreturque Caesar dote magis quam genere adductus cum affinitatem inire. „ At enim verò si fas est ex eventu facta notare, hae ipsae nuptiae, cum Sfortianae familiae prima specie laetae & honorificae fuerunt, ita ad ejusdem exitum haud leve monumentum attulere: illis enim, & inprimis dote luculenta à Ludovico oblata & perfoluta, perpulsus esse videtur Maximilianus Imp. ut illi & posteris ipsius amplissimo diplomate Ducatum Mediolanensem, in damnum affinis Johannis Galeacii ejusque liberorum, contulerit; quo impetrato Ludovicus, nihil amplius pensi ac moderati habens, mala sibi domuique suae attraxit, ut Caecias nubes. Ufa ceterum est Blanca sterili cum Maximiliano conjugio, cujus necisque ejus causam immoderatum cochlearum usum, & corruptum ex eo stomachum fuisse tradunt. Decessit Oeniponti decimo & octavo conjugii sui anno, & sepulta fuit in monasterio *Stams*. Falsus itaque est *Pontus Hentens*, qui biennio tantum in matrimonio Maximiliani illam vixisse, atque inter venandum, sicut Maria Burgunda, prior Caesaris uxor, equo delapsam, paulò post è casu cum foetu, quem utero gerebat, periisse refert. (a)

LUDOVICUS Sfortia, quartus Francisci Ducis Mediolanensis filius, sicuti virtutibus nonnullis eluxit, ita vitii obrutus fuit, & fato cupienti perdere Sfortianam domum imperiumque Mediolanense, sufficiens. Ambitio inprimis, qua falsi fieri mortales solent, & regnandi dira cupido eum vexabant, praecipitemque animum ad omne nefas impellebant. Post fratris sui natu maximi excessum à tutela filii ejus initio depulsus, & Pisas relegatus, postquam rediit, atque à Bona Ducissa in arcem Mediolanensem receptus est, eam brevi auctoritatem obtinuit, ut adversarios, Cecumque praefertim Simonetam capitis damnatum, è medio tolleret, Ducissam tutela se abdicare, atque ab urbe abire adigeret, illam ipse susciperet, & cuncta suo arbitrio ageret. Ita cum ad insitam ei libidinem dominandi usus & consuetudo accessissent, id primum agitavit, ut se in nepotis, etiam adulti, tutela tutum confervaret, & Regi Neapolitano ejusque filio, Duci Calabriae, Jo. Galeacii propinqui sui partes suscepturientibus, aliud negotium facerent, domesticoque eos illigaret bello; quem in finem Carolum Galliae Regem literis, & missò oratore Belgiojosi Comite, excitavit. Hunc assiduis stimulis ad expeditionem in Italiam suscipiendam perpulsus, & magno cum exercitu superatis Alpibus ad fines Mediolanensis principatus delatum, ut magis sibi conciliaret, munus quod gratissimum juveni fore cognoverat, misit, videlicet matronas aliquot forma praestantes, quas stupro à Rege cognitae esse maximo illustrium domorum dehonoreamento, *Corius* & *Ripamontius* haud dissimularunt. Praeterea, ut hominum consilia cupiditatesque gradatim ascendunt, altiora spectans belli Gallico-Neapolitani occasione Mediolanensis imperii jus omne in se transferre cogitavit, utq; flagitiù aliquo juris colore adornaret, & suas res majoribus munimentis in omnes eventus stabiliret, Maximiliani Imperatoris affinitatem quaesivit, oblata ei in uxorem cum dote summa Blanca Maria, Jo. Galeacii, de cujus corio ludebatur, sorore, & missò legato, Erasmo Brascha, qui Maximiliano persuaderet, Ludovicum fratri Galeacio Mariae jure praeferrì debuisse, quod etsi natu minor tamè ex patre jam Duce, non privato, sicut iste, esset natus, porò nec fratrem nec ejus filium in Ducem numero habendos esse, quia devoluta Philippi Mariae Vicecomitis morte ad Rom. Imp. ditione sine auctoritate &

Ppp

inve-

[y] *Hist. Mediol. Parte VI.* [z] *Hist. Austr. Lib. XI. p. 392.* (a) *Ret. Austr. Lib. V. cap. 2.*

investitura Cæsarea usurpassent, se verò, impetrato Maximiliani assensu & diplomate, legitime impetratum. Quamvis verò his ipsis argumentis Ludovicus Sfortia omne familiarie suæ jus in Ducatum Mediolanensem iret destructum, quippe quem Franciscus, ejus pater, armis sibi vindicaverat, spreto Friderici Imp. quo Maximilianus natus est, conunefactione, attamen tanta vis erat dotis, quam Ludovicus Maximiliano representavit, ut hic non tantum promitteret, se Ludovico Mediolanense imperium, ejus filius & reliquæ stirpi, quasi à Philippo Mariæ obitu principatus ille legitimo Duce caruisset, autoritate imperatoria concessurum, sed etiam, universa pecuniæ summa persoluta, ejus rei diplomam amplissimum traderet, Antverpiæ die 5 Septembr. ann. MCCCCXCIV scriptum, cujus exemplum *Coripi* Historiæ suæ inseruit. In eo multis laudibus extolluntur Ludovicus Sfortia, ejusque progenitores, approbatur prima Ducatus Mediolanensis institutio, facta ab Imp. Wenceslao in gratiam Jo. Galeacii Vicecomitis, renunciantur ille ejusque descendentes “legitimi S. Rom. Imperii Principes, Duces Mediolani & Lombardiæ, Comes Papia & Angleriæ, & denique facultas iisdem conceditur *arma sive insignia regalia*, videlicet, “aquilam nigram in campo aureo, in forma, qua ipsa arma Serenissimi Reges deferre consueverunt, aut per quarteria in suis armis deferendi aut protandi.” Aliud præterea privilegium a Cæsare datum fuisse Ludovico *Jovius* refert, quo filii etiam ejus *notbi*, ubi legitimi defecerint, successiones in Ducatum capaces declarati sunt; verum quoniam id eundem quidem diem & annum, sed alium locum, nempe Mechliniam, denotat, dubiæ est fidei. Accessit tamen tabula protestationis instar, qua Imperator facti sui rationem dare videtur, cujus exemplum sequitur: “Maximilianus Dei favente clementia Romanorum Rex semper Augustus, ac Ungariæ Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Britanniarum, Lotharingiæ, Brabantiarum, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Limburgiæ, Lucemburgiæ & Geldriæ, Comes Flandriæ, Habsburgi, Tirolis &c. Cum Ill. Dominus Ludovicus Maria Sfortia Vicecomes, qui multos annos Ducatum Mediolani summa cum laude & gloria gubernavit & administravit, sæpius & cum magna instantia à Serenissimo genitore nostro, & à nobis humillimis precibus requisiverit, ut privilegium hujusmodi Ducatus Mediolani & Lombardiæ & Comitatus Papia Johanni Galeaz ejus nepoti concedere vellemus, tamen pluribus iustis rationibus & causis, (deesse videntur verba, repulsa tulit) eo maxime quod præfatus Johannes Galeaz ipsum Ducatum & Comitatum, à populo Mediolanensi recognovit, quod quidam fuit in maximum Imperii præjudicium. Et quia est de consuetudine sacri Romani imperii, neminem unquam investire de aliquo statu sibi subiecto, si eum de facto sibi usurpavit, vel ab alio recognovit: genitor noster perpetua memoria Imperator Serenissimus, neque Electores unquam consentire voluerunt, neque consentirent, quod talis Ducatus & Comitatus in eum conferretur. Sed ut illustri Sfortianæ familiæ rationem habuisse videretur, cujus egregia facinora & celebres victoriæ per universum prætere orbem celebrantur, & quia idem Ill. Dominus Ludovicus in eo gubernando admodum sapiens est, & validè idoneus, in maximum commodum subditorum, & non parvam sacri Imperii commoditatem, utilitatem & ornamentum, ei obtulimus tale privilegium in personam suam, & filiorum ac successorum suorum, & accedente electorum consensu, ei tanquã benè merito contulimus privilegium & investiturã Ducatus Mediolanensis & Lombardiæ, ac Comitatus Papia &c. prout publico diplomate à nobis sibi concessio continetur: in quorum testimonium præsentibus fieri iussimus, & nostro sigillo pendente muniri, & nostra etiam propria manu subscripsimus. Datum in terra nostra Antverpiæ d. VIII Octobris MCCCCXCIII: Regnorum nostrorum scilicet Romani VIII, Ungariæ verò V.

Johanne Galeacio patris facinore vivis exempto, & funerato, id restabat, ut parvus illius filius, si minus vita, at Principatu paterno spoliaretur; itaque à primoribus Mediolanensis civitatis à Ludovico ad id instructis ac subornatis relatum ad Senatorem fuit, eam esse tum imperii Mediolanensis magnitudinem, tum temporum Italiæ imminentiæ difficultatem, ut res sit futura perniciosissima, si Jo. Galeacii filius, quinque annorum puer, succederet patri: principem hinc requiri prudentiam, rerum usu & autoritate pollentem; idcirco publicæ salutis & necessitatis causa, à lege, quod & ipsa jura permittunt, paululum desistendum, & Ludovicum, ut hujus imperii dignitatem nomenque, onus hinc temporibus gravissimum, communis boni causa velit suscipere, cogendum esse: Eo prætextu, Ludovicus honestate ambitioni cedente, etsi non nihil per simulationem relictaretur, manè insequentis diei, aurata veste indutus, alboque equo vectus urbem ingressus est, & more antecessorum in templo maximo simplex ad aram adorato Numine præbuit

buit speciem legitime adeuntis imperium; prius seorsim contestatus, se id tanquam ad se ex Regis Romanorum diplomate jure spectans suscipere; neque ita multo post advenere duo Cæsaris legati, Brixienfis Episcopus & Conradus Strucina, ferentes literas & mandata, quorum autoritate Ludovicus Dux Mediolani & Lombardia crearetur. Hæc coronatio suspensa, ut Corii verbo utar, *cerivonia* facta est ad XIII Kal. Jun. an. MCDXCV. qui dies erat Feliciano sacer. Ita summam votorum suorum consecutus Ludovicus, in summam mox sollicitudinem adductus est victoriis Caroli Regis: is enim progressus in Liguriam, atque inde Pisas Florentiamque, atque utrobique receptus, & Romæ quoque Alexandro VI Pontifice metu transire in partes coactus, incredibili felicitate, nullo occurrente hoste, Neapolitano regno, pulsus Aragoniis, potitus, majora rerum momenta, omnisque Italiæ imperium concepissee videbatur. Itaque ille non minorem jam curam operamque ad ejicendos iterum Italia Gallos, atque antea ad accerfendos, intendit; ipsoque insurgente Pontifex, Cæsar, Reges Hispaniæ, Venetique in foedus secum coegerunt, quod Venetiis, quod omnium legati convenerant, percussum est. Tot ac tantis, foederatis munitus Ludovicus impotentiam animi sui mire prodidit, cum sollicitudine, qua paulò ante angebatur, in fiduciam insolentiamque versa, Ducem Aureliani Ludovicum, Caroli Regis propinquum, qui Astam jure aviæ suæ Valentiniæ, Jo. Galeacio Vicecomite, primo Mediolani Duce natus, tenebat, ludibrio habere literisque monere non vereretur, ne in posterum Ducis Mediolanensis appellationem, quam post Philippi Mariæ Vicecomitis mortem pater ejus Carolus assumerat, usurparet, sed tradita sibi Asta saluti suæ consuleret, atque in tutum trans Alpes se reciperet; itò verò harum minarum vanitate adeò nihil commoto, ut Novariam firmum & celebre oppidum opera nobilium duorum Opicinorum occupaverit, & Sfortiæ eriperit, hic eo auditio lacrymis suam ignaviam consternationemque ostenderet, & Veneto legato supplicaret, ad Senatum ut scriberet, seque & imperium suum patribus commendaret. Carolus interea tum desiderio natalis soli, tum nuncio de foedere contra se inito impulsus in Galliam reverti constituerat, jamque Neapoli discesset, relicto ibi cum titulo Proregis & parte copiarum Comite Mompensero, & per Hetrucos ad Tarum amnem usque progressus erat, cum foederatorum exercitus ei occurreret, & justo de certandi prælio necessitatem imponeret, quod incidit in diem VI Julii, anni postremo loco memorati: eo quamvis haud inferior res Gallica MCDXCV. fuerit, attamen Carolus fugientis instar Astam se subduxit, & pace deinde cum Ludovico Sfortia inita, dieque IX Octobris conclusa Novariam ei, in gratiis Aurelianensis Ducis, restituit, Galliamque repetiit. Hoc modo omni hosti metuque solutus Sfortia sicuti iam inflari prosperis quam frangi adversis solitus erat, ingenti sese gloria efferre, cunctas rerum vicissitudines, quæ proximo sexennio per omnem Italiam contigerunt, suis auspiciis suisque consiliis & opibus adscribere, fortunæ se filium esse palam asseverare, nescius tunc, quid serus vesper vehat, & quàm atrox fatum ipsum met maneat; cujus equidem præfagia credita fuerunt funera trium ejus liberorum naturalium, uno atque eo per exiguo tempore mortuorum, quosque inter *Blanca* erat Galeacii Sanseverinatis, quo plurimum utebatur, uxor, nec non conjugis ejus, *Beatrix Fiesensis*, quæ non minus in rebus gravioribus quam jucundioribus comes marito assidua esse consueverat, & post exanimem partum enixum cum doloribus acerbissimis animam efflavit, & denique cædes *Antonii Landriani*, intimæ admissiois ministri, de qua non dubitatum esse *Corius* & *Ripamontini* referunt, quin ea Sfortiæ rebus exitum attulerit. Nimirum Carolo Gallorum Rege repentina morte è vivis sublato cum Ludovicus Aureliani Dux successisset, vetus Sfortiæ hostis, animum is illicò ad occupandum Mediolanensem Ducatum, in quem jus ab avia sua repetebat, ceu dictum est, appulit, & Alexandro Pontifice Venetoque Senatu spe lucri proferendique imperii in partes tractis, novum illi bellum fecit, quo & periculo ab utroque latere, hinc à Gallis, illinc à Venetis, sibi incumbente Sfortia ita consternatus est, ut ne quidem in conspectum ingruentium hostium se dare sustinerit; sed Alexandria ob Galeacii Sanseverini ignaviam spe citius amissa nec Mediolanensis in arce fatis se tutum fore putavit, eaque Bernardino Curto, veteri suo alumno, sed venalis fidei homini, concredita, urbis autem & imperii administratione IV viris de mandata, d. 2. Sept. an. 1499 Comum se proripuerit, abductis secum liberis, propinquis & concubina, nec non XXX milis, auro argenteo & suppellectile pretiosa onustis; Comò etiam metu excussus Oenipontum ad Maximilianum Cæsarem profectus est, paucosque post dies cognovit, Mediolanensem arcem Gallis traditam, atque à Venetis Cremonam occupatam esse perfidia præfectorum. Mox autem fortis suæ, opisque Cæsareæ, non satis ex voto promptæ, pertæsus, impium cepit consilium Bajazetem

Turcarum Imperatorem invocandi, & contra Gallos Venetosque concitandi, quem in finem Ambrosium Mendacem & Martinum Casalem Constantinopolim ablegavit, cum amplissima instructione, quam integram *Ripamontius* recensuit. (b) Verum oblata est Ludovico à fortuna, pro pila hominem habente, spes imperii recuperandi celerior, quam quæ Cæsarea aut Turcica ope inchoata erat: Rex etenim Galliarum haud diu Mediolani commoratus in regnum suum reversus erat, relicto ad ejus custodiam Jo. Jacobo Trivultio; is cum nimio partium Guelphicarum studio infectus adversam Gibellinorum fortunam variis modis premeret, civitatesque omnem militaribus ac aliis injuriis vexari & lacerari pateretur, rediit civibus Sfortiani imperii desiderium; quo cognito Ludovicus ejusque frater Ascanius neutiquam sibi desuere sed in Italiam confectim redire, aliquot millibus Helvetiorum Grisonumque mercenariorum militum, quos conduxerant, & Sequanico aliquo equitatu, à Cæsare impetrato, stipati, & pronis lætisq; animis passim accepti omnem penè ditionem, civitatibus cispadanis certatim se deditentibus, pari ac amiserant facilitate receperunt, imperiiq; metropolin, Trivultio cum Gallis arci se includere coacto inter faustas civium acclamationes, manantibus præ gaudio lachrymis, d. V Febr. an. MD. ingressi sunt. In obsidione verò dictæ arcis nec non Novariensis occupatis cum novæ Gallorum copiar, à Rege post auditâ Mediolanensium defectionem sub Tremollii ductu submissæ, & cû illis, quæ apud Infubres hibernarant conjunctæ, incumbere, Ludovicus Sfortia rerum humanarum ludibrium factus est, præbuitque fœdus spectaculum, quem cum antea fugitivus ab urbe periorque suo abiret. Namque Helvetii, qui cum eo erant, cum popularibus suis, qui Gallis militabant, compacto rem agentes, quasi in Velabro olearii, sub prætextu non numerati ad diem stipidii tumultuarii cæperunt; accurrens Ludovicus, Ascanio fratre Mediolani relicto, omnem inter eos suppellectilem argenteam ditribuit, jamque ceu putabat, dilinitos ad prælium ineundum ut se parent, strenuosque homines præbeant, blandè hortatus est; illi tergiverfari, aliud ex alio causari, denique pernegare, adversus populares propinquosque suos arma se stricturos, & desertionem, sive, ut illi vocabant, reditum in patriam adornare, neque id fœtem precibus lachrymisque Sfortiæ dare, ut eum aliqùd in tutum ab hostibus locum deducerent, hoc solum postremò concedere, ut gregali cultu ordinibus mixtus abditusque fuga fortunam tentaret. Ita Ludovicus Dux Mediolani & Lombardiæ braccatus & cœno fœdatus inter calones & lixas trepidus incedebat, prælongam humero hastam ferens & per media Gallorum castra, miserabile humanæ vicissitudinis documentum, ductabatur die tertio Idus Aprilis; utque fortem ejus crudelius adgravaret pertinax fortuna, agnitus aut proditus, à Gallis comprehensus, & detractata larva in Novariensi arce custodia: datus est. Perductus inde Lugdunum, ubi tunc Rex erat, sed ut ad conspectum ejus, quemadmodum summopere cupiebat, admitteretur, minimè consecutus, *Lachias* in angulum perpetuumque carcerem relegatus fuit, ubi post aliquot demum annos iterico diuturnam miseriam morte finivit, atque in templo dictæ arcis humili sepulchro illatus est, quemadmodum *Andr. Du Chesne* in *Antiquit. Urb. Gall.* refert. (c) Circa terminum vitæ ejus dissentiunt Scriptores, Guicciardinus & Gallorum plerique ad decimum usque captivitatis suæ annum eum prorogant, *Jovius* & *Zazzara* quinto expletum esse ajunt, *Leander Alberti* annum 1508 supremum illi fuisse tradit, *Anton. Albicinus* verò annum 1504: id certum est, eum Ascanio fratri an. 1505 defuncto supervivisse, mortemque ejus, quod omnis tum ipsi spes simul interierit, dolentius deplorasse. Non tempore mihi quin subijciam, quod ex *Bern. Arluni* Chronico Mediolan. in *Job. Wolfii* *Leç. Memorab.* (d) refertur despecto, quod mercatoribus duobus per Taurinos saltus in Galliam iter facientibus apparuit, literasque tradidit, Ludovici Sfortiæ perferendas, fratrem ejus Galeacium se esse dictans. Ludovicus acceptis & referatis literis, in Pontificii Brevis modum complicatis, sequentia inibi legit verba: “ O Ludovice cave tibi; quoniam Veneti Gallique in tuam perniciem coituri sunt, tuamque à stirpe rem everfuri; verum si mihi tria aureorum millia dederis, dabo operam, ut conciliatis spiritibus sinistra fata avertantur, idque consecuturum spero, si mihi non adversatus annueris. Vale. “ Subscriptio erat: *Galeacii fratris tui Spiritus*. Hic attonitissimis aliis reinovitæ, aliis commentum irridentibus plerisque pecuniam dependendam sub custodia affirmantibus, eò quod mercatores in carcerem conjecti & in tormentis habiti nihil fraudis subesse magna constantia affererant, Ludovicus tanen à superstitiosa hac largitione abstinuit, & nuncios dimisit, fatale verò prælagium implevit.

Erat

(b) *Lib. VII. p. 292* & seq.(c) *Parte I. p. 506.*(d) *Tomo II. pag. 416.*

Erat *Ludovicus Sfortia* ingenio, eloquentia, multisque animi & naturæ ornamentis excellentens; sed vicissim vanus ac inquietis ambitiōis que consiliis plerius, & promissorum fideique contemptor, ita ut omnem insitiæ prudentiæ vim subtili astu & multa simulationis artificio muniendam arbitaretur; propriaque idem vota contegere, dissimulanter mentiri, fallere ex commodo, atque traducere simplices homines ex disciplina officioque non insulsi principis esse putaret. Et quoniam adspirante votis suis aliquandiu fortuna res maximas consecutus erat, aliorum prudentiam consiliaque celebrari molestissime ferebat, suaque industria & artibus cujusvis mentem quod vellet impellere, suaque ex libidine flectere se posse sibi persuadebat. (e) Idem *moro aurore* symboli loco usus est, serius equidem nec nisi postquam hyems defævisset germinante, sed statim tuto partu ocysimè frutescente, quasi indicaturus, sibi quoque eam esse indolem, ut in omni actione nunquam felinanter, sed graviter consilia ineat, atque ea sicut oportet maturè & celeriter explicet. Ortum ei ab illo emblemate cognomen *Mori* fuisse *Jovius* ait, non ab oris fuscædine, quod alii tradunt, cum fuerit æquo pallidior; tantumque abest ut ipse illo offenderetur, ut potius quia *Morum* Itali *Æthiopem* appellat, magna in tabula regio cultu mulierem pingi jusserit, *cnjus purpuream vestem æthiops seis verberat*, quod suum in Italiæ pace ac tranquillitate studium atque curam expromeret; quam tabulam cum Florentini legati fortè spectarent, unus eorum, ut est ea natio acuta inprimis ac dicax, videat, inquit, *sedulus ille æthiops, ne pulcerem omnem, & purgantem, quæ regia vestie exivit, in se ipsum converrat.* (f) *Beatricem Estensem*, *Herculis Marchionis Ferrariæ filiam*, fastus ac luxuriæ ingentis mulierem, (g) jam an. 1480 sibi desponsam, post undecimum demum annum domum duxit, camque repudiaturus erat, si *Isabella Aragonia*, nepoti destinata, potiri potuisset. Filios ex illa duos suscepit, de quibus postea sermo erit, tertius in partu extinctus est, matremque eodem funere merisit; hanc ille ita laudat, ut jejunium in aula fuerit, & per totum deinde annum dederit hoc mœrori ac desiderio, ne accumberet unquam, seditans vesceretur, totoque eo tempore atratus fuerit; infunus ejus amplius XV millia aureorum insumpta fuisse *Ripamontius* memoravit. (h) *Notos* etiam *Ludovicus* habuit, quorum duos *Leonem videlicet & Blaucam* ante ductam *Beatricem* ex incompta fœmina sultulit; posteriore *Galeacio Sanseverino* amitino suo, nupti dedit, *Leonem* unâ cum modo dicto *Sanseverino* ludis equestribus, *Venetis* an. 1485 magna frequentia celebratis interfuisse apud *Corium* legimus. Post *Beatricis* obitum *Ludovicus Mercetiam Tribellam*, nobili apud *Mediolanenses* stirpe satam, adamavit, atque ex ea *Jo. Pavann Sfortianum*, *Marchionum Caravaggi* autorem suscepit.

ASCANIUS MARIA Sfortia, quintus *Francisci Ducis* filius, cum *Ecclesiasticum* vitæ genus amplecteretur, curas seculi aded non abdicavit, ut se totum iis immergeret, & civilibus fluctibus nunquam non committeret; hinc quoque non magis in sua potestate fuit, ac illi qui maritimis jactantur, exiliaque & carceres suo sibi jumento accessit. Post fratris natu maximi, *Ducis Galeacii Mariæ* obitum turbas adversus eos, qui imperium procurabant, unâ cum fratribus parturiens, *Perusium* relegatus est. Impetrata deinde redeundi *Mediolanum* facultate cum *Principem Gibellinæ factionis* ageret, jam *Episcopus Papiæ & Protonotarius Apostolicus*, à fratre *Ludovico*, præcipuum inter administratores *Ducatus* locum nactus, & *Guelphicis* partibus ex commodo suo favente, custodia mandatus, moxque *Ferrariam* secedere iussus fuit. Reconciliatus postea fratri, commendatione ejus, qui *Catharinam*, *Galeacii germani* natam, *Hieronymo Rario Pontificis Sixti IV* propinquo in matrimonium collocarat, *Cardinalis Diaconus SS. Petri & Modesti in macello Martyrum* est creatus, & d. XVII Mart. anno MCDLXXXIV publicè renunciatus, quo ipso adhuc anno *Sixtus IV* fati concessit, antequam ille *Cardinalatus* insignia accepisset; hinc dubitatum fuit an posset *Sfortia* in proximis Comitibus Pontificiis suffragium ferre; verum ex *Senatus consulto* illis interfuit, & voce *Innocentium* nominavit. Inde opimis sacerdotiorum redditibus, (namque præter *Papiensem Ecclesiam*, *Cremonensem* quoque & *Novariensem*, nec non *Mediolanensem metropolitanam*, quam equidem mox urgente fratre abdicavit, & cum *Abbatia Ambrosiana* commutavit, regebat,) ipsoque patrimonii censu ditissimus factus, publicam dilexit coluitque magnificentiam & hospitalitatem, neque ab illo vitæ cultu & sumtu equorum, canum venationis & aucupii, temperavit, qui Regi magis, quam *Sacri ordinis viro*, conveniens est.

Qq q

inRo.

(e) *Gaice, sub fin. Lib. IV. Jovius Elog. Lib. IV.*[f] *Gratian, de Cas. lib. V. c.*[g] *Belcar. Hist. Gall. L. V. §. 14.*[h] *Lib. VI.*

thæus Langus Gurcensis Episcopus interfuit, & decreto de Mediolanensi principatu Maximiliano Sfortiæ vindicando assensit. Interea dum id executioni mandaretur *Ottavianus Sfortia* Episcopus Laudensis statum urbis moderabatur: *Maximilianus Sfortia* verò possessione paterni imperii iussu & autoritate Cæsaris aditurus, Veronam indeque Cremonam se contulit, eoque in loco unâ cum Matthæo Cardinali Sedunensi & Raim. Cardona, Legato Regis Hisp. relictum Gurcensis, Romam Lateranensis concilii ergò profecti, præstolatus est; ubi ille adfuit, deductus est anno 1512 exeunte Sfortia Mediolanum, & summa civitatis læticia acceptus, quam arcis Novariensis deditio cumulavit; quumque disceptatum esset inter Cardinalem & Cardonam, uter eorum claves urbis, possessionis argumentum, Sfortiæ porrigeret, cessit tandem Hispanus Sedunensi, ut Helvetiorum maximè opera in principatum se restitutum esse Sfortia agnosceret. Iisdem porrò debuit, quod non illic ad privatam iterum redactus est fortunam; namque ingruentibus iterum Gallorum armis cum conjunctionem *Sacromorum Vicecomes*, partium Gallicarum acerrimus instigator, & multa hostilia pro Rege contra Sfortiam ausus fecisset, (k) & aliquot oppida ad Gallos devocissent, ita statim cecidit animo, ut actum de se esse ratus Mediolanum relinqueret & Novariam secederet, ubi obsessus a Gallis fuit; His verò Helvetiorum virtute, qua memorabilis ad *Novariam* victoria parta est, ad internecionem cæsis, Principatus illi tunc conservatus fuit. Ea in pugna, quæ in diem VI Junii anni MDXII incidit, Dux Sfortia ipse fortiter atque alacriter se gessisse à *Jovio* memoratur, cui caeteroquin ob animi væcordiam, ingenii absurditatem, morumque & cultus sorditium malè audit. Refert idem, creditum fuisse veneficis potionibus aut alia fascinatione convulsam ei mentem, ita ut nihil Principe dignum ageret, dum imperium tenuit. Eo autem tertio anno exutus est à Rege Gallia Francisco, Ludovici successore, qui expeditione ad recuperandum Insubrum principatum suscepta, captoque ad Villam Francam Prospero Columna, primario inimici exercitus duce, & Helvetis memorabili apud *Melenianum* proelio d. XIII Sept. an. 1515 victis, Mediolano urbe facile potitus est, cum Maximilianus Sfortia trepidus in arcem se recepisset, ubi obsessus post aliquot dies, quarto Octobris, Regi se arcemque dedit, & Mediolanensis principatus iure cessit, ea conditione, ut in Gallia liberè & pro dignitate vivendi facultas & pecunia congrua, annua nempe XXX aureorum millia, sibi darentur. Nec abnuit conditionem Rex, nec promissis defuit, sed in Galliam delato omnia quæ ei observato potius quàm custodito tribui poterant, liberaliter concessit. Sed ille huic catastrophæ quindecim annos supervixit, & denique vaga febri oppressus Lutetiæ deceiit, ac funere magnificè instructo in Carmelitarum aede sepultus est. (l)

FRANCISCUS Sfortia, tertius hujus nominis, septimum, referente Corio, agebat annum cum à patre in Germaniam, tanquam in tutum locum, unâ cum fratre suo missus fuit. Postquam illic adolevisset, atque iste paternum principatum recuperasset, in Italiam reversus, & *Barenis Dux* appellatus est. Quum verò arma Francisci Regis Gallia in Italiam ingruissent, & victis apud *Melentanum* Helvetiis Maximilianum in arcem Mediolanensem compegissent, ægrè Franciscus Sfortia a fratre facultatem accepit in Germaniâ se recipiendi. Ab ea tempestate Cæsarem sectatus, novamque rerum vicissitudinem præstolatus est; hæc elapso quinquennio se dedit, cum Leo Pontifex Carolusque Cæsar ad pellendos ex Insubribus Gallos foedus pepigissent, bellumque eo eventu adversus eos gessissent, ut post frustra tentatam Parmam metropolim ipsam, hancque fortuito & repentina aliqua sorte, instinctu ignoti & plebeji senis, nunquam exinde amplius conspecti, mense Novembri anno MDXXI in potestatem suam, arcem verò operibus cinctam & commœtu privatam sensim ad extremam necessitatem redegerint. Enimverò Fr. Sfortia interea, inflammata Hieron. Moroni literis & Andr. Barbati, monachi Augustiniani concionibus civium Mediolanensium Gibellinæ præsertim factionis voluntate ex petitus, atque à Julio Mediceo Cardinali pecunia intructus, nec nullis militaribus copiis stipatus, arce Croaria, quæ Venetæ ditionis erat, occupata, per Veronensem & Mantuanum agrum Placentiam, indeque Papiam penetravit, & tandem per colles abditos viasque inexploratas Mediolanum, nequicquam id prohibere conantibus Gallis, pervenit, effusissimo civium gaudio, quasi simul cum ipso felicitas urbem intrasset: atque auctum illud brevi est prospero cum Gallis

Qq q 2

& Hel-

(k) De hac conjuratione dictum est supra prolixius ex *Jovio*, in *Commentario ad Tab. XXIX fo. De Sacromoro Jovius* &c. (l) *Jovius Elog. Lib. VI. Belsar. rer. Gall. Lib. XV. & XX. Ripuon. Lib. VII. Cucciard. Lib. XI. & XII.*

& Helvetiis ad *Bicciam* confictu, Laudisque Pompejæ expugnatione, nec non Genuæ, quam *Marthio* *Piscariæ* bona quasi civium pace intercepti, & denique arcis *Mediolanensis* deditione, die *XVIII* Aprilis an. *MDXXIII* facta. Cum firmatum utcunque sibi esse imperium putaret, ad ordinandam rempublicam animum adjunxit, & supremum quoddam Consilium instituit, ex *XXVII* Senatoribus compositum, quorum sint *Prælati* quinque, *Equitus* novem, & *Jureconsulti* *tredecim* sanxitque ut qui ex gente *Sfortiana* sunt, aut in futurum erunt, cum primum ætatem *XXV* annorum exceßerint, etiam non legitimo matrimonio nati, intelligantur esse & sint in numero Senatorum, utque etiam in perpetuum eadem dignitate gaudeant duo ex familia *Viccomitum*, quemadmodum in ipsa Constitutione *Mediolani* die *XVIII* Maji 1522 promulgata & typis ex scripta legere est. Post breve intervallum, cum redintegraretur à Gallis bellum, capiti *Francisci Sfortiæ* impias comparavit infidias *Bonifacius Vicecomes*; is aulico & militari munere apud Ducem functus, ira odioque adversus eum exarsit, tum ob ademptam sibi petitem cohortis præfecturam, tum ob *Hectoris* *Viccomitis*, propinqui sui, cædem, à *Jò. Jacobo Mediceo* jussu *Moroni*, qui *Hectoris* æmulus & *Ducis* intimus erat, paratam; itaque Ducem *Modoëtia* *Mediolanum* proficiscentem & æquitantem à tergo pugione aggressus est; sed quia ipse in equo sublimis sedebat, princeps autem parva mula vehebatur, & ferientis impetum sentiens caput inclinabat, leve duntaxat in sinistro ejus humero infixit vulnus itatimque fuga se proripuit. Conterritus hoc facinore *Sfortia*, metuque & suspitione majoris conjurationis impletus, iter *Modoëtiam* relegit, animo magis quam corpore æger, *Mediolani* verò quaestiones haberi jussit, quarum acerbitas cum gravissimam ei apud nobilitatem offensionem & voluntatum commutationem afferret, Galli supervenerunt & solita, gentis circa initia rerum felicitate primo statim in cursu cunctis trans *Ticinum* amnem occupatis metropoli incubere, eaque potiri nullo negotio poterant, nisi occasione cunctatione propria & fatali amississent. Irata ex eo fortuna usis cum *Bonivetus* à Rege novis copiis instructus submissus esset, sed quas restaurare debebat popularum per temeritate sua, evertisset, Rex ipse Italiam repetere & fortunam experiri decrevit. Ea iterum initio illi propitia *Mediolanum* dira pestilentia & fame tantum non exhaustum ac desolatatum (centum & quadraginta millia hominum interiisse *Ripamontius* memoriae prodicit) facile & sine certamine recepit, *Papiam* verò cum diu incassum obsedisset, tandem d. *XXV* Februar. an. 1525. decretoria ad *Ticinum* pugna victus ac ipsemet captus est. Tam egregiæ verò victoriæ, recuperatiq; *Mediolani* fructus usque adeo nullus in *Sfortiam* redundavit, ut à *Ferdinando Davalo* *Piscariæ* *Marchione*, spoliare eum *Mediolanensem* imperio cupiente, simulatione & dolis ad consilia contra *Cæsarem* agitanda allectus deindeque ab eodem proditus, ac licet blandis ipsius verbis persuaderi se passus esset, ut diluendæ suspitioni omnia ditionis suæ loca præter arces *Mediolanensem* & *Cremonensem* eis traderet, in priore operibus cinctus atque obsessus fuerit. Pace deinde inter *Cæsarem* *Galliarum* Regem ut cunque facta, hocque in libertatem restituto, cum nulla ab illo affulgeret spes *Sfortiæ* ab obsidione liberandi, *Pontifex* & *Veneti* de salute *Italiæ* solliciti animum ad foedus pro *Sfortia* inendum, inque id Regem *Galliarum*, conditionum, quibus libertatem redimere necesse habuit, penitentem & pigentem, pertrahendum adjunxerunt, ejusque vigore contractis copiis bellum inchoarunt; opem verò *Sfortiæ* in arce obfesso, urbi que miserandum in modum à *Cæsareis* vexatæ afflictæque, ostendarunt magis quam tulerunt, hinc ille extrema necessitate & fame compulsus d. *XXIII* Aug. an. 1526 deditionem fecit, pactus sibi suisque discessum incolumem, utque *Comum* ab *Hispanis* vacuum unâ cum vetigalibus sibi haberet; isti autem quum oppido excedere nollent, neq; ex reliquis etiâ deditionis conditionibus præter datam in habitu incolumitatem quidquam ipsi servatum esset, sicut *Guicciardinus* refert, laudem, quam urbem foederati tenebant, sese recepit, & foedus à *Pontifice* & *Venetis* suo nomine idem confirmavit, illorumque opera *Cremona* aliisque oppidis potitus est; *Leva* deinde *Laudem* oppugnante, quia ob adversam valetudinem bello interesse non poterat, *Brixiam* abiit, relicto illic *Johanne Paulo* fratre suo cum *XII* peditum cohortibus, qui impigra defensione *Cæsareanos* peste quoque debilitatos, pedem referre coegit. Cæterum is novi hujus belli eventus fuit, ut *Pontifex* pariter & *Rex Galliarum* undique se suosque profugante fortuna usi pacem à *Cæsare* accipere necesse haberent, quæ cum priore *Barcinone* cum hoc verò *Cameraci*, utraque anno 1629 sancita fuit, *Venetis* & *Francisco Sfortia* utrobique exclusis, qui ea propter in novum archibus foedus coivere Priusquam tamen idem annus elapsus esset, illis etiam pacem *Cæsar* dedit *Bononiæ*, quò venerat. coronam imperialem à *Pontifice* suscepturus. Hujus precibus pariter

riter & fuismet rationibus perpulſus Franciſco Sfortiæ eodem evocato ſub fide publica, benigneque complexo, Ducatum Mediolanenſem reſtituit, ingenti tamen pecuniæ ſumma ei imperata. Quò minus verò tranquillitate unquam fruereſſet Sfortia, obſtitit primùm inimicitia cum inter & Levam orta, cumque ea Philippi Archiuti, qui deinde Mediolanenſis Archiepiſcopus fuit, opera ſublata eſſet, bellum, à Jo. Jacobo Mediceo, qui circa Larium lacum imperium aliquod ſibi ibat quæſitum, excitatum. Hoc quoque pace finito, cum Caſar Sfortiæ cælibi Chriſtierni Daniæ Regis filiam, ex matertera ſua genitam, connubio junxiſſet, confirmata his nuptiis illius autoritas videbatur, ſpesque tranquillitatis & melioris fortunæ animos ſubiit; ſed illa mox decollavit, cum fatorum malignitate Sfortia novæ nuptiæ delitiis indulgens, intra ſecundum conjugii ſui annum, ex levi lippitudinis initio, abriperetur, nulla prole, non autem nullo ſui deſiderio Inſubribus relicto. Titulis ubi ſolitus erat ſequentibus: *Franciſcus Secundus Sfortia, Pæcomes, Dux Mediolani ac Bari; Papiæ Præſeps Angleriæque Comes, ac Genæ, Cremenæ & Haſtæ Dominus.* (m)

AD TAB. II. SFORT. GENEAL.

JOHANNES PAULUS SFORTIA, Ludovici Mori ex Lucretia Cribella filius, generoſa indole, invicto animo & militari prudentia præſtantiffimus, iis que virtutibus maximo fratribus ſuis, Maximiliano & Franciſco Sfortiis, Ducibus Mediolani, uſui fuiſſe celebratur. Priori in proſpero cum Gallis apud Novariam prælio fortitudinem ſuam probavit, erga alterum verò virtus fidesque ſua variis in occaſionibus enituit, maximè in ſtrenua & conſtanti propugnacione arcis Mediolanenſis, & civitatis Laudis Pompejæ, quam, illi extrema diræ famis neceſſitate decedere coactus, ab Italis, Germanis Hiſpanisque acri obſidione cinctam ſingulari fortitudine Franciſco Duci ſervavit. His aliisque rebus præclarè ab illo geſtis permotus Carolus V Imperator in conventu Bononiènſi eximio eum honore habuit, facta poteſtate caput coram ſe operendi, aliisque benevolentia ſuæ ſignis cumulavit, & deinceps abſenti literas honorificentiffimas miſit, quas inter cætera monumenta domeſtica, reconditas aſſervari accepimus. A fratre in Ducatum avitum reſtituto, meritum ac fidei decoramentum præmiumque inſigne tulit, *Caravagi Marchionatu & Gallati Comitatu* donatus. Illo vita deſuncto cum Mediolanenſis principatus in ditionem Caroli V Imperatoris conceſſiſſet, iſque ex Hiſpania in Italiam veniſſet, adire & venerari eum geſtens Marchio Caravagii Florentiam celerrimo curſu petiit, at præ nimia itineris contentione rupta ei vena mortem inter juga Appenini montis acceleravit, ſpesque quas alebat, evertit, quemadmodum ex genealogia Marchionum Caravagii, quam una cum exegeſi hitorica Vir Humaniffimus atque Eruditiffimus Dn. *Andreas Pufferta*, tunc Bibliothecæ Ambroſianæ Præſectus, jam verò Præpoſitus Abbiagræſenſis, ad me miſit, cognovi. Aliter paulò ſe habent, quæ in *Hiſtoria Veneta Andr. Manroceni* (n) leguntur: “ Jo. Paulus Sfortia, inſuperabile, Franciſci deſuncti haud ex legitimis nuptiis frater, Inſubrum imperium jure ſibi vindicare videbatur quod tabulis, quibus à Maximiliano Imperatore patri illius tituli atque inſignia Mediolanenſis imperii conceſſa fuerant, contineretur, ut legitimis maſculis vita functis, illegitimi quoque ſuccederent; atque ei non modo Jctorum reſponſa favebant, ſed Mediolanenſes Sfortianæ familiæ addicti inſtaurari in eo priſtinum ſuorum principum decus ſummis votis exoptabant. Verum has ſurgentes ſpes Jo. Pauli obitus corripuit; ad Caſarem enim proficiſſens Florentiæ inter prandendum repentina morte correptus, Nonis Decembris anno 1535 interiit. ” In matrimonio habuit Violantam Bentivoliam, clariffima ſtirpe, quæ Bononiènſis civitatis principatum aliquandiu tenuit, ſitam, maternam verò originem ad ipſam Sfortiarum familiam referentem: erat enim ei genitrix *Hippolyta Sfortia*, Caroli filia, eximia forma prædita, quam Alexander Bentivolius, Johannis & Hannibal: Principum Bononiènſium gnatus & frater, cum dote LXXX mille ducatorum à Duce Mediolanenſi anno 1492 uxorem accepit, atque ab eodem non ita multo poſt Vicarii generalis Ducatus Mediolanenſis munere tituloque honeſtatus eſt, quemadmodum *Sauſovini*, refert. (o)

MUTIUS Sfortia, Joh. Pauli filius unicus, in memoriam Magni Sfortiæ, avi ſui, eo nomine inſignitus, *ſecundus Marchio Caravagii* fuit; poſt præmaturam patris mortem ſub tutela

R r r

tela

[m] *Quicq. Hiſt. Lib. XIV. & ſeqq. Galeac. Capella comment. rer. geſt. pro reſtit. Fr. D. Mediol. Joſvini Elog. Lib. VI. Ripamont. Lib. VIII. & ſeq.* [n] *Lib. IV.*

(o) *De Orig. & ſac. fam. Ital. p. 188.*

tela matris optimè educatus, ut primum per ætatem licuit in Germaniam ad Carolum Imperatorem profectus, atque ab eo magnatum stipendio, quingentis scilicet scutis mensuris, donatus, arma ejusdem securus est. Deinde Philippum, Imperatoris filium, cum is Mediolanum venisset, cum comitatu sexaginta equitum ex flore patricii sanguinis excepit, ejusdemque benevolentiam non minorem illa, qua apud Augustum parentem pollebat, sibi conciliavit. Postremò cum ad obsidionem Metensem, lectissimos gratuita operæ milites duxisset, in Lotharingia è vita excessit, relicto post se filio FRANCISCO, tertio *Marchione Caravagii*, è Faustina Sfortia, gentili sua Romanæ stirpis, genito: huic eadem in urbe uxor obtingit ex splendidissima clarissimaque Columnarum domo, cui pater erat Marcus Antonius Columna, inclitus heros, maxima illa Turcicæ apud Naupactum victoria illustratus. Ex ea conjuge tres Franciscus suscepit natos, quorum postremus LUDOVICUS Abbas ad S. Johannis in Lamis regni Neapolitani, medicus FABRITIUS Eques Hierosolymitanus, Magnus Prior Venetiarum, deinde præfectus generalis classis Melitenis, denique pro Philippo III Hispaniæ cohortis, ære suo conscriptæ, dux in Insuibribus & Pedemontio fuit; MUTIUS autem primogenitus, *quartus Caravagii Marchio*, ex honorariis ephebis Philippi II Regis Hisp. ad excelsum Senatuum secretiorem Status Mediolanensis ab eodem Rege provecctus, in matrimonium duxit Ursinam Perettam; Marci Antonii Columnæ Comestabilis Neapolitani matruelis sui viduam Sixti V. Pontificis Maximi neptem. Hinc nati duo filii, ambo excelstæ indolis, patrique simillimi. Itaque parens sobolis securus è totum Philippo III Regi devovit, capacillimam mentem, iugentemque animum pace & bello testatus. Elegans quoque liberalium studiorum & autor & admirator, ut eis excolendis & ornandis Academiam in propriis ædibus anno 1594 conderet, primusque ejus principatum susciperet, Academicus deinde nomen assumerunt *Inquietorum*, & symboli loco machinam ex canaliculis bene multis compositam, per quos agitatione rotæ, cursu fluminis impulsa, aqua ad planitiem montis defertur, eundemque irrigat & frugum herbarumque fertilem redditæ, cum lemmate: *Labor omnibus vobis.* (o) Quinque supra quadraginta annos vixit Mutius, eiq; successit filius natu major JOH. PAULUS, Idus hujus nominis, *Marchio Caravagii quintus*. Is à primis annis pedatum Hispanorum & hastatorum ductor, deinde etiam gravioris armaturæ equitum præfectus generalis fuit, quingentisque equitibus ære suo conscriptis Regi Catholico in Pedemontano & Monferrateni bello egregia virtute meruit, & quinque annis in militia exactis, vitæ sociam sibi adjunxit Mariam Aldobrandinam Clementis VIII Papæ neptem, & sororem Margaritæ Ducissæ Parmensis, ex qua utriusque quidem sexus sobolem suscepit, sed virilem citò iterum amisit, ipseque, cum à Philippo IV Rege *Prorex Aragoniæ* designatus esset, jam gravi morbo decumbens, post acceptum collati sibi muneris honorificentissimi nuncium, immatura morte abreptus est. Successit ei in Caravagii Marchionatu frater FRANCISCUS MARIA; is beneficio Cardinalis Montaltii, avunculi sui, Prioratum Campi mortuè à primis annis obtinuerat; duos autem supra viginti annos natus, Equitum Melitenisum ordinem ingressus est, duarumque deinde turmarum ductor pro Rege Catholico expugnationi Vercellarum interfuit. Maritimis postea expeditionibus in classe Meliteni ritè perfunctus, ob fratris nepotumque obitum ad penates reversus est, ubi regio jussu in consilium, quod Secretius vocant, adlectus, recuperatis à fisco beneficiariis prædiis, positisque Hierosolymitani ordinis insignibus, matrimonium contraxit cum *Blanca Maria Imperiale*, Francisci Mariæ Genuensis Senatoris & Ducis Sancti Angeli gnata, Vitam ad octavum supra sexagesimum ætatis annum prorogavit, vir in literis tum Græcæ tum Latini, aliisque scientiis, etiam austerioribus, versatus, liberalitate, clementiâ, æquitate, pietate & modestia singulari præditus. Filium post se reliquit, annis jam in senium vergentibus genitum; hic ducta Romæ uxore, nobilissima stirpe facta, intra primum matrimonii sui annum immatura morte è vita discessit.

AD TAB. III. SFORT. GENEAL.

In numero liberorum naturalium Francisci Sfortiæ, Ducatus Mediolanensis vindicis, SFORTIA fuit, *Secundi* appellatione à fratre cognomine distinctus, atque è femina, cui *Columbina* nomen erat, genitus, quemadmodum superius dictum est. Vixit illa tempestate *Aloisius Perminus*, vix inter infubres generæ famaque longè clarissimus, opibusque & clientelis pollens, quem Sigismundus Imperator Comitum Sanguineti anno 1433 creaverat.

Hunc

(o) *De Orig. & fact. fam. ill. Ital. p. 188.*

Hunc Franciscus Sfortia maximo sibi praesidio atque incremento in bello, quod adversus Mediolanenses gerebat, fore intelligens, omni ratione virum demereri sibi que devincere statuit; nec Vermius à Sfortia alienus erat; Sed postquam hic Placentiam in potestatem suam redegit, qua in dioecesi ille castra praediaque multa habebat, facile perpulsi est, ut se Sfortiae partibus applicaret, id tantum pactus, ut in militia ejus ductoris munere fungeretur, gratamque suam unicam Antoniam Sfortiae filius, de quo dici ceptum est, uxorem duceret, id quod in rebus anno 1448 gestis *Corius* retulit. Extremo Francisci Sfortiae vitae tempore Sfortia secundus aliquid monstri altuisse videtur; illo enim anno 1461 in morbum adeo gravem lapsus, ut de vita ejus periclitaretur, & jam falsus de morte ejus rumor emanasset, sed praeter spem ac opinionem in gratiam cum valetudine redeunte, fugam Sfortia haud bene sibi conficius adornavit, sed iussu genitoris interceptus & custodiae traditus fuit. Ex ea deinde dimissus, neque à fratre Galeatio Maria, in Principatu successore, illo, quem sibi deberi putabat, loco habitus, ab eo discessit, & hostibus Florentinorum, quibus ille fredere tunc junctus erat, stipendia fecit. At fratre vivis exempto Johanni Galeatio, ejus filio, operam navavit, locumque, quem inter ductores armorum ejus nactus est, ornavit, & vixit adhuc anno 1483, quo deliberationi de bello adversus Venetos in gratiam Herculis Ducis Ferrariensis suscipiendo, eum iter fuisse, sententiamque dixisse *Corius* memoriae prodidit. Titulo *Comitis de Curgonovo*, & castello ejus nominis in Placentina dioecesi sito, à fratre auctum fuisse *Crescentius* refert. (q)

Cum in Alexandri Sfortiae Comitis Burginovi filius FRANCISCO & MAXIMILIANO nova hic Sfortianae stirpis ramus germina produxisset, prioris propago fluxa fuit, emarcuitque in ASCANIO, Francisci nepote, *Equite*, ut habet encomium Crescentii, (r) *locoplex & amplissimorum reddituum*, qui bona sua mobilia teitamento Cardinali Ascanio Sfortiae Catri Arquati Domino legavit, immobilium vero haereditatem *Alexandrum Sfortiam*, pro patris sui filium reliquit, jam magnis opibus possessionibusque in valle Trebbia & Tidonensi praeditum, & honoribus atque autoritate in aula Ducis Parmensis pollentem, cui à consiliis sanctioribus, à cubiculo & custodia corporis fuit. Filiorum ejus alter OCTAVIO bello Belgico & Insubrico spectatus & ad summum militiae gradus ab Hispaniarum Rege evectus fato praemature cessit. ASCANIUS II, ejus frater, Parmensis fortaliti praefecturam gessit, stirpemque propagavit. Ejusdem patris FRANCISCUS IV Viscontium nomen cum Sfortiano conjunxit, & utrumque ad filios transmitit, ex quibus SFORTIA MARIA in Germania militavit, Venetis deinde expeditionibus alam equitum duxit, & denique domi sub Duce Parmensi militari munere functus est; fratre ejus CAROLO inter monachos Dominicanos in monasterio S. Johannis Placentiae studia religionis ornante.

AD TAB. IV. SFORT. GENEAL.

ALEXANDER SFORTIA, Mutii Sfortiae, cui Magni nomen robur & aetate triplex circumpectus peperit, filius, inter eos, quos ex *Lucia Tercliana* sustulit, ordine nativitatis quartus, Gregorii nomen in baptismo accepit, quod ei postea parens in honorem Alexandri Papae cum illo commutavit. A prima juvenia castrensem vitam egit, & tanto tantaque vi praestantis animi arma tractavit, ut non modo Francisci fratri indomiti corporis & pugnacis ingenii vigore, verum & felicitate rerum gestarum aequaretur, praetereaque sibi ac posteris principatum in Togata Gallia, non secus ac ille in Cisalpina, conderet. Postquam Franciscus frater Piceni Marchionatum obtinisset, provinciae huic ejus nomine praefecit, atque anno MCDXXXV. Fortebraccium, clarum bellatorem & acerrimum Romani Pontificis nec non Sfortiarum, ei tunc militantium, hostem, Camertium oppugnantem, praelio fudit & cepit, sed graviter vulneratum, quod ob insitam ferociam delere se nollet, itaque & paulò post animam efflavit. Pari felicitate an. MCDXLI. adversus copias Alphonso Aragonii, loca, quae frater ejus in Brutiis tenebat, infestantes, pugnavit, capto Raimundo Cardona, earum ductore; vice versa vòd cum non ita multò post Affisium cum pedestri praesidio missus esset, adversa usus est fortuna, urbe à Picinino astu per aquae ductum occupata, hinc noctu eam deserere, & per hostes perque confragosos & nivibus obvios saltus cum paucis pedestri itinere ad fratrem redire coactus fuit; at id damnum mox strenua Firmi defensione & dicti Regis Alphonso depulsione, nec non victoria de Franc.

Rrr 2

Picin-

(q) *Corona della nobiltà d'Italia Narrat. XVIII. cap. 5.*(r) *Lococit.*

Picinnino, Braccianorum ductore d. X Kal. Sept. an. MCDXLIV. prope Truentum amnem in Picenis reportata, sarcivit. Gratiam ergo relaturus Franciscus Alexandro fratri pro fidei ac strenua sibi navata opera, hortatu Friderici Montefeltri Urbinate, sibi amicissimi, Pisaurum a Galeacio Malatesta XX aureorum nummorum millibus emit, eamque legem sibi ferri passus est, ut ejus urbis imperium Alexandro traderet, cui paulo ante nuperat *Constantia*, Galeacii ipsius neptis, nata ex filia Elisabetha, quam Gentili Varano Camertii domino in matrimonium dederat, eaque via ille Pisaurum, civitatem situ & verustate nobilem, adeptus est. Sed inconstantiae & suspensae ex fortuna fidei documentum sequenti statim anno dedit, cum fratris res Eugenii Papae & Alphonsi Regis Aragon. & Neapol. armis in maximas difficultates angustiasque redactae fuissent, tunc enim illo deserto sibi seorsim ivit consultum, seque & Pisaurum Papae permisit; quamquam mutata brevi intervallo in melius fratris fortuna ei se reddidit, utque labem illam elueret, gnaviter & constanter laboravit. Anno MCDLIII. à fratre cum 2000 militibus Florentinis auxilio missus, magno rebus eorum praesidio fuit; sed gratiam, quam ab iis solidam inire poterat, corrupti, dum ad extremum mercatores eorum, sub praetextu defraudatae sibi partis decondico stipendio, deprædaret. Anno MCDLXIX. cum post excessum Sigismundi Malatestae Arimini reguli filius ejus nothus Robertus paternum principatum sibi vindicasset, ringente Romano Pontifice, Alexander Sfortia spe inductus Ariminum ab Ecclesia Rom. tolerabili tributo obtinendi, si Malatestae ereptum fuisset, arma sua cum Pontificis sociavit; sed pugna victus & acie exutus de spe conatuque depulsus est. Anno MCDLXXI. Venetis adversus Florentinos militavit, interfuitque tumultuariæ pugnae, quæ ad rivum *Ricordinam* dictum haud procul Florentia æquo utrinque Marte commissa fuit. Abhinc bini circiter spatio Gotignola Primajum navigans morbo correptus, & in loco Ferrarientis ditionis, cui *fosse* nomen, mortuus est. (s)

CONSTANTII Sfortia, in memoriam matris suæ, quæ animam cum eo enixa est, ita appellatus, patri Alexandro in Pisaurensem principatum successit, eumque XI annorum spatio rexit togæ ac sagi artibus, quibus pariter præditus erat, urbemque ædificiis ornavit & castro munivit. Postquam diu Florentinis stipendia fecisset, extremo vitæ suæ tempore ad Venetos, illorum hostes, transit, levitatis & perfidiæ probro ea propter *Scipioni Ammirato* notatus. (t) Quo minus verò isti uti eo possent, mors impedit, quæ Constantium brevi morbo abrupit. Eam licet Florentini haud ægrè tulerint, attamen quia, sicuti idem autor ait, odium amicitiaque post rationes status doli fecit, literis ad *Camillam*, de functi uxorem, datis scripserunt, rempubl. Florentinam illam resque ejus curæ semper & cordi habituram, gaudere etiam, quod Pisaurense imperium filio Constantii primogenito, cujus licet privigni, tutelam illa suscepisset, delatum fuerit. Nuptiarum, quas Constantium cum dicta Camilla, paternum genus ad Marzanos Suesse & Squillacium in regno Neapolitano Duces, Maternum ad Aragonios Neapolis Reges referente, celebravit, tantam fuisse ferunt magnificentiam atque apparationem, ut regiam æquaret & digna visa esset, quæ typis evulgaretur. Atque ostentare regiam cognitionem in scuto suo Constantius solitus est; *quadriv. artitum* enim assumpsit, cujus prima *quætra* aquilam imperialem, secunda aurea crucem patibulatam nigram, *Marzanorum* digma, *tertia* regum *Neapolitanorum* insignia, *quarta* leonem *Sfortianum* cum pomio coccineo repræsentabant. (u)

JOHANNES Sfortia, Constantii filius è concubina genitus, deficiente legitima ex illo prole, in Pisaurense dominium successit, autoritate Papæ Sixti IV, censum annum DCC. scutorum sibi depacti. Quia pueritiæ annos nondum excefferat, Camilla, Constantii uxor relicta, curam ejus & regiminis suscepit, eaque materna fide functa est, ita ut subditos, ad rebellionem pronos, in obsequio retineret, aliaque mala, quæ imminabant, prudenter averteret. Quantumvis verò Johannes à prima juvena Philosophiæ studiis mirè deditus & excultus fuisse prædicetur, præcepta tamen ejus factis minime expressit, cum adulta ætate, & paritoli regiminis sibi visus, Camillam optime de se meritam non solum omni autoritate exiit, sed etiam ditione sua excedere jussit, fidem faciens, quod *Zanzara* observavit, sententiæ Cornelianæ: *Beneficia eo usque leta sunt, dum videntur exsolvi posse, ubi nullum autem venire, pro pro gratia odium redditur.* Militavit aliquandiu Ferdinando Regi Neapo-

(s) *Simonetta Sfortia ad. Lib. III. IV. & seqq. Corvus parte VI. Vincentius Cinarellus Histor. Urbinat. Lib. II. Cap. 2. Scip. Ammirat. Hist. Flor. Lib. XXIII. & XXXIV. (t) Lib. XXV. (u) Leander Desj. Ital. edit. Venet. pag. 292. Zanzara della Nob. d' Italia.*

Neapolitano, donec armis Caroli VIII Regis Galliae ingredientius, & cunctis Italiae regulis sollicitudinem incutientibus suis rebus prospicere necesse habuit; egregie autem sibi provifum atque praecautum putavit affinitate, quam cum Alexandro VI Papa contraxit, ducta in matrimonium *Lucretia*, ejus filia; sed ea post ortas suspiciones vel repudiata, vel à patre ipsi adempta, paulò post anno nempe seculari à Caesare Borgia, Lucretia fratre, Romaniae Marchiaeque imperio inhiante, Pisaurò ejectus, paratamque necem fuga evitare coactus est. Ita extorris Venetias se recepit, ibidemque *Generum Tiepo- leum*, patricia gente ortam connubio sibi sociavit; Alexandro Papa autem è vita sublatò, & concussa Caelaris Borgiae licentia, Pisaurum rediit, ubi lætis animis à civibus popularibusque exceptum fuisse, eosque moderato imperio usque ad obitum suum rexisse *Leander & Cinnarellus* referunt; e contra nonnullis scriptoribus tyranni appellatione notatur, improboque & crudeli animo fuisse perhibetur, quandoquidem cum Bajazethe Turcarum Imperatore amicitiam commerciumque literarum, quibus omnia Christianorum principum consilia rerumque eventus ei patefecit, inierit, eundemque adversus Venetos in auxilium Ludovici Sfortiae Ducis Mediolanensis excitaverit, & *Pandulphum Colonnacium*, Pisaurensem, virum doctum & historia Neapolitana aliisque scriptis illustratum, deprehensus literis, quibus nomine Herculis Ducis Ferrariensis populares ad fidem Borgiae servandam exhortatus est, in carcerem conjectum strangulari curaverit. Filium post se reliquit parvulum CONSTANTIUM *secundum*, è Tiepola susceptum, quem & Principatum fratri Galeacio commendavit, sed illi patri haud diu superites mansit, & morte sua matri ad vitam monasticam, quam in cœnobio Muranensi S. Clarae amplexa est, viam aperuit. (w)

GALEACIUS Sfortia, Johannis frater, Julio II Pontifici Romano stipendia fecisse, & copias auxiliares, quas iste Maximiliano Imperatore Patavium oppugnanti ex fœdere submisit, ductasse memoratur. Post obitum Constantii II nepotis sui è fratre Pisaurum se contulit, urbis illius imperium sibi avito jure vindicaturus, sed Papa refrangente vi majori cedere eidemque quibus potuit conditionibus id relinquere coactus est, invito populo Pisaurensi, qui discedentem magna frequentia deduxisse, multisque lacrymis dolorem suum declarasse Cimarellò memoratur. Itaque Franciscus Maria Roboreus à patruo Pisaurensi dominio in vestitus est, qua via cum Urbinatensi ducatu conjunctum id fuit. Cæterum Galeacius ad Maximilianum Sfortiam Mediolani Ducem se recepit, cum quo aliquando nocte in tempestate Ticino Mediolanum proficiscens, excubiisque Helveticis nomen edere recusans, scloppetò impetitus atque ita in latere vulneratus est, ut animam efflaret, quemadmodum *Fr. Zazzara* refert; (x) Jovius id accidisse ait, Galeacio cum Maximiliano à festo Matronarum convivio noctu sine funalibus in Curiam redeunte ex occurfu incognitæ armorum catervæ, ortamque esse suspensionem non fortuitum, sed Sacromori Vicecomitis insidiis paratum, casum fuisse. (y)

AD TAB. V. ET. VI. SFORT. GENEAL.

Mutio Attendulo Sfortiae ex justo cum *Antonia Salimbenia* matrimonio filius unicus susceptus est, BOSIUS à genitore appellatus, ut patruelis sui Bossii Attenduli fortissimi equitum praefecti, quem ad Spoletum amiserat, memoriam in domo suo renovare, Indole ac virtute animi haud impari fratribus suis Bossius se praebuit, rerumque, quæ à Francisco, natu maximo inter illos, aut ejus auspiciis, gestæ sunt, magna pars fuit; insignis maxime opera ejus extitit in bello Mediolanensi, quo, cum ipsa urbs oppugnaretur, pro mœnibus fortissimè dimicans glande latus ei percussus est. Permultum ante, nempe anno MCDXXX apud Orvietum cum CC militibus jussu Martini V Pontificis Romani custodiae oppidi illis ergò hærens, nobilem & opulentam uxorem duxit parariis ac pronubis Ludovico Gentile & Brandolino Monaldesco, filiam videlicet Comitissæ *St. Floræ*, quæ, Jovio referente, septem oppida in Hetruscis in hereditatem traheret, & genus, *Dantis Poete testimonio*, ad præaltam Hetrusci Regni sanguinis originem referebat. (z) Enituit post illa Bossii Sfortiae virtus in ancipiti prælio, quod anno MCDLIX,

Sss

die

(w) *Leander* loco cit. *Cinnarell. Histor. Urbina. Lib. II. Cap. 2. Guicciard. Hist. Lib. V & VI. Zazzara op. cit.* [x] *Leander & Zazzara* locis cit.

[y] *Histor. Lib. IV. Integram Jovii narrationem videbis supra in Notis ad Tab. XXIX. §. De Sacromoro Jovius &c.* (z) *Jovius in Vita Magni Sfortiae Cap. LX. & Zazzara op. cit.*

die X Kalend. Jul. apud St. Fabiani prope Truentum amnem cum Jacobo Picinnino commissum est. (a) Mortua *El conora Aldovandisca* ad secunda transit vota cum *Crispide Capana*, ætatemque ad sexum supra sexagesimum annum produxit. Filii tres illi tribuuntur è quibus natu minimus FRANCISCUS Sfortia folemnibus nuptiarum Ludovici Sfortiæ cogn. Mori cum Beatrice Atestina interfuisse, atque in hastiludio ad majorem earum splendorem celebrato strenue dextereque fecisse, deinde Blancam Sfortiam, Maximiliano Imper. desponsam in Germaniam comitatus esse, memoratur (b) idem in Lombar dia castrum *Arquatum* tenuit, filiumque post se reliquit naturalem SFORZINUM dictum, qui *Masarinus pariter & Martis alumnus*, Henningio (c) audit. Fit ejusdem apud Gvicciardinum (d) mentio, & refertur, quod Franciscus Sfortia Duce, dedicationem arci Mediolanensis faciente, patrum inter alia fuerit, ut Sforcino Castellum novum in Dertonensi agro situm daretur. Cum ætatis suæ anno quinquagesimo sine prole mortuus esset Arquatense castrum ad BOSIUM II Sfortiam, primi è filio natu maximo Julio pronepotem, devolutum est. Hic in matrimonio habuit *Constantiam Farnesiam*, Pauli III Papæ notham, de cujus cum patre consuetudine, *Bernardinus Ochinus* in libello scilico virulento adversus dictum Pontificem edito ne fanda effutivit, & veneno Sfortiam à focero, ut filia liberius potiri posset, sublatum esse perhibuit.

Pulchro liberorum chorum familiam Sfortianam *Constantia Farnesia* auxit, sex filiorum, quatuor sequioris sexus mater facta, illi omnes partim in Ecclesia partim in militia maximam gloriam summasque dignitates assecuti sunt. Qui seculare vitæ genus coluerunt, imprimis in bello Senensi clari facti sunt, in quo diversas secuti sunt partes: namque ASCANIUS & PAULUS Cæsari & Cosmo Medicæo militarunt, MARIUS autem & CAROLUS, Hierosolymitanæ militiæ per Galliam Cisalpinam præfectus, *Prior Lombardie* vulgo dictus, Regi Galliæ, cujus inclientelam Senenses ejectionis Hispaniis se dederant, stipendia fecerunt. ASCANIUS, qui misso hoc nomine *Sfortia* appellari maluit, Sanctæ Floræ Comes univervo Cosmi equitatu præfuit, hancque spartam egregie ornavit. MARIUS à Petro Strozio, Gallicarum copiarum ductore, Cosmo impostus crebris excursionibus hostes læcessendo, prosperaque pugna, quam cum Meleniano Marchione apud Monasterium, Cardinalis Mignanelli castellum, commisit, gloriam adeptus est. PAULUS impavidj spiritus & magnæ expectationis juvenis, cum prima militiæ rudimenta poneret, in conflictu apud Pisciam, quo Galli iterum superiores discessere, captus sed mox cum Theopillo Celcagnino Comite vicissim à Cæsareanis capto, permutatus est. Secutum est post dies non ita multos proelium Marcianum, cui dum velitationibus præluditur & MARIUS Sfortia ardentius in hostem invehitur, equo suisso ab Alexandro Pelagio captus, dumque eum hosti eripere conatur CAROLUS frater, captus & ipse ac uterque Florentiam ducta est. In ipso prælio, quod in diem III. Non. Sextilis anni MDLIV incidit, quæque Galli cœsi pulchram victoriam Cæsareanis & Medicæis reliquerunt, non alius magis, quam SFORTIÆ Sanfloriani Comititis virtus atque opera enituit. Senis anno qui illum excepit subactis cum major Sfortiæ gentis bonorum pars in Cæsaris potestatem veniret, & novum in Italia bellum glisceret inter Paulum IV Papam & Cæsarem Philippumque ejus filium, & Galli Pontificiis partibus se miscerent, Sanflorianus Comes, familiæ suæ princeps, qui cum Guidone Alcanio Cardinali, & Alexandro tunc Cameræ, uti vulgo appellant, Clerico, fratribus partes Cæsareanas semper secutus fuerat, Carolo & Mario alteris fratribus, nuper captis, facili negotio persuasit, ut Gallos desererent, & tutiori fortunæ fortunam suas crederent, sed Carolus, qui sub Henrico Rege Galliæ merabat, & duas triremes optimè instructas in Massiliensi portu reliquerat, cum è Gallia ad Senense bellum profectus esset, ne nudus & inermis ad Cæsarem transiisse videretur, triremes illas Gallo subducere cupiebat; itaque simulatione obductis literis ad Regem missis obtinuit, ut illæ Nicolai Alamanni ductu Centumcellas, Pontificiæ ditionis oppidum, appellerentur, statimque ALEXANDER Sfortia, Caroli frater, triremes, tanquam à fratre emtas, sui juris fecit neque tamen eas inde deducere potuit, à Petro Capuano arcis præfecto, apud quem Alamannus de vi injuriæque conquestus erat, portu clauso prohibitus.

Verum

(a) *Simoneta de reb. Franc. Sf. Lib.*(b) *Irist. Calchus Nuptiis Augustis p. 96. § 112.*(c) *Theatr. General. P. II. pag. 1109.*(d) *Hist. It. Lib. XLII.*

Verum reicertior factus GUIDO ASCANIUS Sfortia Cardinalis, in scio Pontifice, pater Jo. Franc. Lotinum, quem à secretis habebat, à Johanne Montorii Comite, Papæ fratris filio, diploma ad Centumcellensis arcis præfectum impetravit, quo ille jubebatur Alexandrum cum triremibus liberè dimittere, neque se Regum negotiis immiscere. Itaque Alexander statim Cajetam, indeque Neapolim ad Proregem Bernardum Mendoza, Auriamque Hispanicæ classis præfectum triremes deduxit. At Pontifex re cognita immanè quam commotus est, itatimque in carcerem Lotinum conjici, Alexandram Sfortiam citari & audacis facti rationem reddere, Cardinalem quoque gravissimis indictis pœnis curari jussit, ut triremes quamprimum Alamanno restituerentur; hoc cum in potestate Cardinalis non esset, gravissimasque interea minas Pontifex intentaret, se nimonitis ac mandatis Sfortiæ parerent, in eos acerba quæque exemple diturum, Cardinalis etiam Carafa Papæ nepos Sanflorianum ad se vocatum in Hadriani arcem custodiendum misit, effectum denique est, ut è carcere liberandi Cardinalis fratris causa Comes Sanflorius, qui Cosmæ Hetruriæ Ducis exercitui adhuc præerat, ab Hispanis enixè contentderit perfererique, ut triremes redderentur. Quamvis autem Sanflorianus Cardinalis redditus tunc libertatè fuerit, ob novas tamen paulò post suspiciones Papæ jussa denuò in Hadriani molem conjectus, & Alexandro, ejus fratri, absenti Sacerdotium ademptum est. Flagrante eodem inter Romanum Pontificem sive Carafas Gallosque eorum adjuutores & Cæsarem bello SFORTIA Comes Sanflorianus anno MDLVII servatæ civitatè, adversus Franciscum Lotharingium Guisfæ Ducem, qui maxima vi eam oppugnandam susceperat, decus retulit, laborumque ac fidei decoramentum torquem Ordinis Equestris Aurei Velleris à R. Philippo II accepit. Cosmus deinde Hetruriæ Dux, cum anno MDLXV filio suo Francisco uxorem conciliasset, Johannam Austricam, Ferdinando Imperatore genitam, usus est Sanfloriano Comite inter præcipuos, per quos de pactis matrimonialibus tractatum, & consuecta inter magnates honoris & civilitatis officia peracta sunt. Pacata postea Italia, cum Gallis domi bellum esset exortum, idque civile & pro aris utrinque susceptum, Pius V Papa Regi Galliæ Carolo copias auxiliares misit, eisdemque Sfortiam Comitem Sanflorianum cum summo imperio præfecit, ob singularem rei militaris peritiàm, tanto maneri parem, a Pontifice ubi gratie dante delectum, quod Viri illustres Thuanus de illo judicium fuit. A Duce quoque Hetruriæ aliquot militum cohortes submissas esse, quas *Marius Sfortia*, Sanfloriani frater, duxit, *Annua. us* refert. Post Monconturianam pugnam, qua eximia Sanfloriani Comitis opera exitisse prædicatur, & regii victores debellatum esse cum Proteitantibus putabant, dimissi Itali, & Sanflorius post aetas a Rege Pontifici & ipsa gratias, honorificis testimoniis decoratus, in super *ipius bello capis ducatus cum præcipuis ducibus honorificè item remuneratis domum abiit, ut Thuanus iterum verba referat. Proximo ab eo, quo illa gesta sunt, anno, qui septuagesimo seculo fuit, cum bellum inter Venetos Turcasque ob insulam Cyprum ortum esset, & Papa supra laudato annente Rex Hispaniarum cum ipso ac Venetis in sacrum fœdus coisset, intructaque ingenti class: expeditio adversus Turcas suscepta esset, Sanflorius quorū & *Petrus Sfortia* frater in ea interfuerunt, & in memorabili apud Echinatas prælio fortitudinis suæ documenta dederunt. (c) Elapso abhinc quadriennio Sanflorius fato suo perfunctus atque in æde S. Bernhardi in Thermis, quam secunda ejus uxor *Catharina de Nobilius*. Julii III Papæ è sorore neptis, condidit, sepultus fuit, ubi hoc legi epitaphium *Zazzara* refert:*

SFORZIA SFORZIE COMITI S. FLORÆ BELLATORI SPECTATISSIMO,
EXERCITUM DUCTORI V.C.

ob anno 1571.

CATERINA NOBILIS SFORZIA COMITISSA S. FLORÆ.

De GUIDONE ASCANIO & ALEXANDRO Sfortiis, quorum jam mentio superius facta est, nonnulla dicenda supersunt; prior literarum studiis Bononiæ in collegio Ferrariensi tinctus, ætatis anno decimo sexto nondum impleto ab avo materno *Cardinalis Dia-*

Sss 2

conus

(c) Scip. Ammirat. *Hist. Flor. Lib. XXXV. Thuan. Lib. XIV, XV, XVI, XVII, XLIII & XLIV.*
Andr. Manroc. Hist. Ven. Lib. VII.

comus SS. *Atti & Modesti in macello martyrum creatus, mox ecclesiarum Anglonensis, Montisflaconis & Cornetanæ, Clusinae ac Parmensis administratione cumulatus; Patriarcha ALEXANDRINUS, Bononiae & Emiliae Legatus, S. R. E. Camerarius electus, & in Pannoniam ad bellum contra Turcas missus fuit. Sub Julio III Diaconus Cardinalis S. Mariae in via lata Parmae apud Octavianum Farnesium legationem obiit, ut pro rebus Parmensibus antequam Pontifex bellum susciperet, aliquid consilii caperet. Apud Paulum verò IV Hispaniae Protector, cum gravissimam contraxisset offensam, ceu è supra dictis intelligere est, in gratiam tandem cum illo rediit, pacisque inter eum & Philippum II Hispaniae Regem conciliator exiit. S. Mariae Majoris Basilicam, cuius Archipresbyter fuit, nobili facello, ex Mich. Angeli Bonarotae modulo artificiosè extructo ornavit, ibidemque, postquam apud Infubres ætatis anno XI. V diem supremum obiisset, à fratre tumulatus est. ALEXANDER Sfortia jactis literarum fundamentis adhauc juvenis Basilicæ Vaticanæ S. Petri sacerdotium, mox Camerariæ Apostolicæ Clericatum obtinuit. Malo deinde quod sub Paulo IV Papa sibi attraxisset supra dictus est, defunctus eidemque reconciliatus, annonæ curam suscepit, maximeque integritate & laude gessit, ita ut à Pio IV urbis & totius Ecclesiasticæ ditionis Annonæ præfectus constitueretur. Anno 1560 Episcopus Parmensis, cedente fratre, electus, illoque vivis exempto Presbyter Cardinalis tituli S. Mariae in via renunciatus est. Quæ porro nomina obierit & qua fama, sequens indicat inscriptio Camertina: *Inclyto SFORTIANO nomini ALEXANDER SFORTIA, qui bellicis primum laudibus insignis in Clericorum camera collegium conceptus, rebus in urbe præclarissime gestis à Pio IV. magna totius Reipubl. Christianæ expeditione ad Carthaginiensium eventus legatione Æmiliae atque Flaminiae sub Pio V integerrime functus, à Gregorio XIII. ob eximiam juris prudentiam justissime Signaturæ, maxima provocatione & nobis incanditate, presertim, ab Hispaniarum Rege apud Apud. Sædem suorum regnorum omnium præfatus, ne propositus, Italie rebus ingens: penuria, plurimisque aliis calamitatibus exagitatus & in tantis Legatus ab eodem Pontifice ac amplissima in Vaticano totius ditionis Ecclesiasticæ potestate, nullo antea exemplo cogitatus, renunciatus, ex urbe egressus divinam civem humanis comitantibus arvis patrio-um Ducatusque Spoleti communitibus profugatus, ac pacatis civitatibus Perusique ac totius Umbriae compositis rebus, Camertinum gratissimum accessit, Principi jussu, clementi, liberali, & avita clarissimorum Infubris Ducum, SFORTIADUMQUE omnium Heronum virtutis gloriæque inclito Heredi amplificatori. Valerius Ruagberius Camertinum Governator P. P. Anno Salutis MDLXXX. Decessit Alexander repentino casu Nucerinæ in Marchia Anconitana die Martis XVI Kal. Junii, hora decima octava anno 1581, corpus ejus Romam deportatum in sepulcro quod vivus sibi erexerat, è regione fraterni, in facello familiæ in Basilica S. Mariae Majoris, conditum est. (f)**

FRANCISCUS Sfortia, Afcanii Comitis Sanctæ Floræ & Catharinæ Nobilis filius, primum apud Octavianum Farnesium Parmæ Ducem, mox apud Franciscum Hetruricæ Ducem educatus, hujus postea sororem sponfam duxisse Camertino perhibetur. Anno ætatis XVIII. bellicæ laudis, qua pater orbem terrarum impleverat, cupidine inflammatus, ad Belgicum bellum profectus est. Illic sub Alexandro Farnesio confobri- no suo militiæ tyrocinium fecit, atque ita brevi inclaruit, ut Hispani milites, si quando eis proprius Dux aberat, illius quam alterius Itali Principis imperio regi mallent. At cum tertio stipendiorum suorum anno a Rege Philippo Dux Italicorum militum apud Belgas Generalis designatus esset, à castris ad curiam vocatus, galeamque cum galero commutare jussus fuit à Papa Gregorio XII, qui nil tale expectantem (Cardinalis Diaconum excurante anno 1583 creavit; eam dignitatem ille absens accepit, & deinde Presbyter tit. S. Matthei in Merulana factus, tandemque Episcopus Cardinalis Ecclesiam Albanensem an. 1618, & Tusculanum ann. 1620 adeptus est. A Sixto V Flaminia ab exulibus ferè oppressæ Legatus constitutus spatio unius mensis octingentis patriæ hostibus cæsis, provinciam pacavit itaque moderatus est, ut Flaminia Protector à provincialibus eligeretur. Comitibus pontificiis novies interfuit magna prudentia & dexteritatis existimatione, magnaque autoritate. Mortem obiit Romæ sexagenario major, & sepultus est in æde S. Bernardi apud Thermas prope Catharinam matrem. Princeps inter alia animi decora ingenii perpicacis, multæ magnificentiæ, summæ industriæ & humanitatis; memoriæ autem adeo tenacis, ut variis rerum & nationum historias, quibus plurimum gaudebat, perpetuò complecteretur, & tam rebus quam sermonibus prudenter aptaret. (g)

MARIUS Sfortia, de cuius rebus gestis jam dictum fuit, felici matrimonio, quod cum *Julia de Comitibus*, illusterrima stirpe Romana sata, contraxit, nova feuda prædique,

[f] Ciaccon. *Hist. Pont. & Card. Tomo III.*
pag. 282.

[g] Ciacc. *Op. Cit. Tomo IV. Ughell. Ital. Sacr. Tomo I.*

in familiam suam intulit, illa enim castri *Valmontone*, quod *Labicum* prificis appellatum fuisse *Lear* der tradit, & Signiæ oppidi in Latio siti, hæres fuit, a Posteriori Ducum à priore Principum titulis eorum posteri usi sunt, & Comitum cognomen cum Sfortiano conjunxerunt. Cæterum quemadmodum Marius Gallicis additus fuit partibus, ita etiam, qui ab eo prognati sunt ad hanc usque ætatem ut plurimum eisdem se dederunt, & honores equestres pensionesque annuas à Regibus Galliæ acceperunt, **F R I D E R I C U S** Sfortia tamen Alexandri Ducis Signiæ, Equitis Ordinum regiorum Gallicorum, filius, quem post administratam Avenionensem provinciam ex Referendario utriusque Signaturæ atque ex Protonotario *Cardinalem* Innocentius X. Papa creavit, Hispanis se dedit, partes Oratoris Hispanici in urbe peregit, Neapolitani regni gessit patrocinium, & Archimandritæ Siculi munus sustinuit. Adscriptus idem fuit initio Diaconis Cardinalibus, deinde presbyteris, & præfuit ædi SS. *Equitii & Eudoxia*. Procamerarii etiam munere in absentia Cardinalium Barbarinorum functus est. Anno 1646, Ariminensem Episcopatum suscepit, iterumque postea abdicavit, vixitque duos supra septuaginta annos, **H E N R I C U S**, ejus frater, Meliteni militiæ nomen dedit, sed voto continentiæ insuper habitum nonnum post se reliquit *Ascanium*, qui *Marchesius Sfortia* dici voluit, & pater aliquot liberorum ex Parisiensi muliere factus, haud ita pridem decessit. A **M A R I O** II. & **P A U L O** Sfortiis in ramos stirps diducta est, quorum alter in Marii filio unico **L U D O V I C O** emarcuit; is an. 1675, XXIX. Sept. corquem Ordinum Regiorum Gallicorum una cum Flavio Ursino Duce Bracciani & Philippo Columna Principe Sonnini, à Duce Nivernio Romæ in æde S. Ludovici magna cerimonia & frequenti pompa susceptus, & deinde, defuncta sine liberis conjugè conterranea, cum Galla jam sexagenarius connubio coire sustinuit.

P A U L U S Sfortia quinque post se reliquit filios, celebri apud Romanos hominum fama & multo nomine. **F R A N C I S C U S** caput familiæ morte patruelis factus titulum avitum Comitum S. Floræ assumpsit, ductaque Neapoli uxore è splendidissima Toccorum familia ortam, illic ut plurimum degit, prole destitutus. **M A X I M I L I A N V S** summa toga Ecclesiastica vita caruit, priusquam ad honores emergeret. **A N T O N I V M** ob ingenium illustre, multam doctrinam & Latinorum versum venustatem *Prosper Mandosius* Eques Romanus, genere aceruditione nobilissimus, laude dignum censuit in *Bibliotheca sua Romana*; (b) at idem vitæ morumque licentia carceres exiliaque sibi attraxit, obiitque mortem propè subitanam Viterbii. **F R I D E R I C V S** nuptiis, cum *Livia Cesarina* quæ jam Vestalibus adscripta erat, ad clachros monasterii S. Annæ celebratis, orbi innotuit, negociumque sibi facessivit, quo tamen brevi, postquam matrimonium hoc pro legitimo declaratum fuit, levatus est. **A L E X A N D E R** Ecclesiasticum vitæ genus sectatus cum *Nuntii Pontificii* spartam ab Innocentio XII, sibi demandatam Augustæ Taurinorum aliquandiu ornasset, ibidem in medio honorum cursu morte interceptus est.

(b) Vol. 2, Gent. 10, num. mæg. 27.

2

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several columns and appears to be a list or index of some kind.]

1. 7. 75

1.4.2

00565996

